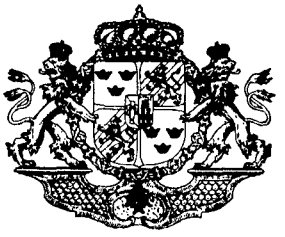
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 48

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1933

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

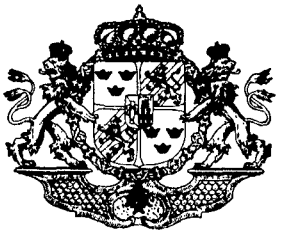
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1933: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19332

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 48

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1933

Nr 7-Nr 12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1933
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
323254

INNEHÅLL — INDEX

Nr 1.

Arbetsmarknaden under december månad 1932	1	Le marché du travail en décembre 1932.
Arbetstiden inom industrien i november 1932	3	Durée du travail dans l'industrie en novembre 1932.
Arbetstidens förkortning som medel mot arbetslöshet	11	Réduction des heures du travail comme remède au chômage.
Kollektivavtalsväsendets utveckling i Sverige	14	Développement du système de conventions collectives en Suède.
Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1932	16	Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1932.
Prestationsminskningen inom tyska socialförsäkringen	18	La réduction des prestations de l'assurance sociale en Allemagne.
Engelska arbetslöshetsförsäkringskommitténs slutbetänkande	20	Le rapport définitif de la commission de l'assurance-chômage en Grande-Bretagne.
Internationella arbetsorganisationen	25	L'organisation internationale du travail.
Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1932	25	Les progrès de la législation internationale du travail en 1932.
Fasta mellanfolkliga domstolens utlåtande rörande tolkningen av nattarbetskonventionen	25	L'avis de la Cour permanente de justice internationale sur l'interprétation de la convention concernant le travail de nuit des femmes.
Frågan om utökning av medlemsantalet i internationella arbetsbyråns styrelse	28	Augmentation du nombre des membres du conseil d'administration du bureau international du travail.
Publikationer från internationella arbetsbyrån	28	Publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	32	Courtes notices.
Tyska nödförordningen av den 4 september 1932 upphävd	32	Abolition du décret-loi extraordinaire allemand du 4 septembre 1932.
Viktmärkning av tyngre gods	33	Indication du poids sur les gros colis.
Förestående omorganisation av den belgiska arbetslöshetsförsäkringen	33	Réorganisation proposée de l'assurance-chômage en Belgique.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1932	34	L'activité de la commission de chômage pendant le mois de novembre 1932.
Pensionsförsäkringen år 1931	35	L'assurance sur les retraites en 1931.
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1931	36	Rapport de l'office d'assurances de l'Etat pour 1931.
Permanenta konferensen för emigrantskydd	37	La conférence permanente pour la protection des migrants.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 november 1932	38	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 novembre 1932.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under december 1932	39	Les bureaux de placement publics en Suède en décembre 1932.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	44	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1932	45	Coût de la vie pendant le 4e trimestre 1932.
Litteraturöversikt	57	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	64	Lois concernant les questions sociales.

Nr 2.

Arbetsmarknaden under januari månad 1933	65	Le marché du travail en janvier 1933.
Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1932	67	L'offre et la demande du travail pendant le 4e trimestre 1932.
Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1932	73	L'offre et la demande du travail et salaires dans l'agriculture en 1932.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1932	84	Les bureaux de placement publics en Suède en 1932.
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1932	96	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1932.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1932	99	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1932.
Utvandringen till främmande världsdelar under 1932	105	L'émigration intercontinentale en 1932.
Arbetslöshetsförsäkringssakkunnigas promemoria rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.	107	Mémorandum sur une assurance-chômage facultative en Suède.
Utredning om beredskapsarbeten	114	Enquête concernant des travaux publics comme remède au chômage.
Internationella arbetsorganisationen	116	L'organisation internationale du travail.
Konferens rörande arbetstidsförkortning såsom medel mot arbetslöshet	116	Conférence préparatoire sur la réduction de la durée du travail.
Kommittén för förebyggande av olycksfall	117	Comité de correspondence pour la prévention des accidents.
Kortare meddelanden	118	Courtes notices.
Tyska nödförordningen av den 4 september 1932	118	Décret-loi extraordinaire allemand du 4 septembre 1932.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1932	118	L'activité de la commission de chômage pendant le mois de décembre 1932.
In- och utvandringen i Sydafrikanska unionen	119	La migration à l'Union Sud-Africaine.
Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1932	120	L'inspection du travail au cours du 4e trimestre 1932.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olycksstillbud	121	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under januari 1933	129	Les bureaux de placement publics en Suède en janvier 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 december 1932	134	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 décembre 1932.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	135	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Januari 1933	136	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Janvier 1933.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	138	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	139	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	144	Lois concernant les questions sociales.

Nr 3.

Arbetsmarknaden under februari månad 1933	145	Le marché du travail en février 1933.
Arbetslösheten under år 1932	147	Le chômage en 1932.
Olika former för arbetstidsförkortning inom industrien	151	Méthodes de réduction de la durée du travail dans l'industri.
Bostadsproduktion som arbetslöshetshjälp	157	Production d'habitations comme remède au chômage.
Socialstyrelsens utlåtande rörande beredskapsarbeten mot arbetslöshet	164	Rapport de l'administration du travail concernant des travaux publics comme remède au chômage.
Socialstyrelsens yttrande rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.	183	Rapport de l'administration du travail sur une assurance-chômage facultative.
Kortare meddelanden	208	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1933	208	L'activité de la commission de chômage pendant e mois de janvier 1933.
In- och utvandringen i Förenta staterna under 1932	208	La migration aux Etats-Unis en 1932.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under februari 1933	209	Les bureaux de placement publics en Suède en février 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 januari 1933	214	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 janvier 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	215	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Februari 1933	216	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Février 1933.
Litteraturöversikt	218	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	234	Lois concernant les questions sociales.

Nr 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1933	225	Le marché du travail en mars 1933.
Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1932/1933	227	Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1932/1933.
Kollektivavtalen under första kvartalet 1933	232	Les conventions collectives pendant le 1er trimestre 1933.
Registrerade sjukkassors verksamhet år 1931	235	L'activité des caisses de maladie en 1931.
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1932	241	Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1932.
Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1932	245	La construction dans les plus grandes villes de la Suède en 1932.
Internationella arbetsorganisationen	254	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i februari 1933	254	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en février 1933.
Konferens mellan kolproducerande länder rörande samtidig ratifikation av kolkonventionen	255	Réunion des pays producteurs de charbon pour l'examen des possibilités de ratification de la convention sur la durée du travail dans les mines.
Kommittén för undersökning av textilindustrien	255	Commission des conditions de travail dans l'industrie textile.
Publikationer från internationella arbetsbyrån	256	Publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	257	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1933	257	L'activité de la commission de chômage en février 1933.
Landsorganisationen i Sverige under år 1932	258	La confédération générale du travail en Suède en 1932.
Detaljpriser och indexberäkningar 1913—1930	259	Prix de détail et établissement de nombres indices de 1913 à 1930.
Prestationsminskning inom engelska sjukförsäkringen	260	Réduction des prestations de l'assurance-maladie en Angleterre.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 28 februari 1933	262	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 28 février 1933.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under mars 1933	263	Les bureaux de placement publics en Suède en mars 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	268	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under första kvartalet 1933	269	Coût de la vie pendant le 1er trimestre 1933.
Litteraturöversikt	282	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	288	Lois concernant les questions sociales.

Nr 5.

Arbetsmarknaden under april månad 1933	289	Le marché du travail en avril 1933.
Arbetstillgången under första kvartalet 1933	291	L'offre et la demande du travail pendant le 1er trimestre 1933.
Bostadsproduktionen under år 1932 inom Stockholm jämte förortsområde	297	La production d'habitations à Stockholm et dans la banlieue pendant l'année 1932.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1933	304	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1933.
Industrien i Sverige år 1931	309	L'industrie en Suède en 1931.
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1931	311	L'emploi des femmes et des enfants dans l'industrie en Suède en 1931.
Kollektivavtalen inom jordbruket	315	Les conventions collectives dans l'agriculture.
Internationella arbetsorganisationen	321	L'organisation internationale du travail.
Rådgivande kommittén för frågor rörande anställda	321	Commission consultative des employés.
Publikationer från internationella arbetsbyrån	322	Publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	324	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1933	324	L'activité de la commission de chômage en mars 1933.
Uppskattningar av antalet arbetslösa i Förenta staterna	324	Estimation du nombre des chômeurs aux Etats-Unis.
Ny förordning rörande sjukförsäkringen i Tyskland	325	Un décret-loi sur l'assurance-maladie en Allemagne.
Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1933	326	L'émigration intercontinentale pendant le 1er trimestre 1933.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olycks-tillbud	327	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1933	335	L'inspection du travail au cours du 1er trimestre 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1933	336	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mars 1933.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under april 1933	337	Les bureaux de placement publics en Suède en avril 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	342	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	343	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader April 1933	344	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Avril 1933.
Litteraturöversikt	346	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	352	Lois concernant les questions sociales.

Nr 6.

Arbetsmarknaden under maj månad 1933	353	Le marché du travail en mai 1933.
Den produktiva arbetslöshetshjälpen i Tyskland, Storbritannien och de nordiska länderna	355	L'assistance productive aux chômeurs en Allemagne, en Grande-Bretagne, au Danemark, en Norvège et en Finlande.
Kooperativa förbundets verksamhet år 1932	375	L'union coopérative en 1932.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1931	380	La coopération en Suède en 1931.
Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1932	384	Les fluctuations des salaires en Suède pendant les années 1913—1932.
Den danska socialreformen	389	Réforme des assurances sociales au Danemark.
Internationella arbetsorganisationen	396	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i april 1933	396	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en avril 1933.
Kortare meddelanden	397	Courtes notices.
Löneutvecklingen i utlandet under 1932	397	Les fluctuations des salaires à l'étranger en 1932.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1933	397	L'activité de la commission de chômage en d'avril 1933.
Den privata arbetsförmedlingen under år 1932	399	Les bureaux de placement privés en 1932.
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1932	400	Les bureaux des gardes-malades en 1932.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under maj 1933	401	Les bureaux de placement publics en Suède en mai 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 april 1933	406	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 avril 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	407	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Maj 1933	408	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Mai 1933.
Litteraturöversikt	410	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	416	Lois concernant les questions sociales.

Nr 7.

Arbetsmarknaden under juni månad 1933	417	Le marché du travail en juin 1933.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige 1923—1932	419	Les bureaux de placement publics en Suède en 1923—1932.
De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1932	436	Recettes et dépenses des bureaux de placement publics en Suède en 1932.

Arbetslöshetsfrågan vid 1933 års riksdag	439	La question du chômage au Riksdag de 1933.
Kollektivavtalen under andra kvartalet 1933	445	Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1933.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1932	446	Accidents survenus au cours du chargement et déchargement des navires en 1932.
Ny arbetstidslagstiftning i Polen	449	Nouvelle législation concernant la durée du travail en Pologne.
Internationella arbetsorganisationen	451	L'organisation internationale du travail.
Publikationer från internationella arbetsbyrån	451	Publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	453	Courtes notices.
Dansk lönestatistik	453	Statistique des salaires au Danemark.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1933	454	L'activité de la commission de chômage en mai 1933.
Den engelska barnaskyddslagstiftningen	454	La loi sur la protection de l'enfance en Angleterre.
Svenska arbetsgivareföreningen år 1932	454	L'union des patrons suédois en 1932.
Fylleriförseelser i Köpenhamn	455	Délits d'ivresse à Copenhague.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1933	456	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mai 1933.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juni 1933	457	Les bureaux de placement publics en Suède en juin 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	462	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under andra kvartalet 1933	463	Coût de la vie pendant le 2e trimestre 1933.
Litteraturöversikt	475	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	480	Lois concernant les questions sociales.

Nr 8.

Arbetsmarknaden under juli månad 1933	481	Le marché du travail en juillet 1933.
Arbetstillgången under andra kvartalet 1933	483	L'offre et la demande du travail pendant le 2e trimestre 1933.
Sociala frågor vid 1933 års riksdag	489	Questions sociales au Riksdag de 1933.
Behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken m. m.	499	Le besoin d'une expansion de la statistique des habitations, etc.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1933	509	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1933.
Internationella arbetskonferensens sjuttonde sammanträde	513	La dix-septième session de la conférence internationale du travail.
Internationella arbetsorganisationen	518	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns direktör om det ekonomiska och sociala läget i världen	518	Le directeur du bureau international du travail de la situation économique et sociale dans le monde.
Kortare meddelanden	518	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1933	518	L'activité de la commission de chômage en juin 1933.
Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1933	519	L'émigration intercontinentale pendant le 2e trimestre 1933.
Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1933	520	L'inspection du travail au cours du 2e trimestre 1933.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olycksstillbud	521	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 juni 1933	529	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 juin 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	530	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juli 1933	531	Les bureaux de placement publics en Suède en juillet 1933.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Juli 1933	536	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Juillet 1933.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	538	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	539	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	544	Lois concernant les questions sociales.

Nr 9.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1933	545	Le marché du travail en août 1933.
Dyrortsgrupperingsarbetets grunder	547	Les principes pour la classification des communes d'après les importances du coût de la vie.
Kollektivavtal i Sverige år 1932	550	Conventions collectives en Suède en 1932.
Krislagstiftning i Förenta staterna	554	Législation contre la crise économique aux Etats-Unis.
Bojkottlagstiftningen i Norge	560	Législation sur le boycottage en Norvège.
Ny tysk lagstiftning om driftsråd m. m. . .	562	Ordonnance d'application de la loi sur les conseils d'entreprise en Allemagne.
Den tyska nationalsocialismens arbetslöshetsprogram	565	Programme de réduction du chômage du régime national-socialiste en Allemagne.
Invandringsbestämmelser i olika länder . . .	567	La réglementation de l'immigration dans différents pays.
Kortare meddelanden	581	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1933	581	L'activité de la commission de chômage en juillet 1933.
Socialstyrelsens undersökning av arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln	581	Enquête sur la durée du travail dans le commerce de détail en Suède.
Tillståndet bland de arbetslösas barn i Tyskland .	582	L'état parmi les enfants des chômeurs en Allemagne.
Kollektivavtal i utlandet	583	Conventions collectives à l'étranger.
Förbud mot arbetskonflikter vid norska vinmonopolet	583	Loi contre les interruptions de travail dans la Compagnie du monopole des vins en Norvège.
Ut- och invandring under år 1932	584	La migration en Suède en 1932.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	586	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olycks-tillbud	587	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under augusti 1933	595	Les bureaux de placement publics en Suède en août 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 juli 1933	600	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 juillet 1933.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Augusti 1933	601	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Août 1933.
Litteraturöversikt	603	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	608	Lois concernant les questions sociales.

Nr 10.

Arbetsmarknaden under september månad 1933	609	Le marché du travail en septembre 1933.
Insamling av hyres- och prisuppgifter för de nya dyrortsgrupperingarna	611	Méthodes pour recueillir des informations sur les loyers et les prix pour la classification des communes d'après les importances du coût de la vie.
Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete sommaren 1933	615	Salaires des ouvriers dans les travaux pour l'entretien des routes en 1933.
Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1933	620	Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1933.
Provisorisk norsk lagstiftning om nykterhetsnämnder m. m.	622	Loi provisoire sur les commissions communales de tempérence etc. en Norvège.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1932 . . .	624	Les accidents du travail parmi les marins en 1932.
Olycksfallsriskens förändringar sedan 1918 .	628	Les variations des risques d'accidents depuis 1918.
Olycksfall i arbete år 1930	630	Les accidents du travail en 1930.

De tyska ämbetsmännens rättsliga ställning	633	La position légale des fonctionnaires d'Etat en Allemagne.
Den tyska arbetsfronten	637	Le front du travail allemand.
Kortare meddelanden	643	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1933	643	L'activité de la commission de hômage en août 1933.
Arbetslöshetskommissionens sammansättning	643	La composition de la commission de chômage.
Utredning om slumbostädernas utrensning	643	Comité pour étudier les méthodes d'intervenation contre les logements impropres à l'habitation.
Byggnadsverksamheten i Danmark	644	La construction de bâtiments au Danemark.
Folkpensioneringen i Förenta staterna	645	Pensions de vieillesse aux Etats Unis.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under september 1933	647	Les bureaux de placement publics en Suède en septembre 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 augusti 1933	652	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 août 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	653	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under tredje kvartalet 1933	654	Coût de la vie pendant le 3e trimestre 1933.
Författningar rörande sociala frågor	666	Lois concernant les questions sociales.
Litteraturöversikt	667	Bibliographie.

Nr 11.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1933	673	Le marché du travail en octobre 1933.
Arbetstillgången under tredje kvartalet 1933	675	L'offre et la demande du travail pendant le 3e trimestre 1933.
Byggnadsverksamheten under år 1932	681	La construction de bâtiments en 1932.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1933	704	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1933.
Kortare meddelanden	709	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1933	709	L'activité de la commission de chômage en septembre 1933.
Sveriges riksbanks konsumtionsprisindex	709	Indice des prix de consommation de la banque de l'État de Suède.
Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1933	710	L'émigration intercontinentale pendant le 3e trimestre 1933.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	711	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1933	719	L'inspection du travail au cours du 3e trimestre 1933.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 september 1933	720	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 septembre 1933.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under oktober 1933	721	Les bureaux de placement publics en Suède en octobre 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	726	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	727	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Oktober 1933	728	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Octobre 1933.
Litteraturöversikt	730	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	736	Lois concernant les questions sociales.

Nr 12.

Arbetsmarknaden under november månad 1933	737	Le marché du travail en novembre 1933.
Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1933	739	L'offre et la demande des appartements dans les villes de la Suède le 1er octobre 1933.
Arbetsinställelser i Sverige år 1932	744	Grèves et lockouts en Suède en 1932.
Statens förlikningsmäns verksamhet år 1932	747	Les conciliateurs officiels en 1932.

Socialstyrelsens utlåtande över 1933 års förslag till steriliseringslag	748	Rapport de l'Administration du travail sur le projet de loi sur la stérilisation.
Socialstyrelsens utlåtande över förslaget om blindhetsersättning	750	Rapport de l'Administration du travail sur le projet de pensions aux aveugles.
Skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem	753	Chômage et moyens d'existence des habitants dans les régions forestières.
Förslag till ändringar i den engelska arbetslöshetslagstiftningen	756	Nouveau projet de loi sur l'assurance et l'assistance-chômage en Grande-Bretagne.
Grunddragen av lagstiftningen om industriell återuppbyggnad i Förenta staterna	762	La législation sur la restauration économique des Etats-Unis.
Internationella arbetsorganisationen	781	L'organisation internationale du travail.
Publikation från internationella arbetsbyrån	781	Publication du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	782	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1933	782	L'activité de la commission de chômage en octobre 1933.
Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1932 års ingång	783	Les syndicats ouvriers dans différents pays au commencement de l'année 1932.
Rusdrycksförsäljningen under år 1932	785	La vente des boissons alcooliques en 1932.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 oktober 1933	786	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 octobre 1933.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under november 1933	787	Les bureaux de placement publics en Suède en novembre 1933.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	792	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader November 1933	793	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Novembre 1933.
Litteraturöversikt	795	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	800	Lois concernant les questions sociales.
Sakregister till årgången 1933	801	Table des matières pour l'année 1933.

Arbetsmarknaden under juni månad 1933.

Antalet ansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 458 i maj till 451 i juni. Motsvarande siffror för år 1932 voro 339 och 351. Av jämförelsetalen att döma har läget å den svenska arbetsmarknaden under den gångna månaden i stort sett varit oförändrat, dock med någon tendens till förbättring. Då juni månad i regel visar tillbakagång, har utvecklingen varit något gynnsammare än vad förändringen i relationen i och för sig ger vid handen. Den vid de särskilda anstalterna förda statistiken över efterfrågan och tillgång å arbete visade i jämförelse med maj månad cirka 10 % nedgång i arbetssökandefrekvensen inom de olika yrkena, jämsides med att platstillgången och förmedlingsresultatet reducerades i ungefär samma omfattning.

Inom jordbruket voro anställningsmöjligheterna bättre än i maj, och å ett flertal orter rådde brist på yngre ladugårdsdrängar. Äldre drängar och daglönare fanns det däremot i överflöd, även om på sina håll efterfrågan på arbetskraft för höbärgningen var livlig. För männens vidkommande var situationen på jordbrukets arbetsmarknad i det hela alltjämt tryckt, under det att kvinnornas arbetstillfällen stadigt ökades. Till belysande av ställningen för de senare må nämnas, att antalet ansökningar endast utgjorde 42 % av de lediga platsernas antal. — Efter flottningsarbetenas igångsättande förra månaden kunde nu sysselsättning i ökad utsträckning beredas de till skogshushållningen hörande yrkeskategorierna.

Att industri och hantverk företedde ett relationstal, som för gruppen i dess helhet pekade på en tillbakagång, hör uteslutande samman med förhållandena inom stenindustrien. Sedan arbetet med effektuerande av statsbeställningarna å smågatsten under månadens lopp slutförts, fingo vederbörande arbetsförmedlingsorgan stark tillströmning av arbetslösa inom denna grupp, särskilt i Göteborgs och Bohus län. Konflikten inom byggnadsindustrien har kommit besöksfrekvensen för hithörande yrken att ytterligare sjunka. Metall- och maskinindustrien har visat vissa lokala tecken till förbättring. Några mera anmärkningsvärda förskjutningar för övriga grupper äro icke att anteckna.

Inom sjöfarten kunde ej någon enhetlig tendens spåras. Från vissa hamnar rapporterades livligare omsättning, från andra åter svagare. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 3 837 påmönstringar och 2 177 avmönstringar; förra månadens siffror voro resp. 4 772 och 2 774.

På det merkantila området medförde sommarsäsongen vissa möjligheter till tillfälligt arbete för semestervikarier. Tillgången på kvinnlig arbetskraft för hotell och restauranger, särskilt kökspersonal, var å

en del orter knapp, men i stort sett kunde behovet utan svårighet fyllas. Transportarbetarna rönte något livligare efterfrågan än föregående månad.

Inom husligt arbete var tillgången på kompetent personal knappare än tidigare, och gällde detta såväl fasta platser som sommarvikariat. För tvätt- och rengöringskvinnor har arbetsmarknaden som vanligt vid denna årstid varit mindre god.

I och med skolornas avslutning blev det som alltid under denna månad livligare på ungdomsförmedlingen. Platstillgången synes i allmänhet ha varit bättre i år än i fjol.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare var under redogörelsemånaden ungefär detsamma som i maj, nämligen c:a 20 200. Vid utgången av juni 1932 var siffran 15 172. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av juni 156 211 mot 176 825 en månad tidigare. Den 1 juni 1932 var siffran 104 094.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juni 1933 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225	**171**
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	**198**
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	**201**
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	**198**
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	**192**
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	**169**
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	**178**
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	**236**
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	**418**
1933	*569*	*565*	*577*	*510*	*458*	*451*	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1931	165	131	109	96	78	91	111	125	131	182	365	551	**154**
1932	320	255	210	190	209	201	193	204	253	285	566	914	**288**
1933	*533*	*461*	*358*	*350*	*361*	*314*	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1931	229	254	214	233	193	212	224	228	222	286	422	327	**257**
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	**445**
1933	*575*	*585*	*642*	*559*	*479*	*480*	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6	**10·1**
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	**11·0**
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	**12·2**
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	**12·0**
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	*28·8*	*27·6*	*28·6*	*25·5*	*21·9*	—	—	—	—	—	—	—	—

Den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige 1923—1932.

Vid sidan av de månads- och årsberättelser om den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, som publiceras i Sociala Meddelanden, har socialstyrelsen i särskilda publikationer framlagt sammanfattande redogörelser för arbetsförmedlingens organisation och verksamhet under de två första tioårsperioderna av denna institutions tillvaro, åren 1903 (02)—1912 och 1913—1922. För den nu tilländalupna perioden 1923—1932 har inom styrelsen utarbetats en liknande sammanfattning, vilken emellertid icke erhållit samma omfång som de föregående, beroende i främsta rummet därpå att arbetsförmedlingens yttre organisation under detta decennium bibehållits i huvudsak oförändrad och någon utförligare redogörelse för denna sida av verksamheten alltså ej varit av behovet påkallad. Utgivandet av en särskild statistisk publikation har därför denna gång ej ansetts motiverad, utan redogörelsen har i sin helhet fått plats i denna tidskrift.

I. Arbetsförmedlingens organisation.

Sedan arbetsförmedlingsanstalten i Vellinge, såsom i föregående tioårsberättelse omnämnts, öppnades under år 1922, har någon förändring ifråga om antalet anstalter icke ägt rum förr än i mars 1933, då inom Malmöhus län tillkom en ny kommunal arbetsförmedlingsanstalt i Svedala. Under hela perioden 1923—1932 fungerade sålunda såsom arbetsförmedlingens organ de vid periodens början befintliga 36 anstalterna. Ej heller ifråga om avdelningskontoren ha några mera betydande förändringar ägt rum. Hela antalet huvud- och avdelningskontor, som 1922 utgjorde 154, hade vid 1932 års utgång stigit till 159, fördelade på rikets olika län såsom efterföljande tablå utvisar:

Arbetsförmedlingskontorens antal vid utgången av åren 1922 och 1932.

	1922	1932		1922	1932		1922	1932
Stockholms stad . .	2	1	Blekinge län . .	4	4	Västmanlands län . .	4	4
Stockholms län . .	3	3	Kristianstads » . .	5	6	Kopparbergs » . .	6	7
Uppsala » . .	4	3	Malmöhus » . .	9	9	Gävleborgs » . .	6	3
Södermanlands » . .	6	6	Hallands » . .	6	5	Västernorrlands » . .	4	2
Östergötlands » . .	13	13	Göteb. o. Bohus » . .	6	6	Jämtlands » . .	3	4
Jönköpings » . .	7	9	Älvsborgs » . .	5	8	Västerbottens » . .	2	2
Kronobergs » . .	3	6	Skaraborgs » . .	9	10	Norrbottens » . .	4	4
Kalmar » . .	6	7	Värmlands » . .	5	5	Sjömansförmedlingen	22	23
Gotlands » . .	2	2	Örebro » . .	8	7	Summa	**154**	**159**

Beträffande de vid periodens utgång befintliga kontorens förläggningsorter må hänvisas till den i häfte 2 av denna tidskrift (sid. 84) införda redogörelsen för arbetsförmedlingens verksamhet under år 1932.

Förutom de här berörda ordinarie kontoren har under de olika åren ett växlande antal arbetsförmedlingsombud varit anställda å de orter, där behov av lokala organ för den offentliga arbetsförmedlingen förefunnits. Särskilt har ombudskåren ökats under de senaste åren, då arbetsförmedlingen i vida större utsträckning än förut tagits i anspråk för arbetsuppgifter i samband med den offentliga hjälpverksamheten för arbetslösa. I anslutning till de förslag om omläggning av denna hjälpverksamhet och speciellt om införande av arbetslöshetsförsäkring, som av Kungl. Maj:t framlades för 1933 års riksdag, föreslogs också en omorganisation och utvidgning av den offentliga arbetsförmedlingen. Då förslaget till arbetslöshetsförsäkring icke vann majoritet i första kammaren, följde emellertid som en konsekvens härav, att ej heller arbetsförmedlingsreformen kunde genomföras vid denna riksdag.

II. Arbetsförmedlingsanstalternas ekonomiska förhållanden.

På grundval av de sammanställningar över arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter, som för varje år publicerats i denna tidskrift[1], ha utarbetats efterföljande *tab. A och B*, vilka i likhet med motsvarande tabeller i föregående tioårsberättelse visa de olika inkomst- och utgiftsposternas såväl absoluta som relativa storlek. Tabellerna innehålla, förutom siffror för de senaste tio åren, även jämförelsetal för åren 1903—1922, vilka år här sammanförts till fyra femårsperioder. Vissa förskjutningar ifråga om de olika posternas storlek framträda genom en dylik periodindelning i bättre belysning, än om endast tioårsmedeltal skulle anförts.

Arbetsförmedlingsanstalternas sammanlagda inkomst- och utgiftssummor, vilka under samtliga år fram till 1922 företett en kraftig och oavbruten stegring — 1922 års siffror voro å inkomstsidan 1·26 och å utgiftssidan 1·15 milj. kr. — ha i motsats härtill, såsom tabellerna visa, under de senare åren hållit sig tämligen konstanta.

Anstalternas *inkomster* ha liksom tidigare i främsta rummet utgjorts av anslag från staten, landsting och kommuner. De kommunala anslagen, vilka alltifrån arbetsförmedlingens första tillkomst utgjort den största inkomstposten, visade under periodens första år någon nedgång, både absolut och relativt sett, men ha sedermera åter ökats, så att de under de senaste åren utgjort i det närmaste hälften av hela inkomstsumman, ungefär samma procentuella andel som under perioden 1918—1922. Landstingens anslag har liksom under åren 1913—1922 hållit sig synnerligen konstant vid 28 à 30 % av totalsumman. Statsbidragets relativa andel steg 1923 till en högre siffra än något föregående år och har sedermera under hela tioårsperioden hållit sig vid ungefär samma procenttal. Däremot ha bidragen från hushållningssällskap och andra institutioner successivt förlorat i betydelse.

Statsbidragen till arbetsförmedlingsanstalterna ha under hela perioden utgått enligt den i förra tioårsberättelsen återgivna kungörelsen av den 30 juni 1916 (Sv. F. nr 320), vilken dock, i vad rör grunderna för understödets utgå-

[1] Jfr sid. 436 i detta häfte.

Tab. A. Arbetsförmedlingsanstalternas inkomster under åren 1903—1932.

Årsmedeltal	Anslag från staten			landstinget	hushållningssällskap	kommuner	Övriga inkomster	Summa
	Expenser	Specialanordn.	Summa					
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1903—1907	—	—	—	—	—	45 956	79	**46 035**
1908—1912	18 918	7 889	26 807	52 360	7 185	132 235	1 831	**220 418**
1913—1917	41 719	18 060	59 779	108 968	17 204	185 532	2 860	**374 343**
1918—1922	81 877	76 766	158 643	291 811	14 880	485 635	65 439	**1 016 408**
1923	100 989	146 606	247 595	303 236	10 083	439 007	82 017	**1 081 938**
1924	92 833	138 805	231 638	304 886	9 560	462 916	97 584	**1 106 584**
1925	88 018	133 272	221 290	293 170	8 050	459 782	93 684	**1 075 976**
1926	85 175	136 587	221 762	305 978	8 140	463 003	18 276	**1 017 159**
1927	84 192	135 475	219 667	308 749	5 000	450 362	18 619	**1 002 397**
1928	84 078	133 615	217 693	308 920	5 500	489 881	23 154	**1 045 148**
1929	86 938	140 953	227 891	302 569	5 000	517 918	19 324	**1 072 702**
1930	96 070	151 034	247 104	304 541	5 040	531 617	17 644	**1 105 946**
1931	91 440	158 412	249 852	309 764	5 100	527 393	16 106	**1 108 215**
1932	92 229	166 347	258 576	316 887	5 100	545 787	12 633	**1 138 983**
	%	%	%	%	%	%	%	%
1903—1907	—	—	—	—	—	99·8	0·2	**100·0**
1908—1912	8·6	3·6	12·2	23·8	3·2	60·0	0·8	**100·0**
1913—1917	11·1	4·8	15·9	29·1	4·6	49·6	0·8	**100·0**
1918—1922	8·1	7·5	15·6	28·7	1·5	47·8	6·4	**100·0**
1923	9·3	13·6	22·9	28·0	0·9	40·6	7·6	**100·0**
1924	8·4	12·5	20·9	27·6	0·9	41·8	8·8	**100·0**
1925	8·2	12·4	20·6	27·2	0·8	42·7	8·7	**100·0**
1926	8·4	13·4	21·8	30·1	0·8	45·5	1·8	**100·0**
1927	8·4	13·5	21·9	30·8	0·5	44·9	1·9	**100·0**
1928	8·0	12·8	20·8	29·6	0·5	46·9	2·2	**100·0**
1929	8·1	13·1	21·2	28·2	0·5	48·3	1·8	**100·0**
1930	8·7	13·6	22·3	27·5	0·5	48·1	1·6	**100·0**
1931	8·2	14·3	22·5	28·0	0·5	47·6	1·4	**100·0**
1932	8·1	14·6	22·7	27·8	0·5	47·9	1·1	**100·0**

ende, undergått vissa ändringar genom kungörelser den 8 juni 1928, den 9 maj 1930 och den 15 maj 1931. Ändringarna innebära, att bland de specialändamål, för vilka understöd kan erhållas, upptagits dels anordningar för ungdomsförmedlingen och dels resor för anstalternas tjänstemän. Kungörelsens § 2 har efter den senaste ändringen erhållit följande lydelse (tilläggen utmärkta med *kursiv stil*).

§ 2.

Mom. 1. Understöd må erhållas till bestridande av samtliga för arbetsförmedlingen nödvändiga utgifter för:

a) postporto;
b) abonnemang å rikstelefon;
c) telegram och interurbana telefonsamtal; samt
d) tryckning av formulär och blanketter.

Mom. 2. Efter prövning i varje fall kan därjämte erhållas understöd till bestridande av kostnaderna dels för avlöning av sådan personal, som särskilt anställts för förmedling av arbete inom vissa yrkesspecialiteter, dels ock för de särskilda anordningar, som

Tab. B. Arbetsförmedlingsanstalternas utgifter under åren 1903—1932.

Årsmedeltal	Löner	Porto, telefon m. m.	Blanketter m. m.	Skrivmaterial m. m.	Lokaler	Annonser, m. m.	Övriga utgifter	Summa
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1903—1907	24 160	1 482	2 109	1 482	9 401	1 815	6 634	**47 083**
1908—1912	113 154	15 444	9 411	6 813	35 887	9 667	24 335	**214 711**
1913—1917	222 925	30 931	14 559	9 847	64 829	12 821	20 401	**376 313**
1918—1922	648 866	66 036	25 956	19 860	121 619	18 422	89 541	**990 300**
1923	697 830	77 616	15 217	15 297	131 145	15 231	44 539	**996 875**
1924	692 100	73 994	14 024	14 577	141 385	15 335	86 024	**1 037 439**
1925	708 770	72 364	12 811	14 019	148 513	15 691	35 518	**1 007 686**
1926	701 734	70 909	13 283	14 497	152 785	13 452	34 044	**1 000 704**
1927	697 972	71 281	12 798	13 535	152 792	13 272	34 034	**995 684**
1928	707 632	73 166	13 771	17 993	156 756	15 269	60 350	**1 044 937**
1929	718 338	74 117	15 746	14 044	172 549	15 056	43 287	**1 053 137**
1930	732 654	75 613	15 826	13 571	177 917	15 830	64 636	**1 096 047**
1931	745 756	74 734	17 400	15 663	181 477	14 260	54 523	**1 103 813**
1932	750 771	71 536	18 474	16 818	185 435	11 526	64 752	**1 119 312**
	%	%	%	%	%	%	%	%
1903—1907	51·3	3·1	4·5	3·1	20·0	3·9	14·1	**100·0**
1908—1912	52·7	7·2	4·4	3·2	16·7	4·5	11·3	**100·0**
1913—1917	59·3	8·2	3·9	2·6	17·2	3·4	5·4	**100·0**
1918—1922	65·5	6·7	2·6	2·0	12·3	1·9	9·0	**100·0**
1923	70·0	7·8	1·5	1·5	13·2	1·5	4·5	**100·0**
1924	66·7	7·1	1·4	1·4	13·6	1·5	8·3	**100·0**
1925	70·3	7·2	1·3	1·4	14·7	1·6	3·5	**100·0**
1926	70·1	7·1	1·3	1·5	15·3	1·3	3·4	**100·0**
1927	70·1	7·2	1·3	1·4	15·3	1·3	3·4	**100·0**
1928	67·7	7·0	1·3	1·7	15·0	1·5	5·8	**100·0**
1929	68·2	7·1	1·5	1·3	16·4	1·4	4·1	**100·0**
1930	66·9	6·9	1·4	1·2	16·2	1·5	5·9	**100·0**
1931	67·6	6·8	1·6	1·4	16·4	1·3	4·9	**100·0**
1932	67·1	6·4	1·6	1·5	16·6	1·0	5·8	**100·0**

vidtagits för arbetsförmedling för landsbygdens behov, för samarbetet mellan anstalterna, för anställande i arbete av värnpliktiga och fast anställt manskap i armén och marinen efter avslutad militärtjänstgöring *samt för underlättande av yrkesval och för arbetsanvisning åt ungdom.*

Understöd kan även erhållas till bestridande av kostnader för rese- och traktamentsersättning, som i anledning av företagen tjänsteresa utbetalats till tjänsteman vid arbetsförmedlingsanstalt. Storleken av dylikt understöd bör bestämmas med ledning av den ersättning, som av vederbörande tjänsteman uppburits, dock under iakttagande att gottgörelse icke må lämnas med högre belopp, än som enligt gällande allmänna resereglemente skulle i motsvarande fall hava utgått vid resa för förrättning i statens ärenden, och icke heller må utgå efter förmånligare grunder än dem, vilka gälla för tjänsteman, som hänförts till rese- och traktamentsklass II C i nämnda reglemente. Understöd för här avsedda ändamål må sammanlagt utgå med högst 3 000 kronor för budgetår.

I tab. A ha de statsbidrag, som omförmälas i mom. 1 av ovanstående paragraf, redovisats under rubriken *expenser*, medan de jämlikt mom. 2 erhållna understöden sammanfattats under beteckningen *specialanordningar*.

Förutom dessa understöd ingå bland arbetsförmedlingsanstalternas inkomster de statsbidrag, som utgått på grund av kungörelsen den 30 juni 1916 (Sv. F. 319) angående bidrag av statsmedel till täckande av viss del av resekostnader för medellösa arbetssökande. Dessa bidrag ha intill 1931 redovi-

sats bland »övriga inkomster». Från och med år 1932 har däremot den ändringen vidtagits, att även dessa bidrag upptagits bland statsanslag för speciella förmedlingsanordningar. På jämförbarheten mellan de olika årens siffror har denna omläggning emellertid icke något nämnvärt inflytande, enär de nämnda bidragen städse utgjort relativt små belopp (för 1932 c:a 2 170 kr.).

Bland de i tab. B upptagna olika *utgiftsposterna* ha utgifterna för styrelsearvoden och löner liksom under föregående perioder varit den avgjort största. I förhållande till sammanlagda utgiftssumman visar lönekontot också någon stegringstendens. Under intet av de senaste tio åren har detsamma understigit $^2/_3$ av anstalternas totala utgifter.

Den därnäst största posten är lokalkostnaderna, som under perioden 1918—22 i viss mån höllos nere av den då gällande hyreslagstiftningen, men sedan åter visat en relativ stegring.

Den tredje mera betydande utgiftsposten, porto-, telefon- och telegramavgifter, intog vid periodens början (1923) en relativt stor plats å utgiftskontot, enär dessa omkostnader av naturliga skäl ej kunde på samma sätt som löneutgifter o. dyl. anpassas efter den sjunkande prisnivån och den minskade frekvensen vid arbetsförmedlingen. Sedermera har emellertid denna utgiftspost efter hand beskurits.

Utgifterna för blanketter och andra trycksaker samt skrivmaterial ha relativt sett hållit sig vid en konstant nivå under de senaste tio åren. I förhållande till föregående perioder framträder en tydlig nedgångstendens.

Detsamma kan sägas om annonseringskostnaderna, vilka särskilt under 1932 genomgående synas ha reducerats.

De största fluktuationerna från det ena året till det andra framträda inom gruppen övriga utgifter, vilken bl. a. omfattar utgifter för inventarieanskaffning och andra engångskostnader ävensom bidrag till arbetssökandes resor.

III. Statistisk översikt av arbetsförmedlingsverksamheten.

Verksamhetens omfattning under olika år. Den offentliga arbetsförmedlingens utveckling, i den mån densamma framgår av antalet registrerade ansökningar om arbete samt lediga och tillsatta platser, under vart och ett av de år statistiken omfattar, framgår av *tab. C.*

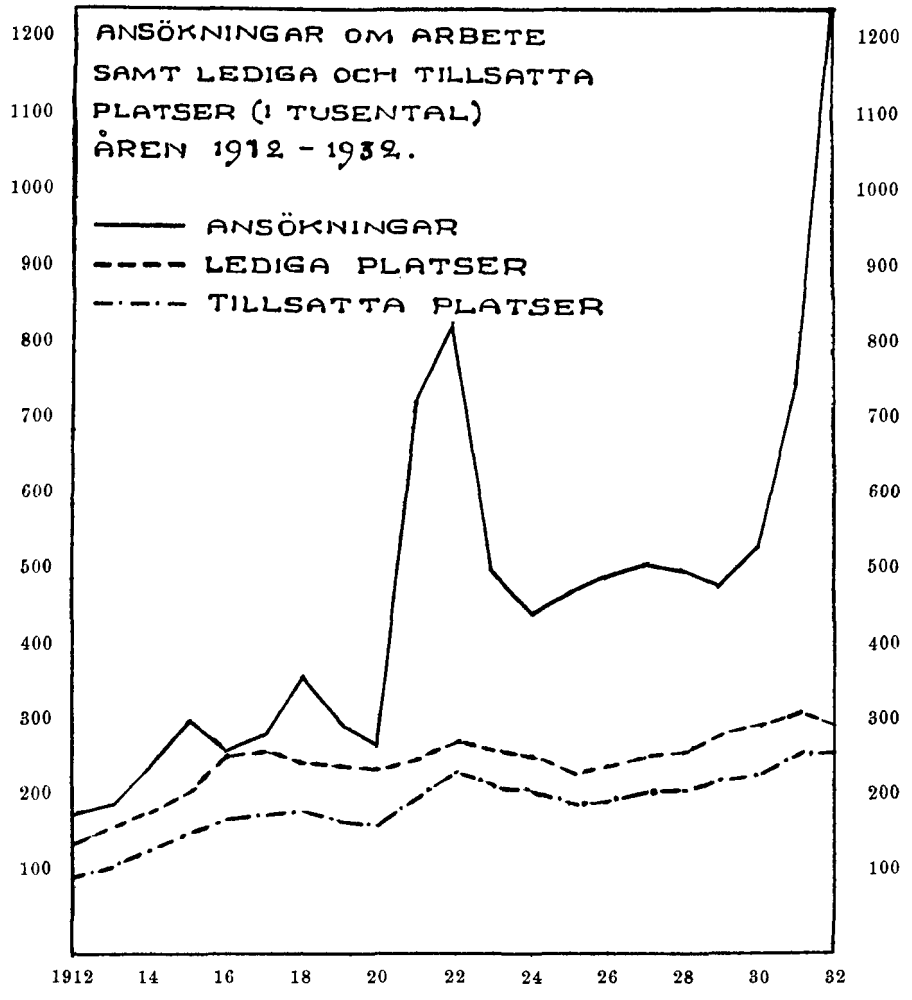
Antalet ansökningar om arbete, som under depressionsåren 1921 och 1922 sprungit upp till högre siffror än någonsin tillförene, visade redan 1923 en stark nedgång och höll sig sedan under större delen av den nu förevarande tioårsperioden vid en tämligen konstant nivå, omkring $^1/_2$ miljon ansökningar per år. Efter en jämförelsevis obetydlig stegring under 1930 inträdde 1931 ånyo en kraftig ökning av antalet arbetssökande, och 1932 steg siffran ända till $1^1/_4$ miljon, 50 % högre än under krisen tio år tidigare (jfr diagrammet å sid. 425).

Det är i huvudsak på arbetsförmedlingens manliga avdelning, som de här anförda starka fluktuationerna göra sig gällande. Å kvinnliga avdelningen

Tab. C. Ansökningar om arbete, lediga och tillsatta platser under vart och ett av åren 1902—1932.

År	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1902 . .	2 602	600	526	579	224	161	3 181	824	687
1903 . .	12 392	6 218	5 361	6 588	4 659	3 105	18 980	10 877	8 466
1904 . .	11 423	6 823	5 407	6 765	7 306	3 810	18 188	14 129	9 217
1905 . .	15 604	8 809	7 017	9 517	10 573	5 305	25 121	19 382	12 322
1906 . .	34 340	27 140	20 412	16 993	24 111	10 736	51 333	51 251	31 148
1907 . .	42 889	31 451	22 083	25 535	33 081	14 540	68 424	64 532	36 623
1908 . .	61 685	28 909	20 907	36 359	58 226	18 855	98 044	67 135	39 762
1909 . .	82 944	39 551	29 369	43 317	44 997	22 675	126 261	84 548	52 044
1910 . .	92 312	49 858	37 805	50 985	53 721	29 205	143 297	103 579	67 010
1911 . .	100 493	59 564	46 719	64 309	65 460	38 083	164 802	125 024	84 802
1912 . .	112 643	75 261	59 043	77 520	77 284	45 989	190 163	152 545	105 032
1913 . .	115 704	83 680	65 077	85 319	89 047	52 854	201 023	172 727	117 931
1914 . .	150 344	96 106	77 398	101 177	95 707	60 764	251 521	191 813	138 162
1915 . .	183 829	121 355	98 240	125 457	98 039	65 931	309 286	219 394	164 171
1916 . .	163 865	156 634	113 578	108 421	109 102	68 324	272 286	265 736	181 902
1917 . .	173 440	162 504	113 950	117 494	106 929	70 560	290 934	269 433	184 510
1918 . .	198 277	133 750	109 327	169 245	121 253	80 236	367 522	255 003	189 563
1919 . .	190 228	117 391	98 546	118 688	155 818	76 484	308 916	253 209	175 030
1920 . .	178 445	119 689	97 512	100 381	126 316	72 673	278 826	246 005	170 185
1921 . .	596 263	136 883	126 703	138 108	123 937	78 428	734 371	260 820	205 131
1922 . .	703 356	164 372	155 452	135 243	118 429	82 670	838 599	282 801	238 122
1923 . .	368 071	149 572	135 400	140 927	123 770	86 940	508 998	273 342	222 340
1924 . .	299 867	134 531	119 959	155 221	131 551	95 312	455 088	266 082	215 271
1925 . .	319 780	117 754	107 816	160 046	125 040	93 604	479 826	242 794	201 420
1926 . .	339 018	119 322	109 866	158 633	127 964	92 872	497 651	247 286	202 738
1927 . .	360 279	129 782	118 214	157 432	131 763	93 783	517 711	261 545	211 997
1928 . .	346 226	132 842	120 949	162 146	132 245	94 641	508 372	265 087	215 590
1929 . .	327 517	144 799	128 333	165 981	147 570	103 921	493 498	292 369	232 254
1930 . .	365 266	143 557	126 628	173 259	159 096	110 029	538 525	302 653	236 657
1931 . .	570 847	164 014	151 850	184 029	155 957	111 735	754 876	319 971	263 585
1932 . .	1 048 850	169 527	163 130	203 054	133 399	101 956	1 251 904	302 926	265 086
Summa	**7 568 799**	**3 032 248**	**2 592 577**	**3 198 728**	**2 852 574**	**1 886 181**	**10 767 527**	**5 884 822**	**4 478 758**

var antalet arbetsansökningar under 1932 också 50 % högre än 1922, men mellan dessa år ligger här — i motsats mot vad som var fallet å manliga avdelningen — en tämligen jämn ökning av sökandefrekvensen, med avbrott endast för ett par år, då siffrorna visade en obetydlig tillbakagång.

Ifråga om antalet lediga och tillsatta platser äro skiljaktigheterna de olika åren emellan vida mindre än ifråga om antalet arbetsansökningar. Att siffrorna under de senaste åren visa uppgång är i främsta rummet beroende på den ökade platstillgången vid de offentliga reservarbetena. Under den nu ifrågavarande tioårsperioden ha, i motsats mot vad tidigare varit fallet, dessa platser särskilt redovisats i arbetsförmedlingsanstalternas rapporter, och i tab. E (sid. 429) har på grundval av dessa uppgifter gjorts en sammanställning av antalet vid reservarbetena t i l l s a t t a platser under de olika åren. Antalet l e d i g a platser inom denna grupp sammanfaller i det allra närmaste med antalet tillsatta.

Verksamhetens fördelning på de olika månaderna. Verksamhetens växlande omfattning under olika tider av året åskådliggöres genom efterföljande tablå över de tillsatta platsernas procentuella fördelning per månad.

Tillsatta platser, i %:		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	S:a
Manl. avdeln.	1923—1932	7·4	7·5	8·9	9·4	8·9	7·7	7·7	8·4	10·1	11·1	6·6	6·3	100·0
	1913—1922	6·8	6·7	7·7	8·4	8·9	7·6	8·3	9·8	10·0	11·5	8·0	6·3	100·0
	1902—1912	5·2	6·2	7·3	8·8	8·7	8·2	8·6	10·5	11·3	11·8	7·7	5·7	100·0
Kvinnl. avdeln.	1923—1932	6·5	6·4	8·1	9·4	9·2	7·7	6·8	8·5	11·3	11·8	7·7	6·6	100·0
	1913—1922	6·6	6·6	8·5	9·7	8·6	7·0	6·2	8·3	11·3	12·5	8·2	6·5	100·0
	1902—1912	6·0	6·0	8·1	9·8	8·5	7·2	6·4	8·4	12·5	12·8	8·2	6·1	100·0
Båda avdeln.	1923—1932	7·0	7·0	8·6	9·4	9·1	7·7	7·3	8·5	10·6	11·4	7·0	6·4	100·0
	1913—1922	6·7	6·7	8·0	8·9	8·8	7·3	7·5	9·2	10·5	11·9	8·1	6·4	100·0
	1902—1912	5·5	6·1	7·7	9·2	8·7	7·8	7·7	9·6	11·8	12·2	7·9	5·8	100·0

Under hela den tid den offentliga arbetsförmedlingen existerat har å såväl manliga som kvinnliga avdelningen framträtt en tydlig stegring av förmedlingsverksamheten under vår och höst samt en motsvarande nedgång under sommar- och vintermånaderna. Största antalet tillsatta platser har i regel kommit på oktober månad, och den därnäst högsta siffran uppvisar september. Den övervikt oktober har framför de övriga månaderna är dock numera icke fullt så stor som under tidigare år, vilket antagligen beror därpå, att de s. k. årsanställningarna inom jordbruk och husligt arbete icke ingås i samma omfattning som förr. Verksamhetens andra, icke fullt lika utpräglade maximum faller på månaderna april och maj. Mellan dessa båda höjdpunkter ligga två vågdalar med relativt få platstillsättningar, den ena omfattande månaderna november—februari, den andra juni och juli. Av vinterhalvårets månader ha januari, februari och mars under senare år företett en relativ ökning, sammanhängande därmed att den offentliga arbetsförmedlingen i större utsträckning än tidigare tagits i anspråk för anskaffande av arbetskraft till de under dessa månader förekommande säsongarbetena (skogsavverkning och snöskottning). I någon mån inverkar väl också det förhållandet, att ett relativt stort antal anvisningar till de offentliga reservarbetena plägat ske under dessa månader. Däremot kan man för november iakttaga en tydlig nedgångstendens.

Verksamheten vid de särskilda anstalterna. *Tab. D* lämnar en sammanfattande översikt av förmedlingsverksamheten vid varje särskild anstalt under perioden 1923—32. Då samtliga anstalterna varit i verksamhet alltsedan periodens början, ger denna sammanställning en mera rättvisande bild av frekvensen vid de olika anstalterna än motsvarande tabeller i de föregående tioårsberättelserna, där hänsyn måste tagas till att de meddelade siffrorna icke alltid avsett lika långa tidsperioder.

Såsom de avgjort starkast frekventerade anstalterna, vare sig man ser på antalet ansökningar om arbete eller lediga och tillsatta platser, framträda liksom alltid städerna Stockholm och Göteborg. I tredje rummet kommer med hänsyn till antalet ansökningar Malmö. Räknar man däremot med antalet lediga och tillsatta platser, befinnes Stockholms läns anstalt ha intagit denna plats. Ifråga om antalet platstillsättningar följa härefter i angiven ordning anstalterna i Malmö samt Östergötlands, Kristianstads och Södermanlands län. På något avstånd från dessa anstalter, av vilka den sistnämnda redovisat c:a 72 000 förmedlade platser, komma anstalterna i Örebro och Västmanlands

Tab. D. Verksamheten vid de särskilda anstalterna under åren 1923—1932.

Anstalter	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad .	664 228	241 905	225 582	492 867	410 784	308 793	1 157 095	652 689	534 375
Stockholms län .	312 355	126 218	116 351	68 217	72 057	41 486	380 572	198 275	157 837
Uppsala » .	95 620	38 710	34 125	26 072	25 967	20 392	121 692	64 677	54 517
Södermanl. » .	101 592	45 752	39 703	52 425	43 333	32 622	154 017	89 085	72 325
Östergötlands län	180 028	65 709	58 386	80 888	56 413	40 942	260 916	122 122	99 328
Norrköping . . .	104 952	22 044	20 830	18 973	17 154	12 279	123 925	39 198	33 109
Jönköpings län .	56 590	20 763	17 864	34 790	21 656	16 257	91 380	42 419	34 121
Kronobergs » .	25 905	11 255	9 384	14 777	14 466	8 741	40 682	25 721	18 125
Norra Kalmar län	31 100	8 788	8 373	5 926	5 475	4 172	37 026	14 263	12 545
Södra » »	72 029	22 317	20 905	19 468	12 064	8 737	91 497	34 381	29 642
Gotlands »	14 712	8 994	6 740	9 102	10 055	5 568	23 814	19 049	12 308
Blekinge »	120 811	37 392	33 308	43 287	30 693	21 324	164 098	68 085	54 632
Kristianstads »	110 632	64 682	54 419	60 755	57 996	37 073	171 387	122 678	91 492
Malmö[1]	317 712	56 805	52 689	166 117	108 743	80 731	483 829	165 548	133 420
Lund	50 446	13 681	12 688	12 447	9 639	7 521	62 893	23 320	20 209
Landskrona . . .	60 147	18 421	17 366	4 529	3 904	2 631	64 676	22 325	19 997
Hälsingborg . . .	145 972	41 411	39 937	37 813	25 653	19 729	183 785	67 064	59 666
Ystad	34 499	10 775	10 397	10 310	4 790	4 273	44 809	15 565	14 670
Trälleborg . . .	54 534	27 757	27 172	8 356	5 525	4 941	62 890	33 282	32 113
Eslöv	26 243	14 698	14 132	4 847	4 192	3 276	31 090	18 890	17 408
Skurup	9 780	9 344	6 191	3 813	4 528	2 357	13 593	13 872	8 548
Vellinge	15 055	10 072	9 337	2 493	2 407	1 611	17 548	12 479	10 948
Hallands län . .	57 566	23 081	18 360	15 083	14 353	8 743	72 649	37 434	27 103
Göteb. o. Boh. län	110 558	26 919	24 304	24 407	18 207	10 399	134 965	45 126	34 703
Göteborg	608 391	168 126	159 952	149 287	128 194	91 504	757 678	296 320	251 456
Älvsborgs län . .	71 996	22 358	20 440	13 998	12 585	8 339	85 994	34 943	28 779
Skaraborgs » . .	88 669	45 733	32 723	46 799	47 200	25 924	135 468	92 933	58 647
Värmlands » . .	96 279	24 258	22 017	21 635	25 987	15 510	117 914	50 245	37 527
Örebro » . .	124 395	33 548	31 245	47 387	42 677	32 473	171 782	76 225	63 718
Västmanlands län	110 041	36 831	32 171	44 623	37 168	28 143	154 664	73 999	60 314
Kopparbergs »	88 055	18 261	17 826	30 762	23 556	17 728	118 817	41 817	35 554
Gävleborgs »	106 085	20 936	20 736	22 178	15 669	13 892	128 263	36 605	34 628
Västernorrlands »	135 087	26 807	26 554	8 115	5 934	4 674	143 202	32 741	31 228
Jämtlands »	63 348	14 442	13 866	25 864	22 287	19 332	89 212	36 729	33 198
Västerbottens »	39 292	10 301	10 000	19 053	16 020	13 889	58 345	26 321	23 889
Norrbottens »	41 017	16 606	16 072	13 265	11 024	8 787	54 282	27 630	24 859
Samtliga anstalter	**4 345 721**	**1 405 700**	**1 282 145**	**1 660 728**	**1 368 855**	**984 793**	**6 006 449**	**2 774 055**	**2 266 938**

[1] Häri ingå de i 1932 års berättelse omnämnda ortsombuden i Malmöhus län.

län. Hälsingborgs stad samt Skaraborgs, Blekinge och Uppsala län, samtliga med mellan 64 000 och 54 000 förmedlade platser. Vid samtliga övriga anstalter ligger tillsättningssiffran under 40 000.

Verksamheten inom olika yrkesgrupper. Den i arbetsförmedlingsstatistiken använda yrkesgrupperingen, som under 1922 undergick vissa förändringar, har härefter bibehållits i det närmaste oförändrad under hela den nu avslutade tioårsperioden. Den enda modifikation, som förekommit, är att rubriken »handel och samfärdsel, ej särskilt specificerad», under 1932 uteslutits. Det hade nämligen visat sig, att under senare år endast ett par anstalter funnit sig ha användning för denna rubrik för redovisning av vissa platser, medan övriga anstalter hänfört arbetare av motsvarande slag till antingen »butiks- och magasinspersonal» eller »transportarbetare». Ett bibehållande av den i och för sig tämligen intetsägande rubriken har därför ej ansetts motiverat, utan de anstalter, som tidigare använt densamma, ha anvisats att i stället hänföra de ifrågakommande platserna till de specialgrupper, som med hänsyn till arbetets art befinnas kunna närmast komma ifråga.

Till belysning av verksamhetens omfattning inom olika yrkesgrenar meddelas i *tab. E* en översikt av antalet tillsatta platser under vart och ett av åren 1923—1932. Tabellen ger bl. a. tillfälle till följande iakttagelser.

Inom gruppen *jordbruk och skogshushållning* har antalet tillsatta platser hållit sig i det närmaste konstant under samtliga år. Under 1932 undergick dock antalet egentliga jordbruksplatser en ganska stark minskning, medan å andra sidan skogsarbetarplatserna avsevärt ökades. Inom *industrigruppen* var antalet i nedgång fram till 1927, men har därefter åter ökats år från år. Den anmärkningsvärda ökning, som särskilt under 1932 framträder inom grupperna gruvdrift och malmförädlingsindustri, jord- och stenindustri samt träindustri, har tydligen liksom den nyssnämnda ökningen inom skogshushållningen sin förklaring däruti, att inom dessa näringsgrenar anordnats vissa arbeten, vilka haft till närmaste syfte att bereda sysselsättning åt arbetslösa och vilka därför i större utsträckning än vad eljest brukar vara fallet tagit den offentliga arbetsförmedlingen i anspråk för uttagande av arbetskraft.

Sjöfartsgruppen hör liksom jordbruket till de näringar, som visa en tämligen konstant arbetsförmedlingsfrekvens. Den senaste depressionstiden har dock, såsom naturligt är, även här medfört en tydlig minskning av antalet tillsatta platser. Betydligt större ha fluktuationerna varit inom gruppen *handel, samfärdsel och allmän tjänst*, där antalet tillsatta platser på det hela taget kraftigt ökats under tioårsperioden och 1932 års siffra, trots de två senaste årens tillbakagång, låg åtskilligt högre än 1923. Detsamma kan sägas om gruppen *husligt arbete*, där åren 1925—1928 dock kännetecknades av en viss tillbakagång, medan de tre därpå följande åren medförde en kraftig ökning av antalet förmedlingar och först 1932 åter visade en sjunkande siffra.

Vad slutligen *diversegruppen* beträffar, äro fluktuationerna här större än inom någon annan kategori, i det att den högsta årssiffran (för 1932) är mera än tre gånger så stor som den lägsta (1925). Växlingarna äro i huvudsak

Tab. E. Antal tillsatta platser inom olika yrkesgrupper under åren 1923—1932.

Yrkesgrupper	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	Summa
Jordbruk och skogshushållning	**48 596**	**51 100**	**49 466**	**46 267**	**52 514**	**52 356**	**50 876**	**51 496**	**49 244**	**48 849**	**500 764**
Jordbruk m. m.	46 923	48 941	47 990	44 902	51 339	51 354	49 536	49 668	46 584	41 815	**479 052**
Skogshushållning	1 673	2 159	1 476	1 365	1 175	1 002	1 340	1 828	2 660	7 034	**21 712**
Industri och hantverk	**20 046**	**17 095**	**14 050**	**13 937**	**13 281**	**13 402**	**15 571**	**15 969**	**17 670**	**19 214**	**160 235**
Gruvdrift och malmförädling	315	171	170	288	299	140	119	164	448	1 059	**3 173**
Jord-, sten- och glasindustri	1 121	774	360	597	1 159	481	485	443	2 193	3 508	**11 121**
Metall- och maskinindustri	3 206	2 543	2 386	2 221	2 052	2 840	3 531	2 934	2 673	2 315	**26 701**
Trävaruindustri	899	599	487	497	552	521	663	660	676	1 461	**7 015**
Byggnadsverksamhet	7 297	6 107	5 177	5 674	4 699	4 458	4 980	5 709	5 989	5 253	**55 343**
Läder-, hår- och gummiindustri	274	176	137	154	146	172	182	226	219	256	**1 942**
Textilindustri	171	117	85	102	91	84	158	178	140	171	**1 297**
Beklädnadsindustri	1 030	877	828	902	972	960	1 098	1 267	1 182	1 372	**10 488**
Närings- och njutningsmedelsindustri	3 937	3 713	2 446	1 220	1 344	1 229	1 341	1 538	1 397	1 268	**19 433**
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	347	239	287	156	188	257	352	298	380	495	**2 999**
Trämasse- och pappersindustri	343	331	341	378	394	395	672	661	550	602	**4 667**
Grafisk industri	155	68	61	91	77	139	163	179	132	100	**1 165**
Ej särskilt specificerade	951	1 380	1 285	1 657	1 308	1 726	1 827	1 712	1 691	1 354	**14 891**
Sjöfart och fiske	**20 022**	**22 863**	**19 952**	**20 647**	**20 931**	**22 701**	**24 083**	**25 518**	**20 641**	**17 675**	**215 033**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**22 089**	**24 470**	**23 334**	**24 673**	**27 451**	**31 580**	**36 908**	**37 462**	**35 597**	**28 797**	**292 361**
Kontors-, bank- och försäkringspersonal	837	831	843	918	913	900	1 207	1 501	1 439	1 494	**10 883**
Butiks- och magasinspersonal	2 888	2 706	2 305	2 296	2 561	2 855	4 135	4 043	3 999	3 400	**31 188**
Hotell-, kafé- och restaurangpersonal	8 399	9 598	8 986	9 515	9 470	10 128	11 948	13 918	13 692	11 468	**107 122**
Transportarbetare	8 074	9 119	9 340	9 963	12 574	15 493	17 059	14 522	12 900	10 247	**119 291**
Allmän och litterär verksamhet	1 406	1 802	1 493	1 445	1 351	1 451	1 948	2 856	2 980	2 188	**18 920**
Ej särskilt specificerade	485	414	367	536	582	753	611	622	587	—	**4 957**
Husligt arbete	**64 802**	**70 549**	**68 874**	**67 845**	**67 528**	**67 488**	**73 936**	**77 116**	**79 713**	**72 505**	**710 356**
Annat arbete	**46 785**	**29 194**	**25 744**	**29 369**	**30 292**	**28 063**	**30 880**	**29 096**	**60 720**	**78 046**	**388 189**
Härav reservarbetare	26 873	9 285	10 309	12 677	14 815	12 593	8 136	8 943	19 435	45 895	**168 961**
Tillsammans	**222 340**	**215 271**	**201 420**	**202 738**	**211 997**	**215 590**	**232 254**	**236 657**	**263 585**	**265 086**	**2 266 938**

Tab. F. Antal tillsatta platser för män och kvinnor inom olika yrkeshuvudgrupper under åren 1902—1932.

År	Manliga avdelningen						Kvinnliga avdelningen					
	Jordbruk m. m.	Industri m. m.	Sjöfart m. m.	Handel m. m.	Husligt arb.	Annat arbete	Jordbruk m. m.	Industri m. m.	Sjöfart m. m.	Handel m. m.	Husligt arbete	Annat arb.
1902	80	238	—	35	18	155	2	21	—	23	115	—
1903	800	2 197	—	775	—	1 589	48	256	—	477	2 324	—
1904	838	1 813	—	1 097	—	1 659	84	292	—	591	2 843	—
1905	1 076	1 996	—	1 824	10	2 111	125	352	—	676	4 137	15
1906	1 986	7 224	—	3 828	60	7 314	149	704	—	1 536	8 345	2
1907	2 648	7 642	—	3 702	12	8 079	151	897	—	1 761	11 729	2
1908	5 920	4 646	—	3 261	17	7 063	506	901	—	2 163	15 063	222
1909	9 550	6 541	—	4 776	19	8 483	1 203	1 051	—	2 289	18 118	14
1910	13 710	8 829	—	6 277	25	8 964	1 786	1 225	—	3 245	22 932	17
1911	17 877	10 890	—	7 849	11	10 092	2 872	1 601	—	4 270	29 311	29
1912	22 423	12 848	—	9 972	16	13 784	3 339	2 011	—	5 594	35 016	29
1913	24 212	15 689	—	10 689	21	14 466	3 992	2 218	—	6 667	39 927	50
1914	27 261	18 529	—	12 960	11	18 637	4 710	2 945	—	7 836	45 218	55
1915	30 827	22 106	—	14 138	23	31 146	6 144	4 481	—	8 159	47 087	60
1916	39 319	25 771	—	14 408	2	34 078	6 173	4 004	—	8 870	49 193	84
1917	42 962	21 230	—	11 231	9	38 518	7 659	3 721	—	9 724	49 338	118
1918	39 399	20 427	—	10 803	11	38 687	10 748	6 344	—	10 068	52 609	467
1919	37 068	20 993	—	9 316	29	31 140	6 804	4 795	—	10 362	54 207	316
1920	38 212	18 416	—	16 742	17	24 125	5 318	2 646	—	11 079	53 536	94
1921	34 743	44 942	—	12 980	14	34 024	7 062	2 842	—	10 427	58 067	30
1922	34 570	35 944	12 983	9 077	7	62 871	6 760	2 970	605	10 007	62 254	74
1923	41 542	17 407	19 107	10 601	9	46 734	7 054	2 639	915	11 488	64 793	51
1924	43 438	14 283	21 686	11 416	14	29 122	7 662	2 812	1 177	13 054	70 535	72
1925	41 308	11 361	18 831	10 667	15	25 634	8 158	2 689	1 121	12 667	68 859	110
1926	38 899	11 165	19 337	11 183	6	29 276	7 368	2 772	1 310	13 490	67 839	93
1927	44 844	10 338	19 364	13 482	6	30 180	7 670	2 943	1 567	13 969	67 522	112
1928	44 543	10 518	21 141	16 831	10	27 906	7 813	2 884	1 560	14 749	67 478	157
1929	43 471	12 074	22 491	19 469	55	30 773	7 405	3 497	1 592	17 439	73 881	107
1930	44 854	11 930	23 524	17 287	22	29 011	6 642	4 039	1 994	20 175	77 094	85
1931	42 629	14 009	19 215	15 296	27	60 674	6 615	3 661	1 426	20 301	79 686	46
1932	41 584	15 640	16 451	11 551	31	77 873	7 265	3 574	1 224	17 246	72 474	173
Summa	**852 593**	**437 636**	**214 130**	**303 523**	**527**	**784 168**	**149 287**	**77 787**	**14 491**	**270 402**	**1371 530**	**2 684**

att hänföra till två kategorier av arbetstillfällen, som under olika år förekomma i mycket skiftande omfattning, nämligen reservarbeten och snöskottningsarbete.

Jämför man de i tab. E meddelade totalsummorna för hela tioårsperioden 1923—32 med de motsvarande i föregående tioårsberättelse publicerade summorna för åren 1913—22, finner man, att antalet tillsatta platser under den senaste perioden ökats med 21 % inom gruppen jordbruk och skogshushållning, 28 % inom handel och samfärdsel samt 39 % inom husligt arbete. Däremot företer industrigruppen en avsevärd nedgång, c:a 160 000 tillsatta platser under senaste decenniet mot 281 000 åren 1913—22. Delvis beror detta på att i den sistnämnda siffran ingår ett betydande antal platser vid nödhjälpsarbeten, vilka tidigare hänfördes till de yrkesgrupper arbetet tillhörde, men numera redovisas under rubriken annat arbete. Tydligast framträder detta ifråga om gruppen byggnadsverksamhet, som under perioden 1913—22 upptog över

Tab. G. De tillsatta platsernas procentuella fördelningar på olika huvudgrupper av yrken.

	1902—12	1913—22	1923—32	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Manliga avd.													
Jordbr. o. skogshush.	30·2	33·0	33·3	30·7	36·2	38·3	35·4	37·9	36·8	33·9	35·4	28·1	25·5
Industri o. hantverk	25·5	23·1	10·0	12·9	11·9	10·5	10·2	8·8	8·7	9·4	9·4	9·2	9·6
Sjöfart och fiske .	17·0	12·8	15·7	14·1	18·1	17·5	17·6	16·4	17·5	17·5	18·6	12·7	10·1
Handel o. samfärdsel			10·8	7·8	9·5	9·9	10·2	11·4	13·9	15·2	13·7	10·1	7·1
Husligt arbete . .	0·1	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0
Annat arbete . . .	27·2	31·1	30·2	34·5	24·3	23·8	26·6	25·5	23·1	24·0	22·9	39·9	47·7
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Kvinnliga avd.													
Jordbr. o. skogshush.	5·3	9·2	7·5	8·1	8·0	8·7	7·9	8·2	8·3	7·1	6·0	5·9	7·1
Industri o. hantverk	4·8	5·2	3·2	3·0	3·0	2·9	3·0	3·1	3·0	3·4	3·7	3·3	3·5
Sjöfart och fiske .	11·8	13·2	1·4	1·1	1·2	1·2	1·4	1·7	1·6	1·5	1·8	1·3	1·2
Handel o. samfärdsel			15·7	13·2	13·7	13·5	14·5	14·9	15·6	16·8	18·3	18·2	16·9
Husligt arbete . .	77·9	72·2	72·1	74·5	74·0	73·6	73·1	72·0	71·3	71·1	70·1	71·3	71·1
Annat arbete . . .	0·2	0·2	0·1	0·1	0·1	0·1	0·1	0·1	0·2	0·1	0·1	0·0	0·2
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Tillsammans.													
Jordbr. o. skogshush.	19·5	23·5	22·1	21·9	23·7	24·5	22·8	24·8	24·3	21·9	21·8	18·7	18·4
Industri o. hantverk	16·6	15·9	7·1	9·0	7·9	7·0	6·9	6·3	6·2	6·7	6·7	6·7	7·2
Sjöfart och fiske .	14·7	13·0	9·5	9·0	10·6	9·9	10·2	9·9	10·5	10·4	10·8	7·8	6·7
Handel o. samfärdsel			12·9	9·9	11·4	11·6	12·2	12·9	14·7	15·9	15·8	13·5	10·9
Husligt arbete . .	33·6	29·0	31·3	29·2	32·8	34·2	33·4	31·8	31·3	31·8	32·6	30·3	27·4
Annat arbete . . .	15·6	18·6	17·1	21·0	13·6	12·8	14·5	14·3	13·0	13·3	12·3	23·0	29·4
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

125 000 tillsatta platser, mot endast 55 000 den följande tioårsperioden, och detta i trots av att husbyggnadsverksamheten som bekant varit ojämförligt mycket livligare under den senaste perioden än under den närmast föregående. Frånräknar man byggnadsbranschen, blir tillsättningssiffran inom industrigruppen 105 000 platser under åren 1923—32 mot 155 000 åren 1913—22. Sammanräknar man å andra sidan antalet tillsatta platser inom grupperna byggnadsverksamhet och annat arbete, bli motsvarande summor 444 000 resp. 455 000. Siffrorna ge tydligt vid handen, att arbetstillgången för såväl industri- som diversearbetare varit betydligt knappare än under den period, som bl. a. omfattade åren för världskriget.

Utvecklingen belyses ytterligare av *tab. F*, som anger antalet tillsatta platser inom de särskilda huvudgrupperna å såväl manliga som kvinnliga avdelningen under varje år alltsedan den offentliga arbetsförmedlingens början. På grundval av denna tabell har vidare uppgjorts den i *tab. G* återgivna översikten av de olika gruppernas relativa betydelse inom arbetsförmedlingen.

Jämför man till en början de i denna tabell sammanställda genomsnittssiffrorna för de tre tioårsperioder, som statistiken omfattar, finner man, att de från början medtagna grupperna, med undantag av industrigruppen, icke i förhållande till varandra uppvisa några större förskjutningar. Jordbruks- och diversegruppernas procentuella andel av hela platsantalet har under det

senaste decenniet varit något mindre än 1913—22, men större än åren 1902—12. Gruppen husligt arbete har åter något vuxit i förhållande till 1913—22, men gått tillbaka i jämförelse med 1902—12. Procenttalet för handel och samfärdsel ligger något lägre än de föregående perioderna, varvid emellertid måste beaktas, att till denna grupp tidigare hänförts en del platser, som numera räknas till gruppen sjöfart och fiske. Till största delen representerar emellertid sistnämnda grupp ett helt nytt inslag i arbetsförmedlingsstatistiken.

Följer man år för år utvecklingen under senaste tioårsperioden, finner man, att åren 1924—30 i stort sett förete obetydliga förskjutningar. Den enda mera genomgående tendens, som framträder, är en successiv höjning av procenttalen för gruppen handel och samfärdsel. Åren 1923, 1930 och 1931 visa däremot en åtskilligt avvikande yrkesfördelning, kännetecknad främst av en stark utsvällning av gruppen annat arbete (reservarbeten m. m.).

Förhållandet mellan antalet ansökningar, lediga platser och tillsatta platser. På 100 lediga platser ha under tioårsperioden 1923—1932 kommit 217 ansökningar om arbete och 82 tillsatta platser. Båda dessa siffror äro avsevärt högre än motsvarande relationstal under den offentliga arbetsförmedlingens tidigare skeden. Om man frånser de två första verksamhetsåren, då arbets-

Tab. H. Ansökningar och platstillsättningar per 100 lediga platser under vart och ett av åren 1902—1932.

År	Ansökningar			Tillsatta platser			År	Ansökningar			Tillsatta platser		
	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a		Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a
1902 . . .	434	258	386	88	72	83	1918 . . .	148	140	144	82	66	74
1903 . . .	199	141	174	86	67	78	1919 . . .	162	87	122	84	56	69
1904 . . .	167	93	129	79	52	65	1920 . . .	149	79	113	81	58	69
1905 . . .	177	90	130	80	50	64	1921 . . .	436	111	282	93	63	79
1906 . . .	127	70	100	75	45	61	1922 . . .	428	114	297	95	70	84
1907 . . .	136	77	106	70	44	57	1923 . . .	246	114	186	91	70	81
1908 . . .	213	95	146	72	49	59	1924 . . .	223	118	171	89	72	81
1909 . . .	210	96	149	74	50	62	1925 . . .	272	128	198	92	75	83
1910 . . .	185	95	138	76	54	65	1926 . . .	284	124	201	92	73	82
1911 . . .	169	98	132	78	58	68	1927 . . .	278	119	198	91	71	81
1912 . . .	150	100	125	78	60	69	1928 . . .	261	123	192	91	72	81
1913 . . .	138	96	116	78	59	68	1929 . . .	226	112	169	89	70	79
1914 . . .	156	106	131	81	63	72	1930 . . .	254	109	178	88	69	78
1915 . . .	151	128	141	81	67	75	1931 . . .	348	118	236	93	72	82
1916 . . .	105	99	102	73	63	68	1932 . . .	619	152	413	96	76	88
1917 . . .	107	110	108	70	66	68	Inalles	**250**	**112**	**183**	**86**	**66**	**76**

Tab. I. Ansökningar på 100 lediga platser under olika månader.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Manl. avd.												
1921	434	455	384	327	351	437	387	368	352	412	558	745
1922	737	725	553	562	365	295	263	235	211	238	401	533
1923	503	435	346	226	177	188	176	181	149	147	250	281
1924	342	292	242	204	164	168	173	175	155	181	299	354
1925	440	346	287	232	233	210	215	208	201	226	356	349
1926	410	348	274	229	242	244	219	198	213	256	414	432
1927	458	373	295	244	252	239	200	202	186	221	351	392
1928	408	363	289	230	201	222	222	215	179	195	327	346
1929	345	283	234	198	186	188	180	181	163	184	293	329
1930	356	281	238	196	186	180	196	201	205	251	432	383
1931	304	305	251	294	244	294	313	327	312	400	692	482
1932	479	583	484	543	558	553	581	596	548	558	1 024	1 148
Kvinnl. avd.												
1921	110	130	100	88	83	94	109	98	98	106	126	103
1922	116	116	106	98	91	93	109	97	98	112	132	107
1923	146	138	106	95	85	96	95	95	101	108	129	105
1924	136	131	111	101	95	95	103	94	103	116	148	119
1925	166	157	129	109	100	105	107	108	113	124	149	112
1926	150	142	115	104	97	100	102	104	113	125	154	116
1927	144	137	119	101	97	94	96	95	105	120	141	110
1928	149	149	118	102	94	100	109	106	106	117	144	110
1929	139	133	110	102	89	89	94	92	96	112	130	104
1930	139	133	107	89	82	81	89	93	99	111	128	102
1931	120	133	109	101	90	93	95	98	107	129	158	124
1932	164	166	135	125	117	122	123	129	146	172	213	155
Båda avd.												
1921	246	301	240	203	213	258	261	235	223	263	384	473
1922	482	479	381	368	258	215	203	172	155	177	269	321
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689

givarna ännu ej riktigt lärt sig att anlita arbetsförmedlingen, hade tillströmningen av arbetskraft intill 1920 aldrig överstigit platstillgången med mer än 40 à 50 % (åren 1908, 1909, 1915 och 1918). Under den senaste perioden har däremot motsvarande överskott även under de gynnsammaste åren (1924 och 1929) hållit sig vid omkring 70 %, och 1932 steg antalet arbetsansökningar till mer än fyra gånger antalet lediga platser, medan motsvarande proportion under det svåra depressionsåret tio år tidigare endast utgjorde 3:1 (se *tab. H*).

Utvecklingen under den senaste konjunkturcykeln framgår närmare av *tab. I*, som utvisar den relativa tillgången å arbetskraft under varje särskild månad från och med år 1921.

Man finner av tabellen, att disproportionen mellan tillgången och efterfrågan å arbetskraft i november 1931 för första gången nådde en sådan höjd, att den överträffade motsvarande månadssiffra under 1921 års kris. Under de närmast följande månaderna höllo sig relationstalen däremot under 1921—22 års toppsiffror, men i maj 1932 passerades åter 1922 års rekord och sedan dess har antalet ansökningar per 100 lediga platser under varje månad stigit till vida högre siffror än den svenska arbetsförmedlingsstatistiken något föregående år kunnat uppvisa.

På grund av den successiva konjunkturförsämring, som sålunda gjort sig gällande under senaste delen av tioårsperioden 1923—32, låter det sig knappast göra att för denna period verkställa några medeltalsberäkningar rörande förhållandet mellan ansökningar och lediga platser under olika månader. Vid en dylik medeltalsberäkning skulle nämligen särskilt månaderna november och december komma att uppvisa alltför höga relationstal i förhållande till de under årets förra del infallande månaderna.

Ifråga om proportionen mellan lediga och tillsatta platser göra sig de nämnda, abnorma konjunkturinflytelserna ej på samma sätt gällande, utan fluktuationerna mellan de olika månaderna ha i detta hänseende varit ungefär desamma som under tidigare år. Nedanstående tablå visar månadsmedeltalen för de tre tioårsperioderna:

Tillsatta platser på 100 lediga		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Hela året[1]
Manl. avd.	1923—1932	93	89	86	86	87	88	87	83	86	91	94	95	91
	1913—1922	78	79	78	77	80	79	73	72	73	78	83	85	82
	1902—1912	73	70	68	68	70	74	69	66	64	71	78	80	76
Kvinnl. avd.	1923—1932	69	70	65	64	65	64	63	63	67	74	76	76	72
	1913—1922	58	58	54	53	55	57	55	54	58	64	67	67	63
	1902—1912	49	46	42	43	47	48	45	42	45	50	54	55	54
Båda avd.	1923—1932	82	80	76	75	75	76	76	73	76	82	85	86	82
	1913—1922	69	69	66	64	68	69	66	64	65	72	75	77	73
	1902—1912	59	58	53	53	58	61	58	54	54	59	65	67	64

Gemensamt för samtliga perioder är, att december månad uppvisat de bästa tillsättningsresultaten och att i övrigt de högsta relationstalen i allmänhet framkomma för månaderna oktober—januari. Av sommarhalvårets månader brukade under tidigare år maj och juni förete något bättre tillsättningssiffror än de övriga. En viss tendens i sådan riktning framträder även under den senaste femårsperioden, ehuru ej lika starkt markerad som tidigare.

Till belysande av hur arbetstillgång och tillsättningsresultat varierat inom skilda yrkesgrupper, lämnas i *tab. J* en sammanställning av de i årsberättelserna för 1923—1932 meddelade relationstalen för varje sådan grupp. Däremot har denna gång ej sammanställts någon motsvarighet till den i föregående tioårsberättelse införda översikten av antalet ansökningar per 100 lediga

[1] Det till synes egendomliga förhållandet, att det övervägande flertalet månadssiffror ligga avsevärt under motsvarande årsmedeltal, har sin förklaring däruti, att lediga platser i många fall kvarstå i statistiken under mera än en månad, men att dessa i månadsrapporterna dubbelräknade platser fråndragas vid beräknandet av årssiffrorna.

Tab. J. Ansökningar och platstillsättningar per 100 lediga platser inom olika yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Ansökningar per 100 lediga platser										Tillsatta platser per 100 lediga									
	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Jordbruk och skogshushållning	**116**	**116**	**136**	**140**	**125**	**129**	**122**	**115**	**154**	**283**	**74**	**75**	**79**	**77**	**76**	**77**	**74**	**72**	**74**	**82**
Jordbruk m. m.	115	117	135	139	124	128	121	115	134	217	73	74	79	77	76	77	74	71	73	80
Skogshushållning	172	111	167	163	205	195	152	110	620	760	85	88	90	92	93	91	91	91	98	98
Industri och hantverk	**641**	**463**	**597**	**667**	**777**	**656**	**525**	**617**	**1 167**	**2 219**	**84**	**84**	**86**	**86**	**87**	**85**	**85**	**86**	**90**	**93**
Gruvdrift och malmförädling	4 280	1 125	1 502	1 334	1 529	4 136	2 043	3 118	3 529	3 819	91	67	99	97	97	98	98	99	100	100
Jord-, sten- och glasindustri	533	371	678	998	605	867	725	873	1 212	1 526	82	81	79	94	96	90	88	87	99	100
Metall- och maskinindustri	1 430	843	794	932	1 142	655	476	762	2 033	4 700	84	80	82	83	84	83	81	84	90	95
Trävaruindustri	732	738	1 300	1 235	1 227	963	795	1 228	3 285	3 892	79	81	85	83	90	85	87	92	94	98
Byggnadsverksamhet	339	351	570	575	750	691	591	593	872	1 994	85	87	93	94	94	92	93	96	97	98
Läder-, hår- och gummiindustri	448	513	907	1 108	1 358	900	1 098	1 397	2 016	2 155	80	78	78	75	79	78	85	88	88	91
Textilindustri	646	1 135	1 987	1 854	2 356	1 430	1 215	1 261	1 891	2 126	62	68	72	76	81	58	77	76	77	59
Beklädnadsindustri	348	355	352	341	367	416	361	305	386	699	71	70	70	70	72	75	71	66	69	74
Närings- och njutningsmedelsindustri	206	203	263	373	425	396	367	325	489	937	89	88	84	72	77	72	72	73	77	80
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	637	635	404	784	848	556	395	664	778	1 022	92	93	94	93	95	94	95	93	96	98
Trämasse- och pappersindustri	541	258	289	299	313	349	177	232	690	1 546	75	78	84	85	87	90	89	90	93	94
Grafisk industri	1 374	1 427	1 377	1 043	1 565	751	515	363	850	2 768	81	68	63	73	76	85	87	79	87	88
Ej särskilt specificerade	1 273	696	684	596	751	532	500	539	803	1 741	86	91	88	92	86	89	86	85	87	90
Sjöfart och fiske	**251**	**230**	**281**	**281**	**277**	**258**	**221**	**248**	**376**	**547**	**96**	**95**	**95**	**98**	**97**	**97**	**93**	**96**	**98**	**98**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**209**	**188**	**202**	**196**	**191**	**169**	**149**	**151**	**204**	**403**	**81**	**82**	**84**	**83**	**83**	**83**	**80**	**78**	**82**	**87**
Kontors-, bank- och försäkringspersonal	678	641	552	517	477	480	407	349	507	835	81	86	83	83	81	79	80	80	84	88
Butiks- och magasinspersonal	426	477	539	557	554	514	376	367	479	872	88	87	86	85	84	85	87	83	86	87
Hotell-, kafé- och restaurangpersonal	124	113	122	119	126	126	121	116	133	202	72	73	77	76	76	77	76	75	78	84
Transportarbetare	215	177	186	183	160	124	105	123	196	457	92	93	93	91	91	90	83	79	85	92
Allmän och litterär verksamhet	125	116	145	136	144	145	133	109	124	241	69	71	76	72	68	70	71	75	77	80
Ej särskilt specificerade	56	34	41	23	25	23	33	21	30	—	88	93	88	93	91	91	91	90	92	—
Husligt arbete	**107**	**111**	**120**	**116**	**111**	**113**	**103**	**99**	**104**	**130**	**74**	**75**	**77**	**75**	**73**	**74**	**72**	**71**	**73**	**78**
Annat arbete	**159**	**221**	**290**	**279**	**287**	**315**	**265**	**324**	**234**	**348**	**99**	**98**	**98**	**99**	**99**	**99**	**99**	**99**	**100**	**100**
Tillsammans	**186**	**171**	**198**	**201**	**198**	**192**	**169**	**178**	**236**	**413**	**81**	**81**	**83**	**82**	**81**	**81**	**79**	**78**	**82**	**88**

platser vid de särskilda anstalterna. En närmare granskning av berörda siffror ger nämligen otvetydigt vid handen, att de skiljaktigheter, som i detta hänseende förefinnas mellan olika anstalter, i huvudsak endast äro ett naturligt uttryck för anstalternas olikartade inriktning med hänsyn till klientelets yrkessammansättning. De anstalter, som uppvisa de lägsta relationstalen, äro i regel sådana, som företrädesvis syssla med jordbruksförmedling, medan de anstalter, som huvudsakligast frekventeras av industriarbetare, i allmänhet också förete ett i förhållande till platstillgången stort antal arbetsansökningar.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1932.

Inkomster och utgifter under år 1932 för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, vilka uppgingo till ett antal av 36 med 265 086 tillsatta platser under året, framgå av tabellerna å nästföljande sidor.[1]

Statsanslaget till den offentliga arbetsförmedlingen utgår enligt bestämmelserna i kungörelserna den 30 juni 1916 (nr 320), den 16 maj 1918 (nr 278) samt den 15 maj 1931 (nr 99) och avser i främsta rummet att täcka anstalternas *expensutgifter*, d. v. s. utgifter för postporto, abonnemang å rikstelefon, telegram och interurbana telefonsamtal samt tryckning av formulär och blanketter. Dessutom kan efter prövning i varje särskilt fall understöd erhållas till bestridande av kostnaderna för vissa *speciella förmedlingsanordningar*, nämligen dels för avlöning av sådan personal, som särskilt anställts för förmedling av arbete inom vissa yrkesspecialiteter, dels ock för de särskilda anordningar, som vidtagits för arbetsförmedling för landsbygdens behov, för samarbetet mellan anstalterna, för anställande i arbete av värnpliktiga och fast anställt manskap i armén och marinen efter avslutad militärtjänstgöring, för underlättande av yrkesval och för arbetsanvisning åt ungdom samt till bestridande av kostnader för rese- och traktamentsersättning, som i anledning av företagen tjänsteresa utbetalats till tjänsteman vid arbetsförmedlingsanstalt.

I de under rubriken »specialanordningar» upptagna statsbidragsbeloppen ha för redovisningsåret inräknats jämväl de enligt kungörelserna den 30 juni 1916 (nr 319) och den 23 maj 1919 (nr 239) beviljade bidragen till medellösa arbetssökandes resor, vilken post tidigare hänförts till »övriga inkomster».[2]

Samtliga anstalter utom Stockholm och Göteborg åtnjöto anslag från landsting. Dessa anslag härrörde helt från resp. läns landsting utom beträffande anstalten i Kristianstads län, som åtnjöt ett årsanslag från Malmöhus läns landsting å 1 500 kr. för upprätthållande av avdelningskontoren i Åstorp och Tomelilla, vilkas verksamhet i viss mån kommer sistnämnda län till godo.

[1] Angående arbetsförmedlingens verksamhetsresultat år 1932 se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 84 ff.
[2] Jfr s. 422 i detta häfte.

Tab. 1. De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster (i kr.) under år 1932.

Arbetsförmedlingen i	Anslag från staten: Expenser	Anslag från staten: Specialanordn.	Anslag från staten: Summa	Anslag från landsting	Anslag från hushållningssällskap	Anslag från kommuner	Övriga inkomster, upplupen ränta, upptagna lån m. m.	Summa inkomster
Stockholm	15 274·84	26 222·30	41 497·14	—	—	237 976·00	768·00	**280 241·14**
Stockholms län . .	3 339·17	9 872·58	13 211·75	41 000·00	—	6 800·00	28·34	**61 040·09**
Uppsala län . . .	1 976·26	3 415·94	5 392·20	12 050·00	1 000·00	4 200·00	31·69	**22 673·89**
Södermanlands län	2 862·80	2 798·00	5 660·80	27 317·50	—	2 400·00	23·30	**35 401·60**
Östergötlands län .	5 952·59	4 800·00	10 752·59	37 509·54	—	1 350·00	900·00	**50 512·13**
Norrköping	1 403·22	4 169·85	5 573·07	2 000·00	—	23 463·26	59·27	**31 095·60**
Jönköpings län . .	2 399·25	1 200·00	3 599·25	15 080·00	—	3 500·00	82·90	**22 262·15**
Kronobergs län . .	1 848·00	2 867·15	4 715·15	3 630·00	—	1 300·00	691·17	**10 336·32**
Norra Kalmar län .	449·95	1 300·00	1 749·95	2 000·00	—	1 500·00	19·00	**5 268·95**
Södra Kalmar län .	1 330·80	2 970·00	4 300·80	5 425·00	—	1 550·00	142·64	**11 418·44**
Gotlands län . . .	921·40	975·00	1 896·40	5 429·70	—	900·00	150·42	**8 376·52**
Blekinge län . . .	3 063·98	4 866·50	7 930·48	12 100·00	—	4 825·00	173·35	**25 028·83**
Kristianstads län .	3 504·30	1 773·00	5 277·30	18 000·00	—	200·00	243·57	**23 720·87**
Malmö	5 885·85	11 700·00	17 585·85	4 000·00	—	53 479·50	4 148·20	**79 213·55**
Lund	838·54	700·00	1 538·54	1 500·00	—	5 549·36	—	**8 587·90**
Landskrona	982·75	4 060·50	5 043·25	1 500·00	—	9 354·22	—	**15 897·47**
Hälsingborg . . .	2 491·07	15 000·00	17 491·07	1 500·00	—	17 605.72	—	**36 596·79**
Ystad	504·07	528·00	1 032·07	1 500·00	—	3 397·09	—	**5 929·16**
Trälleborg	787·74	1 600·00	2 387·74	1 500·00	—	6 123·29	—	**10 011·03**
Eslöv	680·90	800·00	1 480·90	1 500·00	—	4 666·24	—	**7 647·14**
Skurup	554·34	300·00	854·34	1 500·00	—	835·00	—	**3 189·34**
Vellinge	523·81	400·00	923·81	1 500·00	—	1 135·00	72·45	**3 631·26**
Hallands län . . .	1 670·47	2 152·00	3 822·47	8 683·94	—	1 750·00	307·07	**14 563·48**
Göteb. o. Bohus län	2 703·41	3 083·50	5 786·91	8 800·00	—	1 800·00	153·05	**16 539·96**
Göteborg	7 333·02	27 500·00	34 833·02	—	—	101 435·82	1 197·83	**137 466·67**
Älvsborgs län . .	1 703·38	1 506·30	3 209·68	13 216·79	—	4 500·00	69·87	**20 996·34**
Skaraborgs län . .	3 398·28	1 900·00	5 298·28	14 850·00	—	6 165·00	119·12	**26 432·40**
Värmlands län . .	1 170.73	1 400·00	2 570·73	9 930·58	—	3 000·00	61·50	**15 562·81**
Örebro län	1 809·30	2 368·77	4 178·07	19 170·74	500·00	3 385·00	61·89	**27 295·70**
Västmanlands län .	1 850·95	2 003·47	3 854·42	14 000·00	—	5 000·00	65·87	**22 920·29**
Kopparbergs län .	1 832·70	2 452·85	4 285·55	9 115·00	1 000·00	3 125·00	—	**17 525·55**
Gävleborgs län . .	2 390·86	3 169·50	5 560·36	6 128·39	—	11 656·17	13·81	**23 358·73**
Västernorrlands län	1 351·75	2 289·50	3 641·25	1 800·00	600·00	3 730·00	8·98	**9 780·23**
Jämtlands län . .	4 499·00	1 700·00	6 199·00	2 500·00	1 500·00	2 350·00	377·41	**12 926·41**
Västerbottens län .	1 653·19	1 979·80	3 632·99	5 550·00	500·00	2 080·00	97·99	**11 860·98**
Norrbottens län . .	1 286·52	10 522 85	11 809·37	5 600·00	—	3 700·00	2 564·27	**23 673·64**
Hela riket	**92 229·19**	**166 347·36**	**258 576·55**	**316 887·18**	**5 100·00**	**545 786·67**	**12 632·96**	**1 138 983·36**

Tab. 2. De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas utgifter (i kr.) under år 1932.

Arbetsförmedlingen i	Kostnader för styrelsen och avlöning för personal	Postporto, telegramavgifter, abonnemang å rikstelefon, avgift för telefonsamtal	Tryckning av formulär och blanketter	Tryckning av årsberättelse, skrivmaterial o. dyl.	Lokalhyra, ved och lyse, städning och renhållning av lokal	Annonser, reklamskyltar o. dyl.	Övriga utgifter (däribl. bidrag till arbetares resekostnader)	Summa utgifter
Stockholm	176 443·96	10 176·88	3 772·58	3 107·74	51 340·11	3 430·77	18 044·51	**266 316·55**
Stockholms län . .	38 571·05	3 266·52	907·72	216·51	14 399·95	403·78	2 259·58	**60 025·11**
Uppsala län . . .	14 656·94	1 407·34	543·50	361·35	4 441·36	202·81	564·07	**22 177·37**
Södermanlands län	24 741·60	2 664·94	92·00	339·72	3 848·92	236·55	3 033·35	**34 957·08**
Östergötlands län .	33 285·10	4 365·34	1 468·10	936·92	6 475·27	280·72	3 037·62	**49 849·07**
Norrköping	22 013·00	982·36	406·50	333·74	5 693·80	128·23	2 279·49	**31 837·12**
Jönköpings län . .	14 720·81	2 216·20	342·80	632·41	2 413·87	422·05	760·28	**21 508·42**
Kronobergs län . .	5 808·00	1 565·39	325·50	150·12	1 889·50	223·13	374·68	**10 336·32**
Norra Kalmar län .	3 317·40	478·94	101·00	124·92	763·50	135·08	75·71	**4 996·55**
Södra Kalmar län .	7 861·50	1 161·31	252·50	210·35	1 432·00	239·04	261·74	**11 418·44**
Gotlands län . . .	4 646·40	910·07	118·00	39·02	1 829·70	137·65	170·65	**7 851·49**
Blekinge län . . .	16 060·08	2 363·59	441·00	510·20	3 069·67	154·70	643·34	**23 242·58**
Kristianstads län .	16 087·78	2 608·88	407·50	173·20	3 292·02	443·77	226·44	**23 239·54**
Malmö	51 177·34	3 333·45	2 040·35	2 069·47	9 481·02	1 482·17	9 629·75	**79 213·55**
Lund	6 220·74	439·23	295·75	271·85	1 109·92	46·76	203·65	**8 587·90**
Landskrona	11 117·34	732·08	306·00	111·30	3 494·32	74·00	62·43	**15 897·47**
Hälsingborg . . .	29 116·42	2 048·89	351·00	196·50	4 576·42	15·00	292·56	**36 596·79**
Ystad	4 381·62	340·64	137·50	96·75	856·50	90·00	26·15	**5 929·16**
Trälleborg	6 500·00	450·50	171·82	189·21	2 542·90	67·12	89·48	**10 011·03**
Eslöv	4 513·50	480·42	165·40	74·80	2 130·90	49·88	232·24	**7 647·14**
Skurup	1 800·00	341·66	182·00	79·90	641·25	20·00	2·55	**3 067·36**
Vellinge	1 901·46	338·48	127·90	126·05	880·10	90·67	14·84	**3 479·50**
Hallands län . . .	11 349·00	1 390·12	131·83	257·18	1 697·10	26·80	328·37	**15 180·40**
Göteb. o. Bohus län	10 474·60	2 124·82	148·75	331·36	1 984·36	374·77	848·24	**16 286·90**
Göteborg	89 359·06	5 692·99	2 263·55	2 118·91	23 453·14	486·25	14 056·34	**137 430·24**
Älvsborgs län . .	13 630·18	1 647·56	317·00	272·60	5 115·75	42·55	607·64	**21 633·28**
Skaraborgs län . .	17 235·81	3 131·20	189·75	310·86	4 886·90	115·58	335·04	**26 205·14**
Värmlands län . .	9 851·50	1 030·22	256·50	327·67	2 422·00	472·91	545·46	**14 906·26**
Örebro län	19 132·06	1 567·00	626·00	508·85	5 045·25	130·91	394·77	**27 404·84**
Västmanlands län .	17 265·05	1 770·05	35·00	83·53	3 630·63	87·28	223·36	**23 094·90**
Kopparbergs län .	11 324·52	1 861·20	175·00	268·08	1 914·00	53·76	2 037·38	**17 633·94**
Gävleborgs län . .	17 998·14	1 774·67	490·50	192·85	2 005·42	754·50	142·65	**23 358·73**
Västernorrlands län	6 890·50	730·75	417·50	248·56	1 000·00	11·90	51·07	**9 350·28**
Jämtlands län . .	7 224·38	3 081·10	196·00	81·91	2 064·60	137·50	354·10	**13 139·59**
Västerbottens län .	7 015·00	1 547·25	96·00	293·30	2 100·55	414·22	394·93	**11 861·25**
Norrbottens län . .	17 078·59	1 514·22	174·00	1 170·55	1 512·45	43·50	2 147·43	**23 640·74**
Hela riket	**750 770·43**	**71 536·21**	**18 473·80**	**16 818·24**	**185 435·15**	**11 526·31**	**64 751·89**	**1 119 312·03**

Utöver dessa inkomster tillkommo vid sex anstalter anslag från hushållningssällskap.

Kommunala anslag till arbetsförmedlingsverksamheten anvisades av icke mindre än 167 kommuner. Dessa anslag voro mestadels kontanta, men utgingo stundom i form av upplåtelse av fria lokaler.

Vid angivande av anstalternas utgifter har socialstyrelsen icke medräknat verksamhetsberättelsernas siffror för »balans från föregående år» samt »balans till nästföljande år», vilket förklarar, att inkomst- och utgiftssidorna för flertalet anstalter icke sluta på samma belopp.

Arbetslöshetsfrågan vid 1933 års riksdag.

Kungl. Maj:ts till årets riksdag avlåtna propositioner dels om införande i Sverige av en frivillig arbetslöshetsförsäkring och dels om anordning av arbeten m. m. för den nu rådande arbetslöshetens bekämpande remitterades, jämte i ärendet väckta motioner, till ett särskilt utskott, som i juni månad framlade sina utlåtanden för riksdagens kamrar, vilka fattade sina beslut den 20 juni.

I arbetslöshetsförsäkringsfrågan innebar utskottets utlåtande ett positivt förslag, vilket godtogs av andra kammaren men avslogs av första (dock endast med 71 röster mot 67).

Det utlåtande från utskottet, som rörde förslagen om anordnande av arbeten m. m. för bekämpandet av den nu rådande arbetslösheten, blev däremot av riksdagen godkänt. En preliminär kompromissuppgörelse beträffande principerna för frågans lösning hade här under statsministerns medverkan träffats mellan representanter för det socialdemokratiska partiet och bondeförbundet, samt en del medlemmar av det folkfrisinnade partiet, och majoritet i kamrarna för utskottets förslag, baserat på denna uppgörelse, var sålunda tryggad.

I det följande lämnas en sammanfattande redogörelse för huvudpunkterna dels i Kungl. Maj:ts förslag i denna fråga och dels i det särskilda utskottets av riksdagen godkända förslag.

Kungl. Maj:t hade avsett ett belopp av c:a 217 miljoner kronor för arbetslöshetens bekämpande. Därav skulle 160 miljoner kronor användas för igångsättande av s. k. beredskapsarbeten och andra offentliga arbeten av olika slag; 75 miljoner avsågos här för arbeten uppförda under socialdepartementet, 50 miljoner för arbeten uppförda under kommunikationsdepartementet och 35 miljoner för vissa arbeten uppförda under andra departement. Av återstående 57 miljoner kronor avsågos 20 miljoner till kontantunderstödsverksamhet, 30 miljoner till slutförandet av före den 1 juli 1933 kontrakterade statliga s. k. reservarbeten och 7 miljoner till diverse ändamål.

De föreslagna s. k. beredskapsarbetena skulle utgöras dels av statsarbeten, dels av sådana kommunala och enskilda arbeten av allmännyttig karaktär, vil-

ka utan för stort dröjsmål borde kunna igångsättas, om ekonomiska förutsättningar för deras bedrivande kunde skapas genom att staten lämnade sin medverkan. Dessa beredskapsarbeten skulle utföras mot avtalsenliga eller eljest inom respektive yrken och fack på respektive orter gällande löner (men under tillämpning av hänvisningsförfarande vid arbetskraftens uttagning). Kungl. Maj:ts förslag innebar sålunda ett upphävande av det förut tillämpade systemet för offentliga arbeten till arbetslöshetens bekämpande, vilket principiellt byggde på statliga och statskommunala arbeten till lägre än vanliga löner och administrerade av statens arbetslöshetskommission. S. k. beredskapsarbeten (arbeten på den öppna arbetsmarknaden) hade förut endast i ringa utsträckning bedrivits. Med reservarbetssystemets avveckling skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag följa, att statens arbetslöshetskommission avskaffades.

Särskilda utskottet prövade emellertid skäligt att icke frångå reservarbetssystemet och att bibehålla arbetslöshetskommissionen som administrerande organ för reservarbeten samt för kontantunderstöd. Systemet blev dock i olika hänseenden underkastat väsentliga förändringar, för vilkas innehåll i det följande redogöres. För bedrivandet av statliga och statskommunala reservarbeten anvisas nu, i enlighet med särskilda utskottets förslag, ett belopp av 55 miljoner kronor. Emellertid lägges huvudvikten även i det av utskottet utarbetade programmet vid anordnandet av allmänna arbeten i öppna marknaden. Ett belopp av sammanlagt 100 miljoner kronor avses för dylika arbeten. Här ingå bl. a. 12·7 miljoner till statliga byggnader, 9 miljoner till torrläggningsföretag och tillfälliga skogsvårdsåtgärder, 2·5 miljoner till en arbetarsmåbrukslånefond, 10·7 miljoner till statsbeställningar, 3 miljoner till statliga beredskapsarbeten, 8·5 miljoner till kommunala beredskapsarbeten, 7 miljoner till skenfria järnvägskorsningar, 6 miljoner till broar och hamnar, 15 miljoner till främjande av bostadsbyggande, 10 miljoner till lån till främjande av enskild företagsamhet, 3·5 miljoner till subventioner för samma ändamål, 2·2 miljoner till bidrag till täckdikningar och till gödselvårdsanläggningar. Till kontantunderstöd beräknas 25 miljoner kronor. Hela summan av för arbetslöshetens bekämpande utgående anslag blir sålunda 180 miljoner kronor, mot av Kungl. Maj:t äskade 217 miljoner kronor.

Utskottet har beräknat, att enligt dess förslag beviljade medel böra förslå till sysselsättning av 74 000 »årsarbetare» (med en förkortad arbetstid, motsvarande full sysselsättning under 10 månader). Därav beräknas 34 000 arbetare komma på reservarbeten och 40 000 på de allmänna arbetena i öppna marknaden. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle motsvarande sysselsättningssiffra ha utgjort 72 500 årsarbetare, av vilka 60 500 skulle ha kommit på beredskapsarbeten och arbeten på öppna marknaden samt 12 000 på kvarstående reservarbeten. Den sammanlagda direkta arbetseffekten skulle sålunda bli något större med det av utskottet föreslagna och nu av riksdagen godkända förslaget än den beräknats bli med Kungl. Maj:ts förslag, oaktat kostnadssumman blivit mindre. Detta resultat har avsetts kunna ernås främst genom att reservarbetena fått större plats i arbetsprogrammet — varvid man också kunnat räkna med en väsentlig överflyttning från statliga till stats-

kommunala reservarbeten — samt genom de jämförelsevis billiga åtgärder, som planerats till hjälp åt jordbruk och skogsbruk. Vid bedömandet av de anförda sysselsättningstalen bör dock ihågkommas, att de arbeten, som skola utföras på den allmänna arbetsmarknaden, icke mer än till viss del kunna beräknas direkt komma de hjälpsökande arbetslösa till godo; ty hänvisningsförfarande skall icke här tillämpas. Å andra sidan bör erinras om, att vid de anförda beräkningarna ingen hänsyn tagits till den sysselsättning, som indirekt, genom materialbeställningar m. m., åstadkommes med de arbeten, vilka igångsättas.

Med det uppgjorda programmet komma — såsom också med Kungl. Maj:ts förslag avsågs — svenska statens åtgärder till lindrande av arbetslösheten sålunda främst att taga formen av en omfattande arbetsanskaffning. Den s. k. arbetslinjen blir med andra ord alltjämt dominerande i den svenska arbetslöshetspolitiken; kontantunderstödsverksamheten tillkommer som ett komplement, i den mån det blir omöjligt att skaffa sysselsättning i erforderlig omfattning.

Den reservarbetsanordning, som upptagits i detta arbetsprogram, skiljer sig emellertid, som nämnt, i viktiga avseenden från den förut i Sverige följda reservarbetslinjen.

Detta hittills gällande system karakteriseras av särskilda utskottet på följande sätt: »Det nuvarande reservarbetssystemet utmärkes framför allt därav, att de reservarbeten, som bedrivas dels i statlig regi genom statens arbetslöshetskommission, dels såsom statskommunala arbeten, d. v. s. arbeten genom kommunerna med betydande statsbidrag, utföras genom arbetskraft, som utvalts genom hänvisningsförfarande från de lokala arbetslöshetsorganen, och till arbetslöner, som i princip skola enligt närmare angivna normer ligga under grovarbetarlönen å respektive arbetsorter. Ett ytterligare utmärkande drag för dessa reservarbeten har varit, att de icke fått utväljas bland arbeten av den art, att de kunnat förväntas under de närmaste åren komma till utförande på den öppna marknaden.»

I fråga om dessa huvudpunkter märkes, att hänvisningsförfarandet bibehållits, medan däremot ändringar vidtagits beträffande lönebestämningen och urvalet av arbeten, och därvid har den lösning av motsvarande frågor, som beträffande s. k. beredskapsarbeten föreslagits av Kungl. Maj:t, ävensom i vissa motioner gjorda framställningar blivit beaktade.

I fråga om *lönebestämningen* har till att börja med visserligen fastställts, att reservarbetarnas avlöningsförmåner alltjämt skola bestämmas enligt särskilda regler och icke såsom på den öppna marknaden av parternas intressen och arbetsmarknadens förhållanden. Emellertid bli reservarbetarnas villkor nu förbättrade i så måtto, att de komma i åtnjutande av en på visst sätt bestämd grovarbetarlön utan någon reduktion. Arbetslöshetskommissionen utröner genom särskilda undersökningar på respektive orter den öppna marknadens gängse grovarbetarlöner, och med stöd av dessa undersökningar fastställer kommissionen reservarbetarlönen på så sätt, att den icke överstiger den lägsta grovarbetarlön, för vilken arbete i orten kan i avsevärd omfattning be-

redas, varvid jämväl de löner, som förekomma inom jord- och skogsbruk, böra beaktas.

Det förut gällande lönesystemet, enligt vilket lönen för reservarbetare principiellt sattes lägre än den lägsta å allmänna arbetsmarknaden förekommande avlöningen, har som bekant bland annat åsyftat att göra reservarbetarna angelägna att så fort tillfälle bjuds övergå till vanligt förvärvsarbete i öppna marknaden. Även när lönerna i stället skola bestämmas på det ovan angivna sättet, komma emellertid, enligt särskilda utskottets förmenande, reservarbetena icke att på ett obehörigt sätt behöva konkurrera med den öppna marknadens arbeten. Det skall åligga arbetslöshetskommissionen att nedlägga ett arbete eller hemsända arbetare, om det skulle visa sig, att arbetarna icke göra allt vad på dem skäligen kan ankomma för att förskaffa sig annat arbete. I syfte att i ökad omfattning föra arbetare tillbaka till det privata näringslivets arbetstillfällen må därjämte efter prövning från fall till fall en mer eller mindre stark inskränkning av arbetstiden kunna företagas.

I de nya lönebestämmelser, som skola gälla, betonas, att vid ackordsättningen sådana åtgärder, vilka kunna medföra en minskning i arbetsintensiteten, böra undvikas.

De s. k. naturaförmåner, bestående av fria resor från hemorten till arbetsplatsen och åter, fri bostad under arbetet samt i vissa fall fri sjukvård m. m., vilka förut utgått till reservarbetare i statliga reservarbeten, bibehållas. Likaså kunna enligt hittillsvarande grunder s. k. ortstillägg utbetalas till familjeförsörjare vid statliga reservarbeten.

Såsom en nyhet har införts, att arbetslöshetskommissionens beslut i frågor, som röra grunderna för bestämmande av arbetslönens storlek, skola kunna överklagas hos en särskild, av Kungl. Maj:t utsedd nämnd.

Vad angår det andra av de nyss angivna, väsentliga drag, som utmärkt det hittillsvarande reservarbetssystemet, jämfört med det nyinförda, nämligen principerna för *urvalet av arbeten*, framhålles i särskilda utskottets betänkande, att de förut här gällande reglerna haft ett samband med den tillämpade löneprincipen: det har icke ansetts rimligt, att sådana slag av arbeten, som eljest skulle komma till utförande till allmänna marknadens löner, genom det allmännas ingripande skulle komma att bli utförda till en lägre lönekostnad. Med det nya lönesystemet har nu följt, att man kunnat utesluta den bestämmelse, enligt vilken sådana slag av arbeten icke fått komma ifråga som reservarbeten.

Å andra sidan har man icke ansett sig böra gå därhän, att, såsom Kungl. Maj:t ifråga om s. k. beredskapsarbeten föreslagit, angelägna arbeten rent av i princip skulle givas företräde framför mindre angelägna vid valet av reservarbetsobjekt. Särskilda utskottet säger i sitt utlåtande härom: »Vid valet mellan olika, lämpliga arbetsobjekt bör enligt utskottets uppfattning angelägenhetsgraden vara en av de faktorer, som tagas i betraktande och vägas mot varandra.»

I samband med frågan om urvalet av arbeten har det även övervägts, huruvida en omläggning bör ske beträffande reservarbetenas hittillsvarande för-

delning på statliga och statskommunala. I en av representanter för bondeförbundet (herr J. Johansson i Friggeråker m. fl. i första kammaren och herr Svensson i Grönvik m. fl. i andra kammaren) framburen motion hade yrkats, att statskommunala arbeten i kommuners, vägstyrelsers och skogsvårdsstyrelsers regi måtte lämnas företräde framför statliga reservarbeten, så vitt möjligt. Särskilda utskottet gav även som sin mening tillkänna, att man borde sträva att i största möjliga utsträckning ge sysselsättning genom statskommunala arbeten, vilka av flera skäl vore att föredraga framför de statliga. Med hänsyn härtill ha reglerna för beviljandet av statsbidrag till statskommunala arbeten utvidgats. Sålunda har — detta i anslutning till en från liberalt håll (av herr Löfgren m. fl. i första kammaren och av herr Carleson m. fl. i andra kammaren) framburen motion — bestämts, att statsbidrag beträffande statskommunala reservarbeten hädanefter skall få beräknas jämväl på kostnaderna för material, transporter och arbetsledning vid dylika arbetsföretag och icke, såsom hittills varit fallet, endast på det belopp, som i arbetslöner utbetalas till de arbetslösa. Vidare har statsbidraget ifråga om statskommunala reservarbeten avseende nyanläggning, omläggning och förbättring av allmänna vägar blivit väsentligt ökat. Det har dessutom bestämts, att vägarbeten skola kunna utföras jämväl i vägstyrelses regi såsom statskommunala reservarbeten. Såsom statskommunalt reservarbete skall också kunna få förekomma arbete, vilket av kommun eller vägstyrelse utföres efter avtal med enskilda.

Vad angår de s. k. *konfliktdirektiven* ha väsentligt mildrade bestämmelser fastställts. Avstängning från arbetslöshetshjälp skall sålunda hädanefter endast drabba den, som är direkt indragen i arbetskonflikt, d. v. s. deltager i strejk eller är föremål för lockout, samt den, som eljest blivit arbetslös i anledning av konflikten och vilkens löne- och anställningsvillkor skäligen kunna antagas röna inverkan av densamma. Denna regel ansluter sig till ett av representanter för frisinnade partiet (herr Sam Larsson m. fl. i första kammaren och herr Jeppsson m. fl. i andra kammaren) motionsvis framlagt förslag. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle endast arbetare, tillhörande den första, men icke arbetare, tillhörande den andra av de angivna två kategorierna avstängas från arbetslöshetshjälp. — En inträffad arbetskonflikt blir emellertid nu, i motsats till vad förut varit fallet, utan inverkan beträffande arbetslöshetshjälpen för alla sådana, som vid utbrottet av konflikten redan voro arbetslösa.

Vidare är att anmärka, att de vid 1926 års riksdag beslutade regler rörande arbetslösas hänvisande under vissa förhållanden till arbetsplats, där konflikt råder (de s. k. »stripadirektiven»), blivit slopade. Det har i detta hänseende ansetts tillräckligt med en regel av innebörd, att olagliga konflikter samt rena s. k. okynneskonflikter icke skola respekteras, när det gäller anvisning av arbeten åt arbetslösa; den, som avvisat erbjudet arbete på arbetsplats, där konflikt av denna art utbrutit, blir sålunda till en tid avstängd från arbetslöshetshjälp.

Till särskilda utskottets av riksdagen godkända utlåtande i arbetslöshetsfrågan voro fogade ett flertal reservationer, av vilka de två, som lämnades av representanter för högerpartiet och för det folkfrisinnade partiet, här i korthet må omnämnas.

Den förstnämnda reservationen, framlagd av herr Johansson i Fredrikslund m. fl., vänder sig mot utskottets förslag i de olika avseenden, i vilka detsamma kan anses innebära ett avsteg från den hittills i Sverige förda arbetslöshetspolitiken. Reservanterna ansågo, att arbeten i öppna marknaden till avtalsenliga löner fått ett för stort rum i förslaget; de ville avsevärt begränsa det för sådana arbeten avsedda anslagsbeloppet och i stället lägga tyngdpunkten på de under arbetslöshetskommissionens regi bedrivna reservarbetena. De ville också bibehålla hittillsvarande lönebestämmelser, enär de av särskilda utskottet föreslagna ändringarna av det förutvarande reservarbetssystemets lönebestämningsprinciper befarades få ogynnsamma återverkningar på den allmänna arbetsmarknaden.

I den andra reservationen, framlagd av herr Hamrin m. fl., anmärktes på en viss oklarhet ifråga om de föreslagna lönebestämmelserna, och uttalades ävenledes farhågor beträffande återverkningarna av dessa bestämmelser på arbetsmarknaden. Reservanterna hade för sin del inom utskottet framlagt ett förslag till lönesättning, enligt vilket reservarbetarlönerna skulle komma att understiga grovarbetarlönerna på sådana orter, där dessa sistnämnda vore högre än 4 kronor per dag. Även i denna reservation påyrkades en minskning av anslagsbeloppet för arbeten på öppna marknaden; i stället förordades en höjning av det för reservarbetena avsedda anslaget.

I samband med besluten i ovanberörda frågor beslöt riksdagen även att hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta:

1) om skyndsam utredning rörande reglering av förhållandet mellan den offentliga arbetslöshetshjälpen i dess olika former samt den allmänna fattigvården;

2) om skyndsam utredning beträffande omfattningen av kommunernas lagliga rätt att lämna arbetslöshetshjälp utan fattigvårds karaktär samt om behovet och lämpligheten av laglig reglering av kommunernas verksamhet för arbetslöshetens bekämpande;

3) om utredning rörande en rationell planläggning av kommunernas arbeten;

4) om utredning rörande en definitiv lösning av frågan om centralorgan för den statliga och statskommunala reservarbetsverksamheten samt för den statsunderstödda kontanta arbetslöshetshjälpen.

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1933.

För *kvarnindustrien* kom nytt riksavtal till stånd i början av maj månad, gällande till den 1 maj 1934. Veckolönerna reducerades med 2 à 2·50 kr. (cirka 4 %) utom i Stockholm, där reduktionen stannade vid 1 kr. Veckolönerna äro för manliga arbetare, som fyllt 19 år:

Ortsgrupp 1	(Stockholm)	kr. 64·—
» 2 a	(Gävle, Göteborg, Malmö)	» 59·50
» 2 b	(Norrköping, Nyköping, Uppsala, Örebro)	» 56·50
» 3 a	(Djurön-Getå, Halmstad, Hälsingborg, Kristianstad, Landskrona, Trälleborg)	» 54·50
» 3 b	(Alster, Arboga, Falkenberg, Kalmar, Mjölby, Motala, Torshälla, Ystad)	» 51·50
» 4	(Lyrestad, Munka-Ljungby, Upperud, Vårgårda)	» 48·—

I Torshälla utgår 1 kr. lägre veckolön än å övriga orter i grupp 3 b.

Inom *bagerinäringen* träffades i juni månad överenskommelse om nytt riksavtal i princip (vissa detaljfrågor återstå). Överenskommelsen, som gäller till den 1 juni 1934, innebär i lönehänseende väsentligen status quo, varemot vissa ändringar gjorts i en del allmänna bestämmelser, särskilt ifråga om arbetstidens förläggning.

För *typograffacket* (civil- och tidningstryckerier) ha nya riksavtal upprättats den 22 juni, gällande i två år eller till den 1 juli 1935. Utgående löner sänktes med 5 %, varemot minimilönerna lämnades oförändrade. Vidare sänktes i viss utsträckning de särskilda kvälls-, natt- och söndagstilläggen vid tidningstryckerierna. Ortsgrupperingen ändrades till överensstämmelse med den officiella dyrortsgrupperingen, varförutom åtskilliga jämkningar vidtogos i de allmänna bestämmelserna.

Inom *bilreparationsbranschen* kom i början av april månad, efter en långvarig öppen konflikt, för första gången ett riksavtal till stånd. Avtalets minimitimlöner äro följande i öre:

	Ortsgrupp 1	2		3	4
		Göteborg	I övrigt		
Yrkesarbetare, 24 år, 7 år i facket	150	135	130	120	105
» 21 », 4 » » »	135	120	115	105	90
Arbetare, fyllda 20 år, 3 år i facket	115	105	100	85	70
» » 18 », 1 » » »	95	80	80	70	55
» » 18 »	80	65	65	55	45

Till ortsgrupp 1 hör Stockholm; till ortsgrupp 2 Göteborg, Sundsvall, Umeå och Malmö, dock att för de mera yrkesskickliga arbetarna lönen i Göteborg är 5 öre högre än å övriga orter i grupp 2; grupp 3 omfattar Eskilstuna, Hälsingborg och Nyköping och grupp 4 Kristianstad, Ystad och Visby. Å sistnämnda ort skall dock för de två högsta yrkeskategorierna gälla som minimitimlöner respektive 100 och 85 öre i stället för gruppens 105 och 90 öre.

Enligt särskild anteckning skola arbetare i de tre högsta yrkeskategorierna senast efter ett anställningsår utöver de i lönetabellen angivna erhålla individualtillägg utöver minimilönen, uppgående till från 3 upp till 10 öre i olika ortsgrupper och för olika yrkesgrupper.

Riksavtalet gäller från och med den 2 april 1933 till den 1 oktober1934.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1932.

Socialstyrelsens årligen återkommande undersökning av inom stuveriyrket inträffade olycksfall omfattar för 1932 ett antal av 1 589 mot 2 008 för närmast föregående år, vilket innebär en minskning med 21 procent. Fem av olycksfallen hade dödlig utgång, medan motsvarande antal för 1931 var fyra. Den kraftiga tillbakagången av olycksfallens antal torde liksom under de två föregående åren huvudsakligen vara betingad av reducerad fartygsfrekvens och varuomsättning i rikets hamnar, men är väl i någon mån att tillskriva även

Tab. A. Olycksfallens fördelning efter orsaker.

Olycksfallsorsaker	Antal olycksfall			Procent		
	1932	1931	1923—32 (årsmedeltal)	1932	1931	1923—32 (medeltal)
Verktyg	7	5	16·9	0·4	0·3	0·9
Transportredskap	80	159	118·4	5·0	7·9	6·3
Luckor och skärstockar	12	22	22·9	0·7	1·1	1·2
Kättinglängor, rälslängor, stroppar o. d.	9	10	30·6	0·6	0·5	1·6
Kolmått, gripskopor o. d.	26	47	93·2	1·6	2·3	4·9
Förtöjningsredskap	8	12	23·1	0·5	0·6	1·2
Ställningar, stegar, bockar, banor o. d.	59	77	70·6	3·7	3·8	3·7
Andra redskap (för handbärning)	50	47	35·0	3·1	2·3	1·9
Kranar (inkl. taljor, block o. d.)	30	30	26·9	1·9	1·5	1·4
Därav i samband med annan anledning	21	14	·	1·3	0·6	·
Vinschar	230	369	290·7	14·5	18·4	15·3
Därav i samband med annan anledning	64	128	·	4·0	6·4	·
Lastning och lossning för hand:						
Personers fall	94	99	100·5	5·9	4·9	5·3
Föremåls fall	109	149	111·7	6·9	7·4	5·9
På annat sätt	217	250	330·0	13·7	12·5	17·4
Personers fall (utan samband med föregående):						
Från ställning, landgång etc.	41	39	48·5	2·6	1·9	2·6
Å däck, kaj o. d.	94	113	70·5	5·9	5·6	3·7
Genom luckor ned i lastrum	12	12	20·9	0·7	0·6	1·1
I vattnet, i pråm o. d.	25	20	36·2	1·6	1·0	1·9
I annat samband	41	47	44·3	2·6	2·3	2·3
Föremåls fall (utan samband med föregående):						
Nedfallande eller nedrasande last	238	262	189·8	15·0	13·1	10·0
Utslirande av last ur längor o. d.	92	106	114·6	5·8	5·3	6·0
Nedfallande lastnings- och lossningsmaterial	14	22	16·0	0·9	1·1	0·9
I annat samband	4	9	18·4	0·3	0·5	1·0
Ej angivna eller obekanta orsaker	[1]97	102	65·6	6·1	5·1	3·5
Summa	**1 589**	**2 008**	**1 895·3**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

[1] Av dessa olycksfall ha 48 inträffat under förflyttning till och från arbetsplatsen.

det förhållandet, att stuveriverksamheten i övervägande grad kunnat upprätthållas enbart av de med arbetet mera förtrogna ordinarie hamnarbetarna. Det har nämligen redan tidigare visat sig, att en tilltagande olycksfallsfrekvens uppträder, så snart det på grund av last- och fartygsanhopning i hamnarna varit nödvändigt anlita jämväl extra arbetare, vilka icke äga samma vana vid arbetet som de ordinarie arbetarna och därför i högre grad än dessa bli utsatta för olycksfall.

Olycksfallens fördelning på olika orsaker framgår av tab. A, därvid för jämförelse medtagits såväl motsvarande siffror för 1931 som medeltalen för tioårsperioden 1923—1932.

Den i det föregående omnämnda totala nedgången av 21 % i antalet olycksfall från föregående år är ganska ojämnt fördelad på de skilda olycksfallsorsakerna. Den största minskningen, nära 50 %, föreligger i fråga om »transportredskap», närmast följd av »luckor och skärstockar» med 46 %, »kolmått och gripskopor» med 45 % och »vinschar» med 38 % samt går ned till 10 % för »kättinglängor och stroppar» och 8 % för »personers fall». Endast beträffande två av de i tabellen upptagna orsakerna är en ökning för handen, nämligen i fråga om olycksfallsrubriken »verktyg» med 40 % och »andra redskap» med 6 %. Någon mera anmärkningsvärd förskjutning inbördes i den procentuella fördelningen av olycksfallen med hänsyn till dessas orsaker föreligger emellertid icke i jämförelse med föregående år. Den största förändringen, nämligen från 18·4 till 14·5 %, återfinnes bland vinscholycksfallen.

Olycksfallsfrekvensen under årets olika månader växlade som nedanstående uppställning utvisar:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Antal . . .	119	98	81	90	121	111	149	148	128	149	192	203	**1 589**
Procent . .	7·5	6·2	5·1	5·7	7·6	6·9	9·4	9·3	8·0	9·4	12·1	12·8	**100·0**

Olycksfallens fördelning på yrkesinspektionsdistrikt och olika slag av arbetsgivare framgår av tab. B.

Tab. B. Olycksfallens fördelning på yrkesinsp.-distr. och olika slag av arbetsgivare.

Distrikt	*Antal arbetsgivare*										*Antal olycksfall*									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a
Handelsfirmor .	6	3	2	1	4	6	—	1	2	**25**	12	3	2	1	5	12	—	1	2	**38**
Industriföretag .	2	6	8	2	5	18	7	—	38	**86**	2	14	9	4	10	28	10	—	131	**208**
Järnvägsföretag .	—	2	1	—	—	—	—	—	—	**3**	—	17	2	—	—	—	—	—	—	**19**
Rederier	4	5	—	2	1	11	3	1	—	**27**	76	7	—	2	2	203	3	1	—	**294**
Skeppsmäklare och speditörer .	1	3	—	—	1	11	—	1	1	**18**	1	4	—	—	1	26	—	4	2	**38**
Stat o. kommun	1	4	—	1	1	1	—	—	—	**8**	1	4	—	1	1	1	—	—	—	**8**
Stuvare och stuverifirmor . .	3	5	3	3	14	15	3	7	15	**68**	77	43	49	30	199	134	21	123	308	**984**
Summa	**17**	**28**	**14**	**9**	**26**	**62**	**13**	**10**	**56**	**235**	**169**	**92**	**62**	**38**	**218**	**404**	**34**	**129**	**443**	**1 589**

Av de i tabellen upptagna arbetsgivarna torde de vilka äro betecknade som »järnvägsföretag», »rederier» samt »stuvare och stuverifirmor» nästan uteslutande använda sig av egentliga stuveri- eller hamnarbetare, medan arbetare, som äro att hänföra till de övriga arbetsgivargrupperna, i regel och huvudsakligen utföra även annat arbete.

Med avseende på de olika hamnplatser inom riket, där de i undersökningen ingående olycksfallen ägt rum, ställer sig fördelningen som följer:

Gustavsberg	5	Karlstad	12	Piteå m. distr.	25	Trälleborg	7
Gävle med distrikt	63	Kristinehamn	9	Ronneby	8	Uddevalla	4
Göteborg	361	Köping	3	Simrishamn	4	Umeå m. distr.	63
Hallstavik	3	Landskrona	11	Skellefteå m. distr.	19	Visby	7
Halmstad	11	Lidköping	6	Skoghall	3	Västervik	8
Hargshamn	8	Limhamn	8	Skutskär	11	Västerås	11
Hudiksvall m. distr.	19	Luleå m. distr.	16	Solstadström	3	Ystad	14
Hälsingborg	24	Lysekil	5	Stockholm	180	Åhus	29
Härnösand m. distr.	110	Malmö	82	Sundsvall m. distr.	141	Örnsköldsvik med distr.	44
Kalix m. distr.	25	Norrköping	46	Söderhamn m. distr.	47		
Kalmar	15	Nynäshamn	5	Södertälje	4	Övriga hamnar (vardera med 1—2 olycksfall)	50
Karlshamn	10	Oskarshamn	11	Sölvesborg	7		
Karlskrona	12	Oxelösund	15	Trollhättan	5	Summa	1 589

I den mån av olycksfallsanmälningarna kunnat bedömas, ha under redogörelseåret 2·6 % av samtliga olycksfall varit att tillskriva bristande säkerhetsåtgärder eller bristfälligt material, 16 % arbetarnas oaktsamhet eller dylikt och 81·4 % andra omständigheter. Motsvarande relationstal för 1931 voro resp. 1·6, 14·1 och 84·3 %.

Av samtliga olycksfall inträffade, för såvitt framgår av anmälningarna, 1 090 eller 68·6 % (70 % 1931) samt av de 5 dödsfallen 3 under arbete ombord å själva fartygen.

Ett av olycksfallen med dödlig utgång drabbade på väg till arbetsplatsen en stuveriarbetare, som av okänd anledning föll från kajen och drunknade. Händelseförloppet vid de övriga fyra dödsfallen var i korthet följande:

1. En speditionsarbetare, som skulle förhala en pråm för att taga emot ett parti kätting, tog härvid vägen över en annan pråm, i vilken just landades ett större patentankare om c:a 3 800 kg vikt. Ankaret lyftes av en kajkran från en ångare till sistnämnda pråm medelst en genom röringen trädd wirestropp. Emedan ankarläggen icke såsom avsetts föll föröver i prämen, anmodades kranföraren att åter lätta något, så att ankarläggen kunde firas ned i åsyftad riktning. Emellertid råkade stroppens ena öga vid firningen glida av krankroken med påföljd, att ankarläggen föll över arbetaren, som, då han skulle skynda undan, halkade på den i prämen stuvade kättingen och därvid ådrog sig så allvarliga skador, att han nästan omedelbart avled.

2. Vid hyvning av pappersmassa med fartygets vinsch från järnvägsvagn till en ångare, som låg med styrbords sida till kajen och hade några graders babords slagsida, sprang gajwiren strax ovan klapptaljeblocket, vilket på grund av den hårda knycken med våldsam kraft träffade en på däcket stående stuveriarbetare i huvudet. Härvid uppstod så

svår skada, att mannen följande natt avled å sjukhuset. Olyckans orsak var enligt flera samstämmande vittnesmål, att gajwiren genom avrostning avsevärt försvagats.

3. Vid lossning av trävirke från tvenne järnvägsvagnar till en vid kajen förtöjd ångare, varmed 4 stuveriarbetare voro sysselsatta, hade den ena av vagnarna slutlossats, varefter de särkopplades. Den lastade vagnen sköts därefter några meter ifrån den andra och stoppades på lämplig plats medelst en träklots mot ett av hjulen, varefter arbetarna skulle påbörja lossningen. Medan förberedande arbeten härtill pågingo, kom den tomma vagnen rullande efter, varvid en av arbetarna klämdes mellan vagnarnas buffertar så svårt, att han kort efter ankomsten till sjukhuset avled. Ren olyckshändelse ansågs föreligga.

4. Vid lastning i en norrlandshamn av trävaror från takpråm till ångare medelst fartygets vinsch och bom, hade vid ett tillfälle en slinga på omkring 1·5 tons vikt lyfts c:a en meter, då bommen plötsligt föll ned, bräcktes nära fästet vid masten och gick överbord. Luckbasen träffades därvid av bommen i huvudet och å högra armen så svårt, att han vid framkomsten till sjukhuset avled. Orsaken visade sig vara, att svetsningen i ögat till topprepsblocket öppnat sig och att blocket därigenom frigjorts från schackeln.

Ny arbetstidslagstiftning i Polen.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand.*

Genom lagen den 18 december 1919 infördes i Polen en relativt långt gående begränsning av arbetstiden, vars mest utmärkande drag var, att veckoarbetstiden fastställdes till 46 timmar och övertidsbetalningen till 50 % à 100 %. Polen är ock ett av de få länder, som infört laglig föreskrift om semester med lön, vilken enligt lagen den 16 maj 1922 skall utgå under 8 dagar om året efter ett års anställning i visst företag och under 15 dagar efter tre års anställning.

Den i Polen gällande lagstiftningen föreskriver kortare arbetstid än Washingtonkonventionen angående åtta timmars arbetsdag, men likväl har Polen ännu icke kunnat ratificera konventionen ifråga på grund av de svårigheter, som mött för dess tillämpning vid järnvägarna.

I mars 1932 framlade socialministern för parlamentet en proposition om arbetstidens reglering inom industri och handel, varmed syftet bl. a. angavs vara att bringa den polska lagstiftningen i bättre överensstämmelse med Washingtonkonventionen. Förslaget gick ut på en viss förlängning av arbetstiden, och såsom motiv härför angavs nödvändigheten att åvägabringa en lättnad i de sociala bördorna för att möjliggöra genomförandet av den planerade ålderdoms-, invaliditets- och dödsfallsförsäkringen för arbetare. Erinras må, att sistnämnda försäkring endast existerar inom de gamla tyska delarna av landet, medan däremot sedan 1928 finnes införd pensionsförsäkring för affärs- och kontorsanställda. Under den nu rådande depressionen synas dock utsikterna för genomförandet av en liknande försäkring för arbetare te sig mycket ovissa.[1]

Ett annat och möjligen det betydelsefullaste motivet för den föreslagna förlängningen av den lagliga arbetstiden var att utjämna det handikap, som genom 1919 års lagstiftning ansågs hava pålagts den polska industrien. Det gjordes också klart från regeringens sida vid förslagets framläggande, att regeringen alltjämt ställde sig gynnsam till en nedsättning av arbetstiden på internationell väg. Genom en lag den 7 november 1931 bemyndigades regeringen uttryckligen att vidtaga åtgärder för arbetstidens minskning, på villkor att motsvarande åtgärd samtidigt vidtoges i andra länder och i samma industrier.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 400.

Samtidigt med propositionen om arbetstidens reglering framlade socialministern förslag om ändring av lagstiftningen rörande semester med lön. Förslaget gick ut på att semestertiden skulle minskas till 4 dagar om året efter ett års anställning i visst företag och till 8 dagar efter tre års anställning; semesterlönen skulle utgå även under söndagar och helgdagar infallande under semestertiden.

De motiv, som anfördes för detta förslag, voro av principiellt samma slag som motiven för förslaget om veckoarbetstidens förlängning. Vid propositionens framläggande förklarade socialministern, att den polska lagstiftningen om semester var den längst framskridna i världen. Endast Italien, Tjeckoslovakien och Österrike hade infört lagliga föreskrifter om semester, men dessa gingo icke så långt som de polska. Sedan flera år hade den polska regeringens representant yrkat på uppförandet av frågan om semester med lön på dagordningen för internationella arbetskonferensen, dock utan resultat.[1] Även om de härvid mötande svårigheterna kunde övervinnas, måste en viss tid förflyta, innan semesterfrågan kunde göras till föremål för en internationell konvention.

Den nya lagen om arbetstidens reglering. Slutbehandlingen av förslaget om arbetstidens reglering ägde rum den 16 mars 1933, då beslut fattades om följande ändringar i lagen den 18 december 1919 angående arbetstiden inom industri och handel.

Antalet arbetstimmar fastställdes till 8 om dagen och 48 i veckan.

I företag, där kortare tid arbetas vissa dagar i veckan, må den förlorade arbetstiden återtagas inom loppet av de tre följande veckorna, på villkor att högst 9 timmar arbetas under en tjugufyra timmars period och högst 192 timmar under en fyra veckors period.

I företag, där arbetet är beroende av klimatiska förhållanden, kan arbetstiden under vissa perioder utsträckas såsom kompensation för förlorad arbetstid, såvida den genomsnittliga arbetstiden under ett visst antal veckor icke överstiger 48 timmar i veckan och 10 om dagen.

För övertid skall betalas 25 % extra under de två första timmarna. För övertid efter de två första timmarna samt för natt- och söndagsarbete skall betalas 50 % extra.

Socialministern kan begränsa eller upphäva bestämmelserna om att varje arbetare berättigas till minst en timmes rast efter högst 6 timmars arbete.

Arbetare, som arbeta på söndagar, äro berättigade till en däremot svarande vilodag under veckan. I företag med kontinuerlig drift skall arbetstiden fördelas så, att varje arbetare beviljas en viloperiod om 24 timmar minst två gånger under varje tre veckors period.

Arbetstiden i sjukhus skall regleras genom bestämmelser utfärdade av socialministern i samverkan med vederbörande ministrar och må icke överstiga 60 timmar i veckan, inkl. söndagar och helgdagar.

Lagen skall träda i kraft den 1 januari 1934 samt i Övre Schlesien efter godkännande av den schlesiska lantdagen.

Den nya lagen om semester. Samma dag som den nya lagen angående arbetstiden inom industri och handel antogs, nämligen den 16 mars 1933, antogs även en ny lag om semester med lön för de inom industri och handel anställda.

I motsats till det ovan refererade förslaget bibehåller den nya lagen förutvarande semestertid, nämligen 8 dagar om året efter ett års anställning i visst företag och 15 dagar efter tre års anställning. Å andra sidan skall under semesterperioden lön icke utgå för söndagar och helgdagar och arbetaren kommer endast att vara berättigad till den lön, som han skulle erhållit, därest han verkligen arbetat under semesterperioden.

I förslaget hade funnits en bestämmelse, enligt vilken mera betydande kollektiv-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 396.

avtal inom viss näringsgren skulle kunna innehålla bestämmelser om suspension av semesterföreskriften under viss tid. Denna bestämmelse återfinnes icke i lagen, medan däremot liksom enligt förslaget socialministern i lagen bemyndigas att suspendera lagens tillämpning under tid av nationellt eller ekonomiskt nödläge och att medgiva undantag från den föreskrift i lagen, enligt vilken hälften av semestern skall infalla mellan den 1 maj och den 30 september. En mot förstnämnda föreskrift svarande bestämmelse finnes f. ö. i lagen om arbetstidens reglering.

Lagen skall träda i kraft den 1 januari 1934 och kommer att tillämpas i Övre Schlesien efter erhållet samtycke från schlesiska lantdagen. I händelse av lantdagens bifall kommer härigenom laglig föreskrift om semester med lön att träda i stället för det förut praktiserade systemet med bestämmelser härom i kollektivavtalen.

Internationella arbetsorganisationen.

Publikationer från internationella arbetsbyrån.

Förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare i Storbritannien.

Industrial Relations in Great Britain. (Studies and Reports, Series A, No. 36.) 1933. XI + 272 s. Pris Kr. 4: —.

Den av internationella arbetsbyrån nyligen utgivna publikationen med ovanstående rubrik är den första i en serie nationella monografier rörande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, vilka utarbetats i samverkan med »Industrial Relations Counselors, Inc.» i New York.

Arbetets författare, prof. J. H. Richardson vid universitetet i Leeds, sammanfattar innehållet av arbetet på följande sätt:

»Undersökningen inledes med en allmän skildring av den ekonomiska och sociala bakgrunden. Därefter lämnas redogörelse för fackföreningsrörelsens och arbetsgivarorganisationernas utveckling, struktur och politik. Det invecklade system, som på frivillighetens väg uppbyggts för förhandling och förlikning i arbetstvister, göres till föremål för undersökning och redogörelse lämnas jämväl för av staten vidtagna förlikningss- och skiljedomsanordningar samt för minimilönlagstiftningen. Dessutom beskrivas de metoder, som bragts i tillämpning i mera långt framskridna företag för upprättandet av goda förbindelser mellan arbetsledningen och arbetaren. Bland dessa metoder böra nämnas förhandlingar i driftsråd, olika välfärdsanordningar och anordningar för arbetarnas deltagande i ledningen, vilka i allt större utsträckning kommit till användning under senare år. I undersökningen fästes uppmärksamheten huvudsakligen på det aktuella läget, men utvecklingstendensen belyses genom jämförelser med vissa förhållanden före kriget.»

Rapport rörande arbetstidens förkortning såsom medel mot arbetslösheten.

Reduction of hours of work. Report of the tripartite preparatory conference. International labour conference. 17th session.

Internationella arbetsbyrån har utgivit en rapport rörande det på dagordningen för innevarande års sammanträde av internationella arbetskonferensen uppförda ärendet »Minskning av arbetstiden. Rapport från förberedande tripartita konferensen».

Erinras må, att under sistlidne januari hölls en särskild konferens, i vilken deltogo representanter för 35 medlemsstater tillhörande internationella arbetsorganisationen, för överläggning om vissa tekniska frågor, uppkommande i samband med ett eventuellt beslut om arbetstidens förkortning på internationell väg såsom medel mot arbetslösheten. Enligt beslut av internationella arbetsbyråns styrelse översändes konferensens rapport till regeringarna med anhållan om deras yttranden, varjämte beslöts att utöka dagordningen för 1933 års sammanträde av internationella arbetskonferensen med en överläggning om rapporten och regeringarnas yttranden däröver ävensom de förslag till beslut i ämnet, vilka kunde komma att framläggas av arbetsbyrån för konferensen.

Vid förslagens utarbetande hade arbetsbyrån haft att utgå från två alternativ. Antingen kunde konferensen, såsom skedde för tre år sedan vid behandlingen av den i viss mån likartade frågan om arbetstidens begränsning i kolgruvor, anse den första behandlingen såsom definitiv och omedelbart fatta beslut om antagande av konventionsförslag eller rekommendationer i ämnet. Eller ock kunde konferensen besluta att anse överläggningen härom vid årets sammanträde såsom en första behandling av ämnet samt följa den normala proceduren att uppskjuta det definitiva ställningstagandet till nästa år och endast angiva de särskilda punkter, rörande vilka regeringarnas mening skulle inhämtas under mellantiden.

Den nu utgivna rapporten är utarbetad med tanke på bägge dessa alternativ och framlägges därför såsom en »blå-grå» rapport. Rapporten består av fem kapitel. I det första kapitlet återgives den av den förut omnämnda tekniska konferensen avgivna rapporten. I andra kapitlet lämnas en systematisk redogörelse för förhandlingarna vid nämnda konferens rörande de tekniska frågor, som framställa sig i samband med arbetstidens förkortning. I tredje kapitlet återgivas regeringarnas yttranden över rapporten från den tekniska konferensen. I fjärde kapitlet framläggas förslag till vissa frågepunkter, rörande vilka regeringarnas mening skall inhämtas, därest konferensen besluter att endast företaga ärendet till en första behandling vid innevarande års sammanträde.

Den del av rapporten, som innefattas i det femte kapitlet, är avsedd för det fall att konferensen skulle besluta att redan innevarande år företaga ärendet till definitiv behandling. Till kapitlet finnas fogade tre förberedande konventionsförslag angående arbetstidens begränsning till fyrtio timmar i veckan, nämligen i industriella företag, i kolgruvor och i kommersiella och liknande företag. Därjämte framlägges förslag till en rekommendation angående levnadsstandardens upprätthållande och ett resolutionsförslag angående införskaffande av upplysningar om s. k. teknologisk arbetslöshet.

Kortare meddelanden.

— Arbetslöner —

Dansk lönestatistik. Det Statistiske Departement i Danmark har nyligen utgivit en sammanfattning av den danska industrilönestatistiken för åren 1926—1931.[1] Primärmaterialet har så gott som uteslutande insamlats av danska arbetsgivareföreningen, vilken sedan överlämnat detsamma till Det Statistiske Departement. I följande tablå återges huvudsiffrorna enligt denna danska statistik. I jämförelsesyfte ha även närmast motsvarande svenska uppgifter för år 1931 medtagits:

Industriarbetarlöner i Danmark o. Sverige[2]	Danmark [3]1913/14	1926	1927	1928	1929	1930	1931	Sverige 1931
A. Genomsn. timförtjänst (öre)								
Män	52	145	138	136	137	140	139	124
därav: yrkesutbildade	59	163	155	153	153	156	155	·
ej »	46	130	124	123	124	126	126	·
Kvinnor	29	87	84	83	83	84	84	73
Samtliga arbetare	48	135	129	128	128	131	131	116
Indextal (penninglön)	100	280	267	265	265	271	271	276
» (reallön)	100	152	151	151	153	164	175	177
B. Genomsn. årsinkomst för samtliga arbetare, kr.								
Vid full sysselsättning (303½ dagar)	1 378	3 278	3 132	3 108	3 108	3 181	3 181	[5]2 391
Vid beräknad verklig sysselsättning[4]	1 255	2 521	2 348	2 466	2 564	2 686	2 541	
Indextal vid beräknad verklig sysselsättning (penninglön)	100	201	187	196	204	214	202	·
D:o (reallön)	100	109	106	112	108	130	131	·

Som synes ligger den genomsnittliga arbetslönen för industriarbetare i Danmark år 1931 (1·31 kr. per timme) något över den svenska medelförtjänsten (1·16 kr.). Härvid bör emellertid anmärkas, att de svenska uppgifterna till relativt större del än de danska torde inbegripa arbetare å landsbygden. I Stockholm var den genomsnittliga timförtjänsten för manliga och kvinnliga industriarbetare år 1931 (resp. 1·87 och 0·93 kr., varav dock c:a 5 resp. 2 öre torde utgöras av övertidsförhöjning, diverse förmåner o. d.) något högre än i Köpenhamn (resp. 1·56 och 0·89 kr.).

Jämfört med åren närmast före kriget synes såväl nominal- som reallönestegringen ha varit ungefär lika stor i Danmark som i Sverige. Den danska löneutvecklingen företedde emellertid under 1920-talet vissa från den svenska avvikande drag, vilka stå i samband med olikheter i fråga om penningväsen och konjunkturrörelser. I samband med Danmarks återgång till guldmyntfot (den 1 jan. 1927) inträdde nämligen en stark deflation. Att detta allmänna prisfall även kom att beröra löneprisbildningen, framgår av en jämförelse mellan löneuppgifterna för åren 1926, 1927 och 1928.

Då den danska lönestatistiken till skillnad från den svenska grundar sig på individ-

[1] Danmarks Statistik. Statistiske Meddelelser 4. Række, 91. Bind, 5. Hæfte. Arbejdslønnen i Industrien M. V. i Danmark 1926—31. Köpenhamn 1933. Publikationen utgör en fortsättning av en tidigare redogörelse för åren 1914—1925.

[2] Ordinarie lön (exkl. övertidsförhöjning, semesterersättning o. d.) för vuxna arbetare.

[3] Siffrorna för timförtjänsten avse år 1914 och uppgifterna för årsförtjänsten år 1913.

[4] Beräknat genom avdrag å föregående siffror med hänsyn till arbetslöshet, sjukdom och konflikt enligt uppgifter från arbetslöshets-, sjukkasse- och konfliktstatistiken.

[5] De svenska årsinkomstuppgifterna äro angivna med avdrag för tid, under vilken driften vid resp. arbetsställen ligger nere. Däremot göres ej avdrag för annan arbetslöshet eller för sjukdom.

dualuppgifter, kunna lönerna redovisas efter ett kombinerat närings-, yrkes- och kompetensgruppschema. För vissa näringsgrenar återges även löner inom olika åldersgrupper. Utrymmet tillåter dock icke något referat av den danska statistiken i denna del.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av maj till 156 211, varav 41 279 hänförda till det s. k. lokala arbetskraftsöverskottet. Yrkesfördelningen och minskningen under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Minskn.		Antal arbetslösa	Minskn.
Jordbruk	11 350	— 1 674	Närings- o. njutningsmedelsind.	1 579	— 202
Skogshushållning	19 738	— 2 656	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	607	— —
Gruvdrift och malmförädling	7 752	— 282	Trämasse- och pappersindustri	2 356	— 320
Jord-, sten- och glasindustri	9 818	— 533	Grafisk industri	431	— 53
Metall- och maskinindustri	12 510	— 1 208	Industri och hantverk, ej spec.	2 880	— 307
Trävaruindustri	12 920	— 2 590	Sjöfart och fiske	2 349	— 499
Byggnadsverksamhet	9 150	— 4 925	Handel och samfärdsel m. m.	10 920	— 933
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	967	— 56	Husligt arbete	259	— 128
Textilindustri	975	— 13	Arbete, ej hänf. till annan grupp	48 468	— 4 230
Beklädnadsindustri	1 182	— 5	**Summa**	**156 211**	**— 20 614**

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	20 541	Med kontant understöd	statligt	44 701
	statskommunala	10 754		kommunalt	12 722
	kommunala	12 113		**Summa**	**100 831**

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under maj till 6·9 miljoner kronor och under årets fem första månader till sammanlagt 25·5 miljoner kronor.

— Fattigvård och barnavård —

Den engelska barnaskyddslagstiftningen. Det sedan en del år pågående arbetet på en kodifikation av den engelska barnaskyddslagstiftningen har nu slutförts genom antagandet av »Children and Young Persons Act, 1933», vilken lag den 13 april 1933 erhöll konungens stadfästelse. Såsom i denna tidskrift förut omnämnts (årg. 1932, sid. 250), framlades redan i början av förra året den s. k. Children and Young Persons Bill, vilken också med några smärre ändringar antogs av parlamentet och promulgerades i juli 1932. Denna lag har i sin tur ersatts med den nu utfärdade, som dessutom innehåller bestämmelser, avsedda att träda i stället för vissa andra äldre författningar på barnaskyddsområdet, bl. a. »The Children Act, 1908», i den mån denna lag icke redan upphävts genom 1932 års lag, samt »The Children (Employment Abroad) Act, 1913» och den likabenämnda lagen av 1930.

— Föreningsväsen —

Svenska arbetsgivareföreningen år 1932. Enligt den till svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i maj 1933 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 3 265 mot 3 118 den 1 januari 1932. De under året nytillkomna delägarna sysselsatte 4 906 arbetare, de avgångna 6 283, men dessutom har för en del äldre delägare redovisats minskat arbetarantal, vadan föreningens totala omslutning under året nedgått från 308 400 till 280 735 arbetare.

Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingar i arbetarantalet, som äro en följd av konjunkturerna å arbetsmarknaden. Den hos

föreningens samtliga delägare faktiskt sysselsatta arbetsstyrkan växlade under årets olika månader mellan lägst 239 000 (1 januari) och högst 263 200 (1 september 1932).

Vid 1932 års början voro 35 yrkes- och ortförbund anslutna till föreningen. Under årets lopp beviljades ett nytt yrkesförbund inträde i föreningen, nämligen bilverkstädernas arbetsgivareförbund. Förbundet bildades i början av året i samband med en avtalsrörelse inom verkstadsindustrin, och detsammas anslutning till arbetsgivareföreningen innebar till väsentlig del endast en överflyttning till det nya förbundet av arbetsgivare, som förut tillhörde Sveriges verkstadsförening. Antalet yrkes- och ortförbund var sålunda vid årsslutet 36.

— Nykterhetsfrågan —

Fylleriförseelser i Köpenhamn. Ur Beretning om Københavns Politi m. m.[1] för år 1932 ha hämtats nedanstående uppgifter om antalet av polisen i Köpenhamn för fylleri anhållna och tilltalade personer under senare år. I jämförelsesyfte ha även närmast motsvarande uppgifter för Stockholm medtagits.

	1913	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Köpenhamn[2] . .	7 417	4 851	4 982	4 398	4 472	4 323	4 575	4 806	4 638
Indextal . .	100	65	67	59	60	58	62	65	63
Stockholm . . .	[3]17 696	7 275	6 689	6 452	5 465	5 356	6 436	6 771	6 182
Indextal . .	100	41	38	36	31	30	36	38	35

Som synes är antalet av polisen beivrade fyllerifall väsentligt större i Stockholm än i Köpenhamn. År 1932 anhöllos sålunda i de båda städerna resp. 6 182 och 4 638 personer för fylleri. Ännu större blir skillnaden, om man utgår från antalet fyllerister per 10 000 invånare, vilket under fjolåret uppgick till resp. 120 och 74.[4] Betonas må emellertid, att man icke av uppgifter om antalet beivrade fyllerifall kan sluta sig till omfattningen av hela den faktiska fyllerifrekvensen, varav endast en viss, efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för offentligt ingripande. Det förtjänar i detta sammanhang anmärkas, att nära $^2/_3$ av de i fylleristatistiken för Köpenhamn redovisade personerna, jämte fylleri, även gjort sig skyldiga till annan förseelse.

Båda städerna förete en betydande nedgång i den officiellt registrerade fyllerifrekvensen jämfört med år 1913. Denna minskning är bortåt dubbelt så stor i Stockholm (65 %) som i Köpenhamn (37 %).

Nedanstående siffror återge fylleristernas fördelning efter kön och ålder:

Proc. köns- och ålderafördelning av för fylleri anhållna personer	Köpenhamn		Stockholm		Köpenhamn personer i åldern			Stockholm personer i åldern		
	män	kvinnor	män	kvinnor	under 20 år	20—30 år	30 år o. däröver	under 20 år	20—30 år	30 år o. däröver
1928	94·6	5·4	93·9	6·1	2·5	28·1	69·4	1·6	24·7	73·7
1929	95·2	4·8	94·2	5·8	2·2	31·6	66·2	1·8	23·4	74·8
1930	96·7	3·3	93·6	6·4	2·1	30·8	67·1	1·5	23·7	74·8
1931	95·8	4·2	93·9	6·1	2·0	29·6	68·4	1·2	23·4	75·4
1932	96·8	3·2	92·8	7·2	1·3	27·4	71·3	1·3	22·2	76·5

Härav framgår, att det procentuella antalet kvinnliga fyllerister är något större i Stockholm (6 à 7 %) än i Köpenhamn (3 à 5 %). I Stockholm utgöras omkring $^3/_4$ av fylleristerna av personer i åldern 30 år och däröver, medan motsvarande andel i Köpenhamn uppgår till i regel ej fullt $^7/_{10}$.

[1] Beretning om Københavns Politi samt om Retsplejen i Offentlige Sager i København og om Københavns Fængselsvæsen for Aaret 1932. Köpenhamn 1933.

[2] Exkl. Frederiksberg och Gentofte. I Frederiksberg, vars medelfolkmängd år 1932 uppgick till 110 200 personer, anhöllos samma år endast 212 personer för fylleri.

[3] Exkl. Bromma.

[4] Medelfolkmängden år 1932 utgjorde i Stockholm 517 022 och i Köpenhamn 629 700.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	93	3 534	12 722	16 256	319	934	1 253	7·7	7·3
Bleck- o. plåtslagareförb. .	45	2 279	—	2 279	819	—	819	35·9	48·3
Bokbindareförbundet . . .	36	1 692	3 330	5 022	318	446	764	15·2	16·0
Bryggerilndustriarb.-förb. .	89	4 007	1 284	5 291	258	195	453	8·6	8·0
Byggnadsträarbetareförb. .	184	15 577	—	15 577	7 304	—	7 304	46·9	49·0
De förenade förbunden . .	43	3 573	1 540	5 113	328	126	454	8·9	11·7
Elektriska arbetareförb. . .	91	4 329	—	4 329	1 393	—	1 393	32·2	31·9
Gjutareförbundet	111	6 113	2	6 115	1 380	2	1 382	22·6	21·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	378	31 094	4 434	35 528	10 304	1 179	11 483	32·3	36·6
Gruvindustriarbetareförb. .	30	3 310	46	3 356	1 086	3	1 089	32·4	39·8
Handelsarbetareförb. . . .	226	15 317	7 753	23 070	2 536	505	3 041	13·2	13·3
Kommunalarbetareförb. . .	175	22 628	4 903	27 531	1 356	80	1 436	5·2	8·2
Litografförbundet	15	1 900	107	2 007	176	12	188	9·4	10·9
Livsmedelsarbetareförb. . .	117	13 650	5 675	19 325	2 341	995	3 336	17·3	18·6
Metallindustriarb.-förb. . .	238	94 643	4 179	98 822	21 787	638	22 425	22·7	24·3
Järnbruksarbetare . . .	56	22 347	9	22 356	3 345	1	3 346	15·0	17·1
Verkstadsarbetare . . .	182	72 296	4 170	76 466	18 442	637	19 079	25·0	26·4
Murareförbundet	66	6 049	—	6 049	3 586	—	3 586	59·3	64·7
Målareförbundet	122	8 720	1	8 721	649	—	649	7·4	27·7
Pappersindustriarb.-förb. .	128	24 922	1 213	26 135	4 964	283	5 247	20·1	25·8
Sadelm.- o. tapetseraref. .	38	1 638	246	1 884	555	46	601	31·9	30·0
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	52	6 120	3 336	9 456	1 034	281	1 315	13·9	13·1
Stenindustriarbetareförb. .	119	7 295	—	7 295	3 070	—	3 070	42·1	56·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	258	20 619	2	20 621	6 820	—	6 820	33·1	47·4
Sågverks- o. trädgårdsarb.	140	18 002	1	18 003	3 301	—	3 301	25·4	39·6
Flottnings- o. skogsarb.	118	7 617	1	7 618	3 519	—	3 519	46·2	59·5
Textilarbetareförbundet . .	93	9 278	15 533	24 811	994	1 573	2 567	10·3	10·1
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	528	1 935	2 463	11	73	84	3·4	3·5
Transportarbetareförb. . .	94	12 286	180	12 466	3 588	56	3 644	29·2	28·7
Träindustriarbetareförb. . .	182	11 736	119	11 855	4 197	17	4 214	35·5	37·4
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	192	—	192	70	—	70	36·5	31·8
Typografförbundet	103	9 036	502	9 538	952	58	1 010	10·6	11·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	103	5 993	—	5 993	1 642	—	1 642	27·4	39·0
Tillsammans	3 252	348 058	69 042	417 100	83 837	7 502	91 339	21·9	25·5
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	71	3 338	—	3 338	2 021	—	2 021	60·5	71·5
Summa	3 323	351 396	69 042	420 438	85 858	7 502	93 360	22·2	25·9

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under maj uppgivits till inalles 452 100, vilket i genomsnitt motsvarar 4·8 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under juni 1933.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	20 401	4 191	3 281	487	Hallands län . .	819	264	215	310
Stockholms län .	4 105	1 675	1 401	245	Göteborgs o. Boh. l.	6 711	1 098	911	611
Uppsala län . . .	1 373	547	469	251	Göteborg	13 585	2 619	2 281	519
Södermanlands län	1 568	632	487	248	Älvsborgs län . .	1 830	688	640	266
Östergötlands län	3 116	920	764	339	Skaraborgs län .	1 730	784	494	221
Norrköping . . .	2 033	279	241	729	Värmlands län .	4 408	700	591	630
Jönköpings län .	1 413	555	451	255	Örebro län . . .	3 566	704	471	507
Kronobergs län .	776	254	189	306	Västmanlands län	3 070	657	567	467
Norra Kalmar län	1 165	223	204	522	Kopparbergs län .	4 678	1 191	1 141	393
Södra Kalmar län	1 837	445	408	413	Gävleborgs län .	4 039	492	468	821
Gotlands län . .	675	351	276	192	Västernorrlands l.	6 738	924	920	729
Blekinge län . .	4 409	689	580	640	Jämtlands län . .	4 250	629	628	676
Kristianstads län .	1 233	899	644	137	Västerbottens län	1 616	360	322	449
Malmöh. l.: Malmö	6 366	1 489	1 301	428	Norrbottens län .	11 561	1 867	1 865	619
Hälsingborg . .	3 370	741	673	455					
Övriga anstalter	5 629	1 521	1 330	370	Tillsammans	**128 070**	**28 388**	**24 213**	**451**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	15 009	3 942	3 349	413	974	376	15 250	15 422	4 916	3 725	314
Industri o. hantverk	49 196	1 915	1 878	1 510	461	334	50 282	50 706	2 376	2 212	2 134
Sjöfart och fiske .	8 546	1 980	1 950	327	189	165	8 813	8 873	2 169	2 115	409
Handel o. samfärdsel	11 398	1 203	1 144	3 158	2 320	1 800	14 217	14 556	3 523	2 944	413
Husligt arbete . .	11	4	4	7 772	7 245	5 098	6 068	7 783	7 249	5 102	107
Annat arbete . . .	29 495	8 124	8 091	1 235	31	24	30 254	30 730	8 155	8 115	377
Summa	**113 655**	**17 168**	**16 416**	**14 415**	**11 220**	**7 797**	**124 884**	**128 070**	**28 388**	**24 213**	**451**
Därav under 18 år	4 022	1 345	1 192	2 656	1 537	1 204	6 574	6 678	2 882	2 396	232
Summa maj 1933	126 633	18 708	18 051	17 273	12 737	9 012	140 203	143 906	31 445	27 063	458
» juni 1932	70 141	12 690	11 981	13 560	11 159	7 746	79 931	83 701	23 849	19 727	351
» » 1931	35 264	12 008	10 563	12 898	13 816	8 694	44 057	48 162	25 824	19 257	187
» » 1930	22 771	12 622	10 326	11 664	14 413	8 861	30 098	34 435	27 035	19 187	127

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 000 platser, varav 1 499 manliga och 501 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 869, 1 428 och 441 samt under nästlidna månad resp. 2 093, 1 562 och 531.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln. .	113655	17 168	16 416	7 658	3 140	2 549	7 351	802	800	5 205	79	79	7 718	157	156
1	Stockholms stad . .	15 778	1 029	991	199	11	10	6	—	—	7	—	—	77	1	1
2	Stockholms län . . .	3 547	1 069	1 042	914	479	460	89	47	47	10	—	—	131	62	62
3	Uppsala län	1 182	372	343	285	115	109	10	—	—	192	—	—	55	2	2
4	Södermanlands län .	1 217	285	262	221	144	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	2 620	532	499	654	258	229	49	3	3	33	1	1	37	4	4
6	Norrköping	1 900	187	171	61	54	42	—	—	—	1	—	—	3	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 156	334	295	127	85	51	22	8	8	11	—	—	39	29	29
8	Kronobergs län . . .	644	105	94	73	47	36	3	—	—	1	—	—	54	—	—
9	Kalmar län.	2 808	507	488	253	72	54	78	2	2	14	—	—	67	8	8
10	Gotlands län	525	200	174	82	63	37	—	—	—	—	—	—	77	—	—
11	Blekinge län	3 967	341	334	363	81	74	5	—	—	—	—	—	1 201	—	—
12	Kristianstads län . .	857	460	383	362	309	234	20	—	—	7	—	—	77	21	20
13	Malmöhus län: Malmö	4 944	707	687	102	35	25	—	—	—	—	—	—	95	—	—
14	Hälsingborg . .	2 977	509	496	97	37	29	—	—	—	35	—	—	27	—	—
15	Övriga anstalter	5 193	1 220	1 127	449	417	328	—	—	—	270	47	47	386	1	1
16	Hallands län	691	145	137	83	31	23	5	—	—	—	—	—	23	4	4
17	Göteborgs o. Boh. län	6 429	837	766	223	101	41	—	6	4	11	—	—	4 687	4	4
18	Göteborgs stad . . .	11 945	1 425	1 383	119	81	77	—	—	—	—	—	—	51	—	—
19	Älvsborgs län . . .	1 716	586	580	115	32	28	—	—	—	42	7	7	10	—	—
20	Skaraborgs län . . .	1 443	408	321	295	217	134	8	—	—	1	—	—	25	1	1
21	Värmlands län . . .	4 244	467	454	222	47	34	799	33	33	23	—	—	264	—	—
22	Örebro län	3 203	285	256	238	136	110	303	3	3	834	5	5	40	3	3
23	Västmanlands län . .	2 729	367	344	287	124	101	158	2	2	525	8	8	116	11	11
24	Kopparbergs län . .	4 415	990	990	165	27	27	1 001	280	280	853	9	9	59	—	—
25	Gävleborgs län . . .	3 829	368	368	233	7	7	510	38	38	401	2	2	24	—	—
26	Västernorrlands län .	6 682	888	888	427	32	32	718	70	70	—	—	—	29	6	6
27	Jämtlands län . . .	4 122	518	518	229	7	7	1 445	92	92	—	—	—	9	—	—
28	Västerbottens län . .	1 461	209	207	158	28	26	140	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	11 431	1 818	1 818	622	63	63	1 982	218	218	1 934	—	—	55	—	—
	Kvinnliga avdeln.	14 415	11 220	7 797	418	974	376	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1	Stockholms stad . .	4 623	3 162	2 290	2	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Stockholms län . . .	558	606	359	21	47	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	191	175	126	22	31	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	351	347	225	25	53	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	496	388	265	27	52	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping.	133	92	70	4	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	257	221	156	9	17	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	132	149	85	13	22	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län.	194	161	124	10	12	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	150	151	102	10	34	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	442	348	246	22	67	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	376	439	261	53	84	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 422	782	614	3	28	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—
14	Hälsingborg . .	393	232	177	3	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	436	301	203	28	81	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	128	119	78	6	17	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	282	261	145	20	33	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	1 640	1 194	898	5	18	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	114	102	60	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	287	376	173	23	115	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	164	233	137	18	38	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	363	419	215	30	99	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	341	290	223	25	59	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	263	201	151	12	16	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	210	124	100	3	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	58	38	32	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	128	111	110	3	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	155	151	115	13	17	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	130	49	47	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njutningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
11 071	**337**	**329**	**7 193**	**249**	**248**	**9 792**	**840**	**833**	**635**	**81**	**29**	**583**	**4**	**4**	**1 135**	**12**	**5**	**1 374**	**35**	**32**	
2 845	32	29	373	7	7	3 099	28	28	133	3	3	21	1	1	237	1	1	239	2	2	1
510	46	46	95	8	7	389	100	95	5	1	1	2	—	—	20	1	1	31	7	7	2
110	—	—	28	—	—	52	3	3	7	—	—	—	—	—	16	—	—	24	—	—	3
331	12	12	133	1	1	49	10	10	5	—	—	2	—	—	2	—	—	9	1	1	4
359	14	13	113	1	1	249	8	8	7	1	—	11	—	—	13	—	—	41	1	1	5
242	4	4	140	2	2	455	3	3	19	—	—	136	1	1	16	—	—	18	—	—	6
85	1	1	103	13	13	125	20	20	11	—	—	8	—	—	12	—	—	21	1	1	7
36	1	1	23	4	4	25	10	10	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	8
333	—	—	223	2	2	175	13	13	13	—	—	4	—	—	7	—	—	24	2	2	9
8	—	—	6	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	10
88	—	—	35	—	—	89	3	3	6	—	—	—	—	—	11	—	—	31	—	—	11
90	2	2	21	2	2	79	20	20	3	—	—	3	—	—	6	—	—	14	1	1	12
1 040	8	9	197	1	1	517	4	4	104	—	—	35	—	—	117	4	1	103	—	—	13
345	3	3	35	—	—	389	1	1	93	—	—	9	—	—	25	—	—	53	—	—	14
713	47	45	148	—	—	425	18	18	122	22	22	30	—	—	34	—	—	285	2	2	15
92	—	—	29	—	—	60	—	—	5	—	—	9	—	—	21	—	—	20	1	1	16
189	2	2	50	1	1	197	18	18	8	—	—	24	—	—	8	—	—	70	9	9	17
2 122	97	95	657	3	3	845	83	81	49	1	—	209	1	1	121	3	1	140	4	3	18
151	44	44	61	3	3	108	53	53	3	—	—	44	1	1	14	—	—	11	—	—	19
105	5	5	66	1	1	94	4	4	13	—	—	3	—	—	13	2	—	30	3	1	20
256	—	—	337	11	11	248	9	9	8	—	—	22	—	—	30	—	—	20	—	—	21
100	1	—	47	—	—	121	—	—	7	3	3	—	—	—	314	—	—	20	1	1	22
341	7	7	124	2	2	222	9	9	2	—	—	1	—	—	7	—	—	37	—	—	23
125	4	4	333	10	10	317	109	109	1	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	24
204	—	—	516	—	—	216	3	3	3	—	—	3	—	—	11	—	—	41	—	—	25
165	6	6	1 285	3	3	405	11	11	3	—	—	7	—	—	32	1	1	46	—	—	26
18	1	1	132	—	—	34	—	—	3	—	—	—	—	—	4	—	—	7	—	—	27
12	—	—	130	14	14	103	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	28
56	—	—	1 753	160	160	702	298	298	2	—	—	—	—	—	34	—	—	20	—	—	29
178	**15**	**12**	**7**	**—**	**—**	**2**	**—**	**—**	**100**	**19**	**18**	**242**	**27**	**16**	**449**	**200**	**184**	**213**	**111**	**74**	
151	15	12	3	—	—	2	—	—	9	3	2	31	3	1	195	114	68	89	44	30	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	7	4	4	3	3	2	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	3	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	3	3	3	3	1	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	25	3	3	9	—	—	3	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	1	4	6	3	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	3	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	5	3	12
12	—	—	—	—	—	—	—	—	36	11	11	21	—	—	106	41	28	37	10	5	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	—	—	21	—	—	6	1	—	—	—	—	14
—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	5	5	21	—	—	5	2	2	36	2	2	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	1	1	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	1	17
15	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	105	18	11	100	26	22	22	21	16	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	1	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	3	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	2	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	4	3	3	4	4	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	2	2	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln. .	**364**	**23**	**23**	**972**	**23**	**23**	**378**	**13**	**13**	**2 776**	**112**	**104**	**8 546**	**1 980**	**1 950**
1	Stockholms stad . .	18	1	1	73	—	—	179	9	9	856	35	47	750	257	246
2	Stockholms län . . .	4	1	1	62	4	4	10	—	—	36	3	3	65	18	17
3	Uppsala län	1	—	—	3	—	—	5	—	—	17	—	—	6	—	—
4	Södermanlands län .	—	—	—	4	—	—	3	—	—	7	—	—	114	14	14
5	Östergötlands län . .	2	—	—	31	—	—	6	—	—	112	5	5	28	12	12
6	Norrköping	3	—	—	55	—	—	9	—	—	48	—	—	120	58	58
7	Jönköpings län . . .	61	—	—	3	—	—	3	—	—	70	6	6	5	—	—
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
9	Kalmar län.	10	—	—	29	—	—	12	—	—	51	1	1	581	92	91
10	Gotlands län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	188	18	18
11	Blekinge län	4	—	—	1	—	—	3	—	—	25	—	—	424	64	64
12	Kristianstads län . .	2	—	—	1	—	—	—	—	—	8	—	—	25	4	4
13	Malmöhus län: Malmö	95	—	—	33	—	—	14	—	—	329	14	13	347	146	139
14	Hälsingborg . .	13	—	—	6	—	—	10	—	—	70	2	2	943	409	407
15	Övriga anstalter	18	3	3	9	—	—	8	—	—	65	—	—	520	241	241
16	Hallands län	1	4	4	1	—	—	2	1	1	7	—	—	113	23	23
17	Göteborgs o. Boh. län	46	—	—	2	—	—	4	—	—	8	—	—	176	56	56
18	Göteborgs stad . . .	61	13	13	46	—	—	73	3	3	307	16	15	2 959	419	411
19	Älvsborgs län . . .	—	—	—	21	6	6	2	—	—	41	3	3	14	3	3
20	Skaraborgs län . . .	4	—	—	—	—	—	6	—	—	145	3	3	1	—	—
21	Värmlands län . . .	—	—	—	28	—	—	2	—	—	333	3	3	40	14	14
22	Örebro län	1	1	1	9	—	—	4	—	—	31	—	—	16	—	—
23	Västmanlands län . .	—	—	—	1	—	—	7	—	—	33	1	1	7	2	2
24	Kopparbergs län . .	1	—	—	129	3	3	4	—	—	—	—	—	3	—	—
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	20	—	—	2	—	—	42	—	—	360	33	33
26	Västernorrlands län .	18	—	—	359	10	10	7	—	—	45	—	—	509	54	54
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	37	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	32	32
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	9	—	—	1	—	—	85	—	—	138	11	11
	Kvinnliga avdeln.	**31**	**9**	**7**	**189**	**33**	**31**	**8**	**1**	**1**	**90**	**46**	**41**	**827**	**189**	**165**
1	Stockholms stad . .	17	7	6	79	24	24	7	—	—	14	9	7	165	103	87
2	Stockholms län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	—	—	—	—	2	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
6	Norrköping	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2
7	Jönköpings län . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	2	2
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	—	—	73	1	1	—	—	—	54	20	20	9	3	3
14	Hälsingborg . .	—	—	—	3	—	—	—	—	—	6	2	2	6	6	6
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	9	1	1
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3
18	Göteborgs stad . . .	7	2	1	27	4	4	1	1	1	3	10	7	88	61	54
19	Älvsborgs län. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1
22	Örebro län	—	—	—	6	—	—	—	—	—	2	5	5	—	—	—
23	Västmanlands län . .	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
26	Västernorrlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	2	2
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1349	**80**	**73**	**3 179**	**149**	**145**	**588**	**44**	**40**	**5 938**	**849**	**811**	**344**	**81**	**75**	**11**	**4**	**4**	**29 495**	**8 124**	**8 091**	
647	38	36	1 452	102	101	333	6	5	2 107	209	202	247	46	40	10	2	2	1 870	220	220	1
12	—	—	58	3	3	19	7	7	219	26	25	2	—	—	1	—	—	863	256	256	2
6	—	—	34	3	3	1	—	—	74	8	8	1	—	—	—	—	—	255	241	218	3
4	—	—	8	—	—	5	—	—	50	13	13	—	—	—	—	—	—	270	90	90	4
21	—	—	43	1	1	8	—	—	118	23	21	3	2	2	—	—	—	682	198	198	5
22	—	—	71	2	2	2	—	—	187	19	15	—	2	2	—	—	—	292	42	42	6
9	1	1	7	—	—	9	1	1	43	6	6	—	—	—	—	—	—	382	163	158	7
5	1	1	1	—	—	2	1	1	15	1	1	—	—	—	—	—	—	396	38	38	8
14	1	1	24	2	2	6	—	—	77	3	3	—	—	—	—	—	—	813	309	309	9
—	—	—	5	—	—	6	2	2	23	6	6	—	—	—	—	—	—	117	111	111	10
9	—	—	27	—	—	5	2	2	111	11	11	3	—	—	—	1	1	1 526	179	179	11
3	—	—	16	—	—	1	1	1	28	1	1	—	—	—	—	—	—	91	99	98	12
138	5	5	195	2	2	39	2	2	428	45	45	25	—	—	—	—	—	991	441	441	13
38	2	2	64	5	5	13	—	—	216	16	13	1	—	—	—	—	—	495	34	34	14
30	1	1	127	2	2	10	—	—	200	39	37	2	1	1	—	—	—	1 342	379	379	15
6	—	—	30	1	1	3	2	2	44	13	13	2	—	—	—	—	—	135	65	65	16
11	3	—	26	4	3	3	4	2	103	9	6	—	1	1	—	—	—	583	619	619	17
253	23	21	665	19	17	75	4	3	820	315	299	37	27	27	—	1	1	2 336	312	312	18
7	—	—	19	—	—	4	2	2	99	10	10	1	2	2	—	—	—	949	420	418	19
9	1	1	21	2	2	3	1	1	63	2	2	2	—	—	—	—	—	536	166	166	20
15	—	—	25	—	—	6	1	1	86	8	8	1	—	—	—	—	—	1 479	341	341	21
16	1	1	43	—	—	8	—	—	108	5	5	2	—	—	—	—	—	941	126	124	22
14	3	3	25	—	—	3	2	2	82	7	7	1	—	—	—	—	—	736	189	189	23
3	—	—	6	—	—	8	1	1	26	4	4	—	—	—	—	—	—	1 370	543	543	24
14	—	—	44	1	1	4	—	—	114	2	2	3	—	—	—	—	—	1 064	282	282	25
23	—	—	78	—	—	4	—	—	167	—	—	10	—	—	—	—	—	2 345	695	695	26
—	—	—	11	—	—	6	5	5	42	2	2	—	—	—	—	—	—	2 142	411	411	27
3	—	—	1	—	—	—	—	—	13	2	2	—	—	—	—	—	—	804	131	131	28
17	—	—	53	—	—	2	—	—	275	44	44	1	—	—	—	—	—	3 690	1 024	1 024	29
279	**61**	**51**	**630**	**190**	**146**	**1 775**	**1 506**	**1 147**	**174**	**243**	**220**	**300**	**320**	**236**	**7 772**	**7 245**	**5 098**	**1 235**	**31**	**24**	
125	33	24	293	96	71	783	398	323	88	121	111	154	122	82	2 049	2 061	1 435	367	5	3	1
1	—	—	6	3	2	71	74	54	—	—	—	8	9	4	437	466	272	—	—	—	2
—	—	—	4	—	—	8	14	12	1	1	1	—	—	—	140	126	94	15	—	—	3
—	—	—	2	—	—	27	31	25	—	4	4	6	7	7	229	235	156	54	13	9	4
1	—	—	9	2	2	34	44	40	1	4	3	8	14	13	378	265	177	31	—	—	5
—	1	—	2	—	—	5	5	3	1	3	2	—	3	3	66	69	55	15	—	—	6
2	—	—	7	1	1	22	36	27	1	2	1	4	4	3	186	152	114	16	—	—	7
—	—	—	1	—	—	21	23	20	—	—	—	1	2	1	96	102	63	—	—	—	8
—	—	—	2	—	—	24	31	26	3	8	8	2	2	2	132	107	84	21	—	—	9
—	—	—	6	3	3	36	35	33	4	—	—	2	3	3	71	74	55	—	—	—	10
—	—	—	3	—	—	42	38	36	5	5	4	7	6	6	357	231	170	—	—	—	11
—	—	—	6	1	1	72	115	66	—	—	—	4	1	—	239	230	157	1	—	—	12
82	10	10	130	18	16	98	81	63	9	21	18	8	10	6	567	528	419	172	—	—	13
3	4	4	12	12	10	29	61	35	—	5	5	—	5	4	158	129	108	99	—	—	14
—	—	—	7	3	3	20	27	24	7	10	10	2	1	1	213	169	126	81	—	—	15
—	—	—	3	3	3	9	18	15	2	3	3	2	2	1	74	75	50	29	—	—	16
3	—	—	11	8	4	56	71	48	5	—	—	6	3	1	149	142	76	25	—	—	17
56	11	11	99	26	18	143	127	79	36	36	33	48	65	54	672	757	568	208	11	10	18
—	—	—	—	—	—	13	5	3	—	1	—	5	9	7	82	82	48	3	2	2	19
1	1	1	3	3	2	27	33	22	—	1	1	6	10	6	188	209	117	34	—	—	20
—	—	—	—	—	—	15	24	14	5	5	5	4	7	7	121	157	93	—	—	—	21
2	—	—	3	2	1	31	31	21	5	5	5	11	9	5	238	267	150	30	—	—	22
1	—	—	9	4	4	30	52	46	1	4	2	2	13	10	246	148	124	20	—	—	23
—	—	—	—	—	—	68	54	46	—	—	—	5	5	5	178	126	89	—	—	—	24
—	—	—	3	—	—	27	18	13	—	4	4	1	1	1	154	93	77	14	—	—	25
—	—	—	3	3	3	5	7	6	—	—	—	—	3	—	29	20	20	—	—	—	26
—	—	—	3	2	2	37	37	37	—	—	—	1	2	2	83	64	63	—	—	—	27
2	1	1	2	—	—	19	15	9	—	—	—	3	2	2	114	115	92	—	—	—	28
—	—	—	1	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	126	46	46	—	—	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932								1933				
	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	28·8	27·6	28·6	[1] 25·5	21·9
Ansökn. per 100 lediga platser .	339	351	370	366	351	395	661	689	569	565	577	510	458
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	2·39	·	·	2·41	·	·	2·88	·	·	2·80	·	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	·	·	·	91·2	·	90·3	88·4	·	·	86·0	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	24·6	23·6	23·0	24·7	25·5	27·3	28·8	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	24·8	24·9	28·7	29·2	29·6	31·8	35·1	42·8	43·5	42·8	35·4	[1] 30·5	25·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	85	84	111	117	122	131	146	173	187	190	166	140	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	53	32	23	29	59	73	81	83	77	69	64	53	42
Ansökn. per 100 lediga platser .	386	561	716	629	453	401	471	489	513	489	511	468	419
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	·	80·3	·	·	78·5	·	·	76·9	·	·	77·7	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	22·1	22·2	22·8	23·0	22·8	21·9	22·2	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 805	2 816	2 889	2 936	2 930	2 817	2 872	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	98·8	98·7	97·9	97·5	97·0	98·6	98·4	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	36	67	78	77	81	70	103	103	96	89	83	70	65
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	26·4	27·2	29·6	30·6	29·8	29·1	30·5	[1] 34·5	[1] 41·8	38·1	[1] 33·7	29·8	—
Arbetslöshetsindex	22·6	23·0	25·3	25·7	25·6	25·4	26·9	29·5	[1] 35·3	[1] 31·7	27·2	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	40·3	40·5	39·9	39·4	37·2	35·4	33·7	35·5	43·0	40·3	39·3	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	43·3	43·1	43·9	44·0	43·6	42·9	43·2	45·1	46·2	47·4	[2] —	46·3	44·7
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 658	2 485	2 111	1 992	1 850	1 721	1 769	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·7	12·8	12·8	12·8	12·8	12·9	12·7	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	271	265	266	269	276	298	330	368	398	401	380	351	321
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	19·1	18·4	18·9	18·7	18·7	19·3	21·6	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	73	·	·	75	·	·	76	·	·	75	·	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	87	·	·	85	·	·	83	·	·	—	·	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	262	232	265	264	260	248	255	277	316	331	319	310	283
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	322	295	296	298	296	265	293	307	352	369	356	345	314
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	968	905	931	946	949	956	1 039	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	—
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)	65·4	64·4	64·9	63·6	67·3	67·8	67·5	66·8	65·0	66·1	67·9	—	—
Estland. Oplac. arbetssök. (1 000)	5	3	2	3	6	9	11	14	17	15	15	11	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	102·7	102·5	96·2	93·7	92·8	92·6	91·5	89·2	90·0	92·7	95·3	97·5	—
Lettland. Oplac. arbetssök. (1 000)	8	7	7	10	9	14	18	17	15	14	13	10	6
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	14·0	11·9	9·8	8·6	6·8	6·8	8·0	9·9	13·0	13·6	—	—	—
Sysselsättningsindex (1927 = 100)	70·6	70·8	70·5	71·6	72·0	77·7	71·9	63·8	62·3	64·2	—	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	12·6	12·8	12·2	12·5	12·3	12·4	13·5	16·9	20·5	20·7	20·5	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	481	467	453	461	487	534	609	747	873	918	878	798	—
Sysselsättningsindex (1928 = 100)	89·6	91·1	89·6	88·2	86·8	85·7	82·4	75·0	66·8	—	69·1	—	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	30	29	29	29	29	30	30	32	33	32	31	30	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	460	681	680	603	530	554	459	429	463	433	416	438	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	40	34	33	·	30	22	28	31	38	45	45	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	14	11	10	12	11	10	12	14	24	25	23	20	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	24	18	14	13	13	16	23	23	28	29	28	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	22·1	21·9	21·8	21·4	20·4	22·0	22·8	25·5	25·5	24·8	25·1	24·5	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	89·1	88·7	86·3	86·0	86·7	84·7	83·2	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	59·7	57·5	55·2	56·0	58·5	59·9	59·4	58·3	56·6	57·5	55·1	—	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	61·3	59·1	57·2	58·6	61·5	62·0	60·9	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	—
Arbetslöshet, i %	22·8	23·6	25·4	25·1	24·8	23·9	24·2	24·9	25·8	26·2	26·7	25·9	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	30·0	·	·	29·6	·	·	28·1	·	·	26·5	·	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	54	54	55	56	56	55	52	53	52	50	51	—	—

[1] Reviderade siffror. — [2] På grund av att ett flertal fackförbund avbrutit sin rapportering, kunna uppgifter ej meddelas.

Levnadskostnader under andra kvartalet 1933.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundvalen av prisuppgifter från 49 ombudsorter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet mars—april 1933 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 468—469) och tabellen över kreaturspriser i vissa större städer (sid. 474) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har även under det nu gångna kvartalet kvarstått oförändrat i 20 öre per liter för oskummad och 7 öre för separerad vara. Å en del ombudsorter ha emellertid prisförskjutningar ägt rum, övervägande i nedåtgående riktning. Särskilt markerad var nedgången i Östersund och Kiruna, där den oskummade mjölken sjunkit med resp. 8 och 7 öre per liter till följd av skärpt konkurrens från enskilda mjölkproducenter. I Stockholm, Södertälje, Borås och Ludvika har prissänkning skett med vardera 1 öre och i Vänersborg med 2 öre per liter. I Malmö, Lund, Landskrona och Hälsingborg ävensom Tidaholm har den oskummade mjölken däremot höjts med vardera 1 öre per liter.

Smörpriserna, som sjönko rätt betydligt under förra kvartalet, ha under det nu gångna såsom verkan av den kraftigare genomförda statliga mjölkregleringen utvecklat sig i motsatt riktning. Den svenska partinoteringen steg sålunda från 1·60 kr. per kg vid månadsskiftet mars—april till 2·05 kr. i slutet av juni. Under samma tid steg detaljpriset å mejerismör från i genomsnitt 2·08 till 2·41 kr. per kg och å landssmör från 1·95 till 2·20 kr. I fjol stodo motsvarande priser i 2·12 och 2·03 kr. per kg.

Ostpriserna visade för juni en mindre stegringstendens i partihandeln, vilken dock ännu icke blivit kännbar i detaljhandeln, där priserna ytterligare sjönko något under kvartalet.

Färska ägg, som vanligen pläga nå sitt lägsta pris för året under maj månad, föllo ytterligare i pris under juni. Medelpriserna utgjorde i detaljhandeln under resp. kvartalsmånader 1·25, 1·19 och 1·15 kr. per tjog (1 tjog = 1·2 kg). Marsnoteringen var 1·53 kr.

Priset å *potatis* av den gamla skörden har sjunkit något, vilket är rätt vanligt vid denna årstid. Medelnoteringen utgjorde i juni 35 öre per 5 liter mot 37 öre i mars och 47 öre i fjol.

I fråga om *mjöl* har medelpriset å vetemjöl (kärnmjöl) och sammalet rågmjöl stigit med vardera 1 öre per kg i minut sedan förra kvartalsskiftet samt å rågsiktmjöl med 2 öre. Partipriserna å mjöl från kvarnarna ha under samma tid höjts med 2·75 kr. per 100 kg för vetemjöl och rågsikt och 2·25 kr. per 100 kg för sammalet rågmjöl. Sedan detaljprisrapporterna för juni avgivits, ha partinoteringarna ytterligare stigit något. *Brödpriserna* ha under kvartalet i stort sett varit oförändrade.

Priserna å *slaktdjur* visa under kvartalet uppgång för nötkreatur, får och svin med resp. c:a 4, 10 och 7 %, varemot kalvpriserna tenderat något nedåt. För *kött* ha prisfluktuationerna i detaljhandeln varit helt obetydliga utom för fårkött, som stigit med c:a 7 %. *Fläskpriserna* ha stigit med c:a 3 % för både färsk och salt vara. Sedan juni månad i fjol ha priserna å nötkreatur sjunkit med c:a 15 %, å kalvar och får med vardera 10 % och å svin med c:a 7 %. Under samma tid har såväl nöt- som kalvkött sjunkit i pris med c:a 10 % och fårkött med c:a 5 %, varemot fläskpriserna visa uppgång med inemot 10 %.

Beträffande *färsk fisk* har prissänkning ägt rum för alla noterade sorter, med undantag för färsk sill, som vid denna årstid saluföres endast å enstaka orter och då i regeln till tämligen höga priser, ävensom för torsk.

Kaffenoteringarna ha fortsatt att sjunka, ehuru i mindre omfattning än under förra kvartalet. Medelpriset å rostad Santosblandning utgjorde i juni 3·16 kr. per kg mot 3·23 kr. i mars och 3·27 kr. för ett år sedan.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—juni 1933.

Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Samtliga varuslag[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	95	**96**
1:a kv.	96	95	99	89	91	105	105	100	97	**97**
2:a kv.	93	93	99	87	84	113	109	101	96	**96**
3:e kv.	91	93	98	93	88	110	111	101	94	**97**
4:e kv.	93	90	98	90	85	97	112	101	92	**95**
1933 1:a kv.	88	90	97	86	84	92	108	102	91	**92**
2:a kv.	89	92	96	86	81	93	107	105	90	**92**
april	88	90	96	85	82	92	107	105	90	**92**
maj	89	93	96	86	79	93	107	105	90	**92**
juni	90	93	96	86	81	94	106	105	90	**92**

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326.

De av styrelsen noterade olika slagen av frukt och grönsaker ha som vanligt vid denna årstid stigit något i pris, *äpplen* och *bananer* med i genomsnitt resp. 8 och 9 öre per kg, *apelsiner* med 9 öre per dussin och *vitkål* med 4 öre per kg; men prisnivån ligger i genomsnitt c:a 15 % under motsvarande fjolårskvartals.

Vad slutligen *bränsle och lyse* beträffar har såväl ved som kol och koks undergått smärre prisförskjutningar i nedåtgående riktning, vilket medfört sänkning av indextalet för denna post från 139 till 138.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med juni 1933, meddelas i tabellen å sid. 464 en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72, samt efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse, som beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal							1932				1933		
	1914	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	juni
Indextal . . .	100	158	153	154	150	140	131	127	127	127	127	125	122	121	122

Bostads- och skatteposterna ha vid detta tillfälle icke blivit föremål för omräkning.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549, och årg. 1922, sid. 155, samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att prisnivån inom detaljhandeln ytterligare sjunkit något, ehuru i mindre omfattning än under förra kvartalet. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten gick sålunda ned från 163 till 162 och utvisar en sänkning med 6 enheter sedan i fjol.

Övriga utgifter. Beräkningarna avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan förra kvartalet, och indexsiffran för hela utgiftsgruppen kvarstår därför oförändrad i 175. Inventarier och husgeråd visa dock alltjämt sjunkande tendens, varjämte kostnaderna för resor sjunkit något till följd av sänkta tariffer å statens järnvägar. Däremot ha läkemedel blivit något dyrare på grund av höjd accis å teknisk sprit.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de här ovan angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte med-

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1933.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914 juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916 dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917 maj	174	108	190	170	109	130	**152**
sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918 1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919 1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920 1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921 1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922 1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923 1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924 1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
1924 1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925 1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926 1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927 1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928 1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929 1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930 1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931 1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932 1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**

1931 = 100

1932 1 april	97	100	97	97	99	100	**98**
1 juli	96	100	95	97	99	101	**98**
1 okt.	97	100	94	96	98	100	**98**
1933 1 jan.	95	100	92	95	98	100	**97**
1 april	92	98	91	94	108	99	**96**
1 juli	93	98	90	93	108	99	**96**

Juli 1914 = 100

1932 1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933 1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**

delade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar avser prisläget omkring den 1 juli 1933 och hänför sig närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. och 1931 av omkring 3 500 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i vidstående tabell.

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man för de två senaste kvartalsskiftena jämförelsetalet 96.

Anknytes vidare denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, befinnes likaledes, att indextalet vid senaste kvartalsskifte är oförändrat sedan närmast föregående.

Av de i beräkningarna ingående sex huvudposterna ha emellertid som tidigare nämnts posterna bränsle och lyse samt beklädnad sjunkit med vardera 1 enhet, varemot under kvartalet inträffade prisstegringar å bland annat smör, mjöl och fläsk kommit livsmedelsposten att stiga med 1 enhet.

En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling under senaste året lämnas i följande tablå.

(1914=100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Läderv aror	
juni/juli 1932	156	127	108	109	107	108	104	111	107	99	96	119	86	100
sept./okt. »	156	127	110	110	107	111	105	114	106	104	101	123	88	101
dec./jan. 1933	154	125	108	110	104	110	103	113	106	103	101	122	88	98
mars/apr. »	153	121	105	107	103	106	101	109	105	93	99	118	83	96
apr./maj »	·	121	105	106	103	106	101	108	105	94	97	118	83	96
maj/juni »	·	122	106	107	104	106	103	109	105	95	96	119	86	99
juni/juli »	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102

I detta sammanhang torde även de uppgifter rörande *inackorderingspriser för arbetare,* som årligen (under månaderna februari, mars och april) införskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, förtjäna att anföras till ytterligare belysning av levnadskostnadernas förändringar. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde för samtliga orter:

	1913	1914	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Absoluta tal:														
Endast måltider kr.	8·98	9·47	20·26	18·27	17·62	17·69	17·47	17·12	17·06	16·89	16·73	16·37	16·08	15·40
Måltider o. husrum »	12·21	12·55	26·75	24·64	24·46	24·68	24·58	24·10	24·35	24·23	24·09	23·48	22·65	22·21
Indextal:														
Endast måltider . . .	*100*	*105*	*226*	*203*	*196*	*197*	*195*	*191*	*190*	*188*	*186*	*182*	*179*	*171*
Måltider o. husrum .	*100*	*103*	*219*	*202*	*200*	*202*	*201*	*197*	*199*	*198*	*197*	*192*	*186*	*182*

Inackorderingspriserna ha, som man finner, sedan föregående år sjunkit ej obetydligt och ligga nu i genomsnitt för endast måltider 71 % och för måltider och husrum 82 % högre än 1913, vilket innebär en fortgående anpassning av priserna jämväl på detta område efter den sjunkande allmänna prisnivån och den försvagade köpkraften.

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	24	24	22	21	22	22	21	21	20
2	separerad	»	6	6	19	9	9	8	8	8	8	8	8	7
3	Smör: borda- (mejeri-)	kg	236	239	657	374	384	337	339	351	339	284	255	235
4	mat- (lands-)	»	213	218	651	350	353	311	306	322	305	265	240	220
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	289	266	248	236	237	231	195	190	175
6	halvfet, » »	»	121	119	374	203	182	174	171	172	167	144	141	131
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	144	376	178	178	166	148	140	133	138	129	125
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	274	265	247	232	241	241	211	193	170
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	61	58	45	51	64	47	42	44	44
10	»	hl	.	.	963	986	987	672	783	1061	734	640	679	677
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	187	118	107	158	143	104	82	124	78
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	51	50	48	57	62	54	36	32	31
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	130	88	72	58	58	84	87	52	43	47
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	44	48	48	48	45	43	41	39	36
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	30	33	28	31	32	29	25	24	24
16	rågsikt- svenskt, märket 000	»	27	29	78	40	42	38	43	43	39	35	35	33
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	48	50	46	47	51	46	38	36	39
18	ris-, Burma- el. svenska prima	»	41	41	176	54	58	53	53	54	54	52	46	43
19	Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	41	43	111	73	77	72	73	75	71	66	64	62
20	Rågbröd: hårt { knäckebröd	»	.	.	139	95	99	93	95	97	95	89	88	87
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	64	70	66	65	65	64	62	61	60
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	46	52	48	48	48	48	46	46	47
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	156	161	156	154	153	150	145	141	138
24	mjukt matbröd, { bakat med vatten	»	43	46	128	77	85	79	77	77	76	75	75	74
25	billigaste sort { » » mjölk	»	60	61	145	91	99	94	94	94	93	90	89	88
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	101
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	204	212	210	197	190	189	189	181	163
28	soppkött	»	100	95	333	167	175	174	164	158	156	155	150	131
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	247	255	253	240	238	239	238	225	206
30	spädkalv	»	72	70	274	144	152	152	144	140	144	145	138	126
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	223	241	238	225	225	230	231	218	201
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	159
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	197	249	238	191	205	226	210	147	141
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	137	470	204	256	248	199	210	232	217	153	147
35	» amerikanskt »	»	.	.	364	189	236	243	223	213	228	227	195	177
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	135	132	129	124	122	127	127	121	115
37	gädda	»	108	110	312	212	204	191	185	179	191	190	182	171
38	sill	»	34	35	102	72	78	75	67	66	68	70	68	63
39	strömming	»	38	39	106	66	74	75	69	66	67	67	68	62
40	torsk	»	55	57	139	100	101	97	95	92	100	100	97	92
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	154	155	154	151	152	157	155	154	150
42	kolja	»	.	.	152	120	120	116	118	117	126	124	124	122
43	Salt sill, prima Islands-	»	45	45	120	70	86	66	66	57	61	68	56	38
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	90	98	105	96	95	96	96	85	73
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	322
46	Socker, bit-	»	67	65	168	96	78	71	72	64	54	45	42	47
47	Salt, matsalt	»	.	10	31	19	19	19	19	18	17	17	16	16
48	Äpplen, ät-	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	127
49	Apelsiner, medelstora	dussin	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	138
50	Bananer, prima	kg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	164
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	108
52	Vitkål, svensk	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22
54	Svagdricka	l	6	6	16	14	15	15	15	15	15	16	16	16
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	31	30	31	31	29	29	29	24	23
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1450	1400	1310	1330	1300	1260	1220	1165	1070
59	barr-, » »	»	575	595	2310	1080	1055	995	1010	980	945	920	890	820
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	411	2069	782	737	787	794	718	703	688	651	633
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	242	1664	389	344	404	383	331	340	323	300	292
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	445
63	c:a 40-60 el. 60-80 mm, »	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	427

Juni 1932	Juli 1932	Aug. 1932	Sept. 1932	Okt. 1932	Nov. 1932	Dec. 1932	Jan. 1933	Febr. 1933	Mars 1933	April 1933	Maj 1933	Juni 1933	Höjn. eller sänkn. i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	juni 1914—juni 1933	juni 1932—juni 1933	
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	+ 42·9	0·0	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0	2
216	220	220	232	229	255	253	217	219	209	211	223	236	+ 4·4	+ 9·3	3
207	206	208	216	214	234	234	206	203	196	197	207	217	+ 5·9	+ 4·8	4
175	171	168	166	162	161	159	156	149	141	139	138	137	— 14·9	— 21·7	5
130	128	125	123	121	119	116	114	110	105	103	102	104	— 12·6	— 20·0	6
126	126	126	126	126	126	126	126	118	118	118	118	118	— 14·5	— 6·3	7
119	132	151	172	208	266	220	164	178	153	125	119	115	— 12·2	— 3·4	8
47	46	44	43	39	38	38	37	37	37	36	36	35	+ 20·7	— 25·5	9
732	719	682	642	580	563	548	539	541	535	529	523	517	·	— 29·4	10
—	106	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
31	32	31	31	31	31	31	31	31	30	30	30	30	0·0	— 3·2	12
46	46	46	46	49	50	50	50	49	47	47	46	46	0·0	0·0	13
36	36	36	36	35	35	35	35	35	35	35	36	36	+ 16·1	0·0	14
24	24	24	23	23	23	23	23	23	23	23	24	24	+ 14·3	0·0	15
33	33	33	32	32	32	32	31	31	31	31	32	33	+ 26·9	0·0	16
39	39	39	39	38	38	38	35	32	31	31	31	31	— 13·9	— 20·5	17
43	43	43	42	43	43	43	43	43	42	42	42	42	+ 7·7	— 2·3	18
62	62	62	62	62	62	62	61	61	60	60	60	60	+ 46·3	— 3·2	19
87	86	86	86	86	86	86	86	85	85	85	85	85	·	— 2·3	20
60	60	60	60	60	60	59	59	59	58	58	58	58	+ 52·6	— 3·3	21
47	47	47	47	47	47	47	46	46	46	46	45	45	+ 45·2	— 4·3	22
138	137	137	137	137	137	137	136	137	136	136	136	136	+ 81·3	— 1·4	23
74	74	74	74	74	73	73	73	73	73	73	72	72	+ 67·4	— 2·7	24
88	88	88	87	87	87	87	86	86	86	85	86	86	+ 43·3	— 2·3	25
101	101	101	101	101	101	101	100	100	100	100	100	100	·	— 1·0	26
163	163	163	163	161	157	155	153	152	149	147	147	148	+ 23·3	— 9·2	27
130	130	131	131	129	125	122	120	118	116	114	114	113	+ 16·5	— 13·1	28
209	209	207	206	201	194	194	194	192	189	188	190	191	+ 44·7	— 8·6	29
125	125	125	125	124	120	120	119	117	115	114	114	114	+ 60·6	— 8·8	30
209	212	211	204	192	185	183	185	183	184	190	195	196	+ 42·0	— 6·2	31
157	157	157	157	156	153	151	149	147	144	143	142	142	·	— 9·6	32
135	151	154	156	155	152	150	146	144	143	143	146	147	+ 14·8	+ 8·9	33
143	154	157	159	160	157	155	152	150	149	149	151	153	+ 13·3	+ 7·0	34
171	169	174	179	179	179	183	183	180	177	176	175	174	·	+ 1·8	35
104	109	111	112	114	113	115	116	118	117	112	101	96	+ 33·3	— 7·7	36
154	170	173	173	169	162	165	168	168	169	155	140	141	+ 30·6	— 8·4	37
70	77	69	67	59	59	59	56	55	54	58	59	62	+ 87·9	— 11·4	38
60	60	57	58	60	63	60	62	63	62	58	53	57	+ 58·3	— 5·0	39
90	92	91	93	93	89	90	90	90	89	89	88	89	+ 61·8	— 1·1	40
144	147	148	152	150	149	151	153	154	152	147	142	143	+ 76·5	— 0·7	41
121	121	118	120	118	118	121	124	125	123	120	116	113	·	— 6·6	42
34	34	45	41	39	38	38	37	36	36	36	36	36	— 14·3	+ 5·9	43
74	74	72	72	72	71	71	70	70	69	70	69	69	+ 23·2	— 6·8	44
327	329	330	332	335	337	338	331	327	323	322	318	316	·	— 3·4	45
47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	— 26·6	0·0	46
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	·	0·0	47
142	143	143	123	115	120	124	123	121	121	121	126	129	·	— 9·2	48
140	155	164	170	174	162	125	100	101	103	103	105	112	·	— 20·0	49
179	180	161	160	160	160	160	160	160	160	160	168	169	·	— 5·6	50
107	107	107	107	107	108	108	107	106	106	107	106	106	·	— 0·9	51
42	42	28	22	19	19	19	21	21	22	23	24	26	·	— 38·1	52
22	22	22	22	22	22	22	22	22	24	24	24	24	·	+ 9·1	53
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0	54
35	35	35	36	36	36	36	36	36	35	35	35	35	·	0·0	55
21	23	23	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	+ 25·0	+ 19·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
1095	1075	1035	1015	1000	995	990	980	970	965	960	955	955	+ 30·8	— 12·8	58
830	825	795	780	770	765	755	750	740	735	730	725	725	+ 23·9	— 12·7	59
636	637	638	638	632	629	625	627	627	627	626	626	622	+ 58·7	— 2·2	60
292	292	294	293	290	290	290	291	289	290	290	290	289	+ 27·9	— 1·0	61
448	447	446	445	441	437	438	439	439	439	438	438	437	·	— 2·5	62
430	427	427	427	425	424	423	425	424	423	423	423	421	·	— 2·1	63

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	22	21	23	20	21	19	20	19	18
2	separerad	»	8	7	9	7	6	8	8	6	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	233	235	235	235	234	229	235	230	229
4	mat- (lands-)	»	203	224	218	231	230	213	220	224	216
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	175	144	142	128	132	133	145	143	133
6	halvfet, » »	»	129	105	111	94	102	94	119	125	95
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	119	118	119	118	118	119	119	118	119
8	Ägg, svenska, färska	tjog	117	130	117	120	112	109	120	102	104
9	Potatis: gammal	5 l	42	41	44	33	50	43	29	29	31
10	»	hl	678	643	629	464	657	411	519	500	355
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	27	25	28	25	24	30	26	26	25
13	Bruna bönor, holländska	»	46	45	40	46	47	43	50	49	50
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	35	35	35	37	36	36	35	35	36
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	24	24	23	25	25	26	26	24	24
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	33	33	31	34	33	32	32	31	33
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	38	27	27	33	30	33	30	33	30
18	ris-, Burma- el. svenska prima	»	47	42	41	42	39	45	35	42	49
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	66	64	58	55	54	66	55	65	64
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	95	94	78	71	82	92	95	90	93
21	sötlimpa eller siktbröd	»	63	60	67	62	70	61	61	55	59
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	51	42	49	46	32	44	48	47	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	145	121	156	134	141	146	119	123	133
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	67	66	84	74	62	65	89	56	79
25	billigaste sort » » mjölk	»	110	100	92	84	94	92	121	77	87
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	120	88	103	107	100	104	93	94	96
27	Nötkött, färskt: stek	»	152	152	178	138	151	133	148	140	146
28	soppkött	»	100	126	111	117	118	116	100	127	127
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	190	175	221	187	200	179	211	175	175
30	spädkalv	»	—	101	105	—	113	—	—	85	123
31	Fårkött, färskt, stek	»	229	203	269	265	237	245	247	199	183
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	155	154	158	162	137	120	129	140	145
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	178	157	160	142	160	141	170	128	134
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	178	170	158	143	160	151	170	133	143
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	101	79	100	78	92	115	80	95	125
37	gädda	»	138	154	156	138	122	145	143	157	156
38	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	60
39	strömming	»	74	64	80	40	60	55	38	56	66
40	torsk	»	116	125	139	147	102	109	87	—	95
41	rödspotta (spätta)	»	141	130	159	153	151	140	158	—	160
42	kolja	»	126	122	138	120	120	119	118	100	125
43	Salt sill, prima Islands-	»	42	35	35	33	36	35	29	30	30
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	61	63	69	77	65	84	69	75	70
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	354	348	310	326	296	333	323	335	330
46	Socker, bit-	»	44	45	48	45	45	46	46	45	47
47	Salt, matsalt	»	16	15	20	17	15	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	127	114	134	133	116	128	140	130	143
49	Apelsiner, medelstora	dussin	131	108	112	121	74	113	139	118	132
50	Bananer, *prima*	kg	160	158	159	170	170	170	170	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	110	108	117	108	100	100	108	100	118
52	Vitkål, svensk	»	32	23	21	25	29	—	—	—	—
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	21	25	25	22	22	27	25	23	23
54	Svagdricka	l	23	17	18	15	16	20	15	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	35	23	38	30	34	36	33	39
56	Fotogen, Water White	l	23	23	24	23	23	23	23	24	25
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	18	15	—	20
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1105	975	990	895	1050	780	965	775	950
59	barr-, » »	»	855	550	645	615	700	645	775	550	750
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	575	700	645	650	575	675	600	550	500
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	270	325	320	300	—	325	275	275	325
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	417	438	507	481	405	539	468	477	434
63	c:a 40-60 el. 60-80 mm, »	»	349	400	464	490	429	450	435	489	414

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
18	16	22	18	20	18	20	20	20	20	20	18	18	18	19	20	1
5	8	8	5	5	7	6	7	7	6	6	5	8	6	10	5	2
222	220	245	232	280	283	230	235	235	234	235	240	240	250	257	244	3
188	209	220	210	201	213	220	225	—	—	—	—	219	216	226	209	4
142	143	157	141	163	162	126	156	132	150	130	142	150	145	138	136	5
110	—	—	105	121	134	96	100	101	—	—	105	98	103	103	—	6
118	118	119	118	119	118	118	119	118	119	117	115	117	119	119	118	7
103	95	99	106	92	97	101	102	103	106	101	103	100	102	112	100	8
33	40	37	32	40	38	32	31	35	33	31	35	32	35	32	27	9
411	480	500	500	571	685	383	—	400	342	386	313	450	625	481	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
32	26	29	25	34	28	34	34	33	32	35	35	32	35	30	29	12
47	48	40	45	51	45	42	42	43	46	47	45	42	45	40	40	13
36	36	34	37	38	38	35	36	36	37	36	36	36	37	35	35	14
23	23	22	24	23	25	22	27	25	23	25	23	24	24	24	24	15
33	32	30	33	34	35	31	33	32	31	33	33	32	33	31	31	16
30	35	25	30	30	30	30	30	25	30	30	30	29	30	30	28	17
47	50	35	48	41	46	48	48	48	45	45	45	37	38	40	39	18
63	61	58	60	65	65	64	65	62	63	63	70	69	65	66	61	19
80	90	90	95	99	100	93	104	95	91	90	97	92	100	84	82	20
46	50	51	50	55	49	36	36	37	37	53	35	48	52	65	59	21
34	45	37	41	43	32	27	28	26	28	38	27	42	41	49	49	22
140	140	99	125	125	133	140	144	138	123	106	130	124	125	131	150	23
60	60	69	90	74	81	—	75	—	—	—	65	—	75	94	82	24
68	80	77	74	90	86	70	78	70	80	68	83	74	90	103	83	25
83	100	83	87	110	97	87	87	96	97	101	95	91	79	136	118	26
136	155	131	167	139	152	151	173	160	164	139	160	131	110	165	133	27
117	134	115	130	98	124	116	130	130	124	120	115	106	80	114	95	28
166	178	169	190	151	205	169	240	169	188	186	190	169	—	198	177	29
116	127	124	140	—	130	123	123	111	114	113	100	116	119	118	105	30
193	199	162	183	167	208	205	—	215	238	200	183	184	170	—	183	31
120	150	123	176	133	153	132	153	145	130	123	173	144	123	136	130	32
143	150	131	154	135	134	129	130	129	130	134	121	143	127	162	150	33
147	155	139	155	136	132	140	148	132	140	152	140	172	135	163	150	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
113	100	108	58	125	75	125	116	113	—	121	100	93	—	114	—	36
150	128	138	131	144	150	139	163	166	166	194	180	170	—	163	—	37
50	50	—	—	—	—	60	93	55	66	68	—	70	—	—	—	38
60	51	53	50	55	43	50	70	—	—	63	41	66	—	94	—	39
—	100	—	55	106	34	46	55	55	50	52	45	48	30	43	40	40
138	136	—	—	133	76	111	170	134	131	136	125	135	118	171	122	41
110	130	100	—	—	—	140	138	125	—	—	125	94	81	77	71	42
33	40	25	35	35	38	40	35	31	39	41	33	37	38	44	29	43
—	—	—	78	55	80	—	—	—	—	—	—	—	55	67	55	44
288	280	326	330	348	354	293	291	287	309	267	286	343	311	332	288	45
45	46	44	45	49	47	44	44	45	46	46	46	45	45	45	45	46
15	20	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	16	13	15	15	47
125	100	125	170	150	127	118	130	132	117	124	128	135	134	130	124	48
93	108	101	150	132	110	128	133	99	126	116	100	118	75	114	84	49
170	170	170	170	170	170	170	160	160	165	170	165	170	165	160	160	50
103	110	99	112	113	120	98	100	93	104	105	100	100	100	105	101	51
—	—	—	—	15	27	—	—	15	19	25	10	30	—	—	—	52
23	22	25	22	27	24	24	23	24	26	24	24	26	22	24	22	53
15	15	15	12	11	14	12	12	11	11	12	9	13	12	18	15	54
31	44	37	46	44	40	24	41	36	40	30	35	35	37	25	41	55
27	27	22	23	23	25	23	23	23	23	23	23	22	23	23	22	56
—	—	20	17	19	18	16	15	15	18	13	18	—	—	12	—	57
700	800	730	735	1000	840	1050	1740	1200	1500	1300	1300	1105	1100	1395	1250	58
525	600	525	575	640	600	800	1525	1000	1400	1200	1100	845	—	1140	1000	59
600	600	675	625	750	700	525	525	550	625	650	615	650	525	538	470	60
300	370	—	250	300	290	200	190	190	208	264	212	225	250	220	225	61
450	500	436	427	397	349	320	334	380	378	376	345	390	400	378	369	62
425	480	420	415	409	363	320	289	360	378	360	355	396	381	371	304	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	16	20	16	15	22	22	20	20	19
2	separerad	»	10	8	7	5	8	6	7	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	235	245	238	240	234	227	210	231	234
4	mat- (lands-)	»	209	221	218	209	216	204	180	211	231
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	141	128	123	138	140	126	138	125	116
6	halvfet, » »	»	—	89	82	—	95	98	—	95	—
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	118	119	118	118	118	118	118	115	119
8	Ägg, svenska, färska	tjog	103	106	99	99	114	131	102	108	129
9	Potatis: gammal	5 l	40	33	28	30	38	34	35	27	39
10	»	hl	550	488	500	377	529	529	469	542	597
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	35	28	28	31	31	30	34	25	27
13	Bruna bönor, holländska	»	45	45	48	44	46	51	45	40	42
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	37	35	36	36	38	35	34	35	35
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	25	24	21	22	25	24	21	25	25
16	rågsikt-, svenskt, märket *000*	»	33	32	30	33	34	32	31	32	33
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	30	30	30	30	30	30	30	28	32
18	ris-, Burma- el. svenska prima	»	48	48	40	45	38	44	36	36	43
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	71	60	64	60	62	60	59	56	55
20	hårt, knäckebröd	»	103	80	85	80	86	78	90	85	83
21	sötlimpa eller siktbröd	»	61	59	71	73	71	63	68	59	54
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	47	47	50	50	52	50	58	54	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	140	139	121	136	148	160	150	125	120
24	*mjukt matbröd, bakat med vatten*	»	59	61	59	65	75	67	61	68	54
25	billigaste sort » » mjölk	»	76	76	71	82	100	77	85	100	65
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	85	88	80	85	91	80	102	100	118
27	Nötkött, färskt: stek	»	175	147	145	145	145	149	138	142	140
28	soppkött	»	115	123	115	115	105	115	108	97	94
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	180	157	160	175	176	180	178	188	181
30	spädkalv	»	80	115	95	115	99	120	130	80	—
31	Fårkött, färskt, stek	»	200	191	160	—	194	180	—	220	215
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	140	126	130	150	147	140	138	120	150
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	155	146	145	142	159	150	157	154	160
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	160	150	154	143	160	155	160	160	160
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	100	105	61	110	98	118	97	83	98
37	gädda	»	125	150	109	146	128	133	134	128	128
38	sill	»	—	57	50	—	—	—	60	—	—
39	strömming	»	75	67	63	55	74	70	70	66	63
40	torsk	»	—	52	69	98	104	110	113	—	120
41	rödspotta (spätta)	»	150	142	157	124	156	—	—	—	148
42	kolja	»	84	100	115	85	114	110	140	119	118
43	Salt sill, prima Islands-	»	40	31	40	38	40	40	39	30	29
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	74	72	70	60	79	83	55	68	74
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	297	309	304	318	309	304	326	263	292
46	Socker, bit-	»	47	47	46	48	50	48	48	45	46
47	Salt, matsalt	»	15	15	20	15	15	18	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	121	112	135	131	119	114	104	109	129
49	Apelsiner, medelstora	dussin	100	87	118	86	108	88	96	108	129
50	Bananer, prima	kg	160	165	166	170	170	170	160	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	100	100	110	100	110	104	106	95	109
52	Vitkål, svensk	»	—	20	18	—	—	—	—	20	—
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	28	25	22	22	25	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	15	15	15	12	20	15	15	15	13
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	33	25	36	39	39	29	34	34
56	Fotogen, Water White	l	24	22	23	24	25	26	24	23	23
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	20	—	19	—	20	—	—	16	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1075	1330	915	785	1015	900	900	975	1080
59	*barr-,* » »	»	775	950	585	585	765	650	650	750	735
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	500	633	575	600	550	550	650	508	600
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	225	275	300	280	275	350	350	300	270
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	383	392	448	457	450	450	500	400	454
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	406	378	423	438	428	450	500	421	435

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sägv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget o. Gällivare	Kiruna	Samtliga orter	
22	21	20	22	21	19	20	20	20	15	20	20	25	20	20	**20**	1
—	—	6	7	9	10	10	10	9	7	10	10	7	—	—	**7**	2
243	236	243	258	235	244	246	240	223	241	243	250	247	233	234	**236**	3
223	215	227	223	225	235	231	226	207	211	220	197	235	222	232	**217**	4
123	117	138	160	120	140	143	134	130	119	137	133	121	124	135	**137**	5
90	90	95	—	—	120	108	105	105	94	115	109	100	95	—	**104**	6
118	117	118	117	115	114	118	118	118	119	118	119	119	116	115	**118**	7
114	120	127	132	119	137	145	143	132	128	132	144	135	137	132	**115**	8
32	32	34	28	35	32	38	32	32	34	41	—	40	49	51	**35**	9
500	595	525	429	439	634	536	452	600	512	607	533	700	750	—	**517**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
31	28	29	30	30	33	35	30	28	30	30	37	39	30	37	**30**	12
46	45	48	47	41	48	49	47	44	50	50	51	49	49	48	**46**	13
36	36	35	37	35	37	38	37	37	37	38	36	38	39	39	**36**	14
25	24	25	24	24	25	25	24	24	26	26	25	25	26	25	**24**	15
33	32	33	33	33	34	34	32	33	33	36	35	35	35	35	**33**	16
30	29	30	35	30	34	36	32	32	29	35	37	35	31	30	**31**	17
43	35	41	40	48	35	43	41	35	36	35	41	36	38	44	**42**	18
57	49	51	52	50	58	59	57	54	60	60	60	65	52	65	**60**	19
75	73	71	68	73	80	75	74	75	82	80	75	84	77	83	**85**	20
63	61	61	66	61	54	62	62	48	64	58	75	62	77	74	**58**	21
—	55	—	—	48	53	60	—	—	52	54	65	50	50	—	**45**	22
120	125	148	165	151	124	127	125	111	147	150	150	196	125	162	**136**	23
83	70	61	77	81	68	77	77	69	76	70	70	90	69	103	**72**	24
90	—	—	—	96	90	94	93	90	101	—	—	—	—	—	**86**	25
110	105	88	100	100	128	130	129	98	101	104	100	150	84	114	**100**	26
160	157	154	160	137	150	155	143	130	137	136	130	159	148	157	**148**	27
120	131	126	103	100	105	118	110	100	113	97	100	119	110	120	**113**	28
160	188	168	206	191	190	237	217	220	235	198	—	274	228	217	**191**	29
120	—	99	121	122	123	146	112	100	124	126	105	131	113	113	**114**	30
174	180	202	200	193	175	204	181	175	182	200	125	203	160	160	**196**	31
130	144	140	140	150	150	140	141	130	164	150	130	152	152	160	**142**	32
158	155	148	159	150	160	152	146	150	151	154	140	160	152	147	**147**	33
152	160	150	168	152	160	155	148	150	160	160	143	160	160	160	**153**	34
—	—	—	—	—	160	—	163	173	170	200	157	185	172	190	**174**	35
123	103	100	103	67	75	113	93	100	89	50	100	63	58	64	**96**	36
153	147	153	150	158	125	150	127	150	134	106	100	106	86	104	**141**	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**62**	38
68	55	55	60	65	41	38	32	36	62	31	—	45	49	56	**57**	39
123	125	119	100	125	125	125	—	99	100	—	—	75	—	—	**89**	40
162	150	150	125	175	150	194	—	—	135	—	—	150	—	—	**143**	41
120	123	125	100	150	125	125	—	—	100	—	—	75	—	—	**113**	42
34	38	35	35	32	35	43	36	30	40	38	60	35	34	44	**36**	43
48	78	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**69**	44
317	295	333	320	320	330	350	354	270	325	315	358	341	289	350	**316**	45
46	47	47	48	46	48	47	48	49	49	49	49	47	50	50	**47**	46
14	12	15	15	15	15	17	16	15	15	15	18	20	19	15	**16**	47
113	123	131	125	120	115	150	135	140	135	150	138	139	140	137	**129**	48
148	100	93	114	114	115	128	119	91	125	133	109	136	120	110	**112**	49
170	170	170	175	169	170	170	170	175	179	165	177	175	185	185	**169**	50
91	97	110	103	102	117	118	104	104	115	110	103	120	110	110	**106**	51
—	—	30	—	—	35	—	46	—	35	25	—	35	—	26	**26**	52
23	23	23	23	23	23	23	24	26	23	25	30	25	29	27	**24**	53
15	15	15	18	12	15	18	18	20	22	16	25	20	20	20	**16**	54
30	39	35	40	39	35	40	40	33	10	34	55	35	28	28	**35**	55
25	21	25	30	23	25	25	24	23	29	27	29	30	35	35	**25**	56
17	—	—	—	18	—	21	—	—	19	—	—	—	—	—	**17**	57
1065	800	800	800	840	875	700	590	585	715	600	450	800	800	1100	**955**	58
775	500	600	500	690	725	570	475	515	560	500	350	665	600	750	**725**	59
633	650	600	700	625	600	700	—	850	775	600	—	725	—	900	**622**	60
350	—	350	350	275	300	350	—	450	375	325	—	275	—	—	**289**	61
500	409	550	573	444	471	450	—	378	617	491	—	455	—	—	**437**	62
474	385	500	521	456	458	450	—	400	600	441	—	434	—	—	**421**	63

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1929—juni 1933.

Kreatурspriser[1] (öre per kg levande vikt).	1913	1929	1930	1931	1932	Juni 1932	Jan. 1933	Febr. 1933	Mars 1933	April 1933	Maj 1933	Juni 1933
Kor:												
Extra prima	61	68	65	55	43	43	40	38	37	39	38	38
Kl. 1	55	58	58	48	38	37	34	33	33	34	34	34
» 2	50	50	50	41	32	32	28	27	27	29	29	28
» 3	41	35	38	31	23	23	20	19	19	20	20	20
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	74	71	62	51	50	47	46	45	46	47	46
Kl. 1	60	67	65	56	45	45	41	40	40	41	42	41
» 2	50	53	54	46	37	37	34	32	32	34	34	34
Tjurar:												
Extra prima	65	69	71	54	41	41	37	35	35	36	36	36
Kl. 1	62	65	66	51	36	37	33	31	30	32	32	33
» 2	58	61	63	48	34	35	31	29	28	30	30	30
» 3	50	49	55	45	31	31	27	25	25	26	26	27
Oxar:												
Extra prima	63	68	66	55	43	43	38	37	36	38	39	38
Kl. 1	57	60	60	50	39	40	34	33	33	35	36	35
» 2	48	44	48	38	29	29	24	23	23	25	25	24
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	90	85	73	63	65	64	62	59	62	60	57
Skummjölks-	57	64	61	52	42	42	41	40	39	42	40	38
Får:												
Yngre	58	78	76	66	61	70	52	52	55	62	64	61
Äldre, feta	53	51	49	41	35	42	29	32	34	36	36	36
Svin:												
Slakterisvin	82	113	94	59	61	71	63	61	62	64	66	65
Rena, större	81	108	87	54	57	65	60	58	59	61	63	61
Suggor	68	79	60	34	35	36	36	36	37	37	37	35
Köttpriser (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	·	115	113	99	80	80	74	72	71	72	73	72
» 2	·	92	97	82	64	63	57	55	55	56	57	56
» 3	·	67	75	64	44	43	38	38	39	41	42	41
Tjurkött:												
Kl. 1	·	108	111	91	68	67	61	59	58	60	62	62
» 2	·	95	102	83	57	56	51	48	47	49	51	51
Ödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	·	155	145	126	109	113	111	109	106	111	111	105
» 2	·	134	129	112	97	101	96	92	88	95	95	86
Skummjölkskalv. » 1	·	119	116	94	74	74	75	72	69	75	73	67
Lamm	·	187	445	133	140	162	125	129	136	152	150	154
Får: fullt feta	·	147	146	128	117	133	103	104	111	122	119	117
Svin: Slakterifläsk.												
Kl. 1 (50— 75 kg)	·	154	129	85	86	96	89	88	87	89	95	93
» 2 (75—100 »)	·	147	121	79	83	92	86	85	83	85	90	88
Suggor, feta	·	112	82	48	51	49	57	53	54	55	55	53
» mindre feta	·	97	74	42	42	42	45	44	43	45	43	42

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna.

Litteraturöversikt.

(Juni 1933.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Citrine, W. M. In defence of freedom. The Labour magazine juni 1933.

Colm, G. Die Krisensituation der kapitalistischen Wirtschaft. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 69, s. 385.

Dickinson, H. D. Price formation in a socialist community. The economic journal juni 1933.

Jantzen, I. Nogle Betragtninger over Planökonomiens Forudsætninger. Nationalökonomisk Tidsskrift 1933, nr 3.

Pollock, F. Die gegenwärtige Lage des Kapitalismus und die Aussichten einer planwirtschaftlichen Neuordnung. Zeitschrift für Sozialforschung 1932, nr 1/2.

Settergren, G. Teknokrati, ett amerikanskt slagord, dess innebörd och syfte. (Föredrag.) Teknisk tidskrift 1933, nr 22.

Strand, S. G. Inför den ekonomiska världskonferensen. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 23.

Norge.

Vår økonomiske politikk og kampen mot krisen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 4.

Storbritannien.

Profit-sharing and co-partnership in 1932. The Ministry of labour gazette 1933, nr 6.

Arbetarskydd.

Boulet, C. B. The art of teaching safety. National safety news juni 1933.

Brennan, W. J. Those minor and near injuries. National safety news juni 1933.

Carlborg, E. Moderna, välskyddade maskiner. Olycksfallsskyddet 1933, nr 2.

Craig, J. R. Our depression safety problems. National safety news juni 1933.

Dietz, R. Neuzeitliche Unfallverhütung durch Bekämpfung der Fehlerquellen im Menschen. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 17.

Jæderholm, G. A. Psykologiska orsaker vid olycksfall. Svenska röda korset 1933, nr 6.

Kessler, H. H. Is "poor health" blamed for too much? National safety news juni 1933.

Perlhefter, A. Krankheiten als Ursache von Unfällen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 6.

P[os]t, E. v. Verkan av inandat mineraldamm. Arbetarskyddet 1933, nr 5.

Vinding, P. Aandedrætsbeskyttelse i Industrien. Tidsskrift for Industri 1933, nr 12.

Farbspritzanlagen, deren Absaugevorrichtungen, sowie Vorschriften für den Betrieb. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 6.

Sverige.

Andberg, L. Några reflexioner i anledning av de senaste elektriska olycksfallen. (Föredrag.) Olycksfallsskyddet 1933, nr 2.

Benedicks, C. & Sederholm, P. Undersökning beträffande ett fall av korrosion i roterande sulfatkokare. Sv. papperstidning 1933, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Miller, G. H. In organization there is strength. National safety news juni 1933.

Safety instruction cards. National safety news juni 1933.

Tyskland.

Gollasch, P. Die persönliche Schutzausrüstung des Arbeiters, ihre Durchführung und Aufrechterhaltung in heutiger Notzeit. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 17.

Smolczyk, E. Nachweis von Atemgiften mit einfachen Mitteln. Die Gasmaske 1933, nr 2.

Unfallursachenstatistik für das Jahr 1931. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 15.

Über die Entstehung der Explosion des Gasbehälters in Neunkirchen (Saargebiet). Die Fabriks-Feuerwehr (Beibl. der Zeitschrift für Gewerbehygiene) 1933, nr 6.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

The labour question in Swedish agriculture. International labour review juni 1933.

Amerikas förenta stater.

Davis, H. M. Flexible working hours and their cost. Conference board service letter 30 maj 1933.

The compensation of railway labor. Conference board service letter 30 maj 1933.

Tyskland.

GRABEIN, P. Die Frage der gesetzlichen Regelung von Sonntags- und Nachtruhe in der Binnenschiffahrt. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 16.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FEHLINGER, H. Die Arbeitslosenversicherung. Eine internationale Übersicht. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 138, s. 896.

PETRINI, H. Arbetslöshet och samhällssolidaritet. Tiden 1933, nr 6.

RUSCHE, G. Arbeitsmarkt und Strafvollzug. Zeitschrift für Sozialforschung 1933, nr 1.

Sverige.

NORDSTRÖM, G. H. Sammanblandningen av arbetslöshets- och fattigvårdshjälp i städerna. Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 4.

Uppgörelse i arbetslöshetsfrågan. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 22.

Danmark.

»Ungdoms-Arbejdslösheden». Et ministerielt Cirkulære om Ordningen. Arbejdsgiveren 1933, nr 13.

Storbritannien.

Den engelske arbeidsledighetsforsikring i stöpeskjeen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 5.

Tyskland.

KRAUS. Neugestaltung der Arbeitslosenhilfe. Soziale Praxis 1933, nr 22.

PREISER, K. Die arbeitslosenfürsorge der Gemeinden. Arbeit und Beruf 1933, nr 11.

Das grosse Arbeitsbeschaffungsprogramm. Arbeit und Beruf 1933, nr 11.

Befolkningsfrågan.

BERGLUND, Å. Till frågan om den sociala indikationen [vid aborter]. Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 5.

DAHLBERG, G. Degeneration och sinnessjukdom. Svenska röda korset 1933, nr 5.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

GERHOLM, T. Apropos småstugorna. Byggmästaren 1933, nr 15.

KJELLKVIST, H. En utredning rörande småstugebebyggelse i Göteborg. Byggmästaren 1933, nr 15.

— En utredning rörande småstugebebyggelse i Göteborg. Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Ett amerikanskt småstugeprojekt. Byggmästaren 1933, nr 16.

Norge.

KIELLAND, J. C. Oslo boligpolitikk. Bolig og bygg 1933, nr 1/2.

Storbritannien.

NAIRN, J. National housekeeping. The Labour magazine juni 1933.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

MARSHALL, C. E. Exploatering av barn i asiatiska länder. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 3.

WALLGREN, A. Om uppfostringsfel såsom sjukdomsorsak. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 2—3.

Sverige.

BENGTSSON, K. Till frågan om arbetsföreläggande enligt § 72 mom. b. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 3.

JACOBSSON, T. Landstingen och den sociala hjälpverksamheten. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 9.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets utlåtande över skatteutjämningsberedningens principbetänkande. Tidskrift för fattigvård 1933, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Samhällets barnavård i Förenta staterna. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 9.

Danmark.

B[ARKMAN], L. Barnavården och den förestående danska socialreformen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 3.

Tyskland.

SCHULTE-HOLTHAUSEN. Weitere Mehrleistungen in der Reichsversorgung. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 16.

Föreningsväsen.

Danmark.

Dansk Arbejdsgiverforenings Generalforsamling. Arbejdsgiveren 1933, nr 11.

Tyskland.

NEUMANN, F. The state and the trade unions in Germany. The Labour magazine juni 1933.

SCHNEIDER-LANDMANN, H. Entstehung und Funktion der Nationalsozialistischen Angestelltenschaft. Soziale Praxis 1933, nr 23.

Hitlers »arbetsfront». Fackföreningsrörelsen 1933, nr 23.

Wie die Nazi die Gewerkschaften »eroberten». Arbeit und Wirtschaft 1933, nr 6.

Hälso- och sjukvård.

BARSÖE, A. Et Hjælpemiddel for blinde. Socialt Tidsskrift 1933, nr 5.
GARBOE, A. Om Optælling af syge og defekte. Socialt Tidsskrift 1933, nr 5.

Sverige.

HEDRÉN, G. Obehörigt utövande av läkarkonsten jämlikt lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten. Sv. läkartidningen 1933, nr 23.
WERSÄLL, J. Epidemisjukvården. Svenska röda korset 1933, nr 6.
ÅHMAN, G. Göteborgs Welanderhem. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 3.

Frankrike.

ICHOK, G. Le budget de la protection de la santé publique en France. (Med diskussion.) Journal de la Société de statistique de Paris 1933, nr 6.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

VÄSTBERG, M. Statsbidrag till arbetarsmåbruk. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 24.

Ungern.

Agrarstriden i Ungarn. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 4.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Danmark.

ELMQUIST, W. Den moderne Arbejdsret. (Radioföredrag.) Arbejdsgiveren 1933, nr 13.

Norge.

DAHL, F. Arbeidsgivernes syn på lovforslagene om boikott. Socialt arbeid 1933, nr 5.
FRYDENBERG, A. Det nye framlegget til boikottlov. Socialt arbeid 1933, nr 5.
OLSEN, HALVARD. Arbeidernes syn på lovforslagene om boikott. Socialt arbeid 1933, nr 5.
TORSVIK, HJ. Arbejdstvistlovgivningen i Norge. Arbejdsgiveren (Danmark) 1933, nr 12.
— Arbetstvistlagstiftningen i Norge. Nytt förslag efter regeringsskiftet. Industria 1933, nr 12.
ØVERGAARD, J. Lovregler om boikott og blokade i arbeidsforhold. Socialt arbeid 1933, nr 5.
Boikott- og blokadeloven. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 4.

Tyskland.

Die Arbeitskämpfe im Deutschen Reich während des Jahres 1931 nebst vorläufigen Ergebnissen für das Jahr 1932. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 16.

Kooperation.

ALEXANDER, A. V. A new approach to co-operative science. The co-operative review maj 1933.
BAROU, N. Can co-operation satisfy the need for credit? The co-operative review maj 1933.
DOWNIE, J. Was Robert Owen the »father of co-operation»? The co-operative review maj 1933.
POISSON, E. International co-operative movement and the world economic conference. Review of international cooperation 1933, nr 6.
I[nternational] C[o-operative] A[lliance's] special conference at Basle. Review of international cooperation 1933, nr 6.

Danmark.

DREJER, A. AXELSEN. Co-operative banking in Denmark. Review of international cooperation 1933, nr 6.
ÖSTERGREN, J. Kooperativ drift inom frisöryrket. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 24.

Estland.

La coopération en Estonie. Revue internationale d'agriculture 1933, nr 5.

Tyskland.

Die Konsumvereine im Dritten Reich. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 22—23.

Levnadskostnader.

Belgien.

JULIN, A. La condition des ouvriers en Belgique naguère et aujourd'hui. Revue du travail 1933, nr 5.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Finland.

LEVANDER, A. Yrkesundervisningen inom privatindustrien i Finland. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1933, nr 4/5.

Tyskland.

FIEDLER, K. Die wirtschaftliche Seite der Berufsberatung unter Berücksichtigung der gegenwärtigen Krise. Jugend und Beruf 1933, nr 5.

Nykterhetsfrågan.

DAHLBERG, G. Alkoholism och arvsanlag. Tirfing 1933, nr 3.
KOROLANYI, H. T. Alkohol und Religion. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 2.

Sverige.

RINGENSON, S. Nuvarande lagstiftning och anstalter för alkoholister. Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 4.

Amerikas förenta stater.

HERCOD, R. Die Arbeitsmethoden des amerikanischen Alkoholkapitals. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 2.

Socialförsäkring.

Sverige.

ANDERSSON, THEOFIL. Om överflyttning av medlemmar vid övergång till den nya sjukkasseorganisationen. (Föredrag.) Sv. sjukkassetidning 1933, nr 6.

— Sjukhjälpsfondens beräkning. (Föredrag.) Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 6.

— Sjukhjälpsfondens uppdelning och överföring av andelar därav till centralsjukkassan och event. andra erkända sjukkassor. (Föredrag.) Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 6.

ASKELÖF, T. Neue Ergebnisse der Kommission zur Revision der schwedischen Pensionsversicherung. Int. Zeitschrift für Sozialversicherung 1933, nr 1.

GEIJER, J. Om den årliga arbetsförtjänstens beräkning enligt 9 § olycksfallsförsäkringslagen. Arbetarskyddet 1933, nr 5.

HÖJER, K. J. Pensionsstyrelsens kurortsvård. Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 6.

RUDLING, A. Anmälan om olycksfall i arbete. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 25.

Flera aktuella spörsmål under debatt på socialförsäkringsbolagens årsmöte. Assurans 1933, nr 12.

Tyskland.

DOBBERNACK. Entwicklung und Stand der Sozialversicherungsfinanzen unter besonderer Berücksichtigung der Rentenversicherungen. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 15.

Österrike.

RUDOLPH, A. Zur Haftung der Krankenkassen für Verschulden der Ärzte und Einrichtungen der Krankenpflege (Ambulatorien, Heilanstalten u. dgl.) nach österreichischem Rechte. Int. Zeitschrift für Sozialversicherung 1933, nr 2.

Ut- och invandring.

Amerikas förenta stater.

The foreign-born population of the United States. Conference board bulletin maj 1933.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ANGESTELLTENGENERATION, Die kommende. Eine sozialstatistische Untersuchung des Gewerkschaftsbundes der Angestellten über Herkunft, Arbeitsverhältnisse und Berufsausbildung der Lehrlinge in Angestelltenberufen. Berl. 1933.

BECKMAN, B. Den fascistiska korporativismen. Sthlm 1933. (Ekonomi och politik.)

BOLIN, L. Biologin och samhället. Biologins ekonomiska och sociala betydelse. Sthlm 1933.

BRUNSKOG, C. J. Den moderna fredsrörelsen. Sthlm 1933. (Skrifter utg. av Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete. Nr 13.)

BÖHME, T. Die christlich-nationale Gewerkschaft. Ihr Werden, Wesen und Wollen. Stuttg. 1930. (Tübinger wirtschaftswissenschaftliche Abhandlungen. Folge 3. H. 4.)

CONDITIONS, Economic, in foreign countries 1932—1933. New York 1933. (National industrial conference board.)

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1933.
Bd 91: H. 5. Arbejdslönnen i Industrien m. v. i Danmark 1926—31.
» 93: H. 4. Landbruksarealet, Hösten og Kreaturholdet i 1932.

— Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger.
[Beretning.] Regnskabsaaret 1932. Khvn 1933.

DEUTSCH, J. Geschichte der österreichischen Gewerkschaftsbewegung. Bd 1—2. Wien 1929—32.

FINANCES, Federal, 1923—32. New York 1933. (National industrial conference board.)

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1933.
6. Befolkningsstatistik.
75. Befolkningsrörelsen åren 1926—30.

FÖRHANDLINGAR vid 15 nordiska statistiska mötet i Helsingfors 1931. Utg. av Statistiska centralbyrån. Hfors 1932.

GLÜCKSTADT, H. Kreditfodens Mekanisme. Praktiske Forslag til en ny Möntfod. Khvn 1933.

INTERNERINGSNÄMNDEN.
Berättelse. 1932. Sthlm 1933.

IRLÄNDSKA FRISTATEN. Department of industry and commerce.
Statistical abstract 1932. Dubl. 1932.

JEWKES, J., & WINTERBOTTOM, A. An industrial survey of Cumberland and Furness. A study of the social implications of economic dislocation. Manch. 1933. (University of Manchester.)

JOHANSEN, KJELD. Staden Köbenhavns statistiske Kontor 1883—1933. Udg. af Staden Köbenhavns statistiske Kontor. Khvn 1933.

KEYNES, J. M. Ut ur krisen! Övers. [fr. engelskan] av A. Vanner. Sthlm 1933. (Ekonomi och politik.)

KIEHEL, CONSTANCE A. Unemployment insurance in Belgium. A national development of the Ghent and Liége systems. New York 1932.

KNÖNER, C. Der Tarifvertrag für die Arbeiter im Bereiche der deutschen Reichspost vom 12. Juli 1929. Nach amtlichem Material bearb. Berl. & Frankf. a. d. Oder 1932.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'État.
État de l'agriculture en Lettonie. Éd. 7 (1932). Riga 1933.
Statistique de l'hygiène publique. Année 5 (1931). Riga 1932.

MOWRER, E. A. Tyskland vrider klockan tillbaka. Övers. [fr. engelskan] av L. Renner & V. Hammarling. Sthlm 1933.

NATIONERNAS FÖRBUND.
Review of world trade 1932. (Publ. 1933. 2. A. 10.)
— Service d'études économiques. — Economic intelligence service.
Annuaire statistique de la Société des nations 1932/33. — Statistical yearbook ... Genève 1933. (Publ. 1933. 2. A. 7.)

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Statistiek der werkstakingen en uitsluitingen gedurende het jaar 1932. 's-Gravenh. 1933.

NORBERGS GRUFFÖRVALTNING.
Berättelser och utlåtanden till ordinarie stämmorna 1933. Norberg 1933.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
7. Norges kommunale finanser i regnskapsåret 1930/31. Med tillegg: Sammendrag av kommunenes og statens utgifter og inntekter i budgettårene 1925/26—1930/31.
9. Norges telegrafvesen 1931/32.
10. Norges postvesen 1932.
— Rikstrygdeverket.
Årsberetning. 36 (1932). Oslo 1933.
— Statens inspektorat for arbeidsformidling [og] arbeidsledighetsforsikring.
Årsberetning 1932 (1931—32). Oslo 1933.

OLJELUND, S. Industrins arbetarproblem. Sthlm 1933.

OPPEN, EDITHA v. Landarbeiterwohnungsbau und Landarbeitersiedlung in ihrer arbeitsmarktpolitischen Bedeutung. Bernau bei Berl. 1932. (Der Arbeitsmarkt. Schriftenreihe des Seminars für Arbeitsvermittlung u. Berufsberatung an der Universität Münster i. W. Bd 3.)

SCHMIDT, EUGEN. Sozialversicherung und öffentliche Fürsorge. Die idealen Grundlagen, das Beziehungsverhältnis und die Gegenwartsfragen. Stuttg. 1932.

SOCIALREFORMEN. Love af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg, Folkeforsikring, Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde, Arbejdsanvisning og Arbejdslöshedsforsikring, privat Arbejdsanvisning. Khvn 1933. (Ur: Socialt Tidsskrift.)

STADGAR för stora [kooperativa] föreningar. Förslag till 1933 års kongress. Sthlm 1933. (Kooperativa förbundet.)

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Finanser.
Accispliktiga näringar år 1931/32. Av K. kontrollstyrelsen.
Folkmängden och dess förändringar.
Folkmängden inom administrativa områden d. 31 dec. 1932. Av Statistiska centralbyrån.
Jordbruk med binäringar.
Fiske år 1931. Av Statistiska centralbyrån.
Sparbanker.
Allmän sparbanksstatistik år 1931. Av Statistiska centralbyrån.

SVENSKA BOKBINDAREFÖRBUNDET.
Verksamhetsberättelse år 1932. Sthlm 1933.

SVENSKA GASVERKSFÖRENINGEN.
Årsbok. Årg. 10 (1933). D. 1. Sthlm 1933.

SVENSKA GRUVINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET.
Berättelse. 1932. Falun 1933.

SVENSKA HANDELSARBETAREFÖRBUNDET.
Verksamhetsberättelse. 1932. Malmö 1933.

SVENSKA KOMMUNALARBETAREFÖRBUNDET.
Motioner till Svenska kommunalarbetareförbundets 6:e kongress i Stockholm d. 11—17 juni 1933. Sthlm 1933.
Dag- och arbetsordning samt utlåtanden över motioner till Svenska kommunalarbetareförbundets 6:e kongress ... Sthlm 1933.
Statistiska löneuppgifter år 1932. Sthlm 1933.
Verksamhetsberättelse år 1932. Sthlm 1933.

SVENSKA RÖDA KORSET.
Årsberättelse. Avg. till allmänna årsmötet 1933. Sthlm 1933.

SVENSKA STADSFÖRBUNDET.
Styrelsens och revisorernas berättelser till 8:e ordinarie kongressen i Stockholm d. 12 och 13 sept. 1933. Sthlm 1933.

SVENSKA STÄDERNAS FÖRHANDLINGSORGANISATION.
Berättelse. 1931. Sthlm 1933.

SVENSKA TEXTILARBETAREFÖRBUNDET.
Verksamhets- och revisionsberättelser år 1932. Norrköping 1933.

SVENSKA TUNNBINDERIARBETAREFÖRBUNDET.
Styrelse- och revisionsberättelse för år 1932. Sthlm 1933.

SVERIGES GRAFISKA FAKTORSFÖRBUND 1908—33. Minnesskrift. Sthlm 1933.

TRUEDSSON, H. Svenska sinnessjukvårdspersonalens förbund. Minnesskrift 1908—33. Lund 1933.

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1933. Sthlm 1933.
20. Utredning rörande kostnaderna för vissa genom Statens arbetslöshetskommission utförda arbeten i jämförelse med kostnaderna för motsvarande i annan ordning utförda arbeten m. m. [Avg. d. 16 mars 1933.] (S.)
21. Utredning och förslag rörande grunder och förfaringssätt för dyrortsgrupperingsarbetet ävensom rörande i samband därmed stående frågor. Av K. socialstyrelsen i samråd med särskilt tillkallade sakkunniga. (Fi.)

WHOLESALE PRICES for 213 years, 1720 to 1932. P. 1. *G. F. Warren & F. A. Pearson:* Wholesale prices in the United States for 135 years, 1797 to 1932. — P. 2. *H. M. Stoker:* Wholesale prices at New York city, 1720 to 1800. Ithaca, N. Y. 1932. (Cornell university. Agricultural experiment station. Memoir 142.)

WIGGS, K. I. Unemployment in Germany since the war. Lond. 1933. (London school of economics and political science. Studies in economics and commerce. 1.)
WINKLER, W. Grundriss der Statistik. 2. Gesellschaftsstatistik. Berl. 1933. (Enzyklopädie d. Rechts- u. Staatswissenschaft. Abt. Staatswissenschaft. 46 a.)
WITTE, E. E. The government in labor disputes. New York & Lond. 1932.
ZWIEDINECK-SÜDENHORST, O. v. Die wirtschaftliche Bedeutung der Gewerbehygiene . . . Berl. 1933. (Zentralblatt für Gewerbehygiene u. Unfallverhütung. Beih. 24.)

Nytillkomna tidskrifter.

ARBETAREFÖRSÄKRING. Utg. av Olycksfallsförsäkringsanstalternas i Finland förbund. Helsinki.
JOURNAL of the monetary and economic conference, London, 1933. Lond. (League of nations.) Utkommer t. v. dagligen utom söndagar. Nr 1 utkom d. 10 juni.
ZEITSCHRIFT für Sozialforschung. Hrsg. vom Institut für Sozialforschung Frankfurt a. M. Lpz.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 juni—10 juli 1933 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
296.	K. brev till medicinalstyrelsen med vissa bestämmelser ang. blodundersökning för utredning rörande faderskap	2 juni
331.	K. kung. ang. statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet	14 »
333.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 31 december 1920 (nr 899) med närmare föreskrifter ang. särskilda skiljedomare i arbetstvister	9 »
349.	Lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	14 »
367.	K. kung. om traktamentsersättning åt yrkesinspektörer, yrkesinspektörsassistenter och underinspektörer	14 »
368.	K. kung. om traktamentsersättning åt statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter	14 »
382.	K. kung. ang. statsunderstödd samfälld jordbruksdrift	26 »
399.	K. förordn. om fortsatt tillämpning av förordn. den 8 juni 1923 (nr 155) ang. omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	26 »
400.	K. förordn. om ändrad lydelse av 26 § förordn. den 11 juni 1926 (nr 207) ang. tillverkning och beskattning av brännvin	26 »
428.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Uruguay från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	26 »
434.	K. kung. ang. statsbidrag till täckdikning	30 »
435.	K. kung. ang. statsbidrag till gödselvårdsanläggningar	30 »
436.	K. kung. ang. statsbidrag till utförande av vissa torrläggningsföretag, ägnade att motverka arbetslösheten	30 »
438.	K. cirkulär till domänstyrelsen, samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av kung. den 30 juni 1933 (nr 437) ang. statsbidrag till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar	30 »
445.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Colombia från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	30 »
446.	K. kung. ang. statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet	26 »
447.	K. brev till statens arbetslöshetskommission rörande ikraftträdandet av viss paragraf i kung. den 26 juni 1933 ang. statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet	30 »
456.	K. kung. med bestämmelser ang. understöd av statsmedel för anläggning av fabriker för brikettering av träkol	30 »

Arbetsmarknaden under juli månad 1933.

Antalet ansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket steg från 451 i juni till 503 i juli. Motsvarande siffror för år 1932 voro 351 och 370. Påtagligt är, att det allmänna läget, efter vad dessa jämförelsetal utvisa, är väsentligt ogynnsammare än för ett år sedan, och även i förhållande till föregående månad har en försämring ägt rum. Denna torde dock i realiteten ej vara så markerad, som man skulle kunna antaga, när man jämför relationssiffrorna för de båda månaderna. Den huvudsakliga anledningen till försämringen är nämligen den, att antalet till reservarbeten genom arbetsförmedlingen anvisade platser under juli med inemot ett tusental understeg siffran för juni, varigenom relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft inom gruppen »annat arbete» blev vida ogynnsammare än föregående månad, en omständighet som också menligt påverkade den totala genomsnittssiffran. Samtliga huvudgrupper av yrken med undantag av sjöfarten ha redovisat försämrade relationstal, och som vanligt är det den manliga arbetsmarknaden, som mest fått känning av nedgången, under det att förskjutningarna för kvinnornas vidkommande varit obetydliga.

Inom jordbruket var förmedlingsfrekvensen ej så livlig som under förra månaden, och efterfrågan på tillfällig arbetskraft för höskörden var betydligt mindre än vanligt. Härtill bidrog i stor utsträckning det tjänliga bärgningsvädret, som möjliggjorde för lantbrukarna att till övervägande del reda sig med den fasta arbetarstammen. Behovet av yngre drängar har ej fullt kunnat tillgodoses. I fråga om den kvinnliga arbetskraften var bristen på mjölkerskor och landsjungfrur så stor, att knappast mera än en tredjedel av de lediga platserna kunde besättas.

Den successiva minskning i antalet arbetsansökningar, som kunnat konstateras inom byggnadsverksamheten under hela tiden, den nu rådande konflikten pågått, har med juli månads ingång upphört och efterträtts av en ökning, sannolikt förorsakad av de nya direktiven angående understöds utbetalande vid arbetskonflikter. Inom den egentliga industrien uppvisade metall- och maskinindustrien en svag fortsatt förbättring, med ökad efterfrågan särskilt å verkstadsynglingar. Förhållandena inom stenindustrien ha ytterligare försämrats men synas dock icke värre än i fjol vid samma tid. Den förbättring, som torde ha inträtt beträffande avsättningsmöjligheterna på trävarumarknaden, har ännu ej kommit till uttryck i arbetsförmedlingens statistik; däremot blev relationstalet för trämasse- och pappersindustrien gynnsammare än de närmast föregående månaderna, något som också var fallet i fråga om skofabrikationen. Arbetstillgången inom beklädnadsindustrien har minskat märkbart, speciellt för kvinnorna.

Läget inom sjöfartsnäringen var i stort sett oförändrat sedan juni men tedde sig gynnsammare än i fjol. Sjömanshusen redovisade sammanlagt

3 258 påmönstringar och 2 585 avmönstringar; förra månadens siffror voro resp. 3 837 och 2 177. För transportarbetarna voro arbetsmöjligheterna något bättre än förut, särskilt då det gällde tillfälligt hamnarbete.

Inom gruppen handel och samfärdsel medförde semestertiden tillgång på vikariat för en del kontorspersonal; handelsanställda i övrigt voro obetydligt efterfrågade. Genom arbetsförmedlingen i Stockholms stad kunde ett antal högskolestudenter beredas anställningar såsom informatorer under sommaren. Till hotell, pensionat och restauranger var efterfrågan på kokerskor, kallskänksbiträden och diskerskor fortfarande livlig. Liksom tidigare rådde alltjämt stor brist på kunnig kvinnlig arbetskraft till hemmen.

På ungdomsförmedlingen var läget ungefär detsamma som nästlidne juni och juli månad föregående år.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under redogörelsemånaden från 22 175 till c:a 24 250. Vid utgången av juli månad 1932 var siffran 15 648. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av juli 145 458 mot 156 211 en månad tidigare. Den 1 juli 1932 var siffran 97 370.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juli 1933 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225	171
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	198
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	201
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	198
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	192
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	169
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	178
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	236
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	418
1933	*569*	*565*	*577*	*510*	*458*	*451*	*503*	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1931	165	131	109	96	78	91	111	125	131	182	365	551	154
1932	320	255	210	190	209	201	198	204	253	285	566	914	288
1933	*533*	*461*	*358*	*350*	*361*	*314*	*333*	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1931	229	254	214	233	193	212	224	228	222	286	422	327	257
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	445
1933	*575*	*585*	*642*	*559*	*479*	*480*	*539*	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6	10·1
1925	14·8	13·6	12·6	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	11·0
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1	12·2
1927	16·8	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·8	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	12·0
1928	14·8	13·8	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·8	6·1	6·7	8·2	10·1	16·8	10·2
1930	13·9	13·2	12·8	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·8	15·8	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·8	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·8	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	*28·8*	*27·6*	*28·6*	*25·8*	*21·9*	*20·7*	—	—	—	—	—	—	—

Arbetstillgången under andra kvartalet 1933

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under andra kvartalet år 1933 är, på sedvanligt sätt, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 18 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För andra kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 1 869 arbetsgivare med 234 208 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under andra kvartalet 1933, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 358 arbetsgivare med 65 401 arbetare (28 %),
såsom *oförändrad* av 850 arbetsgivare med 99 775 arbetare (43 %),
såsom *sämre* av 661 arbetsgivare med 69 032 arbetare (29 %).

Av de redovisade arbetarna ha 25 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 33 % haft medelgod och 42 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro resp. 15, 24 och 61 samt för andra kvartalet 1932 resp. **17, 26 och 57.**

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.

Kvartal	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
I	1·80	2·12	2·96	3·08	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·30
II	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·89	2·69
III . . .	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·38	3·51	2·94	2·61	2·41	—
IV	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·48	2·77	2·65	2·38	—
Medeltal .	1·98	2·63	3·14	3·04	3·04	3·06	3·19	3·31	3·42	3·05	2·61	2·41	—

Den för andra kvartalet framräknade konjunktursiffran visar i jämförelse med årets första kvartal en stegring från 2·30 till 2·69. I motsats till vad fallet var föregående år har alltså den sedvanliga säsongförbättringen gjort sig

gällande för rapportkvartalet. Därjämte utvisar emellertid rapportkvartalets konjunktursiffra i jämförelse med andra kvartalet i fjol en icke obetydlig förbättring av arbetstillgången, vilket sålunda skulle tyda på, att man nu kan skönja tecken på en viss lyftning av konjunkturen. Ehuru svårigheterna alltjämt äro stora, kan man dock beträffande våra viktigaste stapelartiklar konstatera förbättrade avsättningsmöjligheter i utlandet. Konflikten inom byggnadsfacken har däremot avsevärt ökat den redan förut kännbara depressionen inom denna bransch och även sträckt sina hämmande verkningar till andra, med byggnadsverksamheten mer eller mindre sammanhängande områden av näringslivet.

Från och med första kvartalet 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 325 företag, vilka sysselsatt tillsammans 200 129 arbetare, motsvarande 85 % av hela det i kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindexen för 1933 års andra kvartal har blivit 89·6 mot 86·0 ett kvartal tidigare och 86·6 för andra kvartalet 1932.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	2:a kvartalet 1933			1:a kvartalet 1933			2:a kvartalet 1932		
	juni	maj	april	mars	febr.	jan.	juni	maj	april
Jordbruk och skogshushållning . . .	314	361	350	358	461	533	201	209	190
Övriga näringsgrenar	480	479	559	642	585	575	386	374	398
**Samtliga »	**451**	**458**	**510**	**577**	**565**	**569**	**351**	**339**	**341**

Jämförda med de tre första månaderna innevarande år uppvisa dessa siffror en förbättring men i jämförelse med motsvarande period i fjol en försämring av läget. Denna försämring torde emellertid i verkligheten ej vara så stor, som ovanstående siffror ge vid handen, beroende därpå, att antalet arbetsförmedlingsombud ökats och de redan förut existerande mera noggrant fullgjort sin rapportskyldighet, varigenom antalet ansökningar om arbete väsentligt bragts i höjden, under det att en motsvarande ökning av antalet lediga platser icke ägt rum.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 486—487, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom olika industrigrenar, angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast föregående kvartal och för andra kvartalet år 1932. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas följande konjunktursiffror:

[1] Med »sysselsättningsindex» förstås ett relationstal, som anger antalet vid en viss tidpunkt sysselsatta arbetare i förhållande till motsvarande arbetarantal under någon tidigare period, vilken sistnämnda siffra satts = 100. Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare, som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930.

	Konjunktursiffror				
	2:a kvart. 1933	1:a kvart. 1933	4:e kvart. 1932	3:e kvart. 1932	2:a kvart. 1932
Malmbrytning och metallindustri	2·54	2·14	2·02	1·99	2·03
Jord- och stenindustri	2·11	1·76	2·05	2·24	2·14
Trävaruindustri	3·03	2·04	2·56	2·42	2·43
Pappers- och grafisk industri	2·81	2·58	2·59	2·31	2·70
Livsmedelsindustri	2·95	2·77	3·16	3·19	3·18
Textil- och beklädnadsindustri	2·84	2·45	2·56	2·79	2·71
Läder-, hår- och gummivaruindustri	2·82	2·28	2·37	2·74	2·28
Kemisk-teknisk industri	2·28	2·19	2·16	2·14	2·00

Den förbättring, som redan föregående kvartal kunde noteras för gruppen *malmbrytning och metallindustri*, har under årets andra kvartal fortskridit. Malmgruvorna uppvisa alltjämt det lägsta relationstalet inom gruppen, och från olika håll rapporteras, att driften alltfort helt eller delvis ligger nere. Exporten av järnmalm var också i och för sig låg men dock gynnsammare än i fjol vid samma tid. Malmförädlingsverken synas ha haft något bättre arbetstillgång än de närmast föregående kvartalen. Beträffande svenskt järn och stål ha avsättningsmöjligheterna å de utländska marknaderna icke obetydligt förbättrats, vilket särskilt gäller tackjärn. Kontingenteringar och tullar försvåra dock alltjämt exporten. Även på hemmamarknaden har avsättningen av järn förbättrats, vilket tagit sig uttryck dels i gynnsammare tillverkningssiffror för den inhemska industrien och dels i en under den senaste tiden stegrad import, särskilt av tackjärn. Verkstadsindustriens utveckling har varit föga enhetlig. Medan vissa företag icke förete någon förbättring, visa andra en påtaglig sådan. En markerad förbättring har inträtt för separatorindustrien, som länge rönt menlig inverkan från den internationella jordbrukskrisen. Från ett flertal branscher rapporteras, att konflikten inom byggnadsfacket verkat hämmande på driften och minskat arbetstillgången. Inom varvsindustrien angives arbetstillgången vara betydligt bättre än i fjol. Antalet sysselsatta arbetare uppvisar även en anmärkningsvärd stegring, vilket närmast hänger samman med omfattande nyanställningar vid ett par större företag i branschen.

Konjunktursiffrorna för *jord- och stenindustriens* olika branscher äro mycket svaga men utvisa dock med undantag för kakel- och porslinsindustrien ett något bättre läge än föregående kvartal. I jämförelse med samma tid i fjol uppvisa däremot torvindustrien, kakel- och porslinsindustrien samt tegelbruken en avgjord försämring. Från tegelbruken rapporteras, att byggnadskonflikten och den dåliga köpkraften på landsbygden förorsakat en försämring av läget. För glasbruken är marknaden alltjämt tryckt. Vid ett flertal mindre bruk har driften varit helt eller delvis nedlagd.

Inom *trävaruindustrien* iakttages en avsevärd förbättring av relationstalet. Särskilt markerad var förbättringen beträffande sågverken, vilka i slutet av juni försålt cirka 575 000 stds, eller mellan $^2/_3$ och $^3/_4$ av de beräk-

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	38	6 275	1	597	4	449	4	715	5	225	24	4 289
2	Malmförädlingsverk	40	20 260	—	—	6	3 608	9	8 198	17	7 129	8	1 325
3	Järn- och stålmanufaktur	70	7 347	2	85	13	1 793	12	2 287	29	1 722	14	1 460
4	Mekaniska verkstäder	213	27 959	9	1 471	32	3 480	58	7 531	65	8 068	49	7 409
5	Skeppsvarv	19	6 187	—	—	5	1 361	4	4 078	4	82	6	666
6	Elektromekanisk industri	24	7 741	—	—	5	1 859	6	3 097	5	806	8	1 979
7	Annan metallindustri	54	3 657	2	195	7	385	18	1 453	17	1 198	10	426
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	5	860	—	—	—	—	1	288	3	399	1	173
9	Torvindustri	12	607	—	—	4	285	6	298	2	24	—	—
10	Stenbrott o. -huggerier	35	2 812	1	80	4	178	5	244	8	637	17	1 673
11	Kakel- o. porslinsind.	11	2 663	—	—	—	—	4	651	4	982	3	1 030
12	Tegelbruk	58	2 758	1	34	8	382	12	484	21	707	16	1 151
13	Glasbruk	16	1 870	—	—	2	494	3	242	8	752	3	382
14	Cementfabriker, kalkbruk	27	2 729	—	—	7	294	7	642	6	1 298	7	495
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	123	15 632	4	615	38	6 793	39	5 192	28	2 496	14	536
16	Snickeri- o. möbelfabr.	127	4 827	2	82	13	529	25	1 140	34	1 768	53	1 308
17	Annan trävarufabrikation	11	315	—	—	3	41	2	115	2	65	4	94
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	48	11 200	1	424	11	3 003	17	3 958	6	895	13	2 920
19	Pappersbruk	30	8 854	1	163	6	2 943	6	1 518	12	3 309	5	921
20	Bokbinderier m. m.	47	2 514	1	9	10	429	18	989	12	827	6	260
21	Boktryckerier o. graf. anst.	87	5 820	1	22	34	2 353	35	1 720	16	1 276	1	449
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	20	1 173	1	54	3	338	11	534	2	34	3	213
23	Bagerier	41	2 808	1	17	10	764	18	1 470	7	268	5	289
24	Sockerindustri	22	2 714	—	—	6	879	10	1 193	5	593	1	49
25	Choklad- o. konfektfabr.	25	2 540	—	—	8	866	5	597	12	1 077	—	—
26	Bryggerier och bränn erier	58	3 404	3	141	7	208	28	1 972	18	955	2	128
27	Tobaksfabriker	10	2 216	—	—	3	237	2	115	5	1 864	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	56	3 017	1	33	30	1 912	13	666	9	335	3	71
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	37	11 617	—	—	3	547	16	7 065	11	2 334	7	1 671
30	Jute- och linneindustri	8	2 414	—	—	1	537	3	940	1	199	3	738
31	Ylleindustri	43	7 310	2	474	8	2 158	12	1 780	15	2 214	6	684
32	Trikåfabriker	25	4 578	1	62	7	867	12	3 376	3	155	2	118
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	66	7 897	3	135	17	3 494	30	2 097	13	2 067	3	104
34	Annan hithör. industri	55	3 480	1	29	11	610	20	1 051	17	1 423	6	367
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	11	1 387	—	—	1	124	4	283	6	980	—	—
36	Skofabriker	48	5 801	2	131	11	1 719	15	1 497	15	2 088	5	366
37	Gummivarufabriker	5	3 884	1	180	3	1 754	—	—	1	1 950	—	—
38	Annan hithör. industri	26	1 004	1	26	3	161	6	228	9	342	7	247
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	28	1 603	—	—	11	822	12	658	4	88	1	35
40	Konstgödningsfabriker	7	649	—	—	2	117	4	424	1	108	—	—
41	Tändsticksfabriker	9	3 498	—	—	—	—	—	—	—	—	9	3 498
42	Annan hithör. industri	29	2 875	—	—	9	1 173	12	888	6	578	2	236
43	**Byggnadsverksamhet**	51	1 492	—	—	2	71	7	262	25	761	17	398
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	38	7 038	1	24	12	1 931	11	3 022	9	784	5	1 277
45	**Handel och varulager**	34	2 664	—	—	7	644	11	1 068	12	929	4	23
46	**Land- och sjötransport**	22	4 258	1	350	5	719	6	1 683	6	1 180	4	326
47	*Summa* 2:a kv. 1933	**1 869**	**234 208**	**45**	**5 433**	**392**	**53 311**	**559**	**77 709**	**516**	**57 971**	**357**	**39 784**
48	» 1:a » 1933	1 977	233 715	14	1 751	276	32 671	453	57 072	669	83 838	565	58 383
49	» 4:e » 1932	1 860	232 884	18	1 192	300	40 551	490	60 873	529	74 186	523	56 082
50	» 3:e » »	1 931	243 184	23	2 785	329	37 504	548	66 615	592	84 871	439	51 409
51	» 2:a » »	1 900	240 789	34	4 312	297	37 202	530	62 470	591	81 761	448	55 044

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktur-siffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		2 kv. 1933	1 kv. 1933	2 kv. 1932	2 kv. 1933	1 kv. 1933	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
7	1 535	20	883	11	3 857	—	—	2	237	36	6 038	1·86	1·60	1·19	68·5	71·2	1
16	12 384	15	3 130	9	4 746	—	—	9	3 945	31	16 315	2·70	2·10	1·84	98·1	96·2	2
22	2 577	26	3 560	22	1 210	—	—	21	1 937	49	5 410	2·64	2·15	2·12	95·4	93·5	3
58	10 566	84	9 162	71	8 231	—	—	84	6 880	129	21 079	2·41	2·08	2·18	81·6	80·0	4
2	3 801	9	1 255	8	1 131	—	—	6	1 966	13	4 221	2·99	2·72	2·22	81·1	72·9	5
7	3 646	9	655	8	3 440	—	—	7	640	17	7 101	2·62	2·51	2·58	91·9	92·1	6
12	1 077	25	1 424	17	1 156	—	—	24	1 169	30	2 488	2·65	2·00	2·22	87·0	85·0	7
—	—	3	365	2	495	—	—	—	—	5	860	2·13	2·10	1·79	63·4	63·1	8
1	14	11	593	—	—	—	—	8	352	4	255	3·43	2·08	3·55	208·1	36·7	9
6	346	9	677	20	1 789	—	—	11	755	24	2 057	1·70	1·29	1·86	42·3	49·6	10
—	—	5	928	6	1 735	—	—	3	126	8	2 537	1·86	2·22	2·88	106·9	107·2	11
8	426	21	1 121	29	1 211	—	—	17	626	41	2 132	2·07	1·36	2·39	96·1	52·6	12
1	104	11	1 396	4	370	—	—	7	928	9	942	2·45	1·91	2·39	99·5	85·8	13
6	144	8	1 345	13	1 240	—	—	6	432	21	2 297	2·27	1·81	2·26	77·0	80·1	14
40	7 749	55	6 329	28	1 554	—	—	32	3 225	91	12 407	3·28	2·12	2·57	86·2	55·0	15
12	558	46	2 175	69	2 094	—	—	39	1 566	88	3 261	2·24	1·87	2·00	83·5	83·9	16
2	23	3	133	6	159	—	—	6	178	5	137	2·33	2·15	2·65	86·8	100·8	17
11	2 689	24	5 563	13	2 948	1	315	10	3 491	37	7 394	2·74	2·38	2·57	90·1	82·5	18
2	301	20	6 507	8	2 046	—	—	9	2 194	21	6 660	2·79	2·78	2·84	97·9	98·2	19
10	449	22	1 560	15	505	—	—	24	1 139	23	1 375	2·64	2·46	2·37	81·9	82·3	20
16	1 229	53	3 204	18	1 387	—	—	60	3 403	27	2 417	3·04	2·82	2·82	91·8	96·4	21
2	85	14	851	4	237	—	—	6	283	14	890	2·99	2·70	3·16	96·2	94·7	22
6	346	23	1 934	12	528	—	—	17	1 081	24	1 727	2·98	2·77	3·14	112·3	102·1	23
5	654	16	1 722	1	338	—	—	3	177	19	2 537	3·07	3·15	2·97	100·9	96·1	24
4	491	11	1 179	10	870	—	—	15	1 673	10	867	2·92	2·70	2·78	92·7	92·5	25
3	141	17	654	38	2 609	—	—	21	867	37	2 537	2·79	2·32	3·20	95·8	92·1	26
1	21	5	697	4	1 498	—	—	7	702	3	1 514	2·27	2·51	3·53	88·5	89·8	27
10	766	35	1 910	11	341	—	—	29	1 424	27	1 593	3·50	3·33	3·47	98·7	94·6	28
2	685	17	5 515	18	5 417	—	—	23	7 418	14	4 199	2·56	2·28	2·76	99·7	101·5	29
2	786	3	702	3	976	—	—	—	—	8	2 414	2·53	2·21	1·81	85·3	86·0	30
9	2 843	17	2 708	17	1 759	—	—	27	5 029	16	2 281	2·93	2·26	2·61	94·6	94·8	31
4	998	10	2 768	11	812	—	—	16	1 945	9	2 633	3·13	2·80	2·74	99·2	100·8	32
14	1 354	37	4 423	15	2 120	1	86	42	5 159	23	2 652	3·19	2·80	3·11	102·4	103·9	33
9	395	22	1 304	24	1 781	3	84	34	1 903	18	1 493	2·57	2·39	2·52	92·5	93·5	34
1	42	8	889	2	456	—	—	6	575	5	812	2·38	2·08	2·02	99·6	99·6	35
14	1 672	19	3 243	15	886	—	—	35	3 883	13	1 918	2·86	2·32	2·10	102·8	102·2	36
1	149	4	3 735	—	—	—	—	1	180	4	3 704	3·04	2·33	2·58	98·0	101·7	37
3	89	14	602	9	313	—	—	13	535	13	469	2·38	2·18	2·40	88·5	89·2	38
5	460	18	1 006	5	137	—	—	12	645	16	958	3·41	2·77	3·09	109·5	103·2	39
1	25	6	624	—	—	—	—	3	115	4	534	3·01	3·74	3·62	92·9	93·6	40
—	—	9	3 498	—	—	—	—	—	—	9	3 498	1·00	1·00	1·00	64·2	64·7	41
7	1 457	14	908	8	510	—	—	9	789	20	2 086	3·04	2·93	2·69	92·8	84·3	42
1	58	6	151	44	1 283	—	—	9	201	42	1 291	2·00	1·70	2·44	59·2	58·0	43
3	799	20	3 242	15	2 997	—	—	6	570	32	6 468	2·81	2·49	2·62	108·1	105·5	44
3	25	21	1 931	10	708	—	—	11	1 011	23	1 653	2·88	2·76	3·22	105·2	112·8	45
9	1 492	5	1 614	8	1 152	—	—	10	2 952	12	1 306	2·90	2·14	2·19	98·9	95·0	46
358	**65 401**	**850**	**99 775**	**661**	**69 082**	**5**	**485**	**740**	**74 806**	**1 124**	**159 417**	**2·69**	—	—	**89·6**	—	**47**
163	25 576	834	103 193	980	104946	4	688	692	64 456	1 281	168 571	2·30	—	—	86·0	—	48
145	19 055	744	102 112	971	111717	5	561	714	75 031	1 141	157 292	2·38	—	—	88·4	—	49
133	18 495	836	100 888	962	123801	5	413	838	89 561	1 088	153 210	2·41	—	—	91·2	—	50
105	16 522	730	85 976	1065	138291	6	595	812	90 286	1 082	149 958	2·39	—	—	86·6	—	51

nade utbuden för året. De prisstegringar, som förekommit, ha dock icke varit särskilt betydande. Väsentligen är det den engelska importspärren för ryska trävaror samt produktionsinskränkningarna, som framkallat det gynnsammare förhållandet mellan tillgång och efterfrågan. I det nyligen mellan England och Sverige träffade handelsavtalet har den engelska tullen på från Sverige införda sågade och hyvlade trävaror bundits vid 10 % av värdet. Köpintresset för leverans längre fram är fortfarande starkt från såväl England som kontinentala marknader. Beträffande snickeri- och möbelindustrien var läget fortfarande tryckt med tendens till någon förbättring, medan försämring rapporteras från vissa korkfabriker, närmast med anledning av minskad efterfrågan på ölkork.

Gruppen *pappers- och grafisk industri* uppvisar för rapportkvartalet en något förbättrad ställning såväl i jämförelse med närmast föregående kvartal som motsvarande tidpunkt i fjol. Marknaden för pappersmassa har varit livlig med osedvanligt stora försäljningar, främst till Amerika, där till följd av guldexportförbudet och tendensen till allmän prisstegring köparna se gynnsamt på utvecklingen. Nämnvärda prisförskjutningar ha icke förekommit inom sulfitbranschen, medan dollarkursens fall medfört prisreduceringar, räknat i kronor, vid försäljning till Amerika. I sulfat har prisstegringen på den amerikanska marknaden mer än uppvägt dollarns depreciering. Mekanisk massa röner stark efterfrågan till stegrade priser, och endast en ringa del av den beräknade årstillverkningen återstår osåld. Arbetstillgången inom pappersindustrien är i stort sett oförändrad men uppgives vara något sämre än motsvarande tid i fjol. Marknaden präglas dock av större tillförsikt, vilket lett till ökning i ordertillgången för kraft- och sulfitpapper. För tidningspapper är läget i stort sett oförändrat med en viss, ehuru obetydlig tendens till stegring i ordertillgången. Genom det svensk-engelska handelsavtalet har den under förra året pålagda engelska tullen för kraftpapper, sulfitomslagspapper och greasproof sänkts från 25 % till 16⅔ % och för skrivpapper från 20 % till likaledes 16⅔ %. Bokbinderierna fingo något ökad arbetstillgång, och jämväl tryckerierna rapportera någon förbättring av läget. Tapetfabrikationen uppgives hämmad genom målarstrejken, den ringa nybyggnadsverksamheten samt ovissheten å hyresmarknaden.

Den långvariga depressionen har i växande utsträckning övat tryck på *livsmedelsindustrien*, som nu har att uppvisa en något svagare konjunktursiffra än vid samma tid i fjol. Signifikativ är den minskning, som inträtt i öl-, sprit- och tobakskonsumtionen. Inom kvarnindustrien och bagerierna var arbetstillgången något bättre än under första kvartalet men avgjort sämre än motsvarande tidpunkt i fjol.

Samtliga till gruppen *textil- och beklädnadsindustri* hörande näringsgrenar med undantag för bomullsindustrien uppvisa något förbättrade konjunktursiffror i jämförelse med samma tid i fjol. Hård utländsk konkurrens, särskilt från Tyskland, gör sig till synes alltjämt gällande, och från vissa håll uppgives, att kvalitetsvaror icke längre gå att sälja.

Den för kvartalet noterade förbättringen inom skrädderi- och sömnadsyrket synes till större delen få skrivas på säsongvariationernas konto, medan vissa förändringar av modet (baskermössor) och stor import från Tyskland och Tjeckoslovakien uppgivas ha försämrat marknaden för hattfabrikerna.

Beträffande *läder-, hår- och gummivaruindustrien* visade rapporterna en avgjord förbättring, som i första hand kommit gummivaru- och skofabrikerna till godo. Från garverier och skofabriker uppgives den förbättrade arbetstillgången, vilken särskilt gjort sig gällande mot kvartalets slut, delvis vara beroende på en accentuerad stegring i råvarupriserna. Enligt uppgift lära priserna på hudmarknaden på några veckor ha stigit med cirka 50 % under inflytande framförallt av spekulativa inköp från Amerika. Den varma väderleken har jämväl icke obetydligt påverkat efterfrågan å sommarskor.

Inom den *kemisk-tekniska industrien* har tendensen ej varit enhetlig. Den långsamt skeende förbättring, som gruppens konjunktursiffra uppvisat under de närmast föregående kvartalen och vilken även fortskridit under rapportkvartalet, beror närmast på den förbättrade arbetstillgången inom ljus-, tvål- och oljefabrikerna samt inom vissa andra till gruppen hörande branscher. Sedan vårarbetet vid jordbruket avslutats, har konstgödningsfabrikernas avsättning försämrats och arbetstillgången till följd härav minskats. Arbetstillgången vid tändsticksfabrikerna betecknas alltfort som dålig, och driften pågår endast 3 à 4 dagar i veckan.

Sociala frågor vid 1933 års riksdag.[1]

1. Arbetarskydd och arbetarfrågor i allmänhet.

Arbetslöshetens bekämpande. För det av 1933 års riksdag beviljade *arbetslöshetsanslaget för budgetåret 1933/34* och i samband därmed beslutade åtgärder för arbetslöshetens bekämpande har i huvudsak redogjorts i närmast föregående häfte av denna tidskrift.[2] Här må i korthet omförmälas, vad som därutöver av årets riksdag beslutades beträffande *förstärkning av arbetslöshetsanslaget för budgetåret 1932/33.*

Till bekämpande av arbetslösheten anvisade föregående riksdag för budgetåret 1932/33 ett anslag av 25 milj. kr. Man räknade med möjligheten, att nästa riksdag kunde bli nödsakad att öka beloppet, liksom skett för budgetåret 1931/32. Redan i december 1932 anmäldes också från arbetslöshetskommissionen, att disponibla medel endast räckte till omkring mitten av januari månad 1933. I anledning därav såg sig Kungl. Maj:t föranlåten att ur anslaget till oförutsedda utgifter anvisa ett belopp av 8 milj. kr. till omedelbar förstärkning av arbetslöshetsanslaget, och så snart årets riksdag sammanträtt, äskade och erhöll Kungl. Maj:t (prop. nr 2) för samma ändamål ett belopp av 42 milj. kr. å tilläggsstat till riks-

[1] Riksdagspartierna betecknas med följande förkortningar: h högern; bf bondeförbundet; f frisinnade folkpartiet; s socialdemokratiska partiet; k kommunistiska gruppen; kp kominternpartiet.
[2] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 439.

staten för budgetåret 1932/33. I samband med beloppets beviljande och i anslutning till en av herr Westman (bf) m. fl. i första kammaren och av herr O. Olsson (bf) m. fl. i andra kammaren motionsvis (I: 59 och II: 149) gjord hemställan, uttalade riksdagen, att den ansåg, att tyngdpunkten för hjälpverksamheten alltjämt borde förläggas till arbetslinjen, särskilt de statskommunala reservarbetena, och att en rationell avvägning mellan de båda hjälpformerna, arbete och understöd, noga borde upprätthållas; varjämte den föregående riksdagens uttalande i fråga om lönesättningen vid reservarbetena (betonande angelägenheten av att hänsyn tages till löneförhållandena inom jord- och skogsbruk) bragtes i erinran.

För fortsättning av den i enlighet med 1931 och 1932 års riksdagars beslut bedrivna aktionen för lindrande av *arbetslösheten inom stenindustrien* hemställde Kungl. Maj:t (prop. nr 206), att av det ovan berörda, för budgetåret 1932/33 anvisade tilläggsanslaget av 42 milj. kr. till arbetslöshetens bekämpande ett belopp av högst 1 130 000 kr. under samma budgetår måtte användas till fortsatta statsbeställningar hos stenindustriens företag. Kungl. Maj:t uttalade, att det kan synas tveksamt, huruvida denna hjälpform, som från början var avsedd som en rent tillfällig åtgärd, alltjämt borde anlitas, men fann övervägande skäl tala för att man icke genast avvecklade systemet. Med det begärda anslaget skulle de statliga stenbeställningarna kunna fortgå ytterligare två månader och fortsatt arbete kunna beredas de 3 000 à 4 000 personer, vilka förut sysselsatts med beställningarna, till framemot sommaren med dess i allmänhet gynnsammare arbetstillgång. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts hemställan i ämnet. För de nya stenbeställningarna skulle i huvudsak gälla de tidigare av riksdagen angivna normerna, innebärande bland annat, att stenen skall levereras till stenhuggerifirmornas självkostnadspris. I sin skrivelse i ämnet (skr. nr 147) erinrade riksdagen, att av den redan tillverkade stenen, representerande ett värde av omkring 7·75 milj. kr., endast omkring en tiondel kunnat försäljas, och att åtgärder vore påkallade för en ändring härutinnan. I anslutning till ett par i likalydande motioner i bägge kamrarna (I: 61 och II: 307) av herrar Sundberg (h) och Brännberg (s) gjord framställan uttalade riksdagen som sin mening, att köpevillkoren böra anpassas efter det allmänna marknadsläget och vid varje tidpunkt i övrigt rådande förhållanden.

Arbetstidsfrågor. Lagen av den 13 juli 1926 om *arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen)* ägde ursprungligen giltighet endast för de fyra åren 1927—1930 men blev, med ändring av vissa bestämmelser, förlängd på ytterligare tre år och gäller alltså till och med utgången av år 1933. Vid lagens prolongation förutsattes det såsom antagligt, att den internationella arbetsorganisationen i Genève intill denna tidpunkt skulle ha färdigbehandlat den sedan år 1929 på dagordningen stående frågan om internationell reglering av sjöfolkets arbetstid medelst antagande av en allmän konvention i ämnet.[1] Samtidigt med den nya lagens ikraftträdande uppdrog Kungl. Maj:t åt kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt att verkställa utredning rörande de erinringar och ändringsförslag, som framställts eller under utredningens gång kunde komma att framställas i fråga om sjöarbetstidslagen. I ett utlåtande av den 25 januari 1933 meddelade ämbetsverken, att den anbefallda utredningen, som igångsatts och bedrivits i samråd med de av Kungl. Maj:t utsedda s. k. sjöfartssakkunniga, icke kunnat slutföras utan måst vila i avvaktan på resultatet av den internationella arbetsorganisationens ännu icke slutförda behandling av frågan om internationell konvention. I anledning härav framlade Kungl. Maj:t förslag (prop. 164) om ytterligare prolongation av sjöarbetstidslagen på ett år, eller till och med utgången av år 1934. Detta förslag bifölls av riksdagen. Samtidigt avslogos två från kom-

[1] Jfr utlåtande från kommerskollegium och socialstyrelsen. Soc. Medd. årg. 1930, sid. 293.

munistiskt håll väckta motioner (II: 251 och II: 260), i vilka hemställts om vidtagandet av ändringar, resp. tillägg i lagen. Likaledes avslogs ett i en tredje motion (II: 448) av herrar Lindberg i Stockholm (s) och Ström (s) framställt förslag om verkställande av utredning i fråga om sjöarbetstidslagens revidering genom särskilt tillkallade sakkunniga. Kungl. Maj:t anbefallde de ovan nämnda ämbetsverken att omedelbart fullfölja den av dem igångsatta utredningen och före den 1 oktober 1933 inkomma med densamma jämte förslag till ny lagstiftning i ämnet.

Arbetarskydd. Lagen om arbetarskydd har enligt sin nu gällande lydelse beträffande *arbete inom jordbruket* giltighet allenast i vad den åsyftar att förekomma olycksfall vid användande av maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall. Uttrycket »maskinella hjälpmedel» lär i praktiken ha tolkats så, att därunder hänföras endast maskiner, vilka motsvara dem, som användas i industrien. Ett flertal jordbruksmaskiner ha därmed kommit att falla utanför lagens tillämpningsområde. Med hänsyn härtill, och i betraktande av att olycksfallsfrekvensen i jordbruket till största delen hänför sig till risker, som icke förorsakas av maskinella anordningar över huvud taget, yrkade herr A. Hermansson (s) m. fl. i en motion (II: 51), att lagen om arbetarskydd skulle förlänas giltighet beträffande jordbruksarbetet med undantag endast för bestämmelserna rörande arbetstiden (raster, nattvila och veckovila) samt rörande kvinnors och minderårigas användande i arbete. Herr Karlsson i Grängesberg (k) m. fl. hemställde i en annan motion (II: 80), att lagen i dess helhet skulle få tillämpning beträffande jordbruksarbetet. Liknande framställningar hade från enahanda håll gjorts vid 1932 års riksdag men då icke föranlett någon åtgärd. Nu hemställde emellertid andra lagutskottet, som hade frågan om hand, om riksdagens bifall till det i den förstnämnda motionen gjorda yrkandet. I en till utskottets utlåtande fogad, av herr K. G. Westman (bf) avgiven reservation, föreslogs i stället, att riksdagen skulle åtnöja sig med att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående tolkningen av det i arbetarskyddslagen använda uttrycket »maskinella hjälpmedel» och, därest utredningen därtill gåve anledning, vidtaga åtgärder för att vidga lagens tillämpningsområde i fråga om jordbruket i syfte att, i den mån det är praktiskt möjligt, bereda ökat skydd för jordbrukets arbetare vid användning av maskinell utrustning. Detta herr K. G. Westmans förslag blev av riksdagen bifallet.

Internationell arbetarlagstiftning. I proposition (nr 14) anhöll Kungl. Maj:t om riksdagens yttrande angående vissa av internationella arbetsorganisationens konferens år 1932 vid dess sextonde sammanträde fattade beslut.[1]

Dessa beslut utgöras av dels förslag till två konventioner, nämligen angående skydd mot olycksfall för arbetare, sysselsatta med lastning eller lossning av fartyg, samt angående minimiålder för barns användande till icke-industriellt arbete, dels ock två rekommendationer, den ena för påskyndande av den ömsesidighet, varom stadgas i förslaget till konvention angående skydd mot olycksfall för arbetare, sysselsatta med lastning eller lossning av fartyg, och den andra angående minimiålder för barns användande till icke-industriellt arbete.

Angående frågan om *skydd mot olycksfall för arbetare, sysselsatta med lastning eller lossning av fartyg,* antog internationella arbetskonferensen vid sitt sammanträde år 1929 ett förslag till en konvention i detta ämne, jämte en rekommendation angående ömsesidighet i fråga om här åsyftat skydd. Svenska regeringen förordade i proposition till 1930 års riksdag ratifikation för Sveriges del

[1] Soc. Medd. årg. 1932, sid. 476 ff.

av konventionen, och riksdagen hade däremot intet att erinra.[1] I fråga om rekommendationen uttalade Kungl. Maj:t som sin uppfattning, att åtgärder snarast borde vidtagas för åstadkommande i lämplig omfattning av överenskommelser angående ömsesidighet, som i rekommendationen avsågs. Till denna mening anslöt sig även riksdagen.[2] Emellertid blev konventionens text redan tidigt föremål för anmärkningar och ändringsyrkanden, vilka slutligen ledde därtill, att frågan om revision av konventionen uppfördes på dagordningen för arbetskonferensens sammanträde år 1932. På grund av revisionsyrkandena kom 1929 års konvention aldrig att bli från Sveriges sida ratificerad. Det nya förslag till konvention, som antogs å internationella arbetskonferensens sammanträde år 1932, överensstämde i sina huvudgrunder med 1929 års förslag men utvisade, enligt svenska regeringens uppfattning, en del förbättringar i jämförelse med detta. Med hänsyn härtill, och på samma grunder, som anförts till förmån för ratificering av 1929 års konvention, föreslog nu Kungl. Maj:t, att 1932 års konvention från svensk sida skulle ratificeras, så snart de internationella förberedelserna till verkställighetsbestämmelserna avslutats och sådana här utfärdats. Riksdagen hade icke något att häremot erinra. Beträffande rekommendationen till påskyndande av ömsesidigheten ansåg Kungl. Maj:t, att man från svensk sida, med hänsyn till att England redan vidtagit åtgärder för ömsesidighetstankens förverkligande, borde tills vidare avvakta dessa åtgärders fullföljande. Även härutinnan biträddes Kungl. Maj:ts uppfattning av riksdagen. Vid ärendets behandling uttalades emellertid av herr Boman (h) i första kammaren och av herr Holmgren (h) i andra kammaren som ett önskemål, att ratifikation för Sveriges del av den nämnda konventionen icke måtte ske, förrän England ratificerat densamma, samt vidare, att all möjlig hänsyn måtte tagas till svensk inrikes trafik och övriga nationella förhållanden, som beröras av konventionens bestämmelser.

Den av arbetskonferensen föreslagna konventionen angående *minimiålder för barns användande till icke-industriellt arbete* skulle tillämpas framför allt för arbete i handel och på kontor, i hotell, kaféer och restauranger, i teatrar och andra nöjesföretag, i hushåll, vid sjukhus och dylika inrättningar samt i ambulerande yrken, vid marknader o. d. Enligt konventionens huvudbestämmelse skulle barn, som äro under 14 år eller vilka, ehuru de uppnått nämnda ålder, ännu äro underkastade bottenskoleplikt, icke användas till arbete inom konventionens tillämpningsområde. Vissa undantag medgivas. Å andra sidan föreskrives högre minimiålder för vissa sysselsättningar, som kunna anses farliga för barnens liv, hälsa eller moral, ävensom för vissa former av gatuhandel. Den konventionen åtföljande rekommendationen innehåller närmare bestämmelser beträffande tillämpningen. Emellertid ansåg sig Kungl. Maj:t icke kunna förorda, att konventionen i fråga nu ratificerades. En anslutning från Sveriges sida till denna konvention skulle nämligen förutsätta åtskilliga rätt vittgående ändringar i arbetarskyddslagen, och sådana lagändringar ansåg Kungl. Maj:t det icke vara lämpligt att för närvarande föreslå, särskilt med hänsyn till den korta tid, som förflutit, sedan sist verkställda revision av arbetarskyddslagen — beslutad år 1931 — ägde rum. Däremot fann Kungl. Maj:t icke samma hinder föreligga för en anpassning efter den föreslagna konventionens principer av den speciallagstiftning i ämnet, som finnes i vårt land, delvis motsvarande konventionens bestämmelser i artiklarna om farliga arbeten m. m., nämligen 1897 års förordning angående förbud mot barns användande vid offentliga förevisningar och 1926 års lag angående meddelande av förbud för barn att idka viss försäljning. En utredning vore påkallad om lämpligheten av sådana ändringar i eller tillägg till nämnda förordning och nämnda lag, som kunde föranledas av bestämmelserna i det föreliggande förslaget till konvention samt i den därtill hörande rekommendationen. Riksdagen hade ingen erinran att göra mot Kungl. Maj:ts mening i denna fråga.

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 628. — [2] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 629.

2. Socialförsäkring.

På socialförsäkringens område hade riksdagen bland annat att behandla en proposition (nr 174) om ändring i vissa delar av *olycksfallsförsäkringslagen*. En bestämmelse föreslogs med syfte att i viss utsträckning åt elever vid anstalter för yrkesutbildning bereda det skydd i ekonomiskt avseende mot verkningarna av ett olycksfall i arbete, som en försäkring innebär. Konungen skall sålunda äga rätt att förordna, att den, som åtnjuter undervisning vid sådan anstalt, skall anses som arbetare enligt lagen; härmed blir ett undantag medgivet från den eljest stadgade regeln, att med arbetare förstås allenast den, som utför arbete för annans räkning. Riksdagen godkände denna nya bestämmelse. Lagen i dess nya skick träder i kraft den 1 januari 1934, men Kungl. Maj:t begärde (prop. nr 175) och erhöll riksdagens särskilda medgivande att förordna om ersättning även för skada till följd av olycksfall, som före nämnda datum drabbat elev vid statlig anstalt för yrkesutbildning. I den först nämnda propositionen (nr 174) föreslogs vidare, att den tilläggsavgift, vilken såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet skall för varje försäkring i riksförsäkringsanstalten betalas till statsverket, måtte höjas från nu stadgade 5 till 7 % av premiens belopp. Såsom skäl härför anfördes, att den statsfinansiella situationen krävde ökade inkomster. I samband härmed ansåg Kungl. Maj:t rimligt, att den ekonomiska belastningen av de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen i motsvarande mån ökades, så att icke jämvikten i det inbördes förhållandet mellan riksförsäkringsanstalten och bolagen bleve rubbad till den förras nackdel. Kungl. Maj:t föreslog därför, att dessa bolag skulle såsom bidrag till den statliga anstaltens utgifter för s. k. okända arbetsgivare årligen inbetala ett belopp motsvarande en procent av summan av bolagens försäkringsavgifter. Andra lagutskottet, som avgav utlåtande över propositionen, fann emellertid detta förslag till ökad belastning av bolagen icke vara skäligt, med hänsyn till att det bidrag, som bolagen enligt gällande lag ägde att lämna till riksförsäkringens omkostnader (3 % av premierna), vore större än som av ändamålet betingades. Samma argument hade gjorts gällande i två likalydande av herr E. Andersson (f) m. fl. i första och herr Åqvist (f) m. fl. i andra kammaren väckta motioner (I: 268 och II: 449). Utskottet avstyrkte sålunda förslaget om ökning av bolagens belastning, och ansåg sig härmed icke kunna förena ett tillstyrkande av förslaget om höjning av tilläggsavgifterna för riksförsäkringsanstaltens försäkringstagare. Riksdagen godkände utskottets utlåtande och avslog alltså Kungl. Maj:ts lagändringsförslag i nu nämnda två punkter.

I ett par med varandra likalydande motioner, framburna av herrar Nils Andersson (s) och Lindström (s) i första kammaren (nr 185) samt av herrar Molander (s) och Englund (s) i andra kammaren (nr 354) hade hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utarbetande av förslag till sådan ändring av olycksfallsförsäkringslagen, att försäkring i regel utgår till personer, som under arbetet påtagligen ådragit sig skador genom muskelsträckningar och muskelbristningar. Liknande framställningar hade gjorts vid 1928 och 1932 års riksdagar men icke föranlett någon åtgärd. Även nu avslog riksdagen förslaget, i enlighet med andra lagutskottets utlåtande i ämnet. Till utskottets utlåtande var emellertid fogat ett särskilt yttrande, undertecknat av dess socialdemokratiska medlemmar, vari anbefalldes en uppmjukning av praxis i fråga om gällande lags tillämpning i berörda fall. En av herr Spångberg (k) väckt motion (II: 258) med förslag om ändringar av vissa delar av olycksfallsförsäkringslagen till de små inkomsttagarnas förmån avslogs av riksdagen. Andra lagutskottet, vars utlåtande därvid följdes, ville dock framhålla, att en mindre höjning av det inom de lägre inkomstgrupperna utgående beloppet av sjukpenning och livränta i och för sig kunde anses moti-

verad, ehuru en sådan höjning i nuvarande ekonomiska läge torde vara synnerligen svår att genomföra.

3. Nykterhetsfrågor.

Såsom var att vänta med hänsyn till det svåra statsfinansiella läget, hade Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit sänkning eller t. o. m. slopande av vissa utav de sedvanliga anslagen för nykterhetsändamål. Dessa anslag äro som bekant fördelade på femte och åttonde huvudtitlarna, av vilka den senare upptager anslagen för undervisnings- och upplysningsverksamheten och den förra samtliga övriga anslag för nykterhetsändamål. I årets statsverksproposition föreslogs nu under åttonde huvudtiteln ett totalbelopp av 271 000 kronor. Föregående budgetår beviljades för enahanda ändamål 338 000 kronor. Minskningen hade möjliggjorts förnämligast genom att sänka anslaget under rubriken föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m. med 40 000 kronor till 100 000 kronor. Vid behandlingen i riksdagen av anslagen under åttonde huvudtiteln väcktes emellertid åtskilliga motioner, vilka huvudsakligen syftade till att möjliggöra fortsatt statsbidrag för den år 1931 organiserade rikskommitténs mot den olagliga rusdryckshanteringen verksamhet. Det sålunda motionsledes uttalade önskemålet tillmötesgicks även, och i enlighet med kamrarnas samstämmiga beslut fick kommittén ett anslag av 20 000 kronor. Det av Kungl. Maj:t föreslagna totalbeloppet 271 000 kronor höjdes dock med allenast 10 000 kronor, vilket möjliggjordes genom vissa av riksdagen beslutna reduktioner av smärre anslagsposter.

Av de under femte huvudtiteln upptagna anslagen för nykterhetsändamål äro de flesta och största av mera ordinarie natur. Detta gäller särskilt anslagen till de statliga alkoholistanstalterna men även i viss mån statsbidraget till driftkostnaderna vid erkända och enskilda alkoholistanstalter. Med avseende å det sistnämnda beslöts i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag en sänkning av statsbidraget per vårddag med 25 öre, varigenom man beräknar uppnå en väsentligen av statsfinansiella skäl förestavad besparing av omkring 30 000 kronor.

I anledning av tvenne likalydande motioner, framlagda av herr Johansson-Dahr (f) m. fl. i första och av herr Johanson i Huskvarna (h) m. fl. i andra kammaren (I: 159 och II: 305), och under åberopande av utlåtanden från första kammarens andra tillfälliga utskott samt andra kammarens andra tillfälliga utskott beslöt riksdagen, att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande ytterligare åtgärder för *bekämpande av smugglingen av alkoholvaror* samt vidtagande av de åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda. I de åberopade utskottsutlåtandena, som voro med varandra likalydande, pekades på en del frågor, som därvid torde böra undersökas. Där nämndes bl. a. frågan om ett fortsatt utbyggande av Helsingforskonventionen, vilken år 1925 slöts mellan nio länder, som närmare beröras av sjöfarten i Östersjön, ävensom frågan om avslutande av separata överenskommelser med enskilda stater, som ha med Sverige gemensamt intresse att bekämpa smugglingen. Bland åtgärder, som i övrigt tedde sig förtjänta att prövas, anfördes: ökning av bevakningstjänstens effektivitet, en kraftig höjning av straffen för medverkan vid smuggling samt ökad upplysningsverksamhet särskilt bland befolkningen i kust- och gränstrakterna.

4. Jord- och egnahemsfrågor.

Jordbrukshjälpen. Fortsatta stödåtgärder åt den genom depressionen hårt drabbade jordbruksnäringen ha även vid detta års riksdag måst vidtagas. Bland de viktigaste åtgärderna å detta område utgör ett av riksdagen anvisat belopp å 10 milj. kr. till *ackords- och stödlån* åt jordbrukare, som på grund av jordbrukskrisen

kommit i ekonomiskt trångmål. Med ackordslån menas här sådana lån, som avse främjande av ackordsuppgörelser mellan jordbrukare och deras fordringsägare i syfte att sätta gäldenären i stånd att fortfarande driva sitt jordbruk. Som stödlån åter betecknas den hjälp, som staten i övrigt lämnar jordbrukare för betalning av skulder, som icke regleras genom ackord, samt för inköp av levande och döda inventarier m. m.

I tidigare gällande grunder, fastställda i kungörelse den 30 juni 1932, för sådant understöds erhållande, ha i huvudsak följande avvikelser gjorts, grundade på den erfarenhet, som vunnits under den tid ifrågavarande understödsverksamhet bedrivits. Beträffande ackordslån skall sålunda det procenttal, varmed utdelning i ackordet högst må medgivas, höjas från nuvarande 60 % till högst 70 %. Vidare avses att maximibeloppet för stödlån, vilket enligt 1932 års bestämmelser uppgick till 1 500 kr., begränsas till 750 kr., varvid lånet bör anses i sin helhet gäldat genom inom föreskriven tid vederbörligen utfört arbete. Lånsökande, som uppburit stödlån enligt förut gällande bestämmelser, är icke utesluten från möjlighet att erhålla sådant lån jämväl från det nya anslaget, i vidare mån än att summan av de erhållna stödlånebeloppen icke får överstiga 750 kr. Även egnahemslåntagare kan erhålla stödlån för gäldande av ränta eller amortering å lån ur egnahemslånefonden. Dylikt stödlån skall dock i första hand beviljas för betalning av annan överhängande gäld.

I fråga om säkerhet för lån har den förutvarande bestämmelsen om skyldighet för låntagare att för lånet ställa den säkerhet, som lånenämnden finner sig kunna godtaga, ersatts med ett stadgande av innebörd att för lånet skall, om lånenämnden finner så skäligen kunna påfordras, lämnas av nämnden godkänd säkerhet.

Den förhandenvarande situationen på arbetsmarknaden föranledde statsmakterna att jämväl genom inrättande av en *arbetarsmåbrukslånefond* skapa tillfällen för skogsarbetare och därmed jämförliga arbetare att förvärva mindre lägenheter, ägnade att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan om annan verksamhet. Såsom kapital för denna fond anvisades för budgetåret 1933/34 ett anslag av 2·5 milj. kr. Lån ur nämnda fond kan utgå till ett arbetarsmåbruk med högst 6 000 kr. Dylikt lån skall med avseende å återbetalningen delas i en stående del, motsvarande högst $^1/_3$ av det lånfångna beloppet, och en amorteringsdel. Amorteringsdelen skall från och med sjätte året återbetalas med en trettiondedel årligen. Under de 30 år amortering pågår erläggas inga räntor. Vid amorteringstidens utgång åligger däremot låntagare att å den stående delen erlägga ränta efter samma procent, som då är gällande för egnahemslån. Det står dock vederbörande låntagare fritt att inbetala jämväl den stående delen av lånet. Den omnämnda hjälpverksamheten för anskaffande av arbetarsmåbruk skall under de närmaste åren företrädesvis inriktas på att tillgodose behovet i Norrland samt norra delarna av Dalarna och Värmland.

För ytterligare främjande av jordanskaffning för arbetarsmåbruk biföll riksdagen Kungl. Maj:ts förslag, att under år 1934 förlagslån ur jordförmedlingsfonden skulle få utlämnas jämväl till kommuner.

Däremot fann riksdagen icke skäl att bifalla ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 236 framlagt förslag om sådana ändringar och tillägg i expropriationslagen att rätt till expropriation jämväl skulle kunna föreligga för bildande av eget hem eller mindre jordbruk eller att stärka ett redan befintligt ofullständigt jordbruk för den händelse andra utvägar voro stängda. Propositionen förutsatte, att de ändamål, för vilka expropriationsrätt föreslogs kunde anses innebära ett allmänt intresse i så måtto, att de avsågo att förhjälpa vissa sämre lottade medborgare till förbättrade levnadsförhållanden.

Vidare är att anteckna, att riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag om *lån för samfällda jordbruk*. Dylika lån för kooperativ jordbruksdrift skola på vissa vill-

kor kunna beviljas ur statens egnahemslånefond. Låneverksamheten skall dock till att börja med endast utövas försöksvis tills säkrare erfarenheter vunnits beträffande ändamålsenligheten av den kooperativa jordbruksdriften.

Hjälp åt egnahemslåntagare. Förutom ovan omnämnda hjälpmöjligheter för egnahemslåntagare att för fullgörande av vissa överhängande betalningsskyldigheter erhålla stödlån, fann riksdagen i enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag behövligt, att egnahemslåntagare jämväl bereddes en del övriga lättnader av i huvudsak följande innebörd. Låneförmedlares skyldighet att till statskontoret inbetala räntor och amorteringar å av dem uppburna egnahemsstatslån senast den 31 mars året efter det år, å vilket beloppen löpa, ändras därhän, att tidpunkten framflyttas till den 30 juni året efter det, för vilket annuiteterna utgå. Beträffande låneförmedlarnas uppbörd av räntor och amorteringar å utlämnade egnahemslån skall uppbörden verkställas i *flera terminer*, sålunda att halva annuitetsbeloppet kommer att uppbäras under tiden november—mars och den återstående hälften upptages under därpå följande april—juni. *Uppskov* med erläggande av ränta och amortering av egnahemslån kan jämväl under vissa villkor beviljas egnahemslåntagare. För budgetåret 1933/34 ha beviljats dylika uppskov till ett sammanlagt belopp av 2 milj. kr.

Med hänsyn till att bostadslåntagares möjligheter till förvärvsarbete minskat och deras betalningsförmåga till följd härav nedgått, nedsattes räntan å den stående delen av bostadslån, vilka för år 1920 eller senare år beviljats eller beviljas och för vilka amorteringsskyldighet föreligger, till 3·8 procent. Däremot bibehålles räntesatsen å amorteringsdelen.

Norrlandslagstiftningen. I en av herrar Tamm (h) och Elof B. Andersson (f) framburen motion (I: 292) hemställdes om utredning huruvida och på vad sätt vissa jämkningar i den tekniska utformningen av dispensbestämmelserna i lagen angående förbud i vissa fall för bolag, föreningar och stiftelser att förvärva fast egendom skulle kunna vidtagas i syfte att, utan att lagens sociala och jordpolitiska verkningar försvagades, möjliggöra att vid lagens tillämpning hänsyn tages till de omständigheter, som kunde föreligga i det enskilda fallet. Som motiv för utredningsyrkandet hänvisade motionärerna till de många drastiska exempel de gångna åren bjudit på beträffande en koncessionsprövning, där den nu gällande sociala lagstiftningen varit till skada för alla av ärendets utgång berörda parter. I sin nuvarande stela utformning ansågo de lagen om förbud mot bolags jordförvärv jämväl vara synnerligen hindersam för rationellt skogsbruk. Andra lagutskottet kom efter verkställd utredning till samma uppfattning som motionärerna och hemställde, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida vissa ändringar i lagen kunde åstadkommas för undvikande av de icke önskvärda verkningar densamma kommit att medföra. Med anledning av motionen begärde utskottet även utredning rörande lämpligheten av ändringar i gällande inteckningslagstiftning avseende att, utan minskning av inteckningshavares säkerhet, bereda ökade tillfällen till utbyte av jord. Utskottet betonade emellertid, att en rubbning av de grunder, på vilka gällande förbudslag vilar, icke får ifrågasättas. De sociala och jordpolitiska skäl, som vid lagens tillkomst åberopades, gjorde sig enligt utskottets uppfattning alltjämt gällande med oförminskad styrka. Det av utskottet hemställda utredningsyrkandet bifölls av riksdagen.

5. Bostadsfrågor.

Bostadspolitiska spörsmål med utredningsförslag bl. a. angående reformering av gällande hyreslagstiftning (II: 358), förbud mot vräkning på grund av obetald

hyra i vissa fall (II: 248) samt byggande av bostäder för vissa befolkningsgrupper (II: 186) framfördes i några motioner, vilka dock ej föranledde någon åtgärd från riksdagens sida.

6. Sociala frågor i övrigt.

Tjänstemannafrågor. Grunderna för det å lönerna till befattningshavare i statens tjänst utgående *dyrtidstillägget,* vilket vid 1932 års riksdag för budgetåret 1932/33 beslöts utgå efter ett fast indextal av 156, ha vid innevarande års riksdag ändrats, varvid nämnda tillägg för budgetåret 1933/34 skall utgå efter de av 1923 års riksdag fastställda grunderna. Återgången till det äldre beräkningssättet innebär således, att dyrtidstilläggen skola utgå efter en kvartalsvis rörlig index. Det maximibelopp, å vilket dyrtidstillägg skall utgå, utgör 700 kronor i månaden för nyreglerad avlöning och 600 kronor i månaden för oreglerad avlöning.

Ett av herr Holmgren (f) motionsvis framställt yrkande (I: 184) om utredning och förslag rörande *höjning av pensionsåldern* för befattningshavare i statens tjänst avstyrktes av bankoutskottet under hänvisning till, att ett fristående avgörande av dylika detaljspörsmål såvitt möjligt borde undvikas och i stället upptagas till enhetlig behandling i samband med prövning av pensionslagstiftningsfrågan i dess helhet. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Sjömanshus- och mönstringsförordningen. I en av herr Lindberg (s) m. fl. väckt motion (II: 297) föreslogs sådan ändring i sjömanshus- och mönstringsförordningen att inskrivningsskyldighet vid sjömanshus och innehav av s. k. sjöfartsbok jämväl gjordes obligatorisk för kvinnor, som å svenska handelsfartyg idka sjöfart som yrke. Hittills hade emellertid sådan inskrivningsskyldighet endast förelegat för den manliga besättningen, medan en kvinna, som sökt och erhållit anställning till sjöss å mönstringspliktigt fartyg, kunnat erhålla sjöfartsbok och blivit vid sjömanshus inskriven om hon därom gjort framställning.

Då det för erhållande av pension ur handelsflottans pensionsanstalt och även för erhållande av understöd från sjömanshus (gratial) fordras, att under viss tid ha varit vid sjömanshus inskriven och under viss tid utövat sjömansyrket, kunna under nuvarande förhållanden knappast några kvinnor komma i åtnjutande av vare sig pension eller gratial, ehuru de till sjömanshuset fått erlägga s. k. plåtavgift under den tid de varit anställda å fartyg, sysselsatta i utrikes fart. Mönstringsförordningen borde därför ändras därhän, att alla som erlagt plåtavgift till sjömanshus och utövat sjömansyrket under så lång tid, att de äro berättigade till pension, erhålla samma förmåner.

Det i motionen väckta yrkandet bifölls av riksdagen, som anhöll att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder i syfte att i fråga om inskrivning vid sjömanshus och förseende med sjöfartsbok åvägabringa full likställighet mellan män och kvinnor, vilka å svenska handelsfartyg idka sjöfart som yrke.

Steriliseringslagen. I en inom första kammaren av herr Petrén (s) väckt motion (nr 188) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av ett nytt förslag till steriliseringslag i samband med den pågående utredningen i abortfrågan. Det äldre förslag till steriliseringslag, som av tillkallade sakkunniga avgavs 1929, ansågs av motionären i flera avseenden mindre tillfredsställande. Sålunda erinras mot förslaget, att den rashygieniska — ärftlighetsteoretiska — principen i alltför hög grad fått undanträngа de sociala och humanitära synpunkterna, att samtycke till steriliseringsåtgärden under insikt om dess innebörd för alla fall gjorts till villkor för vidtagande av förfarandet

samt att, såsom lagförslaget avfattats, en legalisering av steriliseringsåtgärder under de förutsättningar, som däri angivits, motsättningsvis skulle komma att medföra en kriminalisering av andra än de få fall, som gå in under lagförslagets regel. Skulle förslaget upphöjas till lag, komme densamma att bli tillämplig allenast i ringa utsträckning och ofta icke i sådana fall, där steriliseringsåtgärder vore särskilt av behovet påkallade. Med anledning av motionen hemställde andra lagutskottet, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning under vilka förutsättningar och i vilken ordning sterilisering av sinnesslöa, sinnessjuka och fallandesjuka må kunna företagas, samt för riksdagen skyndsamt framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda, vilken hemställan av riksdagen bifölls.

Blodundersökning i mål om barn utom äktenskap. Efter verkställd av 1931 års riksdag begärd utredning framlade Kungl. Maj:t förslag (prop. 45) till sådan ändring av gällande lag angående blodundersökning i mål om barn utom äktenskap, att därest den som uppgives vara fader till barnet så yrkar, rätten äge, där moder ej frivilligt medverkar till åstadkommande av undersökningen, vid vite förelägga henne att med intyg av läkare visa att å henne samt å barnet tagits för ändamålet erforderliga blodprov. Vid dylikt föreläggande skall den uppgivne fadern bestrida kostnaderna för undersökningen. I de fall, där mannen åtnjuter fri rättegång skola dock nämnda kostnader bestridas av allmänna medel. Förslaget bifölls av riksdagen, medan däremot en i anledning av propositionen väckt motion (II: 411), i vilken föreslogs att den kvinnliga parten skulle bli likaberättigad med mannen i fråga om rätt att av domstol kräva blodundersökning samt att omskrivna lag finge retroaktiv verkan, avslogs.

Lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning. I en av herr von Heland (bf) m. fl. väckt motion (I: 234) framfördes önskemål om en allsidig utredning rörande lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning med förslag till dess förbättrande. Första kammarens andra tillfälliga utskott och andra kammarens fjärde tillfälliga utskott avstyrkte den i motionen framställda begäran under motivering, att det framställda önskemålet redan måste anses vara tillgodosett genom de utredningar av frågan, som verkställts av jordbruksutredningen, bostadsutredningen på landsbygden samt den sociala jordutredningen, från vilken sistnämnda man torde kunna förvänta förslag, vilka kunna bli av viss betydelse på det område, varom här är fråga. Riksdagen biföll utskottens hemställan och avslog motionen.

Lagen om ekonomiska föreningar. Genom den av Kungl. Maj:t i proposition (nr 4) föreslagna och av riksdagen bifallna ändringen av § 91 i lagen om ekonomiska föreningar given den 22 juni 1911, skall vad i denna lag är föreskrivet ej äga tillämpning å sparbanker; förening av trafikförsäkringsanstalter, vilka av försäkringsinspektionen godkänts att handhava för anstalterna gemensamma angelägenheter; sjukkassor; understödsföreningar eller andra försäkringsföreningar samt de föreningar för anskaffande av lån mot säkerhet i inteckning i fast egendom, å vilka gällande bestämmelser om hypoteksföreningar eller om bostadsföreningar äga tillämpning.

Behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken m. m.

Socialstyrelsens yttrande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 3 januari 1933 givna bemyndigande uppdrog finansministern åt professor Gunnar Myrdal och förste stadsingenjören Uno Åhrén att inom finansdepartementet biträda med vissa bostadsstatistiska utredningar av betydelse för frågan om en eventuell utvidgning av den förestående hyresräkningen såsom led i dyrortsgrupperingsarbetet. Betänkandet (Statens off. utr. 1933: 14) avlämnades den 13 februari 1933 och remitterades den 31 mars av statsrådet och chefen för finansdepartementet till socialstyrelsen, som handhar och utarbetar den officiella hyres- och bostadsstatistiken, för yttrande över det framlagda förslaget.

I sitt den 28 april 1933 avgivna yttrande anförde socialstyrelsen följande:

Av de sakkunnigas betänkande framgår, att de med stöd av Kungl. Maj:ts den 3 januari 1933 givna bemyndigande tillkallats för att inom finansdepartementet biträda med vissa bostadsstatistiska utredningar, vilka voro av betydelse för bedömande av frågan om en eventuell utvidgning av den hyresräkning, som vore avsedd att i samband med mantalsskrivningen för år 1934 anordnas genom socialstyrelsen såsom ett led i arbetet på ny dyrortsgruppering.

Bostadsstandard och bostadspolitik. Då enligt de sakkunnigas mening bostadsstatistikens uppgift vore att utgöra informationsbas för bostadspolitiken, hade de ansett sig böra utreda vissa bostadspolitiska problem, närmast sammanhängande med den undermåliga beskaffenhet och den trångboddhet, som utmärkte de mindre bemedlades bostäder såväl i stadssamhällena som på landsbygden. Enligt de sakkunnigas uppfattning förelåge därför ett mycket stort latent behov av nya och rymligare bostäder, vilka det i sista hand vore det allmännas skyldighet att åstadkomma dels genom mobilisering av den latenta köpkraftiga efterfrågan förmedelst skärpt bostadslagstiftning och bostadsövervakning, dels genom offentlig subventionering för den latenta icke köpkraftiga efterfrågans tillfredsställande. De sakkunniga tänkte sig dessa åtgärder icke blott i samband med det ökade behov av arbetstillfällen, som gjorde sig gällande under rådande arbetslöshetskris, utan även inriktade på längre sikt.

Socialstyrelsen delar de sakkunnigas uppfattning, att allvarliga brister i kvalitativt och kvantitativt avseende ej sällan vidlåda de mindre bemedlades bostäder såväl på landsbygden som i städerna. Styrelsen anser sig emellertid böra understryka vad även av de sakkunniga framhållits, nämligen att bostadsförhållandena väsentligt förbättrats under senare år. Belysande är, att enligt beräkningar av Stockholms stads statistiska kontor den mantalsskrivna folkmängden per 100 eldstäder i huvudstaden utgjorde 134 år 1915 och 136 år 1920, men därefter nedgick till 126 år 1925, 120 år 1930 och 114 vid årsskiftet 1932/33. Medan sålunda boendetätheten under krigs- och krisåren t. o. m. något ökades, har den under de senaste tio åren nedgått med omkring 15 %. Likartad har utvecklingen varit i andra städer, varifrån uppgifter föreligga, låt vara att boendetäthetstalen företer rätt stora lokala avvikelser. De drivande krafterna i nu berörda utveckling ha

varit ökade bostadsanspråk från de breda lagrens sida, vilka till väsentlig del kunnat förverkligas därigenom, att reallönens kraftiga stegring möjliggjorde högre bostadsutgifter på samma gång som den livliga byggnadsverksamhet, som satte in efter hyresstegringslagens upphävande år 1923, åstadkom ett mycket betydande tillskott av moderna, ehuru förhållandevis dyra lägenheter.

De samhällsskikt, som ej kunnat följa med i inkomstökningen, ha i regel fått söka lösa sin bostadsfråga genom förhyrande av sådana äldre, billiga bostäder, varpå tillgång finnes å de flesta orter. I städer som Stockholm, där på grund av omständigheter, som stå i samband med stadens växt och utveckling, gamla lägenheter ofta ligga högt i pris, och det även om man räknar efter golvytan, har staden i betydande utsträckning gått in för att lösa de minst bemedlades hyresfråga dels genom att förmedelst tomtrabatter, byggnadskreditiv och lån underlätta tillkomsten av bostadshus med billiga, av de kommunala myndigheterna reglerade hyror, dels genom att efter individuell prövning bevilja hyresbidrag såsom fattigvård eller arbetslöshetshjälp. — Från statens sida begynte man, i syfte att livgivande inverka på den under krigs- och krisåren stagnerade bostadsproduktionen, år 1917 med understödsverksamhet och kreditgivning i städer och stadsliknande samhällen. Denna stödverksamhet hade i början ren subventionskaraktär, men snart övergick man till billiga lån under kommunal garanti för att efter hand lägga lånerörelsen på fullt affärsmässig bas (Svenska bostadskreditkassan av år 1929). Principen att utan särskilda kostnader för staten stödja bostadsproduktionen i städerna enbart genom kreditorganisatoriska föranstaltningar till underlättande av den enskilda och den kooperativa byggnadsindustriens kapitalanskaffning har bibehållits i det förslag angående främjande av bostadsbyggande till motverkande av arbetslöshet, vilket i början av innevarande år utarbetats av vissa inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga och sedermera framlagts för 1933 års riksdag (prop. nr 211 sid. 281 o. f.). Enligt ett samtidigt (sid. 317) framfört, av särskilda utredningsmän inom socialdepartementet utarbetat förslag att till förhindrande av arbetslöshetens utbredning vidtaga åtgärder för förbättring av bostadsförhållandena på landet skulle däremot den föreslagna verksamheten i viss utsträckning förlänas subventionskaraktär, enär hyresvärdet av de bostäder, som innehades av lantarbetare och andra mindre bemedlade på landsbygden, låge långt under de belopp, som krävdes för att göra nybyggnader räntabla.

De sakkunniga, som utarbetat förevarande undersökning, äro, såsom ovan framhållits, av den meningen, att anledning föreligger att genom subventionsåtgärder stödja bostadsproduktion till förmån för sådana familjer, vilka anses vara tvingade till för låg bostadsstandard på grund av ekonomisk nöd, oavsett om de bo på landet eller i städerna. Enligt socialstyrelsens mening synes man böra avvakta resultaten av de åtgärder i bostadsfrågan, angående vilka proposition, som nämnts, redan avlåtits till innevarande års riksdag, innan man tar ställning till detta förslag liksom även till den för hela utredningen grundläggande uppfattningen, att bostadsproblemets lösning skulle förutsätta, att samhället — staten och kommunerna — i vida högre grad än för närvarande skrede till ingrepp och regleringar i syfte att planmässigt styra såväl bostadsproduktionen som bostadskonsumtionen.

Bostadspolitik och bostadsstatistik. Såsom de sakkunniga framhålla, står en rationell bostadspolitik och en fördjupad bostadsstatistik i nära inbördes växelverkan. Särskilt om bostadsstatistiken utbygges i syfte att lämna informationsmaterial för en prognos av den framtida bostadsefterfrågan, bliva statistikens resultat i det långa loppet till väsentlig del beroende av den samhälleliga bostadspolitiken. Å andra sidan kan ett socialpolitiskt bostadsprogram uppställas mest rationellt på grundval av bostadsstatistiska data och analys av dessa data. Dock böra och kunna de statistisk-tekniska faktorerna i utredningsarbetet hållas väl skilda från de politiska, vilka närmast föreligga i form av uppställda minimistandards i fråga

om bostadsutrymme, familjeinkomst etc. Dessa minimikrav äro ingalunda en gång för alla fastställda, utan bero till väsentlig del på olika anspråk och uppfattningar, sammanhängande med och betingade av den allmänna ekonomiska standarden. De sakkunniga framhålla emellertid, att oberoende av vilken politisk ställning man intager till det sociala bostadsproblemet och alldeles oavsett vilka grundsatser man med hänsyn därtill vill se genomförda inom det politiska bostadsprogrammet, är det för varje art av bostadspolitik ett oavvisligt behov att äga tillgång till en bostadsstatistik, som innehåller sådana data och även i övrigt är så planlagd och genomförd, att den kan ligga till grundval för en efterfrågeprognos och en planmässig bostadspolitik.

Socialstyrelsen vill för sin del framhålla, att efter all erfarenhet bostadsefterfrågan blott delvis följer allmänna, på statistisk väg konstaterbara utvecklingslinjer, och till väsentlig del betingas av tillfälliga och lokala förhållanden, vilka knappast äro möjliga att förutse. Vidare må betonas, att en bostadspolitik, som vill nå praktiska resultat, näppeligen kan låta sig helt leda av planmässiga överväganden rörande det av bostadshygieniska och bostadssociala synpunkter önskvärda, utan jämväl måste beakta det faktum, att särskilt de breda lagren äro mycket konservativa i fråga om bostadstyper och bostadsvanor. Varaktiga förändringar härutinnan kunna därför icke genomföras genom legislativa och ekonomiska åtgärder, med mindre upplysningsverksamhet och utveckling skapat förutsättningar härför i den allmänna uppfattningen. Byggandet av större och rymligare bostäder medför ej utan vidare, att dessa även tagas i anspråk av dem, för vilka de äro avsedda, utan först när människorna verkligen lärt sig värdera och eftersträva större bostäder, kan det anses inträda en skyldighet att efter förmåga söka tillfredsställa detta behov.

I likhet med bostadsprogrammet betrakta de sakkunniga även sitt förslag till utvidgning av bostadsstatistiken dels ur de synpunkter, som betingas av den rådande ekonomiska krisen, dels på längre sikt.

De sakkunnigas Göteborgsundersökning ur metodisk synpunkt. Närmast i syfte att belysa de nya eller förändrade frågeställningar inom bostadsstatistiken, som kunna betingas av nuvarande läge på det ekonomiska och sociala området, ha de sakkunniga föranstaltat en nybearbetning av visst primärmaterial för Göteborg, bestående av detaljerade bostadsuppgifter, vilka i början av år 1931 insamlats genom särskilda husbesökare beträffande 7 000 smålägenheter. På grundval härav har i särskilda tabeller åskådliggjorts de boendes trångboddhet i kombination med deras inkomstförhållanden och bostädernas beskaffenhet (bofällighet eller ej), varvid med utgångspunkt från vissa minimistandards i fråga om bostadsutrymme och inkomst särskillnad gjorts mellan å ena sidan trångbodda fattiga familjer, å den andra de väsentligt talrikare sådana, som väl voro trångbodda men ej fattiga. På grundval av dessa undersökningsresultat har sedermera uppgjorts ett nybyggnadsprogram och en subventionskalkyl för Göteborgs stad.

Enär ifrågavarande lokalundersökning av de sakkunniga betraktas såsom en metodstudie av betydelse även för den ifrågasatta riksstatistiken i bostadsfrågan, synes det vara lämpligt att något uppehålla sig vid de normer, som tillämpats, och de resultat, som uppnåtts vid denna lokalundersökning.

Huvudfrågan i denna har, som förut antytts, varit att undersöka, i vilket samband låg bostadsstandard stode med ekonomiskt nödläge. Härvid har man byggt på tvenne värdenormer, nämligen dels en social minimistandard för familjebostadsutrymme, dels en sådan för familjeinkomst, båda differentierade med hänsyn till familjetyp.

När det gällt att fixera bostadsutrymmesstandarden, ansågo de sakkunniga det önskvärt att taga hänsyn till alla de viktigare faktorer, som äro av betydelse för en bostads ändamålsenlighet. Ehuru det, som förut nämnts, för Göteborgs vid-

kommande förelåg detaljerade, på besiktning av de särskilda lägenheterna grundade uppgifter rörande flertalet dylika förhållanden, mötte det dock i praktiken oöverstigliga svårigheter att emot varandra väga sådana olika värden som t. ex. golvyta och luftrymd, dagsbelysning, ventilation, uppvärmningsanordningar, lättskötthet o. s. v. Därför inskränkte man sig att särhålla det mindretal bostäder, som på grund av allvarliga brister betecknats som »allmänt bofälliga», samt vidare att beakta den vid bostäders klassificering som familjebostäder dominerande värdefaktorn, nämligen rymligheten. Härvid ansågo de sakkunniga golvyta och luftrymd vara av mindre betydelse än rumsantalet, ty medan de fysiologiska behoven mycket väl kunde tillgodoses även vid ganska små luftrymder, blott luftväxlingen vore tillräcklig, ställde den psykiska hygienen bestående krav på ett tillräckligt antal rumsenheter. Med hänsyn till den psykiska hälsans och familjetrevnadens krav ha de sakkunniga ansett sig böra uppställa en förhållandevis hög minimistandard mätt i antalet rum — med en minimistorlek av 9 kvm — nämligen högst två personenheter (en personenhet = en vuxen eller två barn under 15 år) per bostadsrum och en halv personenhet per kök. Detta sistnämnda mätetal motiveras med att man i ett kök, som ju framför allt är avsett att utgöra platsen för tillredning av måltider och andra hushållsgöromål, bör räkna med ett mindre antal personenheter än i bostadsrummen, nämligen allt efter kökets rymlighet 1, $^1/_2$ eller 0. För Stockholm, där man alltmer börjat inreda mycket små kök, uteslutande för matlagning, anses köket icke böra medräknas, medan man för Göteborg, där även i nya lägenheter köket lär tillåta matplats och ofta även sovplats, valt den medelhöga standarden $^1/_2$ personenhet per kök. När bostadsutrymmet understiger den uppställda normen, betecknas detta som trångboddhet.

Vad nämnda tre standards betyda för uppfattningen om trångboddhetens storlek framgår därav, att med tillämpande av dem på boendeförhållandena i små lägenheter i Göteborg skulle 49 % av familjerna vara trångbodda enligt den högsta värdenormen (0 personenheter per kök), 30 % enligt den näst högsta ($^1/_2$) och 22 % enligt den lägsta (1). Räknar man, såsom vid bostadsräkningar hittills i allmänhet brukat ske, att trångboddhet föreligger vid flera än 2 boende per eldstad, d. v. s. rum eller kök, fås en trångboddhetsprocent av 15. Denna standard, som ej skiljer på vuxna och barn, ställer sig dock olika förmånlig för olika familjetyper, allteftersom det finnes många eller få barn. Med understrykande av betydelsen av trångboddhetskriteriets möjligast noggranna anpassande efter de faktiska boendeförhållandena kan det ifrågasättas, om man icke särskilt på landsbygden, där köket av gammalt varit småbostadens största och viktigaste rum, bör räkna med åtminstone samma boendetal för detta som för den merendels väsentligt mindre »kammaren». Framhållas må även, att när köket ensamt för sig uppträder som bostadsenhet i form av »enkelkök» eller »spisrum», det ju utan vidare anses få rymma 2 personenheter.

Vad så beträffar den sociala minimistandarden för familjeinkomstens storlek bygger denna närmast på en av socialstyrelsen år 1918 såsom led i en skatteutredning verkställd undersökning rörande existensminimum och därmed sammanhängande frågor. De sakkunniga ha till 1930 års penningvärde omräknat de för olika familjetyper beräknade minimikostnaderna för tillgodoseende av olika behov, dock med undantag för hyreskostnaden för bostad, vilken angivits i överensstämmelse med förut angivna minimistandard. Härav följer, att medan (enligt undersökningens tab. 12) bostadsutgiften successivt växer från 318 kr., motsvarande medelhyran i Göteborg för enkelrum, upp till 2 177 kr. eller hyrespriset för fem rum och kök, ökas utgiften för »övrig behovstäckning» från 882 kr. för ensamförsörjare upp till 4 323 kr. för familj på nio personer. Hyresprocenten, vilken för de undersökta hushållen faktiskt motsvarade c:a $^1/_7$ (14·8 %) och för arbetarfamiljerna $^1/_8$ (13·3 %) av inkomsten, stiger under nu angivna förutsättning till inemot $^1/_3$, vartill kommer, att den skäligen ojämna anpassningen mellan bostadsstandarden

och den allmänna inkomststandarden för olika familjetyper medför betydande och till synes omotiverade variationer omkring angivna genomsnitt (lägsta hyresprocent 19·3 för familj om 1 vuxen och 2 barn, högsta 39·2 % för 2 vuxna och 6 barn). De sakkunniga ha också varit medvetna om, att bristfälligheter vidlåda de av dem vid deras stickprovsundersökning använda minimistandards i fråga om bostad och inkomst och framlägga även förslag till vissa förbättringar, varom mera i det följande.

Den av de sakkunniga föranstaltade specialundersökningen har givit vid handen, att endast drygt $^1/_5$ av trångboddheten i Göteborg skulle enligt de för undersökningen grundläggande principerna vara att hänföra till ekonomisk oförmåga på grund av för låga inkomster, medan $^4/_5$ däremot skulle bero på andra orsaker, närmast förkastliga bostadsvanor. Otvivelaktigt erbjuder detta undersökningsresultat mycket av intresse såväl ur bostadsstatistisk som ur bostadspolitisk synpunkt, men bör det beaktas, att inkomstsiffrorna härröra från det goda året 1930 och att den sedermera inträdda arbetslöshetskrisen sannolikt åstadkommit högst avsevärda förskjutningar i inkomstförhållandena. Ett annat undersökningsresultat, som lagts till grund för byggnadsprogram och subventionskalkyl för Göteborg, går ut på, att vid den av de sakkunniga tillämpade bostadsstandarden tillgången på mindre lägenheter (t. o. m. 1 rum och kök) skulle vara större än efterfrågan, medan motsatsen vore fallet beträffande större lägenheter, varför en avsevärd nyproduktion vore erforderlig särskilt av bostäder om 2 och 3 rum och kök. Härtill kan anmärkas, att den nedgång i boendetätheten, som ägt rum under senare år och alldeles särskilt under det sista årtiondet, väsentligen betingats av minskning i antalet barn och inneboende i lägenheterna och hittills blott i ringa mån medfört övergång till rymligare bostadstyper. Därest emellertid, oaktat den komprimering av bostadsstandarden krisen medfört, utvecklingen mot ökad bostadsrymlighet skulle fortgå i det långa loppet, och då hushållens genomsnittsstorlek väl ej mycket torde kunna nedbringas över den nuvarande, låter det tänka sig, att de breda lagrens bostadsefterfrågan efter hand skall övergå från ettrumsbostäder till lägenheter om 2 à 3 rum och kök, men är en sådan utveckling underkastad många hämmande faktorer av ekonomisk och bostadssocial art.

Behovet av ny bostadssocial undersökning för hela landet. Den nu berörda Göteborgsundersökningen har, som nämnts, närmast karaktären av en förstudie för en blivande riksundersökning. I fråga om denna går de sakkunnigas förslag ut på, att den hyresräkning, vilken, som förut nämnts, skulle äga rum mot slutet av innevarande år, borde göras till en verklig bostadssocial undersökning, närmast av den typ, som representeras av de av socialstyrelsen verkställda bostadsräkningarna för åren 1912—14 och 1920. Medan de sakkunniga beteckna dessa såsom för sin tid mycket värdefulla socialstatistiska undersökningar, uttala de, att den allmänna bostadsstatistiken sedan dess följt en stadigt sjunkande kurva, representerad av hyresräkningarna åren 1924, 1926 och 1928, vilka lett bort uppmärksamheten från de djupare sociala realiteter, som sammanhänga med själva de faktiska boendeförhållandena, och i stället fixerat intresset vid de mera ytliga marknadsfenomenen hyresbildning, ledighetsprocent o. s. v.

Härtill vill socialstyrelsen, som bär ansvaret jämväl för ifrågavarande hyresräkningar, framhålla, att orsakerna till angivna utveckling ingalunda äro att söka i någon underskattning av bostadsstatistikens betydelse ur social synpunkt, utan att de bottna i inträdda förskjutningar på bostadsmarknaden och därmed sammanhängande ändringar i de bostadsstatistiska frågeställningarna. Medan vid tiden omkring världskrigets utbrott de kvalitativa synpunkterna dominerade och man genom djupgående undersökningar, ofta förenade med uppmätningar av de särskilda lägenheterna, sökte erhålla en möjligast ingående uppfattning om bostadstyperna och bostadsvanorna för de mindre bemedlade, bragte krigs- och krisårens bostads-

brist och hyresreglering de kvantitativa synpunkterna helt i förgrunden. Bostadsstatistiken inriktades närmast på att för så många orter som möjligt meddela upplysningar om bostädernas antal och hyrespris i sådan form, att uppgifterna kunde direkt tillgodogöras för de dyrortsgrupperingar och indexberäkningar, som uppdragits åt socialstyrelsen. Att därutöver giva väsentligt annat och mera omöjliggjordes genom den stränga tillämpningen av de grundsatser, som plägat reglera allt anslagsbeviljande för socialstatistiska undersökningar, nämligen att sådana borde så anordnas, att tidsutdräkt och kostnader ej måtte överstiga vad som vore nödvändigt för det direkta ändamålets uppnående.

Under de senaste åren har emellertid, i samband med en stark ökning av bostadsbeståndet och en väsentlig höjning av bostadsstandarden, inträtt förändrade förutsättningar, vilka åter skjutit i förgrunden de kvalitativa synpunkterna, låt vara att utvecklingen av de faktiska bostadsförhållandena och de bostadspolitiska synpunkterna gjort förändrade frågeställningar önskvärda och därigenom påkallat en delvis annan planläggning och bearbetning av statistiken. I fråga om den allmänna inriktningen av en blivande bostadsstatistisk undersökning samt dennas omfattning, planläggning och tekniska genomförande kan socialstyrelsen därför i mycket ansluta sig till de principiella önskemål, som de sakkunniga framställt.

När de sakkunniga sålunda understryka, att i denna bostadsundersökning den bostadssociala synpunkten ånyo bör bringas i förgrunden, kan socialstyrelsen ge sin anslutning till detta uttalande, likväl under förutsättning, att undersökningen anordnas på sådant sätt, att de för den förestående dyrortsgrupperingen erforderliga hyresuppgifterna utan längre tidsutdräkt kunna erhållas ur primärmaterialet.

Den föreslagna bostadsräkningens innehåll. Ehuru de sakkunniga, under hänvisning till den förenämnda Göteborgsundersökningen, framhålla betydelsen av, att även riksundersökningen genomföres på ett intensivt sätt och med en mångfald bostadsstatistiska data, synes det för tillgodoseende av det av de sakkunniga angivna ändamålet i och för sig icke vara erforderligt att vidare ingå på bostädernas beskaffenhet än i den mån så erfordras för att efter möjligast enhetliga principer uppdela dem i »bofälliga» och »icke bofälliga» lägenheter. En dylik bofällighetsutredning har, såsom förut antytts, skett i Göteborg, och för Stockholms del har stadens bostadsinspektion i samverkan med statistiska kontoret verkställt en på besiktning av smålägenheterna grundad undersökning för vissa församlingar, varvid bostäderna uppdelats i a) nöjaktiga (acceptabla), b) dåliga men reparabla samt c) mindervärdiga (utdömbara). Även i andra städer lärer bostadsbristens upphörande jämväl med avseende på smålägenheter medfört en aktivisering av bostadsinspektionens verksamhet i fråga om otjänliga bostäder, varigenom vissa möjligheter torde föreligga för en grov tudelning av bostadsbeståndet ur bofällighetssynpunkt. I vad mån en sådan i allmänhet är praktiskt genomförbar torde dock först kunna ådagaläggas på grundval av en speciell utredning.

Det förefaller emellertid, som om det borde vara möjligt och önskvärt att vid 1933 års bostadsräkning insamla åtminstone samma uppgifter rörande lägenheternas beskaffenhet och tillbehör som de, vilka införskaffats vid tidigare bostadsräkningar, särskilt 1912—14 och 1920 års räkningar. Hit höra i främsta rummet upplysningar, huruvida bostäderna äro försedda med centralvärme samt bad eller duschrum. Vidare kunna tänkas uppgifter om vattenledning, kokgas och elektriskt ljus, tambur, skafferi, garderober, matkällare o. d., ävensom angående husets ålder och byggnadsmaterial.

Dylika upplysningar ha visat sig kunna utan större svårigheter lämnas på utsända frågeformulär av fastighetsägare och hyresgäster, varvid man synes kunna använda sig av det vid 1912—14 och 1920 års bostadsräkningar använda tillvägagångssättet, att ägaren eller vice värden hade att ifylla fastighetsformuläret samt

att insamla och kontrollera de av vederbörande hyresgäster besvarade lägenhetsblanketterna.

Skulle man gå längre och kräva uppgifter om exempelvis fukt, kyla, dåliga dagerförhållanden o. d., torde man få använda sig av särskilt anställda och instruerade husbesökare, såsom skedde vid Göteborgsundersökningen. Men ett dylikt tillvägagångssätt torde komma att nästan tiodubbla arbetskostnaden per lägenhet räknat. Enligt uppgifter, som benäget lämnats av chefen för Göteborgs stads statistiska byrå, drog den representativa bostadsundersökningen en totalkostnad av 15 007 kr., vilket motsvarar 2·14 kr. per undersökt bostad. Den kort förut anordnade allmänna bostadsräkningen, som omfattade ett drygt tio gånger större antal lägenheter, kostade 16 878 kr., motsvarande 0·21 kr. per lägenhet.

Husbesökarnas mest maktpåliggande uppgift torde vara att uppmäta varje lägenhet till längd, bredd och höjd. Såsom förut nämnts, lägga emellertid de sakkunniga vid sina trångboddhetsberäkningar mindre vikt vid golvyta och luftrymd än på antalet i lägenheten ingående rumsenheter eller »eldstäder». Härvid understrykes, att, av skäl som förut angivits, hänsyn jämväl bör tagas till eldstädernas olika bostadsvärde, varvid t. ex. kök icke bör räknas såsom likvärdigt med bostadsrum. Härvid bör emellertid beaktas vad tidigare framhållits, nämligen att det finnes orter, där bostadsköket alltjämt utgör det största och viktigaste rummet i smålägenheten.

Vid bedömande av därmed sammanhängande förhållanden är det av betydelse att ha kännedom om arealen, och i de sakkunnigas tekniska terminologi erkännes icke såsom eldstad mindre rum än sådant om 9 kvm golvyta. Vidare må erinras om, att i moderna lägenheter är det ofta totalarealen, som väsentligen bestämmer hyrespriset, och icke rummen, vilka röna inverkan av mängden av biutrymmen och i övrigt kunna, såsom avgränsade medelst plattväggar o. d., jämförelsevis lätt förändras till antal och form. Det finnes därför en tendens att ersätta hyresberäkningen per eldstad med sådan per kvm. Med hänsyn härtill torde ett större antal husvärdar och hyresgäster äga mer eller mindre exakt kännedom om sina lägenheters dimensioner, och i syfte att utnyttja denna kunskapskälla torde man å formulären kunna avse visst utrymme för anteckningar om lägenhetens bruttoareal eller rummens längd, bredd och höjd, i den mån dessa mått äro för vederbörande kända.

De sakkunniga betona, att trångboddheten icke bör mätas i ett enkelt boendetäthetstal (t. ex. antal boende per 100 rum), vilket ju särskilt med hänsyn till växlingarna och förändringarna av familjernas barnantal kan bli missvisande, utan böra de boende differentieras med avseende på ålder och helst även beträffande kön och civilstånd, liksom naturligtvis med avseende å ställning till familjen (familjemedlem, tjänare, inackorderad, inneboende). Från socialstyrelsens sida må framhållas, att därest ifrågavarande kategorier avgränsas enkelt och klart inbördes — så att t. ex. åldersuppdelningen inskränkes till att ange antalet personer över och under 15 år — det torde vara möjligt att, på sätt skedde vid 1912—14 och 1920 års bostadsräkningar, på lägenhetsblanketterna införskaffa dylika specificerade uppgifter om de särskilda hushållsmedlemmarna.

Enligt de sakkunnigas mening böra de på detta vis erhållna trångboddhetstalen sammanställas efter familjetyper, socialklasser, hyresbelopp och familjeinkomster. Så skedde ock vid 1912—14 och 1920 års bostadsräkningar. För att få ett mått på förhållandet mellan hyra och inkomst beräknades då den s. k. hyresprocenten, men de sakkunniga hålla före, att ett bättre socialstatistiskt indicium erhålles genom att, såsom skedde vid den meranämnda Göteborgsundersökningen, beräkna den del av inkomsten, som återstår, sedan hyran betalts. Socialstyrelsen vill gärna medgiva, att en dylik med hänsyn till familjetyp och bostadsstandard differentierad inkomstberäkning erbjuder mycket av intresse och därför bör komma till stånd vid en blivande bostadsräkning. Men en i absoluta tal uttryckt inkomstrest synes

knappast kunna helt ersätta hyresprocenten såsom smidigt och lätthanterligt jämförelsetal. — Enligt de sakkunnigas mening synes det böra övervägas att införa vissa minimistandards i fråga om bostad och inkomst. Därest så skulle befinnas lämpligt, må det emellertid beaktas, att av förut anförda skäl de värdenormer, som brukats vid Göteborgsundersökningen, icke synas kunna utan vidare användas även vid riksundersökningen, utan böra sådana byggas på mera noggranna utredningar och helst utgöras av flera alternativa standards.

Den föreslagna bostadsräkningens omfattning. I fråga om den föreslagna bostadsräkningens omfattning uttala de sakkunniga, att enär syftemålet med denna bl. a. skulle vara att lämna statsmakterna och de olika kommunerna det informationsmaterial av bostadsstatistisk art, som vore behövligt för en planmässig bostadspolitik, vore det ett önskemål, att så många orter som möjligt bleve medtagna i bostadsundersökningen. Med hänsyn till kommunernas intresse i en dylik bostadssocial undersökning kunde lämpligen kommunerna åläggas bära kostnaden för primärmaterialets införskaffande. Enligt de sakkunnigas mening avses härmed icke blott, att vederbörande kommuner borde, på sätt skett vid vissa tidigare bostadsräkningar, ombesörja primärmaterialets kontrollering och komplettering medelst ur taxeringslängderna hämtade inkomstuppgifter m. m., utan även att de skulle svara för de särskilda insamlingskostnader, som kunde härflyta därav, att man, i syfte att genomföra undersökningarna på ett mera intensivt sätt, i fråga om vissa fastighetsgrupper skulle efter Göteborgsundersökningens exempel använda sig av särskilda husbesökare. Socialstyrelsen vill icke förneka, att man genom denna arbetsform kan erhålla ett väsentligt rikhaltigare primärmaterial, men å andra sidan ökas härigenom kostnaderna för insamlingsarbetet i sådan grad (jfr ovan), att en dylik utökning svårligen kan bliva tänkbar annat än i form av ett frivilligt åtagande från vissa kommuners sida. Såsom av det förut anförda framgår, torde husbesökarmetoden icke heller vara nödvändig för genomförandet av en sådan fördjupad bostadssocial undersökning, som de sakkunniga eftersträva efter mönster av 1912—14 och 1920 års bostadsräkningar, ty dessa byggde på uppgifter, som i samband med mantalsskrivningarna avgivits av vederbörande fastighetsägare och deras hyresgäster, kompletterade medelst ur taxeringslängderna hämtade inkomstuppgifter.

De sakkunniga förorda, i syfte att undvika alltför stora kostnader vid en intensiv bostadsundersökning, att man icke behöver medtaga hela lägenhetsbeståndet i alla de undersökta orterna i fråga om samtliga primäruppgifter, utan beträffande ett flertal av de ingående uppgifterna kan åtnöja sig med en representativ undersökningsmetod. Närmast åsyftas härvid en husbesökarundersökning sådan som den för Göteborg verkställda, men metoden kan även tillämpas beträffande den fördjupade bostadsräkning, som ovan skisserats, varvid lägenhetsblanketterna skulle utnyttjas fullständigt med avseende på de för hyresräkningen erforderliga uppgifterna, men i fråga om övriga data blott med avseende på ett genom utlottning uttaget urval. Framhållas må emellertid, att den representativa metoden blott kan med fördel utnyttjas i fråga om större städer, medan i fråga om smärre orter med deras merendels föga enhetliga bostadsförhållanden uttagningsprocenten måste ökas så mycket, att kostnaderna bli ungefär desamma som vid en totalbearbetning. I fråga om dylika ortsgrupper vinnes verklig besparing endast genom att efter medvetet urval uttaga vissa typiska orter för statistisk undersökning. Visserligen invända de sakkunniga häremot, att ett samhälle icke kan upplägga sin bostadspolitik på grundvalen av statistik från ett annat samhälle. Men det kan ifrågasättas, huruvida det överhuvudtaget är möjligt att driva någon egentlig bostadspolitik i ett litet samhälle, där det icke förefinnes någon bostadsmarknad och ingen mera kontinuerlig bostadsproduktion äger rum. Även ur denna synpunkt tala starka skäl för de sakkunnigas yrkande, att avgörandet av frågorna, för vilka

orter en representativ metod kan finna användning och hur relativt stor i olika orter »samplingen» bör vara, må grundas på en speciell undersökning, låt vara att denna enligt socialstyrelsens mening ej blott bör få karaktären av en matematisk-statistisk principutredning utan även bör beakta byggnads- och bostadsförhållandenas art och beskaffenhet inom olika ortsgrupper och landsdelar.

De sakkunniga framhålla vidare, att bostadsundersökningen icke bör inskränkas till att blott gälla städer och industriorter, utan att även den egentliga landsbygdens bostadsförhållanden skola belysas. Det framhålles emellertid, att på grund av de åtskilligt olikartade förhållandena måste därvid givetvis i någon mån avvikande begreppsbestämningar och grupperingsprinciper tillämpas för landsbygden.

Från socialstyrelsens sida må framhållas, att angivna omständigheter givetvis måste verka fördröjande och fördyrande, därest en blivande undersökning skulle utsträckas till att omfatta icke blott städer och stadsliknande samhällen utan även egentliga landsbygdskommuner. Svårigheterna skulle ytterligare ökas därigenom, att man i de sistnämnda näppeligen skulle kunna påräkna någon hjälp från kommunens sida med primärmaterialets kontrollering och komplettering. Det är blott vid 1912—14 års bostadsräkning, som landskommuner medtagits i något större antal, ty de spridda socknar, som berörts av de följande bostadsräkningarna, äro så starkt präglade av inom desamma belägna förorter och industrisamhällen, att deras bostadsförhållanden kunnat behandlas under ett med stadssamhällenas.

Oaktat landsbygden och särskilt jordbruksbygden sålunda lämnats åsido, äger man en viss kunskap om där rådande bostadsvillkor genom den av professor Alfred Pettersson och doktor G. Stéenhoff med statsbidrag verkställda undersökningen »Bostadsförhållandena på landsbygden i Sverige» (utg. 1930). Denna undersökning grundar sig på genom särskilda husbesökare verkställda inspektioner och uppmätningar av tillhopa 5 691 bostäder i 19 olika socknar och sockendelar fördelade över hela landet. Ehuru de sålunda undersökta bostäderna ej ens uppgå till en procent av samtliga inom motsvarande grupper, torde man dock med hänsyn till den verkställda undersökningens representativa natur och omsorgsfulla utförande kunna draga vissa slutsatser rörande bostadsbeståndets allmänna kvalitet och trångboddhetens utbredning på landsbygden. Med hänsyn bl. a. till förefintligheten av denna undersökning ha de utredningsmän, vilka den 6 februari 1931 tillkallats för att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden och därmed sammanhängande ämnen, icke ansett sig för egen del böra föranstalta några mer omfattande bostadssociala undersökningar. Efter vad socialstyrelsen under hand erfarit, ha dessa utredningsmän ej ansett det nödigt, med hänsyn till föreliggande arbetsuppgifter, att en blivande bostadsräkning skulle omfatta jämväl vissa landskommuner.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, anser sig socialstyrelsen böra förorda, att den bostadsräkning, som är avsedd att komma till stånd innevarande år, begränsas till städer och stadsliknande samhällen.

Kostnader för undersökningen. Även med en sådan begränsning måste en dylik undersökning draga ganska betydande kostnader. Den kombinerade bostadsräkningen och bostadsundersökningen i Göteborg erfordrade ett anslag av nära 32 000 kr., däri ej inräknade utgifterna för den av de sakkunniga föranstaltade specialbearbetningen. Vad 1912—14 års allmänna bostadsräkningar kostat, kan ej exakt uppgivas, men 1920 års räkning drog en kostnad av 42 145 kr. Till mycket lägre belopp torde man ej heller kunna beräkna utgifterna för den innevarande år planerade bostadsräkningen. Visserligen torde det vara möjligt att genom förbättrade arbetsmetoder och lägre löneutgifter nedbringa kostnaden per enhet, men å andra sidan torde det ej vara möjligt att låta den nya undersökningen allenast omfatta de 89 orter, som berördes av 1920 års bostadsräkning, utan sannolikt måste den,

särskilt med hänsyn till sitt samband med dyrortsgrupperingen, innefatta ungefär samma antal orter som 1928 års hyresräkning eller 263, låt vara att, såsom förut nämnts, icke alla dessa behöva medtagas i den mera detaljerade bearbetningen. Vad beträffar Stockholm och Göteborg synes man kunna hysa förhoppning om att utan särskilda kostnader erhålla motsvarande uppgifter i samband med de bostadsräkningar, som enligt uppgjord plan där skola äga rum år 1935.

Även om man söker utnyttja alla möjligheter till förenklingar och kostnadsbesparingar, torde totalkostnaden för en allmän bostadsräkning av det innehåll och den omfattning, som ovan angivits, icke kunna uppskattas till lägre belopp än c:a 40 000 kr. Häri ingår emellertid ett belopp av 9 000 kr., vilket av socialstyrelsen redan äskats för den i och för dyrortsgrupperingen erforderliga hyresräkningen (se bil. till 1933 års statsverksprop., V sid. 11), varför den av undersökningsprogrammets utvidgning enligt de sakkunnigas förslag föranledda merkostnaden skulle belöpa sig till 31 000 kr. Av detta belopp torde c:a 6 000 kr. erfordras för budgetåret 1933—34 och återstoden under följande år.

Bostadsstatistikens framtidsprogram. De sakkunniga ha emellertid för bostadsstatistiken ej blott upplagt ett nutidsprogram utan även ett framtidsprogram. Detta går ut på en bostadscensus vart tionde år, som i tiden skulle sammanfalla med folkräkningen (första gången 1940) samt årligen eller vartannat år återkommande smärre undersökningar, varigenom man skulle kunna ständigt räkna sig fram till de aktuella förhållandena. Detta program förefaller tilltalande, och det överensstämmer väl med de planer för en internationell bostadsstatistik, som framförts av Internationella arbetsbyrån och Internationella statistiska institutet.

Sammanfattning. Såsom sammanfattning av vad sålunda anförts vill socialstyrelsen uttala, att styrelsen anser sig kunna tillstyrka, att 1933 års hyresräkning i enlighet med de sakkunnigas förslag göres till en verklig bostadssocial undersökning närmast av den typ, som 1912—14 och även 1920 års bostadsräkningar representera.

Beträffande undersökningens innebörd, omfattning, planläggning och tekniska genomförande synes det emellertid lämpligt att vidtaga åtskilliga förändringar och avvikelser från de sakkunnigas planer, väsentligen avseende att förenkla och förbilliga den föreslagna bostadsräkningen. Därest erforderliga medel ställas till styrelsens förfogande, är styrelsen beredd att utföra ifrågavarande undersökning, varvid det första ledet skulle bliva att, efter samråd med särskilda sakkunniga, utarbeta detaljerad arbetsplan och erforderliga frågeformulär för undersökningen.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1933.

Fylleriförseelser under andra kvartalet 1933. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under andra kvartalet 1933, tillhopa 7 064, av vilka 6 935 begåtts av män och 129 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1926 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal under år								2 kv.	1 kv.	2 kv.
	1913	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1932	1933	1933
Antal förseelser	14 727	7 425	7 196	6 929	7 375	7 759	7 526	7 320	7 680	6 511[1]	7 064[2]
Per 100 000 inv.	262	123	118	114	121	127	122	119	125	105[1]	114[2]

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för andra kvartalet 1933 tyder densamma på någon nedgång i fyllerifrekvensen gentemot andra kvartalet 1932. Jämfört med första kvartalet 1933 framträder däremot en säsongmässig stegring. Denna torde vara något större, än vad de anförda uppgifterna ge vid handen, i det att siffran för redogörelsekvartalet torde komma att höjas genom senare inkomna rapporter.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. 1929 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1929	2 189	1 702	1 846	2 535	2 554	2 321	2 361	3 068	3 393	2 920	2 645	1 964
1930	2 505	1 960	2 321	2 644	2 541	2 562	2 204	2 919	3 469	2 925	2 786	2 198
1931	2 224	1 993	2 256	2 558	2 385	2 493	2 067	2 574	3 639	3 007	2 882	2 024
1932	2 231	2 341	2 302	2 570	2 857	2 253	1 641	2 656	3 099	2 808	2 632	1 889
1933	2 469	1 821	2 221	2 191[2]	2 764[2]	2 109[2]	—	—	—	—	—	—

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå,

[1] Siffrorna för första kvartalet 1933 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen korrigerats med hänsyn till 200 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
	april	maj	juni	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
Stockholms stad	418	412	428	**1 258**	89	325	765	**1 179**	1 051	128	79	71	8
Östra Sverige: Södertälje	12	15	15	**42**	1	6	35	**42**	39	3	—	—	—
Östra Sverige: Lidingö	3	1	—	**4**	—	1	3	**4**	3	1	—	—	—
Östra Sverige: Uppsala	35	27	36	**98**	—	22	76	**98**	83	15	—	—	—
Östra Sverige: Västerås	22	32	42	**96**	—	11	83	**94**	75	19	2	2	—
Östra Sverige: Nyköping	5	2	4	**11**	—	2	9	**11**	8	3	—	—	—
Östra Sverige: Eskilstuna	27	37	15	**79**	1	21	56	**78**	72	6	1	—	1
Östra Sverige: Linköping	13	10	4	**27**	—	—	27	**27**	22	5	—	—	—
Östra Sverige: Norrköping	26	32	30	**88**	1	15	63	**79**	70	9	9	9	—
Östra Sverige: Övriga städer	54	77	58	**189**	7	28	154	**189**	156	33	—	—	—
Östra Sverige: Landsbygden	46	77	27	**150**	1	33	116	**150**	89	61	—	—	—
Små l. m. m.: Jönköping	11	23	9	**43**	1	6	36	**43**	40	3	—	—	—
Små l. m. m.: Kalmar	37	46	18	**101**	2	15	84	**101**	80	21	—	—	—
Små l. m. m.: Västervik	1	4	3	**8**	—	2	6	**8**	7	1	—	—	—
Små l. m. m.: Visby	7	9	14	**30**	—	5	25	**30**	24	6	—	—	—
Små l. m. m.: Övriga städer	41	92	30	**163**	2	23	138	**163**	128	35	—	—	—
Små l. m. m.: Landsbygden	66	95	30	**191**	2	28	161	**191**	108	79	—	—	—
Södra Sverige: Karlskrona	12	14	29	**55**	1	6	48	**55**	48	7	—	—	—
Södra Sverige: Kristianstad	15	41	12	**68**	1	15	52	**68**	59	9	—	—	—
Södra Sverige: Malmö	56	38	80	**174**	6	32	136	**174**	146	28	—	—	—
Södra Sverige: Lund	18	22	12	**52**	2	11	38	**51**	49	2	1	1	—
Södra Sverige: Landskrona	18	14	25	**57**	1	11	45	**57**	50	7	—	—	—
Södra Sverige: Hälsingborg	29	31	24	**84**	3	9	71	**83**	68	15	1	1	—
Södra Sverige: Ystad	4	2	2	**8**	—	—	8	**8**	2	6	—	—	—
Södra Sverige: Trelleborg	15	14	5	**34**	3	4	27	**34**	28	6	—	—	—
Södra Sverige: Övriga städer	32	30	14	**76**	1	11	64	**76**	51	25	—	—	—
Södra Sverige: Landsbygden	74	85	37	**196**	1	44	151	**196**	101	94	—	—	—
Västra Sverige: Halmstad	25	28	8	**61**	1	6	51	**58**	43	15	3	1	2
Västra Sverige: Göteborg	288	374	317	**979**	21	202	731	**954**	806	148	25	17	8
Västra Sverige: Mölndal	14	22	7	**43**	1	9	33	**43**	31	12	—	—	—
Västra Sverige: Uddevalla	21	14	12	**47**	1	10	36	**47**	39	8	—	—	—
Västra Sverige: Trollhättan	10	11	21	**42**	1	3	38	**42**	30	12	—	—	—
Västra Sverige: Borås	42	52	32	**126**	1	33	89	**123**	89	34	3	1	2
Västra Sverige: Skövde	25	19	13	**57**	3	13	41	**57**	45	12	—	—	—
Västra Sverige: Karlstad	27	27	44	**98**	1	15	82	**98**	81	17	—	—	—
Västra Sverige: Kristinehamn	12	8	10	**30**	—	—	29	**29**	25	4	1	1	—
Västra Sverige: Örebro	31	15	29	**75**	—	4	70	**74**	64	10	1	—	1
Västra Sverige: Övriga städer	107	179	108	**394**	7	60	327	**394**	289	105	—	—	—
Västra Sverige: Landsbygden	94	157	79	**330**	—	51	279	**330**	168	162	—	—	—
Norra Sverige: Falun	5	15	4	**24**	—	3	21	**24**	22	2	—	—	—
Norra Sverige: Gävle	58	60	39	**157**	—	29	127	**156**	137	19	1	1	—
Norra Sverige: Söderhamn	5	10	13	**28**	—	4	24	**28**	26	2	—	—	—
Norra Sverige: Härnösand	21	23	11	**55**	1	9	45	**55**	44	11	—	—	—
Norra Sverige: Sundsvall	53	59	77	**189**	—	19	170	**189**	147	42	—	—	—
Norra Sverige: Östersund	7	14	18	**39**	—	2	37	**39**	35	4	—	—	—
Norra Sverige: Umeå	8	11	18	**37**	—	5	32	**37**	32	5	—	—	—
Norra Sverige: Luleå	8	11	30	**49**	—	1	48	**49**	42	7	—	—	—
Norra Sverige: Övriga städer	64	91	59	**214**	—	47	167	**214**	162	52	—	—	—
Norra Sverige: Landsbygden	169	282	157	**608**	1	90	515	**606**	353	253	2	2	—
Hela riket: städerna	1 742	2 068	1 779	**5 589**	160	1 055	4 247	**5 462**	4 548	914	127	105	22
Hela riket: landsb.	449	696	330	**1 475**	5	246	1 222	**1 473**	819	649	2	2	—
Summa	2 191	2 764	2 109	**7 064**	165	1 301	5 469	**[3]6 935**	5 367	1 563	129	107	22

[1] Härmed avses personer födda före år 1908. — [2] Härmed avses personer födda år 1908 eller senare. — [3] Därav 5 personer av okänd ålder.

varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 2 kv. 1933	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 2 kv. 1933	Hela riket 1 kv. 1933	Hela riket 2 kv. 1932
i städer med mer än 10 000 inv.	1 258	1 510	445	182	532	1 558	578	4 553	4 062	5 022
i övriga städer .	—	—	189	163	76	394	214	1 036	949	1 128
å landsbygden . .	—	—	150	191	196	330	608	1 475	1 500	1 530
tillhopa	**1 258**	**1 510**	**784**	**536**	**804**	**2 282**	**1 400**	**7 064**	—	—
1 kvart. 1933 . .	1 391	1 234	662	505	712	2 078	1 163	—	6 511	—
2 kvart. 1932 . .	1 533	1 540	909	519	924	2 396	1 399	—	—	7 680

Nedgången gentemot andra kvartalet 1932 synes ha gjort sig gällande inom alla ortsgrupper och landsdelar utom Småland och öarna samt norra Sverige. Nästan allestädes framträder likaså den säsongmässiga stegringen gentemot första kvartalet 1933.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1933 års andra kvartal, begingos, som ovan nämnts, 129 eller 1·8 % av kvinnor, därav, som bredvidstående tab. A visar, 79 i Stockholm, 25 i Göteborg, 23 i övriga städer och 2 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet under första och andra kvartalen 1933 sakfällda fyllerister tillhörde 1 533 eller 23·6 %, resp. 1 585 eller 22·5 % den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal i genomsnitt för åren 1929—1932 utgjorde resp. 25·3, 25·5, 24·4 och 23·7 %.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 5 469 eller 78·9 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (78·6 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppges endast en ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en samman-

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1908, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1908 eller senare, till den yngre.

ställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1923 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal							2 kv.	1 kv.	2 kv.
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1932	1933	1933
Sverige . . .	7 425	7 196	6 929	7 375	7 753	7 526	7 320	7 680	6 511	7 064
Norge	9 003	9 012	9 434	9 570	9 202	7 807	8 126	7 456	7 615	.
Finland[1] . . .	18 457	23 976	25 268	25 375	25 397	22 155	20 449	18 177	18 032	.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1927	År 1928	År 1929	År 1930	År 1931	År 1932	2 kv. 1932	1 kv. 1933	2 kv. 1933
Stockholm[2] . . .	17 696	6 452	5 465	5 356	6 436	6 771	6 182	1 540	1 234	1 510
Oslo	20 293	14 709	14 688	14 853	14 104	11 947	13 380	2 626	3 280	.
därav anhållna . .	16 455	12 722	12 089	12 332	11 489	10 064	10 909	2 189	2 736	.
Helsingfors[1] . . .	23 266	22 003	21 876	23 962	25 612	25 390	22 689	4 613	5 172	.

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] alltjämt ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1931—1933 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Beträffande såväl samtliga tullkammardistrikt som för stockholmsdistriktet företedde första halvåret 1933 en rätt väsentlig nedgång i den beslagtagna kvantiteten i jämförelse med motsvarande period år 1932, nämligen från 20 703 (enbart i stockholmsdistriktet 17 953) till 10 730 (8 246) liter. Under de första sex månaderna år 1931 beslagtogos ej mindre än 64 532 (enbart i stockholmsdistriktet 58 199) liter.

[1] Siffrorna för de olika åren ej fullt jämförbara (jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 150, not 1).
[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[3] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 519 711, för Oslo 257 248 och för Helsingfors 243 560.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1931—1933.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1931	1932	1933	1931	1932	1933	1931	1932	1933	1931	1932	1933
januari	77	123	71	1 487	5 057	4 188	136	177	119	1 931	5 246	4 366
februari	88	105	58	5 242	2 198	557	139	149	91	5 537	2 366	1 254
mars	89	114	50	742	1 005	349	126	138	78	864	1 042	637
april	100	96	63	828	1 198	1 614	144	127	101	1 689	3 325	2 053
maj	112	65	42	45 500	7 572	464	156	96	82	49 469	7 653	638
juni	100	63	91	4 400	923	1 074	164	100	130	5 042	1 071	1 782
juli	208	74	—	1 513	566	—	294	121	—	2 238	749	—
augusti	167	71	—	71 345	120	—	223	105	—	71 571	224	—
september . . .	168	72	—	39 776	1 012	—	245	125	—	40 149	7 390	—
oktober	74	134	—	561	5 412	—	148	183	—	5 136	12 522	—
november . . .	169	73	—	1 182	2 227	—	251	126	—	2 760	6 540	—
december . . .	162	79	—	5 480	6 440	—	228	165	—	5 858	8 226	—
Hela året	**1 514**	**1 069**	—	**178056**	**33 780**	—	**2 254**	**1 612**	—	**192289**	**56 354**	—

Internationella arbetskonferensens sjuttonde sammanträde.

Det sjuttonde sammanträdet av internationella arbetskonferensen ägde rum i Genève under dagarna 8—30 juni 1933. Antalet representerade stater utgjorde liksom förra året 49, av vilka 35 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera arbetsgivar- och arbetarsidan. Hela antalet regerings-, arbetsgivar- och arbetarombud jämte experter uppgavs utgöra 367 (vid sammanträdets början). Dessutom voro två utanför folkförbundet stående länder, nämligen Amerikas förenta stater och Egypten, representerade genom observatörer.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 maj hade till att deltaga i konferensen från svensk sida utsetts: såsom *regeringsombud* statssekreteraren B. G. Hj. Hammarskjöld och byråchefen J. A. E. Molin med yrkesinspektrisen K. Hesselgren (tillika suppleant för regeringsombuden), socialrådet E. R. Sjöstrand och aktuarien T. G. Jerneman såsom experter; såsom *arbetsgivarombud* direktören O. I. Larson med ombudsmannen hos järnbruksförbundet K. Wistrand och vice ordföranden i lantarbetsgivarnas centralförening, ryttmästaren J. H. B. Hegardt såsom experter; såsom *arbetarombud* landsorganisationens ordförande K. E. Johanson med kassören i svenska metallindustriarbetareförbundet K. André, ordföranden i svenska grov- och fabriksarbetareförbundet C. J. Söder och redaktören S. Backlund såsom experter. Herrar Hammarskjöld och André blevo emellertid förhindrade att deltaga i sammanträdet; i stället för den senare förordnades förste ordföranden i svenska metallindustriarbetareförbundet G. Andersson.

För förhandlingarna vid sammanträdet och dess resultat lämnas efterföljande redogörelse, som i huvudsak är hämtad från en inom internationella arbetsbyrån utarbetad rapport.

Till president vid konferenssammanträdet utsågs italienske regeringsdelegaten de Michelis.

Då det var konferensens första sammanträde efter Albert Thomas' bortgång, inleddes detsamma med en högtidlig hyllning åt minnet av den internationella arbetsbyråns förste direktör.

Tack vare det oavbrutna arbete, som konferensen under de därpå följande tre veckorna utförde, lyckades det konferensen att föra sitt omfattande arbetsprogram till slut, och uppnåddes positiva avgöranden i samtliga punkter på dagordningen.

Till ett särskilt intresse för konferensens överläggningar vid detta års sammanträde bidrog den omständigheten, att förhandlingarna började nästan samtidigt med världskonferensen i London. Som man torde erinra sig, gjordes vid internationella arbetskonferensens sammanträde förra året — i en resolution, vilken väckte allmän uppmärksamhet — framställning om sammankallande av en världskonferens, vilken skulle sättas i stånd att vidtaga åtgärder till främjande av en rekonstruktion av världsekonomien. När nu Londonkonferensen sammanträtt, beslöt internationella arbetskonferensen, genom antagande av en ny resolution, att sända den en enträgen vädjan om omedelbara åtgärder.

Denna resolution, som föreslogs av de tre grupperna inom arbetsbyråns styrelse, antogs utan opposition. Den var föranledd av tvenne huvudskäl: det aktuella lägets allvarliga karaktär — särskilt kännetecknat genom förefintligheten av 30 millioner arbetslösa — samt nödvändigheten av att uppnå positiva resultat. Den riktade sig till de på Londonkonferensen företrädda regeringarna och innefattade en grupp av förslag, vilka skulle vara ägnade att befordra den ekonomiska återuppblomstringen genom att öka samhällsmedlemmarnas allmänna köpkraft och genom omedelbart igångsättande i stor skala av allmänna, internationellt organiserade arbeten, för vilkas finansierande man kunde utnyttja kapitaltillgångar, som nu under krisen ligga outnyttjade.

För innehållet i den av arbetsbyråns direktör till konferensen avgivna sedvanliga rapporten lämnas en kort redogörelse å sid. 518 i detta häfte.

Beträffande två av de på dagordningen upptagna frågorna beslöt konferensen antaga konventioner och rekommendationer. Dessa frågor avsågo invaliditets-, ålderdoms- och dödsfallsförsäkring samt avskaffandet av avgiftskrävande arbetsförmedling. Nämnda frågor hade på förra årets sammanträde förberedelsevis diskuterats, och ankom det nu på årets konferens att fatta definitiva beslut rörande dem.

De frågor, vilka konferensen behandlade för första gången, voro: arbetstidens förkortning, arbetslöshetsförsäkring jämte olika former av arbetslöshetsunderstöd samt metoder för anordnande av skiftväxling och vilotider vid automatiska fönsterglasbruk.

Här nedan meddelas en översikt över de beslut, som fattades i de olika frågorna.

Invaliditets-, ålderdoms- och dödsfallsförsäkring. Beträffande envar av frågorna om ålderdomsförsäkring, invaliditetsförsäkring och dödsfallsförsäkring antogos två konventionsförslag, av vilka det ena avsåg arbetstagare inom industri, handel m. m. samt det andra jordbruksarbetare.

De två första konventionsförslagen, vilka behandla den obligatoriska ålderdomsförsäkringen, förutsätta att försäkrad person skall vara berättigad till ålderdomspension senast vid 65 års ålder.

De närmast följande tvenne förslagen reglera den obligatoriska invaliditetsförsäkringen och innehålla stadganden om att försäkrade arbetare, vilka bliva oförmögna till arbete och därigenom ur stånd att uppnå en tillfredsställande avlöning, skola vara berättigade till invaliditetspension.

De återstående tvenne konventionsförslagen, vilka avse dödsfallsförsäkringen, föreskriva att i händelse av försäkrad arbetares död hans efterlämnade änka och oförsörjda barn skola erhålla pension.

I samband med antagandet av dessa konventionsförslag godkände konferensen en rekommendation, i vilken medlemsstaternas uppmärksamhet fästes å vissa principer, vilka anses särskilt ägnade att effektivisera den obligatoriska försäkringen.

Nämnas må här slutligen, att konferensen beslöt att på programmet för nästa års sammanträde upptaga frågan om upprätthållande av mellan olika länder flyttande försäkringstagares pensionsrätt.

Avskaffande av avgiftskrävande arbetsförmedling. När ifrågavarande konvention träder i kraft i något land, skola dess avgiftskrävande arbetsförmedlingsanstalter, som drivas i vinstsyfte, avskaffas inom tre år. Under denna tidrymd får heller ingen ny sådan anstalt upprättas, och under avvecklingstiden skola ännu förefintliga anstalter av denna typ vara underkastade kontroll från det allmännas sida.

Konventionen innehåller också vissa bestämmelser om sådana avgiftskrävande anstalter, vilka icke drivas i vinstsyfte.

Vidare godkände konferensen en rekommendation, i vilken länder, vilka ratificera konventionen, uppmanas att vidtaga vissa åtgärder för anpassande av den offentliga arbetsförmedlingen efter de yrken, som hittills varit hänvisade till den avgiftskrävande förmedlingen. Därjämte hemställes om förbud för personer, som driva hotell-, pensionats-, klädmäkleri-, pantlåne- eller växelrörelse, att syssla med platsförmedling.

Metoder för anordnande av skiftväxling och vilotider vid automatiska fönsterglasbruk. Frågan gäller väsentligen att tillförsäkra arbetare inom denna industrigren en sammanhängande vilotid av minst 24 timmar per vecka. Arbetet är tekniskt så anordnat, att det måste fortgå utan avbrott, och driften kan följaktligen icke avbrytas å söndagen. Konferensen beslöt, att frågan

skulle upptagas på dagordningen för 1934 års sammanträde för definitivt avgörande, och fastställde huvudpunkterna i ett frågeformulär, genom vars besvarande de särskilda ländernas regeringar skulle sättas i tillfälle uttala sin mening om önskvärdheten av att nästa år antaga en konvention i ämnet och om dennas innebörd.

Arbetslöshetsförsäkring jämte olika former av arbetslöshetsunderstöd. Även beträffande dessa frågor rörde det sig endast om en förberedande diskussion. Konferensen beslöt, att regeringarna skulle beredas tillfälle att yttra sig med hänsyn till utarbetande till nästa års konferenssammanträde av ett konventionsförslag och en kompletterande rekommendation rörande hjälpanordningar för arbetslösa, antingen genom a) ett system med obligatorisk arbetslöshetsförsäkring; b) ett system med frivillig arbetslöshetsförsäkring; c) ett system med arbetslöshetsunderstöd; eller d) genom en kombination av dessa olika system (eller eventuellt blott två av dem i förening).

Arbetstidens förkortning. Denna fråga bragtes inför konferensen under säregna omständigheter. Ehuru den förut endast behandlats vid en förberedande konferens, under sistlidna januari, utgick man från, att den kunde anses ha varit föremål för en första diskussion, och uppförde densamma på dagordningen.[1]

Före ärendets remitterande till utskottsbehandling företog konferensen en serie omröstningar.

Med en majoritet av 95 röster mot 26 beslöt konferensen, att frågan om 40-timmars arbetsvecka borde bli föremål för en eller flera konventionsförslag eller rekommendationer.

Efter detta avgörande ankom det på konferensen att besluta, huruvida vid behandlingen av ifrågavarande problem skulle tillämpas konferensens regelmässiga förfarande, d. v. s. den dubbla diskussionsproceduren, eller en extraordinär procedur, vilken skulle möjliggöra fattandet av definitiva beslut i ämnet redan detta år.

Yrkandet på tillämpning av den extraordinära proceduren härrörde från dem, som ansågo en förkortning av arbetstiden företrädesvis ha till ändamål att bekämpa den ekonomiska krisen — anordningen skulle ej heller utsträckas att gälla utöver krisperioden men genomföras med största möjliga skyndsamhet. Konferensen beslöt — med 69 röster mot 25 — att icke tillämpa den extraordinära proceduren. Med 86 röster mot 22 beslöt konferensen därefter att behandla frågan i enlighet med den normala, dubbla diskussionsproceduren.

I detta omröstningsresultat kom till uttryck ett önskemål, som f. ö. uttalades av åtskilliga bland regeringsrepresentanterna, nämligen att ett mera ingående studium av spörsmålet om arbetstidens förkortning borde möjliggöras.

Det frågeformulär, som kommer att utsändas till de olika regeringarna, berör — efter en inledning, vari vissa ekonomiska och andra synpunkter på problemet framhållas — frågan om »önskvärdheten av att i en konvention

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 116.

utforma internationella regler för förkortning av arbetstiden som ett botemedel mot arbetslösheten och som en åtgärd till säkerställande av kroppsarbetarnas delaktighet i de genom den tekniska utvecklingen uppnådda fördelarna».

Frågeformuläret kommer också att beröra problemet om lönenivåns upprätthållande.

I frågeformuläret skall vidare bl. a. uppställas frågan om »önskvärdheten av att såsom regel fastställa en genomsnittlig arbetsvecka om 40 timmar, ehuru underkastad sådana undantag, som kunna komma att föreskrivas i konventionen, samt en arbetsvecka på 42 timmar i fråga om sådant arbete, som på grund av sin natur måste bedrivas utan uppehåll».

Med 99 röster mot 24 beslöt konferensen att uppföra frågan om förkortning av arbetstiden på dagordningen för 1934 års konferenssammanträde.

Resolutioner i skilda ämnen. Konferensen antog en resolution, vari regeringarna och industriföretagen uppmanas att vidtaga nödiga åtgärder för att avskaffa det ännu förekommande övertidsarbetet — i den mån sådant arbete är tillåtet vid tillämpande av 48-timmarsveckan, sådan denna i de skilda länderna är utformad genom lag eller praktiska tillämpningsregler. Dylikt arbete vore nämligen ägnat att öka arbetslösheten.

Förutom denna resolution och den förut omnämnda allmänna resolution, som tillställdes Londonkonferensen, antog konferensen — såsom brukligt är vid varje års sammanträde — åtskilliga resolutioner, vari krävdes, antingen att skilda frågor skulle göras till föremål för internationella arbetsbyråns studium eller upptagas på dagordningen för kommande sammanträden.

Dessa resolutioner åsyftade:

tyska flyktingars placerande i olika länder utan ekonomisk skada för vederbörande land;

organiserande och samordnande av nationella och internationella allmänna arbeten i ändamål att bekämpa arbetslösheten och reglera arbetstillgången;

skyddslagstiftning för byggnadsarbetare;

ömsesidighet i avseende å behandlingen av utländska och inhemska arbetare och deras familjer.

Vidare hemställdes i en resolution om inkallande av en konferens med representanter för regeringar, gruvägare och gruvarbetare i Europas sju förnämsta kolproducerande länder, detta i ändamål att underlätta en samtidig och snar ratifikation från dessa länders sida av 1931 års konvention rörande arbetstiden i kolgruvor.

De slutsatser, som framlades av konferensens utskott för granskning av medlemsstaternas årsrapporter rörande ratificerade konventioners tillämpning, godkändes av konferensen.

Konferensen beslöt också att till arbetsbyråns styrelse överlämna en rapport av den kommitté, konferensen utsett att granska en av arbetsbyrån verkställd undersökning rörande kollektivavtal inom jordbruket.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns direktör om det ekonomiska och sociala läget i världen.

Den rapport, som av internationella arbetsbyråns direktör framlagts för innevarande års sammanträde av internationella arbetskonferensen, är liksom förra året huvudsakligen ägnad åt den ekonomiska världskrisen och dess återverkningar i olika sociala hänseenden, sådana de särskilt framträda i den stegrade arbetslösheten, lönesänkningarna och den reducerade köpkraften samt de växande svårigheterna för socialförsäkringen.

Beträffande internationella arbetsorganisationens verksamhet under det gångna året hänvisas till den av arbetsbyrån utgivna årsboken och framhållas i rapporten endast några karakteristiska drag av verksamheten. I trots av svårigheterna har antalet inregistrerade ratifikationer av internationella arbetskonventioner varit större än sedan många år och utsikterna för ett mera aktivt deltagande från de utomeuropeiska ländernas sida te sig ljusare än tidigare. Organisationen har varit i tillfälle att spela en verksam roll i förarbetena till den ekonomiska världskonferensen och har upptagit samt vid särskild konferens i januari 1933 ägnat en förberedande behandling åt frågan om arbetstidens förkortning såsom medel mot arbetslösheten, vilken fråga ock varit föremål för behandling på internationella arbetskonferensens ordinarie sammanträde i år.[1]

Sista delen av rapporten ägnas åt en del reflexioner över aktuella problem av mer allmänt intresse, såsom frågan om konsumtionens anpassning efter produktionen, om internationella åtgärder på kredit- och penningväsendets område samt om kontroll över produktionen och kravet på planhushållning.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av juni till 145 458. Yrkesfördelningen och minskningen (resp. ökningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Minskn. (Ökning)
Jordbruk	10 290	— 1 060
Skogshushållning	16 967	— 2 771
Gruvdrift och malmförädling	7 648	— 104
Jord-, sten- och glasindustri	11 562	+ 1 744
Metall- och maskinindustri	12 403	— 107
Trävaruindustri	11 446	— 1 474
Byggnadsverksamhet	8 097	— 1 053
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	824	— 143
Textilindustri	857	— 118
Beklädnadsindustri	1 128	— 54
Närings- o. njutningsmedelsind.	1 432	— 147
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	561	— 46
Trämasse- och pappersindustri	2 246	— 110
Grafisk industri	414	— 17
Industri och hantverk, ej spec.	2 675	— 205
Sjöfart och fiske	2 027	— 322
Handel och samfärdsel m. m.	10 142	— 788
Husligt arbete	958	+ 699
Arbete, ej hänf. till annan grupp	43 781	— 4 677
Summa	145 458	— 10 753

[1] Se sid. 516.

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	22 175	Med kontant understöd	statligt	37 271
	statskommunala	11 852		kommunalt	10 165
	kommunala	12 062		Summa	93 525

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under juni till 7·0 miljoner kronor och under årets sex första månader till sammanlagt 32·4 miljoner kronor.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1933. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under andra kvartalet 1933 till 97 personer, varav 49 män och 48 kvinnor. Sammanlagt 96 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg) och 1 av norska (i Oslo). Över Danmark har ingen utvandring förekommit under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Summa
April	6	—	1	33	1	**41**
Maj	7	1	2	27	—	**37**
Juni	6	—	1	12	—	**19**
2 kv. 1933	**19**	**1**	**4**	**72**	**1**	**97**
2 » 1932	16	5	4	54	—	**79**

Efter utvandrarnas hemort fördelade sig emigrationen på rikets olika delar sålunda:

Stockholms	stad	14	Blekinge	län	2	Västmanlands	län	—
»	län	4	Kristianstads	»	5	Kopparbergs	»	5
Uppsala	»	—	Malmöhus	»	4	Gävleborgs	»	1
Södermanlands	»	3	Hallands	»	4	Västernorrlands	»	2
Östergötlands	»	7	Göteb. o. Bohus	»	11	Jämtlands	»	1
Jönköpings	»	3	Älvsborgs	»	10	Västerbottens	»	1
Kronobergs	»	1	Skaraborgs	»	6	Norrbottens	»	1
Kalmar	»	1	Värmlands	»	9			
Gotlands	»	—	Örebro	»	2		Hela riket	**97**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 33. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Ryssland	Estland	Litauen	England	Summa
April	1	—	3	—	3	2	1	**10**
Maj	—	—	2	—	1	1	—	**4**
Juni	4	4	8	2	—	1	—	**19**
Summa	**5**	**4**	**13**	**2**	**4**	**4**	**1**	**33**
Därav: män	4	3	5	1	1	2	—	16
kvinnor	1	1	8	1	3	2	1	17

I ovanstående siffror ingå endast sådana utlänningar, som från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg) befordrats till främmande världsdel, däremot icke personer, som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn.

Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1933.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta			Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink.protokoll över besiktning av		Intyg över besiktn. av hissar o. kranar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddslag	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
		arbetsställen	med sammanlagt arbetarantal	med sammanlagt kraftbelopp i eff.hkr.			ångpannor	kokare o. d.							
Yrkesinspektörerna															
I distriktet	164	151	5 027	28 878	91	73	74	16	154	2 052	1	1	—	1	26
II »	108	108	5 750	24 888	59	63	60	—	195	2 384	6	6	—	—	32
III »	152	150	4 860	24 182	54	83	97	9	183	1 393	5	3	—	1	11
IV »	193	187	5 875	12 543	58	69	81	1	90	1 486	3	—	—	2	38
V »	219	190	3 661	7 233	101	73	72	—	123	2 581	4	—	—	1	105
VI »	384	371	6 255	15 099	82	152	122	60	253	2 826	6	—	—	7	33
VII »	163	162	6 406	38 378	57	63	56	31	158	1 771	3	—	1	2	15
VIII »	81	77	2 965	80 040	64	16	59	—	50	2 392	4	2	—	1	18
IX »	131	129	5 482	31 863	62	74	52	2	37	2 379	14	—	—	3	19
Yrkesinspektrisen	261	238	12 257	—	156	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	14	14	495	2 130	28	63	—	—	—	[7](12)	[7](1)	—	—	—	—
Summa	**1 870**	**1 777**	**59 033**	**265 234**	[1]**812**	**818**	[2]**678**	[3]**119**	**1 243**	[4]**19 264**	[4] **46**	**12**	**1**	**18**	**297**
Yrkesunderinspektrna															
I distriktet	238	228	1 213	498	65	1	64	—	—	—	—	—	—	—	—
II »	387	387	941	8 218	53	14	112	12	—	—	—	—	—	—	—
III »	638	630	1 629	7 253	78	266	127	—	38	—	—	—	—	—	—
IV »	677	677	2 051	9 132	76	119	122	—	—	—	—	—	—	—	—
V »	466	462	888	4 869	80	31	42	—	6	—	—	—	—	—	—
VI »	610	594	5 620	2 152	101	22	29	—	9	—	—	—	—	—	—
VII »	155	155	472	2 090	24	51	69	1	—	—	—	—	—	—	—
VIII »	367	364	1 932	5 155	78	45	63	—	13	—	—	—	—	—	—
IX »	142	142	542	1 349	32	56	17	3	11	—	—	—	—	—	—
Summa	**3 680**	**3 639**	**15 288**	**40 716**	**587**	**605**	[5]**645**	**16**	**77**	—	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	1 049	1 047	—	16 515	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	773	763	1 595	2 557	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 858	1 829	18 698	21 644	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**55**	**55**	**1 892**	—	**52**	**65**	—	—	—	[7]**2 026**	[7] **6**	—	—	—	—
Bergmästarna															
Norra distriktet	18	18	827	4 067	20	2	—	—	1	134	1	—	—	—	1
Gävle—Dala distrikt	22	22	331	2 212	17	1	—	—	1	71	—	—	—	—	—
Östra distriktet	6	6	232	2 290	4	3	—	—	1	71	2	—	—	—	—
Västra »	6	6	208	360	5	2	—	—	4	273	—	—	—	—	—
Södra »	36	36	632	1 203	14	2	—	—	56	153	—	—	—	—	—
Summa	**88**	**88**	**2 230**	**10 182**	[6]**60**	**10**	—	—	**63**	**702**	**3**	—	—	—	**1**
Järnvägsinspektörerna															
S. J. säkerhetstjänsten	56	56	·	·	24	12	—	—	—	458	2	—	—	—	—
maskintjänsten	18	18	·	·	26	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	528	528	·	·	53	3	—	—	—	146	—	—	—	—	—
Summa	**602**	**602**	·	·	**103**	**19**	—	—	—	[7]**604**	[7] **2**	—	—	—	—
Elektr. inspektörerna															
Norra distriktet	47	47	·	·	35	16	—	—	—	5	—	—	—	—	—
Östra »	16	16	·	·	18	13	—	—	—	13	3	—	—	1	—
Västra »	30	30	·	·	27	30	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Södra »	32	32	·	·	26	30	—	—	—	7	—	—	—	—	—
Summa	**125**	**125**	·	·	**106**	**89**	—	—	—	[7]**28**	[7] **3**	—	—	**1**	—

[1] Härav 330 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 171 fall. — [3] Härav större besiktning i 41 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 15 204, därav 32 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 174 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 30. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1933: III.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

40. Vid montage av takstolar till ett *nybygge* användes en 2·6 m hög ställning, bestående av plankor upplagda på två bockar.

Arbetaren J., som gick upp på ställningen, råkade till följd av vickning av en planka *förlora balansen och föll* med huvudet före till marken. J. fördes till lasarett, där han emellertid kort efter framkomsten avled.

Olycksfallet erinrar om vikten av att plankor, bräder o. d. å ställningar m. m. fästas på ett betryggande sätt. (I: 44)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

41. Vid en *hamnkaj* skulle en kranportal medelst en pontonkran transporteras till en annan del av hamnen. För verkställande av transporten måste i portalens överdel fastsättas en anordning, bestående av ett par I-balkar tillsammans vägande 1 350 kg, för angöring av pontonkranens krok. Anordningen lyftes medelst en $^{11}/_{16}''$ kättinglänga, försedd med en ring i vardera ändan, upp till sin plats med hjälp av en annan kajkran. Kättingen slogs därvid om en av balkarna och trädde genom ena ringen, varefter den fria ringen krokades på kajkranens lyftkrok.

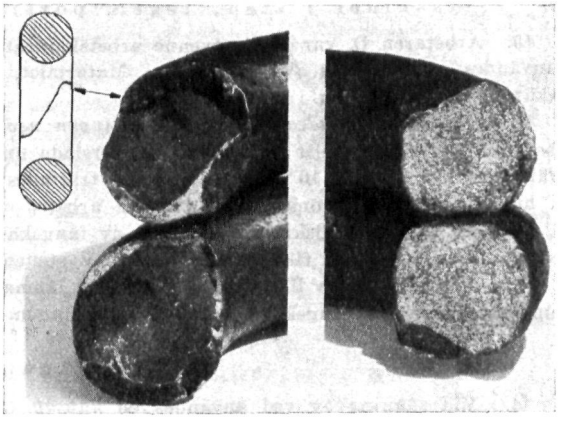

Fig 1.

Under portalen hade upprests en hög träställning, och på densamma uppehöllo sig arbetsledaren och arbetaren N. Plötsligt föllo de i kajkranen hängande balkarna till marken, varvid en sträva å ställningen slogs bort och en planka på densamma bröts av, med påföljd att N. föll till marken och skadades svårt. N. fördes omedelbart till sjukhus men var vid framkomsten redan död.

Orsaken till att balkarna föllo ned, var att *ringen i kättinglängan brast*. Ena brottytan visade friskt brott, den andra däremot endast en 2 mm strimla av sammanhängande gods på ringens ena sida, se fig. 1.

Vid av yrkesinspektionen företagen undersökning har framgått, att lyftningen skett sakta och försiktigt, varför ringens bristning synes vara den primära orsaken till olyckan. Om kättinglängan på betryggande sätt provats, hade ringens felaktighet med all sannolikhet upptäckts och denna olycka kunnat undvikas. (II: 54)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Slipmaskiner, slipstenar o. d.

42. I en plåtslageriverkstad användes en *slipmaskin* för grovsmärgling av plåt och profiljärn. Då arbetaren J., som var sysselsatt med smärgling av vinkeljärn, böjde sig ned för att taga upp ett arbetsstycke, *sprang slipskivan sönder* i tvenne delar utefter en linje genom skivans centrum. De båda halvorna förskötos något från varandra men fasthöllos av brickorna på grund av skivans konocitet. *Samtidigt brast även skivans axel* invid den ena lagerskålen, och den tunga slipskivan, vars vikt med brickor belöpte sig till c:a 350 kg, slog därvid med våldsam kraft emot överskyddet, som bröts sönder och kastades 8 à 9 m från sin plats. J. träffades i högra höften av anhållet och erhöll därav ett mindre krossår, varjämte även högra fotens tår skadades, troligen vid anhållets nedslag. Den hastighet, varmed slipskivan hade använts, visade sig vid beräkning vara c:a 900 varv/min. För slipskivan hade av fabrikanten angivits en hastighet av 350—500 varv/min.

Dagen före olycksfallet hade en arbetare K. jämte tvenne kamrater fått order om att ersätta den gamla slipskivan med en ny s. k. silikatskiva. Vid monteringen, om vars utförande inga instruktioner lämnats, anbringades ej några elastiska mellanlägg mellan brickorna och slipskivan, och vid skivans fastspänning åtdrogs muttern på axeln genom slag med hammare på densamma. Skivan sattes därefter i gång och visade sig då ha en lugn och säker gång.

Orsaken till olycksfallet torde få tillskrivas grov vårdslöshet vid monteringen av skivan. Dels monterades den för en hastighet, som var nära dubbelt så stor som den å skivan angivna, dels användes inga elastiska mellanlägg mellan sidobrickorna och skivan och dels slogs muttern fast med hammare i stället för att dragas med skruvnyckel.

Olycksfallet belyser nödvändigheten av att slipskivor icke givas större hastighet än som av tillverkaren garanterats och att monteringen anförtros åt kompetenta och pålitliga arbetare. (VIII d: 3)

Maskiner i sten-, tegel-, porslins- och glasindustri.

43. Arbetaren D. var jämte tvenne arbetskamrater sysselsatt med *stenkrossning*, varvid användes en stenkross av vanlig typ. Materialet, som skulle krossas, bestod av blandad skärv- och klappersten.

Under arbetet *kastades en i krossöppningen nedmatad klappersten tillbaka*, varvid arbetaren D., som medelst en skottkärra forslade undan den krossade stenen och vid tillfället befann sig c:a 10 m från krossen, träffades av stenen. D. fick ett svårt krossår i huvudet och måste omedelbart avbryta arbetet och söka läkarvård.

Olyckan torde få tillskrivas saknaden av fångskärm över krossöppningen, ty hade sådan skärm funnits, skulle tillbakakastningen av stenen sannolikt förhindrats.

Till förebyggande av liknande olyckstillbud lämnade yrkesunderinspektören anvisning om uppsättande av en fångskärm över krossöppningen. (VIII e: 6)

Kapsågar.

44. Vid sågning av ved användes en *kapsåg* med vagga. Klingan var baktill förskyddad medelst en plattjärnsbygel. Sågen drevs av en bilmotor. Under arbetets gång fastnade en stock i vaggan, varför L. lutade sig över drivremmen till sågen för att vara behjälplig med stockens framdragning. Han råkade därvid *slinta* på den snötäckta marken och *föll framstupa över remmen*. I fallet kom L. med vänstra handen i beröring med den i gång varande klingan, med påföljd att han fick handen nästan helt avskuren. L. fördes omedelbart till lasarett, där handen amputerades.

Orsaken till olycksfallet torde närmast få tillskrivas motorns olämpliga uppställning i förhållande till kapsågen och L:s oförsiktighet att luta sig fram över drivremmen.

Vid av yrkesunderinspektören företagen undersökning lämnades anvisning om att motorn alltid bör uppställas så, att utrymmet framför sågställningen blir fritt, varjämte även ritningar å lämpligare sågskydd tillställdes ägaren. (VIII f: 8)

Klyvsågar.

45. I en *snickerifabrik* var en arbetare K. sysselsatt med kantning av en c:a 1·5 m lång $^3/_4$″ bräda i en cirkelklyvsåg. Sågen var försedd med såväl överskydd som klyvkniv. Överskyddet var av kupad typ. Den lilla plåtvinkel, som i regel finnes anbragt å dylikt skydds framkant, hade emellertid blivit ikullslagen, detta för att få skyddet nedsänkt så mycket som möjligt utan att hindra framförandet av största förekommande bitar.

När K. hade kantat ena sidan av brädan och fortsatte med kantningen av den andra sidan, stötte brädan till den på bordet kvarliggande frånsågade kantribban. Ribban *fångades av klingan* och *kastades tillbaka* samt träffade K. i magen, förorsakande allvarliga inre skador.

Av olycksfallet framgår, att den kupade överskyddstypen är otillfredsställande ur skyddssynpunkt, enär skyddets ändpunkter bestämma, huru lågt detsamma placeras. Ett överskydd bör, även där fullgod klyvkniv finnes, vara så anordnat, att det förhindrar tillbakakastning av ett arbetsstycke, som kommit upp på klingans topp. (VIII g: 17)

Cellulosa- och pappersmaskiner.

46. I ett *pappersbruk* skulle arbetaren I. tillse en glättmaskins drivaxellager, vilket hade gått varmt, och gick därför in mellan pådrivningsspaken och remskivan. Troligen hade I. för avsikt att stanna maskinen genom att föra spaken mot remskivan. Härigenom blev avståndet mellan spaken och remskivan minskat, varför I. *kom så nära remskivan*, att han träffades av remskivans muttrar. I., som var medvetslös då han drogs fram, avled strax efter olyckan. Skyddsräcke har numera uppsatts mellan remskivan och spaken. (VIII l: 14)

Tröskverk.

47. Under tröskningsarbete med ett *ändmatningsverk* skulle en reparatör P. hjälpa till med matningen. Han ställde sig därför på tröskverkets högra sida och matade in med vänster hand. *Härvid rycktes handen in i slagtunnan* och söndertrasades fullständigt.

P. förbands och forslades i bil till lasarettet, där handen och sedermera på grund av *infektion en del av underarmen måste amputeras.*

Till förebyggande av liknande olycksfall lämnade yrkesunderinspektören skriftlig anvisning om att vid inmatningsöppningen skulle anbringas ett fast sido- och överskydd av sådan storlek, att slagtunnan ej kunde nås med handen från verkets sida. Dessutom lämnades anvisning om förskyddande av remmar och remskivor vid tröskverket. (VIII t: 30)

Andra särskilt angivna arbetsmaskiner och redskap.

48. I en tapetserarverkstad ville arbetaren J. med tillhjälp av en för krollsplint o. d. avsedd *redningsmaskin* spetsa ett knippe tillskuren grov sömnadstråd. För att kunna göra detta öppnade J. en å skyddshuven till maskinens rivarevals befintlig lucka, varefter han, med trådknippet lindat ett varv om högra handen, genom lucköppningen piskade trådändarna mot den roterande valsen. Av någon anledning råkade J. *få handens yttersida mot valsens taggar* och erhöll därvid så svåra sårskador, att en längre tids lasarettsvård blev nödvändig.

Olycksfallet torde få tillskrivas J:s bristande omtanke samt det olämpliga i att använda sådan maskin för dylikt ändamål. (VIII x: 7)

Axlar.

49. Arbetaren S. hade fått i uppdrag att utföra en del reparationer i en *såg och kvarn.* Då han kom in i kvarnens nedre våning, fann han att remmen till skalmaskinen i övre våningen slirat av remskivan. Utan att vara ombedd och utan att först stanna maskineriet ville S. jämte en hemmansägare P., som kommit till kvarnen för att mala, *lägga remmen på remskivan.* S. kröp därvid under axelledningen. Denna, som var försedd med tvenne kopplingar med utstående krysskilar och placerad 1 m från väggen, var förskyddad medelst en trätrumma. Sedan S. och P. fått remmen på skivan, begav sig P. därifrån men hörde plötsligt rop från S., varför han vände sig om och såg då S. *snurra runt med axeln.* Troligtvis hade S., när han åter skulle krypa under axelledningen, fastnat i remmen eller mellan remmen och remskivan, varefter han kastats mot den över axelledningen befintliga skyddstrumman, som härigenom bröts sönder. Axelledningen med kopplingarna blev därvid oskyddad, med påföljd att S. fastnade å axeln eller i den från kopplingen utstående krysskilen och skadades till döds.

Ovanstående olycksfall framhäver risken av att för hand av- och pålägga rem utan att först stanna i gång varande transmission. (VIII z: 22)

Svänghjul, remskivor och remmar.

50. I ett *sågverk* användes en elektrisk motor samt en mellantransmission med en mindre remskiva för drivande av en karvledning.

Sågverksarbetaren A. och en förman skulle, *under det motorn var i gång, pålägga remmen* å denna skiva. A. skulle med en träspak styra remmen på remskivan och stod härvid något snett framåtlutad. Under det remmen gled in på skivan och kom i rörelse, *slant spaken in mot ekrarna* till en annan, större remskiva. Denna *kastade spaken tillbaka* mot A:s högra tinning, varvid A. skadades så svårt, att han samma dag avled.

Olycksfallet torde ej hava inträffat, om motorn stannats före rempåläggningen, vilket utan svårighet kunnat ske. Skärpta föreskrifter om rempåläggning ha utfärdats.

(VIII å: 23)

51. I en vedgård pågick kapning och klyvning av ved medelst en *kombinerad kap- och vedklyvningsmaskin.* Under arbetet *sprang remskivan* på drivaxeln *sönder,* och en del av skivan träffade arbetaren K., som därvid erhöll skador å vänstra handen.

Av brottytorna i armarna synes framgå, att brott tidigare uppstått, sannolikt förorsakat av gjutspänningar i materialet.

Olycksfallet erinrar om vikten av att tid efter annan ägna remskivor o. d. tillbörlig uppmärksamhet och tillsyn samt att, så snart en spricka observeras, byta ut remskivan mot en ny. (VIII å: 24)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

52. I en *trefasledning för 220/127 V* hade en fas och nollan blåst ihop, och en elektrisk montör N. skulle avhjälpa felet. Transformatorstationen låg på c:a 150 m avstånd, men N. ansåg sig icke behöva gå dit för att bryta strömmen, enär han visste, att trådarna varit kortslutna flera dagar och att fasens säkerhetspropp (30 A) därför med säkerhet måste ha gått. Detta var emellertid icke fallet, beroende på — såvitt det senare kunnat utrönas — att propparna, som sutto i en olåst gjutjärnslåda, blivit »lagade», så att fasen trots kortslutningen fortfarande stod under spänning.

N. gick upp i en stolpe före felstället för att skaka isär trådarna. Vid tillfället rådde regnväder. Då N. fattade om trådarna, en med vardera handen, blev han utsatt för en del av fasspänningen, *fick ström genom kroppen och fastnade.* Han försökte stiga nedåt på stolpskorna för att rycka sig loss, men förlorade medvetandet och störtade till marken. I fallet ådrog han sig svåra skador, bl. a. i ena höften.

Det uppgives, att propparna vid transformatorn brukade gå, då någon motor startades,

varvid hemmansägarna själva brukade »laga» dem; dylika proppar för 100 A och däröver hava påträffats. Då N. hade kännedom därom, borde han haft anledning att undersöka, hur det förhöll sig med propparna, innan han gick upp i stolpen. N. uppger emellertid också, att han brukade utföra dylika arbeten vid ledningar under spänning, emedan »han var van att handskas med elektrisk ström och gott kunde tåla 127 V».

Frånsett propplagningen, som strider mot gällande föreskrifter och kan medföra bötesstraff för den, som gör sig skyldig därtill, visar det inträffade betydelsen av att montörerna icke lita för mycket på sin okänslighet för lågspänd växelström utan verkställa urkoppling, då detta utan större svårighet kan ske, och i varje fall då risken genom svåra yttre förhållanden ökats. (IX: 41)

53. Vid tröskning användes en *motorvagn,* vilken var indelad i ett högspänningsrum med transformator och högspänningssäkringar (3 kV av rörtyp) och ett lågspänningsrum med motor och tillhörande apparater. Från vagnen ledde en högspänningskabel med stolpkontakt för anslutning till luftledningen. Motorvagnen och tröskverket sköttes av lantbrukaren B. Dörren till högspänningsrummet var försedd med hänglås, till vilket B. ensam innehade nyckel.

Efter avslutad tröskning stannades motorn, och motorvagn och tröskverk skulle flyttas till nästa gård. På grund av en måltidsrast avbröts arbetet med flyttningen, varvid stolpkontakten kvarlämnades i tillslaget läge. Efter rasten gick B. till motorvagnen och öppnade högspänningsrummets dörr. Gårdens arrendator, som efter en stund passerade platsen, såg rök tränga ut ur högspänningsrummet, i vilket B. lutade sig in. Strax därefter sjönk B. ned på marken och blev liggande på rygg, tillsynes livlös. Arrendatorn såg, att stolpkontakten stod tillslagen och trodde, att B. möjligen fortfarande var i beröring med någon spänningsförande del, varför han försökte slå ifrån den, vilket dock icke lyckades. Han återvände då till motorvagnen och påbörjade andningsrörelser med B. enligt på vagnen anslagna anvisningar. Tillkallad läkare fortsatte andningsrörelserna, vilka dock efter 10 minuter avbrötos, enär inga livstecken visade sig.

Vid undersökning av motorvagnen framgick, att B., såsom han brukat, velat taga ut högspänningssäkringarna, för att de icke skulle skadas under flyttning av vagnen, men därvid glömt att först slå ifrån stolpkontakten. Vid greppet om porslinsröret har han med ett finger råkat beröra den spänningsförande kontaktdelen, varvid han, av brännsåren att döma, *fått ström genom handen och kroppen* till ena benet, som legat emot kanten av den jordförbundna plåtbeklädnaden på rummets golv.

Transformatorn var ovanligt tystgående, varför B. icke genom det vid en inkopplad transformator vanliga »brummandet» kunnat bli påmind om, att spänningen stod på.

På vagnen fanns följande varningsanslag: »Livsfara att beröra eller gå nära apparater och ledningar.» Vid företagen besiktning har föreskrivits, att ovannämnda anslag skall *utbytas mot ett på utsidan av dörren till högspänningsrummet placerat anslag* med texten: »Livsfara. Slå ifrån stolpkontakten, innan dörren öppnas.» (IX: 42)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

54. K. jämte en arbetskamrat var sysselsatt med sorterings- och avröjningsarbeten i en *sandgrop.* De befunno sig invid en c:a 10 m hög, nästan lodrät sandvägg, då ett mindre ras uppstod, med påföljd att K:s högra ben begravs. Innan han lyckades frigöra sig, inträffade ett nytt *ras,* som helt begravde honom. Kamraten började skyffla undan sanden, men då denna undan för undan rasade ned, förstod han, att han ej fort nog kunde befria K., varför han tillkallade hjälp. Då K. efter c:a 20 minuters arbete påträffades, var han redan död.

Olyckan får tillskrivas bristfällig skötsel och tillsyn av sandgropen.

Det inträffade manar till iakttagande av största försiktighet vid arbete i grustag, och hänvisas till socialstyrelsens anvisningar rörande arbete i grustag. (X: 70)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

55. Under pågående laddning vid *grytskjutning* inträffade en explosion, varvid *laddstaken träffade laddbasen* A:s hals och skar av luftstrupen, med påföljd att A. dödades.

Det antages, att A. sökt föra ned en påtänd laddning i borrhålet men ej hunnit fullborda laddningen, innan denna exploderat. A. hade under flera år varit sysselsatt med stenarbete.

Olyckshändelsen lämnar en allvarlig erinran om vikten av att iakttaga största försiktighet vid sprängningsarbete, och hänvisas till socialstyrelsens anvisningar nr 3 angående skydd mot yrkesfara vid sprängningsarbete. (XI: 33)

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

56. I en *verkstad* tillverkas *behållare* avsedda för olja under atmosfärtryck. Behållarna äro uppdelade i flera fack, skilda medelst mellanväggar, och provas varje fack för sig. För provningen användes tryckluft och såpvatten. Tryckluften erhålles från ett kompressoraggregats tryckluftledning, från vilken en gummislang är kopplad till ett å behållaren anbragt anslutningsmunstycke med avstängningskran. Tryckluftledningen var försedd med avstängningsventil och en utanför verkstaden placerad manometer. Ledningen saknade emellertid reduceringsventil, varför behållaren kunde erhålla kompressortryck av 7 kg/cm².

Svetsaren H. var sysselsatt med att undersöka tätheten av en insvetsad kupad mellanvägg. När H. efter middagsrasten återkom till sitt arbete, öppnade han ventilen å tryckluftledningen och satte behållaren under tryck samt kröp in i behållaren. Under det H. synade svetsen på den kupade mellanväggen, hade emellertid maskinisten, som brukar tillse krompressorn, återkommit och startat denna, *varvid mellanväggen plötsligt buktades åt motsatt håll,* med påföljd att H. erhöll ett så hårt slag i huvudet, att hjässan krossades. H. avled omedelbart.

Vid av yrkesinspektören gjord undersökning konstaterades, att mellanväggen var hel, men att svetsfogen brustit utmed en del av omkretsen.

En arbetskamrat till H. hade strax före olyckan observerat, att H. i svetsen påträffat en läcka, som han sökte täta genom att slå på den med hammare. Behållarna, som äro dimensionerade enligt socialstyrelsens anvisningar rörande ångpannor, provas med ett tryck av 4 kg/cm², och provningen verkställes i regel utanför verkstaden, men ifrågavarande behållare provades nu inne i verkstaden.

Arbetsledningen har föreskrivit följande säkerhetsåtgärder:

»Provaren har att tillse, att högre tryck än 4 at icke utsläppes i ledningen. Innan han kryper in i behållaren för att syna arbetet, skall han stänga kranen till anslutningsmunstycket och rycka loss gummislangen. Hamra ej på behållaren, om den står under tryck.»

Yrkesinspektören föreskrev även uppsättande av en manometer inomhus och framhöll dessutom, att reduceringsventiler borde insättas i tryckledningsnätet. (XIII: 20)

57. I blekeriet till ett *väveri* hade en kokares ventil ompackats och sedan av reparatören lämnats öppen. Luten från en annan kokare, som tömdes, kom därför att strömma in i den kokare,, där arbetaren S. jämte en kamrat voro sysselsatta med packning av tyg, varvid båda erhöllo *brännskador.* S. avled c:a 14 dagar efter olyckshändelsen till följd av de erhållna skadorna.

Vid av yrkesinspektören företagen undersökning föreskrevs, att ventilerna skola utbytas mot kikkranar med säkerhetsstängselbleck eller möjligen ersättas med backslagsventiler. (XIII: 21)

Olycksfall vid skogsavverkning.

58. B. och E. voro för ett bolags räkning sysselsatta med *timmerkörning.* Då E., som med sitt lass befann sig några meter före B., kom i en kurva c:a 8 m från en

järnvägsövergång, hörde han varningsklockorna ringa, men på grund av den höga farten kunde han ej stanna lasset, utan fortsatte över spåret. Lokföraren gav varningssignal, och E. reste sig upp på lasset och sökte genom rop och viftande varna B. Då lokföraren såg B:s lass, slog han till bromsarna och stannade tåget. Hästen, som var förspänd B:s timmerlass, svängde emellertid av åt vänster i tågets riktning, varvid *timmerlasset törnade mot loket* och B. dödades.

Olyckshändelsen får tillskrivas den dåliga sikten vid järnvägsövergången samt att timmerkörarna, som i vanliga fall ej passerade järnvägsövergången vid tågtid, på grund av lassens gnissel och klockorna på selarna ej i tid hörde varningsklockorna.

Till förekommande av olycksfall av här ifrågavarande slag bör föreskrivas, att timmerlass i närheten av järnvägsövergång ej får framföras med större fart än att detsamma kan stannas, innan det kommer in på järnvägsspåret. Köraren bör, innan han kör över järnvägsspår, förvissa sig om att tåg eller dressin ej är i sikte. (XVII: 18)

59. Vid *körning* av första timmerlasset *på en basväg* vek hästen in på en sidoväg, som ledde till stallet, varvid framkälken kom på tvären och törnade mot ett vid sidan om vägen stående träd. Vid stöten *förskötos några stockar* i lasset framåt, varvid köraren Ö. fick båda benen fastklämda och avbrutna strax nedanför knäleden.

Orsaken till olycksfallet måste i huvudsak anses bero på att hästen helt oförmodat vek in på en sidoväg, som ledde till stallet. Lassets framförande med för stor hastighet synes även vara en bidragande orsak till olyckan, särskilt med hänsyn till att det var första gången, som Ö. körde ett timmerlass på denna basväg.

Olycksfallet framhåller betydelsen av att timmerlass framföras med stor uppmärksamhet och försiktighet, samt gäller detta särskilt körning på okända basvägar. (XVII: 20)

Fig. 2.

60. Vid *kvistning av en gran* skulle skogsarbetaren J. från stammen hugga av en kvist på samma sida, som han själv befann sig. Härvid *slant yxan*, och J. träffades av densamma i vänster underben, som svårt skadades.

Dylika olycksfall, som äro mycket vanliga vid skogsarbete — under år 1932 anmäldes 2 143 sådana olycksfall — kunna ofta förebyggas genom att yxan svänges på sådant sätt, att den ej kan träffa benen. Detta framhålles dels i socialstyrelsens råd och anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid skogsavverkningsarbete och dels å vidstående skyddsbild, skogs- och flottningsarbete nr 2 utgiven av Föreningen för arbetarskydd. (XVII: 21)

Övriga olycksfall.

61. Arbetaren F. var i ett ångpannehus sysselsatt med att demontera en rörledning, varvid han för nedsmältning av blypackningen i skarvarna använde en gassvetsbrännare. Då svetslågan visade sig vara för liten för den grova rörledningen, ville F. påskynda uppvärmningen medelst en med bensin brinnande blåslampa, vilken anskaffades av arbetaren E. Blåslampan tändes, och för att hastigare få den i ordning förde F. *svetslågan mot blåslampans värmespiral.* Härvid uppstod plötsligt ett hål i spiralen, varigenom *bensinen utströmmade,* som i brinnande tillstånd träffade F. I förskräckelsen rusade F. ut på gården, med påföljd att elden ytterligare ökade. En förbigående arbetskamrat kastade sin rock över F. och, sedan kamraten sprungit efter ännu ett plagg, lyckades han släcka F:s kläder.

I tillkallad ambulans fördes såväl E. som F. omedelbart till lasarettet. F:s brännskador voro likväl så svåra, att han avled ett dygn senare, under det att E., som sökt hjälpa F. och därvid fått en del brännskador, kunde lämna lasarettet sedan han blivit förbunden.

Orsaken till olycksfallet får tillskrivas F:s oförsiktighet att med svetsbrännare värma blåslampans spiral, som var utförd av mässing. (L: 17)

62. En mekaniker L. hade vid sjutiden på kvällen gått ut från sin bostad, troligen för att begiva sig till *kraftstationen.* Härvid synes L. i mörkret hava tagit miste om vägen samt *fallit i dammen och drunknat.* Då L. icke hördes av, gick sonen E. vid halv åttatiden på morgonen ut för att söka sin fader och fann honom därvid liggande framstupa i vattnet framför dammluckorna till kraftstationen.

L. undergick sedan någon tid läkarbehandling för hjärtfel, vilket möjligen medfört hjärtslag, då han föll i vattnet.

Vid av yrkesunderinspektören gjort besök å olycksplatsen framgick, att ytterbelysning saknades invid dammen, och detta förhållande torde ej oväsentligt hava medverkat till olyckan. Arbetsgivaren har i skrivelse anmodats att vid dammen uppsätta lämplig ytterbelysning. (L: 18)

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna
den 30 juni 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	98	3 543	12 872	16 415	440	1 791	2 231	13·6	7·7
Bleck- o. plåtslagareförb. .	48	2 374	—	2 374	713	—	713	30·0	36·8
Bokbindareförbundet . . .	37	1 822	3 562	5 384	347	507	854	15·9	15·2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	91	4 539	1 481	6 020	273	159	432	7·2	8·4
Byggnadsträarbetareförb. .	180	15 282	—	15 282	6 487	—	6 487	42·4	47·4
De förenade förbunden . .	43	3 630	1 460	5 090	347	120	467	9·2	9·2
Elektriska arbetareförb. . .	91	4 593	—	4 593	1 326	—	1 326	28·9	32·4
Gjutareförbundet	112	6 228	2	6 230	1 260	2	1 262	20·3	22·3
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	388	31 554	4 456	36 010	9 757	1 045	10 802	30·0	32·3
Gruvindustriarbetareförb. .	33	4 396	46	4 442	1 760	3	1 763	39·7	40·6
Handelsarbetareförb. . . .	226	15 305	7 765	23 070	2 436	381	2 817	12·2	13·2
Kommunalarbetareförb. . .	187	23 407	4 818	28 225	1 256	212	1 468	5·2	5·2
Litografförbundet	17	2 062	118	2 180	204	12	216	9·9	9·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	123	13 865	6 285	20 150	2 111	844	2 955	14·7	17·2
Metallindustriarb.-förb. . .	236	94 913	4 083	98 996	20 157	612	20 769	21·0	22·7
Järnbruksarbetare . . .	56	22 074	9	22 083	2 673	1	2 674	12·1	15·0
Verkstadsarbetare . . .	180	72 839	4 074	76 913	17 484	611	18 095	23·5	25·0
Murareförbundet	66	6 133	—	6 133	2 159	—	2 159	35·2	38·3
Målareförbundet	110	8 368	1	8 369	516	—	516	6·2	7·8
Pappersindustriarb.-förb. .	126	23 828	1 140	24 968	4 553	285	4 838	19·4	20·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	39	1 612	247	1 859	487	34	521	28·0	32·0
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	53	6 764	3 785	10 549	1 117	333	1 450	13·7	13·3
Stenindustriarbetareförb. .	125	7 463	—	7 463	3 709	—	3 709	49·7	43·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	260	20 023	2	20 025	7 110	—	7 110	35·5	34·9
Sågverks- o. brädgårdsarb.	139	12 321	1	12 322	3 714	—	3 714	30·1	28·0
Flottnings- o. skogsarb.	121	7 702	1	7 703	3 396	—	3 396	44·1	45·9
Textilarbetareförbundet . .	96	9 392	15 752	25 144	955	1 438	2 393	9·5	10·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	529	1 925	2 454	10	72	82	3·3	3·4
Transportarbetareförb. . .	99	12 301	181	12 482	3 271	59	3 330	26·7	28·4
Träindustriarbetareförb. . .	171	10 903	72	10 975	3 904	18	3 922	35·7	35·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	193	—	193	59	—	59	30·6	36·5
Typografförbundet	103	9 036	502	9 538	868	58	926	9·7	10·6
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	96	5 396	—	5 396	1 556	—	1 556	28·8	31·1
Tillsammans	3 277	349 454	70 555	420 009	79 148	7 985	87 133	20·7	21·9
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	74	3 676	—	3 676	2 352	—	2 352	64·0	63·0
Summa	3 351	353 130	70 555	423 685	81 500	7 985	89 485	21·1	22·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juni uppgivits till inalles 388 344, vilket i genomsnitt motsvarar 4·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932							1933					
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	28·8	27·6	28·6	25·5	21·9	20·7
Ansökn. per 100 lediga platser .	351	370	366	351	395	661	689	569	565	577	510	458	451
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	2·39	·	·	2·41	·	·	2·38	·	·	2·30	·	·	2·69
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	·	·	91·2	·	90·3	88·4	·	·	86·0	·	·	89·6
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	23·6	23·0	24·7	25·5	27·3	28·8	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	24·9	28·7	29·2	29·6	31·8	35·1	42·8	43·5	42·8	35·4	30·5	[1]24·3	21·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	84	111	117	122	131	146	173	187	190	166	140	101	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	32	23	29	59	73	81	83	77	69	64	53	42	27
Ansökn. per 100 lediga platser .	561	716	629	453	401	471	489	513	489	511	468	419	470
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	80·3	·	·	78·5	·	·	76·9	·	·	77·7	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	22·2	22·8	23·0	22·8	21·9	22·2	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	19·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 816	2 889	2 936	2 930	2 817	2 872	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	98·7	97·9	97·5	97·0	98·6	98·4	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	67	78	77	81	70	103	103	96	89	83	70	65	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	27·2	29·6	30·6	29·8	29·1	30·5	34·5	41·8	38·1	33·7	29·8	28·7	—
Arbetslöshetsindex	23·0	25·3	25·7	25·6	25·4	26·9	29·5	[1]35·3	[1]31·7	27·2	24·2	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	40·5	39·9	39·4	37·2	35·4	33·7	35·5	43·0	40·3	39·3	37·0	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	43·1	43·9	44·0	43·6	42·9	43·2	45·1	46·2	47·4	[2] —	46·3	44·7	—
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 485	2 111	1 992	1 850	1 721	1 769	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·8	12·8	12·8	12·8	12·9	12·7	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·4
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	265	266	269	276	298	330	368	398	401	380	351	321	308
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	18·4	18·9	18·7	18·7	19·3	21·6	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	73	·	·	75	·	·	76	·	·	75	·	·	—
Sysselsättn.index (1 kv. 1925 = 100)	87	·	·	85	·	·	83	·	·	82	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	232	265	264	260	248	255	277	316	331	319	310	283	257
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	295	296	298	296	265	293	307	352	369	356	345	314	—
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	905	931	946	949	956	1 039	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	—
Sysselsättn.index (sept. 1926 = 100)	64·4	64·9	63·6	67·3	67·8	67·5	66·8	65·0	66·1	67·9	68·7	—	—
Estland. Oplac. arbetssök. (1 000)	3	2	3	6	9	11	14	17	15	15	[1]12	5	—
Sysselsättn.index (1 jan. 1927 = 100)	102·5	96·2	93·7	92·8	92·6	91·5	89·2	90·0	92·7	95·3	97·5	—	—
Lettland. Oplac. arbetssök. (1 000)	7	7	10	9	14	18	17	15	14	13	10	6	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	11·9	9·8	8·6	6·8	6·8	8·0	9·9	13·0	13·6	--	—	—	—
Sysselsättningsindex (1927 = 100)	70·8	70·5	71·6	72·0	77·7	71·9	63·8	62·3	64·2	66·5	67·5	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	12·3	12·2	12·5	12·3	12·4	13·5	16·9	20·5	20·7	[1]20·2	17·9	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	467	453	461	487	534	609	747	873	918	878	[1]796	727	—
Sysselsättningsindex (1928 = 100)	91·1	89·6	88·2	86·3	85·7	82·4	75·0	66·8	—	69·1	75·1	—	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	29	29	29	29	30	30	32	33	32	31	30	28	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	681	680	603	550	554	459	429	463	433	416	438	427	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	34	33	·	30	22	28	31	38	45	45	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	11	10	12	11	10	12	14	24	25	23	20	15	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	18	14	13	13	16	23	23	28	29	28	23	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	21·9	21·8	21·4	20·4	22·0	22·8	25·5	25·5	24·3	25·1	24·5	[1]23·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	88·7	86·8	86·0	86·7	84·7	83·2	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	57·5	55·2	56·0	58·5	59·9	59·4	58·3	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	59·1	57·2	58·6	61·5	62·0	60·9	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	—	—
Arbetslöshet, i %	23·6	25·4	25·1	24·8	23·9	24·2	24·9	25·8	26·0	26·6	26·1	25·9	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	30·0	·	·	29·6	·	·	28·1	·	·	26·5	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	54	55	56	56	55	52	53	52	50	51	52	—	—

[1] Reviderade siffror. — [2] På grund av att ett flertal fackförbund avbrutit sin rapportering, kunna uppgifter ej meddelas.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under juli 1933.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	19 609	3 352	2 620	585	Hallands län . .	1 021	229	174	446
Stockholms län .	4 511	1 603	1 352	281	Göteborgs o. Boh. l.	6 032	534	373	1 130
Uppsala län . . .	1 232	443	377	278	Göteborg	12 968	2 887	2 460	449
Södermanlands län	1 654	545	434	303	Älvsborgs län . .	1 948	511	455	381
Östergötlands län	3 094	921	764	336	Skaraborgs län .	1 750	638	431	274
Norrköping . . .	2 111	181	122	1 166	Värmlands län .	4 367	629	540	694
Jönköpings län .	1 472	617	457	239	Örebro län . . .	3 874	718	469	540
Kronobergs län .	716	252	189	284	Västmanlands län	2 983	610	548	489
Norra Kalmar län	1 068	153	132	698	Kopparbergs län .	4 031	710	662	568
Södra Kalmar län	1 925	382	362	504	Gävleborgs län .	4 029	465	440	866
Gotlands län . .	705	321	277	220	Västernorrlands l.	6 178	823	823	751
Blekinge län . .	4 466	631	508	708	Jämtlands län . .	3 757	1 051	1 005	357
Kristianstads län .	1 713	853	606	201	Västerbottens län	1 592	375	337	425
Malmöh. l.: Malmö	6 400	930	791	688	Norrbottens län .	8 948	1 502	1 499	596
Hälsingborg . .	3 283	535	493	614					
Övriga anstalter	5 241	1 010	770	519	Tillsammans	**122 678**	**24 411**	**20 470**	**503**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	13 968	3 428	2 921	468	905	351	14 303	14 436	4 333	3 272	333
Industri o. hantverk	49 185	1 645	1 587	1 451	411	300	50 291	50 636	2 056	1 887	2 463
Sjöfart och fiske .	7 623	1 749	1 730	305	198	174	7 861	7 928	1 947	1 904	407
Handel o. samfärdsel	11 106	1 262	1 192	2 909	1 991	1 517	13 803	14 015	3 253	2 709	431
Husligt arbete . .	11	—	—	7 300	6 218	4 135	6 128	7 311	6 218	4 135	118
Annat arbete . . .	27 225	6 588	6 550	1 127	16	13	27 831	28 352	6 604	6 563	429
Summa	**109 118**	**14 672**	**13 980**	**13 560**	**9 739**	**6 490**	**120 217**	**122 678**	**24 411**	**20 470**	**503**
Därav under 18 år	8 836	1 299	1 128	2 644	1 521	1 149	6 328	6 480	2 820	2 277	280
Summa juni 1933	113 655	17 168	16 416	14 415	11 220	7 797	124 884	128 070	28 388	24 213	451
» juli 1932	70 408	12 127	11 423	12 812	10 385	7 025	79 723	83 220	22 512	18 448	370
» » 1931	34 704	11 105	9 815	11 783	12 355	7 785	42 854	46 487	23 460	17 600	198
» » 1930	23 407	11 947	10 105	11 931	13 334	8 104	31 525	35 338	25 281	18 209	140

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 744 platser, varav 1 241 manliga och 503 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 570, 1 118 och 452 samt under nästlidna månad resp. 2 000, 1 499 och 501.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln. .	**109118**	**14 672**	**13 980**	**7 322**	**2 862**	**2 355**	**6 646**	**566**	**566**	**5 096**	**77**	**76**	**7 312**	**119**	**119**
1	Stockholms stad . .	15 395	931	878	209	1	1	5	—	—	6	—	—	77	1	1
2	Stockholms län . . .	3 965	1 033	1 011	699	384	367	109	47	47	22	15	15	159	56	56
3	Uppsala län	1 073	287	265	277	112	104	8	—	—	164	—	—	47	1	1
4	Södermanlands län .	1 350	258	244	249	106	92	—	—	—	—	—	—	2	—	—
5	Östergötlands län . .	2 631	564	521	685	216	179	59	5	5	25	—	—	33	13	13
6	Norrköping	1 995	88	72	73	32	27	—	—	—	1	—	—	2	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 177	361	314	139	78	46	13	—	—	10	—	—	25	9	9
8	Kronobergs län . . .	596	121	113	70	58	50	19	—	—	1	—	—	47	1	1
9	Kalmar län.	2 818	397	389	255	57	49	63	3	3	13	—	—	130	—	—
10	Gotlands län	581	225	216	123	56	47	—	—	—	—	—	—	80	—	—
11	Blekinge län	4 135	365	347	461	79	63	12	—	—	1	—	—	1 287	4	4
12	Kristianstads län . .	1 259	388	325	461	289	229	17	—	—	19	—	—	103	14	14
13	Malmöhus län: Malmö	5 031	333	329	114	28	26	—	—	—	—	—	—	114	—	—
14	Hälsingborg . .	2 916	341	333	121	42	38	—	—	—	24	—	—	26	—	—
15	Övriga anstalter	4 851	699	598	529	335	240	3	—	—	336	2	2	283	—	—
16	Hallands län	882	115	99	94	34	18	6	—	—	1	—	—	56	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	5 746	284	232	202	88	50	—	—	—	8	—	—	4 223	7	7
18	Göteborgs stad . . .	11 392	1 704	1 649	120	150	133	—	2	2	—	—	—	57	2	2
19	Älvsborgs län . . .	1 834	398	389	174	27	22	7	—	—	39	—	—	17	—	—
20	Skaraborgs län . . .	1 473	345	282	282	190	129	15	—	—	1	—	—	24	—	—
21	Värmlands län . . .	4 223	447	438	213	55	50	626	1	1	20	1	1	234	—	—
22	Örebro län	3 532	318	280	267	175	138	345	20	20	860	5	4	37	1	1
23	Västmanlands län . .	2 612	349	337	225	129	117	113	4	4	493	43	43	89	5	5
24	Kopparbergs län . .	3 772	549	549	125	21	21	968	230	230	842	—	—	64	6	3
25	Gävleborgs län . . .	3 822	343	343	208	5	5	761	2	2	273	7	7	17	—	—
26	Västernorrlands län .	6 128	798	798	279	3	3	491	12	12	—	—	—	23	—	—
27	Jämtlands län . . .	3 642	939	939	126	19	19	1 415	44	44	—	—	—	5	2	2
28	Västerbottens län . .	1 443	229	227	161	15	14	85	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	8 844	1 463	1 463	381	78	78	1 506	196	196	1 937	4	4	51	—	—
	Kvinnliga avdeln.	**13 560**	**9 739**	**6 490**	**468**	**905**	**351**	—	—	—	—	—	—	**3**	—	—
1	Stockholms stad . .	4 214	2 421	1 742	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2	Stockholms län . . .	546	570	341	37	51	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	159	156	112	24	21	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	304	287	190	31	43	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	463	357	243	39	55	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	116	93	50	2	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	295	256	143	8	21	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	120	131	76	9	23	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län.	175	138	105	6	15	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	124	96	61	7	15	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	331	266	161	28	86	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	454	465	281	51	108	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 369	597	462	3	15	7	—	—	—	—	—	—	2	—	—
14	Hälsingborg . .	367	194	160	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	390	311	172	38	86	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	139	114	75	6	13	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	286	250	141	15	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	1 576	1 183	811	5	18	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	114	113	66	4	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	277	293	149	15	53	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	144	182	102	22	36	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	342	400	189	34	93	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	371	261	211	39	57	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	259	161	113	5	10	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	207	122	97	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	50	25	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	115	112	66	2	23	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	149	146	110	15	21	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	104	39	36	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
11 045	**367**	**347**	**6 708**	**217**	**217**	**10 886**	**536**	**515**	**618**	**24**	**24**	**588**	**16**	**15**	**1 263**	**14**	**13**	**1 263**	**42**	**36**	
2 779	67	57	358	7	7	3 260	24	21	131	5	5	29	—	—	257	—	—	205	3	3	1
604	62	62	92	6	6	619	64	64	11	—	—	2	—	—	24	1	1	35	2	2	2
100	3	2	28	—	—	75	1	1	5	—	—	—	—	—	15	3	3	17	—	—	3
280	14	14	138	1	1	129	5	5	4	1	1	4	—	—	10	—	—	11	—	—	4
345	4	4	132	—	—	265	22	17	5	1	1	9	—	—	19	—	—	35	—	—	5
228	—	—	143	—	—	646	7	—	20	—	—	113	6	5	15	—	—	15	2	1	6
88	3	3	76	3	3	106	16	16	11	—	—	6	—	—	20	—	—	19	1	—	7
8	3	3	26	—	—	20	2	2	1	1	1	—	—	—	6	—	—	1	1	1	8
347	2	2	165	2	2	196	4	4	12	—	—	5	—	—	8	—	—	26	—	—	9
10	—	—	4	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	10
92	—	—	34	—	—	64	5	5	6	—	—	—	—	—	11	1	—	29	—	—	11
102	1	1	31	—	—	165	5	5	5	—	—	3	—	—	7	—	—	18	1	1	12
1 005	10	9	200	1	1	674	4	4	90	1	1	34	1	1	118	5	5	87	—	—	13
354	4	4	33	—	—	489	2	2	102	—	—	10	—	—	39	—	—	51	—	—	14
706	16	14	127	1	1	470	23	21	92	14	14	39	1	1	37	—	—	257	9	9	15
113	2	2	36	—	—	176	—	—	8	—	—	11	3	3	22	1	1	13	2	2	16
184	3	1	41	—	—	163	13	11	6	—	—	21	—	—	8	—	—	68	12	11	17
2 120	111	107	623	6	6	778	117	115	45	1	1	206	—	—	131	—	—	127	3	1	18
183	36	36	63	4	4	214	9	9	2	—	—	51	5	5	28	—	—	17	—	—	19
118	1	1	60	—	—	77	3	3	19	—	—	4	—	—	12	—	—	27	1	—	20
220	11	11	458	2	2	318	1	1	12	—	—	18	—	—	27	1	1	30	2	2	21
117	—	—	59	—	—	189	2	2	14	—	—	—	—	—	355	1	1	24	1	1	22
372	10	10	139	1	1	254	13	13	3	—	—	3	—	—	9	1	1	30	1	1	23
118	3	3	258	17	17	59	34	34	4	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	24
188	—	—	511	1	1	184	—	—	5	—	—	13	—	—	12	—	—	38	—	—	25
177	—	—	1 060	50	50	390	7	7	2	—	—	7	—	—	39	—	—	46	—	—	26
25	—	—	54	—	—	66	47	47	2	—	—	—	—	—	5	—	—	3	—	—	27
16	—	—	145	10	10	113	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	28
46	1	1	1 614	105	105	627	101	101	1	—	—	—	—	—	27	—	—	16	1	1	29
148	**12**	**8**	**7**	**—**	**—**	**1**	**—**	**—**	**51**	**32**	**30**	**221**	**19**	**17**	**500**	**108**	**57**	**237**	**169**	**128**	
135	12	8	3	—	—	1	—	—	8	2	—	31	4	3	200	61	30	85	20	13	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	8	2	1	4	4	3	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	4
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	1	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	—	—	10	—	—	1	3	2	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	7	6	3	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	2	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	2	4	4	1	12
5	—	—	1	—	—	—	—	—	23	25	25	15	—	—	130	19	11	34	9	2	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	5	5	12	—	—	9	—	—	2	—	—	14
—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	24	1	1	2	—	—	39	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	3	1	17
8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	99	11	10	106	15	6	37	103	95	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	3	3	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	1	4	5	1	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	1	2	2	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	7	1	1	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln. .	**370**	**52**	**51**	**1006**	**57**	**57**	**357**	**8**	**8**	**2 723**	**116**	**109**	**7 623**	**1 749**	**1 730**
1	Stockholms stad . .	17	3	2	73	—	—	164	2	2	831	41	39	595	174	168
2	Stockholms län . . .	7	—	—	73	44	44	15	2	2	54	5	5	64	7	7
3	Uppsala län	1	—	—	2	—	—	4	—	—	15	—	—	7	—	—
4	Södermanlands län .	—	—	—	3	—	—	3	—	—	8	—	—	93	9	9
5	Östergötlands län . .	2	—	—	29	—	—	7	—	—	88	5	5	20	5	5
6	Norrköping	3	—	—	58	—	—	7	—	—	44	3	2	84	22	22
7	Jönköpings län . . .	60	—	—	—	—	—	5	—	—	90	2	2	6	—	—
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	10	1	1	24	13	13	12	—	—	51	—	—	535	71	71
10	Gotlands län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	179	29	29
11	Blekinge län	4	—	—	3	—	—	2	—	—	28	—	—	390	50	49
12	Kristianstads län . .	2	—	—	1	—	—	—	—	—	12	—	—	40	3	3
13	Malmöhus län: Malmö	112	—	—	35	—	—	13	—	—	326	13	12	299	64	64
14	Hälsingborg . .	11	—	—	7	—	—	10	—	—	71	4	4	755	264	262
15	Övriga anstalter	21	37	37	10	—	—	9	—	—	60	1	1	334	105	105
16	Hallands län	1	—	—	1	—	—	3	—	—	4	—	—	103	12	12
17	Göteborgs o. Boh. län	41	—	—	3	—	—	3	—	—	8	1	—	142	21	20
18	Göteborgs stad . . .	56	11	11	53	—	—	67	4	4	297	31	29	2 733	684	676
19	Älvsborgs län . . .	—	—	—	24	—	—	3	—	—	44	5	5	16	—	—
20	Skaraborgs län . . .	7	—	—	1	—	—	6	—	—	147	—	—	4	—	—
21	Värmlands län . . .	1	—	—	72	—	—	2	—	—	307	—	—	57	22	22
22	Örebro län	1	—	—	12	—	—	3	—	—	31	—	—	12	—	—
23	Västmanlands län . .	—	—	—	—	—	—	7	—	—	31	4	4	10	1	1
24	Kopparbergs län . .	1	—	—	86	—	—	3	—	—	1	—	—	7	1	1
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	19	—	—	—	—	—	35	—	—	341	69	69
26	Västernorrlands län .	11	—	—	380	—	—	6	—	—	47	—	—	534	72	72
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	30	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	104	40	39
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	7	—	—	1	—	—	76	1	1	157	24	24
	Kvinnliga avdeln.	**25**	**2**	**1**	**166**	**26**	**23**	**5**	**4**	**2**	**87**	**39**	**34**	**305**	**198**	**174**
1	Stockholms stad . .	16	2	1	64	11	10	4	1	—	17	17	12	131	96	82
2	Stockholms län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1
5	Östergötlands län . .	—	—	—	1	2	2	—	—	—	2	—	—	2	4	4
6	Norrköping	—	—	—	1	—	—	—	2	2	—	2	2	2	3	3
7	Jönköpings län . . .	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
8	Kronobergs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	1	1
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
12	Kristianstads län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	2	—	—	64	—	—	—	1	—	52	18	18	16	4	4
14	Hälsingborg . .	—	—	—	2	1	—	—	—	—	3	2	2	14	12	12
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	7	3	3
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	5	—	—	28	9	9	1	—	—	4	—	—	83	61	52
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	5	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
24	Kopparbergs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
26	Västernorrlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	5	5
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
29	Norrbottens län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1352	**109**	**92**	**3 148**	**122**	**117**	**544**	**47**	**49**	**5 772**	**943**	**902**	**290**	**41**	**38**	**11**	—	—	**27 225**	**6 588**	**6 550**	
628	48	41	1 447	70	70	309	8	8	2 050	300	278	198	36	34	8	—	—	1 759	141	141	1
23	—	—	80	6	3	25	14	13	275	29	29	2	1	—	—	—	—	971	288	288	2
6	—	—	26	1	1	1	—	—	64	11	10	—	—	—	—	—	—	211	155	143	3
3	—	—	5	1	1	6	—	—	51	11	11	1	—	—	—	—	—	350	110	110	4
21	1	1	42	3	3	9	1	1	122	35	34	3	—	—	1	—	—	675	253	253	5
24	—	—	65	—	—	4	—	—	165	16	15	—	—	—	—	—	—	285	—	—	6
10	1	1	17	—	—	8	—	—	53	5	5	2	—	—	—	—	—	413	243	229	7
2	—	—	1	—	—	—	—	—	10	3	3	—	—	—	—	—	—	382	52	52	8
17	—	—	17	—	—	5	—	—	77	15	15	1	—	—	—	—	—	849	229	229	9
1	—	—	3	—	—	—	—	—	9	2	2	1	—	—	—	—	—	112	138	138	10
7	—	—	25	1	1	2	3	3	93	12	12	2	—	—	1	—	—	1 581	210	210	11
5	1	1	16	—	—	4	1	1	48	5	5	—	—	—	—	—	—	200	68	65	12
133	4	4	203	2	2	32	1	1	409	40	40	22	2	2	1	—	—	1 010	157	157	13
35	—	—	71	—	—	11	—	—	216	19	17	2	—	—	—	—	—	478	6	6	14
29	1	1	113	9	9	11	1	1	160	15	13	2	—	—	—	—	—	1 223	129	129	15
11	—	—	23	—	—	6	—	—	44	4	4	3	—	—	—	—	—	147	57	57	16
10	6	1	22	4	4	2	4	3	93	11	10	1	—	—	—	—	—	497	114	114	17
264	43	38	659	19	17	65	12	10	811	364	354	26	—	—	—	—	—	2 154	144	143	18
11	—	—	18	—	—	2	—	—	106	2	2	1	—	—	—	—	—	814	310	306	19
6	1	1	20	—	—	3	—	—	64	4	3	2	1	1	—	—	—	574	144	144	20
15	1	1	22	2	2	4	—	—	90	8	8	1	—	—	—	—	—	1 476	340	336	21
19	—	—	40	1	1	10	—	—	108	5	5	2	—	—	—	—	—	1 027	107	107	22
7	—	—	24	3	3	3	—	—	73	6	6	2	1	1	—	—	—	725	127	127	23
6	1	1	6	—	—	7	2	2	22	2	2	—	—	—	—	—	—	1 187	235	235	24
14	—	—	47	—	—	4	—	—	94	6	6	4	—	—	—	—	—	1 054	253	253	25
27	—	—	84	—	—	5	—	—	189	2	2	12	—	—	—	—	—	2 319	652	652	26
3	—	—	10	—	—	4	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	1 847	827	827	27
2	—	—	1	—	—	—	—	—	15	2	2	—	—	—	—	—	—	782	157	157	28
13	1	1	41	—	—	2	—	—	218	9	9	—	—	—	—	—	—	2 123	942	942	29
270	**84**	**67**	**628**	**130**	**98**	**1 591**	**1 356**	**1 021**	**172**	**196**	**165**	**248**	**225**	**166**	**7 800**	**6 218**	**4 135**	**1 127**	**16**	**13**	
124	48	36	286	63	46	691	339	294	103	110	89	119	92	63	1 855	1 541	1 054	336	2	1	1
6	—	—	11	2	1	69	95	58	—	—	—	9	1	1	394	415	248	3	—	—	2
—	—	—	1	—	—	5	11	8	—	—	—	—	—	—	121	124	84	8	—	—	3
—	—	—	1	—	—	13	13	12	5	3	3	4	6	6	202	207	131	45	11	10	4
4	—	—	3	3	3	30	43	33	2	2	2	7	10	9	340	237	165	26	—	—	5
—	—	—	3	—	—	5	6	1	—	1	—	—	—	—	53	70	38	18	—	—	6
1	—	—	6	—	—	33	28	16	2	4	4	9	5	3	214	188	113	12	—	—	7
—	—	—	—	—	—	7	8	8	—	—	—	1	1	1	103	98	58	—	—	—	8
—	—	—	4	1	1	25	16	16	—	2	2	—	1	1	124	100	77	12	—	—	9
—	—	—	1	1	1	23	23	19	1	1	1	1	1	1	69	54	35	—	—	—	10
—	—	—	1	—	—	22	29	23	3	2	—	2	1	1	270	146	107	—	—	—	11
1	—	—	7	3	3	92	99	67	2	9	9	2	1	—	283	237	164	6	1	1	12
65	9	6	137	14	9	91	87	65	2	9	9	9	4	3	544	383	303	174	—	—	13
2	1	1	13	6	6	35	51	39	—	2	2	—	3	2	165	106	91	82	—	—	14
2	1	1	8	2	2	20	15	11	6	4	3	—	2	2	187	197	113	49	—	—	15
—	—	—	—	1	1	10	21	17	—	1	1	—	—	—	103	78	53	18	—	—	16
2	2	2	10	5	3	61	67	45	2	—	—	4	8	3	167	145	85	21	—	—	17
58	11	10	113	17	14	114	162	102	35	40	34	50	53	43	598	682	426	231	1	—	18
—	1	1	2	1	1	15	15	10	—	—	—	1	5	2	79	83	47	2	—	—	19
—	—	—	3	2	—	24	24	21	—	—	—	6	7	4	189	205	113	37	—	—	20
—	—	—	—	—	—	12	20	11	—	—	—	—	2	1	108	122	71	—	—	—	21
1	8	7	3	5	4	30	23	15	8	4	4	8	8	7	212	253	126	24	—	—	22
—	—	—	9	—	—	34	47	42	1	2	2	5	6	6	263	143	122	14	1	1	23
—	—	—	—	—	—	50	31	26	—	—	—	4	3	3	200	117	79	—	—	—	24
—	—	—	2	1	1	24	25	17	—	—	—	5	5	4	149	86	70	9	—	—	25
—	—	—	1	—	—	5	7	7	—	—	—	—	—	—	22	13	13	—	—	—	26
—	—	—	—	2	1	31	33	26	—	—	—	2	—	—	79	51	34	—	—	—	27
4	3	3	1	—	—	18	17	11	—	—	—	—	—	—	107	103	81	—	—	—	28
—	—	—	2	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	100	34	34	—	—	—	29

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under juli månad 1933. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under juli månad har prisnivån stigit något. Uppgången beror huvudsakligen på högre priser å smör och mjöl, som övervägt samtidiga sänkningar å några andra varuslag, däribland kaffe.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—juli 1933 och 1931—juli 1933. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med juli 1933 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Indextal:	Juli 1914	Årsmedeltal							1933[1]			
		1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1:a kv.	2:a kv.	Juni	Juli
Basper. juli 1914	100	158	153	154	150	140	131	127	122	121	122	123
» år 1931	.	.	.	.	.	.	100	97	92	92	93	93

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under juli stigit med en enhet. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1933, 153 med juli 1914 som utgångspunkt och 96 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 466).

[1] Preliminära tal för juli.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1932	Juli 1932	Maj 1933	Juni 1933	Juli[1] 1933	Höjn. el. sänkn. i % juli 1914—juli 1933	Höjn. el. sänkn. i % juli 1932—juli 1933
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	20	20	20	+ 33·3	0·0
separerad	»	6	28	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	235	220	223	236	253	+ 8·6	+ 15·0
mat- (lands-)	»	213	727	220	206	207	217	229	+ 9·0	+ 11·2
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	175	171	138	137	138	— 14·3	— 19·3
halvfet, » »	»	121	500	131	128	102	104	105	— 11·8	— 18·0
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	185	433	125	126	118	118	118	— 14·5	— 6·3
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	170	132	119	115	115	— 16·1	— 12·9
Potatis: gammal	5 l	28	71	44	46	36	35	35	+ 9·4	— 23·9
»	hl	·	1271	677	719	523	517	492	·	— 31·6
färsk, svensk	5 l	46	102	78	106	—	—	107	+ 3·9	+ 0·9
Gula ärter, svenska	kg	31	78	31	32	30	30	30	0·0	— 6·3
Bruna bönor, holländska	»	48	214	47	46	46	46	46	0·0	0·0
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	36	36	36	37	+ 19·4	+ 2·8
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	24	24	24	25	+ 19·0	+ 4·2
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	33	33	32	33	34	+ 25·9	+ 3·0
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	39	39	31	31	31	— 13·9	— 20·5
ris-, Burma- el. svenska prima	»	41	111	43	43	42	42	42	+ 7·7	— 2·3
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	62	62	60	60	61	+ 48·8	— 1·6
hårt, knäckebröd	»	·	·	87	86	85	85	86	·	0·0
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	60	60	58	58	58	+ 52·6	— 3·3
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	47	47	45	45	45	+ 45·2	— 4·3
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	138	137	136	136	136	+ 81·3	— 0·7
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	74	74	72	72	72	+ 63·6	— 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	88	88	86	86	86	+ 45·8	— 2·3
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	101	101	100	100	101	·	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	163	163	147	148	149	+ 26·3	— 8·6
soppkött	»	100	490	131	130	114	113	113	+ 16·5	— 13·1
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	206	209	190	191	189	+ 44·3	— 9·6
spädkalv	»	72	312	126	125	114	114	114	+ 65·2	— 8·8
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	201	212	195	196	200	+ 47·1	— 5·7
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	159	157	142	142	142	·	— 9·6
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	141	151	146	147	148	+ 15·6	— 2·0
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	147	154	151	153	153	+ 13·3	— 0·6
» amerikanskt »	»	·	·	177	169	175	174	174	·	+ 3·0
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	115	109	101	96	104	+ 38·7	— 4·6
gädda	»	108	333	171	170	140	141	159	+ 40·7	— 6·5
sill	»	84	110	63	77	59	62	78	+ 105·3	+ 1·3
strömming	»	38	114	62	60	53	57	61	+ 64·9	+ 1·7
torsk	»	55	160	92	92	88	89	89	+ 61·8	— 3·3
rödspotta (spätta)	»	79	244	150	147	142	143	148	+ 85·0	+ 0·7
kolja	»	·	·	122	121	116	113	116	·	— 4·1
Salt sill, prima Islands-	»	45	148	38	34	36	36	36	— 16·8	+ 5·9
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	73	74	69	69	69	+ 21·1	— 6·8
Kaffe, rostat, Santosblandning	»	·	·	322	329	318	316	313	·	— 4·9
Socker, bit-	»	67	133	47	47	47	47	47	— 26·6	0·0
Salt, matsalt	»	·	32	16	16	16	16	16	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	127	143	126	129	132	·	— 7·7
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	138	155	105	112	119	·	— 23·2
Bananer, prima	kg	·	·	164	180	168	169	169	·	— 6·1
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	108	107	106	106	107	·	0·0
Vitkål, svensk	»	·	·	30	42	24	26	31	·	— 26·2
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	22	22	24	24	24	·	+ 9·1
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	36	35	35	35	35	·	0·0
Fotogen, Water White	l	20	71	23	23	25	25	25	+ 25·0	+ 8·7
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	1070	1075	955	955	940	+ 28·8	— 12·6
barr-, » »	»	575	1895	820	825	725	725	725	+ 23·9	— 12·1
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	633	637	626	622	623	+ 58·9	— 2·2
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	292	292	290	289	288	+ 25·8	— 1·4
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	445	447	438	437	435	·	— 2·7
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	427	427	423	421	419	·	— 1·9

[1] Preliminära siffror.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1928	156	199	164	185	183	179	170	179	152	165	—	198	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	138	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
sept./okt. 1932	125	206	144	167	171	177	134	172	137	144	—	188	125	205	169	166	152	181
dec./jan. 1933	123	206	142	166	171	176	132	172	136	143	—	188	122	209	169	165	152	181
mars/apr. »	119	202	139	163	187	175	130	172	136	142	—	188	124	209	172	171	152	183
juni/juli »	120	202	138	162	187	175	132	172	138	142	—	183	128	209	171	175	173	182

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli 1928	173	174	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	160
» 1929	169	164	173	1192	123	161	153	556	837	169	161	544	170	153	132	160
» 1930	164	161	165	1189	116	155	143	572	866	162	158	531	167	156	129	158
» 1931	158	151	154	1003	106	147	133	539	738	153	150	488	150	137	123	145
juli/aug. 1932	·	149	·	994	91	141	121	·	708	·	138	465	·	126	117	·
aug./sept. »	·	149	·	1003	90	141	120	·	705	·	137	456	·	126	117	131
sept./okt. »	156	149	156	998	89	143	119	517	713	141	136	455	·	126	116	·
okt./nov. »	·	149	·	998	87	143	119	·	720	·	136	462	·	125	116	·
nov./dec. »	·	149	·	1015	87	143	119	·	726	·	135	465	·	125	116	129
dec./jan. 1933	154	148	155	1006	85	142	118	516	722	140	134	468	132	124	115	·
jan./febr. »	·	[1]147	·	996	84	141	117	·	724	·	133	463	·	122	112	·
febr./mars »	·	147	·	989	85	139	117	·	722	·	133	461	·	122	113	127
mars/apr. »	153	147	157	980	85	137	117	523	715	—	132	—	·	—	—	·
april/maj »	·	147	·	977	—	136	117	·	—	—	131	—	·	—	—	·
maj/juni »	·	147	·	975	—	136	118	·	—	—	130	—	·	—	—	—
juni/juli »	153	148	160	967	—	138	119	—	—	—	131	—	—	—	—	—

[1] Det efter äldre grunder beräknade indextalet, vari bl. a. skatteposten ingår, utgör 163. — [2] Ny indexserie, beräknad efter guldvaluta.

Litteraturöversikt.

(Juli 1933.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BAROU, N. Das genossenschaftliche Finanzwesen im Rahmen des kapitalistischen Systems. (Föredrag.) Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen juli 1933.

CHRISTIANSEN, E. Statskapitalisme. (Radioföredrag.) *Samfundets Krav 1932*, nr 8.

FREUNDLICH, EMMY. New types of commercial policy. Review of international cooperation 1933, nr 7.

FRISCH, R., Depresjonens problem. Replikk til Johan Åkerman. Statsökonomisk tidsskrift 1933, nr 3.

GLOERFELT-TARP, KIRSTEN. Kvinden i Arbejdslivet. Socialt Tidsskrift 1933, nr 6.

HÖGBOM, I. Världshandelns förskjutningar och deras återverkan på sjöfarten. (Föredrag med diskussion.) Sveriges allmänna sjöfartsförenings tidskrift 1933, nr 6/9.

KOEFOED, H. Kan staten lede bankvesenet? Socialt arbeid 1933, nr 6.

NIEMEYER, A. Hämningar i den europeiska textilindustrien. Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1933, nr 5/6.

OHLIN, B. Till frågan om penningteoriens uppläggning. Ekonomisk tidskrift 1933, nr 2.

PALM, E. Bedauxsystemet. Industria 1933, nr 15.

SECRÉTAN, J. International labour conventions as a means of assuring identity of treatment for national and foreign workers on a basis of reciprocity. International labour review juni 1933.

SMITH, H. Handelspolitik. Socialt arbeid 1933, nr 6.

URWICK, L. Organisering som vetenskap. (Föredrag.) Industritidningen 1933, nr 6.

Beschränkung der Maschinenarbeit. Soziale Praxis 1933, nr 30.

Förtroendefrågan. Affärsvärlden 1933, nr 29.

The London conference and public works. Industrial and labour information 24 juli 1933.

Statshushållningen i depressionen. Industria 1933, nr 16.

Sverige.

CASSEL, G. Sveriges valutapolitik. Skandinaviska kreditaktiebolagets kvartalsskrift 1933, nr 3.

LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND. Den kommunala skatteutjämningen. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1933, nr 7.

MURRAY, W. Den svenska brödsädsregleringen. (Föredrag.) Kungl. landtbruks-akademiens handlingar och tidskrift 1933, nr 4.

The labour question in Swedish agriculture. International labour review juni 1933.

Amerikas förenta stater.

Gesetzliche Massnahmen zur Krisenbekämpfung in den Vereinigten Staaten. Soziale Praxis 1933, nr 30.

Finland.

EKELUND, E. Inkomst- och förmögenhetsbeskattningen i Finland. Nordisk statistisk tidskrift 1932, nr 2/3.

Frankrike.

Krisens lärdomar i Frankrike. Sv. export 1933, nr 15.

Italien.

RAUECKER, B. Die korporative Idee in Italien. Arbeit und Beruf 1933, nr 13.

Norge.

NIELSEN, A. M. Den norska antibojkottlagen. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 28.

TORSVIK, HJ. Den norska bojkottlagen. Industria 1933, nr 15.

Schweiz.

Die wirtschaftliche Lage in der Schweiz und die sozialpolitische Entwicklung im Jahre 1932. Soziale Praxis 1933, nr 28.

Tyskland.

DIETZE, C. v. Die Bedeutung des preussischen Erbhofrechts für die soziale und wirtschaftliche Entwicklung des Bauerntums. Soziale Praxis 1933, nr 29.

Die wirtschaftspolitischen Grundsätze der Reichsregierung. Soziale Praxis 1933, nr 29.

Arbetarskydd.

GOLDSTERN, N. & PUTNOKY, F. Die Wirtschaftlichkeit der künstlichen Beleuchtung in der Textilindustrie. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1933, nr 26.

HAGMÜLLER, K. Die wirtschaftliche Bedeutung des Arbeiterschutzes. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 7.
MUMELTER, K. Rationalisierung der Betriebe und Unfallsgefahr. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1933, nr 3.
SETTELE, E. Über den Einfluss des Feuchtigkeitsgehaltes auf den Wärmeschutz von Baumaterialien. Gesundheits-Ingenieur 1933, nr 27.
WUORELA, E. K. O. Olycksfallen i arbete; deras orsaker och följder. Industritidningen 1933, nr 6.
ZANDER, A. Eldfara och brandskydd i fartyg. Sv. sjöfartstidning 1933, nr 27—28.
ÖDLUND, H. O. Om klyvkniv vid cirkelsågar. Arbetarskyddet 1933, nr 6/7.
Invaliditet ved bedriftsulykker. [Rec. av J. Nordin: Invaliditet vid olycksfallsskador.] Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 13/14.
Neuer Wasserstandsanzeiger für Dampfkessel. Die Wärme 1933, nr 26.
Unfallverhütungskalender 1933. (Referat.) Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 4.

Sverige.

SCHAEFFER, B. Dammbindningsapparat, använd vid bergborrning av uppåtriktade borrhål i Kiruna. Teknisk tidskrift 1933, nr 23.
Bristande föreskrifter om skötseln av hissar. Elektrikern 1933, nr 3—4.
Ögonskyddsskärmen »Ideal». Verkstäderna 1933, nr 6.

Amerikas förenta stater.

YOUNG, A. H. Safety at the quarter century mark. National safety news juli 1933.

Tyskland.

GRIDL. Neuartige Schutzvorrichtungen. (Referat.) Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 4.
[WIETFELDT.] Senkung der Unfallkosten. (Referat.) Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 4.

Österrike.

RISSEL, V. 50 Jahre Gewerbeaufsicht in Österreich. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 7.
TEISSL, L. Aufbau und Ausbau des Betriebsschutzes im österreichischen Sozialrechte. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 7.

Arbetslön och arbetstid.

Die Regierungen und die internationale Regelung der Arbeitszeitverkürzung. Soziale Praxis 1933, nr 30.

Amerikas förenta stater.

A review of minimum wage legislation. Conference board service letter 30 juni 1933.

Italien.

Arbeitsverdienste in Italien. Wirtschaft und Statistik 1933, nr 12.

Ryssland.

Nya tendenser i Sovjets lönepolitik. Industria 1933, nr 16.

Storbritannien.

The adjustment of wages by sliding-scale arrangements. The Ministry of labour gazette 1933, nr 7.

Tyskland.

LÜDERS, ELSE. Die Entwicklung des Lohnschutzes in der Heimarbeit. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 18.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BROSTER, E. J. The causes of unemployment. Unity juli 1933.
LEDERER, E. Technical progress and unemployment. International labour review juli 1933.
Some recent censuses or estimates of unemployment. International labour review juli 1933.

Sverige.

CASPARSSON, R. Samhällssolidaritet. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 26.

Amerikas förenta stater.

Den amerikanska industrilagen och dess närmaste följder. Industria 1933, nr 16.
De beslutade krisåtgärderna i Amerika. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 30.
Labor turnover in manufacturing establishments, 1st quarter of 1933. Monthly labor review maj 1933.

Kanada.

Relief of unemployment through land colonization in Canada. Monthly labor review maj 1933.

Storbritannien.

HEYER, F. Die Reform der britischen Arbeitslosenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1933, nr 3.
STRAND, S. G. Arbetslöshetens bekämpande i England. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 30.
Keeping up the morale of the English unemployed. Monthly labor review maj 1933.

Tyskland.

BIRKENHOLZ, C. Neue Wege der Arbeitsvermittlung. Arbeit und Beruf 1933, nr 14.
STEPHAN. Arbeitsbeschaffung durch das Gesetz zur Verminderung der Arbeitslosigkeit. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 19.
Deutsche Arbeitsfront und ständischer Aufbau Soziale Praxis 1933, nr 28.

Befolkningsfrågan.

GAMMELGAARD, HJ. Befolkningsspörgsmaalet. Samfundets Krav 1933, nr 1.
Rassenpolitik und eugenische Sterilisierung. Soziale Praxis 1933, nr 29.

Tyskland.

Die Selbstmorde im Deutschen Reich im Jahre 1931. Wirtschaft und Statistik 1933, nr 13.

Österrike.

Der Geburten- und Sterberückgang in Österreich in den Jahren 1901 bis 1931, dargestellt nach Grössenstufen der Gemeinden. Statistische Nachrichten 1933, nr 7.

Bostadsförhållanden.

Tyskland.

MEIER, W. Die Sicherung der Gemeinnützigkeit im Wohnungswesen durch das Gesetz vom 14. Juli 1933. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 21.
STÜRZENACKER. Eigenheimsiedlung und Altstadtsanierung in Hamburg. Soziale Praxis 1933, nr 30.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

GREGERSEN, MARIE BENEDICTE. Om den systematiske erkendelse og opdragelse af vanskelige börn. Socialt Tidsskrift 1933, nr 6.
NÖRVIG, J. Et Par Bemærkninger til Frk. Gregersens Artikel om den systematiske Erkendelse og Opdragelse af vanskelige Börn. Socialt Tidsskrift 1933, nr 6.

Sverige.

JACOBSSON, T. Undersökningen av det sociala hjälpklientelet. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 10.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

CARLGREN, A. Glimtar av arbetet längst i norr. Svenska röda korset 1933, nr 7.
LICHTENSTEIN, A. Epidemisjukhusens platsreserv bör utnyttjas bättre. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 6.
— Om användningen av epidemisjukhus för vård av andra sjukdomar än dem som avses i epidemilagen. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1933, nr 3.

Frankrike.

STJERNSTEDT, E. Hjälpstationer på landsvägar i Frankrike, Belgien och Holland. Svenska röda korset 1933, nr 7.

Jord- och egnahemsfrågan.

COSTANZO, G. Les conditions du crédit et l'endettement de l'agriculture dans les pays de l'Europe centrale et orientale. Revue internationale d'agriculture 1933, nr 6.

Tyskland.

ODHE, TH. Jordbruksskyddet i Tyskland. Kooperatören 1933, nr 12—13.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

JULSONNET, M. Kollektive overenskomster. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 13/14.

Norge.

Arbeidstvistloven. Arbeidsgiveren 1933, nr 13/14.
Forandringene i arbeidstvistloven. Arbeidsgiveren 1933, nr 15/16.

Österrike.

HEINDL, H. Neuestes Arbeitsrecht der Notverordnungen. Arbeit und Wirtschaft 1933, nr 7.

Kooperation.

BARTON, A. A. Co-operators and world chaos. The co-operative review juli 1933.
STOLPE, H. Kooperativ och privat stordrift. Kooperatören 1933, nr 12.
Co-operative wholesale trade and the price level. Review of international cooperation 1933, nr 7.
Forbrukerkooperasjonen skal betale full statsskatt. Handelsstandens maanedsskrift 1933, nr 7.
Die gegenwärtige Lage der Genossenschaftsbewegung in den einzelnen Ländern. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 26.

Sverige.

GROTKOPP, W. Anhaltender Aufstieg der schwedischen Genossenschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 26.

Estland.

Agricultural co-operation in Estonia. Review of international cooperation 1933, nr 7.

Levnadskostnader.

FLASKÄMPER, P. Neue Probleme aus der Statistik der Haushaltsrechnungen. Deutsches statistisches Zentralblatt 1933, nr 4.
Die Saisonschwankungen der Preise landwirtschaftlicher Erzeugnisse. Wirtschaft und Statistik 1933, nr 13.

Sverige.

JACOBSSON, O. E. Mellanhandsvinsten å mjölkhandeln. Sv. livsmedelstidning 1933, nr 15.

Norge.

LANGFELDT, E. Plan for kostholdet i Norge bygget på landets egen produksjon. Statsökonomisk tidsskrift 1933, nr 3.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Amerikas förenta stater.

Verkmästareutbildning i Amerika. Arbetsledaren 1933, nr 12.

Tyskland.

MARTELL, P. Zur Entwicklung der Arbeitsschulen. Arbeit und Beruf 1933, nr 13.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

THULIN, E. Vad är orsaken till konsumtionsminskningen? Tidskrift för systembolagen 1933, nr 7.

Finland.

JÄRVINEN, M. Förbudsomröstningen i Finland år 1931. Nordisk statistisk tidskrift 1932, nr 2/3.

Socialförsäkring.

CHRISTENS, S. Om Personforsikring. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1933, nr 7.

Sverige.

ANDERSSON, THROFIL. Huru långt har sjukkasseverksamhetens omorganisation fortskridit. Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 7.

LEVINSON, K. Pensionsstyrelsen om skatteutjämningsberedningens principbetänkande. Pensionsförsäkringen 1933, nr 6.

Danmark.

BORBERG, L. P. Socialreformen. Samfundets Krav 1933, nr 2.

JENSEN, O. Den danska socialreformen. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 27—29.

LASSEN, R. Den danske Socialreform. Nordisk administrativt Tidsskrift 1933, nr 2.

Tyskland.

KNOLL. Landwirtschaftliche Entschuldung und Sozialversicherung. Die Reichsversicherung 1933, nr 6.

SAUERBORN. Aus der Entstehungsgeschichte der deutschen Krankenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 18.

SCHUCHARDT, H. E. Die Ansprüche der aus der deutschen Sozialversicherung ausscheidenden Personen. Rivista le assicurazioni sociali Suppl. 1933, nr 2.

SCHULTE-HOLTHAUSEN. Zum gegenwärtigen Stande der deutschen Kriegsopferversorgung. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 19.

Die Neuordnung der Sozialversicherung vom Standpunkte des Nationalsozialismus. Die Reichsversicherung 1933, nr 6.

Ut- och invandring.

Mellanfolkliga konferensen för vandringsstatistik. Nordisk statistisk tidskrift 1932, nr 2/3.

Frankrike.

MAUCO, G. Immigration in France. International labour review juni 1933.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
577. Proceedings of the 19th annual meeting of the International association of industrial accident boards and commissions held at Columbus, Ohio, Sept. 26—29, 1932.
579. Wages and hours of labor in the boot and shoe industry, 1910 to 1932.

— — Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1933.
102. *Correll, Marie.* Industrial injuries to women in 1928 and 1929 compared with injuries to men.
103. Women workers in the 3rd year of the depression. Study by students in Bryn Mawr summer school under direction of *Amy Hewes.*
104. *Dempsey, Mary V.* The occupational progress of women, 1910 to 1930.

BARGAINING, Collective, through employee representation. New York 1933. (National industrial conference board.)

BAYERN. Bayer. Gewerbeaufsichtsbeamten und Bergbehörden.
Jahresberichte. 1931—32. Münch. 1933.

BOSTADSPROBLEM, Moderna. Från stadsplan till bostaden som hem. Sthlm 1933. (Ur innehållet: *U. Åhrén.* Stadsbyggandet och stadsplanen. — *C. Lindhagen & G. E. Eggert.* Markfrågan. Diskussion. — *S. Westholm.* Bostadsplanens förändring under senare år. — *J. A. Höjer.* Hygieniska krav på vår bostad, med särskild hänsyn till kampen mot väggohyran. — *Eleonor Lilliehöök.* Bostaden som hem. — *A. Nordström.* Byggnadskostnaden. — *K. Bergström.* Fastighetsfinansiering. —

O. Engkvist. Rationalisering ur teknisk synpunkt. — *Sigfrid Hansson.* Byggnadsgillen. — *K. Bergström.* Lagstiftningsfrågor. — *S. Wallander.* Äga eller hyra sin bostad. — *B. Nyström.* Bostadsmarknaden och dess företeelser. — *H. Heyman.* Nationalekonomiska synpunkter på bostadsfrågan.)

BYGGNADSDAG, Nordisk, 1932. Helsingfors den 4—6 juli 1932. Föredrag och utställningar. Hfors [1933].

CANADA. Department of labour.
Labour legislation in Canada 1932. Ottawa 1933.

DANMARK. Dansk Arbejdsgiverforening.
Beretning. 1932/33. Khvn 1933.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1933.
Bd 88: H. 7. Byggevirksomheden 1916—31.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1933.
26. Arbetsstatistik.
B. Understödskassor. 27 (1930).
32. Sociala specialundersökningar.
11. Den tekniska personalens arbets- och avlöningsförhållanden år 1929.

— Finlands Röda kors.
Finlands Röda kors och dess barnskyddsavdelning general Mannerheims barnskyddsförbund år 1932. Hfors 1933.

FUNCKE, L. v. Handbuch für den freiwilligen Arbeitsdienst mit Erläuterungen. 3., völlig umgearb. Aufl. Berl. 1933.

HALLANDS SKOMAKERIIDKARES OCH SKOHANDLARES DISTRIKTSFÖRENING.
Minnesskrift 1918—33. Halmstad 1933.

HANSEN, HANS. Kommunisterne splitter. Et Opgör med de kommunistiske Splittelsesmænd paa Grundlag af officielle kommunistiske Aktstykker. Udg. paa Foranledning af De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund. Khvn 1933.

HUISHOUDREKENINGEN van gezinnen in het landelijk gedeelte der gemeente (1 januari—31 december 1930). — Comptes de ménage dans la partie rurale de la commune . . . Amsterd. 1932. (Statistische mededeelingen van het bureau van statistiek der gemeente Amsterdam. No. 96.)

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
The I. L. O. year-book. Year 3 (1932). Geneva 1933.
Studies and reports. Geneva 1933.
Ser. M. (Social insurance.)
10. Compulsory pension insurance. Comparative analysis of national laws and statistics.

IRLÄNDSKA FRISTATEN. Registrar of friendly societies.
Report. 1932. Dubl. 1933.

LANTBRUKSSTYRELSEN, K.
Berättelse för år 1932. Sthlm 1933.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'État.
Commerce extérieur et transit de la Lettonie 1932. Riga 1933.

MÆND og Meninger i dansk Socialpolitik 1866—1901. Under red. af *P. Engelstoft & Hans Jensen.* Khvn 1933. (Studier fra Institutet for Historie og Samfundsökonomi. 2.)

NORDIN, J., [utg.] 8-timmarslagen. Redogörelse för tillämpningen av bestämmelserna i lagen om arbetstidens begränsning under åren 1919—32. Sthlm 1933.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
11. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden for industriarbeidere m. v. 1930.
12. Norges handel 1932.

PIGOU, A. C. The theory of unemployment. Lond. 1933.

POLEN. Ministère de l'assistance sociale.
Aperçu sur l'inspection du travail en Pologne en 1931. Varsovie 1932.

— Office central de statistique.
Le petit annuaire statistique de la Pologne. Année 3 (1933). Varsovie 1933.

PUBLIKATIONER, Statens järnvägars. Sthlm 1933.
Statens järnvägsbyggnaders berättelse år 1932.

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1933.
35. Bevölkerungsbewegung in der Schweiz 1931.

— Eidg. Volkswirtschaftsdepartement.
Berichte der eidgenössischen Fabrikinspektoren über ihre Amtstätigkeit im Jahre 1932. Aarau 1933.

— Schweizerischer Verein von Dampfkessel-Besitzern.
Jahresbericht 64 (1932). Brugg 1933.
— Technischer Anhang: *E. Höhn.* Massnahmen gegen Öldampfexplosionen. Brugg 1933.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Försäkringsväsen.
Enskilda försäkringsanstalter år 1931. Av Försäkringsinspektionen.
Järnvägar.
Statens järnvägar år 1932. Av K. järnvägsstyrelsen.
Rättsväsen.
Brottsligheten år 1930. Av Statistiska centralbyrån.
Socialstatistik.
Arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln. Av K. socialstyrelsen.
Telefon och telegraf år 1932. Av K. telegrafstyrelsen.

STEWART, ANNABEL M. & B. M. Statistical procedure of public employment offices. An analysis of practice in various countries and a plan for standard procedure in the United States made for the Committee on governmental labor statistics of the American statistical association. New York 1933. (Russell Sage foundation.)

STORBRITANNIEN. Chief inspector of factories and workshops.
Annual report for the year 1932. Lond. 1933.
— Industrial health research board.
Annual report. 13 (1932/33). Lond. 1933.

SWEDEN. Power and industry 1933. A souvenir of the World power conference sectional meeting in Sweden 1933. Sthlm 1933.

SVENSKA METALLINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET. Verksamhetsberättelse för år 1932. Sthlm 1933.
SVENSKA SÅGVERKSINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET. Berättelse. 1932. Gävle 1933.
TYSKLAND. Statistisches Reichsamt. Personalstand und Personalausgaben der öffentlichen Verwaltung im Deutschen Reich. (Erhebung vom 31. März 1930 unter Berücksichtigung der Entwicklung in den Rechnungsjahren 1931/32 und 1932/33.) Berl. 1933. (Einzelschriften zur Statistik des Deutschen Reichs. Nr 26.)
UNGERN. Office central de statistique. Annuaire statistique hongrois. Nouveau cours. 39 (1931). Budap. 1933.
UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1933. Sthlm 1933.
22. *Bergendal, R.* Förslag till lag om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller av annan rubbning av själsverksamheten lidande personer. Avg. d. 22 juli 1933. (Ju.)
ÅRSBOK för Sveriges kommuner. Årg. 16 (1933). Utg. av Statistiska centralbyrån.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 4 juli—10 augusti 1933 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
455.	K. Maj:ts förnyade cirkulär till de myndigheter, vilka verkställa upphandling för statens behov, ang. ökad användning av inhemskt vedbränsle m. m.	30 juni
473.	K. kung. ang. förbättringsbidrag och nybyggnadslån till främjande av byggnadsverksamhet på landet	30 »
476.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	20 juli
480.	K. kung. *om ändring* i vissa delar av kung. *den* 26 juli 1927 (*nr* 338) med vissa bestämmelser ang. skjutvapen och ammunition	20 »
481.	K. kung. om förbud mot politiska uniformer	20 »
487.	K. kung. ang restitution av tillverkningsskatt för brännvin och omsättningsskatt för spritdrycker	20 »

Arbetsmarknaden under augusti månad 1933.

Antalet ansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 503 i juli till 476 i augusti. Motsvarande siffror för år 1932 voro 370 och 366. Den vid denna tid i regel inträdande förbättringen av det svenska arbetsmarknadsläget har sålunda även i år kommit till synes. Vid de särskilda anstalterna har för månaden redovisats en ökning i platstillgången med cirka 13 %, under det att samtidigt sökandefrekvensen stegrats med cirka 7 %. Denna relativa förbättring av läget är nästan uteslutande att tillskriva förhållandena inom gruppen jordbruk och skogshushållning och är sålunda ej ett uttryck för en utveckling i gynnsam riktning av näringslivet i dess helhet.

För skördearbetets avslutande har tillfällig hjälp måst anlitas i betydligt större omfattning än förra månaden, trots att på de flesta håll gott skördeväder gynnat en rationell användning av den ordinarie arbetskraften. För övrigt har förmedlingsverksamheten för jordbruket redan i stor utsträckning avsett platser för statfolk till den förestående höstflyttningen. Bristen på mjölkningskunnig yngre personal är fortfarande iögonfallande. Vad skogsbruket beträffar, har dess läge tillfälligt förbättrats, huvudsakligen genom de flerstädes igångsatta skogsavverkningarna på eldhärjade områden. Detta gäller särskilt Norrbottens län.

Läget inom industri och hantverk uppvisar på det hela taget under månaden ingen större förändring. Den med juli månad inträdande ökningen i antalet arbetsansökningar inom byggnadsverksamheten, som sannolikt förorsakats av de nya direktiven angående arbetskonflikters inverkan på understödsverksamheten, har stadigt fortgått jämväl under augusti. Icke desto mindre kan på detta område ett något förbättrat relationstal uppvisas. Metall- och maskinindustrien, där läget under de närmast föregående månaderna något förbättrats, visar nu åter vikande tendens.

Ehuru läget inom stenindustrien fortfarande är synnerligen tryckt, har dock platstillgången på sina håll redovisats såsom förbättrad. Den redan förut knappa efterfrågan på arbetskraft inom grupperna gruvdrift och malmförädling samt trävaruindustri har, jämfört med förra månaden, nedgått till hälften.

För sjöfolket har arbetsmarknaden i sin helhet under den gångna månaden visat sig icke obetydligt sämre än i juli, men dock avgjort bättre än i fjol vid samma tid. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 578 påmönstringar och 2 518 avmönstringar. Förra månadens siffror voro respektive 3 258 och 2 585.

Även inom gruppen handel och samfärdsel måste arbetstillgången genomgående betecknas som försämrad, särskilt — såsom vanligt vid

denna tid — för hotell- och restaurangpersonal. Transportväsendet företer också tecken på avmattning.

Såsom också typiskt för denna tid på året har inom det husliga arbetet skett en kraftig uppgång i såväl antalet platser som ansökningar. Kvalifikationerna hos en stor del av de sökande synas dock fortfarande vara otillräckliga, då trots den jämförelsevis goda tillgången å arbetskraft (115 ansökningar på 100 platser) knappast mer än $^2/_3$ av antalet lediga platser kunnat tillsättas.

Läget på ungdomsförmedlingen synes något försämrat i jämförelse med såväl föregående månad som augusti förra året.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare, som under redogörelsemånaden endast undergått en obetydlig förändring, uppgick vid månadens slut till c:a 24 160. Vid utgången av augusti månad 1932 var siffran 15 865. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av augusti 138 855 mot 145 458 en månad tidigare. Den 1 augusti 1932 var siffran 94 687.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under augusti 1933 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225	171
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	198
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	201
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	198
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	192
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	169
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	178
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	236
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	418
1933	*569*	*565*	*577*	*510*	*458*	*451*	*503*	*476*	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1931	165	131	109	96	78	91	111	125	131	182	365	551	154
1932	320	255	210	190	209	201	193	204	253	285	566	914	283
1933	*533*	*461*	*358*	*350*	*361*	*314*	*333*	*313*	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1931	229	254	214	233	193	212	224	228	222	286	422	327	257
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	445
1933	*575*	*585*	*642*	*559*	*479*	*480*	*539*	*520*	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	Med.
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6	10·1
1925	14·8	13·6	12·6	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	11·0
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1	12·2
1927	16·8	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	12·0
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·8	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	*28·8*	*27·6*	*28·6*	*25·5*	*21·9*	*21·0*	*19·7*	—	—	—	—	—	—

Dyrortsgrupperingsarbetets grunder.

I Soc. Medd. har redan förut (årg. 1932, sid. 251) redogjorts för igångsättandet av den utredning rörande dyrortsgrupperingsarbetets grunder, som socialstyrelsen i juni 1931 erhöll uppdrag att verkställa i samråd med särskilt tillkallade sakkunniga. I utredningen, som nu slutförts, ha förutom de 8 sakkunniga deltagit medlemmar av sociala rådet, huvudsakligen sektionen för socialstatistik. Sedan ett preliminärt förslag till yttrande utarbetats av socialstyrelsen, påkallades medverkan från intresserade myndigheter och organisationer i den formen, att förslaget i fråga i början av mars 1933 tillställdes 22 statliga centrala myndigheter och nämnder, överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser samt 26 kommunala och enskilda sammanslutningar, bland vilka märktes bl. a. svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen och de större tjänstemannaorganisationerna. Alla utom en av de sålunda tillskrivna avgåvo mer eller mindre omfattande utlåtanden över förslaget. Dessutom inkommo 7 andra personalsammanslutningar självmant med yttranden i ärendet. Efter prövning av de framförda synpunkterna avgav styrelsen till Kungl. Maj:t med skrivelse den 14 juni 1933 »Utredning och förslag rörande grunder och förfaringssätt för dyrortsgrupperingsarbetet ävensom i samband därmed stående frågor» (Statens offentliga utredningar 1933: 21). Till utredningen har fogats sammanfattningar av ovannämnda utlåtanden jämte ett antal särskilda yttranden av de tillkallade sakkunniga.

Utredningen innehåller en utförlig redogörelse för tillämpade metoder vid senaste dyrortsgrupperingar och därjämte motiveringar för antingen fortsatt tillämpning eller ändringar av tidigare tillvägagångssätt. Framställningen avslutas med en koncentrerad sammanfattning av styrelsens ändrings- och kompletteringsförslag, vilken här i huvudsak må återgivas.

A. Priser å livsmedel, lyse och bränsle.

1. Från varulistan uteslutas posterna halvfet ost och antracit, men tilläggas dels några varuslag såsom representanter för charkuterivaror (malet kött eller fläskkorv), frukt och grönsaker (äpplen, apelsiner, bananer, katrinplommon, vitkål och morötter) samt för maltdrycker och tobak, dels även kokgas.
2. Varubeteckningar och anvisningar fullständigas för ernående av ännu större klarhet i fråga om åsyftade varukvaliteter.
3. De uppgiftslämnande kommunala myndigheterna åläggas att i största möjliga utsträckning söka erhålla verifikationer av resp. försäljare å vederbörande varuslags kvalitet och pris.
4. Därest uppgiftslämnande myndighet måste inhämta prisuppgifter å något eller några varuslag från annan, närgränsande ort, bör tydligt angivas, vilken denna ort är.
5. Med avseende å den indelning i landsdelar, som tillämpas vid fastställandet av särskilda livsmedelsbudgeter för olika delar av riket, göres den ändringen, att Gotland överföres från Norra till Södra Götaland.
6. De s. k. kompletteringstalen användas icke vid beräkningen av livsmedelsposternas utgiftssummor.

B. Bostadshyror.

1. Den förut tillämpade metoden att räkna med lägenhetstyper av olika storlek för olika delar av riket (södra, mellersta och nordligaste Sverige) användes icke längre, utan skall beräkningen av hyrespriserna å resp. orter avse samma antal eldstäder för riket i dess helhet.

2. Den vid näst föregående dyrortsgruppering tillämpade metoden att söka åstadkomma viss utjämning mellan orterna med hänsyn till den olika förekomsten av mera högvärdiga lägenheter, varvid man som måttstock använt den procentuella andelen lägenheter med centraluppvärmning, utvecklas vidare med beaktande av blivande hyresräkningsresultat och i samråd med sakkunniga, däribland representanter för befattningshavarna.

3. Den hittills tillämpade minimigränsen för vad som bör räknas till »boningsrum» resp. kök höjes eventuellt från 5 till 6 kvadratmeter.

4. Möjligheterna att genomföra en individuell kontroll från hyresgästernas sida av fastighetsägarnas uppgifter till hyresräkningarna upptagas till närmare prövning.

5. Vid fastställandet av medelhyresnivån å de hyresräknade orterna räknas boningsrum under 6 kvadratmeter och kök under sex kvadratmeter eller därmed jämförlig kokvrå resp. = $^1/_2$ eldstad.

6. Vissa åtgärder vidtagas för åstadkommandet av en mera effektiv lokal granskning av fastighetsägareformulärens uppgifter till hyresräkningarna.

7. Den för landsbygdens del hittills tillämpade metoden att räkna med en generell bostadskostnadsnivå å alla orter, med uppdelning endast i orter med tämligen allenarådande jordbruksbygd och sådana av »blandad» eller mera industriellt betonad karaktär, bibehålles fortfarande men modifieras eventuellt med hänsyn till hyresnivåerna inom olika landsdelar.

8. Vid uppdelning av landsbygdskommunerna i jordbruks-, »blandade» och övriga kommuner utnyttjas den nu pågående folkräkningens resultat i fråga om yrkesförhållandena — vilka resultat anses ligga färdiga på våren 1934.

C. Skatter.

1. Skatteposten medräknas hädanefter även vid skattegrupperingen.

2. Av praktiska skäl införskaffas ej vidare uppgifter om personliga skatter och tingslagsmedel.

D. Övriga utgiftsposter.

1. Medtagandet vid dyrortsberäkningarna av några poster utöver de i dessa beräkningar hittills ingående synes i allmänhet icke möjligt eller ens försvarbart. I de fall där det läte sig göra med hänsyn till att vederbörande poster ingå i budgeten med enhetliga belopp över hela riket (t. ex. galoscher, medicin, böcker, vissa inventarier, radiolicens, telegram- och postporto o. s. v.), har man dock särskild anledning att ej heller medtaga dessa, på budgetsumman i en ensidig riktning inverkande poster.

2. Beträffande sådana verkligt illa belägna orter (fyrplatser, ödemarksorter o. dyl.), som kunna bliva mera avsevärt lidande på uteslutandet av vissa kostnadsfaktorer, bör det vara tänkbart (och förekommer redan nu i ganska stor utsträckning i praktiken), att därstädes bosatta befattningshavare genom särskilda anordningar, vilka icke beröra dyrortsgrupperingen, hållas skadeslösa härför.

E. Dyrortsgrupperingarnas slutförande och i samband därmed stående frågor av mer administrativ natur.

1. Övervägande skäl tala för ett offentliggörande av indextalen för resp. orter, om ock vissa olägenheter härav skulle göra sig gällande. Mindre lämpligt synes däremot vara att publicera jämväl de absoluta krontalen.

2. Antalet ortsgrupper, som för närvarande vid skattegrupperingen utgör fem och vid lönegrupperingen sju — jämte en åttonde år 1931 tillkommen extra grupp — torde lämpligen, framför allt om det skulle bliva möjligt att få en sammanslagning till stånd mellan de bägge ortsgrupperingarna, böra för dem båda fastställas till fem; dock att ingen ändring av nuvarande antal grupper vid lönegrupperingen bör vidtagas annat än i samband med löneregleringen.

3. Vid varje ny löneregleringen resp. skattelagstiftning böra jämväl intervallerna för ifrågakommande dyrortsgrupper fastställas och sedan förbliva oförändrade intill dess statsmakterna genom gemensamt beslut vidtaga ändringar. Så länge nuvarande löneregleringen resp. skattelagstiftning bibehållas, böra de vid senast verkställda skatte- och lönegruppering tillämpade intervallerna äga bestånd, dock givetvis med de ändringar, som kunna betingas därav att skatterna medräknas vid skattegrupperingen.

4. För kommande dyrortsgrupperingar äro mera noggrant utformade regler för behandlingen av stadssamhällenas administrativt inkorporerade ytterområden önskvärda.

5. Särskilda, mera allmänna regler fastställas för banvakternas placering i dyrortshänseende, med överlämnande åt socialstyrelsen att i samråd med järnvägsstyrelsen verkställa den individuella tillämpningen av dessa regler.

6. För såväl skatte- som lönegrupperingen bör fastställas en giltighetsperiod av fem år med bibehållande av de hittills tillämpade reglerna för partiella förändringar under tiden mellan grupperingarna.

7. Lämpligt synes vara, att Kungl. Maj:t, då förändringar påkallas i den administrativa indelningen under en ortsgrupperings giltighetstid, redan i samband med fastställande av dylik förändring upptager till prövning och avgörande frågan om därav berörda områdens placering i ortsgrupp — eventuellt hänskjuter sådan fråga till den föreslagna riksprisnämnden — varvid dock alltid socialstyrelsens yttrande i ämnet synes böra inhämtas.

F. Dyrortsgrupperingarnas omfattning och allmänna organisation.

1. Indextalen för resp. orter och eventuellt även de absoluta kostnadssummorna lära, trots härmed förenade olägenheter, komma att även i fråga om följande grupperingar offentliggöras.

2. Vid dyrortsgrupperingarna bör ett mera generaliserande förfarande än det i huvudsak hittills använda komma till användning beträffande landsbygden och småorterna.

3. För erhållande av en mera auktoritativ kontroll och revision av uppgifterna till dyrortsgrupperingarna och därigenom även av en anordning som i allt fall kunde väcka större förtroende hos de intresserade parterna, synes önskvärt att inskjuta en granskning genom lokala förtroendeorgan (länsprisnämnder), vilkas domslut sedermera icke finge ändras annat än genom ett för hela riket centralt förtroendeorgan av samma art (riksprisnämnd). Anförda organisationsförslag är emellertid av den omfattning och innebörd, att dess eventuella realiserande kräver närmare utredning under medverkan av därav berörda myndigheter och intressen. En sådan utredning bör komma till stånd.

4. I avvaktan härpå underställes Kungl. Maj:t ett organisationsförslag av väsentligt enklare konstruktion och åsyftande endast att garantera större trygghet för korrekta uppgifter och därpå fotade indextal vid dyrortsgrupperingarna. De i detta förslag förekommande bestämmelserna vore avsedda att komma till användning vid nästinstundande dyrortsgruppering.

Kollektivavtal i Sverige år 1932.

Nedanstående tabell utvisar antalet och fördelningen på olika näringsgrupper av de i socialstyrelsens statistik redovisade kollektivavtal — med därav berörda arbetsgivare och arbetare — som voro upprättade vid 1931 års utgång, de som sedermera träffades under 1932 års lopp samt de, som voro gällande vid samma års slut.

Näringsgrupper	Antal den 31 dec. 1931			Antal under år 1932			Antal den 31 dec. 1932		
	gällande kollektivavtal	därav berörda		ingångna kollektivavtal	därav berörda		gällande kollektivavtal	därav berörda	
		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare
Malmbrytning och metallindustri	211	807	110 315	57	452	89 726	260	960	106 761
Jord- och stenindustri	216	498	32 118	75	103	7 519	250	548	32 134
Trävaruindustri och skogshantering	650	1 152	83 887	325	356	44 300	684	1 242	75 265
Pappers- och grafisk industri	147	494	46 965	97	118	32 410	138	484	44 536
Livsmedelsindustri	664	2 561	39 164	123	225	1 575	748	2 717	39 738
Textil- och beklädnadsindustri	152	973	48 376	18	18	1 809	175	995	49 144
Läder-, hår- och gummivaruindustri	169	1 754	20 776	37	175	1 570	190	1 962	21 311
Kemisk-teknisk industri	90	95	10 016	12	11	576	95	99	9 581
Byggnadsverksamhet	878	5 057	69 051	236	961	9 307	986	5 483	73 694
Allmänna verk och arbeten m. m.	265	204	40 315	49	46	7 275	293	215	40 686
Handel och varulager	899	1 831	16 098	155	225	1 839	975	1 829	17 446
Land- och sjötransport	631	4 019	59 472	323	1 467	28 887	655	3 427	55 903
Jordbruk och fiske	97	1 125	19 294	22	484	26 570	107	1 332	45 552
Annan yrkesrörelse	219	3 249	22 187	59	146	4 542	250	3 337	24 387
Summa	5 288	23 819	618 034	1 588	4 787	257 905	5 806	24 630	636 138

Av tabellen framgår, att totalantalet redovisade i kraft varande avtal ävensom antalet av avtalen berörda arbetsgivare och arbetare under året 1932 ökats. En del av de särskilda näringsgrupperna uppvisa emellertid minskning av siffrorna, särskilt i avseende på antalet redovisade arbetare. Krisens inflytande har givetvis här kunnat spåras. I fråga om gruppen land- och sjötransport må anmärkas, att segelfartygsflottans avtal har utgått. För jordbruket

har åter en väsentligt ökad arbetarsiffra för året redovisats, vilken beror på att ett nytt stort avtal här tillkommit, avseende rotfruktsskötseln i Skåne, där avtal icke funnits sedan år 1921.[1]

Bland de kollektivavtal i övrigt, som ingåtts under året, märkas avtal för järnbruken, metallverken, de mekaniska verkstäderna, elektrokemiska industrien i Trollhättan, blockstensindustrien i södra Sverige, porslinsfabrikerna, småglasbruken, skogs- och flottningsarbetet i Värmland och västra Bergslagen, sågverksindustrien, pappersmasseindustrien, pappersbruken, statens järnvägars verkstads- och förrådsarbeten, de enskilda järnvägarna (löneavtal), stuveriarbetet, trädgårdsnäringen.

Såsom fallet varit föregående år, representera emellertid de under år 1932 ingångna avtalen och därav berörda arbetsgivare och arbetare endast ett mindretal av alla de vid årets slut gällande avtalen och de av dessa berörda parterna. Den största delen av det redovisade avtalsbeståndet utgöres av äldre, icke under året förnyade avtal.

Till allra största delen ha dessa äldre avtal dock varit under året uppsägningsbara. Även en betydande del av de nyingångna avtalen blevo på nytt uppsägningsbara. Huvudparten av dessa avtal blevo utan uppsägning prolongerade på ett år. Så var, beträffande äldre avtal, fallet med bl. a. avtalen för malmgruvorna i Norrland och för gruvföretag tillhörande järnbruksförbundet, avtalen för stenkolsgruvorna i Skåne, gat- och kantstensindustrierna, buteljglasbruken, bokbinderierna, grafiska anstalter, bok- och tidningstryckerier, huvudparten av livsmedelsindustriens avtal, avtalen för textilindustrien, herrkonfektionsindustrien (en gros), garverierna, skofabrikerna, gummivarufabrikerna, oljeslagerier och tvålfabriker, tändsticksindustrien, gödningsämnesindustrien, elektriska montörfacket, statens järnvägars ban- och byggnadsarbeten, telegrafverket (dock icke för tillfälliga linjearbetare, vilkas avtal utgått), ett stort antal kommunala avtal och det stora flertalet avtal för kontors- och butikspersonal samt lagerpersonal. Bland de avtal, som under året ingåtts men åter blivit uppsägningsbara, prolongerades bl. a. avtalen för järnbruken, metallverken, de mekaniska verkstäderna, skogs- och flottningsarbetet i Värmland och västra Bergslagen, flertalet av sågverksindustriens avtal, avtalen för pappersmasseindustrien, pappersbruken och de enskilda järnvägarna. — Däremot uppsades under året, utan att uppgörelse om nytt avtal skedde före årets slut, inom det äldre avtalsbeståndet bl. a. avtalen för de mellansvenska järngruvorna och för Grängesbergs exportfält, för byggnadsämnesindustrien, beställningsskrädderierna, de egentliga byggnadsfacken (murare, träarbetare och grovarbetare), målarfacket å en del större orter, rörledningsfacket och parkettläggningsbranschen samt länsavtalen inom jordbruket.

Efterföljande tablå visar i siffror, hur de vid slutet av år 1932 gällande avtalen fördela sig på dels nyingångna, dels äldre avtal, samt hur vardera gruppen fördelar sig på under året uppsagda, uppsägningsbara men utan uppsägning prolongerade samt icke uppsägningsbara avtal.

[1] De äldre länsavtalen inom jordbruket utlöpte den 24 oktober 1932, men ha medräknats såsom gällande under den korta tid, som förflöt, innan nya avtal ingingos på nyåret 1933.

	Antal avtal	Antal berörda arbetare
Under året ingångna avtal: under året åter uppsagda	168	12 660
uppsägningsbara men utan uppsägning prolongerade	625	175 133
icke uppsägningsbara	795	70 112
Äldre avtal: under året uppsagda	619	114 136
uppsägningsbara men utan uppsägning prolongerade	3 420	245 895
icke uppsägningsbara	179	18 202

Till belysande av kollektivavtalens relativa utbredning inom olika näringsgrupper meddelas nedanstående sammanställning av antalet av kollektivavtal berörda arbetare vid slutet av åren 1931 och 1932 samt antalet inom respektive näringsgrupper sysselsatta arbetare under det senaste år, för vilket dylik statistik föreligger (1931).

Näringsgrupper	Hela antalet sysselsatta arbetare (1931)	Därav berörda av kollektivavtal 31 december 1931		31 december 1932	
		Antal	%	Antal	%
Malmbrytning och metallindustri	139 058	110 315	79·3	106 761	76·8
Jord- och stenindustri	40 147	32 118	80·0	32 134	80·0
Trävaruindustri (utom skogshantering)	63 714	38 285	60·1	34 118	53·5
Pappers- och grafisk industri	55 535	46 965	84·6	44 536	80·2
Livsmedelsindustri	53 685	39 164	73·0	39 738	74·0
Textil- och beklädnadsindustri	68 130	48 376	71·0	49 144	72·1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	24 852	20 776	83·6	21 311	85·8
Kemisk-teknisk industri	13 723	10 016	73·0	9 581	69·8

För övriga i tabellen å sid. 550 anförda grupper saknar den officiella industristatistiken uppgifter.

Med hänsyn till *giltighetsområde* fördela sig avtalen sålunda:

	Under år 1932 ingångna avtal		Vid 1932 års utgång gällande avtal	
	Antal avtal	Antal arbetare	Antal avtal	Antal arbetare
Riksavtal	8	108 171	45	223 646
Distriktsavtal	5	27 010	53	63 716
Ortsavtal	203	12 989	1 352	101 486
Avtal för enskilda arbetsplatser	1 372	109 735	4 356	247 290
Summa	**1 588**	**257 905**	**5 806**	**636 138**

Riksavtal ha under året ingåtts inom följande näringsgrenar: järnbruken (två avtal), de mekaniska verkstäderna, småglasbruken, pappersbruken, statens järnvägars verkstads- och förrådsarbeten samt de enskilda järnvägarna (verkstäder och kontorspersonal).

Det mest betydande distriktsavtalet bland dem, som träffats under året, har avsett rotfruktsskötseln i Skåne.

I efterföljande tablå göres en jämförelse beträffande avtalens giltighetsområde vid olika tidpunkter, då hela avtalsbeståndet undersökts i sådant hänseende:

Årsskifte	Antal av kollektivavtal berörda arbetare	Därav, i %, berörda av riksavtal	distriktsavtal	ortsavtal	avtal för enskilda arbetsplatser
1907/08	255 950	16·1	7·5	32·8	43·6
1920/21	437 587	43·6	7·8	12·1	36·5
1926/27	464 503	38·6	9·4	15·8	36·2
1927/28	494 625	37·0	9·5	15·4	38·1
1928/29	512 542	38·5	9·3	14·8	37·4
1929/30	541 403	36·2	6·4	14·7	42·7
1930/31	580 931	38·5	6·6	14·2	40·7
1931/32	618 034	37·4	6·2	16·1	40·3
1932/33	636 138	35·1	10·0	16·0	38·9

Den tendens till förkortning av de träffade avtalens *giltighetstid*, som det föregående året förmärktes, har år 1932 ytterligare markerats. Icke mindre än 82·6 % av de avtal, som detta år ingåtts, fingo sin giltighetstid bestämd till högst ett år. Och om man ser på arbetarantalet, dominera i högst avsevärd mån de kortvariga avtalen, i det att avtalen med högst ett års giltighetstid omfatta c:a 240 000 arbetare eller över 90 % av det arbetarantal, som berördes av samtliga under året ingångna avtal. (Härtill bör erinras om den betydande grupp av uppsägningsbara avtal, som prolongerades på ett år.) De avtal, som träffades för bl. a. småglasbruken, en del vägarbeten och en del omnibusföretag samt för stuveriarbetet i mellersta och södra Sverige, fingo mellan ett och två års giltighetstid; tvåårigt avtal slöts bl. a. för porslinsfabrikerna.

De gällande avtalen äro till avsevärd del äldre än vad de korta avtalsperioderna kunde ge anledning till att förmoda, på den grund att så många avtal år efter år prolongerats. Följande översikt ger en bild av de vid slutet av år 1932 gällande avtalens *ålder*.

Avtalen ingångna år	Antal avtal	Antal berörda arbetare	Avtalen ingångna år	Antal avtal	Antal berörda arbetare
1919	8	181	1927	223	22 489
1920	3	65	1928	322	23 776
1921	2	15	1929	531	54 994
1922	58	6 953	1930	1 257	104 003
1923	38	1 581	1931	1 150	93 079
1924	238	35 717	1932	1 588	257 905
1925	222	21 198	Summa	**5 806**	**636 138**
1926	166	14 182			

I fråga om vad som kan vara för året anmärkningsvärt beträffande avtalens innehåll, må hänvisas till de i denna tidskrift tidigare publicerade kvartalsöversikterna (Soc. Medd. årg. 1932, sid. 288 och 725, årg. 1933, sid. 16).

Krislagstiftning i Förenta staterna.

Den krislagstiftning, vilken på presidenten Roosevelts initiativ beslutats av Förenta staternas kongress under dess session 9 mars—16 juni 1933, innebär i vissa delar ett försök till en reglering av hela det nationella näringslivet, som genom sin omfattning och sin djupt ingripande art är enastående i Förenta staternas och överhuvud i moderna västerländska nationers historia. Man åsyftar där ingenting mindre än att inom jordbruk, industri och transportväsen ävensom på bank-, mynt- och penningväsendets gebit komma till rätta med sådana ekonomiska och organisatoriska missförhållanden, vilka kunna anses ha varit orsaker till den långvariga krisen, och att skapa stabila förutsättningar för en återhämtning över hela linjen. Man vill uppnå en minskad arbetslöshet och en ökad allmän köpkraft, ett förbättrat läge på såväl varumarknaden som arbetsmarknaden.

I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för en del av de viktigare lagstiftningsåtgärder, som under denna kongress bragts å bane. De må här anföras i den ordning de tillkommit.

En första åtgärd blev en lag, som av presidenten undertecknades den 31 mars 1933, och vilken åsyftar arbetslöshetens direkta bekämpande genom utförandet av allmänna arbeten m. m. (Unemployment Relief Act). Lagen bemyndigar presidenten att anställa arbetslösa vid skogsarbeten, regleringar av vattendrag och jordförbättringar.

Ifrågavarande arbeten skulle enligt ett särskilt budskap av presidenten till kongressen vara »av praktiskt värde icke endast genom förebyggandet av stora finansiella förluster, utan också såsom medel att skapa framtida värden». Det beräknades, att 250 000 man skulle kunna redan tidigt på sommaren erhålla tillfällig anställning.

Ursprungligen hade man tänkt sig att för en tid av ett år enrollera de arbetslösa i en särskild kår (»Civilian Conservation Corps»), och att ersättning skulle utgå med högst 30 dollars i månaden, förutom kost och logi, kläder, läkar- och sjukhusvård.

Ordföranden i American Federation of Labor, Green, reste opposition mot förslaget såsom ägnat att kunna erhålla karaktären av något slags arbetsplikt och leda till lönenedpressning. Det yrkades därför, att vid allmänna arbeten skulle utgå betalning efter normala lönesatser på fria arbetsmarknaden och att all tvångskaraktär skulle utmönstras ur förslaget.

Förslaget undergick också i kongressen vissa förändringar. Någon maximilön finnes icke stipulerad, i motsats till i det ursprungliga förslaget, och i fråga om ersättningen föreskrives endast, att anstalter skola träffas för inkvartering av de anställda och deras förseende med sådana livsmedel, kläder, läkare och sjukhusvård samt kontant lön, som kunna erfordras under anställ-

ningstiden, samt för arbetarnas transport till och från arbetsplatsen. Anställningsvillkoren komma att fastställas genom förordning av presidenten; någon hänsyn kommer icke att tagas till ras, färg eller trosbekännelse.

Någon bestämmelse meddelas icke om, huru arbetet kommer att fördelas mellan de olika staterna, medan ursprungligen i förslaget bestämdes, att fördelningen skulle grunda sig på de arbetslösas antal. Arbetet kommer att organiseras i samverkan mellan jordbruks-, arbets-, inrikes- och krigsdepartementen. För arbetarna skola gälla bestämmelserna i lagen om ersättning för olycksfall i arbete, vilken äger tillämpning å alla statsanställda. De arbetslösa skola anmäla sig hos arméns rekryteringsbyråer, och de för intagande i arbetet utvalda komma att sändas till något slags övningsläger under två veckor innan arbetet börjar. I lägren komma att anordnas läkarundersökning och gymnastiska övningar ävensom föredrag av experter i skogsvårdsfrågor. Arbetarna komma att rekryteras från grannskapet till arbetsplatserna, och inkvarteringen och utspisningen kommer att stå under ledning av krigsdepartementet.

De dispositioner, som tillkommo genom 1932 års nödhjälpslag (Emergency Relief and Construction Act of 1932)[1], utökades genom en lag av den 12 maj 1933 (Federal Emergency Relief Act of 1933), som bemyndigar »Reconstruction Finance Corporation» att utbetala ett belopp av intill 500 miljoner dollars för hjälp åt arbetslösa och att utge nya sedlar och obligationer i motsvarande mängd. Denna hjälp förmedlas genom en särskild myndighet, »Federal Emergency Relief Administration».

De nämnda två lagarna ha åsyftat arbetslöshetens och nödens bekämpande, men innefatta ju icke åtgärder, vilka ingripa i näringslivets organisationsförhållanden. Så är däremot fallet med jordbrukslagen (Agricultural Adjustment Act and Emergency Farm Mortgage Act), utfärdad den 12 maj 1933. Denna har bland annat till syfte att anpassa produktionen av jordbruksalster efter konsumtionsbehovet och att öka den jordbrukande befolkningens köpkraft genom att återställa den relation mellan priserna på jordbrukets produkter och andra varupris, som rådde före kriget. Jordbruksministern bemyndigas att träffa överenskommelser med farmarna om begränsning av produktionen av jordbruksalster (vete, bomull, majs, ris, tobak, ävensom svin, mjölk och mjölkprodukter). Ersättning betalas härför till farmarna av staten ur medel, som bli disponibla genom skatter, lagda på förädlingen av jordbruksprodukter. Lagen bestämmer också om utgivande av 4-procentiga obligationer till ett värde av intill 2 miljarder dollars för lindring av jordbrukarnas skuldbördor; dessa obligationer skola kunna lämnas i utbyte mot inteckningslån å fastigheter.

I ett tillägg till denna jordbrukslag bemyndigas Förenta staternas president till vissa åtgärder med pris- och valutareglerande syfte. Han får sålunda rättighet att ingå avtal med Federal Reservebankerna om uppköpande av statsobligationer på öppna marknaden för 3 miljarder dollars. Där denna kreditpolitiska utväg visar sig icke vara framkomlig eller medföra önskad effekt, har presidenten befogenhet att utge papperspengar till ett belopp av intill 3

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 675.

miljarder dollars. Han har vidare bemyndigats att sänka dollarns guldhalt med högst 50 % samt att reglera silvrets värde i förhållande till guld och att prägla silvermynt i obegränsad utsträckning ävensom att mottaga skuldbetalningar från andra stater intill ett belopp av 200 miljoner dollars i silver.

En lag av den 6 juni 1933 (National Employment Service Act) tar sikte på arbetsförmedlingens organisation. Inom arbetsdepartementet tillskapas en särskild byrå med uppgift att omorganisera det förut ganska bristfälliga arbetsförmedlingsväsendet i Förenta staterna och åstadkomma ett bättre samarbete mellan de förmedlingsanstalter, som finnas utspridda över landet.

Sitt mest anmärkningsvärda uttryck har den nya amerikanska krispolitiken fått i lagen om industriell återuppbyggnad (National Industrial Recovery Act) av den 16 juni 1933. Där anges som återuppbyggnadspolitikens mål att undanröja hinder för handeln mellan delstaterna och mellan Förenta staterna och utlandet, att befrämja en förmånlig organisation av grupper av industri- och handelsföretag och ett organiserat samarbete mellan företagens ledning och arbetstagarna, att förhindra olämpliga konkurrensmetoder, att möjliggöra en ökad konsumtion av industriens och jordbrukets produkter genom en ökning av den arbetande befolkningens köpkraft, att minska arbetslösheten och förbättra arbetsvillkoren. Man tänker sig, att genom en organiserad samverkan mellan näringslivets företagare ett ökat antal personer skall kunna få anställning med en förkortad arbetstid och samtidigt lönerna kunna hållas uppe, varigenom köpkraften skall stiga. Genom att produktionen stimuleras och produktionsvolymen ökas, borde de ökade lönekostnaderna, menar man, i viss mån kunna neutraliseras.

Lagen förutsätter sålunda, att överenskommelser om »regler för lojal konkurrens» — codes of fair competition — ingås mellan företagsledare inom en och samma näringsgren. Dessa överenskommelser skola, för att bli giltiga, godkännas av presidenten. Denne äger vid sin granskning att tillse, att alla berörda parters intressen — de anställdas, de konkurrerande företagens, konsumenternas och det allmännas — i överenskommelsen blivit behörigen tillgodosedda; han kan påbjuda förändringar av dess bestämmelser. Efter det att en sådan överenskommelse fått presidentens sanktion, utgör den norm för branschen i fråga, och varje avsteg från dess bestämmelser i fråga om produktions- eller försäljningsvillkor o. s. v. blir ansett som illojal konkurrensmetod och därigenom stridande mot lag, i vad det gäller handel mellan delstater eller med utlandet. (Detta begränsande villkor lär dock i praktiken icke behöva tolkas alltför snävt.) Försvåras genomförandet av de för utbudet av någon viss industris produkter fastställda bestämmelserna genom utländsk konkurrens, äger presidenten rätt att vidta importreglerande åtgärder och i yttersta fall helt förhindra importen av sådana produkter. Varje industriöverenskommelse skall innehålla av presidenten fastställda eller godkända bestämmelser om maximiarbetstid och minimilöner för de anställda, och dessa skola tillerkännas föreningsrätt samt rätt att ingå kollektivavtal. (I fråga om kollektivavtal och föreningsrätt ha lagens föreskrifter dock kunnat tolkas på olika sätt.) Ingåendet av kollektivavtal — förut endast undantagsvis i bruk

i Förenta staterna — kommer även att på allt sätt uppmuntras; och de arbetsvillkor, som i dessa avtal bestämmas, skola, för så vitt de godkänts av presidenten, ha samma giltighet som en »code of fair competition». Presidenten kan, om en godkännbar »code» — resp. ett godkänt kollektivavtal — ej ernås för en industri, på eget initiativ fastställa bestämmelser för industrien i fråga, för det fall att påvisbara missförhållanden skulle motivera en sådan åtgärd.

Alla överenskommelser eller avtal ingångna enligt denna lag skola vara undantagna från antitrustlagarnas bestämmelser.

Till denna återuppbyggnadslag har fogats ännu en lag om allmänna arbeten för arbetslöshetens omedelbara minskning. Till arbeten, som här komma i fråga, höra vägbyggen, offentliga byggnader, bevarande och utveckling av naturtillgångar, inklusive användning och rening av vatten, förebyggandet av markens försämring genom erosion, utbyggande av vattenfall, överförande av elektrisk energi, upprensning av floder och hamnar samt skyddsarbeten mot ebb och flod, vidare byggandet av billiga hus och sanering av slumkvarter samt en del flottbyggnader och andra åtgärder för försvaret; helt allmänt medtagas även alla sådana arbeten, som tidigare varit föremål för offentlig verksamhet. Presidenten bemyndigas att använda ett belopp av 3·3 miljarder dollars för utförandet eller finansierandet av arbeten av dessa slag eller för lämnandet av bidrag till delstaterna, kommunerna eller andra offentliga myndigheter för igångsättandet av dylika arbeten. Arbetstiden vid dessa allmänna arbeten skall, så långt sig göra låter, begränsas till högst 30 timmar per vecka, och det har därjämte bestämts, att alla anställda skola erhålla en rättvis och rimlig lön, som med hänsyn tagen till arbetstidens längd garanterar en anständig och komfortabel levnadsstandard.

För genomförandet av det industriella återuppbyggnadsarbetet i enlighet med de i det föregående angivna riktlinjerna har presidenten tillsatt en särskild administration, vars chef är general H. Johnson.

Efter lagens ikraftträdande har man inom landets samtliga industrier varit livligt sysselsatt med utarbetandet av sådana överenskommelser, »codes of fair competition», som enligt återuppbyggnadslagen skola tjäna till rättesnöre för verksamhet inom vederbörande industribranscher.

Den första code av detta slag, som godkänts av presidenten, tillkom för textilindustrien. Den fastställer vissa minimilöner, nämligen 12 dollars i veckan för arbetare inom sydstaterna och 13 dollars i veckan för arbetare inom nordstaterna. Arbetstiden fixeras till 40 timmar i veckan (utom för vissa slag av arbetare), och maskineriet får ej vara i gång mer än under tvenne skift om vardera 40 timmar i veckan. Därjämte — och detta är otvivelaktigt en av lagens viktigaste bestämmelser — förbjudes allt arbete av barn under 16 års ålder.

Industrien ålägges vidare regelbunden rapportskyldighet rörande arbetslöner, arbetstid, produktion och konsumtion m. m. Därjämte upprättas ett organ, »The Cotton Textile Industry Committee», representerande alla sammanslutningar inom industrien. Detta organ är avsett som industriens självstyrande myndighet. Det skall övervaka codens utförande i praktiken och upp-

göra planer för framtiden i industriens eget intresse och för stabilisering av arbetstillgången. Kommittén äger vidare inkomma med förslag om erforderliga ändringar i coden och äger att varsko den för återuppbyggnadsarbetet tillsatta administrationen, därest importen från utlandet av varor, som tillverkas inom codens sfär, skulle äventyra dess tillämpning.

Vidare stadgas — i överensstämmelse med den nya lagens föreskrifter — att de anställda skola ha rätt att sammansluta sig och att underhandla genom sina valda representanter, och föreningsrätten garanteras.

Presidenten har till coden fogat vissa bestämmelser. Sålunda fastslår han, att fastställandet av minimilöner ingalunda är att anse som bevis på att dessa löner äro tillräckliga, utan de ha fastställts med tanke på att, därest förhållandena så medgiva, de skola komma att ökas. Vidare inneslutas kontorstjänstemän i codens bestämmelser.

Vid codens undertecknande uttryckte presidenten sin särskilda tillfredsställelse över att barnarbete, »the ancient atrocity», äntligen slopats i denna industri.

General Johnson beräknar, att coden ökar lönerna inom textilindustrien med i genomsnitt 30 procent, medan arbetstiden minskas 25 procent, samt att med industriens nuvarande behov reduceringen av arbetstiden till 40 timmar i veckan skall medgiva icke blott, att alla de arbetslösa inom industrien komma att vinna anställning, utan därtill, att hela antalet anställda eventuellt skall komma att ökas med 15 à 25 procent, jämfört med förhållandena före krisens början.

Även för en del andra industrier ha överenskommelser blivit fastställda och sanktionerade av presidenten.

Emellertid mötte det i det hela avsevärda svårigheter att med tillräcklig skyndsamhet få dessa coder färdiga för de många industrierna, och under tiden frodades en för hela programmets genomförande menlig prisspekulation. Med hänsyn härtill har presidenten Roosevelt den 20 juli offentliggjort texten till en provisorisk allmän »blanket-code», vilken han uppmanar alla företagsledare till antagande, så länge icke specialöverenskommelser för resp. industrier blivit fastställda, dock längst intill den 31 december 1933. Där stipuleras, med vissa undantag, en maximiarbetstid av 35 timmar i veckan för fabriksarbetare och 40 timmar i veckan för kontors- och butikspersonal samt vissa arbetargrupper. Minimilönen har bestämts till 40 cents i timmen för fabriksarbetare, medan den för kontors- och butiksanställda fixerats till 12 à 15 dollars i veckan, beroende på företagets läge. Utgående högre löner må icke reduceras. Arbete förbjudes som regel för barn under 16 år. En särskild bestämmelse åsyftar att förhindra höjning av produktpriserna utöver den nivå, som markerades den 1 juli 1933, för så vitt icke kostnadsökning gör prisförhöjning ofrånkomlig.

En intensiv propaganda har satts i gång över hela Amerika i syfte att få industriledarna att snarast möjligt frivilligt acceptera programmet. Det är givetvis av vikt, att detsamma genomföres ungefär samtidigt inom de olika industrierna, för att systemet i sin helhet skall kunna fungera. Man vill uppen-

barligen alltjämt hoppas, att en allmän anslutning såvitt möjligt skall komma till stånd under intrycket av denna propaganda, utan att presidenten skall behöva utnyttja de diktatoriska befogenheter, som återuppbyggnadslagen efter sin ordalydelse lagt i hans hand. Det har också på vissa håll gjorts gällande, att sådana befogenheters medgivande åt presidenten icke skulle ha varit i god överensstämmelse med Förenta staternas konstitution.

National Industrial Conference Board har gjort ett försök att beräkna, hur mycket antalet arbetare och andra anställda i det amerikanska näringslivet skulle ökas, om presidenten Roosevelts ovan återgivna »blanket-code» med dess bestämmelser om maximiarbetstider skulle bli allmänt accepterad och produktionsmängden skulle förutsättas därvid bli oförändrad.

Beträffande fabriksarbetarna gäller det då att undersöka, hur många flera arbetare som skulle erfordras, om arbetstiden begränsades till 35 timmar per vecka. Antalet sysselsatta fabriksarbetare beräknades år 1929 utgöra 10 197 518. Sysselsättningsindex kan beräknas sedan dess och till maj 1933 ha sjunkit med 39·8 %, och arbetarnas antal skulle alltså vid sistnämnda datum ha utgjort 6 138 906 personer. En år 1932 utförd undersökning beträffande arbetstiden för en viss representativ grupp av industriarbetare ger vid handen, att införandet av en 35-timmarsvecka då borde ha ökat antalet sysselsatta arbetare med 13·7 %. Man har ansett sig kunna tillämpa denna undersöknings resultat även för maj 1933, eftersom arbetstidsförhållandena under mellantiden icke kunna antagas ha väsentligt förändrats, och man kommer då till det resultatet, att med en liknande arbetstidsförkortning arbetarantalet i maj 1933 skulle ökats med 838 820 personer. Men man får antaga, att ökningen nu i själva verket skulle bli ännu större, med hänsyn till att antalet sysselsatta arbetare redan i juni 1933 var större än i maj, och att även arbetstiden i genomsnitt ökats sedan dess.

En liknande beräkning av den sysselsättningsökning, som skulle inträda för de grupper av anställda m. fl., för vilka 40 timmars maximiarbetstid i veckan skulle gälla enligt presidentens bestämmelser, ger till resultat en ökning för dessa grupper av 841 960 sysselsatta personer.

Emellertid påpekas, att bägge siffrorna äro minimisiffror, och att ingen hänsyn vid dessa beräkningar tagits till den ökning av sysselsättningen, som kan uppstå genom den allmänna stimulans åt näringslivet, vilken avses bli ett resultat av återuppbyggnadsprogrammets genomförande.

Ledarna för återuppbyggnadsarbetet torde själva ha räknat med avsevärt högre siffror än de ovan anförda.

Bojkottlagstiftningen i Norge.

För norska stortinget ha under innevarande år framlagts två olika propositioner med förslag till ändringar i 1927 års lag om arbetstvister, båda avseende införande av regler om bojkott i samband med arbetskonflikter. Den första propositionen framlades den 13 januari 1933 av den då sittande bonderegeringen, som emellertid redan den 8 februari såg sig föranlåten att hemställa till stortingets socialutskott om uppskov tillsvidare med förslagets behandling, enär regeringen funnit sig föranlåten att göra vissa punkter till föremål för närmare prövning. Efter det sedermera inträffade regeringsskiftet beslöt den nya vänsterregeringen sig för att återtaga den förut avlåtna propositionen och i stället framlägga ett helt nytt förslag i ämnet. Den nya propositionen, som daterades den 28 april 1933, skilde sig från den föregående bl. a. i följande hänseenden.

För bedömandet av lagligheten av bojkottaktioner — som enligt det tidigare förslaget tillkommit arbetsdomstolen — skulle upprättas en av fem ledamöter bestående särskild domstol. Innan tvister om bojkott förelades domstolen, skulle desamma emellertid göras till föremål för offentlig medling.

Enligt förslaget gjordes visserligen organisationerna ansvariga för sina medlemmar, men detsamma innehöll icke någon bestämmelse om obetingad skadeståndsskyldighet, utan denna fråga skulle göras till föremål för vidare utredning.

Den tidigare propositionens bestämmelser om obetingat förbud mot bojkott i vissa fall hade i åtskilliga punkter helt utgått eller väsentligt mildrats. Frågan om förbud mot bojkott av neutral tredjeman eller av samhällsnödvändig verksamhet hänsköts sålunda till vidare utredning. Däremot föreslogs förbud mot bojkott av arbetsgivare, som endast sysselsätta medlemmar av sin familj. Om arbetsgivare utöver familjemedlemmar icke sysselsätta mer än fem personer, skulle erfordras domstolens förhandsmedgivande för bojkott.

Vid propositionens behandling i stortingets socialutskott visade det sig omöjligt att finna en enande majoritetslinje, i det att å ena sidan arbetarpartiet, å andra sidan högern och bondepartiet togo avstånd från regeringens förslag. Arbetarrepresentanterna yrkade rent avslag eller subsidiärt att förslagen remitterades till förnyad utredning, medan de andra oppositionsgrupperna framlade ett modifierat lagförslag, som i flera avgörande punkter närmade sig den först framlagda propositionen. Under utskottsbetänkandets behandling i odelstinget (22—26 juni) åvägabragtes emellertid en kompromiss mellan samtliga de borgerliga partierna, varigenom majoritet erhölls för den omstridda lagstiftningen.

Den nya lagen, som den 1 juli definitivt antogs av lagtinget och den 6 juli erhöll konungens stadfästelse, skilde sig från regeringsförslaget först

och främst genom en betydelsefull utvidgning av definitionen å själva bojkottbegreppet. Enligt den i propositionen använda ordalydelsen skulle under detta begrepp innefattas endast själva bojkottförklaringen, d. v. s. uppmaning till avbrytandet av de ekonomiska förbindelserna med den, mot vilken stridsåtgärden riktades. Från högeroppositionen gjordes gällande, att en så formulerad lagbestämmelse allenast skulle medföra, att de offentliga bojkottförklaringarna försvunne, medan själva bojkotterna kvarstode. I den av stortinget antagna lagtexten är definitionen också omformulerad så att därav direkt framgår, att även deltagande i ett beslut om bojkott eller annan medverkan för bojkottens genomförande träffas av lagens ansvarsbestämmelse. Däremot har uttryckligen framhållits, att lagen icke träffar s. k. passiv delaktighet i en bojkott, d. v. s. den enskilde arbetarens eller näringsidkarens mer eller mindre frivilliga anslutning till en bojkottaktion.

Den i propositionen intagna bestämmelsen om att bojkott ej utan domstolens medgivande finge företagas mot företag med högst fem arbetare, utvidgades därhän, att bojkott i anledning av tvist om arbetsvillkoren över huvud icke får anordnas mot arbetsgivare, som förutom familjemedlemmar (eller närmare släktingar) sysselsätter högst tio arbetare.

Å andra sidan har bojkottdomstolen tillagts befogenhet att förbjuda bojkott, som anordnas på grund av delaktighet i en redan bilagd arbetskonflikt (s. k. hämndbojkott) eller för genomförande av organisationstvång eller för framtvingande av ett kollektivavtal, då krav därpå icke framställts av en majoritet bland de berörda arbetarna själva, ävensom bojkott, som är riktad mot »tredje man» eller mot flottningsföretag, som har väsentlig betydelse för timmertillförseln till industrien. Den sistnämnda specialbestämmelsen är en från högerreservationen i utskottsbetänkandet hämtad detalj. Medtagande av denna detalj liksom de övriga ovan angivna särbestämmelserna för smärre och oorganiserade företag vittnar om att den ifrågavarande lagstiftningen, såsom från arbetsgivarsidan också uttryckligen framhållits, i främsta rummet genomdrivits med tanke på förhållandena inom vissa speciella arbetsområden, där organisations- och avtalsväsendet ännu ej stabiliserats och mera irreguljära stridsmetoder därför kommit att få en relativt stor utbredning (skogsarbete, handel och samfärdsel m. m.). För den egentliga industrien räknar man ej med att lagen skall få så stor betydelse.

En annan skärpning av regeringens förslag består däruti, att organisation, som ingått kollektivavtal, gjorts ovillkorligen ansvarig för avtalsbrott, som begås av föreningens medlemmar. I fråga om sådan olovlig bojkott eller annan stridsåtgärd, som icke innebär brott mot kollektivavtal, kan däremot organisation undgå ansvar, därest det kan visas, att organisationen icke deltagit i aktionen och att den gjort vad i dess makt stått för att hindra lagbrottet. I samband härmed har föreskrivits, att varje organisation, oavsett vad dess stadgar eljest innehålla, skall äga befogenhet att utesluta eller från understöd avstänga medlem, som deltager i otillåten arbetsstrid.

Slutligen kan också nämnas, att stortinget strukit en i regeringsförslaget intagen bestämmelse, enligt vilken en blockad, som utfärdats i samband med

arbetsnedläggelse, skulle betraktas som ett led i arbetsnedläggelsen och sålunda, i den mån arbetsnedläggelsen i övrigt varit laglig, ej kunna underställas bojkottdomstolen.

Regeringspartiets medgörlighet gent emot högerns ändringsförslag tillskrives i främsta rummet den opinion, som kom till uttryck vid vänsterns landsmöte den 23 juni, dagen efter lagens första behandling i odelstinget. Partiets flertal uppgives vid detta tillfälle bestämt ha uttalat sig för att en bojkottlag under alla förhållanden borde komma till stånd — något som vid ett fasthållande av regeringens ursprungliga förslag syntes osäkert, då arbetarpartiet under alla förhållanden röstade mot lagen och även högern förklarat sig hellre låta frågan falla än man accepterade vänsterförslaget. Då den under midsommarnatten hoparbetade kompromissen den 24 juni kom före i odelstinget, dolde statsministern icke sitt missnöje över de ändringar, som utan regeringens hörande vidtagits i förslaget, och detta föranledde en ytterligare bordläggning av frågan, varunder socialdepartementet bereddes tillfälle att underkasta lagtexten en slutlig granskning och framställa en del erinringar, som emellertid icke medförde någon mera betydelsefull ändring i lagen.

Enligt stortingets beslut skulle den reviderade lagen träda i kraft så snart regeringen hunnit tillsätta den nya bojkottdomstolen, dock senast den 1 oktober 1933. Redan den 28 juli var emellertid regeringen färdig med utnämningarna, och lagen kunde därför träda i kraft den 1 augusti. Till ordförande i domstolen utsågs höiesterettsadvokat J. M. Lund, som tidigare i fyra års tid med framgång varit verksam som statens förlikningsman i arbetstvister och härunder skaffat sig mycket vidsträckt erfarenhet i hithörande frågor. Till övriga ledamöter i domstolen utsågos höiesterettsdommer E. Andersen, tillika rättens vice ordförande, förutvarande socialministern i bondeministären Hundseid, stortingsmannen J. Vik, rådmannen S. Iversen och disponenten R. Stranger. De två sistnämnda representera den speciella insikt i arbetar- respektive arbetsgivarförhållanden, som lagen kräver. Samtliga medlemmar ha utsetts för en tid av tre år, räknat från den 1 augusti 1933.

Ny tysk lagstiftning om driftsråd m. m.

Genom en tysk lag den 4 april 1933 — den första av arbetsrättslig natur som utfärdats i den nye rikskanslerens namn — har företagits genomgripande förändringar i lagstiftningen rörande driftsråd,[1] anställdas entledigande och de fackliga arbetarorganisationernas befogenheter. Syftet härmed är bl. a. att från driftsråden utestänga personer, som intaga en mot regeringen fientlig hållning, att undanröja de hinder lagstiftningen tidigare uppställt mot avskedanden av politiska skäl och att förläna den nationalsocialistiska organisationen och Stahlhelm en

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1920, sid. 424 ff.

likaberättigad ställning med arbetarnas fackliga organisationer i fråga om val av bisittare i arbetsdomstolar.

Driftsråden. I den allmänna ordningens och säkerhetens intresse föreskrives i lagens första artikel, att vederbörande högsta myndigheter i de särskilda staterna må uppskjuta valen till driftsråden till senast den 30 september 1933; intill dess kunna nuvarande medlemmar av råden kvarstå på sina poster. Om emellertid på grund av avsägelser antalet medlemmar kommer att understiga antingen hälften av det lagbestämda antalet eller ock tre, kunna myndigheterna utse nya medlemmar bland den valbara personalen i företaget upp till nyss angivna minimum.

Högsta myndigheten kan likaledes förklara rådsmedlems mandat förverkat, därest denne intager en stats- eller näringsfientlig hållning, och på hans plats insätta medlemmar utsedda bland den valbara personalen i företaget. Detta gäller även sammanslutningar av driftsråd och liknande korporationer. Vad beträffar rikets förvaltande myndigheter och verk, inkl. riksjärnvägarna och riksbanken, skola de befogenheter, vilka lagen tilldelar vederbörande högsta myndigheter i de särskilda staterna, utövas av vederbörande riksmyndigheter.

Rätten att utse nya medlemmar i stället för dem, som frånträtt sina platser, och att avsätta medlemmar, vilkas hållning är stats- eller näringsfientlig, äger retroaktiv verkan, varmed man avsett att lagfästa det tillstånd, som uppkommit genom ingripande från nationalsocialistiska organisationers sida i ett antal företag. Den tyska landsorganisationen har rörande denna sistnämnda sak hänvänt sig till riksarbetsministern i en skrivelse, som bl. a. innehåller följande: »Vi hemställa till vederbörande minister att göra slut på det förhållandet, att många driftsråd icke längre äro i tillfälle att utöva sina lagliga funktioner. De driftsråd, vilkas mandatperiod utlöper den 1 april 1933, äro utsatta för stark påtryckning från nationalsocialistiska organisationers sida. Oaktat nyval förestå överallt i landet och några redan ägt rum eller just skola förrättas, förmås medlemmar av driftsråd genom olagliga medel att omedelbart avgå. I många fall ha medlemmarna helt enkelt tvungits att nedlägga sina mandat i direkt strid mot skyddsbestämmelserna i lagen om driftsråd. De, som vägrat avgå, hava tagits i förvar av personer i annan än officiell ställning och kvarhållits, intill dess de undertecknat ansökan om mandatets nedläggande. Fackföreningarna begära skydd för medlemmar av driftsråd, som vederbörligen utsetts av personalen i företagen. I enlighet med de uppgifter, som lagen tilldelar dem, åligger det råden att försvara de anställdas intressen och att samverka med arbetsgivarna i företagsledningen. Dessa bägge uppgifter ha de framgångsrikt kunnat fullfölja tack vare en långvarig övning och en vidsträckt erfarenhet. Som all politisk verksamhet är främmande för råden, kan principen om att förbjuda sådan verksamhet i vad angår ekonomiska och arbetsfrågor i detta fall icke ha någon praktisk tillämpning.»

Entlediganden av anställda. Den rätt, som enligt art. 84 i lagen den 4 februari 1920 om driftsråd tillerkännes anställd att protestera mot avskedanden, upphäves enligt andra artikeln av nu föreliggande lag för det fall att avskedandet grundas på misstanke om statsfientlig hållning. Dock kan den anställde inom en vecka överklaga beslutet hos vederbörande högsta myndighet, vilken, efter att ha hört parterna, avgör om misstanken är grundad. I annat fall förklaras avskedandet ogiltigt.

Enligt förut gällande bestämmelser kunde en avskedad vädja till arbetarrådet (»Arbeiterrat» o. »Angestelltenrat»), därest anledning funnes misstänka att avskedandet ägt rum på grund av bl. a. politisk verksamhet. Avsked av politiska skäl var sålunda tidigare förbjudet, medan det nu blir tillåtet. En annan bety-

delsefull ändring består däri, att arbetarrådet såsom appellationsinstans ersatts av den högsta statsmyndigheten.

Fackliga organisationers befogenheter. Slutligen upphäves genom den nya lagen §§ 184, 157: 2—3 och 180: 3 av gruvarbetarförsäkringslagen, varigenom upphäves den förslagsrätt, som förut tillkommit de tre förnämsta centralorganisationerna på arbetarsidan — Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund, Gesamtverband der christlich-nationalen Gewerkschaften Deutschlands och Hirsch-Dunkersche Gewerkvereine — i fråga om tillsättning av arbetarrepresentanter i styrelserna för gruvarbetarnas riks- och distriktskassor.

Riksarbetsministern kan uppdraga åt vissa medlemmar av kassornas styrelser eller tillsynsorgan att i egenskap av kommissarier utöva de funktioner, som eljest tillkomma nämnda organ; kommissarierna ställas under riksarbetsministerns ledning.

Verkställighetsåtgärder i Preussen. För Preussens del har sedermera inrikesministern genom förordning den 12 april 1933 bestämt, att driftsrådsvalen skola uppskjutas till den 30 september 1933. Genom samma förordning har bestämts, att i fråga om val av nya driftsrådsmedlemmar, avsättning av statsfientliga rådsmedlemmar och beslut, huruvida grund för misstanke om statsfientlig hållning föreligger, polismyndigheterna jämte ministern skola utgöra den i lagen angivna högsta myndigheten. I en rundskrivelse från inrikesministern samma dag uppmanas polismyndigheterna att i samråd med yrkesinspektionens myndigheter vidtaga erforderliga åtgärder för uppspanande och avlägsnande av driftsrådsmedlemmar, som äro statsfientligt inställda.

Beträffande mandats upphörande i angivna fall, heter det i cirkulärskrivelsen, att den viktigaste uppgiften för de verkställande myndigheterna är att värna arbetsfreden och återställa lugn och ordning i företagen. »Vid avsättning av förutvarande och utnämning av nya driftsrådsmedlemmar skall därför framför allt fästas vikt vid, att en nationellt sinnad och arbetsduglig representation insättes; det strider sålunda icke mot lagen, om marxistiska driftsrådsmedlemmar avsättas, även om en verksamhet i stats- eller näringsfientligt syfte (medlemskap i kommunistisk organisation, enhetsfrontssträvanden mellan socialdemokratiska eller kommunistiska arbetare, missbruk av ställningen som funktionär i politiskt parti o. s. v.) i det särskilda fallet icke kan påvisas. Vid beslut i anledning av klagomål över uppsägning, som grundar sig på misstanke för statsfientlig inställning enligt art. II: 3 i lagen, skall däremot efter omständigheterna i det särskilda fallet och med tagen hänsyn till företagets beskaffenhet tagas under omprövning, huruvida arbetstagaren misstänkes endast på grund av medlemskap i socialdemokratisk organisation eller fri fackförening eller på grund av icke-arisk härstamning.»

I Soziale Praxis av den $^{27}/_{4}$ 1933 framhålles, att cirkulärskrivelsen lämnar de mest vittgående befogenheter i händerna på polismyndigheterna och därmed gör dem ansvariga för beslut, huruvida en driftsrådsmedlem skall anses såsom statsfientligt inställd och avlägsnas från sitt uppdrag. Med hänsyn till att polismyndigheterna hänvisas till att handla i samråd med yrkesinspektionens myndigheter, uttrycktes emellertid den förhoppningen, att lagen icke skall utnyttjas gentemot pålitliga och klanderfria rådsmedlemmar, som kunna ha befunnits obekväma på grund av manhaftigt inträdande för personalens rättigheter.

Den tyska nationalsocialismens arbetslöshetsprogram.

På kabinettssammanträde den 31 maj 1933 slutbehandlade tyska riksregeringen ett inom riksfinansministeriet utarbetat förslag till åtgärder mot arbetslösheten, och påföljande dag, den 1 juni, utfärdade rikskanslern den nya lag (Gesetz zur Verminderung der Arbeitslosigkeit), som är avsedd att förverkliga den nuvarande regimens program i arbetsanskaffningsfrågan och därmed sammanhängande spörsmål. Med hänsyn till storleken av de anslag, som ställas till förfogande, går detta program åtskilligt längre än de av föregående regeringar uppställda arbetsanskaffningsprojekten.[1] Genom lagen bemyndigas nämligen riksfinansministern att »för främjande av det nationella arbetet» utställa s. k. skatteanvisningar (Arbeitsschatzanweisungen) till ett maximibelopp av 1 miljard RM. Lagen innehåller vidare stadganden rörande skattefrihet för vissa maskin- och redskapsanskaffningar, om frivilliga gåvor för främjande av det nationella arbetet, om överförande av kvinnlig arbetskraft till hushållen och om främjande av äktenskaps ingående genom räntefria lån från statens sida.

I lagens första avsnitt, som behandlar själva arbetsanskaffningen, angivas vissa kategorier av arbete, för vilka statshjälp i form av lån eller direkt subvention företrädesvis kan ifrågakomma. Till den förra gruppen — arbeten, som finansieras medelst lån — hänföras reparationsarbeten å offentliga byggnader, upprättandet av jordbruksegnahem (landwirtschaftliche Siedlung) och arbetarsmåbruk (vorstädtische Kleinsiedlung), vattenregleringsarbeten samt gas-, elektricitets- och vattenverksanläggningar. Bland ändamål, för vilka direkt subvention kan erhållas, nämnas å andra sidan reparationer och ombyggnader av bostadshus, jord- och schaktningsarbeten (Tiefbauarbeiten) för statlig och kommunal räkning samt anskaffande av nödvändighetsartiklar (klädespersedlar, husgeråd e. dyl.) för hjälpbehövande. Sistnämnda subventionsform anordnas på så sätt, att fattigvårdsmyndigheterna få till resp. understödstagare utdela särskilda anvisningar (Bedarfsdeckungsscheine), vilka av mottagarna kunna användas för inköp av de behövliga varorna i ortens affärer — det är sålunda fråga om skapande av en ökad köpkraft, som är avsedd att komma den privata detaljhandeln till godo.

Ifråga om de subventionerade jord- och schaktningsarbetena fastställas särskilda regler, vilka ge dessa arbeten karaktär av rena nödhjälpsarbeten. Vid dessa arbeten skola, förutom erforderliga specialarbetare, endast arbetslösa få sysselsättas, och dessa arbetslösa skola icke anställas såsom lönarbetare i vanlig, arbetsrättslig bemärkelse, utan erhålla endast det arbetslöshetsunderstöd, vartill de i händelse av fortsatt arbetslöshet skulle vara berättigade, jämte en tilläggsersättning, bestående av en varm måltid dagligen (eller motsvarande kontantersättning) samt inköpsanvisningar (se ovan) till ett belopp av 25 RM. för varje fullgjord arbetsperiod om fyra veckor.

Utöver de ovan angivna arbetsanskaffningsplanerna ämnar riksregeringen på rikskanslerns förslag igångsätta ytterligare arbeten i stor stil, omfattande dels bostadsbyggen och bostadsreparationer, dels utbyggande av ett nät av stora trafikådror för automobiltrafiken, dels främjande av den industriella produktionen, särskilt av den för export avsedda produktionen, genom motverkande av andra staters valutadumping. För undersökning av möjligheterna att finansiera dessa sistnämnda arbetsanskaffningsplaner beslöt regeringen vid det nämnda kabinettssammanträdet tillsätta en kommission under ledning av riksbankspresidenten.

Lagens andra avsnitt innefattar bestämmelser om full skattefrihet för belopp, vilka användas till anskaffning av maskiner och redskap under tiden 30 juni 1933—31 december 1934, förutsatt att de nya maskinerna eller redskapen äro av in-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 366.

hemskt fabrikat, att de ersätta äldre maskiner eller redskap av motsvarande slag och att deras användning icke leder till en minskning av arbetarantalet inom ifrågakommande företag.

Tredje avsnittet innehåller stadganden om »frivilliga bidrag till främjande av det nationella arbetet». De bidrag, vilka enligt dessa bestämmelser inbetalas antingen till skattemyndigheterna kontant eller till riksbanken i form av riks-, delstats- eller kommunalobligationer, kunna tjäna dels som förskott å skatteinbetalningarna, dels i vissa fall såsom medel att erhålla amnesti för undanhållna skattebetalningar.

Lagens fjärde avsnitt, som har till syfte att underlätta hållandet av kvinnlig arbetskraft inom hushållen, stadgar, att de i lagen om inkomstskatt stipulerade avdragen för den skattskyldiges barn även skola tillämpas för kvinnliga hembiträden samt att den genom presidentförordningen av den 14 juni 1932 införda avgiften till arbetslöshetshjälpen, vilken för månadsinkomster på mindre än 125 RM. uppgår till 1·5 % av arbetslönen, icke längre skall utgå för kvinnliga hembiträden.

Femte avsnittet, som gäller »främjande av äktenskaps ingående», stadgar, att räntefria lån till ett belopp av högst 1 000 RM. kunna givas av riket till tyska medborgare, som ämna ingå äktenskap med varandra, under förutsättning att den kvinnliga parten under minst sex månaders tid under tidrymden 1 juni 1931—31 maj 1933 haft arbetsanställning, att hon redan upphört eller kommer att i och med äktenskapets ingående upphöra med denna anställning och att hon förpliktar sig att icke ånyo åtaga sig fast anställning före lånets fullständiga återbetalning och så länge den manliga parten har en inkomst på mer än 125 RM. i månaden. Dylika lån skola återbetalas med 1 procent månatligen, begynnande med det kalenderkvartal, som följer närmast efter lånebeloppets utbetalning. Lånen lämnas icke kontant, utan i form av anvisningar (Bedarfsdeckungsscheine), vilka kunna användas till inköp av möbler och husgeråd. De för utlämnande av dessa lån erforderliga beloppen tillföras rikskassan genom en särskild skatt på ogifta inkomsttagare (Ehestandshilfe). För löntagare äro inkomster under 75 RM. månatligen fria från denna »ungkarlsskatt», vilken utgår med 2 procent för en inkomst mellan 75 och 150 RM., 3 procent för inkomst mellan 150 och 300 RM., 4 procent för inkomst mellan 300 och 500 RM. och 5 procent för inkomst på 500 RM. och därutöver. Enligt vad riksfinansministeriets statssekreterare i pressen uppgivit, beräknar regeringen, att den under första året av dessa bestämmelsers giltighet skall kunna »finansiera» minst 140 000 äktenskap.

Lagens sjätte avsnitt innehåller generellt bemyndigande för riksfinansministern och för vissa fall för riksarbetsministern tillsammans med riksfinansministern att utfärda allmänna föreskrifter rörande lagens verkställighet.

På grund av detta bemyndigande har finansministern den 28 juni 1933 utfärdat förordning angående genomförandet av arbetsanskaffningsåtgärderna enligt lagens första kapitel och den 24 juli motsvarande förordning med avseende å de i tredje kapitlet intagna bestämmelserna om frivilliga bidrag till främjande av det nationella arbetet. Av bestämmelserna i den förstnämnda förordningen må särskilt anföras, att utförandet av subventionerade arbeten endast får överlämnas till entreprenörer, som förbinda sig att tillämpa högst 40 timmars veckoarbetstid, och att vid antagande av arbetskraft företräde skall tillkomma arbetslösa familjeförsörjare med stor barnskara och särskilt sådana, som tillhöra de nationalsocialistiska kampformationerna. I fråga om de i lagen omnämnda jord- och schaktningsarbetena göres ett anmärkningsvärt avsteg från de i den tyska arbetslöshetspolitiken hittills tillämpade principerna, i det att såsom skäl för vägran att mottaga dylikt arbete ej får åberopas den paragraf i arbetslöshetslagen, som medger arbetslös att avvisa sådant arbete, för vilket icke utgår avtalsenlig eller eljest på orten gängse lön.

Invandringsbestämmelser i olika länder.

Den rådande arbetslösheten och ekonomiska krisen världen över ha bland annat medfört, att så gott som varje land sett sig nödsakat att införa skärpta bestämmelser rörande invandring, uppehåll och utfärdande av arbetstillstånd. Tidigare dekret ha upphävts, nya restriktiva åtgärder vidtagits. Av de bestämmelser, som i förevarande syfte utfärdats i olika länder, gives en kort sammanfattning i efterföljande, av *Institutet för Svensk Utlandstjänst* i augusti 1933 utarbetade redogörelse.

Såsom av densamma torde framgå, är under förhandenvarande förhållanden praktiskt taget all emigration omöjliggjord och utsikterna till erhållande av avlönad anställning i utlandet synnerligen begränsade.

Då invandringsbestämmelserna i de olika länderna allt som oftast ändras, blir en sammanställning av detta slag, vad de särskilda detaljerna angår, snart föråldrad, och uteslutet är ej, att en del av de återgivna bestämmelserna redan då redogörelsen publiceras blivit försatta ur kraft och ersatta med andra föreskrifter. Såsom ett bidrag till belysning av det restriktionssystem, som vid mitten av år 1933 på detta område var genomfört över hela världen, lär en sammanställning av detta slag dock även för framtiden kunna erbjuda ett bestående intresse.

Europa.

Belgien. Utländska arbetare och kontorsanställda, som söka arbete i Belgien, kunna till följd av en bestämmelse den $^{15}/_{12}$ 1930 icke erhålla anställning utan föregående tillstånd från justitieministeriet. Ansökan om arbetstillstånd skall ingivas till belgiska beskickningar eller konsulat och vara åtföljd av ett stadfäst arbetskontrakt från belgisk arbetsgivare. Vidare skall företes läkarattest och ett högst 3 månader gammalt frejdebetyg. Den erfordrade tillåtelsen att antaga arbete i Belgien utfärdas på ett av »la sureté publique» undertecknat »blått kort», som tillsändes den sökande genom vederbörande beskickning eller konsulat. Innan detta kort mottagits, kan den sökande icke resa till Belgien.

Bulgarien. Byrån för offentliga arbeten inom handels- och arbetsministeriet har föreskrivit, att varje utlänning, som önskar erhålla arbetstillstånd i Bulgarien, måste till nämnda myndighet insända ansökan härom, även om förutvarande tillstånd föreligger för den, som redan vistas i landet. Endast specialarbetare i sådana fack, där inhemsk arbetskraft ej står att uppdriva, torde kunna påräkna arbetstillfällen.

Danzig. Till fria staten Danzig behövs ej inresetillstånd för utlänning. Vad däremot tagande av anställning i Danzig beträffar, är i lag föreskrivet, att t. o. m. medborgarna själva endast med skriftligt tillstånd från arbetsministeriet kunna erhålla anställning. Följaktligen gäller även denna bestämmelse för utlänningar, och i varje särskilt fall avgöres, om anställningen ifråga skulle vara till gagn för statens arbetsliv. I överensstämmelse härmed beviljas eller nekas arbetstillstånd.

Estland. Ett beviljat inresevisum medgiver vistelse i Estland i två månader. För längre tids uppehåll erfordras myndigheternas medgivande. Utlänning må ej taga avlönad eller oavlönad anställning av något slag utan särskilt tillstånd. I motsatt fall blir utvisning följden. Ansökan om arbetstillstånd ingives till polismyndigheten antingen av den arbetssökande själv eller av vederbörande arbetsgivare. Arbetsgivarens ansökan skall innehålla tillfredsställande bevis för, att den ifrågavarande utlänningens kvalifikationer äro sådana, som oundgängligen erfordras för att upprätthålla den sökta befattningen.

Finland. Utlänning, som önskar uppehålla sig i landet längre tid än tre månader, skall förutom pass inneha uppehållstillstånd (uppehållsbok). Ansökan om erhållande av dylik ingives till polismyndigheten på den ort, där den sökande är bosatt. Såvida utlänning önskar taga anställning i Finland, skall även arbetstillstånd föreligga. Dylikt skall även innehavas av utlänning, som önskar inmönstra på finskt fartyg. Arbetstillstånd kräves dock icke, då det rör sig om utövandet av sådan näring, till vilken utlänning enligt näringsfrihetsförordningen äger rättighet, ej heller när fråga är om anställning i jordbruk på sådan egendom, som äges av utlänning.

Efter inhämtat utlåtande från socialministeriet kan finska utrikesministeriet bevilja arbetstillstånd för tre månader, under det att för längre tids uppehåll medgivande gives av landshövdingeämbetet inom vederbörandes uppehållsort efter inhämtat utlåtande hos socialministeriet. Arbetstillstånd beviljas emellertid som regel till utlänning, som uppehållit sig i landet 5 år, och likaledes till utlänning, som är gift med finsk medborgare, ävensom till utlänningar, vilka söka anställning såsom specialister av det ena eller andra slaget. — Det kan som allmän regel under nu rådande förhållanden emellertid framhållas, att det är förenat med stora svårigheter att erhålla arbetstillstånd.

Frankrike. Gällande förordningar föreskriva, att utlänning, som önskar taga avlönad eller oavlönad anställning i Frankrike, före inresan skall vara i besittning av kontrakt med fransk arbetsgivare ävensom av arbetstillstånd från de franska centralmyndigheterna.

Arbetstillstånd sökes sålunda, att kontraktet av den franske arbetsgivaren insändes till »le Ministère du Travail», som därefter förser kontraktet med påteckning »avis favorable» eller »avis défavorable». För närvarande gives praktiskt taget endast arbetstillstånd för sådana anställningar, till vilka det bevisligen ej kan anskaffas kvalificerad fransk arbetskraft.

Utlänningar, som söka arbetstillstånd efter inresan, betraktas såsom inresta på irregulärt sätt, varför det varnas för resa till Frankrike utan att på förhand ha ordnat formaliteterna rörande arbetstillstånd. Detta gäller även utlänningar, som för sin yrkes- eller språkliga utbildning söka anställning i landet för kortare tid (i regel ett år), varvid det förutsättes, att vederbörande efter tillståndets slut åter lämnar landet och ej söker ny anställning i Frankrike.

Grekland. Personer, som önska inresa till Grekland för att söka anställning, skola liksom varje annan inresande vara i besittning av giltigt och behörigen viserat pass. Därest sådant saknas blir vederbörande avvisad. Visum gives icke, när ändamålet med inresan är att söka anställning, med mindre inrikesministeriets förhandstillstånd inhämtats. Ävenledes är inresan förbjuden för utlänningar, som vid ankomsten visa sig lida av mentala eller smittosamma sjukdomar eller i övrigt anses icke önskvärda. Inom 30 dagar efter ankomsten till Grekland skall den inresande ifylla och till polismyndigheten ingiva ett frågeformulär, vilket sedermera tillställes »le Service des Étrangers», som därefter utställer en »permis de séjour» för kortare, begränsad tid, vilken sedermera kan förlängas.

Italien. Inom tre dagar efter inresan skall utlänning anmäla sig för polismyndigheterna på ankomstplatsen för att avgiva uppgift om anledningen till inresan, hur länge vistelsen kommer att vara etc., varefter han erhåller ett s. k. »permesso di soggiorno». Detta dokument skall alltid medföras och på begäran framvisas. Härigenom erhålles väl uppehållstillstånd, men icke rätt att taga avlönad anställning.

Beträffande arbetstillstånd skiljes mellan oavlönat och avlönat arbete. Angående det förra likställas därvidlag utlänningar med italienare sålunda, att en var äger att fritt arbeta för egen räkning eller utan avlöning för annans under iakttagande av de i näringslagstiftningen gällande bestämmelserna. Rörande avlönat arbete finnas inga särskilda lagar, men en del föreskrifter och polisförordningar innehålla bestämmelser rörande utlännings tagande av arbete.

Arbetsgivaren åligger att endast anställa arbetskraft genom arbetsanvisningskontoren. Dessa göra urvalet och kunna därvid, då inhemsk arbetskraft finnes att tillgå, utesluta utländska sökande. Skulle en utlänning på annat sätt än genom arbetsanvisningskontoren erhålla avlönat arbete, får vederbörande arbetsgivare böta och utlänningen blir utvisad ur landet. Tillstånd att taga avlönat arbete gives av inrikesministeriet efter infordrat yttrande av vederbörliga arbetsorganisationer. Antingen skall från arbetsgivarens sida ansökan därom göras, eller skall den arbetssökande utlänningen i utlandet till därvarande italienska konsulat göra en ansökan om arbetstillstånd. Sådant meddelas endast för visst arbete och bestämd tid och ytterst sällan, därest i förväg arbetskontrakt ej förefinnes.

För de *italienska koloniernas* vidkommande är förhållandet det, att passvisum erfordras, vilket meddelas av kolonialministeriet eller av Italiens representation i utlandet. Som regel gäller, att visum nekas varje utlänning, som önskar resa till de italienska kolonierna för att söka arbete, såvida icke godkänt arbetskontrakt med en därvarande firma på förhand är ordnat.

Jugoslavien. Utlänningar, som söka arbete i Jugoslavien, skola vara i besittning av ett av därvarande utrikesrepresentation utställt passvisum med påtecknat bevis om att vederbörande har rätt att taga anställning i landet. Sådant visum utställes endast såvida den sökande redan har arbetstillstånd. För erhållande av dylikt kräves, att vederbörande på förhand försäkrat sig om arbete, varvid arbetstillståndet utverkas av arbetsgivaren. Arbetstillstånd meddelas med hänsyn tagen till arbetslösheten i det fack, där utlänningen avses att anställas.

Såvida det rör sig om en *specialist*, erfordras från officiell myndighet i hans hemland ett intyg om hans tekniska eller fackliga utbildning. Med avseende på sådana utländska arbetare, vilka i tekniskt hänseende anses vara särskilt framstående på det ena eller andra området och som kunna förväntas att delgiva jugoslaviska medborgare sina insikter, förhålla sig myndigheterna vid tilldelandet av arbetstillstånd i allmänhet mycket tillmötesgående, även om det i ifrågavarande fack skulle råda arbetslöshet.

Beträffande utländska *läkare* och *tandläkare*, som tagit examen i utlandet, gäller i allmänhet den regeln, att de tillåtas praktisera i Jugoslavien efter att ha förvärvat jugoslaviskt medborgarskap.

Den inhemske arbetsgivaren är skyldig att avsluta ett skriftligt kontrakt med den utländske arbetaren, vilken skall tillförsäkras minst samma förmåner, som komma den inhemska arbetskraften till del i motsvarande fack. I allmänhet gäller arbetstillstånd för ett år, vilket dock kan förlängas om ansökan därom i tid göres.

Undantagna från de allmänna bestämmelserna om arbetstillstånd äro utländska ingenjörer och montörer etc., som för sina firmors räkning arbeta med maskineri, levererat av utländsk firma, under förutsättning att arbetet ej varar längre tid än tre månader. — Som av ovanstående framgår, är det legala tillvägagångssättet för erhållandet av arbetstillstånd i Jugoslavien, att den arbetssökande på förhand försäkrat sig om arbete och att arbetsgivaren drager försorg om arbetstillståndets utfärdande.

Lettland. För inresa fordras passvisum. Överträdelse av bestämmelserna om utlänningars inresa och uppehåll straffas med böter intill 1 000 Lats eller med intill 6 månaders fängelse. Personer, som icke ha nationalpass, skola vid inresan ställa en borgen av intill 10 000 Lats; dock kunna undantag i vissa fall göras av inrikesministeriet. Utlänningar skola registrera sina pass hos den lokala polismyndigheten och, därest de önska uppehålla

sig i landet längre tid än vad som uppgivits, ha särskilt tillstånd av inrikesministeriet. Sådant tillstånd gives icke för längre tid än ett år åt gången.

Arbetstillstånd kan givas utlänningar, som äro specialister i visst fack eller som ha uppehållit sig flera år i landet. Vidare är bestämt, att utlänningar, som äro delägare i lettiska firmor, skola söka arbetstillstånd. Dylikt gives av inrikesministeriet i form av arbetskort, utställt på arbetsgivarens eller den sökandes skriftliga framställning; detta kort gäller i regel för ett år och endast för det arbete, som angivits å kortet.

Litauen. För inresa fordras ett av litauisk beskickning eller konsulat viserat pass. För tagande av arbetsanställning skall ett av vederbörande arbetsgivare upprättat kontrakt företes i inrikesministeriet, vilket därefter utfärdar arbetstillstånd. Den beskickning eller konsulat, dit den sökande hänvänt sig, utställer eller avslår visering allt efter som arbetstillstånd beviljats eller förvägrats. — Utsikterna att för närvarande erhålla anställning i Litauen äro mycket ringa.

Luxemburg. Ingen manlig eller kvinnlig arbetare av utländsk nationalitet kan erhålla anställning i Luxemburg utan att arbetstillstånd utställts av »le Directeur général du travail et de la prévoyance sociale». Undantag göras dock för lantarbetare.

Arbetsgivaren skall i varje särskilt fall ingiva skriftlig ansökan till nämnda »directeur général», vilken ansökan skall vara åtföljd av en attest från det officiella arbetsdirektoratet, som bestyrker, att ingen inhemsk arbetskraft finnes att tillgå för den ifrågavarande anställningen. Därest arbetstillstånd beviljas, utställes ett certifikat, som innehavaren skall uppvisa vid ankomsten jämte övriga legitimationshandlingar. Arbetstillstånd är obligatoriskt även för utlänningar som redan ha arbete i landet, därest de övergå i annan arbetsgivares tjänst. Utländska lantarbetare, vilka som ovan nämnts kunna inresa till Luxemburg utan arbetstillstånd, skola dock uppvisa anställningskontrakt, pass, utdrag ur straffregister, frejdebetyg och vaccinationsattest.

Monaco. Uppehållstillstånd beviljas i regeln för ett år vid uppvisandet av pass gällande till Frankrike. Arbetstillstånd gives däremot endast därest det kan bevisas, att till den ifrågavarande anställningen ingen inhemsk sökande finnes. — Då det numera råder arbetslöshet i alla branscher, finnas ringa utsikter till anställning för utlänningar.

Nederländerna. Detta är ett av de få länder i Europa, där det ej kräves uppehålls- eller inresetillstånd för främmande statsmedborgare. — På grund av den rådande depressionen kunna utlänningar emellertid icke räkna med att vinna anställning efter ankomsten till Nederländerna. På grund härav avrådes från ditresa med mindre anställning på förhand avtalats. — Detta gäller även för de *nederländska kolonierna*, där utlänningar under de senaste åren i stor utsträckning blivit entledigade från sina befattningar.

Norge. Utlänning, som ankommer till Norge för att söka arbete, bör dessförinnan vara i besittning av särskilt arbetstillstånd. Ansökan härom insändes genom vederbörande norska beskickning eller konsulat till »Centralpaskontoret», som avgör om arbetstillståndet skall beviljas. I praktiken är förfarandet emellertid sådant, att vederbörande norska arbetsgivare ansöker om tillståndets beviljande för den utländske arbetaren. Vidare föreskrives, att utlänning, som uppehåller sig i Norge och som ej före inresan erhållit arbetstillstånd, icke får taga arbete utan att dylikt utfärdats. Även i sådana fall avgör »Centralpaskontoret», huruvida tillstånd skall utställas eller ej. Ansökan härom insändes genom polismyndigheten.

Bestämmelserna om arbetstillstånd omfatta endast dem, som söka eller taga anställning i annans tjänst, men gälla all sådan tjänst såväl under- som överordnad och utan hänsyn till, om ifrågavarande arbetsgivare är bosatt i eller har sitt säte i Norge eller utlandet.

Ansökan om arbetstillstånd skall innehålla uppgifter om fullständiga namn, födelseår och -dag, medborgarskap, utbildning, tidigare och nuvarande anställningar samt bostadsort.

Vidare skall redogöras för vad slags arbete den sökande önskar taga i Norge, hos vem och för hur lång tid. Har vederbörande tidigare uppehållit sig i landet, skall uppgivas var och när samt i vilken egenskap. Arbetstillstånd gives i regeln för bestämt arbete hos bestämd arbetsgivare och endast för begränsad tid av ej över ett år. Önskar vederbörande byta anställning eller förlänga tiden för arbetstillståndet, ansökes ånyo härom.

Har utlänning uppehållit sig i Norge minst två år, kan arbetstillstånd meddelas för obestämd tid, dock endast såvitt vederbörandes hälsotillstånd är gott. Om anledning uppstår, kan arbetstillståndet återtagas eller, om det är meddelat för obestämd tid, tidsbegränsningar göras.

På grund av den rådande arbetslösheten är det numera mycket svårt för utlänningar att erhålla arbetstillstånd, då sådant praktiskt taget endast gives till specialister, vilka icke kunna uppbringas inom landet.

Polen. För erhållande av uppehållstillstånd i Polen har utlänning att hänvända sig till polskt konsulat, som, för den händelse det anser vederbörande lämplig för inresa, förelägger saken för de polska myndigheterna. Om utlänning önskar bosätta sig i landet, ansökes därom via konsulat, varefter myndigheterna i det distrikt, där vederbörande avser att slå sig ned, utfärda ett kort för uppehållstillstånd, därest ansökningen beviljas. Senast åtta dagar efter ankomsten skall utlänning låta inregistrera sig hos vederbörande distriktsmyndighet. För att kunna anställa utlänningar i sin tjänst måste arbetsgivaren anskaffa särskilt arbetstillstånd.

Portugal. I Portugal råder generellt förbud för utlänningar att taga anställning utan att därtill ha erhållit särskilt tillstånd av inrikesministeriet, vilket tillstånd emellertid endast i vissa undantagsfall beviljas. I huvudsak samma bestämmelser gälla för de *portugisiska kolonierna*.

Rumänien. Ingen utlänning, som önskar utöva självständig verksamhet eller ingå kompanjonskap med andra personer, eller taga avlönad anställning, kan inresa i landet utan att förut ha inhämtat arbetsministeriets bemyndigande. Utlänning, som inreser utan sådant bemyndigande, får icke inneha anställning. På grundval av arbetsministeriets inresetillstånd utfärdar rumänska utlandsrepresentationer inresevisum, varvid fordras företeende av certifikat om vederbörandes utbildning, frisk- och frejdebetyg etc.

Inresetillstånd gives endast till sådana personer, som redan äro engagerade av inhemsk arbetsgivare, och endast då det är fråga om specialister, för vilka det kan styrkas, att inhemsk arbetskraft ej finnes att tillgå. Undantagna från ovanstående bestämmelser äro artister, lärare, universitetsprofessorer och präster av olika trosbekännelser, vilka äro därtill bemyndigade av undervisnings- och kultusministerierna, samt handelsresande.

På grund av den rådande arbetslösheten och de kritiska ekonomiska förhållandena utfärdas endast undantagsvis inrese- och arbetstillstånd.

Schweiz. Varje utlänning, som avser att utöva förvärvsverksamhet i Schweiz, skall senast åtta dagar efter inresan anmäla sig till vederbörande ortsmyndigheter. Utlänning, som tillträder en anställning äger att, innan sådant tillträde kan ske, därom inhämta tillstånd hos vederbörande myndigheter. Överträdelse härutinnan straffas strängt och utlänningen riskerar utvisning. Arbetstillstånd meddelas endast, därest situationen på arbetsmarknaden inom ifrågavarande fack så medgiver. Sådant tillstånd erfordras även om anställningen sträcker sig över längre tid än åtta dagar.

Spanien. Inresa är medgiven för varje med giltigt pass försedd utlänning. Uppehåll i Spanien är för oinskränkt tid medgiven utlänning, vilken inom 48 timmar efter ankomsten förevisar och låter inskriva sitt pass hos vederbörande polismyndighet. Denna registrering är kostnadsfri och gäller för ett år. Underlåtelse att vidtaga nämnda formalitet straffas med böter intill 500 pesetas.

Arbete kan, med undantag för vissa kategorier lantarbetare, fritt sökas. Utlänningar skola vara försedda med identitetskort, vilka gälla som uppehålls- och arbetstillstånd. Dessa kort utställas av socialministeriet på grundval av upprättat arbetskontrakt, vilket utgör obligatorisk förutsättning för erhållande av dylikt kort. Utlänning må icke antagas i arbete med lägre lön än motsvarande spanska medborgare i samma yrkesgrupp, och vid eventuellt inträdande vakanssättning skall utlänning avskedas före de spanska arbetarna. Även utlänning, som innehar självständig verksamhet, skall vara försedd med identitetskort.

Storbritannien. Utländska s. k. »student employees», som önska komma till Storbritannien i syfte att utbilda sig i handelsbranschen, kunna erhålla uppehålls- och arbetstillstånd, såvida de äro i tillfälle att för myndigheterna bevisa, att det anskaffats dem en anställning under sådana förhållanden, att de få tillfälle att lära språket eller fullborda sin utbildning. Utbetalning av lön till sådan »student employee» utgör intet hinder för erhållande av arbetstillstånd. Dylika givas emellertid icke för anställning hos sådan arbetsgivare, som i verkligheten endast önskar skaffa sig billig utländsk arbetskraft. I överensstämmelse härmed gives arbetstillstånd endast till personer, som kunna betraktas såsom nybörjare inom sitt fack; personer över 30 år kunna härvidlag icke komma ifråga.

De uppgifter, som i anslutning till ovanstående skola föreläggas de brittiska myndigheterna, skola innehålla namn och adress på den firma, där den sökande erhållit löfte om anställning; uppgift å den bransch, i vilken han önskar utbilda sig; uppgift å den tid han avser uppehålla sig i landet samt uppgift å den lön, som kommer att utbetalas, därest det överhuvudtaget blir fråga om sådan.

Tjeckoslovakien. Utlänningar kunna fritt inresa för att söka anställning. Däremot är det ej tillåtet att tillträda en befattning, innan tillstånd härtill givits av »Distriktsarbeitsamt». — På grund av den stora arbetslösheten, som är i stadigt stigande, kan det knappast förväntas, att arbetstillstånd gives.

Tyskland. Arbetstillstånd meddelas av de lokala myndigheterna. Förhållandet är emellertid för närvarande, att Tyskland praktiskt taget måste betraktas såsom ett stängt land, då den oerhörda arbetslösheten har medfört att tyska firmor — även om myndigheternas tillstånd härtill har givits — icke se sig i stånd att anställa utländsk arbetskraft, ej ens som oavlönade volontärer.

Ungern. Utlänning kan utan särskilt tillstånd uppehålla sig i Ungern intill tre månader; för längre tids vistelse skall ansökan inom 15 dagar efter ankomsten ingivas till inrikesministeriet, varvid föreläggas bevis om, att vederbörande är i stånd att försörja sig och sin familj. Därest uppehållstillstånd beviljas, gives i regeln även arbetstillstånd, ehuru utlänningar — även specialarbetare — för närvarande ha mycket svårt att vinna arbetsanställning i Ungern.

Österrike. På grund av gällande lagstiftning kan ingen arbetsgivare anställa någon utlänning med mindre han hos myndigheterna erhållit tillstånd härtill. Sådant tillstånd gives endast, när förhållandena på arbetsmarknaden så medgiva. Arbetstillstånd beviljas endast för viss tid och beror på särskilda omständigheter samt kan förlängas efter fristens utgång. Varje inhemsk arbetsgivare skall i varje fall angiva skäl för anställandet av utlänning till i hans distrikt varande arbetsgivarkommission. Avslås ansökningen, kan saken föreläggas »Wanderungsamt des Bundeskanzleramtes» för vidare behandling och avgörande.

Praktiskt taget är det uteslutet för utlänningar att erhålla anställning i Österrike under nuvarande förhållanden. I varje fall varnas på det bestämdaste från resa dit utan att i förväg ha förvissat sig om att den blivande arbetsgivaren försäkrat sig om arbetstillstånd. För unga utlänningar, som i språkstudier önska vistas i landet såsom oavlönade volontärer, beviljas i regeln uppehållstillstånd.

Asien.

Brittiska Indien. Europeiska hantverkare, som avse att söka arbete i Brittiska Indien, måste vara i besittning av ett arbetskontrakt på minst $2^1/_2$ års varaktighet, vilket skall tillförsäkra dem en minimilön av för ogifta 400 rupies i månaden och för gifta 500 rupies i månaden, varjämte de skola äga tillräckliga medel för att bekosta hemresa.

Indokina. Immigrationsbestämmelserna äro desamma som för franska Västafrika. Européer kunna fritt inresa till kolonien för att driva egen verksamhet eller söka anställning, och de bli därvidlag i juridiskt och fiskalt hänseende likställda med franska medborgare. Vissa självständiga verksamhetsgrenar kunna emellertid ej utövas utan särskild tillåtelse (ungefär desamma som nedan nämnas för franska Västafrika).

Nederländska Indien. För Nederländska Indien gälla samma inresebestämmelser som för Nederländerna.

Palestina. På grund av den under senaste tiden skedda massinvandringen till Palestina från flera av Europas länder, ha myndigheterna i augusti i år sett sig nödsakade att även för Palestinas vidkommande begränsa och skärpa invandringsföreskrifterna. Sålunda stipuleras bland annat innehavet av tillräckligt kapital för att kunna förvärva jordegendom; för att tillförsäkra immigranten och hans familj livsuppehälle; nödvändiga medel för att kunna starta handels- eller hantverksrörelse. Föreligga ej de omständigheter, som ovan sagts, skall vederbörande vara i besittning av ett av invandringsdepartementet utfärdat arbetstillstånd eller hava i Palestina bosatta anförvanter, som garantera, att den invandrande ej faller det allmänna till last.

Persien. För inresa till Persien erfordras vederbörligen viserat pass för viss tids vistelse. Personer, som söka arbetsanställning, måste i varje särskilt fall hava vederbörande myndigheters särskilda tillstånd, innan visering utställes. Dessutom skall läkarattest angående vaccination mot en del i Persien förekommande sjukdomar föreligga.

Det bör i detta sammanhang särskilt framhållas, att det ej låter sig göra att inresa i Persien och efter framkomsten söka ordna med arbetstillstånd. Överträdelse härutinnan medför utvisning.

Siam. För invandring till Siam fordras pass jämte läkarattest om undergången vaccination samt deponerandet av en invandringsavgift av c:a 9 £. — Européer kunna ej förväntas finna arbete i Siam med mindre kontrakt därom upprättats före avresan.

Syrien. Varje utlänning över 15 år, som avser att uppehålla sig i det franska mandatområdet mer än 3 månader, måste inom 10 dagar efter ankomsten hos »le Service de Sureté Générale» anhålla om utställandet av ett identitetskort. Utländska arbetare, som önska taga arbete, måste nöjaktigt behärska franska språket och innan inresetillstånd erhålles, hos säkerhetspolisen ha anhållit om arbetstillstånd. När sådant föreligger utställes visering av franska konsulat.

Turkiet. Varje utlänning skall vara i besittning av ett behörigen viserat pass. I motsatt fall kräves dubbel avgift för visering.

Till följd av en ny lag, som emellertid ännu ej trätt i kraft, gives icke visum till Turkiet därest invandraren avser att söka: a) anställning som arbetare, b) arbete inom skrädderi, skomakeri samt i byggnads-, järn- och träbearbetningsindustrin, c) befattning som kabaretkonstnär, sångare, musiker, fotograf, frisör, typograf, chaufför, guide, portvakt, vicevärd eller inspektor vid egendomar el. dyl., d) personer som ämna bedriva gatuhandel,

önska saluföra statsmonopoliserade varor eller driva mäklareverksamhet, e) personer som söka anställning som veterinärer eller kemister. För utövande av vissa andra verksamhetsgrenar, som t. ex. flygare, kräves särskilt tillstånd och visum gives icke, då sådant ej förefinnes.

Visering gives ej heller då vederbörande myndigheter anse, att immigranten ej har tillräckliga medel för sitt uppehälle; i sådana fall kräves ekonomisk garanti. Inresa till Turkiet är vidare förbjuden för personer, som vid ankomsten visa sig lida av mentala eller smittosamma sjukdomar. Inom 24 timmar efter ankomsten skall den inresande ifylla och till polismyndigheten insända ett av densamma tillhandahållet frågeformulär. För varje uppehåll över 15 dagar fordras särskilt uppehållstillstånd. Utlänningar i Turkiet äro skyldiga att underrätta myndigheterna om eventuella adressförändringar.

Afrika.

Algeriet. Bestämmelserna för inresa till och uppehåll i Algeriet äro på det hela taget analoga med dem, som gälla för Frankrike. Identitetskort och arbetstillstånd kräves sålunda för uppehåll och tagande av arbete. Försummas detta, kan vederbörande dömas till böter av 15 francs för varje månad, han icke varit i besittning av nämnda dokument, räknat från dagen för inresan, respektive den dag det gamla identitetskortets giltighet förföll.

Belgiska Congo. Följande bestämmelser skola uppfyllas för tillåtelse att invandra i Belgiska Congo och Ruanda-Urundi. Invandraren skall vara i besittning av en nyligen utställd läkarattest, utvisande att vederbörande ej är epileptiker och ej lider av smittosam epidemisk sjukdom, vara vid sina sinnens fulla bruk, vara i besittning av pass, viserat av belgiska myndigheter på avreseorten, samt utdrag ur straffregister eller frejdebetyg mindre än ett år gammalt.

Invandraren skall vidare ställa en borgen av 10 000 francs under tre år eller intill avresan från kolonin, eller ställa bankgaranti i Congo på minst 50 000 francs. I motsatt fall skall, innan inrese- och uppehållstillstånd beviljas, företes ett arbetskontrakt med lämplig lön för minst 6 månader med icke infödd, väl ansedd arbetsgivare etablerad i kolonin.

Brittiska besittningar och protektorat m. m. Som allmän huvudregel gäller, att varje invandrare måste vara i besittning av ett giltigt pass, och skall inresan ske antingen över de av myndigheterna fastställda hamnarna eller för dem, som inresa landvägen, över station där representant för invandringsmyndigheten finnes. Det åligger den invandrande att personligen anmäla sig hos denna myndighet samt att där låta undersöka sig av därstädes stationerad läkare.

Immigranten skall förete frejde- och friskbetyg samt attest om innehavet av tillräckliga kontanta medel för sitt uppehälle. Skulle ej den senaste bestämmelsen uppfyllas, äger den inresande att uppvisa ett bestyrkt arbetskontrakt med i landet bosatt arbetsgivare eller bevisa, att känd firma eller enskild person ämnar taga honom i sin tjänst. För varje vuxen person deponeras vid inresan en säkerhet av 100 £ i sedlar och för varje familjemedlem 50 £. Denna garantisumma mottages och behålles av de brittiska myndigheterna, tills deponenten kan påvisa, att han erhållit fast anställning, då garantisumman återställes. Varje utlänning måste under den begränsade uppehållsfrist, som tilldelas vid inresan, var 28:e dag skriftligen anmäla sig hos vederbörande myndighet och där uppgiva eventuellt skedda adressförändringar.

Dessa bestämmelser äga i huvudsak giltighet för de olika besittningarna med vissa smärre, oväsentliga modifikationer och äga tillämpning i:

Basutoland[1]
Bechuanaland, protektorat[1]
Gambia[2]
Guldkusten[2] o. Brittiska Togo[4]
Kenyakolonin och protektorat[2]
Mauritius[2]
Nigeria[2] jämte Brittiska Kamerun[4]
Norra Rhodesia[2]
Nyasaland, protektorat[2]
Sierra Leone[2]
Somaliland, protektorat[2]
Sydvästafrika[3]
Södra Rhodesia[1]
Swaziland[1]
Tanganyika[2, 4]
Uganda, protektorat[2]
Zanzibar[2]

Sydafrikanska unionen. Invandringen regleras av »Immigration Regulation Act» av 1913. Uttolkningen av denna akts bestämmelser är fullständigt lagd i händerna på invandringsmyndigheterna i ankomsthamnen. Skandinaver anses såsom önskvärda invandrare, såvida de uppfylla följande krav: äro i stånd att läsa och skriva ett europeiskt språk, äro i besittning av nödiga existensmedel (f. n. c:a 100 £ i guld), icke lida av smittosamma sjukdomar eller andliga eller lekamliga defekter, icke varit straffade för någon av i immigrationslagen nämnda talrika förseelser, samt äro i besittning av giltigt pass. Det tillfogas, att det skall ställas borgen, såvida det råder tvivel om, att invandraren är i besittning av nödvändiga medel.

Då depressionen gjort sina verkningar kända och stor arbetslöshet förefinnes, torde endast brittiska medborgare för närvarande ha utsikt att kunna vinna anställning.

Egypten. För inresa fordras ett av egyptiskt konsulat viserat pass. Vid viseringens utfärdande erfordras i allmänhet, att den inresande kan deponera tillräckliga medel för täckning av kostnader, som äro förbundna med hans hemresa. Utlänning, som avser att söka arbetstillfälle i Egypten, äger att därom insända ansökan till »Labour Department». — Då Egypten ej kan sägas vara något emigrationsland och avsevärd arbetslöshet är rådande, torde utsikt till erhållande av arbete — även för specialister — ej förefinnas.

Franska Ekvatorialafrika (jämte *Kamerun*). Utlänning skall vara i besittning av behörigen viserat pass samt en mindre än tre månader gammal attest, utvisande att vederbörande ej varit straffad samt intyg från läkare att immigranten ej lider av någon epidemisk sjukdom och är fullt arbetsför. Dessa tre dokument skola vara viserade av franskt konsulat i vederbörandes hemland.

Tillträde till kolonin vinnes endast om den resande är i besittning av antingen tillräckliga existensmedel eller kontrakt med enskild person eller firma, som förpliktar sig att sörja för eventuell återresa. Annars skall hos fartygets kapten deponeras 3 000 francs till täckning av omkostnaderna för ev. hemresa.

Utlänningar kunna erhålla arbete såväl vid lantbruk som i industri och handel.

Franska Västafrika. *(Senegal och Franska Sudan).* Utländska inresande uppdelas i tvenne kategorier: non-immigranter och immigranter. Resande av förstnämnda kategori skola vara försedda med vederbörligt pass och äga att inför fransk beskickning eller konsulat underteckna en förklaring, att de ej inresa i egenskap av immigranter. De äro följaktligen att betrakta som turister och skola, därest de icke äro i besittning av returbiljett, hos immigrationskommissarien deponera ett garantibelopp, motsvarande biljettpriset för återresan.

Immigranter skola vara i besittning av viserat pass, utdrag ur straffregister och läkarattest samt skola ställa garanti för eventuell hemresa. För uppehåll över två veckor skall för båda ovannämnda kategorier ett identitetskort lösas, vilket utställes av »le Contrôle des étrangers». Om sådant kort nekas den sökande, skall denne omedelbart lämna kolonin.

[1] Sorterande under Dominions Office. — [2] Under Colonial Office. — [3] Mandatterritorium under Nationernas förbund (sydafrikanska unionen). — [4] Mandatterritorium under Nationernas förbund (brittiska regeringen).

Till följe den rådande krisen avrådes från emigration. Det må tillfogas, att självständig verksamhet ej får utövas utan särskilt tillstånd. Detta gäller bland annat för assurans-, speditions-, skeppsagentur-, skeppshandelsverksamhet, hotell eller kabaret, handelsagenter, boktryckare, bokhandlare, handlande med vapen och ammunition och fabrikanter eller handlande med radioartiklar.

Kanarieöarna. För Kanarieöarna gälla samma bestämmelser för uppehålls- och arbetstillstånd som för det övriga Spanien.

Madagascar. För inresa gälla samma förordningar som för franska Västafrika. Läkarattesten skall ytterligare angiva att den resande under de två sista åren blivit vaccinerad mot koppor. Icke-immigranter få icke uppehålla sig längre tid än 3 månader i kolonin. Denna frist kan förlängas med generalguvernörens tillåtelse, som utställer identitetskort. Vissa självständiga befattningar av samma art som nämnts under franska Västafrika kunna endast innehas av utlänningar efter speciell tillåtelse.

Marocko (franska). I franska Marocko gälla samma bestämmelser som i Frankrike, i det att envar — fransman eller utlänning — som önskar ta anställning i Marocko före inresan skall vara icke blott i besittning av arbetskontrakt med någon därvarande arbetsgivare utan även äga arbetstillstånd utfärdat av de franska myndigheterna. Sådant tillstånd sökes sålunda, att kontraktet med därvarande arbetsgivare insändes till »le Service du Travail» i Rabat, som avgör, huruvida tillstånd skall lämnas eller ej.

För närvarande givas praktiskt taget endast arbetstillstånd i sådana fall, där det kan bevisas, att för den ifrågavarande platsen kvalificerad arbetskraft ej kan uppbringas inom landet. Var och en, som försöker inresa i avsikt att söka arbete, men utan att vara i besittning av arbetskontrakt, utvisas, och varje arbetssökande, som på irreguljär väg inkommit i landet, kan straffas med fängelse från en månad till ett år eller med böter från 50 till 5 000 francs.

Marocko (spanska). Inresa till den spanska protektoratzonen i Marocko kan endast ske med pass, viserat av spansk polismyndighet. För tagande av arbete och uppehåll fordras identitetskort och inskrivning hos vederbörande polismyndighet.

Portugisiska Ostafrika. *Angola.* Utlänningar som önska taga anställning skola vara i besittning av arbetskontrakt och skola dessutom deponera en summa av 5 000 angolares.

Mozambique. Så länge arbetslöshet råder i kolonin, är det totalt förbud för utlänningar att inresa för att ta anställning eller överhuvud taget utöva ekonomisk verksamhet med mindre än tillstånd härtill föreligger. Därest personer, som nekats arbetstillstånd, ankomma till kolonin, sändas de tillbaka med samma fartyg på rederiets bekostnad.

Tunis. Den tilltagande arbetslösheten i Europa har under de senare åren medfört en alltjämt stegrad tillströmning av arbetslösa till Tunis. Myndigheterna ha därför sett sig nödsakade att genom arbetsministeriet låta utfärda skärpta invandringsbestämmelser, särskilt när fråga är om utlänning som söker avlönad sysselsättning. Denne skall då redan vid inresan äga ett av generaldirektionen för lantbruksväsendet viserat arbetskontrakt, och varje arbetsgivare, som i sin tjänst sysselsätter utländska arbetare, måste omedelbart låta införa detta i registret över utländska arbetare. Samtidigt framhålles för de inhemska arbetsgivarna, att de i möjligaste mån skola undvika att anställa utländsk arbetskraft.

Nordamerika.

Amerikas förenta stater. Det klassiska utvandringslandet Amerika har under den senaste 10-årsperioden undan för undan skärpt invandringsbestämmelserna. Det finnes

visserligen alltjämt en teoretisk invandringskvot, som skulle medgiva inresa för något tusental svenskar, men denna kvot kan för närvarande ej utnyttjas. De amerikanska myndigheternas krav på invandrarnas ekonomiska ställning äro så stora, att de vanligen ej kunna uppfyllas. Personer, som drabbats av arbetslöshet, återsändas till vederbörande hemland, om de ännu ej hunnit bli amerikanska medborgare.

Kanada. Till Kanada är invandringen för närvarande omöjliggjord för personer, som önska anställning inom handel och industri. Endast jordbrukare, som äga tillräckliga medel för att köpa sig en farm, kunna påräkna att erhålla inresetillstånd.

Mexiko. All invandring till Mexiko är för närvarande praktiskt taget stoppad för dem, som icke ha ett kapital av minst 10 000 pesos.

Undantagna från restriktionerna äro handelsresande, tekniska experter, som för begränsad tid uppehålla sig i landet, specialister som icke inneha yrken, vilkas utövande stå i strid med av sundhetsministeriet eller universitetet utfärdade föreskrifter, rentierer, vilkas inkomster äro tillräckliga för eget och familjens uppehälle, medborgare i land, som med Mexiko avslutat särskild överenskommelse rörande invandring. De som erhållit uppehålls- och arbetstillstånd skola låta inregistrera sig hos invandringsmyndigheterna.

Syd- och Mellanamerika.

Argentina. Med hänsyn till krisen och arbetslösheten har den argentinska regeringen från och med den 1 januari 1933 upphävt den hittills principiellt fria invandringen. I ett dekret närmare angivna kategorier immigranter få i framtiden tillträde till landet. Detta dekret innehåller bland annat. »Från 1 jan. 1933 och tillsvidare böra republikens konsulära representanter i utlandet och generaldirektionen för invandringen avhålla sig dels från att visera invandrares pass och att utställa inresetillstånd, utan hänsyn till nationalitet, med mindre än att det tillfredsställande bevisas, att den invandrande har arbete eller någon, som sörjer för hans uppehälle. Invandrare, som önska inresetillstånd, böra förevisa arbetskontrakt eller överenskommelse om arbete och äro skyldiga att uppfylla övriga i dekretet den 24 juni 1932 nämnda formaliteter. Den befrielse från extra visum av 30 pesos, som inrymts för lantarbetare och deras familjer, gäller fortfarande.»

Vederbörande myndighet kan som hittills giva inresetillstånd för i Argentina bosatta utlänningars föräldrar, far- och morföräldrar, äkta makar, barn, syskon och övriga släktingar, förutsatt att det sörjes för deras underhåll. De i dekreterna av 31 dec. 1932 och 16 dec. 1930 omtalade attesterna (friskbetyg och frejdebetyg) komma allt fortfarande att erfordras.

De rent ögonblickliga och praktiska verkningarna av detta dekret anses icke bliva stora. De tidigare införda invandringsavgifterna (30 guldpesos) ha i huvudsak omöjliggjort invandring, bortsett från invandrande lantarbetare med förut säkrat arbete eller sådana invandrare, som av släktingar kunnat påräkna att erhålla avgiften återbetald.

Bolivia. Bolivia har liksom övriga sydamerikanska stater att kämpa med en ekonomisk kris och avsevärd arbetslöshet. Nationalkongressen har utfärdat en förordning, varigenom invandringen till Bolivia försvårats, särskilt då fråga är om arbetsanställning.

Brasilien. På grund av dekret den 12 aug. 1931 åligger det alla företag i Brasilien, som sysselsätta flera än 5 personer, att anställa 2 brasilianare för varje utlänning. Denna bestämmelse praktiseras sålunda, att alla företag, som anställa funktionärer eller arbetare av olika slag, äro skyldiga att upprätthålla det fastställda förhållandet 2 till 1 mellan brasilianare och utlänningar. Endast om det ej finnes inhemsk arbetskraft för en ledig post att tillgå eller om det rör sig om ett arbete, som kräver tekniska förutsättningar, kan bestämmelsen frångås; i varje fall kräves emellertid därvidlag samtycke från det under arbetsministeriet sorterande nationella arbetsrådet. Framhållas må emellertid, att i hän-

delse av avskedanden inom något företag utlänningar permitteras före det egna landets medborgare.

Följande bestämmelser begränsa rätten för utlänningar att taga anställning i landet: Brasilianska konsuler i utlandet kunna endast visera pass för 3:e klass passagerare i följande fall: a) utlänning, som är bosatt i Brasilien och i besittning av vederbörligt pass, b) lantarbetare, vars inresa är anbefalld av generalguvernören i vederbörande stat eller som kan förete en s. k. »bilhete de Chamada», varmed menas en skriftlig uppmaning till invandring från någon i landet boende, varvid anställning tillförsäkrats, c) lantarbetare som invandra för kolonisation i överensstämmelse med gällande lag. Bortsett från de ovan nämnda kategorierna kan ingen utlänning erhålla uppehållstillstånd för längre tid än 30 dagar med mindre vederbörande är i besittning av kapital, som för personer under 12 år är fastställt till 2 contos de Reis och för personer över nämnda ålder till 3 contos de Reis.

Chile. För inresa och uppehåll erfordras endast ett av chilenskt konsulat vederbörligen viserat pass. Kostnaderna härför belöpa sig till för respektive första och andra klass passagerare 100 $ och 50 $ per capita. Särskilt arbetstillstånd erfordras ej, men avrådes från emigration till Chile på grund av där rådande arbetslöshet och depression.

Colombia. Invandringsrestriktioner förefinnas icke. Immigranten bör endast vara försedd med viserat pass, läkarattest, utvisande att han icke lider av någon sjukdom, samt frejdebetyg. Efter ankomsten bör invandraren omedelbart anmäla sig hos myndigheterna, varefter han får ett identitetsbevis.

Det avrådes på det bestämdaste från invandring till Colombia under nuvarande förhållanden; där härskar stor arbetslöshet, och tvisten med Peru har gjort förhållandena än mer vanskliga.

Costa Rica. Ej heller i Costa Rica finnas några restriktioner för immigranter förutom det, att varje immigrant måste vara i besittning av 1 000 colones. Även ledes kunna personer, som anses icke önskvärda bliva avvisade. — På grund av den rådande krisen avrådes emellertid från emigration dit för närvarande.

Cuba. Cubanska immigrationsdepartementet har bland annat utfärdat en bestämmelse, att endast sådan invandrare, som innehar 500 pesos kontant, må inkomma i republiken. Befälhavaren å fartyget, varå invandraren befinner sig, skall därför före ankomsten till cubansk hamn utkräva denna summa, som vid ankomsten överlämnas till immigrationsdepartementet, där den deponeras. Om invandraren efter ett år företer bevis om att han har arbete och kan försörja sig själv, återställes det deponerade beloppet.

Till skärpande av främlingskontrollen föreskrives anmälningsskyldighet för utlänningar, vilka äga att hos invandringsmyndigheterna låta inregistrera sig. Därvid erhålles uppehållstillstånd för ett år. Såsom identitetsbevis skall främlingen förete pass eller andra legitimationshandlingar.

Dominikanska republiken. Enligt en i juni 1932 utfärdad förordning måste, då frågan är om invandring, ett av myndigheterna utfärdat uppehållstillstånd föreligga. Endast turister och affärsmän, vilka avse att stanna i republiken högst 30 dagar, äro befriade härifrån. Dessa bestämmelser gälla även för personer, som redan äro bosatta i landet, och för sådana, som en gång varit bosatta där men utrest, utom i de fall, där det kan påvisas, att de i republiken bedriva handel eller verksamhet, som pågått mer än tre år före denna lags ikraftträdande.

Ecuador. Varje utlänning måste för att inresa vara försedd med ett av ecuadoriansk konsul viserat pass.

Ehuruväl inga andra restriktioner förefinnas för inresa eller tagande av anställning, måste likväl under förhandenvarande omständigheter avrådas från ditresa. Det kan fram-

hållas, att en del svenskar, som innehaft arbete i Ecuador, blivit arbetslösa och måst förpassas till hemlandet.

Guadeloupe och **Martinique.** För dessa kolonier gälla samma bestämmelser som för övriga franska kolonier. Garantisumman för återresa utgör 2 000 francs. Immigranter skola dessutom vara i besittning av minst 1 500 francs vid inresan. — På grund av den rådande krisen är det mycket svårt att erhålla arbete på franska Antillerna, och det avrådes därför från ditresa utan att kontrakt på förhand säkrat anställning.

Guatemala. För inresetillstånd fordras, att man är i besittning av viserat pass och ett av inhemsk konsul utställt identitetsbevis samt vaccinationsattest av ny datum. Det skiljes mellan immigranter, varmed förstås personer som ämna idka lantbruk för egen räkning, och invandrare, som söka arbete. Dessa ha att vid ankomsten vara i besittning av minst 100 am. dollars samt respengar till bestämmelseorten. På grund av arbetslöshet beviljas ej inresetillstånd för verkstads- och fabriksarbetare med mindre de ha kontrakt med regeringen eller med av regeringen auktoriserat industriföretag. Detta kontrakt skall uppvisas för konsulat såsom betingelse för erhållande av visum. Vid inresan erlägges en avgift av en am. dollar.

Haiti. Det är så gott som uteslutet för hantverkare och lantarbetare att erhålla anställning, då tillräcklig infödd arbetskraft finnes att tillgå. — Det avrådes från avresa till Haiti, därest icke på förhand kontrakt om anställning upprättats.

Nicaragua. Envar, som avser att inresa i republiken, skall förelägga gränsmyndigheterna följande dokument: pass, frejdebetyg eller annan legitimationshandling samt ett av legitimerad läkare utfärdat friskbetyg, samtliga viserade av nicaraguanskt konsulat.

Invandrare, i den bemärkelse invandringslagen avser, äro de, som inresa i landet för ständig vistelse eller för att under längre tid än sex månader taga fast anställning vare sig hos i landet bofast utlänning eller hos inhemsk arbetsgivare inom jordbruket, industrien eller handeln.

Såsom non-immigranter anses sådana personer, vilka, även om de inneha arbetsanställning under kortare eller längre tid än sex månader, äro anställda i regeringens tjänst för särskilt uppdrag; teknici, evad de äro anställda av regeringen, privatpersoner eller företag för att vidtaga förbättringar inom industrien eller införa nya sådana; representanter för universitet, offentliga bibliotek, museer eller liknande institutioner; representanter för inom landet verksamma utländska eller inhemska banker, järnvägs- och försäkringsföretag. — Såsom turister anses personer som ankomma i grupper av mera än tolv personer för att kortare tid uppehålla sig i landet eller endast genomresa detsamma. — Invandring avrådes emellertid för närvarande. Förhållandena inom landet äro mycket primitiva och vägar saknas, varför ingen förbindelse finnes mellan byarna under regntiden.

Panama. Personer, som ämna sig till Panama, skola genom panamansk konsul avgiva edlig förklaring om de äro immigranter eller turister. Innan pass utställes, bör attest om hederlig vandel företes. Immigranterna äro förpliktade att hos panamansk konsul i inskeppningshamnen ställa en deposition tillräckligt stor att täcka kostnaderna för eventuell återresa plus ett tillägg av 10 %. Befriade från denna förordning äro immigranter, som förplikta sig att jämte familj bosätta sig i republikens inre, sådana som avse bedriva lantbruk och sådana som disponera tillräckliga medel för sitt och familjens underhåll under minst ett år.

Immigranten skall inom 14 dagar efter ankomsten anmäla sig hos de lokala myndigheterna för att få identitetsbevis. Invandring av hantverkare är förbjuden, såvida icke arbetskontrakt förefinnes eller de äro i besittning av tillräckliga medel som sätta dem i stånd att driva egen verksamhet. Turister äro fritagna från att ställa deposition.

Paraguay. Till följd av bestämmelser i grundlagen skall regeringen i Paraguay främja den amerikanska och europeiska immigrationen och kan ej inskränka eller sätta gränser

för densamma, ej heller pålägga utlänningar, som komma till landet för att förbättra industrin, bearbeta jorden eller utöva vetenskap och konst, någon som helst avgift. Emellertid göras en del inskränkningar för en del kategorier av personer (lidande av vissa sjukdomar, brottslingar, drinkare etc.), vilka äro förbjudna att inresa. Utlänningar kunna fritt inresa för att söka arbete i landet; arbetstillstånd erfordras ej. — Invandring avrådes emellertid under nu rådande förhållanden.

Peru. För att erhålla inresetillstånd erfordras, att den viseringssökande är i besittning av i svenskt mynt minst 2 000 kr. Undantag härifrån göras för utlänningar, som tidigare varit bosatta i landet och återvända, de som äro i besittning av arbetskontrakt, familjemedlemmar till i landet redan bosatta utlänningar, turister och handelsresande, som endast önska uppehålla sig kort tid i landet. Varje utlänning skall två gånger årligen inskrivas i främlingsregistret och vara i besittning av identitetskort.

En ny förordning påbjuder, att 80 % av den totala arbetsstyrkan i peruanska eller utländska företag från chefen till yngste lärlingen — skall vara peruanska medborgare och skola dessa även tillförsäkras minst 80 % av de totala lönebeloppen.

Salvador. Inresetillstånd till El Salvador kan erhållas av varje utlänning, som är i besittning av giltigt, behörigen viserat pass och som framvisar antingen arbetskontrakt med i republiken etablerade företag eller kan bevisa, att han är i besittning av 500 colones för bestridande av levnadskostnaderna. Undantagna äro en del färgade raser samt utländska arbetare, vilka kunna förväntas undanträngа eller ersätta landets egna arbetare och därigenom öka arbetslösheten, ävensom andra yrkesutövare, som enligt myndigheternas uppfattning söka sig till republiken för att konkurrera med dess egna medborgare i liknande ställning. Invandrare är skyldig att inneha identifieringskort samt arbetstillstånd.

Uruguay. Intill den 30 aug. 1933 ha invandrare icke fått inresetillstånd med mindre de äro i besittning av tillräckliga medel för sitt uppehälle under ett år; ett minimum av urug. $ 600 erfordras härför. Undantag från invandringsförbudet är gjort för följande kategorier: 1) lantarbetare med familjer, såvida de äro i besittning av arbetskontrakt; 2) genom kontrakt anställda hantverkare, vars arbete är nödvändigt för visst företag, samt specialister som icke finnas i landet; 3) föräldrar, äkta makar, döttrar samt minderåriga söner (under 21 år) till personer redan bosatta i landet; 4) personer över 60 år som ha släktingar i landet, vilka sörja för deras uppehälle. För ifrågavarande undantag gäller emellertid, att immigranterna skola skaffa sig inresetillstånd från myndigheterna. Det föreligger inga bestämmelser som inskränker rätten för utlänningar att söka arbete i landet.

Venezuela. Invandringslagen av 1 okt. 1932 bestämmer bland annat att alla, som inkomma i landet, skola ställa en deposition av 1 000 Bolivares. Sålunda äga även affärsmän, som icke avresa med samma fartyg med vilket de anlänt, att ställa nämnda deposition.

Australien.

På grund av det ogynnsamma ekonomiska läget och den rådande stora arbetslösheten är praktiskt taget all invandring för närvarande omöjliggjord. Inresa tillåtes endast sådana personer, som på förhand utverkat myndigheternas tillstånd eller vid landstigningen kunna påvisa, att de endast i besöksändamål ämna uppehålla sig i landet 6 månader. Uteslutna från invandring äro personer, som äro kroppsligen eller själsligen sjuka, de som under de senaste 5 åren varit dömda till fängelsestraff, de som deltagit i politiska omstörtningsplaner, de som ej kunna läsa eller skriva ett av kulturspråken. Varje person över 18 år måste vid landstigningen inneha 40 £ eller intyg om att i Australien bosatta släktingar äro i stånd att sörja för vederbörandes livsuppehälle.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av juli till 138 855. Yrkesfördelningen och minskningen (resp. ökningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Minskn. (Ökning)		Antal arbetslösa	Minskn. (Ökning)
Jordbruk	9 478	— 812	Närings- o. njutningsmedelsind.	1 357	— 75
Skogshushållning	15 488	— 1 479	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	579	+ 18
Gruvdrift och malmförädling	7 316	— 332	Trämasse- och pappersindustri	2 224	— 22
Jord-, sten- och glasindustri	11 839	+ 277	Grafisk industri	381	— 33
Metall- och maskinindustri	11 054	— 1 349	Industri och hantverk, ej spec.	2 491	— 184
Trävaruindustri	10 710	— 736	Sjöfart och fiske	1 906	— 121
Byggnadsverksamhet	9 174	+ 1 077	Handel och samfärdsel m. m.	9 868	— 274
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	782	— 42	Husligt arbete	293	— 665
Textilindustri	838	— 19	Arbete, ej hänf. till annan grupp	41 977	— 1 804
Beklädnadsindustri	1 100	— 28	Summa	138 855	— 6 603

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	23 707	Med kontant understöd	statligt	39 105
	statskommunala	10 998		kommunalt	9 493
	kommunala	12 625		Summa	95 928

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under juli till 6·8 miljoner kronor och under årets sju första månader till sammanlagt 39·2 miljoner kronor.

— Arbetstid —

Socialstyrelsens undersökning av arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln. Socialstyrelsen har nyligen publicerat resultaten av en undersökning rörande arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln, vilken utförts på uppdrag av Kungl. Maj:t och i samråd med köpmännens och personalens organisationer.[1] Syftet med undersökningen har närmast varit att utreda, huruvida och i vad mån förutsättningar föreligga att för Sveriges del kunna ratificera det vid 1930 års arbetskonferens antagna förslaget till konvention angående 48 timmars arbetsvecka för affärsanställda m. fl. Därjämte har man sökt utröna, i vad mån de faktiska förhållandena kunde anses motivera från olika håll inkomna framställningar angående förändringar i nu gällande butikstängningslag. Undersökningen är grundad på frågeformulär, som besvarats dels av länsstyrelserna och de lokala myndigheterna i 621 orter, dels av omkring 7 600 affärsidkare, sysselsättande 46 600 anställda, dels slutligen av c:a 3 800 affärsanställda, som lämnat personliga uppgifter.

I fråga om affärernas öppethållande förekomma inom butikstängningslagens ram (66—78 timmar per vecka) enligt kommunala beslut och affärsidkarnas överenskommelser betydande avvikelser inom olika branscher och å olika orter. Särskilt må framhållas, att medan sexstängning synes tillämpas i fråga om c:a $^3/_5$ av vanliga handelsbodar, stänga mjölkbodar, fruktaffärer och tobaksbutiker i flertalet fall först kl. 7 e. m. På landsbygden tillämpas sjustängning i allmänhet i butikerna.

Personalens arbetstid sammanfaller i huvudsak med affärstiden, men förlänges ej sällan genom förberedelse- och avslutningsarbeten. Frändragas måltids- och andra på förhand bestämda raster, erhålles butikspersonalens nettoarbetstid, vilken i genomsnitt för samtliga undersökta affärer utgjorde 51·1 timmar per vecka enligt principalernas och 52·5 enligt personalens uppgifter. Arbetstiden företer emellertid stora variationer inom olika

[1] Sveriges officiella statistik: socialstatistik. Arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln.

branscher och å olika orter. I stort sett ställde den sig kortare i större städer än å mindre orter och på landsbygden, men är härvid att märka, att personalen i förra fallet ofta har lång väg att dagligen tillryggalägga mellan bostaden och arbetsplatsen. En nettoarbetstid av 48 timmar per vecka eller kortare hade omkring $^1/_3$ av personalen enligt principalernas och $^1/_4$ enligt personalens uppgifter. Inom den kooperativa detaljhandeln tillämpas 48-timmars vecka enligt kollektivavtal för flertalet anställda, dock ej inom mjölk- och brödbutiker, där arbetstiden är några timmar längre. I genomsnitt tillämpades i mjölkbodar och vissa andra livsmedelsaffärer enligt arbetsgivarnas uppgifter 55·2 timmars och enligt personalens uppgifter 58·9 timmars arbetsvecka, vari ingår det för dylika affärer karakteristiska ordinarie söndagsarbetet.

Inom butikshandeln synes emellertid gränsen mellan vad som anses för ordinarie tid och för övertid ännu vara rätt flytande. Detta kan förklara, att medan arbetsgivarna uppgivit, att övertidsarbete förekommit för mindre än hälften av personalen, uppger denna att så varit fallet för drygt $^2/_3$. Arbete å sön- och helgdagar förekommer, som nämnts, regelmässigt i mjölkbodar, konditorier, fruktaffärer o. d., som då hålla öppet vissa timmar, samt i andra affärer i särskilda fall såsom vid inventering, skyltning o. d. En viss kompensation för dylikt överarbete erhålles genom att drygt $^9/_{10}$ av butikspersonalen åtnjuter semester, för flertalet i två veckor per år.

Jämföras de arbetstidsuppgifter, som erhållits vid förevarande undersökning, med motsvarande för år 1920, hämtade från en tidigare undersökning, synas förändringarna under mellantiden varit skäligen obetydliga. Butikspersonalens arbetstid synes i vårt land ej vara särskilt lång, om den jämföres med tillgängliga uppgifter från andra länder, särskilt Norge och Danmark.

— Fattigvård och barnavård —

Tillståndet bland de arbetslösas barn i Tyskland. På förslag av Save the Children International Union har den tyska centralen för ungdomsskydd (»Zentrale für freie Jugendwohlfahrt») nyligen verkställt en undersökning av läget bland barnen till arbetslösa. Härvid har centralen samverkat med andra hjälporganisationer för ungdom samt med tyska lärareföreningen. Läkare, experter på det pedagogiska och sociala området samt funktionärer vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna och anstalterna för yrkesval ha jämväl deltagit i undersökningen, av vars huvudresultat här lämnas en summarisk översikt.

I motsats till erfarenheterna från krigstiden, då bristen på livsmedel hade en omedelbar och beklaglig inverkan på barnens hälsotillstånd, har man icke konstaterat några dylika påföljder av arbetslösheten under den första tiden. Ställningen håller emellertid nu på att förändras i detta avseende, och det framgår av undersökningen, att hälsotillståndet bland de arbetslösas barn märkbart försämrats under den sista tiden. Försämringen förklaras bero på, att de arbetslösas resurser uttömts och att det dåliga finansläget i kommunerna tvungit dessa att göra indragningar i utgifterna för läkarhjälp.

Av lärarnas dagliga iakttagelser framgå de svårigheter, som de arbetslösas barn ha att regelbundet bedriva sina studier på grund av nödtvånget att med sitt arbete bidraga till familjens uppehåll, svårigheterna att under rådande förhållanden bedriva läxläsning i hemmet m. m.

Den psykiska inverkan av föräldrarnas arbetslöshet på barnen varierar från ett tillstånd av fullkomlig apati ända till kraftig reaktion mot hindren för tillgodoseendet av barnens personliga önskningar och behov. I många fall undergår deras karaktär en slående förändring på grund av den del de nödgas taga i familjens kamp för tillvaron. De lägga bort sorgfriheten och bete sig ofta som vuxna personer. Ofta konstaterar man hos dem ett mera utvecklat sinne för ekonomi och en förvånande blick för familjens finansiella läge. I skolan visa de sig ofta likgiltiga för läxarbetet och äro i hög grad retliga.

I åtskilliga fall ha undersökarna funnit, att familjekänslan hos barnen skärpts, varmed stundom följt aggressivitet mot andra barn. Man har antecknat fall, då barn

i åldern 10 å 13 år givit sig ut för att söka arbete för att hjälpa sina föräldrar eller för att tillgodose sina personliga behov. Å andra sidan medför arbetslösheten också ofta en försvagning av familjebanden. Ganska allmänt har man iakttagit, att i de arbetslösas familjer familjeöverhuvudets auktoritet övergår från fadern till modern, och det blir den senares arbete som vanligen utgör den huvudsakliga inkomstkällan.

Undersökarna konstatera hos de arbetslösas barn en anmärkningsvärd likgiltighet för deras framtida öde. Då de se gagnlösheten i faderns strävanden, komma de ofta att betrakta sig själva såsom förutbestämda till arbetslöshet. På grund härav har yrkesrådgivningen bland äldre gossar och flickor blivit en synnerligen vansklig uppgift.

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Kollektivavtal i utlandet. En sammanställning av senast tillgängliga uppgifter rörande den kollektiva avtalsrörelsen i de länder, som föra statistik på detta område, lämnas i efterföljande tabell. Denna utgör en fortsättning på förut publicerade uppgifter beträffande förhållandena under tidigare år. (Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 990.)

	Ingångna kollektivavtal				Gällande kollektivavtal vid ingången av år					
	1930		1931		1931			1932		
	Avtal	Arbetare	Avtal	Arbetare	Avtal	Arbetsg.	Arbetare	Avtal	Arbetsg.	Arbetare
Australien . .	110	·	112	·	601	·	·	·	·	·
Frankrike . .	72	·	17	·	·	·	·	·	·	·
Italien	1 644	·	1 590	·	·	·	·	·	·	·
Nederländerna.	1 034	283 748	295	137 319	1 538	23 524	385 564	4 478	23 341	358 354
Norge	1 005	87 801	1 138	139 743	1 629	·	159 651	1 522	·	162 184
Polen	160	41 502	·	·	·	·	·	·	·	·
Rumänien . .	174	46 461	177	50 670	287	·	95 876	292	·	84 252
Sverige . . .	1 476	169 763	1 405	126 408	4 422	20 185	580 931	5 288	23 819	618 034
Tyskland . . .	·	·	·	·	·	804 788	12 006 255	·	·	·
Österrike . . .	572	276 240	467	186 602	·	·	·	·	·	·

Till uppgifter, som sålunda kunnat meddelas — och vilka, som man finner, varit mer eller mindre fullständiga för olika länder — må följande anmärkningar göras. Beträffande Nederländerna avse uppgifterna om avtalsbeståndet den 1 juni året före det angivna årsskiftet och uppgifterna om de ingångna avtalen tiden från den 2 juni det ena året till den 1 juni det därpå följande. Det meddelade arbetarantalet från Polen uppges understiga det verkliga arbetarantalet, enär ett visst antal företagare där ej lämnat nödiga uppgifter. Siffrorna för avtalsbeståndet i Rumänien avser antalet »under året», d. v. s. året före det angivna årsskiftet. Statistiken beträffande kollektivavtal i Tyskland har från år 1931 utarbetats efter nya grunder; någon beräkning av det totala antalet avtal blir icke här möjlig.

Förbud mot arbetskonflikter vid norska vinmonopolet. Efter av stortinget fattat beslut utfärdades den 6 juli 1933 en provisorisk lag om arbetstvister vid aktiebolaget Vinmonopolet och systembolagen (samlagene) i Norge.

I ifrågavarande lag förklaras det olagligt att igångsätta eller fortsätta arbetsnedläggelse vid ifrågavarande företag. Likaså förklaras det olagligt att med anledning av arbetsförhållanden vid monopolet tillgripa bojkott eller annat medel, som i sig skulle strida mot tariffavtal. I gengäld mot att parterna i en eventuell arbetstvist sålunda berövas sina kampmedel föreslås, att vissa rättsmedel skola ställas till parternas disposition för avgörande av tvister, som icke kunnat lösas genom förlikning. Rättstvister skola sålunda enligt förslaget hänskjutas till »arbeidsretten» för avgörande jämlikt lagen om arbetstvister. I intressetvister däremot, som icke kunnat lösas genom förhandlingar, äger envar

av parterna påkräva offentlig medling. Leder dylik medling icke till resultat, må part kunna fordra, att tvisten hänskjutes för avgörande till en särskild skiljedomstol, om vars sammansättning närmare bestämmelser meddelas. Lagen innehåller en särskild bestämmelse om att tvister, som beröra arbetsordning eller anställning, uppsägning eller avskedande av arbetare och funktionärer, icke må kunna bliva föremål för medling eller skiljedom. Lagen skall vara i kraft till och med den 1 augusti 1935.

Genomförandet av ifrågavarande lag är närmast föranlett av en i våras utbruten strejk vid Vinmonopolet, varvid staten tillfogades betydande förluster genom uteblivna inkomster. Lagen bygger, enligt vad som anföres i motiveringen till densamma, på den förutsättningen, att det måste befinnas naturligt för samhället att förbjuda tillgripandet av strejker, vilkas väsentliga verkningar äro, att statskassan direkt berövas skatteintäkter av största betydelse.

Från arbetarsidan bekämpades lagstiftningen med bl. a. den motiveringen, att Vinmonopolets personal tillerkänts förhandlings- och strejkrätt i det kollektivavtal, som upprättats efter den föregående arbetskonflikten. Med hänsyn till det starka inflytande regeringen hade gentemot monopolets styrelse, måste detta avtal förutsättas vara tillkommet med regeringens godkännande, och åtgärden att omedelbart därefter framlägga ett lagförslag, som gjorde avtalet i vissa delar illusoriskt, betecknades därför som ett försök att komma ifrån en avtalsenlig förpliktelse. Från regeringens sida bestreds emellertid denna uppfattning och framhölls, att regeringens inblandning i konflikten inskränkt sig till ett framhållande av önskvärdheten, att arbetsstriden snarast möjligt borde biläggas.

— Ut- och invandring —

Ut- och invandring under år 1932. Enligt statistiska centralbyråns nu utgivna statistik ha år 1932 utvandrat 2 117 och invandrat 8 990 personer (mot 2 971 resp. 8 390 år 1931), motsvarande 0·34 (0·48) emigranter och 1·45 (1·36) immigranter per 1 000 inv.

Utvandringen, som redan de båda närmast föregående åren gått väsentligt tillbaka, har nu ytterligare krympt ihop; det absoluta antalet utvandrare är nere vid en siffra, som icke underskridits sedan år 1860. Invandringen åter är den största, som förekommit sedan år 1920. I likhet med åren 1930 och 1931 blir således slutresultatet av den utrikes omflyttningen ett invandringsöverskott, och detta överskott är det största, som Sveriges statistik någonsin haft att uppvisa.

Beträffande utvandringen till främmande världsdelar har i nedanstående tablå en sammanställning gjorts mellan centralbyråns statistik, vilken grundar sig på uppgifter från prästerskapet (i Stockholm mantalskontoret), och de siffror, som av socialstyrelsen förut publicerats i denna tidskrift (sid. 105) efter uppgifter från länsstyrelserna m. fl.

	Män	Kvinnor	Summa
Antal utvandrare			
enligt prästerskapet	323	324	**647**
» länsstyrelserna samt norska och danska myndigheter	135	171	**306**
Överskott enligt prästerskapets redovisning	188	153	**341**

Motsvarande differens har under den senaste tioårsperioden utgjort:

	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
I absoluta tal	1 277	928	658	648	440	634	389	476	542	341
I % av prästerskapets siffror	4·8	11·0	6·8	5·9	4·0	5·4	4·2	12·8	46·5	52·7

Skillnaden mellan prästerskapets och länsstyrelsernas uppgifter har som synes på ett anmärkningsvärt sätt ökats under de senaste åren. Förklaringen till denna företeelse är bl. a. att söka däri, att en stor del av de i prästerskapets uppgifter medtagna utvandrarna under dessa år utgjorts av svensk-amerikaner, vilka längre eller kortare tid vistats i Sverige och här blivit mantalsskrivna, men dock bibehållit sin rätt att återvända till Förenta staterna utan att betraktas som immigranter i den bemärkelse detta ord har i den amerikanska invandringslagstiftningen. Dessa personer, vilka i sina av härvarande ameri-

kanska konsulat viserade pass icke betecknas som immigranter, utan som vanliga resande, redovisas i regel icke heller av de svenska polismyndigheterna som utvandrare och medtagas följaktligen icke i länsstyrelsernas statistik.

Erinras må också, att länsstyrelsernas uppgifter endast avse sådana emigranter, vilka befordrats till främmande världsdel genom förmedling av här i landet verksamma utvandringsagenter och att i dessa uppgifter i regel ej ingå sådana personer, som utvandrat till andra världsdelar än Nordamerika. Dessa sistnämnda emigranter ha under tidigare år utgjort en mycket obetydlig del av hela utvandringen — åren 1926—28 c:a 2 %, 1929 ej fullt 4 och 1930 knappt 7 % — men uppgingo 1931 till mer än 15 % och 1932 till nära 20 % av samtliga emigranter, vilket även medverkat till att differensen mellan prästerskapets och länsstyrelsernas uppgifter detta år blivit större än förut.

Utvandringen har under redogörelseåret i vart enda län betydligt understigit medeltalet för de tio föregående åren. De i och för sig högsta utvandringstalen utvisa Stockholms stad och Malmöhus län. — De norrländska länens utvandring, som en tid utgjorde en avsevärd del av rikets emigration och tilldrog sig icke ringa uppmärksamhet, är numera ej av betydenhet. År 1932 utgjorde Norrlands bidrag till utvandringen knappa 7 procent av det hela, d. v. s. långt mindre än Norrlands andel av hela Sveriges folkmängd. *Invandringen* har överstigit den genomsnittliga för det föregående årtiondet i alla län utom ett (Uppsala). — Invandringsöverskott förekommer såväl å landsbygden som i städerna samt i alla län.

Till Förenta staterna emigrerade 474 personer. Från samma land kommo 5 654 immigranter, och utgjorde sålunda invandringsöverskottet i detta fall 5 180 personer. Att folkbytet med Förenta staterna givit ett nettoöverskott för Sverige är en företeelse, som endast förekommit tre gånger förr, nämligen 1918, 1930 och 1931. Den svenska utvandringen till Kanada har år 1932 endast omfattat 48 personer, en helt ringa siffra om man jämför den med vad som ännu för ett par år sedan var vanligt. Den uppväger på intet vis återinflyttningen (616 personer). — Folkbytet med europeiska länder omfattade 1 470 emigranter och 2 499 immigranter, alltså ett invandringsöverskott av 1 029 personer.

Ut- och invandrarnas fördelning efter yrken belyses av följande relativa tal:[1]

Åren	Utvandrare, %						Invandrare, %					
	Jordbruk m. m.	Industri- o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Tjänare	Handel o. samfärdsel	Övriga och okända yrken	Jordbruk m. m.	Industri o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Handel o. samfärdsel	Övriga och okända yrken
1891—1900 . .	23·18	15·16	26·29	21·89	3·41	10·07	22·58	23·01	21·46	5·24	27·71
1901—1910 . .	31·97	25·67	20·97	10·79	6·33	4·27	23·93	31·20	20·96	8·80	15·11
1911—1920 . .	29·44	32·31	8·79	11·58	8·24	9·64	24·65	31·98	9·32	10·73	23·32
1921—1930 . .	33·53	28·50	7·29	8·66	10·98	11·04	21·23	28·12	8·48	12·60	29·57
1931	12·86	27·13	4·85	11·61	15·38	28·17	22·03	32·29	7·90	11·75	26·03
1932	9·54	28·89	4·25	12·61	19·79	25·42	24·46	31·10	8·70	11·64	24·10

Beträffande emigranternas yrkesfördelning under år 1932 kan framhållas, att utvandringen — liksom redan de båda föregående åren — minskats ännu mer bland jordbrukarna än inom industrigruppen; måhända är orsaken den, att de möjligheter, som Förenta staterna och Kanada ända in till senaste tider kunnat erbjuda inflyttande jordbruksarbetare, nu blivit ytterligare beskurna. Gruppen tjänare, vilken nästan uteslutande består av kvinnor, är jämförelsevis talrik, såsom den städse plägar vara under år med låg utvandring. Invandrarnas yrkesfördelning avviker föga från den under sista årtiondet vanliga; industrigruppens övervikt är ännu något mer framträdande än vanligt.

[1] För åren 1891—1900 äro i kol. »jordbruk m. m.» även inräknade inhyses- och backstugusjon, och uppgifterna i kol. »handel och samfärdsel» för samma tid avse endast handel och sjöfart. I övrigt ha uppgifterna i tabellen bragts i överensstämmelse med den nu tillämpade yrkesindelningen.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932						1933						
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	28·8	27·6	28·6	25·5	21·9	[1] 21·0	19·7
Ansökn. per 100 lediga platser .	370	366	351	395	661	689	569	565	577	510	458	451	503
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	2·41	·	·	2·38	·	·	2·30	·	·	2·69	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	·	91·2	·	90·3	88·4	·	·	86·0	·	·	89·6	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	23·0	24·7	25·5	27·8	28·8	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9
Danmark. Arbetslöshet, i % .	28·7	29·2	29·6	31·8	35·1	42·8	43·5	42·8	35·4	[1] 28·6	24·3	21·9	21·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	111	117	122	131	146	178	187	190	166	140	101	88	86
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	23	29	59	73	81	83	77	69	64	53	42	27	20
Ansökn. per 100 lediga platser .	716	629	453	401	471	489	513	489	511	468	419	470	628
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	80·3	·	·	78·5	·	·	76·9	·	·	77·7	·	·	90·1
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	22·8	23·0	22·8	21·9	22·2	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	19·5	19·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 889	2 936	2 930	2 817	2 872	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	97·9	97·5	97·0	98·6	98·4	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	78	77	81	70	103	103	96	89	83	70	65	61	56
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	29·6	30·6	29·8	29·1	30·5	34·5	41·8	38·1	[1] 30·0	[1] 26·5	28·7	27·5	27·6
Arbetslöshetsindex	25·3	25·7	25·6	25·4	26·9	29·5	35·3	31·7	27·2	24·2	25·0	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	39·9	39·4	37·2	35·4	33·7	35·5	43·0	40·3	39·3	37·0	34·1	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	43·9	44·0	43·6	42·9	43·2	45·1	46·2	47·4	·	46·3	44·7	·	·
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 111	1 992	1 850	1 721	1 769	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647
Sysselsatta lönetagare (i miljoner)	12·8	12·8	12·8	12·9	12·7	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	266	269	276	298	330	368	398	401	380	351	321	308	301
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	18·9	18·7	18·7	19·3	21·6	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	75	·	·	76	·	·	75	·	·	82	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	85	·	·	83	·	·	82	·	·	—	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	265	264	260	248	255	277	316	331	319	310	283	257	240
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	296	298	296	265	293	307	352	369	356	345	314	289	270
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	931	946	949	956	1 039	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	884	—
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)	64·9	63·6	67·3	67·8	67·5	66·8	65·0	66·1	67·9	68·7	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssök. (1 000)	2	3	6	9	11	14	17	15	15	12	5	3	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	96·2	93·7	92·8	92·6	91·5	89·2	90·0	92·7	[1] 95·0	[1] 97·0	—	—	—
Lettland. Oplac. arbetssök. (1 000)	7	10	9	14	18	17	15	14	13	10	6	4	4
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	9·8	8·6	6·8	6·8	8·0	9·9	13·0	13·6	13·6	12·7	11·7	11·0	—
Sysselsättningsindex (1927 = 100)	70·5	71·6	72·0	77·7	71·9	63·8	62·3	64·2	66·5	[1] 67·9	70·8	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	12·2	12·5	12·3	12·4	13·5	16·9	20·5	20·7	20·2	17·9	16·6	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	453	461	487	534	609	747	873	918	878	796	727	675	636
Sysselsättningsindex (1928 = 100)	89·6	88·2	86·3	85·7	82·4	75·0	66·8	—	69·1	75·1	79·8	—	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	29	29	29	30	30	32	33	32	31	30	28	27	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	680	603	530	554	459	429	463	433	416	438	427	484	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	33	·	30	22	28	31	38	45	[1] 44	38	30	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	10	12	11	10	12	14	24	25	23	20	15	—	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	14	13	13	16	23	23	28	29	28	23	29	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	21·8	21·4	20·4	22·0	22·8	25·5	25·5	24·3	25·1	24·5	23·8	21·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	86·3	86·0	86·7	84·7	83·2	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	55·2	56·0	58·5	59·9	59·4	58·3	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	57·2	58·6	61·5	62·0	60·9	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	60·0	—	—
Arbetslöshet, i %	25·4	25·1	24·8	23·9	24·2	24·9	25·8	26·0	26·6	26·1	25·9	24·6	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	29·6	·	·	28·1	·	·	26·5	·	·	25·7	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	55	56	56	55	52	53	52	50	51	52	55	56	57

[1] Reviderade siffror.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1933: IV.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

63. Vid ett *husbygge* var muraren F. sysselsatt med en del efterputsningsarbeten, varvid en 2·5 m hög ställning, anbragt å en balkong, användes. Då F. skulle utföra ett mindre arbete vid taknocken, var ställningen icke tillräckligt hög, varför F. på ställningen och mot väggen ställde upp en 2·5 m lång stege. Denna kom härigenom att få en ogynnsam lutning, och då F gick upp på stegen, gled densamma undan, med påföljd att *ställningen*, som ej var förankrad vid väggen, *stjälpte över balkongräcket*. Härvid störtade F. med huvudet före ned på balkongen och skadades svårt. F. fördes genast av tillskyndande arbetskamrater till den närbelägna sjukstugan, där han emellertid samma dag avled.

Fig. 1. Skyddsbild nr 21, utgiven av Föreningen för Arbetarskydd.

Orsaken till olycksfallet synes främst vara, att F. ställde stegen i för stor lutning mot väggen samt att han underlät att hindra stegens glidning, exempelvis genom fastspikandet av en planka på ställningens landgång. Likaså borde ställningen hava förankrats i väggen. Då endast ringa putsningsarbete återstod, är det sannolikt, att F. ansåg det onödigt att säkra stege och ställning mot glidning och tippning.

Det inträffade belyser nödvändigheten av att begagna tillräckligt höga och stadiga stegar och ställningar, även om arbetet är av kortvarig natur. (I: 45)

64. Några måleriarbetare voro sysselsatta med att spika papp på ett innertak och stodo därvid på en 2 m hög *ställning*. Ställningen utgjordes av fyra parvis uppställda trappstegar, varå fyra plankor voro placerade.

Under arbetet förflyttade sig arbetaren P. baklänges och kom därvid utanför plattformen, med påföljd att han *förlorade balansen och föll till golvet*. P. avled samma dag på grund av de vid fallet erhållna skadorna.

Då olyckan icke förorsakats av några bristfälligheter hos ställningsmaterialet, är olycksfallet att tillskriva P:s bristande försiktighet. (I: 46)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

65. Vid ett *husbygge* pågick lyftning av järnbalkar medelst *ett elektriskt drivet spel*, vars oskyddade axelända på ena sidan sträckte sig c:a 2 dm utanför lagerbocken.

En balk hade iordningställts för lyftning, och arbetaren K. skulle »straffa» kättinglängan omkring balken, så att man ej behövde befara, att balken skulle glida ur kättingen. På grund av otillräckligt utrymme kom K. därvid att stå så nära *spelets axelända*, att denna *fångade hans högra byxben*, med påföljd att K:s kläder lindades upp på axeln. Ett vid axeländan befintligt kilspår torde även ha bidragit härtill. Vid K:s rop stannade spelskötaren skyndsamt motorn, varefter K. frigjordes från axeln och fördes till sjukhus.

Vid de påfrestningar, som K. utsattes för, då kläderna sletos av kroppen, skadades tvenne ryggkotor, varjämte förlamning senare uppstod i högra axeln. Först efter en månads sjukhusvistelse och tre månaders konvalescens kunde K. börja med lättare arbete.

Orsaken till olycksfallet är enligt yrkesinspektörens mening att söka i den oskyddade axeltappen. Denna har efter olyckan på betryggande sätt inskyddats. (II: 55)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Slipmaskiner, slipstenar o. d.

66. I renseriet till ett stålgjuteri hade en ny *slipskiva* med 1 200 mm:s diameter och vägande c:a 400 kg uppmonterats. Arbetaren L. satte i gång skivan och började slipa

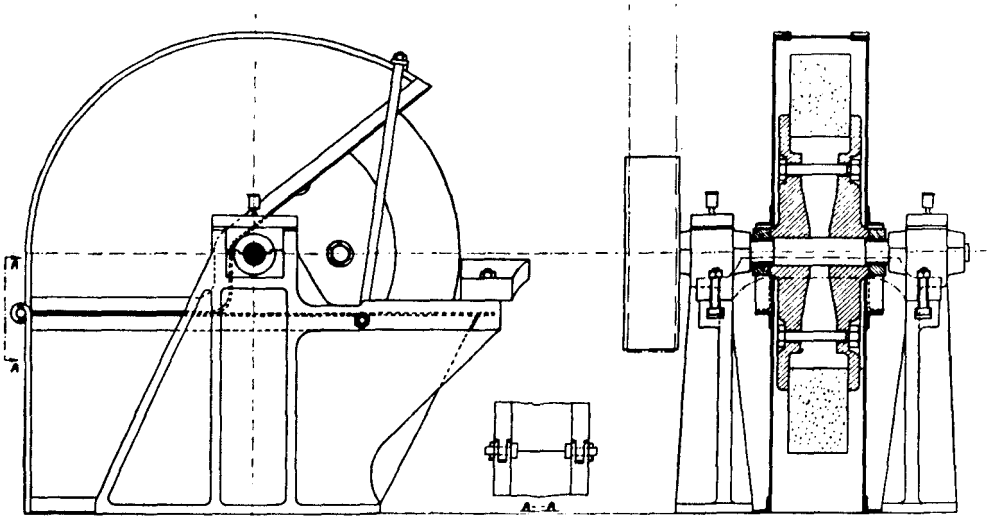

Fig. 2.

ett arbetsstycke, *då skivan brast*. Skyddskåpans gångjärn på baksidan sletos härigenom sönder, med påföljd att *kåpan kastades mot L.*, som slogs i marken. Några bitar av slipskivan hamnade på marken invid slipmaskinen, men större delen av skivan förblev kvar i stativet eller följde med skyddskåpan. L. fick vänstra handen svårt skadad, men erhöll i övrigt endast några obetydliga skrubbsår och blånader.

Då uppsättningen av skivan skett på ett omsorgsfullt och noggrant sätt, synes anledningen till olycksfallet vara, att skivan antingen var sprucken eller ej tillräckligt stark. Som en bidragande orsak till bristningen torde dock få anses underlåtenheten att anbringa elastiska mellanlägg mellan skivan och brickorna (se fig. 2).

Vid av yrkesinspektionen företagen undersökning har framgått, att slipskivan levererats utan att dessförinnan ha underkastats hastighetsprov. Den hastighet, varmed skivan roterade, visade sig vid beräkning vara 490 à 500 varv/min., vilket ger en periferihastighet av c:a 31 m/sek. Leverantören hade angivit skivans arbetshastighet till 500 varv/min.

Olycksfallet understryker betydelsen av att iakttaga vederbörlig försiktighet vid slipskivors tillverkning och handhavande. (VIII d: 4)

Kantsågar.

67. I en *snickeriverkstad* skulle arbetaren S. kanta några tunna brädlappar. Härför användes en mindre cirkelsåg, försedd med överskydd och klyvkniv, vilka enligt uppgift voro inställda i skyddsläge. Under arbetet *fångades en kantribba av klingan och kastades tillbaka*, varvid ribban träffade S. i högra handleden och *trängde in i densamma*. Sedan ribban borttagits, fördes S. till läkare för erhållande av vård.

Orsaken till olycksfallet är svårförklarlig. Sannolikt torde skyddshuven ha varit för stor och anbragt för högt över klingan för att bereda tillräckligt skydd mot tillbakakastning vid den storlek av klinga, som vid tillfället användes. Yrkesinspektören lämnade vid besök med anledning av olycksfallet anvisning om ett lämpligare överskydd. (VIII h: 6)

Textilmaskiner.

68. I ett *färgeri* uppvärmdes färgbadet med ånga. Ångpådraget sköttes för hand, och temperaturen kontrollerades med en termometer. Under uppvärmningen inträffade överkokning av färgvätskan, varvid färgaren L. sökte stänga av ångventilen. Troligt är, att L. dävid halkat samt *skadats av den överkokande vätskan*. Han erhöll så svåra brännskador, att han senare avled.

Arbetsledningen har med anledning av olyckan till arbetarna överlämnat nedanstående regler angående skötseln av olika anordningar inom färgeriet.

»Arbetarna i färgeriet uppmanas att iakttaga stor försiktighet med de kokande färgbaden i baljor och maskiner, så att överkokning undvikes. Om någon ratt till någon av ångkranarna skulle löpa alltför lätt, skall detta omedelbart anmälas för vederbörande färgmästare för rättelses vidtagande.

Vid användande av hävert skall vakt utsättas för att varsko förbipasserande, så att de ej gå intill hävertens utlopp.

Vid växling av ullgarnsmaskinerna skall iakttagas, att efter det friktionskopplingen blivit ställd på frigång och maskinen blivit omställd att arbeta i den motsatta riktningen, maskinen ej igångsättes förrän efter c:a 20 sekunder. Vid för hastig växling av badets rörelseriktning kan badet stänka över vid maskinens främre ända. Maskinskötaren skall tillse, att ingen annan person står omedelbart intill eller passerar nära förbi maskinen vid växlingen.

Beträffande baljorna skall tillses, att så mycket ånga hålles påsläppt, att badet tydligt 'driver' vid baljans främre ända.

Om någon reparation behöver vidtagas, skall anmälan göras till vederbörande färgmästare.» (VIII o: 4)

Tröskverk.

69. Vid tröskning användes ett 4 ½ fots *tröskverk*, som jämte halmpress dreves av en 40 hkr. elektrisk motor, försedd med maximalutlösning. Tröskverket var försett med säkerhetslucka över cylindern och ställbar överfallslucka förenad med 400 mm höga skärmar på sidorna av inmatningsöppningen. Lantbrukseleven K., som skötte matningen, råkade *med vänstra benet komma ned i inmatningsöppningen*, varvid foten och underbenet svårt skadades. I tillkallad ambulans fördes K. omedelbart till lasarettet, där benet måste amputeras nedanför knäleden.

Vid av yrkesunderinspektören företagen undersökning syntes framgå, att motorn genom för kraftig inmatning överbelastats, med påföljd att maximalutlösningen slagit ifrån och verket börjat stanna. Sannolikt har K., ehuru han icke kunnat ange olyckans förlopp, sökt att med foten pressa ned säden i inmatningsöppningen, innan verket stannat, och härvid kommit i beröring med cylindern.

Till arbetsledningen lämnades av yrkesunderinspektören anvisning om att elever och arbetare skola förbjudas att med fötter eller händer söka pressa ned säden i inmatningsöppningen samt att lämna tröskverkets matargrop, tills säkerhetsluckan över tröskcylindern blivit stängd. (VIII t: 31)

70. Vid *tröskning* på en mindre lantgård användes ett långhalmsverk av äldre typ med fritt uppställd skakareanordning, vilken medelst rem drevs från tröskverkets cylinderaxel. Driften utgjordes av en transportabel 10 hkr. förbränningsmotor.

Under arbetet förskötos tröskverket och skakaranordningen i förhållande till varandra, varigenom remmen mellan desamma gled av den ena remskivan. *Utan att stanna verket* sökte arbetaren J. *lägga på remmen. Härvid snärjdes ena handen in i remmen* och skadades svårt.

Olycksfallet får tillskrivas J:s underlåtenhet att stanna verket, innan remmen lades på skivan. En bidragande orsak till olycksfallet synes även vara, att skakaranordningen ej var fast förbunden med tröskverket, enär i annat fall remmen sannolikt ej glidit av remskivan. Det inträffade belyser faran av att för hand av- eller pålägga rem, medan maskineriet ännu är i gång. (VIII t: 32)

Axlar.

71. Vid en *snickerifabrik* hade reparatören A. fått i uppdrag att reparera en bro över en utanför fabriken belägen transmissionstunnel. A., som skulle utföra arbetet under frukostrasten med början kl. 9, hade dessförinnan fört ut en del virke samt brutit upp två plankor vid tunnelns ena kant. Ett par minuter före kl. 9 upptäckte en person, att A. *fastnat vid en* i tunneln befintlig *roterande axelända*, varför han sprang in i fabriken och fick maskineriet stoppat. A. påträffades fullkomligt söndersargad och med högra armen avsliten; döden torde säkerligen ha varit ögonblicklig.

Huru olyckan tillgått kan icke med visshet avgöras, men antagligen hade A. fört ner sitt metermått under bron för att taga mått och därvid råkat tappa detta. Vid försöket att få upp metermåttet har han troligen kommit i beröring med axeländan och förolyckats med ovannämnda påföljd.

Hade den förolyckade dröjt 2 minuter med att hämta upp metermåttet, skulle maskineriet under frukostrasten hava stoppats och olyckan undvikits. Olycksfallet belyser vikten av att iakttaga största försiktighet vid i gång varande transmissioner och att ej utföra arbete invid eller i farlig närhet av desamma, utan att först stanna maskineriet. (VIII z: 28)

Svänghjul, remskivor och remmar.

72. Arbetarna P. och A. voro jämte arbetsgivaren sysselsatta med *vedkapning*, varvid som drivkraft användes en 16 hkr. fotogenmotor. Själva sågningen sköttes av arbetsgivaren, under det att P. befann sig på andra sidan drivremmen ungefär vid sågens remskiva för att därifrån räcka arbetsgivaren de träd, som skulle försågas.

Under arbetet slirade drivremmen av sågens remskiva, varför A. sprang fram till motorn för att stoppa denna. P. sökte därvid *genom att trampa på remmen samtidigt få motorn* att stanna hastigare och hindra remmen att linda upp sig på motorns remskiva. *Härvid fastnade P. med foten i remmen* och drogs med runt av motorns remskiva ungefär ett varv. Han erhöll därvid så svåra skador i huvudet, att han under transporten till sjukhuset avled.

Olycksfallet, som får tillskrivas P:s obetänksamhet att vidröra remmen, innan motorn stannat, manar till iakttagande av *synnerlig försiktighet vid i gång varande remtransmissioner.*

(VIII å: 25)

Övriga.

73. I ett *sågverk* var reparatören H. jämte en arbetskamrat G. sysselsatt med infästning av ny *draglina till en portalvagn* för transport av timmer till ramsågarna. Linan hade fastsatts med sin ena ända i vagnen, varefter H., som befann sig på översågen, genom ett hål i såggolvet vid vagnens ena ändläge nedfirade linan till undersågen, där G. skulle inkoppla den till en drivskiva i undersågens tak. Vid G:s arbete med linan föll denna ned på kopplingen till en i gång varande huvudaxel och började att upplindas på kopplingen och axeln. Härunder råkade H. i övervåningen sannolikt *få linan omkring vänstra benet,* med påföljd att foten vid linans hastiga neddragning till undersågen slets av vid fotleden.

Till förekommande av dylika olycksfall har i undersågen, där vagnarnas draglinor löpa över eller i närheten av transmissioner, anordnats rännor under draglinorna. Därjämte har vederbörande personal beordrats att, innan reparationsåtgärd under pågående drift företages i undersågen, i varje särskilt fall inhämta arbetsledningens tillstånd därtill.

(VIII ö: 3)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

74. I en *pumpstation,* sammanbyggd med ett elektricitetsverk, hade en 380 V motor till ett pumpaggregat inmonterats. Vid provkörning var motorns rörelseriktning felaktig, varför två faser skulle kopplas om. På grund av det trånga utrymmet kring motorn beslöt maskinmästaren L. att senare på eftermiddagen under spänning omkoppla faserna uppe på vinden, genom vilken ledningarna från elektricitetsverket passerade. Då L. på eftermiddagen gick ut från elektricitetsverket för att utföra detta arbete, anmodade han en montör att resa en stege mot stationen, varefter båda kröpo in på vinden genom en brandlucka på taket. L., som verkställde omkopplingen i knäsittande ställning, utförde arbetet försiktigt och berörde endast en fas åt gången. Efter verkställd omkoppling yttrade han till montören: »Nu är det klart, nu kan vi gå härifrån», varför montören vände sig om för att gå mot vindsluckan. Montören hörde då ett högljutt rop från L. och såg denne krampaktigt hålla en hand om vardera fasen med fingrarna mot de närmast kontaktskruvarna avskalade ledarna. Montören försökte rycka loss L. men fick själv ström genom kroppen, varför han i stället skyndade nedför stegen in i elektricitetsverket och kopplade ur ledningen till pumpstationen samt tillkallade läkare. Montören jämte maskinisten återvände till vinden och förde L. ned därifrån så fort som möjligt. L. fördes omedelbart till sjukhus, och efter framkomsten dit företogos upplivningsförsök, men utan resultat.

Anledningen till att L. berörde de spänningsförande delarna är ej känd. Antagligen hade han vid uppstigandet från den knäböjande ställningen förlorat balansen och gripit tag i ledningarna, varvid han *fått ström genom kroppen,* med ovan angiven påföljd. Arbetet hade icke behövt utföras under spänning, varför olyckan måste tillskrivas L:s underskattande av faran vid lågspänd växelström.

Att montören vid sitt försök att befria L. fick ström genom kroppen kan, eftersom golvet tydligen varit isolerande, endast förklaras därav, att han utan skydd fattat L. om bägge händerna. Om han i stället försökt att lossa endast ena handen och därvid fattat i L:s rockärm eller använt sin egen rock e. d. som skydd, hade L. troligen långt tidigare

blivit befriad från strömmens inverkan. Den besvärliga och tidsödande transporten från vinden hade icke bort företagas, utan montören borde genom rop eller på annat sätt ha tillkallat hjälp och, om detta ej lyckats, påbörjat andningsrörelser.

Det inträffade visar behovet av att personal vid elektricitetsverk, distributionsföreningar o. d. anläggningar erhåller teoretisk och praktisk undervisning i räddning av personer, som bedövats av elektrisk ström. (IX: 43)

75. Från ett *elektricitetsverk* utgår en luftledning för högspänning (10 kV) till ett par gårdar. På ledningen finnas i nämnd ordning en linjefrånskiljare, en avgreningsledning till ett mindre villasamhälle och en jordkabelkorsning med järnväg. Avståndet mellan frånskiljaren och korsningen är 300 m.

Ett fel uppstod på ledningen, och sedan verkmästaren lokaliserat felet till kabeln, fick han order av driftsingenjören att snarast möjligt låta utbyta kabeln. Verkmästaren instruerade linjemontören N., som jämte två medhjälpare skulle utföra arbetet, och tillsade, att frånskiljaren måste slås ifrån, innan kabelboxen i främre kabelstolpen togs ned. Verkmästaren återvände därefter till elektricitetsverket.

Arbetet utfördes på föreskrivet sätt, och N., som erhållit nyckel till frånskiljaren, slog vid nedtagning av boxen i främre stolpen själv ifrån och därefter åter till frånskiljaren. Den nya kabeln hade nu dragits genom röret under järnvägen, och längden på kabeländarna skulle mätas ut. N. gick upp i den bortre kabelstolpen och tog ett mått. Därefter gick han upp i den främre stolpen för att utföra samma arbete där, men utan att tänka på, att ledningen på denna sida var spänningsförande och att frånskiljaren därför först måste slås ifrån. Uppkommen i stolpen fattade han med den ena handen om en fas, medan han med den andra handen tog stöd mot kabelboxens fästjärn, som var jordat. Därvid *fick han ström genom kroppen,* fastnade och blev bränd. Då N. berörde ledningen, sågo kamraterna skenet av en ljusbåge, varvid fastråden brändes av och N. *störtade till marken.* N. avled efter några veckor till följd av skadorna.

Det inträffade synes närmast bero på en tillfällig glömska hos N. och kan möjligen förklaras av arbetets brådskande natur och den nyss utförda måttagningen i den bortre stolpen, som var spänningslös. Dessutom är det tydligt och bestyrkes av erfarenheten, att arbeten, som utföras under upprepade ur- och inkopplingar, lätt giva anledning till misstag och olycksfall. Särskilda försiktighetsåtgärder borde i detta fall vidtagits. Arbetet hade åtminstone bort övervakas av en förman eller annan arbetsledare, som själv icke deltagit i arbetet. Olyckan hade med säkerhet kunnat förebyggas, om frånskiljaren varit frånslagen under hela den tid arbetet pågått och ledningen på föreskrivet sätt varit jordad och kortsluten på arbetsplatsen. Att detta icke skett sammanhänger delvis med att ledningen saknat tillräckligt antal och rätt placerade frånskiljare.

Frånskiljaren kommer nu att flyttas efter avgreningsledningen, och en ny frånskiljare insättes i denna. (IX: 44)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

76. I ett *grustag* med c:a 6 m höga schaktväggar, vilka på flera ställen voro försedda med överhäng, inträffade under pågående lastning *ett ras,* varvid arbetaren R., som biträdde vid lastningen, träffades av raset och fick ena benet avslaget nedanför knäet.

Ägaren till grustaget, som icke själv eller genom annan person syntes ägna grustaget nödig skötsel och tillsyn, har tillställts yrkesinspektionens cirkulär angående grustag. (X: 71)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

77. Vid odling av ängsmark var en arbetare F. behjälplig med *sprängningsarbeten.* Vid ett tillfälle tändes samtidigt två nära intill varandra belägna sprängladdningar, varav den ena försetts med fördämning. Stubintrådarna voro enligt uppgift så avpassade, att båda

sprängningarna skulle inträffa ungefär samtidigt. Den ena laddningen exploderade, men av den fördämda sprängladdningen förmärktes igen explosion, varför F., trots varningar från arbetsgivaren, gick fram till fördämningen. Då F. lutade sig framåt för att ånyo tända stubinen, *exploderade laddningen*, varvid F:s ena öga skadades.

Olycksfallet torde få tillskrivas F:s egen oförsiktighet. Det inträffade utgör en allvarlig maning att icke taga någon onödig risk i arbete av ovannämnda art.

Till förekommande av andra likartade olycksfall har F., som alltjämt ämnar syssla med stensprängning, erhållit ett exemplar av socialstyrelsens anvisningar nr 3 angående skydd mot yrkesfara vid sprängningsarbete. (XI: 34)

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. d.

78. Vid ett järnverk voro valsverksarbetaren K. och en arbetskamrat J. sysselsatta med *betning av rostfri plåt*. Betningen utfördes på så sätt, att plåtarna omväxlande betades och tvättades medelst skrubbning och spolning. Betningsvätskan uppvärmdes medelst en till karets botten nedförd ångledning, och för kontrollerande av vätskans temperatur användes en termometer. Med avbrott för frukost och middag fortgick arbetet till kl. 5 e. m., då K. och J. lämnade verket och begåvo sig hem. Efter middagsrasten förmärkte såväl K. som J. *illamående av gasen*, vilket yttrade sig genom hostning och retning i halsen. K. klagade över huvudvärk och »stopp i bröstet» samt hostade och hade synnerligen svårt att andas. Då huvudvärken och andnöden ökade, sändes kl. 4 på morgonen påföljande dag bud till läkare med redogörelse för K:s tillstånd. Efter det K. förtärt ett av de pulver, som läkaren medsänt, började huvudvärken »lätta», men då andningssvårigheten fortfor och tilltog, underrättades läkaren ånyo kl. 8 f. m. Han besökte omedelbart den sjuke, som efter undersökning i ambulans fördes till sjukstugan, där han senare samma dag avled.

Då valsverkschefen erhöll kännedom om att K. insjuknat och förts till sjukstugan, gav han omedelbart order om att betningen tillsvidare skulle upphöra.

J. infann sig till arbetet påföljande dag, men kände sig dålig och hade svårt att andas. När förmannen fick veta detta, tillsade han J. att gå hem. På eftermiddagen besökte J. sjukstugan och erhöll av läkaren medicin, varefter han gick hem och intog sängen, då han ännu kände retning i hals och bröst och fortfarande led av hosta.

Av polisundersökningen framgår, att K., som var mera förtrogen med betningsarbete än J., i högre grad än denne under arbetet utsatt sig för gasens inverkningar. Under den tid K. sysslade med spolningen av plåtarna, brukade nämligen J. gå ut för att hämta luft.

Yrkesinspektörens konferenser med arbetsledningen och arbetarnas ombud synas klart giva vid handen, att olycksfallet bör tillskrivas såväl arbetsledningens som arbetarnas bristande kännedom om de risker, som äro speciella för det först nu vid verket praktiserade betningsförfarandet. Då de förefintliga anordningarna för betningens utförande i sluten lokal måste anses alltför primitiva, kommer betningen ej att återupptagas, förrän den flyttats ut i det fria, varjämte mera tidsenliga åtgärder komma att planeras.

Faran av nitrösa gaser, som uppstå vid betning medelst salpetersyra eller tillsats därav, är för yrkesinspektionen visserligen väl bekant, dock har tillverkningen av syrabeständigt material tillkommit som en allt allmännare nyhet, vilken torde påkalla, att de olika därav betingade betningsprocedurerna ytterligare uppmärksammas ur arbetarskyddssynpunkt. Bland annat synes ventilationsfrågan delvis komma i ett nytt läge i och med de ofta stora materialdimensionerna och den mellan doppningarna i betvätskan erforderliga upprepade skrubbningen eller borstningen, då materialet från stora ytor avgiver gaser.

Av tidigare erfarenheter att döma synes en möjlig anledning till olyckan även vara, att ökad utveckling av nitrösa gaser äger rum, när temperaturen på vätskan överskrider ett visst maximum. Vid normal temperatur och betningsförlopp förmärkes företrädesvis klorlukt, men föga nitrösa gaser. (XII: 17)

Olycksfall vid skogsavverkning.

79. En 15-årig yngling E. skulle köra ett timmerlass från skogen till avlägget. Då han dröjde borta längre än vanligt, begav sig fadern ned till avlägget, där han fann sonen sittande död på marken mellan lasset och timmervältan och med en c:a 20' × 4" propsslana över bröstet.

Olyckan har antagligen tillgått så, att E. vid avlastningen av nämnda propsslana från vältan *halkat* och fallit baklänges, varvid slanan rullat tillbaka och träffat honom i brösthöjd. E., som haft ryggen mot lasset, har härvid blivit så hårt klämd mellan detta och slanan, att han avlidit.

Fig. 3. Skyddsbild, skogs- och flottningsarbete nr 4, utgiven av Föreningen för Arbetarskydd.

Den primära orsaken till olycksfallet synes vara, att E. halkat. Detta förekommer mycket ofta vid arbete av här ifrågavarande slag — särskilt om arbetet sker på isbelagda flottleder. För undvikande av dylika olycksfall tillrådes användande av halkskydd.

Vidstående skyddsbild, som utvisar ett olycksfall liknande det ovan beskrivna, söker fästa arbetarnas uppmärksamhet på halkrisken och fördelen av att använda halkskydd (broddar). (XVII: 22)

Sveriges offentliga arbetsförmedling under augusti 1933.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	21 387	3 797	2 828	563	Hallands län . .	1 417	245	178	578
Stockholms län .	4 063	1 645	1 300	247	Göteborgs o. Boh. l.	6 108	1 015	870	602
Uppsala län . . .	1 650	539	457	306	Göteborg	14 108	2 671	2 335	528
Södermanlands län	2 088	801	567	261	Älvsborgs län . .	2 175	428	376	508
Östergötlands län	3 617	1 054	851	343	Skaraborgs län .	2 327	806	530	289
Norrköping . . .	2 319	203	157	1 142	Värmlands län .	4 576	881	779	519
Jönköpings län .	1 685	639	516	264	Örebro län . . .	4 316	813	557	531
Kronobergs län .	663	220	145	301	Västmanlands län	3 220	631	548	510
Norra Kalmar län	1 256	220	203	571	Kopparbergs län .	4 770	901	858	529
Södra Kalmar län	1 984	287	268	691	Gävleborgs län .	4 020	647	614	621
Gotlands län . .	732	327	275	224	Västernorrlands l.	5 927	724	715	819
Blekinge län . .	4 527	816	597	555	Jämtlands län . .	3 767	798	789	472
Kristianstads län .	1 923	987	774	195	Västerbottens län	1 626	358	299	454
Malmöh. l.: Malmö	6 974	1 227	1 057	568	Norrbottens län .	9 639	1 673	1 673	576
Hälsingborg . .	3 293	560	497	588	Tillsammans	**131 853**	**27 685**	**23 084**	**476**
Övriga anstalter	5 696	1 772	1 471	321					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	17 625	4 896	4 136	545	911	319	17 884	18 170	5 807	4 455	313
Industri o. hantverk	50 138	1 723	1 694	1 680	349	269	51 531	51 818	2 072	1 963	2 501
Sjöfart och fiske .	7 380	1 464	1 445	270	144	129	7 583	7 650	1 608	1 574	476
Handel o. samfärdsel	11 457	1 048	998	3 705	1 693	1 352	14 907	15 162	2 741	2 350	553
Husligt arbete . .	15	5	5	9 983	8 693	5 993	8 292	9 998	8 698	5 998	115
Annat arbete . . .	27 548	6 745	6 733	1 507	14	11	28 568	29 055	6 759	6 744	430
Summa	**114 163**	**15 881**	**15 011**	**17 690**	**11 804**	**8 073**	**128 765**	**131 853**	**27 685**	**23 084**	**476**
Därav under 18 år	4 556	1 171	1 042	3 465	1 651	1 301	7 892	8 021	2 822	2 848	284
Summa juli 1933	109 118	14 672	13 980	13 560	9 739	6 490	120 217	122 678	24 411	20 470	503
» aug. 1932	78 711	13 197	12 043	16 679	12 881	8 851	91 085	95 390	26 078	20 894	366
» » 1931	40 380	12 361	10 475	14 849	15 120	9 585	50 924	55 229	27 481	20 060	201
» » 1930	26 972	13 437	10 838	14 104	15 180	9 283	36 532	41 076	28 617	20 121	144

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 334 platser, varav 1 925 manliga och 409 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 415, 1 975 och 440 samt under nästlidna månad resp. 1 744, 1 241 och 503.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln. .	**114163**	**15 881**	**15 011**	**10 231**	**4 084**	**3 274**	**7 394**	**862**	**862**	**5 066**	**39**	**39**	**7 084**	**338**	**337**
1	Stockholms stad . .	16 183	648	619	207	5	5	6	—	—	4	—	—	83	1	—
2	Stockholms län . . .	3 381	965	894	1 136	516	449	127	70	70	9	—	—	51	—	—
3	Uppsala län	1 352	328	289	341	143	113	—	—	—	257	14	14	52	—	—
4	Södermanlands län .	1 534	390	302	518	229	141	1	—	—	—	—	—	2	—	—
5	Östergötlands län . .	2 952	619	558	1 076	305	246	70	7	7	27	—	—	39	4	4
6	Norrköping	2 182	92	84	136	39	33	—	—	—	—	—	—	5	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 322	380	359	241	100	81	18	9	9	10	—	—	21	—	—
8	Kronobergs län . . .	521	71	59	42	26	14	22	—	—	1	—	—	39	—	—
9	Kalmar län.	2 969	374	363	324	47	36	70	1	1	8	—	—	140	11	11
10	Gotlands län	556	210	199	129	55	45	—	—	—	—	—	—	65	—	—
11	Blekinge län	4 067	365	326	450	94	60	7	—	—	—	—	—	1 224	5	5
12	Kristianstads län . .	1 362	530	448	568	400	319	14	—	—	24	—	—	99	12	12
13	Malmöhus län: Malmö	5 413	468	450	116	82	69	—	—	—	—	—	—	119	—	—
14	Hälsingborg . .	2 916	368	360	118	75	68	—	—	—	34	—	—	24	—	—
15	Övriga anstalter	5 242	1 401	1 255	879	1 061	924	3	—	—	262	—	—	400	26	26
16	Hallands län	1 273	127	107	118	54	34	6	—	—	3	—	—	49	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	5 806	789	757	235	75	49	—	—	—	8	—	—	4 015	260	260
18	Göteborgs stad . . .	11 714	1 467	1 419	126	103	86	2	—	—	—	—	—	55	—	—
19	Älvsborgs län . . .	2 037	314	303	192	34	23	7	—	—	54	—	—	23	—	—
20	Skaraborgs län . . .	1 924	421	359	720	263	202	11	—	—	1	—	—	17	3	3
21	Värmlands län . . .	4 354	634	625	238	28	19	609	27	27	33	—	—	256	—	—
22	Örebro län	3 827	314	288	367	134	109	400	16	16	919	3	3	38	3	3
23	Västmanlands län . .	2 719	317	300	246	90	74	157	—	—	414	3	3	95	10	10
24	Kopparbergs län . .	4 478	720	720	167	24	24	1 395	350	350	824	12	12	64	—	—
25	Gävleborgs län . . .	3 730	455	455	189	8	8	673	29	29	300	7	7	28	—	—
26	Västernorrlands län .	5 874	687	687	291	15	15	854	30	30	—	—	—	24	3	3
27	Jämtlands län . . .	3 553	599	599	195	6	6	1 446	14	14	—	—	—	11	—	—
28	Västerbottens län . .	1 423	184	183	240	15	14	96	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	9 499	1 644	1 644	626	8	8	1 400	309	309	1 874	—	—	46	—	—
	Kvinnliga avdeln.	**17 690**	**11 804**	**8 078**	**545**	**911**	**319**	—	—	—	—	—	—	5	—	—
1	Stockholms stad . .	5 204	3 149	2 209	6	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
2	Stockholms län . . .	682	680	406	44	62	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	298	211	168	25	18	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	554	411	265	71	69	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	665	435	293	31	50	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	137	111	73	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	363	259	157	8	17	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	142	149	86	4	17	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län.	271	133	108	6	11	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	176	117	76	11	22	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	460	451	271	14	128	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	561	457	326	61	80	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 561	759	607	4	11	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—
14	Hälsingborg . .	377	192	137	18	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	454	371	216	39	77	17	—	—	—	—	—	—	2	—	—
16	Hallands län	144	118	71	15	22	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	302	226	113	17	21	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	2 394	1 204	916	4	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	138	114	73	3	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	403	385	171	41	69	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	222	247	154	13	19	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	489	499	269	42	68	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	501	314	248	29	45	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	292	181	138	7	18	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	290	192	159	6	13	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	53	37	28	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	214	199	190	8	15	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	203	174	116	17	20	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	140	29	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
10 900	**224**	**212**	**6 978**	**114**	**118**	**11 762**	**661**	**654**	**562**	**12**	**12**	**557**	**8**	**8**	**1 316**	**9**	**9**	**1 315**	**48**	**46**	
2 872	26	22	288	11	11	3 715	24	24	129	2	2	26	—	—	273	5	5	228	1	1	1
373	20	20	118	16	16	311	41	41	3	—	—	2	—	—	26	1	1	20	—	—	2
95	2	2	25	—	—	75	—	—	7	1	1	1	—	—	16	—	—	25	—	—	3
259	18	18	95	1	1	110	9	9	6	—	—	3	—	—	5	1	1	12	—	—	4
307	5	5	131	4	4	259	61	59	3	—	—	9	2	2	11	—	—	44	1	1	5
239	2	2	139	—	—	729	—	—	18	—	—	103	1	1	14	—	—	18	—	—	6
88	6	5	95	—	—	106	15	15	12	1	1	4	—	—	16	—	—	26	1	1	7
6	1	1	14	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1	—	—	—	8
359	19	19	214	4	4	205	18	18	14	—	—	5	—	—	13	—	—	32	—	—	9
16	—	—	4	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	6	—	—	10
142	2	—	34	—	—	67	—	—	8	—	—	—	—	—	18	—	—	23	—	—	11
102	1	1	30	—	—	160	6	6	6	—	—	2	—	—	8	—	—	13	—	—	12
1 039	7	7	201	1	1	786	5	5	76	—	—	33	—	—	122	—	—	95	1	1	13
356	4	4	34	—	—	492	1	1	62	2	2	6	—	—	43	—	—	56	—	—	14
686	18	15	127	—	—	511	15	13	88	6	6	18	—	—	45	—	—	229	29	29	15
152	5	5	63	—	—	262	—	—	12	—	—	20	2	2	39	—	—	24	1	1	16
206	3	2	44	1	1	206	13	12	6	—	—	20	—	—	13	—	—	76	11	11	17
2 025	46	45	624	1	—	720	88	86	53	—	—	217	—	—	138	—	—	140	2	1	18
166	13	13	68	3	3	257	9	9	3	—	—	65	3	3	20	—	—	15	—	—	19
135	6	6	86	—	—	125	—	—	15	—	—	3	—	—	16	—	—	33	1	—	20
278	—	—	550	2	2	409	30	30	16	—	—	12	—	—	26	—	—	31	—	—	21
124	—	—	96	—	—	172	—	—	11	—	—	—	—	—	338	—	—	21	—	—	22
372	14	14	171	4	4	256	2	2	3	—	—	—	—	—	14	—	—	30	—	—	23
71	2	2	345	31	31	180	35	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	24
212	1	1	495	1	1	156	—	—	4	—	—	7	—	—	18	—	—	43	—	—	25
124	2	2	1 053	5	5	322	5	5	3	—	—	1	—	—	43	—	—	42	—	—	26
32	—	—	80	—	—	405	20	20	2	—	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	27
15	1	1	160	8	8	103	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	28
49	—	—	1 589	21	21	595	260	260	2	—	—	—	—	—	24	—	—	18	—	—	29
182	**23**	**19**	**9**	**2**	**1**	**—**	**—**	**—**	**38**	**9**	**7**	**172**	**7**	**3**	**676**	**127**	**96**	**301**	**89**	**62**	
121	16	12	5	2	1	—	—	—	8	6	4	31	3	1	275	60	46	101	9	6	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	5	4	7	1	1	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	4
—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	1	1	11	5	3	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	—	—	10	—	—	2	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	1	2	1	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	1	1	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	1	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	1	6	6	4	12
6	5	5	1	—	—	—	—	—	14	—	—	12	1	—	155	17	14	36	8	5	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	3	10	—	—	7	—	—	2	4	4	14
—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	11	—	—	5	—	—	26	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	1	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	5	1	—	17
5	2	2	1	—	—	—	—	—	2	—	—	84	2	1	168	29	21	75	33	29	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	4	10	2	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	5	4	1	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	4	4	2	3	3	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	9	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	**349**	**30**	**20**	**985**	**52**	**52**	**395**	**9**	**9**	**2 874**	**179**	**174**	**7 380**	**1 464**	**1 445**
1	Stockholms stad	18	—	—	79	1	1	176	6	6	910	27	25	568	104	97
2	Stockholms län	1	—	—	67	37	37	11	—	—	46	5	4	61	8	8
3	Uppsala län	2	—	—	3	—	—	8	—	—	18	—	—	5	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	3	—	—	3	—	—	6	—	—	95	10	10
5	Östergötlands län	1	—	—	19	—	—	7	—	—	86	3	3	14	1	1
6	Norrköping	3	—	—	54	9	9	8	—	—	47	—	—	88	24	24
7	Jönköpings län	55	—	—	3	—	—	2	—	—	85	2	2	4	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	12	—	—	10	—	—	9	—	—	88	—	—	538	60	60
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	148	16	16
11	Blekinge län	5	—	—	2	—	—	3	—	—	28	—	—	370	31	30
12	Kristianstads län	2	—	—	1	—	—	1	—	—	8	—	—	46	13	13
13	Malmöhus län: Malmö	99	—	—	33	—	—	20	—	—	368	6	6	350	86	81
14	Hälsingborg	10	—	—	6	—	—	12	—	—	74	—	—	760	242	242
15	Övriga anstalter	14	3	3	8	—	—	9	—	—	68	—	—	359	92	91
16	Hallands län	1	9	9	1	—	—	4	—	—	13	—	—	106	36	36
17	Göteborgs o. Boh. län	46	—	—	4	—	—	3	—	—	11	1	1	124	55	52
18	Göteborgs stad	56	18	17	53	—	—	76	3	3	318	31	29	2 623	512	510
19	Älvsborgs län	4	—	—	27	—	—	4	—	—	45	—	—	17	—	—
20	Skaraborgs län	8	—	—	1	—	—	10	—	—	146	—	—	3	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	81	3	3	3	—	—	271	108	103	53	19	19
22	Örebro län	2	—	—	39	—	—	5	—	—	33	—	—	19	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	7	—	—	27	—	—	12	3	3
24	Kopparbergs län	—	—	—	77	2	2	2	—	—	—	—	—	3	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	21	—	—	2	—	—	27	—	—	314	45	45
26	Västernorrlands län	10	—	—	262	—	—	6	—	—	42	—	—	480	60	60
27	Jämtlands län	—	—	—	122	—	—	1	—	—	—	1	1	3	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	88	36	36
29	Norrbottens län	—	—	—	7	—	—	2	—	—	91	—	—	129	11	11
	Kvinnliga avdeln.	**38**	**7**	**5**	**199**	**46**	**38**	**4**	**1**	—	**108**	**38**	**38**	**270**	**144**	**129**
1	Stockholms stad	19	4	3	96	34	27	4	1	—	25	21	21	131	82	69
2	Stockholms län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
6	Norrköping	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
7	Jönköpings län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	3	3
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	1	1	57	3	3	—	—	—	57	13	13	12	3	3
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	5	5
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—
16	Hallands län	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	3	—	—	9	4	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1
18	Göteborgs stad	7	—	—	28	4	3	—	—	—	6	3	3	70	36	36
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
20	Skaraborgs län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1
22	Örebro län	—	—	—	5	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—
23	Västmanlands län	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	5	5
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1351	**109**	**96**	**3 242**	**107**	**105**	**545**	**19**	**18**	**6 042**	**782**	**700**	**277**	**81**	**79**	**15**	**5**	**5**	**27 548**	**6 745**	**6 733**	
613	40	39	1 488	74	72	315	4	4	2 100	203	193	167	23	21	10	2	2	1 908	89	89	1
10	—	—	37	2	2	5	—	—	187	11	9	1	—	—	2	2	2	777	236	235	2
6	—	—	28	—	—	5	—	—	70	6	6	—	—	—	—	1	1	313	161	152	3
7	—	—	10	—	—	4	—	—	52	13	13	1	—	—	—	—	—	342	109	109	4
23	3	3	49	3	3	6	1	1	140	33	33	4	—	—	1	—	—	626	186	186	5
28	1	1	62	—	—	4	—	—	180	12	10	1	—	—	—	—	—	306	4	4	6
6	—	—	12	—	—	7	—	—	62	6	5	4	—	—	—	—	—	445	240	240	7
2	—	—	—	—	—	3	3	3	9	1	1	—	—	—	—	—	—	348	39	39	8
16	—	—	24	—	—	5	—	—	83	4	4	1	—	—	—	—	—	799	210	210	9
—	—	—	6	—	—	6	—	—	13	4	3	1	1	1	—	—	—	114	133	133	10
7	1	1	32	—	—	4	—	—	99	18	17	2	—	—	1	—	—	1 541	214	213	11
4	—	—	8	—	—	4	—	—	42	3	2	—	—	—	—	—	—	220	95	95	12
139	6	6	206	—	—	27	1	1	445	51	51	31	—	—	1	—	—	1 107	222	222	13
41	3	3	74	—	—	13	—	—	205	15	14	2	—	—	—	—	—	494	26	26	14
30	2	—	104	3	3	10	1	1	185	13	12	3	—	—	—	—	—	1 204	132	132	15
9	1	1	40	—	—	5	—	—	77	5	5	5	—	—	—	—	—	264	14	14	16
14	4	3	27	4	4	2	1	1	87	9	9	—	—	—	—	—	—	659	352	352	17
271	45	36	712	20	20	76	6	5	940	280	269	31	57	57	—	—	—	2 458	255	255	18
11	2	2	20	—	—	3	—	—	122	5	5	—	—	—	—	—	—	914	245	245	19
5	—	—	19	—	—	5	1	1	68	4	4	1	—	—	—	—	—	496	143	143	20
15	—	—	41	—	—	5	—	—	100	1	1	1	—	—	—	—	—	1 326	421	421	21
21	—	—	43	1	1	10	—	—	126	9	9	2	—	—	—	—	—	1 041	148	147	22
14	1	1	31	—	—	5	1	1	83	17	16	3	—	—	—	—	—	777	172	172	23
3	—	—	11	—	—	—	—	—	25	4	4	—	—	—	—	—	—	1 304	260	260	24
15	—	—	34	—	—	3	—	—	113	3	3	5	—	—	—	—	—	1 071	361	361	25
22	—	—	67	—	—	4	—	—	135	—	—	11	—	—	—	—	—	2 078	567	567	26
1	—	—	16	—	—	7	—	—	51	—	—	—	—	—	—	—	—	1 171	558	558	27
2	—	—	1	—	—	—	—	—	14	2	2	—	—	—	—	—	—	685	118	118	28
16	—	—	40	—	—	2	—	—	229	—	—	—	—	—	—	—	—	2 760	1 035	1 035	29
296	**72**	**57**	**871**	**145**	**106**	**1 896**	**1 046**	**836**	**236**	**236**	**200**	**406**	**194**	**153**	**9 983**	**8 698**	**5 998**	**1 507**	**14**	**11**	
135	40	33	386	76	52	776	264	223	127	118	95	198	73	62	2 325	2 337	1 552	433	3	2	1
7	3	3	12	6	6	70	52	44	—	—	—	15	4	4	514	547	326	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	6	3	3	—	1	1	2	1	1	256	187	154	8	—	—	3
—	—	—	3	—	—	18	9	7	7	7	6	7	9	4	353	307	200	89	9	7	4
2	1	1	12	2	1	39	24	21	2	2	2	14	9	9	514	341	236	28	—	—	5
—	—	—	1	—	—	8	4	4	—	3	3	1	1	—	79	98	65	23	—	—	6
1	—	—	5	1	1	34	27	20	4	5	3	6	3	3	286	203	123	10	—	—	7
—	—	—	—	—	—	6	7	5	—	—	—	—	1	—	132	124	77	—	—	—	8
—	—	—	8	—	—	22	7	6	1	—	—	3	1	1	206	109	93	20	—	—	9
2	—	—	6	2	2	25	7	7	3	—	—	1	1	—	103	80	57	—	—	—	10
—	—	—	8	6	6	39	30	27	6	9	9	4	3	3	382	274	201	1	—	—	11
1	—	—	9	—	—	103	66	60	2	3	3	3	1	—	369	298	217	3	—	—	12
68	9	5	172	11	10	131	72	55	2	31	28	9	1	—	648	573	460	172	—	—	13
5	—	—	11	5	5	57	25	18	2	6	4	3	3	2	178	133	95	67	—	—	14
3	—	—	12	5	3	25	34	27	7	4	2	3	—	—	267	251	167	41	—	—	15
—	—	—	—	1	1	7	13	9	2	1	1	1	1	—	102	79	52	11	—	—	16
1	—	—	12	4	3	50	43	29	2	2	2	9	3	2	168	147	68	23	—	—	17
60	16	12	175	15	7	176	107	71	47	29	26	83	46	38	974	867	666	429	—	—	18
—	1	1	2	—	—	10	8	5	3	2	2	1	—	—	111	98	62	1	—	—	19
4	—	—	6	2	1	29	26	15	—	—	—	9	5	2	275	271	126	33	—	—	20
—	—	—	—	—	—	15	25	15	—	—	—	2	3	2	191	197	128	—	—	—	21
2	1	1	10	5	4	39	31	19	7	1	1	19	7	3	312	382	220	28	—	—	22
—	—	—	11	4	4	33	32	30	6	7	7	9	10	10	345	205	161	62	1	1	23
—	—	—	—	—	—	52	24	21	—	—	—	1	3	3	232	136	108	—	—	—	24
—	—	—	6	—	—	40	28	23	6	5	5	3	5	4	191	139	113	25	1	1	25
—	—	—	3	—	—	5	6	6	—	—	—	—	—	—	28	18	17	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	54	50	50	—	—	—	—	—	—	150	133	132	—	—	—	27
3	1	1	—	—	—	24	21	15	—	—	—	—	—	—	158	131	89	—	—	—	28
2	—	—	1	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	134	28	28	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 juli 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	96	3 462	11 511	**14 973**	573	2 100	**2 673**	**17·9**	13·6
Bleck- o. plåtslagareförb. .	44	2 246	—	**2 246**	567	—	**567**	**25·2**	30·1
Bokbindareförbundet . . .	88	1 836	3 564	**5 400**	352	475	**827**	**15·3**	15·9
Bryggeriindustriarb.-förb. .	91	4 426	1 419	**5 845**	235	104	**339**	**5·8**	7·0
Byggnadsträarbetareförb. .	173	14 926	—	**14 926**	4 741	—	**4 741**	**31·8**	42·9
De förenade förbunden . .	43	3 692	1 502	**5 194**	361	132	**493**	**9·5**	9·9
Elektriska arbetareförb. . .	87	4 223	—	**4 223**	1 067	—	**1 067**	**25·3**	29·3
Gjutareförbundet	110	6 108	2	**6 110**	1 114	2	**1 116**	**18·3**	20·4
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	387	30 167	4 669	**34 836**	8 773	1 285	**10 058**	**28·9**	30·1
Gruvindustriarbetareförb. .	31	3 763	38	**3 801**	1 634	25	**1 659**	**43·6**	39·7
Handelsarbetareförb. . . .	225	15 265	7 697	**22 962**	2 406	562	**2 968**	**12·9**	12·2
Kommunalarbetareförb. . .	183	22 994	4 941	**27 935**	1 305	429	**1 734**	**6·2**	5·1
Litografförbundet	17	2 065	118	**2 183**	221	12	**233**	**10·7**	9·9
Livsmedelsarbetareförb. . .	123	14 091	6 364	**20 455**	1 950	939	**2 889**	**14·1**	14·7
Metallindustriarb.-förb. . .	231	94 760	4 163	**98 923**	19 254	571	**19 825**	**20·0**	21·0
Järnbruksarbetare . . .	56	22 486	19	**22 455**	2 716	3	**2 719**	**12·1**	12·1
Verkstadsarbetare . . .	175	72 824	4 144	**76 468**	16 538	568	**17 106**	**22·4**	23·5
Murareförbundet	65	5 978	—	**5 978**	2 051	—	**2 051**	**34·3**	35·2
Målareförbundet	118	8 215	1	**8 216**	433	—	**433**	**5·3**	6·7
Pappersindustriarb.-förb. .	126	23 492	1 166	**24 658**	2 951	181	**3 132**	**12·7**	19·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	41	1 569	256	**1 825**	540	50	**590**	**32·3**	29·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	52	6 415	3 682	**10 097**	1 182	384	**1 566**	**15·5**	13·9
Stenindustriarbetareförb. .	130	7 762	1	**7 763**	3 915	1	**3 916**	**50·4**	50·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	263	20 978	7	**20 985**	7 331	1	**7 332**	**34·9**	36·2
Sågverks- o. trädgårdsarb.	141	12 964	6	**12 970**	3 421	1	**3 422**	**26·4**	31·3
Flottnings- o. skogsarb.	122	8 014	1	**8 015**	3 910	—	**3 910**	**48·8**	43·5
Textilarbetareförbundet . .	94	9 201	15 271	**24 472**	762	1 230	**1 992**	**8·1**	9·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	529	1 916	**2 445**	9	94	**103**	**4·2**	3·3
Transportarbetareförb. . .	104	12 957	202	**13 159**	3 582	54	**3 636**	**27·6**	27·2
Träindustriarbetareförb. . .	167	11 084	92	**11 176**	3 625	40	**3 665**	**32·8**	35·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	194	—	**194**	33	—	**33**	**17·0**	30·6
Typografförbundet	103	9 036	502	**9 538**	864	55	**919**	**9·6**	9·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	97	5 369	—	**5 369**	1 357	—	**1 357**	**25·3**	29·6
Tillsammans	**3 262**	**346 803**	**69 084**	**415 887**	**73 188**	**8 726**	**81 914**	**19·7**	**21·0**
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	69	3 097	—	**3 097**	1 857	—	**1 857**	**60·0**	64·0
Summa	**3 331**	**349 900**	**69 084**	**418 984**	**75 045**	**8 726**	**83 771**	**20·0**	**21·4**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juli uppgivits till inalles 392 908, vilket i genomsnitt motsvarar 4·7 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under augusti månad 1933. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Augusti månad har medfört en ytterligare höjning av prisnivån, huvudsakligen beroende på att medelpriset å margarin stigit med 20 öre per kg till följd av den av riksdagen beslutade accisen, ävensom på fortsatt prisstegring å smör samt en kraftig höjning av äggpriserna, vilka voro ovanligt låga under juni och juli.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—augusti 1933 och 1931—augusti 1933. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med augusti 1933 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Indextal:	Juli 1914	Årsmedeltal							1933			
		1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1:a kv.	2:a kv.	Juli	Aug.
Basper. juli 1914	100	158	153	154	150	140	131	127	122	121	123	125
» år 1931	.	.	.	.	.	.	100	97	92	92	93	95

Enligt vad båda dessa indexserier giva vid handen har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under augusti stigit med 2 enheter. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1933, 153 med juli 1914 som utgångspunkt och 96 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 466).

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1933	Aug. 1932	Juni 1933	Juli[1] 1933	Aug.[1] 1933	Höjn. el. sänkn. i % aug. 1913—aug. 1933	Höjn. el. sänkn. i % aug. 1932—aug. 1933
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	20	20	20	+ 42·9	0·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	235	220	236	253	266	+ 15·2	+ 20·9
mat- (lands-)	»	213	727	220	208	217	229	241	+ 13·7	+ 15·9
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	175	168	137	138	144	— 12·7	— 14·3
halvfet, » »	»	121	500	131	125	104	105	108	— 11·5	— 13·6
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	433	125	126	118	118	138	+ 0·7	+ 9·5
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	170	151	115	115	146	+ 2·1	— 3·8
Potatis: gammal	5 l	28	71	44	44	35	35	35	+ 20·7	— 20·5
»	hl	·	1271	677	682	517	492	474	·	— 30·5
färsk, svensk	5 l	46	102	78	50	—	107	46	+ 48·4	— 8·0
Gula ärter, svenska	kg	31	78	31	31	30	30	31	0·0	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	47	46	46	46	46	0·0	0·0
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	36	36	37	38	+ 22·6	+ 5·6
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	24	24	25	25	+ 13·6	+ 4·2
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	78	33	33	33	34	34	+ 25·9	+ 3·0
Gryn: havre-, Ångpreparerade	»	36	99	39	39	31	31	31	— 13·9	— 20·5
ris-, Burma- el. svenska prima	»	41	111	43	43	42	42	42	+ 2·4	— 2·3
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	62	62	60	61	61	+ 48·8	— 1·6
hårt, knäckebröd	»	·	·	87	86	85	86	86	·	0·0
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	60	60	58	58	59	+ 55·3	— 1·7
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	47	47	45	45	46	+ 53·3	— 2·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	138	137	136	136	136	+ 78·9	— 0·7
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	74	74	72	72	72	+ 71·4	— 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	88	88	86	86	86	+ 43·3	— 2·3
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	101	101	100	101	101	·	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	163	163	148	149	149	+ 19·2	— 8·6
soppkött	»	100	490	131	131	113	113	113	+ 10·8	— 13·7
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	206	207	191	189	188	+ 41·4	— 9·2
spädkalv	»	72	312	126	125	114	114	114	+ 58·3	— 8·8
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	201	211	196	200	200	+ 46·0	— 5·2
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	159	157	142	142	141	·	— 10·2
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	141	154	147	148	147	+ 8·1	— 4·5
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	147	157	153	153	153	+ 7·0	— 2·5
» amerikanskt »	»	·	·	177	174	174	174	174	·	0·0
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	115	111	96	104	109	+ 47·3	— 1·8
gädda	»	108	333	171	173	141	159	166	+ 48·2	— 4·0
sill	»	64	110	68	69	62	78	70	+ 84·2	+ 1·4
strömming	»	38	114	62	57	57	61	57	+ 54·1	0·0
torsk	»	55	160	92	91	89	89	89	+ 64·3	— 2·2
rödspotta (spätta)	»	79	244	150	148	143	148	151	+ 88·8	+ 2·0
kolja	»	·	·	122	118	113	116	115	·	— 2·5
Salt sill, prima Islands-	»	45	148	38	45	36	36	41	— 8·9	— 8·9
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	73	72	69	69	68	+ 25·9	— 5·6
Kaffe, rostat, Santosblandning	»	·	·	322	330	316	313	310	·	— 6·1
Socker, bit-	»	67	133	47	47	47	47	47	— 29·9	0·0
Salt, matsalt	»	·	32	16	16	16	16	16	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	127	143	129	132	122	·	— 14·7
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	138	164	112	119	127	·	— 22·6
Bananer, prima	kg	·	·	164	161	169	169	169	·	+ 5·0
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	108	107	106	107	107	·	0·0
Vitkål, svensk	»	·	·	30	28	26	31	27	·	— 3·6
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	22	22	24	24	24	·	+ 9·1
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	36	35	35	35	35	·	0·0
Fotogen, Water White	l	20	71	23	23	25	25	23	+ 9·5	0·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	1070	1035	955	940	935	+ 30·8	— 9·7
barr-, » »	»	575	1895	820	795	725	725	720	+ 24·1	— 9·4
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	633	638	622	623	614	+ 53·5	— 3·8
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	284	·	292	294	289	288	287	+ 22·1	— 2·4
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	445	446	437	435	435	·	— 2·5
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	427	427	421	419	417	·	— 2·3

[1] Preliminära siffror.

Litteraturöversikt.

(Augusti 1933.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

AMONN, A. Der Einfluss der Preis- und Lohnsenkung auf die Gestaltung der wirtschaftlichen Konjunktur. (Föredrag.) Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 2.

ENSTRÖM, A. F. Näringspolitiska problem såsom följd av världshandelns omgestaltning. (Föredrag med diskussion.) Industriförbundets meddelanden 1933, nr 4.

FREDRIKSSON, K. Samhällets rationalisering. Tiden 1933, nr 8.

HAWTRAY, R. G. Public expenditure and trade depression. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1933, nr 3.

MARBACH, F. Der Einfluss der Preis- und Lohnsenkung auf die Gestaltung der wirtschaftlichen Konjunktur. (Föredrag.) Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 2.

PAPPENHEIM, F. Die Bewertung der geistigen Arbeit in der Wirtschaftstheorie von Karl Marx. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 139, s. 71.

PHINNEY, J. T. Gold production and the price level: the Cassel three per cent estimate. The quarterly journal of economics aug. 1933.

RAGER, F. Sozialpolitik. Arbeit und Wirtschaft 1933, nr 8.

TRACEY, H. From individualism to socialism. The Labour magazine aug. 1933.

WEDDIGEN, W. Weltwirtschaftskrise und Kapitalismus. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 139, s. 13.

Die deutsche Wirtschaftslage und die Industrieproduktion der Welt. Soziale Praxis 1933, nr 33.

Die Leistungssteigerung der Industriearbeit. Soziale Praxis 1933, nr 32.

Den ökonomiske Verdenskonference i London. Ökonomi og Politik 1933, nr 2.

Sverige.

Lagstiftning för privatanställda. Mercuribladet 1933, nr 8.

Tjänstemannaklassens organisering. Bankvärlden 1933, nr 8 b.

Amerikas förenta stater.

CARROLL, MOLLIE RAY. Neuere soziale Entwicklungstendenzen in den Vereinigten Staaten von Amerika. Soziale Praxis 1933, nr 32.

Prison labor in the United States, 1932. Monthly labor review juli 1933.

Japan.

Sozialpolitische Entwicklung in Japan. Soziale Praxis 1933, nr 33.

Ryssland.

SCHWARZ, S. I statskapitalismens tecken. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 33.

Arveretslovgivningen i Sovjetunionen. Udenrigsministeriets Tidsskrift 27 juli 1933.

Tyskland.

GOHDES, O. Schulung des deutschen Volkes. Der Arbeitgeber 1933, nr 16.

MÜNZ. Die sozialpolitische Gesetzgebung seit dem 30. Januar 1933. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 24.

NEUNDÖRFER, L. Wirtschaftlicher und sozialer Strukturwandel im Vorraum der Grosstädte. Soziale Praxis 1933, nr 32.

SEYFARTH, H. Zur Neugestaltung des Strafwesens. Soziale Praxis 1933, nr 31.

Neues Reichs-Beamtenrecht. Soziale Praxis 1933, nr 31.

Det nya Tysklands näringspolitik. Industria 1933, nr 18.

Tyskland under nazistisk Styre. Ökonomi og Politik 1933, nr 2.

Ungern.

SZÖNYI, J. Évolution de l'industrie textile hongroise après la guerre. Journal de la Société hongroise de statistique 1932, nr 4.

Arbetarskydd.

ASCHER, CÖSTER, A. & HEUMANN, E. Lehren der Wirtschaftskrise für die Hygiene der Arbeit. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 5/6.

BEYER, D. S. The mechanical control of occupational diseases. National safety news aug. 1933.

BRAUER, F. Unfallschutz und gewerbehygienische Schutzmassnahmen beim Ausballen von Schuhwaren. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 5/6.

FISCHBECK. Zerknall eines Dieselmotors. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 23.

HALLSTRÖM, E. Utforskningen av olycksfallsorsakernas problem. Gjallarhornet 1933, nr 14.

IRION, E. Verlegen einer Hochspannungsleitung unter erschwerten Umständen. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 23.

JUST, J. W. Uncovering the fire hazards. National safety news aug. 1933.

LEYMANN. Ein Beitrag zur Kenntnis der Gesundheitsverhältnisse der Gasarbeiter. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 5/6.

LÖWE, F. Quarzstaub in der Atemluft als besondere Gefahrenquelle und seine Erkennung in Staubgemengen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 8.

MASCHER, W. Silikos (stendammslungsjukdom), med särskild hänsyn till dess profylax. (Föredrag.) Arbetarskyddet 1933, nr 8.

MCCARTHY, J. A. Sound objectives for the vocational school. National safety news aug. 1933.

OWEN, S. J. An eye saved. National safety news aug. 1933.

PURDY, J. A. Handling material. National safety news aug. 1933.

SCHMIDT, J. Untersuchung über Bleigehalt im Zahnstein und Speichel bei Arbeitern des Bleigewerbes. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 5/6.

TEISSL, L. Schädlichkeitsgrenzen von Gasen und Dämpfen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 8.

THIELE & KRÖNING. Sprengversuche mit hölzernen Schleif- und Polierscheiben an der technischen Hochschule in Hannover. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 23.

YANT, W. P. What »permissible» means in respiratory protection. National safety news aug. 1933.

Electric shock and burns cause much lost time. National safety news aug. 1933.

Sverige.

LUNDEBERG, N. Erfarenheter och synpunkter vid utskrivning av olycksfallsanmälningar. Arbetarskyddet 1933, nr 8.

Norge.

Arbeiderbeskyttelsesloven. Norges industri 1933, nr 17.

Tyskland.

HIPP, J. Der zweite Unfallverhütungs-Prämienwettbewerb 1929/31 der Mitteldeutschen Eisen-Berufsgenossenschaft. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 23.

Fabrikarbeit und Gesundheit der Frau. Vorschläge für Beschränkung der Frauenarbeit im kommenden Gesetz der Arbeit. Soziale Praxis 1933, nr 31.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

NYSTRÖM, B. Arbetsvillkoren vid kommunala reservarbeten. Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Minimum-wage laws of Connecticut and Ohio. Monthly labor review juli 1933.

Minimum-wage laws of New Hampshire, New Jersey, New York, and Utah. Monthly labor review juni 1933.

Summary of wage surveys of the bureau of labor statistics 1928 to 1932. Monthly labor review juli 1933.

Nya Zeeland.

Changes in average wage rates in New Zealand, 1914 to 1932. Monthly labor review juli 1933.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

COHEN, J. L. Unemployment — the latest phase. Rivista le assicurazioni sociali Suppl. 1933, nr 3.

MONROE, A. E. The demand for labor. The quarterly journal of economics aug. 1933.

STRAND, S. G. Allmänna arbeten. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 31.

Sverige.

SKOGH, S. De nya reglerna för arbetslöshetshjälpen. Tidskrift för fattigvård 1933, nr 4.

Den nya arbetslöshetspolitiken. Sunt förnuft 1933, nr 6.

Amerikas förenta stater.

BRUNIUS, A. Roosevelts väg till det förlovade landet. Industria 1933, nr 18.

PERKINS, F. The United States employment service. Conference board service letter 30 juli 1933.

Cooperative self-help activities among the unemployed — general summary. Monthly labor review juni 1933.

Federal act creating national employment service. Monthly labor review juli 1933.

National industrial recovery act. Monthly labor review juli 1933.

National industry recovery act. Norges industri 1933, nr 17.

New York report on age as related to unemployment. Monthly labor review juli 1933.

Possible increased employment from maximum work weeks. Conference board service letter 30 juli 1933.

Recent legislation for industrial recovery in the United States. The labour gazette 1933, nr 7.

Australien.

Technological unemployment in Australia. International labour review aug. 1933.

Nederländerna.

Onderzoek naar de ondersteuning van werkloosen in Nederland. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1933, nr 7.

Tyskland.

BRÜCKNER, H. Arbeitslosigkeit und Jugend. Arbeit und Beruf 1933, nr 16.

PIEPER, H. Um Arbeitsdienst und Arbeitsbeschaffung. Der Arbeitgeber 1933, nr 15.

WEIGERT, O. The development of unemployment relief in Germany. International labour review aug. 1933.

Befolkningsfrågan.

EDIN, K. A. Bidrag till befolkningsstatistikens metodik. Statsvetenskaplig tidskrift 1933, nr 3.

HERSCH, L. The fall of the birth rate and its effects on social policy. *International labour* review aug. 1933.

MOMBERT, P. Wandlungen in der Lebensdauer und dem Altersaufbau der Bevölkerung. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 139, s. 36.

SAVORGNAN, F. La diminution des naissances. Rivista le assicurazioni sociali Suppl. 1933, nr 3.

Jödernes nationale og erhvervsmæssige Stilling. Ökonomi og Politik 1933, nr 2.

Sverige.

CLASON, S. Förslag till lag om sterilisering. (Referat.) Sv. läkartidningen 1933, nr 31.

Amerikas förenta stater.

Composition of families in the United States, 1930. Monthly labour review juni 1933.

Washington conference on the economic status of the Negro. Monthly labor review juli 1933.

Finland.

Språkförhållandena enligt 1930 års faktiska folkräkning. Statistiska översikter 1933, nr 7.

Storbritannien.

LUNDQVIST, B. Den s. k. födelsekontrollrörelsen i England. Sv. läkartidningen 1933, nr 33.

Tyskland.

Das Sterilisierungsgesetz. Soziale Praxis 1933, nr 33.

Bostadsförhållanden.

FISCHER, J. Neue Aufgaben der Wohnungswirtschaft. Soziale Praxis 1933, nr 34.

PRIBRAM, K. Deuxième rapport sur l'uniformisation internationale des statistiques de l'habitation urbaine. Bulletin de l'institut international de statistique XXVI, nr 2.

Belgien.

VINCK, E. Gemeinnütziger Wohnungsbau in Belgien. Wohnen und Bauen 1933, nr 2.

Frankrike.

SELLIER, H. Wie steht es in Frankreich um das Wohnungswesen? Wohnen und Bauen 1933, nr 1.

Tyskland.

SCH[USTER], F. Die neuesten Massnahmen auf dem Gebiet des Bau- und Wohnungswesens in Deutschland. Wohnen und Bauen 1933, nr 2.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

FJÄLLBÄCK-HOLMGREN, KARIN. Sociala uppgifter bland barn och ungdom. (Föredrag.) Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 11.

HAGLUND, P. Gamla och nya vägar i vanförevårdsarbetet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 4.

Sverige.

HEDLUND, [V.]. Fattigvårdslagen i praktiken. (*Föredrag.*) Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 12.

Besparingar i kommunala fattigvårdsförvaltningar. Sunt förnuft 1933, nr 6.

Tyskland.

Den landsrättsliga fattigvården i Tyskland. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 11.

Reichsgemeinschaft der freien Wohlfahrtspflege Deutschlands. Soziale Praxis 1933, nr 33.

Föreningsväsen.

OLJELUND, S. Fackföreningsrörelsen och nutidsläget. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 32—34.

Fackföreningsinternationalens resolutioner. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 33.

Hälso- och sjukvård.

RITTER, H. Fel vid sjukhusbyggen. (Föredrag med diskussion.) Sjukhuset 1933, nr 4.

SETZ, M. Ljudisolering i sjukhus. Sveriges landstings tidskrift 1933, nr 4.

WEYRAUCH, F. Zur Hotelhygiene. Gesundheits-Ingenieur 1933, nr 33.

Sverige.

HEDVALL, E. Resultatet av verksamheten vid studenternas tuberkulosbyrå i Lund. (Föredrag.) Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1933, nr 1.

NORDLUND, H. Läkarnas tystlåtenhetsplikt och läkarintyg för sjukkassa. Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 8.

Storbritannien.

Disablement benefit under the British health insurance system. International labour review aug. 1933.

Tyskland.

SEETZEN. Die Verbesserung einer vorhandenen maschinellen Abwasserreinigung durch Einbau von Siebtrommeln. Gesundheits-Ingenieur 1933, nr 33.

Jord- och egnahemsfrågan.

Irland.

Land settlement in the Irish Free State. Monthly labor review juli 1933.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Vad gäller byggnadskonflikten? Byggnadsarbetaren 1933, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Review of industrial disputes in the United States from 1916 to 1932. Monthly labor review juni 1933.

Norge.

ELMQUIST, W. Den moderne Arbejdsret. (Radioföredrag.) Arbejdsgiveren (Danmark) 1933, nr 16.

Boikottloven. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 6.

Fagorganisasjonen og boikottloven. Meddelelsesblad 1933, nr 6.

Oslo-bankerna få kollektivavtal. Bankvärlden 1933, nr 8 b.

Kooperation.

RENNER, K. The world economic conference and the co-operative movement. (Föredrag.) Review of international cooperation 1933, nr 8.

Sverige.

HEDLUND, T. Kooperationens inverkan på minuthandelns centralisering. Statsvetenskaplig tidskrift 1933, nr 1.

STOLPE, H. Das genossenschaftliche Revisionswesen Schwedens. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 34.

Litauen.

10 Jahre Zentralverband der landwirtschaftlichen Genossenschaften Litauens. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 32.

Ryssland.

BJÖRK, L. Konsumentkooperationen i Sovjetunionen. Kooperatören 1933, nr 14.

Schweiz.

Die Weltwirtschaftskrise und die schweizerische Konsumgenossenschaftsbewegung. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 32.

Tyskland.

ODHE, TH. Den tyska konsumentkooperationens nya läge. Kooperatören 1933, nr 14.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

JOHNSSON, PEHR. Hantverksungdomen i äldre tider. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Washington conference on vocational education, May 1933. Monthly labor review juli 1933.

Nykterhetsfrågan.

BANDEL, R. La fréquence de la mortalité par tuberculose des hommes d'âge moyen est en rapport avec l'alcoolisme. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 3.

GABRIEL, E. Glücksspiel und Alkohol. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 3.

— Zum Rückgang der Aufnahmezahlen wegen Alkoholismus in den Heil- und Pflegeanstalten für Nerven- und Geisteskranke. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 3.

Sverige.

FLODH, E. C:SON. De svenska arbetarepartierna och alkoholbruket. Tirfing 1933, nr 4.

Finland.

NYYSSÖNEN, H. Finnlands neue Alkoholgesetzgebung. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 3.

Socialförsäkring.

Offentlig pensionering av mödrar. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1933, nr 11.

Danmark.

Folkeforsikringen. Sygekasse-Bladet 1933, nr 8.

Italien.

LANDI, G. La prévoyance pour les employés privés en Italie. Rivista le assicurazioni sociali Suppl. 1933, nr 3.

Ut- och invandring.

ZAHN, F. Internationale Wanderungsstatistik. Bulletin de l'institut international de statistique XXVI, nr 2.

Die deutsche und europäische Auswanderung 1932. Soziale Praxis 1933, nr 32.

Amerikas förenta stater.

WILLCOX, W. F. The statistical basis of the American »national origins» law restricting immigration. Bulletin de l'institut international de statistique XXVI, nr 2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ARBEIDSLÖSHETS- og arbeidstidsspörsmålet. Dagens mest brennende sociale spörsmål. Utg. av Arbeidernes faglige landsorganisasjon. Oslo 1933.

ARGENTINA. Departamento nacional del trabajo.
La desocupasión en la Argentina 1932. Buenos Aires 1933.

BALANSRÄKNINGAR för Kooperativa förbundet, dess dotterföretag och anslutna konsumtionsföreningar 1931—32. Sthlm 1933.

BAYERN. Statistisches Landesamt.
Beiträge zur Statistik Bayerns. Münch. 1933.
121. Hundert Jahre Bayerisches statistisches Landesamt.
122. Bayern im Lichte seiner hundertjährigen Statistik.

BOLIN, I. Varukännedom för hemmet. Sthlm 1933. (K[ooperativa] F[örbundet]s småskrifter. 6.)

DANMARK. Dansk Arbejdsgiverforening.
Haandbog. 1933/34. Khvn 1933.

DE FÖRENADE FÖRBUNDEN.
Motioner till De förenade förbundens 7:e ordinarie kongress i Stockholm d. 4—7 juni 1933. Sthlm 1933.
Protokoll fört vid De förenade förbundens 7:e ordinarie kongress ... Sthlm 1933.

FINLAND.
[Kommittébetänkande.[1]] 1932. Helsinki 1932.
11. [Från livsmedelslagstiftningskommittén.]

GENERALTULLSTYRELSEN, K.
Berättelse om tullverkets förvaltning år 1932. Sthlm 1933.

HANSSON, SIG. Fackföreningarnas byggnadsproduktion 1922—32. Minnesskrift. Sthlm 1933.

HEM och hushåll 1933. Utg. av Föreningen för rationell hushållning. Sthlm 1933.

INTERNATIONAL TRÆARBEJDER-UNION.
Beretning om Virksomheden i Aarene 1929—32 forelagt den 8. internationale Trærbejderkongres i Bryssel, Aug. 1933. [Stencil.] [Amsterd. 1933.]

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Annuaire international du travail. — International labour directory. — Internationales Arbeitsjahrbuch. P. 6. Organisations coopératives. — Co-operative organisations. — Genossenschaftsorganisationen. [4 éd.] Genève 1933.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
18th session, Geneva, 1934.
Questionnaire. Geneva 1933.
1. Reduction of hours of work.
2. Unemployment insurance and various forms of relief for the unemployed.
3. Methods of providing rest and alternation of shifts in automatic sheet-glass works.

JORDBRUKARE-UNGDOMENS FÖRBUND.
Årsberättelse 1932. Uddevalla 1933.

KÖPENHAMN. Statistisk Kontor.
Statistisk Aarbog for Köbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte Kommune. Aarg. 14 (1932). Khvn 1933.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
1. Norges industri. Produksjonsstatistikk 1931.
2. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1930.
3. Norges jernbaner. 1931/32.
13. Norges fiskerier 1931.

— Chefinspektören for fabrikktilsynet.
Årsberetninger fra arbeidsrådet og fabrikktilsynet 1932. Oslo 1933.

OSLO. Oslo trygdekasse.
Årsberetning. Driftsår 22 (1932). Oslo 1933.

[PERSSON, GUST.] Aktiebolaget arbetarnes tryckeri. Minnesblad 1893—1933. Sthlm 1933.

PUBLIKATIONER, Statens järnvägars. Sthlm 1933.
Statens järnvägars person- och godstrafikstatistik för tjänstebruk år 1932.

RECONSTRUCTION LEGISLATION, Economic, of 1933. New York 1933. (National industrial conference board.)

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1933.
31. Die Landwirtschaftsbetriebe in der Schweiz. Tabellenteil. (Eidg. Betriebszählung 1929. Bd 6.)
32. Alters- und Hinterlassenen-Versicherung. Eidg. Volksabstimmungen 1925 und 1931.
36. Die Landwirtschaftsbetriebe in der Schweiz. Textteil. (Eidg. Betriebszählung 1929. Bd 7.)
37. Die Gartenbau- und Forstwirtschaftsbetriebe in der Schweiz. (Eidg. Betriebszählung 1929. Bd 8.)
38. Eidg. Volkszählung 1. Dez. 1930. Bd 4.

SOCIALSTYRELSEN, K.
Svensk ved eller importerat bränsle? Sthlm 1933. (Sv. skogsvårdsföreningens folkskrift. 3.)

SPANIEN. Ministerio de trabajo y previción social. Dirección general de trabajo.
Estadistica de los accidentes del trabajo. 1929—30. Madr. 1933.

STATISTIK, Stockholms stads. Sthlm 1933.
4. Fattigvård.
Berättelse angående Stockholms stads fattigvård. Årg. 61 (1932). Ny följd 45. Ny ser. 29.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Folkmängden och dess förändringar.
Ut- och invandring år 1932. Av Statistiska centralbyrån.
Hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvården vid marinen år 1932. Av Marinöverläkaren.

[1] På finska. Författningsförslag även på svenska.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Statens vattenfallsverk år 1932. Av K. vattenfallsstyrelsen.
STORBRITANNIEN. Board of trade.
Statistical abstract for the British empire . . . Nr 62 (1925—31). Lond. 1933.
— Ministry of health.
Annual report. 14 (1932/33). Lond. 1933.
— Royal economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1933.
42. Report on current economic conditions July, 1933.
SVENSKA KOMMUNALARBETAREFÖRBUNDET.
Protokoll fört vid Svenska kommunalarbetareförbundets 6:e ordinarie kongress i Stockholm d. 11—18 juni 1933. Sthlm 1933.
SVERIGES LOKOMOTIVMANNAFÖRBUND.
Med ånga och elektricitet. Minnesskrift med anledning av 25-årsdagen av Sveriges lokomotivmannaförbunds tillvaro 1908—33. Red. och utg. av förbundsstyrelsen. Sthlm 1933.
Motioner till Sveriges lokomotivmannaförbunds 10:e ordinarie kongress i Stockholm d. 11—14 juni 1933 . . . Umeå 1933.
Tre-årsberättelser 1930—32. [Jämte] Bil. [1]—2. Umeå 1933.
SVENSKA TOBAKSINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET.
Motioner till Svenska tobaksindustriarbetareförbundets 11:e kongress i Stockholm d. 28—30 aug. 1933. Sthlm 1933.
Styrelseberättelse för åren 1928—32. Sthlm 1933.
TJÄNSTEMANNAORGANISATIONERNAS ABBETSLÖSHETSKOMMITTÉ.
Rapport för verksamhetsåret 1932. Sthlm 1933.
UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1933. Sthlm 1933.
23. *Hammarskjöld, Hj. L.* Yttrande och förslag angående revision av gällande förordningar om kommunalstyrelse i Stockholm m. m. (S.)
[VATTENFALLSSTYRELSEN, K.]
Statens kraftverk 1933. Sthlm 1933.
ÅRSBOK, Statistisk, för Sverige. Årg. 20 (1933). Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1933.

Nytillkommen tidskrift.

MEDDELANDE från Stockholms byggmästareförening. Sthlm.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 augusti—10 september 1933 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
512.	K. kung. ang. utförsel ur riket av vissa arbeten av sten	15 aug.

Arbetsmarknaden under september månad 1933.

Antalet ansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket steg från 476 i augusti till 480 i september. Motsvarande siffror för år 1932 voro 366 och 351. Uppgången är visserligen i och för sig obetydlig men ändock anmärkningsvärd, enär den första höstmånaden i vanliga fall plägar uppvisa årets gynnsammaste relationstal mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Såväl arbetsansökningar som lediga platser voro till antalet icke oväsentligt flera än för föregående månad, men samtliga huvudgrupper redovisade försämrade jämförelsetal.

Inom jordbruket har förmedlingsarbetet i år ej haft tillnärmelsevis samma omfattning som i fjol, och detta fast resultatet även då var svagt. Till höstflyttningen har anmält sig ett stort antal sökande, men efterfrågan å arbetskraft har varit ringa. Svårigheter mötte särskilt placeringar av statdrängar med barnrika familjer. Trots arbetslösheten rådde emellertid på en del platser alltjämt brist på yngre arbetsdrängar, villiga att biträda med mjölkning, och på vissa håll i Skåne var efterfrågan på körkunniga daglöns- och månadsarbetare större än tillgången, under det att behovet av betupptagare syntes vara ringa. Vad jordbrukets kvinnliga arbetsmarknad beträffar, var förmedlingsresultatet det dubbla mot föregående månad, men det oaktat kunde icke ens hälften av de lediga platserna tillsättas, en omständighet som synes röja en viss ovillighet för arbete av hithörande slag.

För gruppen industri och hantverk voro möjligheterna i genomsnitt ännu mera begränsade än förut. Stenindustriens läge, som under augusti företedde en om ock svag ljusning, är nu ogynnsammare än någonsin, och försämringen var påtaglig jämväl i fråga om gruvdrift och malmförädling. Någon lättnad konstaterades på trävarumarknaden. Byggnadsverksamheten präglades alltjämt av den pågående konflikten, och någon större livaktighet inför det nya hyresåret har i stort sett icke förmärkts, om man undantar, att måleriarbetare synas ha haft jämn sysselsättning hela månaden; i mindre omfattning har ökad efterfrågan kunnat iakttagas även i fråga om snickare. Inom metall- och maskinindustrien har tendensen varit olika på olika platser. Sålunda meddelar Göteborg, att en del permitteringar och avskedanden förekommit under månaden, medan Stockholm noterar ett ökat antal beställningar på såväl specialutbildad som annan arbetskraft.

Arbetsmarknadsläget för sjöfolk var sämre än under augusti. Detta gällde samtliga kategorier med undantag för behörigt maskinbefäl, varå på sina håll rådde brist. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 465 avmönstringar och 2 055 påmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 2 518 och 2 578.

Några större förskjutningar inom gruppen handel och samfärdsel äro icke att anteckna. Som vanligt vid sommarsäsongens slut entledigades en

del arbetskraft inom hotell- och restaurangbranschen, särskilt kvinnlig serveringspersonal, varigenom antalet arbetsansökningar steg. Mot slutet av månaden gav omflyttningen på bostadsmarknaden ökade arbetstillfällen åt expressarbetare och lastbilschaufförer m. fl.

På det husliga området rådde som vanligt god tillgång på platser för kvalificerade hembiträden och yngre passflickor ävensom — i samband med flyttningarna — för kvinnor i tvätt- och rengöringsarbete. Överskott förefanns å yngre landsflickor, som önskade få anställning i städerna.

Ungdomsavdelningen företedde gynnsammare förmedlingsresultat än i augusti i fråga om både manlig och kvinnlig ungdom.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare sjönk under redogörelsemånaden med ett tusental och uppgick vid månadens slut till c:a 23 175. Vid utgången av september månad 1932 var siffran 16 254. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av september 144 185 mot 138 855 en månad tidigare. Den 1 september 1932 var siffran 99 826.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under september 1933 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225	171
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226	198
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	201
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	198
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	192
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	169
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	178
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	236
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	418
1933	*569*	*565*	*577*	*510*	*458*	*451*	*503*	*476*	*480*	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1931	165	131	109	96	78	91	111	125	131	182	365	551	154
1932	320	255	210	190	209	201	198	204	253	285	566	914	283
1933	*533*	*461*	*358*	*350*	*361*	*314*	*333*	*313*	*369*	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1931	229	254	214	233	193	212	224	228	222	286	422	327	257
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	445
1933	*575*	*585*	*642*	*559*	*479*	*480*	*539*	*520*	*510*	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6	10·1
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	11·0
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1	12·2
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	12·0
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·3	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·8	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·8	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	*28·8*	*27·6*	*28·6*	*25·5*	*21·9*	*21·0*	*19·4*	*19·3*	—	—	—	—	—

Insamling av hyres- och prisuppgifter för de nya dyrortsgrupperingarna.

Såsom i föregående häfte av Sociala Meddelanden (sid. 547) omnämnts, hade socialstyrelsen med skrivelse den 14 juni 1933 till Kungl. Maj:t överlämnat ett av styrelsen efter samråd med särskilt tillkallade sakkunniga utarbetat betänkande med utredning och förslag rörande grunder och förfaringssätt för dyrortsgrupperingsarbetet ävensom rörande i samband därmed stående frågor. Kungl. Maj:t hade därefter den 28 juli 1933 anbefallt socialstyrelsen att, i samband med utförandet av förestående ny gruppering av orterna i riket efter levnadskostnadernas höjd för bestämmande av de skattefria avdragens storlek (skattegruppering), jämväl utföra en förnyad gruppering av orterna för fastställande av fördelning å de i avlöningsreglementen för nyreglerade verk och för försvarsväsendet upptagna ortsgrupperna av de orter, där befattningshavare i statens tjänst äro stationerade (lönegruppering).

I skrivelse den 13 september 1933 har socialstyrelsen framlagt förslag angående insamlande av kommunala prisuppgifter för de förestående dyrortsgrupperingarna samt angående anordnande av allmän hyresräkning år 1933 m. m. Styrelsen har härvid anfört bl. a. följande:

I sitt i samråd med särskilt tillkallade sakkunniga (»dyrortsgrupperingssakkunniga») avgivna betänkande rörande grunder och förfaringssätt för dyrortsgrupperingsarbetet har socialstyrelsen bl. a. framlagt ett alternativt organisationsförslag (sid. 102—103), avsett att komma till användning vid nu förestående dyrortsgrupperingsarbete. Enligt detta förslag skall insamlingen av prisuppgifter äga rum *på i huvudsak samma sätt som förut,* alltså *dels* genom ett särskilt prisformulär, att ifyllas av de kommunala myndigheterna å varje särskild ort, *dels* genom hyresräkning å orter med utpräglad hyresnivå (eventuellt även å några andra orter), *dels* genom införskaffande av uppgifter om tjänstemannahyror och *dels slutligen* genom införskaffande av uppgifter om skatterna.

1. Prisformuläret till de kommunala myndigheterna. Å detta formulär ha efterfrågats priser å dels olika slag av livsmedel, lyse och bränsle, dels bostadshyror, dels slutligen — i fråga om övriga utgiftsposter — å såpa och skolagning. Därjämte ha meddelats anvisningar rörande uppgifternas insamlande och avgivande. Genom en särskild kungörelse den 22 februari 1924, vilken ännu gäller, har Kungl. Maj:t utfärdat föreskrifter om de kommunala myndigheternas befattning med saken.

Socialstyrelsen hemställer, det Kungl. Maj:t täcktes besluta, att insamling och bearbetning av de kommunala prisuppgifterna må för nu förestående dyrortsgrupperingar verkställas på i huvudsak samma sätt som förut, dock med vederbörligt iakttagande av de ändrings- och kompletteringsförslag, vilka av socialstyrelsen i samråd med särskilt tillkallade sakkunniga framlagts i berörda avseenden i styrelsens betänkande rörande grunder och förfaringssätt för dyrortsgrupperingsarbetet (Statens offentliga utredningar 1933: 21).

I samband härmed hemställer socialstyrelsen, att Kungl. Maj:t, med upphävande av kungörelsen den 24 februari 1924, måtte utfärda ny kungörelse i ämnet.[1]

2. Hyresräkningen. Socialstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* utfärda kungörelse, av samma innehåll som kungörelsen den 28 september 1928, angående verkställande av allmän hyresräkning i samband med den hösten 1933 anordnade mantalsskrivningen för år 1934 å de orter, som upptagas å bifogad förteckning, *dels* föreskriva att vid hyresuppgifternas insamlande och bearbetande de i socialstyrelsens ovan omförmälda betänkande (Statens offentliga utredningar 1933: 21) framförda ändrings- och kompletteringsförslag i berörda avseenden vederbörligen iakttagas; dock att i fråga om boningsrum under 9 kvadratmeter samt kök och därmed jämförlig kokvrå under 6 kvadratmeter inhämtas erforderliga arealuppgifter för slutgiltigt bedömande av minimigränsen för vad som bör vid fastställande av medelhyresnivån å respektive orter medräknas som respektive boningsrum, kök och kokvrå.

3. Tjänstemannahyror. Socialstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t täcktes uppdraga åt fångvårdsstyrelsen, armé- och marinförvaltningarna, medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen, telegraf-, järnvägs- och vattenfallsstyrelserna, generaltullstyrelsen, skolöverstyrelsen och lotsstyrelsen att i samråd med socialstyrelsen inhämta uppgifter angående de hyror, vilka av befattningshavare inom resp. verk och tillhörande kårer under hyresåret 1933/34 betalas för av dem förhyrda lägenheter.

4. Skatterna. Socialstyrelsen hemställer, det Kungl. Maj:t måtte föreskriva, att uppgifter om personliga skatter och tingslagsmedel ej behöva för här ifrågavarande ändamål införskaffas.

Med bifall till vad socialstyrelsen sålunda hemställt, har Kungl. Maj:t den 16 september 1933 förordnat, att insamling och bearbetning av de kommunala prisuppgifterna för nu förestående dyrortsgrupperingar skall verkställas efter de vid den senast genomförda dyrortsgrupperingen tillämpade grunderna, med iakttagande i huvudsak av de jämkningar och tillägg, som av socialstyrelsen förordats. Kungl. Maj:t har samtidigt utfärdat de av styrelsen föreslagna kungörelserna angående skyldighet för kommunala myndigheter att till socialstyrelsen avlämna vissa uppgifter rörande levnadskostnader samt angående uppgifter för hyresräkning å vissa orter i sammanhang med mantalsskrivningen för år 1934. Ifrågavarande författningar återgivas här nedan.

Kungl. Maj:ts kungörelse angående skyldighet för kommunala myndigheter att till socialstyrelsen avlämna vissa uppgifter rörande levnadskostnader (Sv. F. nr 555); given Stockholms slott den 16 september 1933.

Kungl. Maj:t har, med upphävande av kungörelsen den 22 februari 1924 (nr 27) angående skyldighet för kommunala myndigheter att till socialstyrelsen avgiva vissa uppgifter rörande levnadskostnader, funnit gott förordna som följer:

Efter anmodan av socialstyrelsen åligger det i landskommun och i köping, som utgör egen kommun, kommunalnämnden, i municipalsamhälle municipalnämnden och i köping, som ej utgör egen kommun, köpingsnämnden samt i stad drätselkammaren att vid av styrelsen

[1] Förslag till sådan kungörelse bifogades.

utsatt tidpunkt på sätt och i de avseenden, som styrelsen bestämmer, inhämta skriftliga uppgifter om levnadskostnaderna i orten.

De inhämtade uppgifterna skola hållas för allmänheten tillgängliga å förut kungjord plats under minst fjorton dagar, och skola de erinringar, vartill uppgifterna kunna giva anledning, inom åtta dagar efter utgången av ovannämnda granskningstid framställas skriftligen till den kommunala myndigheten med angivande av de omständigheter, varå anmärkning grundar sig. Efter prövning av uppgifterna och däremot framställda erinringar har nämnda myndighet att inom av socialstyrelsen föreskriven tid och med bifogande av de framställda erinringarna avgiva yttrande angående vad som kan anses vara levnadskostnadernas storlek i orten vid den tidpunkt och i de avseenden, varom är fråga.

Där socialstyrelsen vid prövning av de inkomna handlingarna finner sig böra avvika från den kommunala myndighetens uppfattning, skall meddelande därom lämnas sistnämnda myndighet. Enahanda underrättelseskyldighet åligger socialstyrelsen beträffande för orten beräknad medelhyra. Från socialstyrelsen ingångna meddelanden skola å förut kungjord plats göras för allmänheten tillgängliga under fjorton dagar. Därvid framkomna erinringar har den kommunala myndigheten att tillika med eget yttrande inom av socialstyrelsen föreskriven tid till styrelsen översända.

Kungl. Maj:ts kungörelse angående uppgifter för hyresräkning å vissa orter i sammanhang med mantalsskrivningen för år 1934 (Sv. F. nr 554); given Stockholms slott den 16 september 1933.

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna som följer:

§ 1.

Var och en, som inom de å bifogade förteckning upptagna orter äger annan fastighet än jordbruksfastighet, skall vid mantalsskrivningen för år 1934 för fastigheten avlämna bostadsuppgift enligt formulär, som av socialstyrelsen fastställes.

§ 2.

Blanketter till bostadsuppgifter skola tryckas genom socialstyrelsens försorg och kostnadsfritt tillhandahållas de uppgiftspliktiga genom magistrat, stadsstyrelse, kommunalborgmästare, municipalnämnd eller kommunalnämnd.

§ 3.

Vederbörande mantalsskrivningsförrättare åligger tillse, att vid ovannämnda mantalsskrivning bostadsuppgifter avlämnas för samtliga ifrågavarande fastigheter.

§ 4.

Det åligger vederbörande kommun eller municipalsamhälle ej mindre att låta ombesörja granskning och komplettering av bostadsuppgifterna än även att till socialstyrelsen omedelbart därefter översända samma uppgifter, därvid de översända uppgifterna skola vara ordnade i enlighet med anvisningar, som socialstyrelsen meddelar.

§ 5.

Beträffande påföljd av försummelse att enligt § 1 avlämna bostadsuppgift skall vad om försummelse att avlämna mantalsuppgift är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Förteckning å de orter, där hyresräkning skall äga rum i samband med mantalsskrivningen för år 1934.

Stockholms län. *Städer:* Södertälje, Sundbyberg, Lidingö, Vaxholm, Norrtälje. *Köpingar:* Stocksund, Nynäshamn. *Municipalsamhälle:* Rönninge. *Landskommuner:* Solna, Danderyd, Täby, Sollentuna, Järfälla, Spånga, Nacka, Huddinge, Österhaninge.

Uppsala län. *Städer:* Uppsala, Enköping. *Municipalsamhälle:* Grillby. *Landskommuner:* Bondkyrka, Gamla Uppsala.

Södermanlands län. *Städer:* Nyköping, Katrineholm, Eskilstuna, Strängnäs, Mariefred. *Municipalsamhällen:* Oxelösund, Sparreholm, Flen. *Landskommun:* Stora Malm.

Östergötlands län. *Städer:* Linköping, Norrköping, Motala, Vadstena, Mjölby. *Municipalsamhällen:* Borgs villastad, Åtvidaberg, Borensberg, Ödeshög. *Landskommuner:* Kvillinge, Kimstad, Vreta kloster, Ljung, Motala landskommun, Ekeby.

Jönköpings län. *Städer:* Jönköping, Huskvarna, Nässjö, Värnamo, Vetlanda, Eksjö, Gränna. *Köping:* Bodafors. *Municipalsamhällen:* Aneby, Forserum, Gislaved, Vaggeryd. *Landskommuner:* Månsarp, Anderstorp, Reftele.

Kronobergs län. *Stad:* Växjö. *Köpingar:* Almhult, Markaryd. *Municipalsamhällen:* Alvesta, Strömsnäs bruk. *Landskommuner:* Ekeberga, Växjö landskommun.

Kalmar län. *Städer:* Kalmar, Nybro, Oskarshamn, Västervik, Vimmerby. *Köping:* Mönsterås.

Gotlands län. *Stad:* Visby. *Landskommun:* Othem.

Blekinge län. *Städer:* Karlskrona, Karlshamn. *Landskommun:* Asarum.

Kristianstads län. *Städer:* Kristianstad, Simrishamn. *Köping:* Tomelilla. *Municipalsamhällen:* Vilan, Knisslinge, Glimåkra, Bjärnum, Tyringe, Vinslöv.

Malmöhus län. *Städer:* Malmö, Lund, Landskrona, Hälsingborg, Eslöv, Ystad, Trelleborg. *Köping:* Svedala. *Municipalsamhällen:* Höganäs, Teckomatorp, Kävlinge, Furulund, Lomma, Åkarp, Arlöv, Anderslöv, Höör. *Landskommuner:* Svalöv, Husie, Bunkeflo.

Hallands län. *Städer:* Halmstad, Varberg, Kungsbacka. *Municipalsamhälle:* Oskarsström.

Göteborgs och Bohus län. *Städer:* Göteborg, Mölndal, Marstrand, Lysekil, Uddevalla, Strömstad. *Municipalsamhällen:* Älvsborg, Tången, Gravarne och Bäckevik, Smögen, Hasselösund, Hunnebostrand. *Landskommuner:* Partille, Foss.

Älvsborgs län. *Städer:* Vänersborg, Trollhättan, Alingsås, Borås, Amål. *Municipalsamhällen:* Lilla Edet, Vårgårda, Herrljunga, Kinna. *Landskommun:* Örby.

Skaraborgs län. *Städer:* Mariestad, Lidköping, Skara, Skövde, Hjo, Tidaholm, Falköping. *Köpingar:* Vara, Töreboda. *Municipalsamhälle:* Götene.

Värmlands län. *Städer:* Karlstad, Kristinehamn, Arvika. *Köping:* Sunne. *Municipalsamhällen:* Forshaga, Torsby. *Landskommun:* Karlstads landskommun.

Örebro län. *Städer:* Örebro, Askersund, Nora. *Köping:* Hallsberg. *Municipalsamhällen:* Almby, Kumla, Fjugesta. *Landskommuner:* Längbro, Karlskoga.

Västmanlands län. *Städer:* Västerås, Sala, Köping. *Municipalsamhälle:* Heby. *Landskommun:* Vittinge.

Kopparbergs län. *Städer:* Falun, Hedemora, Avesta, Ludvika. *Köpingar:* Krylbo, Borlänge, Morastrand. *Municipalsamhällen:* Vansbro, Malung, Rättvik. *Landskommuner:* Domnarvet, Grängesbergs kapellförsamling i Grangärde.

Gävleborgs län. *Städer:* Gävle, Söderhamn, Hudiksvall. *Köpingar:* Sandviken, Bollnäs, Björkhamre. *Municipalsamhälle:* Arbrå. *Landskommuner:* Valbo, Ljusne kapellförsamling i Söderala.

Västernorrlands län. *Städer:* Härnösand, Sundsvall, Sollefteå, Örnsköldsvik. *Landskommuner:* Torp, Njurunda, Skön, Gudmundrå, Själevad.

Jämtlands län. *Stad:* Östersund. *Municipalsamhälle:* Järpen. *Landskommun:* Frösön.

Västerbottens län. *Städer:* Umeå, Skellefteå. *Municipalsamhällen:* Vindeln, Byske, Vilhelmina, Åsele. *Landskommuner:* Nordmaling, Skellefteå landskommun.

Norrbottens län. *Städer:* Luleå, Boden. *Municipalsamhällen:* Gällivare kyrkostad. Malmberget, Kiruna. *Landskommun:* Nederkalix.

Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete sommaren 1933.

I anslutning till en utredning rörande vägarbetarnas arbets- och löneförhållanden under åren 1927—1929 har socialstyrelsen för de följande åren publicerat kortfattade översikter avseende timförtjänster under sommarsäsongen för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.[1] En dylik undersökning har nu utförts för år 1933 på grundval av uppgifter, inhämtade från vägstyrelserna (i vissa fall vägentreprenörer) i rikets samtliga 375 vägdistrikt.[2]

Liksom vid föregående undersökningstillfällen efterfrågades å det använda formuläret dels sedvanlig arbetsförtjänst per timme (ev. dag) såväl vid tidlönssom vid ackordsarbete, dels hur stor del av arbetet, som utförts såsom ackordsarbete. Genom att kombinera sistnämnda uppgift med de båda föregående har man vid bearbetningen även kunnat approximativt beräkna den genomsnittliga timförtjänsten oavsett löneform.

Huvudresultaten av bearbetningen återges i tab. A och B. Härav framgår, att den genomsnittliga timförtjänsten sommaren 1933 skulle varit 72 öre vid tidlönsarbete, 83 öre vid ackordsarbete och 77 öre i medeltal oavsett löneform. Variationerna mellan de olika vägdistriktens löner äro emellertid betydande. De lägsta och de högsta redovisade timförtjänsterna uppges vid tidlönsarbete till resp. 40 och 135 öre, vid ackordsarbete till resp. 50 och 180 öre samt i genomsnitt för allt arbete (oavsett löneform) till resp. 40 och 158 öre. Bortser man från de båda fjärdedelar av vägdistrikten, som uppvisa de högsta och de lägsta lönerna, skulle timförtjänsterna för den återstående »mellersta hälften» variera mellan 60 och 75 öre vid tidlönsarbete, 75 och 90 öre vid ackordsarbete samt mellan 68 och 81 öre, om man utgår från timinkomsten vid allt arbete (oavsett löneform). Den högsta, på sistnämnda sätt beräknade medelförtjänsten framträder i östra (79 öre) och norra (78) Sverige,[3] där särskilt Stockholms (94), Gävleborgs (84) och Norrbottens län (83) förete höga genomsnittstal. I övriga landsdelar utgör medelförtjänsten 75 à 76 öre. De lägsta länssiffrorna förete Kalmar (67 öre) och Jämtlands län (69 öre).

Även i fråga om användandet av olika löneformer framträda betydande olikheter. Såsom framgår av följande tablå har uteslutande tidlöns-

[1] Senast i Soc. Medd. årg. 1932, sid. 720.

[2] Antalet vägdistrikt har sedan föregående år minskats med ett på grund av sammanslagning av två distrikt. I det följande räknas med 371 vägdistrikt, i det Håbo, Bro, Åsunda, Trögds och Lagunda härads vägdistrikt i Uppsala län, vilka bildat en gemensam vägförvaltning, betraktas såsom en enhet. — Från samtliga 369 vägdistrikt, där tidlönsarbete förekommit, ha uppgifter lämnats om tidlönens höjd, medan uppgifter om ackordslön saknas för 7 av de distrikt, där ackordsarbete förekommit, samt uppgift om hur stor del av arbetet, som utförts på ackord, från 11 distrikt, för vilka den totala timförtjänsten (oavsett löneform) följaktligen ej kunnat beräknas.

[3] Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län sammanföras till *östra Sverige*, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till *Småland och öarna*, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till *södra Sverige*, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till *västra Sverige* samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till *norra Sverige*.

Tab. A. Vägdistrikten fördelade efter uppgiven timförtjänst för grovarbetare vid vägunderhållsarbete sommaren 1933.

I. Landsdelar.	Antal vägdistrikt	Därav vägdistrikt, där den genomsnittliga timförtjänsten utgjorde (i öre)													Genomsnittlig timförtjänst, öre[1]
		und. 50	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95–99	100–109	110–124	125 —
Tidlönsarbete															
Östra Sverige . .	97	3	8	2	19	10	9	19	13	4	2	2	—	1	5	75
Småland o. öarna	30	—	2	1	4	4	10	5	4	—	—	—	—	—	—	71
Södra Sverige .	37	1	3	—	3	9	13	6	2	—	—	—	—	—	—	71
Västra Sverige .	99	—	6	3	22	9	26	11	9	5	6	—	1	1	—	70
Norra Sverige .	106	—	7	1	27	10	22	18	6	7	5	—	1	2	—	71
Ackordsarbete															
Östra Sverige . .	55	—	—	1	2	3	5	7	5	4	7	5	8	3	5	95
Småland o. öarna	22	—	—	—	3	2	1	2	8	4	1	—	1	—	—	82
Södra Sverige . .	26	—	2	—	—	—	1	3	8	4	4	1	2	1	—	82
Västra Sverige .	73	1	—	—	3	3	7	12	14	6	11	3	7	4	2	84
Norra Sverige . .	108	—	—	1	6	10	8	20	18	10	10	4	10	5	1	81
Oavsett löneform															
Östra Sverige . .	94	2	5	3	13	9	15	12	11	8	7	1	1	1	6	79
Småland o. öarna	29	—	2	1	3	4	6	7	4	1	1	—	—	—	—	75
Södra Sverige . .	36	1	3	—	—	6	12	9	3	1	—	1	—	—	—	75
Västra Sverige .	97	1	4	1	7	12	26	15	12	4	8	1	4	2	—	76
Norra Sverige . .	104	—	3	3	10	12	21	20	9	10	4	6	3	2	1	78
II. Kollektivavtal eller icke.															
Tidlönsarbete															
distr. med avtal .	107	—	—	—	2	9	26	24	18	12	7	2	1	4	2	77
distr. utan avtal .	262	4	26	7	73	33	54	35	16	4	6	—	1	—	3	68
Ackordsarbete															
distr. med avtal .	89	—	—	—	—	—	—	7	17	12	11	8	18	11	5	93
distr. utan avtal .	190	1	2	2	14	18	22	37	36	16	22	5	10	2	3	78
Oavsett löneform															
distr. med avtal .	104	—	—	—	1	5	20	19	18	9	12	5	7	4	4	84
distr. utan avtal .	256	4	17	8	32	38	60	44	21	15	8	4	1	1	3	73
Samtl. vägdistrikt:															
Tidlönsarbete . .	**369**	**4**	**26**	**7**	**75**	**42**	**80**	**59**	**34**	**16**	**13**	**2**	**2**	**4**	**5**	**72**
Ackordsarbete . .	**279**	**1**	**2**	**2**	**14**	**18**	**22**	**44**	**53**	**28**	**33**	**13**	**28**	**13**	**8**	**83**
Oavsett löneform	**360**	**4**	**17**	**8**	**33**	**43**	**80**	**63**	**39**	**24**	**20**	**9**	**8**	**5**	**7**	**77**
Procentuell fördeln.															
Tidlönsarbete . .	*100·0*	*1·1*	*7·1*	*1·9*	*20·3*	*11·4*	*21·7*	*16·0*	*9·2*	*4·3*	*3·5*	*0·5*	*0·5*	*1·1*	*1·4*	*72*
Ackordsarbete .	*100·0*	*0·4*	*0·7*	*0·7*	*5·0*	*6·4*	*7·9*	*15·8*	*19·0*	*10·0*	*11·8*	*4·7*	*10·0*	*4·7*	*2·9*	*83*
Oavsett löneform	*100·0*	*1·1*	*4·7*	*2·2*	*9·2*	*11·9*	*22·2*	*17·5*	*10·8*	*6·7*	*5·6*	*2·5*	*2·2*	*1·4*	*2·0*	*77*

[1] Här såväl som i samtliga efterföljande medeltalsberäkningar ha siffrorna vägts efter väglängden inom resp. distrikt. Vid beräkningen av medeltal för tid- och ackordslöner har hänsyn dessutom tagits till, hur stor del av underhållsarbetet, som utförts som tidlöns- resp. ackordsarbete.

Tab. B. Genomsnittliga timförtjänster inom olika län åren 1932—1933 för med vägunderhållsarbete sysselsatta grovarbetare.

Län	Timförtjänst (i öre)						Län	Timförtjänst (i öre)					
	vid tidlönsarbete		vid ackordsarbete		oavsett löneform			vid tidlönsarbete		vid ackordsarbete		oavsett löneform	
	1932	1933	1932	1933	1932	1933		1932	1933	1932	1933	1932	1933
Stockholms . . .	84	84	[1] 137	141	[1] 92	94	Älvsborgs . . .	[1] 72	72	87	85	[1] 80	79
Uppsala	73	70	87	83	80	75	Skaraborgs . . .	66	66	83	77	72	70
Södermanlands .	72	71	100	97	76	75	Värmlands . . .	74	71	80	88	78	79
Östergötlands . .	75	74	88	89	77	78	Örebro	68	69	88	85	77	75
Jönköpings . . .	76	75	85	81	77	75	Västmanlands .	71	71	83	79	73	73
Kronobergs . . .	73	73	89	87	84	82	Kopparbergs . .	72	68	88	83	82	78
Kalmar	66	64	75	72	68	67	Gävleborgs . . .	78	77	88	89	82	84
Gotlands	72	70	91	83	83	78	Västernorrlands .	72	73	89	88	81	82
Blekinge	65	66	86	85	74	73	Jämtlands . . .	67	66	76	70	74	69
Kristianstads . .	72	70	87	80	79	76	Västerbottens . .	64	65	75	75	71	72
Malmöhus . . .	73	72	82	83	74	74	Norrbottens . .	79	76	87	85	87	83
Hallands	71	71	93	87	75	74	Samtl. vägdistrikt	[1] 72	72	85	83	78	77
Göteb. o. Bohus .	74	73	83	85	76	78							

arbete uppgivits förekomma inom 85 vägdistrikt och uteslutande ackordsarbete inom 2 distrikt:

	Vägdistrikt, där nedanstående procentuella andel av underhållsarbetet uppgivits utföras på ackord:							Samtliga vägdistr.
	0	1—19	20—39	40—59	60—79	80—99	100	
Antal	85	50	48	47	58	70	2	360
Procent	23·6	13·9	13·3	13·1	16·1	19·4	0·6	100·0

Följande tablå ger en bild av de likaledes betydande variationerna i förhållandet mellan tidlön och ackordslön:

	Vägdistrikt, där ackordslönen uppgivits överstiga tidlönen med nedanstående procent:									Samtliga vägdistr.
	under 5	5—10	10—15	15—20	20—25	25—30	30—40	40—50	50 och däröver	
Antal . . .	18	34	52	47	33	41	33	12	7	277
Procent . .	6·5	12·3	18·8	17·0	11·9	14·8	11·9	4·3	2·5	100·0

De genomsnittliga uttrycken för förekomsten av ackordsarbete samt för den procentuella merförtjänsten vid detsamma återges i efterföljande tablå. Enligt denna skulle i medeltal 44·1 % av vägunderhållsarbetet utföras på ackord samt den genomsnittliga ackordsöverskottsprocenten utgöra 16·7. Av största

[1] Korrigerad siffra.

betydelse synes ackordsarbetet vara i norra Sverige (65·7 % av arbetet), varest emellertid genomsnittliga ackordsöverskottsprocenten uppgives vara lägst (14·4 %). Omvänt uppvisar östra Sverige minsta förekomsten av ackordsarbete (22·3 %), men tillika den högsta genomsnittliga merförtjänsten vid ackordsarbete (24·5 %).

Landsdelar	Ackordsarbetets genomsnittliga andel i underhållsarbetet	Genomsnittlig merförtjänst vid ackordsarbete[1]
	%	%
Östra Sverige	22·3	24·5
Småland o. öarna	39·6	16·7
Södra Sverige	33·9	16·5
Västra Sverige	39·6	21·1
Norra Sverige	65·7	14·4
Hela riket	44·1	16·7

De betydande skiljaktigheterna i vägarbetarnas löneförhållanden sammanhänga till stor del med att vägarbetet kan ha en väsentligt olika karaktär inom olika distrikt. Flerstädes utgör det fortfarande på liknande sätt som under naturavägh ållningens dagar till övervägande del en bisyssla för jordbrukets utövare, men å andra håll, särskilt å flertalet starkare trafikerade vägar, brukar vägunderhållet huvudsakligen ombesörjas av mera yrkesmässiga vägarbetare. Dessa äro i stor utsträckning organiserade i fackföreningar eller lokala samorganisationer och söka då få sina arbets- och löneförhållanden reglerade genom kollektivavtal. Av en särskild redovisning i tab. A synes framgå, att olikheterna i vägarbetarnas löneförhållanden delvis sammanhänga med den ojämna utbredningen av denna avtalsform. Den genomsnittliga timförtjänsten (oavsett löneform) inom de distrikt, där lönerna icke äro fastställda genom kollektivavtal, utgjorde sålunda 73 öre, medan densamma inom sådana vägdistrikt, där dylika överenskommelser ingåtts, uppgick till 84 öre eller 15 % mer. En närmare överblick av dessa förhållanden möjliggör följande tablå:

Genomsnittlig timförtjänst (öre) i vägdistrikt med och utan kollektivavtal	Vid tidlönsarbete			Vid ackordsarbete			Oavsett löneform		
	distr. med avtal	distr. utan avtal	samtl. distr.	distr. med avtal	distr. utan avtal	samtl. distr.	distr. med avtal	distr. utan avtal	samtl. distr.
Östra Sverige	82	70	75	107	81	95	90	73	79
Småland o. öarna	74	69	71	85	73	82	80	69	75
Södra Sverige	72	69	71	84	80	82	76	73	75
Västra Sverige	75	67	70	94	81	84	80	73	76
Norra Sverige	83	67	71	98	77	81	91	74	78
Hela riket	77	68	72	93	78	83	84	73	77

[1] Avser sådana vägdistrikt, där både tidlöns- och ackordsarbete förekommer.

Påpekas bör, att de kollektiva avtalsformerna synas vinna ökad utbredning, i det att innevarande år lönerna uppgivits vara reglerade genom kollektivavtal inom 107 distrikt eller 28·8 % av samtliga mot inom resp. 26·3 %, 22·9 % och 16·4 % åren 1932, 1931 och 1930.

En översikt av löneutvecklingen sedan år 1927 erhålles i följande tablå:

	Samtliga vägdistrikt[1]							Därav distrikt med koll.-avtal		utan koll.-avtal	
	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1932	1933	1932	1933
Antal distr. m. uppg. .	153	342	344	348	371	372	371	98	107	274	264
Genomsnittlig timförtjänst (öre):											
vid tidlönsarbete . . .	68	70	70	72	73	72	72	79	77	69	68
vid ackordsarbete . .	83	85	·	89	87	85	83	95	93	80	78
oavsett löneform . . .	·	·	·	79	79	78	77	85	84	74	73

Lönerna ha alltså företett en i stort sett stigande tendens t. o. m. år 1930, varefter de höllo sig i huvudsak oförändrade under år 1931 för att därefter övervägande visa tillbakagång. Denna nedgång berör särskilt ackordslönerna, vilka f. ö. något minskades redan under år 1931.

Såsom framgår av tab. B, synes nedgången i den genomsnittliga timförtjänsten mellan 1932 och 1933 ha varit mest utpräglad i Uppsala, Gotlands och Jämtlands län (5 öre) samt därnäst i Kopparbergs och Norrbottens län (4 öre).

Ett tydligare uttryck för olikformigheten i de senaste årens löneutveckling erbjuder nedanstående sammanställning:

	Antal distr. m. uppg. för både 1932 o. 1933	Därav (i %) distrikt, där timförtjänsten år 1933 i jämförelse med 1932 uppgivits vara						
		lägre			oförändrad	högre		
		minst 25 %	10—25 %	mindre än 10 %		mindre än 10 %	10—25 %	minst 25 %
Vid tidlönsarbete	364	0·3	7·7	9·3	75·3	4·1	2·7	0·6
Vid ackordsarbete	253	2·0	17·0	22·1	32·0	19·8	5·5	1·6
Oavsett löneform	338	0·6	11·0	28·1	28·7	26·0	4·7	0·9

Av slutradens genomsnittstal att döma, skulle inemot $^3/_{10}$ av vägdistrikten förete oförändrade genomsnittsförtjänster, medan $^4/_{10}$ uppvisa fallande och $^3/_{10}$ stigande timinkomster. Flertalet av dessa förändringar bero emellertid på växlingar i ackordsförtjänsterna eller i ackordsarbetets relativa betydelse. I vissa fall kunna variationerna även sammanhänga med, att ackordsförtjänster ej kunnat meddelas med samma exakthet som tidlönssatser. Dessa ha uppgivits vara oförändrade inom c:a 75 %, fallande inom närmare 18 % och stigande inom c:a 7 % av vägdistrikten.

[1] Siffrorna för 1927 och 1928 avse i någon mån även vägbyggnadsarbetare, medan uppgifterna för 1929—1933 endast gälla vägunderhållsarbetare. Medeltalen för 1927—1929 äro enkla medeltal men för de följande åren vägda sådana (jfr noten till tab. A).

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1933.

För *norrländska malmgruvorna* ha nya avtal upprättats, gällande från 1 juli 1933 till 1 juli 1934. I Kiruna reduceras tidlönerna med 12 % och ackordslönerna med 17 %, i Malmberget med respektive 11 och 15 %. Då arbete icke kan beredas arbetare minst 4 skift per vecka, utgår ett tillägg å de nya lönerna med 5 %. Vid utlastningen i Svartön blev nedsättningen 10 öre (cirka 7½ %) på tidlöner och 8 % på ackordslöner. De nedsatta lönerna skulle träda i tillämpning den 1 september 1933.

Riksavtalet inom *snickeri- och möbelindustrien* utlöpte i juli månad utan att nytt avtal kommit till stånd. Efter nära två månaders öppen konflikt träffades i slutet av september preliminär uppgörelse i konflikten, som sedermera den 3 oktober blev slutgiltig. Det nya avtalet medförde vissa lönereduktioner. På grund av förändringar i ortsgrupperingen blev nedsättningen å minimitimlönerna något växlande på olika platser. I genomsnitt torde den uppgå till omkring 3½ %. De individuella timlönerna sänktes med samma örestal som minimilönerna, med möjlighet till ytterligare nedsättning, om individuallönen efter sänkningen översteg minimilönen med mer än 12 %, dock lägst till denna gräns. Ackordsrevisionen medförde en reduktion av högre liggande ackord enligt glidande skala (från 5 % och uppåt) och någon ökning av särskilt låga ackord. De nya minimitimlönerna äro i öre:

Ortsgrupp	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Manlig yrkesarbetare	120	110	105	99	94	90	86	83	80
» hjälp- och diversearbetare	110	100	95	89	84	80	76	73	70
Kvinnlig yrkesarbetare	80	73	70	66	63	60	57	55	53

Manliga yrkesarbetare inom vissa fabrikationer, där lägre yrkeskompetens erfordras, erhålla 3 öre lägre minimitimlön än den ovan för yrkesarbetare angivna.

Ortsgrupp 1 omfattar Stockholm med omgivning; *ortsgrupp 2* Göteborg, Hässelby villastad; *ortsgrupp 3* Malmö, Umeå; *ortsgrupp 4* Gävle, Borås, Örebro, Uppsala, Norrköping, Karlstad, Lycksele, Kristinehamn, Jakobsberg; *ortsgrupp 5* Karlskrona, Landskrona, Nyköping, Linköping, Trälleborg, Katrineholm, Sjömarken; *ortsgrupp 6* Arvika, Gullänget, Nässjö, Visby, Spöland, Falköping, Mjölby, Upplands-Väsby, Åkersberga, Ulricehamn, Åmål; *ortsgrupp 7* Kumla, Alvesta, Tranås, Hedemora, Atvidaberg, Motala verkstad, Hovslätt, Rättvik, Huskvarna, Sommen, Värnamo, Töreboda, Hjulsbro, Målsryd; *ortsgrupp 8* Forserum, Sävsjö, Storvreta, Fristad, Vetlanda, Lingbo, Fjugesta, Tving, Smålands-Taberg; *ortsgrupp 9* Alsterbro, Frinnaryd, Hanaskog, Bjärnum, Ödeshög, Virserum, Månsarp, Järrestad, Björköby, Vimmerby, Bodafors, Länna, Almunge, Emmaljunga, Munka-Ljungby, Skyttorp, Diö, Örbyhus.

I Umeå, Borås, Lycksele, Kristinehamn och Töreboda utgår för manliga arbetare ett tillägg till minimilönen i vederbörande ortsgrupp av 4 öre, i Katrineholm 3 öre.

Riksavtalet gäller till den 1 januari 1935.

För *pälsvarubranschen* träffades i augusti månad nytt riksavtal, gällande till den 15 juli 1934. Minimitimlönerna sänktes för fullt yrkeskunniga arbetare med 2—3½ %, för yngre arbetare något mera.

Inom *målarfacket* ha under sommaren och hösten tillkommit nya, reviderade avtal på ett stort antal platser, delvis efter långvariga arbetsinställelser. Timlönerna äro i regel sänkta. På flertalet platser uppgår reduktionen till 10 öre, motsvarande 6—7 %, i några fall till 12 à 15 öre (cirka 10 %). Ackorden ha i allmänhet reducerats i samma grad som timlönerna, i vissa fall dock avsevärt mera. De nya lönerna äro i kr. per timme:

Anderslöv	0·95	Katrineholm	1·35	Sundsvall	1·50
Arboga	1·25	Kinna	1·25	Säffle	1·25
Borås	1·40	Kiruna	1·80	Söderhamn	1·40
Bräcke	1·25	Kristianstad	1·40	Söderköping	1·28
Enköping	1·40	Kristinehamn	1·35	Södertälje	1·55
Eskilstuna	1·40	Kungsbacka	1·38	Trollhättan	1·48
Eslöv	1·25	Landskrona	1·48	Trälleborg	1·40
Falun	1·40	Linköping	1·40	Ulricehamn	1·20
Gävle	1·45	Luleå	1·50	Uppsala	1·59
Göteborg	1·50	Lund	1·45	Vadstena	1·30
Hjo	1·00	Lysekil	1·35	Vimmerby	1·15
Hudiksvall	1·55	Malmö	1·48	Vingåker	1·30
Hällefors	1·15	Motala	1·35	Vänersborg	1·40
Hälsingborg	1·35	Norrköping	1·40	Värnamo	1·15
Höganäs	1·27	Nässjö	1·35	Västerås	1·40
Jönköping	1·37	Oskarshamn	1·38	Ystad	1·40
Kalmar	1·35	Rättvik	1·30	Örebro	1·45
Karlshamn	1·25	Skellefteå	1·50	Örnsköldsvik	1·40
Karlstad	1·45	Stockholm	1·72	Östersund	1·50

Det nya avtalet för *statens järnvägars verkstads- och förrådsarbetare* innebär väsentligen en prolongation av förutvarande avtal. Lönerna skola dock i viss utsträckning undergå reglering med hänsyn till levnadskostnadsindex. Vid det indextal, som gällde under tredje kvartalet, fingo arbetarna vidkännas ett löneavdrag om 1 öre per timme. Avtalet gäller till den 1 juli 1934.

Vid *telegrafverkets verkstad* i Nynäshamn blevo enligt i juli månad träffad överenskommelse utgående individuella tidlöner sänkta med 4 %, dock med vissa begränsningar ifråga om lägre tidlöner. Ackorden skulle reduceras med olika procentsatser, i allmänhet 5—9 %, allt efter det överskott de tidigare givit.

För *telegrafverkets linjedistrikt* har nytt avtal träffats med ett års giltighetstid eller till den 1 juli 1934. Timlönerna, som reducerats med 4 %, äro för fast anställda arbetare i kronor:

Ortsgrupp	A	B	C	D	E	F	G
1:a året	0·84	0·89	0·94	0·98	1·03	1·08	1·14
2:a och 3:e åren	0·88	0·93	0·98	1·03	1·08	1·13	1·19
4:e och 5:e åren	0·92	0·97	1·03	1·08	1·12	1·18	1·24
därefter	0·96	1·02	1·08	1·12	1·17	1·23	1·29

Ortsgruppsindelningen ansluter sig till den för statens tjänstemän gällande dyrortsgrupperingen. I Stockholm utgår såsom förut 4 öre högre timlön än för ortsgrupp G i övrigt.

Vid kvartalsskiftet den 1 oktober blevo de flesta kollektivavtal med utlöpningstid vid årets slut utan uppsägning förlängda för ett år framåt. Bland uppsagda avtal må nämnas riksavtalen för bokbinderiyrket, litografiska och kemigrafiska anstalter, elektriska installationsfacket och statens järnvägars ban- och byggnadsarbetare. Vidare äro uppsagda en del lokala avtal inom olika näringsgrenar samt avtalen för kommunalarbetare i ett flertal större och medelstora städer.

Provisorisk norsk lagstiftning om nykterhetsnämnder m. m.

I häfte nr 8 av Soc. Medd., årg. 1932 (sid. 605 ff.), har lämnats en kort redogörelse för det huvudsakliga innehållet i den norska lagen av den 26 februari 1932 om nykterhetsnämnder och behandling av alkoholister. I nämnda lag var inryckt en bestämmelse av innebörd, att lagen skulle träda i kraft vid tidpunkt, som konungen ägde föreskriva. Syftet med denna bestämmelse var väsentligen att under mellantiden få till stånd en utredning om de ekonomiska konsekvenser för staten och kommunerna, som tillämpningen av den nya lagstiftningen skulle föra med sig.

I proposition till 1933 års storting föreslogs emellertid, att en provisorisk lag om nykterhetsnämnder skulle antagas och att förordnande skulle meddelas om dennas ikraftträdande redan fr. o. m. den 1 juli 1933. Stortinget biföll propositionen, och den 24 juni 1933 utfärdades lagen.

I propositionens motivering framhålles önskvärdheten av att de lokala nykterhetsorganen snarast möjligt måtte få träda i funktion för att de skola bliva i tillfälle att samla praktisk erfarenhet, innan lagen av den 26 februari 1932 träder i kraft. I den provisoriska lagen förekommer också ett stadgande om att densamma skall upphöra att gälla den dag, 1932 års lag träder i kraft.

Då det förnämligast varit ekonomiska hänsyn, som föranlett uppskovet med ikraftträdandet av 1932 års lagstiftning, är det givet, att man i den provisoriska lagen velat förverkliga endast de delar av den förra, som icke medföra några större utgifter men som samtidigt äro av vikt i kampen mot alkoholmissbruket.

Genom lagen har sålunda åstadkommits: 1) inrättande av ett kommunalt organ (edruskapsnemnder) för utövning av tillsyn å nykterhetstillståndet inom kommunen eller alternativt uppdragande av denna tillsyn åt kommunens fattigvårdsorgan samt 2) reglering av vårdförhållandena för sådana alkoholister, som frivilligt ingått å allmän alkoholistanstalt.

Tillsättandet av edruskapsnemnd är beroende på vederbörande kommuns eget beslut. Sådan nämnd skall bestå av minst 3 ledamöter, varav minst 1 skall vara kvinna. Suppleanter skola utses till lika antal med ledamöterna. Föreskrift meddelas om att ledamot skall vara särskilt skickad för de arbetsuppgifter, som åligga nämnden. Denna har att med råd och hjälp bistå alkoholister, att befrämja upplysningsarbetet i nykterhetsfrågan inom skolorna samt att — inom ramen för nu nämnda uppgifter — göra framställningar och avgiva yttranden till andra kommunala organ. Vid utövandet av sin direkta hjälpverksamhet har nämnden att vidtaga hjälpåtgärder, såsom att på övertalningens väg söka förmå vederbörande att upphöra med bruket av alkoholhaltiga drycker, förhjälpa honom till arbete eller möjliggöra ett ombyte av vistelseort i sådana fall, där den nya omgivningen synes mindre ägnad att fresta till alkoholmissbruk, att utverka hans medgivande till att make eller annan lämplig person får mottaga och förvalta hans avlöning och andra möjliga penningtillgångar, förmå honom att söka läkare och följa dennes föreskrifter eller att söka vård å lämplig anstalt. Nämnden har att övervaka, att sålunda vidtagna åtgärder efterföljas och kan, då den anser det lämpligt, för en tidrymd av högst ett år ställa klient under uppsikt av en eller flera medlemmar av vissa hjälpinstitutioner.

Nämnden saknar emellertid självständig initiativrätt till vidtagande av hjälpåtgärder. Behöriga att göra anmälan om ingripande från nämndens sida äro — förutom den, vilken ingripandet avser — make, föräldrar, barn eller syskon eller förmyndare för någon av dessa, vissa kommunala understödsorgan samt polismyndighet. Präst och läkare kan — efter därom av behörig person eller myndighet gjord framställning — göra anmälan till nämnden. För att så vitt möjligt förebygga, att anmälningar göras i chikanerande syfte, föreskriver lagen, att bötesstraff må kunna ådömas den, som gör obefogad anmälan.

Vad beträffar lagens bestämmelser rörande å anstalt frivilligt ingångna alkoholister, lämnas till en början föreskrift om, att redan vid intagningen viss vårdtid, högst 2 år, skall vara överenskommen. Överflyttning till annan anstalt av frivilligt ingången får endast ske, där samtycke lämnats därtill antingen i samband med intagningen eller senare. Beslut om överflyttning ankommer på socialdepartementet. Rymmer frivilligt ingången från anstalt, må polismyndighet anlitas för hans återhämtande.

I lagen har bemyndigande givits konungen att i administrativ väg lämna erforderliga närmare föreskrifter i avseende å vårdverksamhetens bedrivande.

Vårdkostnaden — inklusive resekostnader — har den frivilligt ingångne själv att gälda.

Olycksfall inom sjömansyrket år 1932.

De till socialstyrelsens kännedom, dels genom anmälningar om olycksfall i arbete, dels genom rapporter om sjöolycka och protokoll från sjöförklaringar och sjöförhör, komna olycksfallen inom sjömansyrket under år 1932 uppgå till ett antal av 1 433, varav 43 med dödlig utgång. Närmast föregående års redogörelse omfattade 1 481 olycksfall, av vilka 55 medfört döden, en nedgång sålunda med endast 3·2 % för samtliga olycksfall, men med 22 % för dödsfallen. Av de sjömän, som under redogörelseåret drabbats av olycksfall, voro 48 utländska undersåtar anställda å svenska fartyg (1931: 71).

På grund av ådragna skador i samband med de redovisade olycksfallen blevo 487 sjömän avmönstrade, därav 101 i utländska hamnar (1931: 466 resp. 109).

Olycksfallen fördelade sig med 1 410 å 719 maskindrivna fartyg och 23 å 21 segelfartyg och pråmar; de 43 dödsfallen inträffade å sammanlagt 41 maskindrivna fartyg, medan intet olycksfall med dödlig utgång ägde rum å segelfartyg och pråmar.

Av samtliga olycksfall inträffade 69·5 % under fartygs uppehåll i hamn och 30·5 % till sjöss, medan motsvarande fördelning av dödsfallen var 65 % resp. 35 %. Antalet olycksfall i samband med egentliga sjöolyckor är anmärkningsvärt ringa och uppvisar en ytterligare nedgång från föregående år, nämligen 0·6 % av samtliga olycksfall mot 1·1 % år 1931. Motsvarande siffror för dödsfallen äro 11·6 % resp. 23·6 %.

Medelantalet olycksfall per månad var 119 med det största antalet eller 146 under december och det minsta eller 86 under mars månad.

Olycksfallens procentuella fördelning på olika bemanningsspecialiteter var följande:

	Olycksfall		Dödsfall	
	1932	1931	1932	1931
Befälhavare	6·4	7·2	14·0	7·3
Styrmän	9·2	8·1	16·3	9·1
Maskinister	8·8	8·2	7·0	9·1
Däcksmanskap	37·3	37·4	32·5	40·0
Maskinmanskap	25·9	26·6	23·2	23·6
Köksper- manlig	8·5	9·5	7·0	9·1
sonal; kvinnlig	3·9	3·0	0·0	1·3
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0

Olycksfallens fördelning efter orsaker framgår av tabellen å nästa sida, där för jämförelses skull medtagits såväl motsvarande siffror för 1931 som medeltalen för tioårsperioden 1923—1932.

Vissa av de under redogörelseåret inträffade olycksfallen förete särskilt intresse ur arbetarskyddssynpunkt och ha därför gjorts till föremål för närmare undersökning från styrelsens sida. I de fall olyckor av detta slag förorsakats av missförhållanden eller brister ombord å fartyg, har anmälan därom gjorts till kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå med anmodan om närmare undersökning samt vidtagande av nödiga skyddsåtgärder, då så ansetts erforderligt.

Olycksfall inom sjömansyrket fördelade efter orsaker.

Orsaker	Samtliga olycksfall			Procent			Olycksfall med dödlig utgång		
	1932	1931	1923/32 [1]	1932	1931	1923/32	1932	1931	1923/32 [1]
Fartygs förlisning i öppen sjö	3	1	6·2	0·2	0·1	0·5	3	1	5·6
» strandning eller grundstötning	6	12	7·8	0·4	0·8	0·6	2	12	5·1
» kollision	—	4	7·6	—	0·3	0·6	—	—	4·4
» försvinnande med man och allt	—	—	4·4	—	—	0·4	—	—	4·3
» kantring	—	—	2·1	—	—	0·2	—	—	2·1
» skada eller förolyckande genom krigsorsak	—	—	0·8	—	—	0·1	—	—	0·6
Fall från väders (rigg, skorsten, lastbom etc.)	5	10	9·8	0·3	0·7	0·8	—	—	1·1
» överbord från däck	18	10	12·7	1·3	0·7	1·0	11	8	9·0
» å däck	119	109	93·0	8·3	7·3	7·7	1	—	0·3
» genom luckor ned i lastrum, kolboxar etc.	28	34	34·7	1·9	2·3	2·9	1	3	2·4
» vid vistelse i lastrum, kolboxar, tankar o. d.	38	46	37·4	2·7	3·1	3·1	—	—	0·2
Nedfallande föremål	32	43	23·2	2·2	2·9	1·9	—	3	0·5
Brottsjöar	52	54	36·2	3·6	3·6	3·0	1	—	2·3
Arbete på fartygs utsida	9	2	4·5	0·6	0·1	0·4	—	—	0·6
» under segelmanöver	8	6	7·2	0·6	0·4	0·6	1	1	1·4
Styranordningar (för hand)	14	13	10·0	1·0	0·9	0·8	—	—	—
Förtöjning, förankring, bogsering o. d.	113	145	115·3	7·9	9·8	9·5	1	3	2·0
Bärgningsredskap (livbåtar o. d.)	5	9	8·3	0·3	0·6	0·7	—	—	1·0
Luckor och skärstockar	79	77	56·2	5·5	5·2	4·6	—	—	0·1
Ställningar, landgångar, lejdare m. m.	110	112	81·9	7·7	7·6	6·8	—	—	0·4
Fartygs framdrivningsmaskineri	66	67	60·1	4·6	4·5	5·0	2	—	0·4
» hjälpmaskineri, vinschar o. d.	31	29	24·8	2·2	2·0	2·0	—	—	0·2
Ångpannor och andra högtryckskärl	26	29	19·1	1·8	2·0	1·6	—	—	0·1
Eldning, kollämpning o. d.	71	73	58·1	5·0	4·9	4·8	1	—	0·3
Askhissning	13	25	21·4	0·9	1·7	1·8	—	—	—
Handverktyg	116	115	81·0	8·1	7·8	6·7	—	—	—
Rosthackning	33	32	21·2	2·3	2·2	1·8	—	—	—
Eldsvåda	2	5	5·5	0·1	0·3	0·5	—	—	0·5
Explosion (utom av ångpannor o. d.)	12	5	13·3	0·8	0·3	1·1	—	1	0·7
Förgiftning (av kolos o. d.)	4	6	3·0	0·3	0·4	0·2	1	4	1·0
Skållning av hett vatten, ånga o. d.	46	31	33·7	3·2	2·1	2·8	—	—	—
Yrkessjukdomar	10	—	1·7	0·7	—	0·1	—	—	0·3
Försvinnande från fartyg	—	3	2·7	—	0·2	0·2	—	3	2·7
» under vistelse iland	—	—	1·0	—	—	0·1	—	—	0·6
Olycksfall » » »	38	45	32·7	2·7	3·0	2·7	8	9	6·7
Förflyttning till eller från fartyg vid besök iland	33	25	29·8	2·3	1·7	2·5	8	5	10·3
Lastning och lossning	165	164	145·8	11·5	11·1	12·0	2	1	1·3
Andra orsaker	[2] 128	140	96·2	9·0	9·4	7·9	—	1	1·1
Summa	1 433	1 481	1 210·4	100·0	100·0	100·0	43	55	69·6

De framställningar, som härvid kommit ifråga, ha bland annat avsett askhissningsanordningar, blåslampor och spritfyllare, startanordning vid motorer, lastbommar, fartygsluckor, lejdare, vinschar, skyddsräcken m. m.

Olycksfallen ha beträffande tillkomst och förlopp i regel ej företett några säregenheter. Enstaka fall, som i större eller mindre grad kunna anses såsom

[1] Årsmedeltal.
[2] Därav 37 vid arbete med till- och nedriggning samt klargöring.

typiska för sjömansyrket, äro emellertid av sådan art, att de förtjäna särskilt beaktande ur skyddshänseende. Här nedan gives därför en kortfattad redogörelse för ett antal sådana olycksfall.

En sjöman, som inträtt upp för en bomgaj för att hämta ned lastkroken, vilken med hisswiren råkat i beknip i blocket å bomnocken, hängde sig med armarna i kroken för att med egen tyngd draga ned wiren. Härvid släppte han emellertid taget med händerna och föll ned å däcket samt ådrog sig svåra skador. Arbetsledningen ombord skulle självfallet icke ha tillåtit att ovannämnda förfaringssätt användes, utan borde ha låtit fira ned bommen i och för krokens lösgörande.

Av de under rubriken fall överbord från däck redovisade olycksfallen är det särskilt ett, som tilldrager sig uppmärksamheten. En sjöman å ett motorfartyg, som förde däckslast av tomma bensinfat, råkade då han skulle förflytta sig å faten, falla överbord och drunkna. Orsaken till olyckan torde hava varit, dels att faten stuvats liggande, dels att mannen var iklädd träskor, varigenom däckslastens övre yta ej erbjöd erforderligt fotfäste. Det är vid förande av dylikt slags däckslast av vikt att tillse, att föreskrifterna i nyttjandereglementets 29 och 30 §§ beträffande skyddsräcke och gångplankor noggrant iakttagas.

De rätt talrika olycksfallen genom *nedstörtande i luckor* ge anledning till erinran om försiktighet vid luckors avtagning och påläggning. Det synes vara ganska vanligt, att vid luckpåläggning, då av en eller annan anledning en täcklucka ej fullt går ned i falsarna å luckkarm eller skärstock, en man stiger upp på den sålunda ofullständigt pålagda luckan för att genom att hoppa på densamma bringa den på sin plats. Härvid händer, att luckan glider ur och jämte mannen faller ned i lastrummet med döden eller svåra skador som vanlig följd. Öppna, oskyddade durkluckor utgöra en ofta återkommande anledning till nedstörtande liksom också är fallet med i mörker liggande mellandäcksluckor.

Frånvaron av *livlinor eller mantåg* vid arbete å däck eller däckslast i svårt väder med överbrytande sjö ävensom vid arbete å ställning utombords torde alltjämt kunna betecknas som en bidragande orsak till många olyckor i samband med fall överbord.

Vid arbete med *maskineri och ångpannor* uppträda i rätt stor utsträckning smärre kläm-, kross- och brännskador. Även ett och annat svårare olycksfall förekommer i nämnda samband, särskilt vid startning av båtmotorer, därvid slag av startvev är den oftast påtalade anledningen. Ett i sitt slag säreget olycksfall med dödlig utgång ombord på ett motordrivet fiskefartyg torde förtjäna ett närmare omnämnande. En besättningsman hade begivit sig ned i båtens maskinrum i avsikt att avtaga den rem, som förbinder den i gång varande motorns remskiva med den å däcket befintliga trålvinschens axelledning, och råkade därvid få huvudet i kläm mellan ovannämnda skiva och rem, därvid vänstra sidan av huvudet intrycktes, med påföljd att han omedelbart avled. Som mannen var ensam i maskinrummet, har olycksfallets närmare förlopp ej kunnat fastställas, och personer, som på grund av att motorn stannade, skyndat till, kunde endast konstatera, att mannen då var död. Företagen undersökning har givit vid handen, att något remskydd varken fanns anbragt eller lämpligen kunde anordnas, varför fartygsinspektionen på socialstyrelsens anmodan genom cirkulärskrivelse till fartygsinspektörerna angivit vissa skyddsåtgärder att iakttagas vid remmens påläggning eller avtagning vid dylik transmissionsanordning.

Ett annat mindre vanligt olycksfall inträffade vid *pannrengöring* ombord å en ångare, därvid en eldare, som befann sig i babords ångpanna, blev svårt skadad av hett vatten. Andre maskinisten, som vid olyckstillfället hade överinseende över pågående arbete, skulle medelst injektorn mata in vatten i styrbords ångpanna, vilken var under ånga, och öppnade därför matarventilen till densamma, utan att göra sig övertygad om att matarventilen å babordspannan var stängd. Vid företagen undersökning framgick, att sistnämnda ventil stod öppen, varför vatten från det för pannorna gemensamma matarröret strömmat in i babordspannan med ovan angiven påföljd. A ifrågavarande panna finnas fyra ventiler med

sådan funktion, att ånga eller hett vatten genom ovarsamhet kan inkomma från den i bruk varande pannan. Endast en av dessa ventiler, nämligen huvudpådraget, var genom surrning säkrad för obehörigt öppnande. Orsaken till olyckan angives i den av fartygsinspektionen på socialstyrelsens anmodan verkställda undersökningen vara den, att eldarna beordrats utföra arbete i ångpannan utan att nödiga säkerhetsåtgärder vidtagits. Med anledning härav remitterades ärendet av socialstyrelsen till kommerskollegii sjöåklagare.

Ännu ett olycksfall av säregen art inträffade vid *sönderspräng̈ning av en kylmaskinskondensor* ombord å ett större motorfartyg, därvid en maskinist led mycket allvarliga skador. Olycksfallets förlopp var i korthet följande: mitt på dagen, medan fartyget befann sig till sjöss, hördes från maskinrummet en våldsam knall. Huvudmotorerna stoppades omedelbart, enär kyl- och smörjoljeaggregatet stannat, och sedan den gas, som uppfyllde hela aktre delen av maskinrummet, skingrats, visade det sig, att kylmaskinkondensorn var helt söndersprängd. Kylslingan hade fläkts upp i alla skarvarna, och av trycket hade även rören och manteln sprängts med bitarna spridda runt omkring, medan däremot säkerhetsventilen befanns vara oskadad och i brukbart skick. Vid en omedelbart företagen preliminär undersökning framgick, att den skadade maskinisten strax efter vaktskiftet, en knapp timme före olyckans inträffande, efter igångsättningen av kylmaskineriet kopplat till en ny kolsyretub, som dessförinnan provats och befunnits i ordning. Efter det han fyllt på kylsystemet och konstaterat, att maskinen syntes arbeta normalt, inträffade, just då maskinisten skulle gå från platsen, explosionen med ovan angiven påföljd. Orsaken till olyckan angives med säkerhet vara, att en brännbar gas i stället för kolsyra tillförts systemet från den vid tillfället tillkopplade tuben, vilken i likhet med ett antal andra tuber tagits ombord i en fransk hamn under uppgift att innehålla kolsyra och med beteckningen CO_2. Genom vägning konstaterades, att tre kilogram av tubens innehåll hunnit tillföras kylsystemet, innan explosionen inträffade. Det torde vara av intresse angiva, att den skadade i öppen sjö överfördes till ett italienskt passagerarfartyg för erhållande av nödig läkarvård.

En annan *explosionsolycka* inträffade, då en besättningsman för att lysa sig nedförde en lampa med bart brinnande ljus i ett karbidkärl, och ett flertal fall av brännskador har ägt rum i samband med tändning av s. k. blåslampor, antingen på grund av ren ovarsamhet eller till följd av underlåtenhet att vid spritpåfyllning av tändskål använda föreskriven, med säkerhetsnät försedd spritkanna.

Liksom föregående år har även under 1932 inträffat ett stort antal olyckor under *sjömäns vistelse i land* och på väg ombord, därav 16 med dödlig utgång. I nästan samtliga fall ha dessa olyckor ägt rum under rusets inflytande.

Till gränsen av *yrkessjukdomar* torde kunna hänföras ett olycksfall med dödlig utgång, som i form av värmeslag träffade en eldare under eldningsarbete, och hit hör den rad av i allmänhet lättare, men ej så sällan av blodförgiftning komplicerade hand- och fingerskador, som drabba speciellt kökspersonalen å passagerarfartyg vid rensning av fisk, styckning av kött m. m.

Olycksfallsriskens förändringar sedan 1918.

Vid sidan av den årliga statistiken över olycksfall i arbete, vilken sedan 1918 utarbetas av riksförsäkringsanstalten, har anstalten låtit publicera reviderade sammandrag av statistiken för längre tidsperioder — normalt fem år — i vilka bl. a. meddelas en mera detaljerad yrkesuppdelning av materialet än i de årliga berättelserna och materialet dessutom kompletteras med uppgifter om sådana olycksfall, som anmälts först sedan statistiken för resp. år publicerats. Det första av dessa sammandrag omfattade perioden 1918—1922, det därnäst följande, som nyligen publicerats, åren 1923—1928. Att perioden denna gång utökats till sex år har motiverats därmed, att olycksfallsstatistiken från och med år 1929 i vissa avseenden erhållit en förändrad uppställning av hänsyn till de ändringar i olycksfallsförsäkringslagen, som trädde i kraft med nämnda års ingång.

Förutom den betydelse dessa reviderade sammandrag av olycksfallsstatistiken ha ur rent försäkringsstatistisk synpunkt, erbjuda de gjorda sammanställningarna i socialpolitiskt hänseende ett stort intresse speciellt med hänsyn till den överblick, som här lämnas beträffande förändringarna i fråga om olycksfallsrisken under olika år. Utvecklingen i detta avseende belyses av efterföljande tablå.[1]

Olycksfallsrisken under åren 1918—1928.

(St. ag. = större arbetsgivare; M. ag. = mindre arbetsgivare.)

År	Antal olycksfall per 1 000 årsarbetare			Antal invaliditets- och dödsfall						Antal förlorade arbetsdagar pr årsarbetare (St. ag.)	Summa ersättningar enligt den obligatoriska försäkringen		
				per 1 000 årsarbetare			per 100 olycksfall				pr 1 000 kr. avlöningssumma (St. ag.)	pr årsarbetare	
	St. ag.	M. ag.	Stat	St. ag.	M. ag.	Stat	St. ag.	M. ag.	Stat			St. ag.	M. ag.
1918	56·7	5·2	45·9	3·1	0·7	2·1	5·4	14·1	4·6	10·02	9·14	13·86	2·65
1919	53·5	6·4	42·3	2·6	1·1	1·6	4·9	17·1	3·9	8·33	7·49	11·94	4·19
1920	48·3	6·7	36·9	2·5	1·0	1·3	5·2	15·3	3·5	8·14	7·12	14·73	5·04
1921	42·2	8·6	37·5	2·3	1·4	1·7	5·4	16·7	4·4	7·42	6·76	13·51	6·70
1922	*48·4*	*9·9*	*50·4*	*2·3*	*1·5*	*1·8*	*4·8*	*14·9*	*3·5*	*7·33*	*7·00*	*12·95*	*6·32*
1923	56 0	11·4	48·8	2·3	1·5	1·8	4·2	12·7	3·7	7·15	6·81	12·40	6·07
1924	61·6	13·3	42·4	2·4	1·7	1·4	3·9	12·5	3·3	7·57	6·82	12·51	6·57
1925	65·1	15·1	38·6	2·4	1·7	1·4	3·8	11·4	3·8	7·73	7·02	13·00	6·68
1926	67·1	15·7	42·5	2·3	1·7	1·6	3·4	11·1	3·8	7·56	6·74	12·50	7·07
1927	71·3	17·8	44·7	2·3	1·7	1·6	3·3	9·8	3·5	7·40	6·68	13·74	7·15
1928	75·0	19·3	43·4	2·5	1·9	1·2	3·3	10·0	2·7	7·78	7·24	14·98	8·11

[1] Då det statistiska materialet för mindre arbetsgivare och för staten icke medger en så ingående behandling som för större arbetsgivare, hava resultaten angivits särskilt för var och en av dessa grupper.

Som kommentar till dessa siffror anföres i riksförsäkringsanstaltens redogörelse följande:

»För gruppen större arbetsgivare visade antalet olycksfall per 1 000 årsarbetare, såsom i femårssammandraget för åren 1918—1922 omnämndes, under åren 1918—1921 en oavbruten och betydande nedgång, som år 1922 efterföljdes av en uppgång. Denna uppgång har fortsatt under åren 1923—1928. Redan 1923 hade olycksfallsfrekvensen uppnått i det närmaste samma värde som 1918; den därefter följande stegringen har varit betydande och uppgått till drygt tredjedelen av 1923 års frekvens. Frekvensen av de svårare olycksfallen (invaliditets- och dödsfall) har under sexårsperioden hållit sig tämligen konstant. Härav framgår, att den nyssnämnda ökningen av olycksfallsfrekvensen huvudsakligen är att hänföra till en ökning av de lättare olycksfallens antal. Antalet förlorade arbetsdagar per årsarbetare har under perioden icke företett några större växlingar, ej heller kostnaden per 1 000 kronors avlöningssumma för den obligatoriska försäkringen. Sistnämnda riskmått har år 1928 nått sitt högsta värde under sexårsperioden. Kostnaden per årsarbetare för den obligatoriska försäkringen har under åren 1923—1926 varit ungefär konstant, men under åren 1927 och 1928 företett högre värden, givetvis beroende på de från och med år 1927 genomförda lagändringarna, särskilt höjningen av maximum för beräkning av den arbetsförtjänst, efter vilken ersättningarnas storlek fastställes.

För gruppen mindre arbetsgivare visade antalet olycksfall per 1 000 årsarbetare redan under femårsperioden 1918—1922 en oavbruten stegring av betydande mått. Denna stegring har under åren 1923—1928 fortsatt i ännu större omfattning; frekvensen har sålunda stigit från 11·4 år 1923 till ej mindre än 19·3 år 1928 eller med mer än två tredjedelar av 1923 års frekvens. Även frekvensen av invaliditets- och dödsfall har ökat under sexårsperioden, ehuru icke så starkt som under åren 1918—1922. Beträffande antalet invaliditets- och dödsfall per 100 olycksfall, vilket under åren 1918—1922 för gruppen mindre arbetsgivare var omkring 3 gånger så stort som för gruppen större arbetsgivare, är att märka, att samma förhållande varit rådande under åren 1923—1928. Detta visar, att för gruppen mindre arbetsgivare ett betydande antal olycksfall fortfarande icke anmäles. Även kostnaden per årsarbetare för den obligatoriska försäkringen visar under sexårsperioden en fortgående ökning.»

Ökningen av olycksfallsfrekvensen har, efter vad som kan utläsas ur årsberättelserna för 1929 och 1930, fortgått även under dessa senaste år, vilkas siffror dock, som ovan anförts, icke äro helt jämförliga med de tidigare årens på grund av den ändrade försäkringslagstiftningen. Vad särskilt år 1930 beträffar, har en jämförelse mellan olycksfallssiffrorna för detta år och motsvarande medeltal för perioden 1923—1928 lämnats i de på annan plats i detta häfte (sid. 631 och 632) återgivna tabellerna över olycksfallens fördelning på olika yrkes- och orsaksgrupper.

Olycksfall i arbete år 1930.

Enligt den av riksförsäkringsanstalten nu publicerade olycksfallsstatistiken för år 1930 uppgick antalet under redogörelseåret inträffade olycksfall i arbete, som enligt kungl. kungörelsen den 9 november 1928 anmälts till riksförsäkringsanstalten, till 127 359, av vilka 59 611 omfattas av försäkringar i ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag. I jämförelse med år 1929 utvisar antalet anmälda olycksfall i arbete en ökning av 12·2 %.

I redogörelsen ingår icke det statistiska material, som härleder sig från tillämpningen av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1930. Materialet i fråga har nämligen på grund av sin ringa omfattning icke ansetts ännu böra offentliggöras.

Av olycksfallen inträffade 104 009 hos s. k. större arbetsgivare (med minst 5 arbetare), 17 233 hos mindre arbetsgivare och 6 117 bland statsanställda. För de två senare grupperna saknas vissa uppgifter, och ha på grund härav några beräkningar angående olycksfallsfrekvens o. d. ej utförts för dessa grupper.

Beträffande de hos större arbetsgivare inträffade olycksfallen lämnas i *tab. 1* en fördelning på olika yrkesgrenar m. m. och i *tab. 2* en sammanställning av olycksfallens orsaker. I båda tabellerna ha vid sidan av 1930 års siffror anförts motsvarande jämförelsetal för sexårsperioden 1923—28, hämtade ur det av riksförsäkringsanstalten nyligen publicerade sammandraget av olycksfallsstatistiken för denna period (se sid. 628). I tab. 2 har såsom riskmått använts antalet *förlorade arbetsdagar per årsarbetare.*[1] Tabellen giver i sammanträngd form en fullständig bild av de angivna olycksfallsorsakernas andel i olycksfallsrisken och utvisar därjämte, huru stor del av den förlorade arbetstiden, som härrör från sjukdom, invaliditet och död för varje särskild olycksfallsorsak. De olycksfall i arbete, som under år 1930 träffat hos större arbetsgivare anställda arbetare, hava, under de gjorda förutsättningarna beträffande det tillämpade riskmåttet, förorsakat en förlust i arbetstid av 8·196 dagar per årsarbetare eller omkring 8·7 miljoner arbetsdagar. Av denna förlorade arbetstid har 22·0 % föranletts av sjukdom, 42·6 % av invaliditet och 35·4 % av den skadades död.

Som exempel på mera dominerande olycksfallsorsaker må följande nämnas. Inom metallindustrien äro arbetsmaskinerna den mest framträdande olycksfallsorsaken med 1·87 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Liknande är förhållandet för gruppen malmförädling, inom vilken grupp 2·55 förlorade arbetsdagar per årsarbetare komma på arbetsmaskinernas konto. För träindustrien är motsvarande siffra 4·90 eller ungefär tredjedelen av hela den förlorade arbetstiden inom gruppen. Handverktyg och enklare redskap göra sig särskilt

[1] Vid invaliditets- och dödsfall lägges till grund ett beräknat antal förlorade arbetsdagar, nämligen resp. 75 per invaliditetsprocent och 7 500 vid hel invaliditet eller död.

Tab. 1. Olycksfall (hos större arbetsgivare) år 1930, fördelade efter yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Antal arbetsgivare	Antal årsarbetare		Antal anmälda						Antal olycksfall per 100 årsarbetare						Antal förlorade arbetsdagar			
				olycksfall		invaliditetsfall		dödsfall		år 1930			1923—28			per årsarbetare		per olycksfall	
		Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	1930	1923–28	1930	1923–28
Malmbrytning, anrikning och rostning	122	10 098	180	2 605	3	43	—	16	—	25·8	1·7	25·4	15·1	1·9	14·9	24·60	23·39	97	157
Malmförädling	76	22 106	319	5 953	9	66	—	14	—	26·9	2·8	26·6	18·1	2·9	17·9	13·19	11·05	50	62
Metallindustri	2 586	95 669	6 326	20 411	376	271	8	33	—	21·3	5·9	20·4	15·5	4·4	14·9	9·39	7·64	46	51
Sten-, kol- och torvindustri	1 203	35 337	1 951	8 102	59	136	1	19	1	22·9	3·0	21·9	15·9	2·6	15·2	14·17	12·59	65	83
Jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel	13 410	124 520	20 746	16 329	569	377	26	59	1	13·1	2·7	11·6	7·6	1·3	6·6	10·10	9·41	87	142
Träindustri	3 705	52 414	1 059	8 627	44	294	2	20	—	16·5	4·2	16·2	12·0	2·7	11·8	14·94	14·88	92	126
Pappers- och grafisk industri	1 033	52 044	9 874	6 097	283	151	6	29	1	11·7	2·9	10·3	8·9	2·0	7·8	9·68	8·79	94	112
Närings- och njutningsämnesindustri	3 070	29 426	16 352	2 984	810	57	13	9	2	10·1	5·0	8·3	6·8	3·2	5·5	5·58	5·19	67	94
Textil- och beklädnadsindustri	1 450	24 358	43 472	1 297	948	20	15	5	—	5·3	2·2	3·3	2·9	1·2	1·8	1·96	2·39	59	131
Läder-, gummi- och hårindustri	666	13 197	7 414	881	141	24	1	3	—	6·7	1·9	5·0	4·2	1·1	3·1	4·04	2·36	82	76
Kemisk-teknisk industri	269	10 778	4 054	1 329	348	22	5	9	2	12·3	8·6	11·3	9·8	6·4	8·9	10 89	8·43	92	94
Byggnadsverksamhet	5 313	65 306	921	9 167	46	294	—	48	—	14·0	5·0	13·9	9·7	2·6	9·6	16·16	13·75	116	143
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	555	10 209	245	884	4	29	—	7	—	8·7	1·6	8·5	6·1	1·1	6·0	12·89	9·66	152	161
Handel och varulager	13 339	105 589	54 403	4 169	693	91	13	20	2	3·9	1·3	3·0	2·9	0·8	2·2	2·67	2 27	88	105
Sjöfart och fiske	1 868	26 885	1 310	4 018	77	102	2	88	—	14·9	5·9	14·5	11·2	3·8	10·9	33·49	29·69	231	273
Samfärdsel (ut. sjöfart)	896	35 921	2 205	2 921	42	56	3	10	—	8·1	1·9	7·8	5·9	1·4	5·6	5·88	6·36	76	113
Ämbetsverk, bank- och försäkringsrörelse m. m.	2 298	28 159	26 498	388	230	17	12	3	1	1·4	0·9	1·1	0·6	0·4	0·5	1·57	1·30	138	261
Kommunala institutioner (ej hänförda till annan grupp)	5 384	29 556	20 168	601	72	29	10	4	—	2·0	0·4	1·4	1·1	0 2	0·7	2·30	1·60	170	216
Hushåll, hotell- och restaurangrörelse m. m.	4 229	12 505	55 991	787	1 579	12	46	3	2	6·3	2·8	3·5	2·6	1·3	1·6	2·44	2·43	70	152
Diverse företag och yrken	692	2 212	1 240	97	29	1	—	—	—	4·4	2·3	3·7	3·3	1·0	2·5	0·99	3·40	27	133
Tillsammans 1930	**62 164**	**786 289**	**274 728**	**97 647**	**6 362**	**2 092**	**163**	**399**	**12**	**12·4**	**2·3**	**9·8**	**8·4**	**1·3**	**6·6**	**8·20**	**7·54**	**84**	**114**
» 1929	59 178	770 800	262 788	89 154	5 270	2 153	146	364	7	11·6	2·0	9·1	·	·	·	8·15	·	89	·
» 1928	57 498	732 366	252 159	70 149	3 743	1 978	112	326	19	9·6	1·5	7·5	·	·	·	7·72	·	103	·
» 1927	55 629	711 779	244 475	64 805	3 407	1 747	126	308	13	9·1	1·4	7·1	·	·	·	7·30	·	102	·
» 1926	55 018	685 106	234 904	58 551	3 281	1 636	97	327	20	8·5	1·4	6·7	·	·	·	7·43	·	111	·

Tab. 2. Olycksfall (hos större arbetsgivare) fördelade efter orsaker.[3]

Olycksfallsorsaker	Antal olycksfall			Antal förlorade arbetsdagar per olycksfall		Antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare							
						på grund av						Summa	
						sjukdom		invaliditet		död			
	Inalles	per 100 årsarbetare											
	1930	1930	1923/28	1930	1923/28	1930	1923/28	1930	1923/28	1930	1923/28	1930	1923/28
Motorer	205	0·019	0·014	178	161	0·005	0·004	0·029	0·013	—	0·005	0·034	0·022
Transmissioner	382	0·036	0·046	384	346	0·011	0·015	0·064	0·078	0·063	0·067	0·138	0·160
Arbetsmaskiner	14 912	1·405	1·128	65	90	0·208	0·186	0·565	0·717	0·134	0·116	0·907	1·019
Handverktyg och enklare redskap	18 511	1·745	1·200	45	59	0·217	0·172	0·488	0·479	0·078	0·054	0·783	0·705
Hissar, kranar och andra lyftverktyg	2 404	0·227	0·177	170	203	0·057	0·052	0·145	0·170	0·184	0·137	0·386	0·359
Fordon i trafik, ej tillhörande spårbanor, med animal drivkraft	5 707	0·538	0·328	105	152	0·136	0·096	0·271	0·284	0·156	0·169	0·563	0·499
med mekanisk eller elektrisk drivkraft	2 335	0·220	0·094	215	268	0·067	0·030	0·167	0·077	0·240	0·146	0·474	0·253
Vagnar, tillhörande spårbanor	2 573	0·243	0·222	142	183	0·058	0·054	0·125	0·126	0·163	0·227	0·346	0·407
Transportledningar	500	0·047	0·047	167	198	0·012	0·013	0·039	0·049	0·028	0·031	0·079	0·093
Sjöfart	207	0·020	0·021	2 115	1 676	0·005	0·006	0·012	0·031	0·396	0·317	0·413	0·354
Luftfart	—	—	0·000	—	198	—	0·000	—	0·000	—	—	—	0·000
Ångpannor, ångkokapparater, ångledningar samt andra kärl under tryck	220	0·021	0·015	159	153	0·004	0·002	0·008	0·005	0·021	0·015	0·033	0·022
Elektrisk ström	129	0·012	0·010	964	1 188	0·003	0·003	0·052	0·016	0·092	0·099	0·117	0·118
Explosion av sprängämnen	211	0·020	0·015	1 250	1 054	0·009	0·006	0·106	0·080	0·134	0·069	0·249	0·155
Giftiga och frätande ämnen	787	0·074	0·048	48	74	0·008	0·006	0·013	0·021	0·014	0·008	0·035	0·035
Eldfarliga och heta ämnen samt intensivt ljus och strålande värme	3 233	0·305	0·207	74	83	0·048	0·036	0·027	0·042	0·149	0·094	0·224	0·172
Rök, gaser, komprimerad luft	57	0·005	0·003	310	1 099	0·002	0·000	0·001	0·001	0·014	0·033	0·017	0·034
Halkning och fall	10 042	0·947	0·653	100	134	0·244	0·188	0·465	0·440	0·233	0·248	0·942	0·876
Nedfallande föremål	4 579	0·432	0·338	57	88	0·085	0·077	0·085	0·127	0·078	0·093	0·248	0·297
Sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras	2 455	0·231	0·173	208	315	0·072	0·063	0·224	0·240	0·184	0·242	0·480	0·545
Lyftning, bärande och hanterande av föremål	20 333	1·916	1·108	47	54	0·363	0·221	0·376	0·285	0·163	0·095	0·902	0·601
Föremål, på vilka den skadade trampat	1 733	0·163	0·066	18	37	0·019	0·009	0·011	0·006	—	0·010	0·030	0·025
Slag, stöt eller bett av djur (inkl. olycksfall under ridning)	1 063	0·100	0·073	75	137	0·022	0·020	0·039	0·048	0·014	0·031	0·075	0·099
Övriga orsaker	11 431	1·077	0·646	67	106	0·144	0·104	0·210	0·203	0·367	0·379	0·721	0·686
Samtliga orsaker 1930	**104 009**	**9·803**	**6·632**	**84**	**114**	**1·799**	**1·363**	**3·492**	**3·488**	**2·905**	**2·685**	**8·196**	**7·536**
» » 1929	94 424	9·136	·	89	·	1·737	·	3·724	·	2·692	·	8·153	·
» » 1928	73 892	7·505	·	103	·	1·499	·	3·597	·	2·628	·	7·724	·
» » 1927	68 212	7·133	·	102	·	1·428	·	3·359	·	2·518	·	7·305	·
» » 1926	61 832	6·721	·	111	·	1·369	·	3·282	·	2·829	·	7·430	·

gällande inom stenindustrien med 2·76, inom jordbruk och skogsbruk med 1·79 och inom byggnadsverksamheten med 2·16 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. Hissar, kranar och andra lyftverktyg hava inom sjöfartsgruppen förorsakat en tidsförlust av 5·12 arbetsdagar. Inom denna grupp komma därjämte 15·26 förlorade arbetsdagar på sjöfartsolycksfallen samt 3·94 dagar på halkning och fall. För gruppen samfärdsel utom sjöfart kommer inemot hälften av tidsförlusten på vagnar, tillhörande spårbanor. De elektriska olycksfallen hava inom kraft-, belysnings- och vattenverken medfört en förlorad arbetstid av 3·52 dagar. Bland olycksfallsorsakerna inom gruvindustrien framträda särskilt explosion av sprängämnen med 7·17 samt hissar, kranar och andra lyftverktyg med 3·70 förlorade arbetsdagar per årsarbetare.

Under det arbetstidsförlusten per årsarbetare något ökats mot föregående år, har antalet *förlorade arbetsdagar per olycksfall* nedgått (från 89 till 84), vilket vittnar om att den stegrade olycksfallsfrekvensen huvudsakligen är att tillskriva en fullständigare rapportering i fråga om smärre olycksfall.

De tyska ämbetsmännens rättsliga ställning.

Genomförandet av den nationalsocialistiska regimen i Tyskland har som bekant medfört synnerligen allvarliga konsekvenser för den tyska ämbetsmannaklassen icke endast genom de organisationsändringar, som företagits inom ett flertal förvaltningsområden, utan även och i än högre grad genom den hänsynslösa utrensningen av misshagliga element, som igångsatts av den nya regeringen. Antalet befattningshavare, som till följd härav i mer eller mindre lagliga former avlägsnats från sina tjänster, kan icke ens approximativt beräknas, enär uppgifter rörande denna fråga tydligen systematiskt undanhållas offentligheten. Till belysning av vilka siffror det här rör sig om, kan blott anföras, att inom en så jämförelsevis begränsad grupp av statsfunktionärer som universitetslärarna antalet avskedanden beräknats till betydligt mer än ett halvt tusental.

Om exakta upplysningar sålunda ännu saknas rörande den kvantitativa omfattningen av den utrensningsprocess, det här är fråga om, så finnes å andra sidan gott om material till belysande av de principer, som ligga till grund för denna politik. De rättsliga grundvalarna för ingripandena ha fastställts i två särskilda lagar, den s. k. lagen om ämbetsmannaståndets återupprättande (Gesetz zur Wiederherstellung des Berufsbeamtentums) av den 7 april 1933 samt lagen om ändring av den allmänna ämbetsmanna-, avlönings- och pensioneringsrätten av den 30 juni 1933. Den förstnämnda av dessa lagar har karaktär av en mera tillfällig undantagslagstiftning, som under en viss övergångstid — i regel utlöpande den 1 oktober 1933 — suspenderat ämbetsmännens författningsenliga rättigheter för att möjliggöra ett summariskt förfarande mot de befattningshavare,

som icke motsvarat den nya regimens anspråk. Efter den utsatta övergångstidens slut skola enligt utfästelse alla förut gällande garantier med hänsyn till ämbetsmännens rättsliga ställning åter träda i kraft, och de befattningshavare, som icke dessförinnan blivit entledigade, skola, såsom i en officiell kommentar till lagen uttalats, »åter kunna andas ut efter de gångna månadernas bekymmer och ovisshet samt med glädje och kärlek fullgöra sina åligganden».

Om lagen av den 7 april sålunda kan sägas ha haft till syfte att ur förvaltningen avlägsna sådana element, som icke motsvara den nuvarande regimens krav, går däremot lagen av den 30 juni ut på att för framtiden skapa garantier mot ett upprepande av de missförhållanden, som enligt nationalsocialistisk uppfattning vidlådde den gamla administrationen. Som uttryck för den nationalsocialistiska statsuppfattningen kunna de båda lagarna anses komplettera varandra.

Lagen av den 7 april 1933 berör alla ämbetsmän i statlig och kommunal tjänst samt befattningshavare hos offentliga korporationer och därmed jämställda inrättningar i så måtto, att dessa kunna underkastas förflyttning till andra befattningar och eventuellt förtidspensionering, i den mån så befinnes påkallat för genomförande av förenklingar och besparingar inom förvaltningen. I en särskild undantagsställning placerar lagen emellertid trenne kategorier av befattningshavare, nämligen

1) ämbetsmän, som efter den 9 november 1918 inträtt i förvaltningen utan att inneha föreskriven eller bruklig utbildning eller eljest ådagalagd kompetens;

2) ämbetsmän, som äro av icke-arisk börd; samt

3) ämbetsmän, som på grund av sin föregående politiska verksamhet icke kunna anses obetingat pålitliga såsom förkämpar för den nationella staten.

I fråga om samtliga dessa tre kategorier föreskrives som regel avskedande. Med hänsyn till de ekonomiska påföljderna göres dock viss skillnad mellan de olika grupperna. Strängast är förfarandet mot de till första gruppen hänförliga, de s. k. Parteibuchbeamten, vilka erhålla tre månaders lön, men därutöver intet understöd utom i särskilt ömmande fall (försörjningsplikt mot stor familj e. dyl.). De till tredje gruppen hänförda s. k. politiskt otillförlitliga erhålla likaledes tre månaders lön och därefter $^3/_4$ av dem eljest tillkommande pension, medan för sådana, som avskedas på grund av rasparagrafen (judar), full pension ställts i utsikt, i den mån de fylla de för förtidspensionering eljest gällande villkoren (bl. a. minst tio års anställning).

Från den s. k. arierparagrafen göras två undantag, nämligen för personer, som varit ämbetsmän sedan den 1 augusti 1914, samt för sådana, som deltagit i världskriget eller i detta krig förlorat sin fader eller son. Dessutom kunna i särskilda fall undantag medgivas för sådana inom utrikesrepresentationen anställda personer, för vilka lämpliga ersättare av arisk härkomst icke kunna anskaffas. (Bestämmelsen avser tydligen att förebygga sådana avskedanden av honorära konsuler, som skulle kunna skada Tysklands intressen i utlandet.)

I en till lagen hörande verkställighetsförordning lämnas en närmare defini-

tion av det i många fall svårbestämbara begreppet »icke-arisk börd». Enligt förordningen skall sådan börd anses föreligga, så snart någon av den ifrågavarande personens far- eller morföräldrar varit av icke-arisk ras. Som indicium härpå betraktas speciellt mosaisk trosbekännelse. Om härstamningen är tvivelaktig, skall yttrande inhämtas från en hos inrikesministeriet anställd rasforskningsexpert.

Begreppet »politisk otillförlitlighet» är också föremål för ingående utläggningar i lagens tillämpningsbestämmelser. En bestämd skillnad göres härvid mellan å ena sidan kommunistiska partiet med därtill hörande stödorganisationer och å andra sidan övriga politiska organisationer. Medlemskap i förstnämnda parti betraktas utan vidare som grund för avskedande, och i sådant fall tillämpas till och med de skärpta bestämmelser, som gälla för »Parteibuchbeamten». Anslutning till annat parti får däremot icke utan vidare betraktas som diskvalifikationsgrund, utan skall därvid hänsyn också tagas till vederbörandes allmänna politiska hållning. Särskild vikt skall fästas vid, huruvida en ämbetsman i ord, skrift eller handling bekämpat den nationalsocialistiska rörelsen, smädat ledarna för densamma eller sökt skada andra till rörelsen anslutna ämbetsmän. Å andra sidan skall deltagande i världskriget alltid tillgodoräknas såsom en viktig merit vid prövningen av hithörande fall.

Till ledning för denna prövning ha alla ämbetsmän ålagts att avgiva ett slags självdeklaration enligt fastställt formulär, omfattande bl. a. uppgifter om tjänstetid, föregående utbildning, deltagande i världskriget, härstamning och trosbekännelse (även beträffande föräldrar samt far- och morföräldrar) ävensom medlemskap i politiska organisationer. Sistnämnda uppgift skulle, där så önskades, kunna avlämnas i förseglat konvolut, som endast skulle få öppnas av vederbörande högsta chefsmyndighet.

Lagen skulle äga tillämpning icke endast å ämbetsmän i aktiv tjänst, utan även å redan pensionerade befattningshavare. Därest en pensionär befunnes tillhöra någon av de kategorier, som enligt lagen kunde avskedas utan pension, skulle alltså den redan utgående pensionen indragas.

I fråga om arbetare och andra befattningshavare, som icke intoge ämbetsmannaställning, skulle lagens bestämmelser likaså i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Dylika befattningshavare skulle sålunda uppsägas från sina anställningar enligt samma grunder, som fastställts för den egentliga ämbetsmannaklassen.

Lagen av den 30 juni 1933 innehåller i fråga om ämbetsmannaklassens rekrytering bestämmelser av ungefär samma innebörd som de i det föregående refererade diskvalifikationsreglerna. I vissa hänseenden ha dock ytterligare skärpningar genomförts. Uteslutna från anställning äro sålunda icke endast personer med otillförlitlig politisk inställning samt icke-arier, utan även sådana, som äro gifta med en person av icke-arisk härkomst. Redan anställd ämbetsman, som ingår sådant äktenskap, går likaledes därigenom sin tjänst förlustig. Lagen innehåller vidare, i överensstämmelse med nationalsocialismens familjepolitiska program, vittgående restriktioner i fråga om kvinnornas

rätt till offentliga ämbeten. Som en grundprincip stadgas, att ingen kvinna får befordras till ordinarie tjänst förr än efter fyllda 35 år. Som motivering för denna bestämmelse anföres, dels att det i fråga om yngre kvinnor måste anses mycket osäkert, huruvida de komma att för all framtid ägna sig åt tjänsten, dels att kvinnorna utan denna restriktion i flertalet fall skulle uppnå den ordinarie anställningen vid tidigare år än de manliga befattningshavarna. Vidare stadgas befogenhet för alla myndigheter att avskeda sådana gifta kvinnor, vilkas män kunna anses ha tillräcklig inkomst för att trygga familjens försörjning. Denna förutsättning skall framför allt anses föreligga i de fall, där mannen innehar ordinarie anställning i allmän tjänst. Möjligheten för en gift kvinna att efter avskedstagandet söka sig över till anställning i enskild tjänst har samtidigt beskurits därigenom, att dessa kvinnor berövats den förutvarande förmånen av s. k. efterförsäkring, d. v. s. rätt att tillgodoräkna sig den tidigare statsanställningen vid inträdet i socialförsäkringen. Endast i det fall, att en hustru efter äktenskapets upplösning blir hänvisad att försörja sig genom eget arbete, skall hon hädanefter kunna komma i åtnjutande av sådan efterförsäkring. Slutligen innehåller lagen också vissa bestämmelser, varigenom de kvinnliga befattningshavarna i lönehänseende erhålla en sämre ställning än motsvarande manliga funktionärer.

Liksom nationalsocialismen bekämpar den form av dubbelförsörjning, som består däri, att man och hustru samtidigt inneha avlönat arbete, så innehåller den nya lagen också skärpta restriktioner mot ämbetsmännens b i s y s s l o r. Som grundprincip fastställes, att en ämbetsman icke utan särskilt tillstånd får åtaga sig någon vare sig stadigvarande eller tillfällig bisyssla, med undantag allenast för arbete av vetenskaplig, konstnärlig eller litterär natur. Speciellt förbjudas alla sådana bisysslor, som innebära konkurrens med yrkesutövare inom det enskilda näringslivet. Offentliga uppdrag, som lämnas en ämbetsman, skall denne i regel vara skyldig att utan särskild ersättning fullgöra vid sidan av sin ordinarie tjänst, och om en ämbetsman för en enskild persons räkning utför ett arbete, som på ett eller annat sätt står i samband med hans tjänst, skall han vara skyldig att till ämbetsverkets kassa inleverera den för detta arbete uppburna ersättningen.

Lagen skall liksom den förut refererade författningen av den 7 april äga tillämplighet icke endast å statens ämbetsmän, utan även å motsvarande funktionärer i kommunal tjänst samt hos offentliga korporationer och därmed jämställda inrättningar och organisationer; bl. a. faller sålunda hela den omfattande socialförsäkringsadministrationen under denna lagstiftning. Likställdhet mellan dessa olika ämbetsmannagrupper skall enligt lagen av den 30 juni genomföras även i lönehänseende, och i lagen stadgas fördenskull förbud för kommuner och andra offentliga korporationer att för sina befattningshavare fastställa högre löner än för motsvarande statsfunktionärer. Där dylik löneskillnad redan föreligger, bemyndigas vederbörande myndigheter att utan hinder av gällande bestämmelser eller avtal vidtaga erforderliga lönenedsättningar.

Den tyska arbetsfronten.

Arbetsfronten — die Arbeitsfront — är benämningen på den centralorganisation, som efter de förutvarande fack- och yrkesorganisationernas upplösning skall under en ledning samla alla tyska arbetare i detta ords allra vidsträcktaste bemärkelse, ej blott kroppsarbetare samt kontors- och affärsanställda, utan även arbetsgivarna inom industri, hantverk och handel. De enda samhällsgrupper, vilka, om organisationen en gång blir fullt utbyggd, förutsättas skola stå utom densamma, äro jordbrukare och ämbetsmän. Lantarbetare och lägre statsfunktionärer skola däremot liksom övriga löntagare inrangeras i arbetsfronten.

Det faller genast i ögonen, att arbetsfronten i sin nuvarande uppbyggnad lider av en viss konstruktiv inkonsekvens. Inom vissa arbetsområden äro — i enlighet med nationalsocialismens ideologi — både arbetsgivare och löntagare inneslutna i organisationen, inom andra områden endast löntagarna. Från ledande håll har också vid upprepade tillfällen framhållits, att arbetsfrontens bildande ej är detsamma som upprättandet av det bebådade ståndssamhället. Ståndsuppbyggandet (der ständische Aufbau) är en uppgift, som icke beräknas kunna bli genomförd annat än efter en mycket lång övergångstid. Vad man på detta område hittills åstadkommit torde endast vara en sammanslutning av vissa ledande arbetsgivar- och näringsorganisationer, vilka äro avsedda att bilda grundstommen till de blivande »riksstånden» för industri, hantverk och handel. Frågan om ordnandet av löntagarnas representation inom dessa ståndskorporationer har däremot ännu ej fått sin lösning, och hela frågan om ståndsuppbyggandet är för närvarande ställd på framtiden, enligt vad som officiellt angives av den orsak, att alla krafter nu måste inriktas på den framför allt annat viktiga arbetsanskaffningsfrågan.

Med hänsyn till den fientliga hållning, som arbetarorganisationerna intagit till den nya regimen, var det emellertid icke tänkbart att låta dessa organisationer på samma sätt som arbetsgivarsammanslutningarna fortsätta sin verksamhet i de gamla hjulspåren i avvaktan på att tiden skulle bli mogen för deras inordnande i det korporativa systemet. Ej heller föreföll det rådligt att, sedan den fria fackföreningsrörelsen i början av maj 1933 satts ur funktion, låta den vid ett fast organisationsväsen vana arbetarklassen bli en i fackligt hänseende helt oorganiserad massa, utsatt för påverkan från illegitima propagandacentraler. Arbetsfronten tillkom därför som en av omständigheterna påkallad organisationsform, byggd på den hävdvunna fack- och yrkessamhörigheten.

När arbetsfronten först organiserades i omedelbar anslutning till upplösningen av den gamla fackföreningsrörelsen, var det också i första hand endast arbetarna och tjänstemännen, som hänvisades att inträda i fronten och

— för att använda den nytillsatte organisationsledaren dr Leys egna ord — bilda de två grundpelare, som skulle uppbära den nya byggnaden. Arbetsgivarnas anslutning antyddes blott i mera obestämda ordalag. Den redan bestående skillnaden mellan arbetar- och tjänstemannaorganisationer bibehölls, och inom vardera av dessa båda huvudorganisationer bildades ett antal fackförbund (14 inom arbetarnas och 9 inom tjänstemännens »Gesamtverband») enligt i huvudsak samma riktlinjer som inom de gamla sammanslutningarna. I jämförelse med den förutvarande ordningen innebär omorganisationen dock en kraftig minskning av antalet förbund, i första hand beroende på upphävandet av den politiska och konfessionella splittringen inom fackföreningsrörelsen, men också föranledd därav, att industriförbundsprincipen nu genomförts på ett rationellare och hänsynslösare sätt än förut kunnat ske. En mängd särorganisationer för smärre yrkesgrupper bland arbetarna och — i ännu högre grad — bland förvaltningspersonalen ha på detta sätt tvingats att uppgå i större förbund. En för nationalsocialismens inställning gentemot kvinnoarbetet karakteristisk detalj är, att inom förvaltningspersonalens »Gesamtverband» upprättats ett särskilt förbund för kvinnor, med sektioner för olika yrkesgrupper. I fråga om arbetarna har man icke ansett sig kunna genomföra en dylik åtskillnad mellan könen, men det till synes något konstlade sammanförandet av hemarbetare och hembiträden i en gemensam organisation (Heimarbeiter- und Hausgehilfen-Verband) synes tyda på en önskan att markera skillnaden mellan de i hemmen arbetande kvinnorna och industriens arbetare. Kanske ligger häri en tendens att efter hand hänvisa de arbetande kvinnorna till hemarbetet såsom deras »naturliga» arbetsfält.

Genomförandet av den nya organisationen torde bland tjänstemännen ha mött mindre svårigheter än bland arbetarna i så måtto, att inom den förra gruppen en avsevärd del av medlemmarna och även funktionärerna i de äldre organisationerna voro gamla, pålitliga nationalsocialister, som beredvilligt ställt sin organisationsapparat till det nya systemets förfogande, medan i andra fallet hela det förutvarande föreningsväsendet var raserat och flertalet av de mera tränade arbetskrafterna satta ur spelet. Å andra sidan lär emellertid sammansmältningen av de mångtaliga tjänstemannaföreningarna — enligt uppgift mer än 130 organisationer — ha mött ej ringa svårighet särskilt med hänsyn därtill, att det här ofta blev fråga om att inom en organisation sammanföra löntagare med långt ifrån likartad ställning i socialt och ekonomiskt hänseende och följaktligen utan den känsla av klassamhörighet, som man inom arbetarrörelsen har att räkna med.

Trots dessa svårigheter uppgives organiserandet av tjänstemannaförbunden programenligt ha slutförts före utgången av juni månad, medan arbetarförbunden, för vilkas färdigbildande man försiktigtvis icke uppställt någon motsvarande bestämd tidsfrist, ännu torde ligga i stöpsleven. Ett uttryck för den förvirring, som omorganisationen vållat inom hela organisationsväsendet, har man bl. a. däruti, att den på fackföreningarnas uppgifter grundade arbetslöshetsstatistiken tills vidare måst avbrytas.

Medan de två grundpelare i arbetsfronten, som utgöras av arbetar- och tjän-

stemannaorganisationerna, sålunda fått sin konstruktion klar åtminstone på papperet, råder ännu, som förut nämnts, åtskillig oklarhet i fråga om den tilltänkta tredje »grundpelaren», arbetsgivarrepresentationen. Tillsvidare har denna fråga ordnats så, att arbetsgivarna erhållit vissa representanter i arbetsfrontens ledning.

Denna ledning består av ett mindre råd, det s. k. lilla arbetskonventet, och ett större representantskap, stora arbetskonventet. *Lilla arbetskonventet* består för närvarande av 21 ledamöter, däribland de båda ledarna för arbetarnas resp. tjänstemännens »Gesamtverband» samt tre representanter för arbetsgivarorganisationerna och tre för handeln och hantverket. De övriga ledamöterna äro avdelningschefer inom arbetsfronten e. d. Finge de olika parternas inflytande mätas efter antalet representanter i denna församling, skulle arbetsgivar- och företagarintressena med sammanlagt sex representanter ha en stark övervikt gentemot de två löntagarrepresentanterna, men då här som i alla nationalsocialistiska organisationer chefen — i detta fall dr Ley — har en tämligen obeskuren bestämmanderätt och övriga ledamöter endast rådgivande befogenhet, torde denna omständighet vara av underordnad betydelse. Det relativt stora antalet företagarrepresentanter är sannolikt i första hand motiverat av den ännu bestående splittringen av organisationsväsendet å denna sida. Vid konventets första konstituerande — i början av juli 1933 — hade för övrigt handels- och hantverksgruppen en ännu manstarkare representation, ej mindre än sju ledamöter, vilken emellertid reducerades till det ovan nämnda tretalet, sedan man i augusti åstadkommit en huvudorganisation (Gesamtverband) för dessa s. k. medelklassintressen. Sannolikt är meningen att efter hand åstadkomma ett liknande »Gesamtverband» för storindustriens arbetsgivare. Såsom ett förarbete härtill torde man få anse den redan genomförda sammanslutningen av tyska industriförbundet (Reichsverband der deutschen Industrie) och tyska arbetsgivarföreningen (Vereinigung der deutschen Arbeitsgeberverbände) till ett s. k. riksstånd (Reichsstand der deutschen Industrie). Kommer denna enhetliga organisation till stånd, skulle man sålunda inom arbetsfronten få att räkna med fyra intressegrupper med var sin huvudorganisation, industriidkare, handlande och hantverkare, tjänstemän samt arbetare.

I *stora arbetskonventet* sitta, förutom ledamöterna av lilla konventet, ledarna för samtliga de 14 arbetarförbunden och 9 tjänstemannaförbunden samt arbetsfrontens 13 distriktschefer jämte vissa särskilt tillkallade personer och representanter för arbetsgivarorganisationerna, de sistnämnda till ett ej angivet antal. Antagligen kommer väl till en början plats att beredas ledarna för alla mera betydande yrkesförbund och en reglering av representationen sedermera äga rum, i den mån även arbetsgivarnas organisationsväsen hinner anpassas efter den nya ordningen.

Förutom de i stora arbetskonventet representerade arbetsgivar- och löntagarorganisationerna redovisas såsom anslutna till arbetsfronten vissa fristående institutioner, nämligen det s. k. Dinta-institutet (Deutsches Institut für nationalsozialistisch-technische Arbeitsforschung), föreningen för »Arbetets

offer» (Gesamtverband deutscher Arbeitsopfer) samt riksorganisationen för yrkesutövare i sjukvårds- och socialt arbete. Sistnämnda organisation är en sammanslutning av yrkesföreningar, omfattande sjuksköterskor, läkarbiträden, sjukgymnaster, barnmorskor, desinfektörer, badhuspersonal, fattigvårdsfunktionärer m. fl., vilka av en eller annan orsak icke ansetts böra ingå i något arbetar- eller tjänstemannaförbund, utan bilda en särorganisation.[1] I en i Reichsarbeitsblatt publicerad översikt över arbetsfrontens sammansättning har bland dessa institutioner också upptagits det förut omnämnda hemarbetar- och hembiträdesförbundet, som dock å ett annat ställe i samma översikt inräknats bland de till »Gesamtverband der Arbeiter» anslutna arbetarförbunden. Dubbelföringen tyder på, att denna organisations plats i systemet ännu ej är slutgiltigt bestämd.

Att man som beteckning å den här berörda organisationen använt den militäriskt klingande termen »front» förefaller tämligen oegentligt, då den ovan nämnda paritetiska sammansättningen uppenbarligen utesluter, att rörelsen kan få någon karaktär av kamporganisation. Det enda inslag, som möjligen skulle kunna betecknas som militärt, är den inre uppbyggnaden, som till sina detaljer ännu ej är känd, men som tydligen till sin allmänna struktur är rent diktatorisk. Icke ens i så måtto ha de till arbetsfronten anslutna förbunden fått karaktär av kamp- eller klassorganisationer, att de erhållit befogenhet att utöva den löntagarna lagenligt tillkommande medbestämmanderätten i fråga om arbets- och lönevillkor. Hithörande arbetsuppgifter överflyttas i stället på driftsråden. Arbetar- och tjänstemannaförbunden få sina funktioner på helt andra områden, i främsta rummet såsom organ för löntagarnas bildnings- och självhjälpsträvanden. Bildnings- och uppfostringsarbetet, som naturligtvis måste bedrivas i strängt nationalsocialistisk anda, skall främjas genom ett omfattande system av skolor och utbildningskurser, avsedda i främsta rummet för funktionärer och aspiranter till förtroendeposter av högre eller lägre grad. Självhjälpsarbetet skall inriktas på att arbetsfrontsförbunden framdeles skola kunna övertaga funktionen av organ för socialförsäkringen, vars finansiering i samband härmed skulle omläggas, så att den bleve helt oberoende av bidrag av staten. Som en annan gren av arbetsfrontens självhjälpsverksamhet angives främjandet av kooperativa sammanslutningar, vilket dock bör ske »i närmaste samarbete med representanter för medelklassen». Sistnämnda försiktiga förbehåll har tydligen tillkommit för att den manifesterade välviljan mot kooperationen icke skall alltför mycket stöta de inom nationalsocialistiska partiet starkt företrädda småborgerliga intressena. Under intryck av dessa har den nationalsocialistiska rörelsen som bekant riktat mycket starka angrepp mot konsumentkooperationen lika väl som mot de stora varuhusen och enhetsprisaffärerna, och vid regimförändringen i våras framfördes från detta håll krav på att de kooperativa affärerna utan vidare skulle stängas. Med hänsyn till de rubbningar en sådan omstörtning skulle medföra såväl inom livsmedelsdistributionen som å ar-

[1] För läkare och apotekare finnes däremot ett särskilt förbund bland tjänstemannaorganisationerna.

betsmarknaden, ansåg sig regeringen dock ej kunna gå med härpå, utan de kooperativa organisationerna ställdes i stället liksom fackföreningarna under nationalsocialistisk kontroll och inordnades i arbetsfronten under benämningen »Wirtschaftsbetriebe der Gesamtverbände der Arbeiter und Angestellten». De olika riktningarna inom partiet ha sedan efter behag fått tolka denna omorganisation såsom en förberedelse till konsumentkooperationens avveckling eller såsom ett steg till rörelsens konsolidering och utveckling under nationalsocialistisk ledning.

Driftsråden ha, såsom av det föregående framgår, icke inorganiserats i arbetsfronten, utan skola i stället, enligt den framlagda planen, få sin plats i den blivande ståndsorganisationen. Såsom i föregående häfte av Sociala Meddelanden omnämnts (sid. 562 ff.), hade den nationalsocialistiska regeringen redan före arbetsfrontens bildande företagit åtskilliga ändringar i driftsrådslagstiftningen, avseende utrensning av obekväma element och uppskjutande av de nyval till driftsråden, som eljest skulle ägt rum i april 1933. Med den nya ståndsordningens genomförande kommer driftsrådens ställning givetvis att ytterligare förändras i flera avseenden. Bland annat skola råden, enligt vad redan nu tillkännagivits, berövas sin hittills medgivna medbestämmanderätt i fråga om arbetets anordning o. dyl., och förvandlas till endast rådgivande organ vid sidan av arbetsgivarna, vilka sålunda bliva ensambestämmande och ensamt ansvariga för skötseln av resp. företag. Arbetsgivare, som missbruka sina befogenheter, kunna emellertid ställas till ansvar inför särskilt inrättade ståndsdomstolar, vilka skola kunna ådöma frihetsstraff och i särskilt svåra fall till och med kunna förklara en företagsledare sin egendom förlustig.

På samma sätt som driftsråden utgöra organ för samarbete mellan arbetsgivare och löntagare vid de enskilda företagen, skola vidare för varje näringsgren bildas lokala organisationer, s. k. *fackgrupper*, sammansatta av representanter för arbetsgivare, tjänstemän och arbetare. Dessa fackgrupper skola sedan sammanslutas till landsfackgrupper och, såsom högsta instans, riksfackgrupper. Till fackgruppernas uppgifter skall bl. a. höra att fastställa kollektivavtal för resp. näringsgrenar. Riksfackgruppernas befogenhet skall därvid begränsas till att i s. k. ramavtal fastställa allmänna bestämmelser för yrket, medan landsfackgrupperna få upprätta distriktsavtal, innefattande föreskrifter om minimilöner m. m., och de lokala fackgrupperna slutligen få fastställa prislistor och andra detaljbestämmelser. Avtal för enskilda arbetsplatser skola principiellt vara förbjudna.

Hela detta system för den kollektiva regleringen av arbetsvillkoren är emellertid i närvarande stund endast ett framtidsprojekt. Till förebyggande av arbetskonflikter under den tid den nya ståndsorganisationen ännu ligger i stöpsleven, har regeringen nämligen förordnat, att alla frågor rörande arbets- och lönevillkor tillsvidare skola hänskjutas till avgörande av särskilda av rikskanslern utsedda förtroendemän, s. k. *Treuhänder der Arbeit*. Dessa äro till antalet 13, med var sitt lokalt begränsade verksamhetsområde (Wirtschaftsgebiet). Distriktsindelningen sammanfaller i huvudsak med den för arbetsförmedlingens

och arbetslöshetsförsäkringens administration förut genomförda indelningen i »Landesarbeitsamtsbezirke», vilken indelning även ligger till grund för den i det föregående omnämnda lokala uppdelningen inom arbetsfronten. Förtroendemännen äro befullmäktigade att tillsvidare övertaga såväl arbetsgivar- och arbetarorganisationernas som förlikningsmännens förutvarande befogenheter med hänsyn till avtalsväsendet och ha sålunda oinskränkt befogenhet att med för alla parter bindande kraft fastställa, huruvida och hur länge de nu gällande kollektivavtalen skola oförändrat tillämpas eller vilka ändringar i avtalsbestämmelserna, som eventuellt skola gälla.

Den diktatoriska makt över arbetsvillkoren, som sålunda lagts i förtroendemännens händer, har enligt föreliggande uppgifter av dem utnyttjats icke endast till att föreskriva sådana jämkningar i kollektivavtalen, som kunna vara påkallade på grund av förändringar i prisnivån och det ekonomiska läget i övrigt, utan även till införande av helt nya avtalsbestämmelser, ägnade att förverkliga speciella nationalsocialistiska programpunkter på det arbetsrättsliga området. Som exempel anföres, att i vissa fall, där avtalen förut saknat bestämmelse om iakttagande av personlig uppsägningstid, föreskrivits införande av fjorton dagars ömsesidig uppsägning vid arbetares avskedande eller avskedstagande. I andra fall ha avtalen kompletterats med stadganden avsedda att medverka till minskning av arbetslösheten, t. ex. förbud mot övertidsarbete. Med särskild skärpa synas förtroendemännen ha vänt sig mot det systematiska åsidosättande av gällande avtal, som på många håll praktiserats, särskilt inom sådana arbetsområden, där s. k. allmänt bindande kollektivavtal mot endera eller bägge parternas vilja blivit fastställda.

Om den nationalsocialistiska ståndsförfattningen företer åtskillig påverkan av den italienska fascismens korporativa idéer, så må å andra sidan slutligen nämnas en arbetsfronten närstående organisation, som både till sitt namn och sin arbetsuppgift röner oförtydbar påverkan av den andra stora diktaturstaten i Europa, Sovjetryssland, nämligen den *nationalsocialistiska driftcellsorganisationen* (NSBO). Organisationen står formellt under en särskild ledning, vars mest framskjutna män dock samtidigt bekläda ledande poster inom lilla arbetskonventet. Driftcellsorganisationens syfte är att på samma sätt som den motsvarande kommunistiska organisationen sköta den politiska propagandan inom fackföreningar, fackutskott och driftsråd och framför allt tillse, att alla förtroendeposter bli överlämnade åt pålitliga anhängare av det nationalsocialistiska systemet.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av augusti till 144 185. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	10 155	+ 677	Närings- o. njutningsmedelsind.	1 421	+ 64
Skogshushållning	17 200	+ 1 712	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	618	+ 39
Gruvdrift och malmförädling	7 206	— 110	Trämasse- och pappersindustri	2 511	+ 287
Jord-, sten- och glasindustri	10 941	— 898	Grafisk industri	423	+ 42
Metall- och maskinindustri	12 179	+ 1 125	Industri och hantverk, ej spec.	2 526	+ 35
Trävaruindustri	10 849	+ 139	Sjöfart och fiske	1 890	— 16
Byggnadsverksamhet	9 641	+ 467	Handel och samfärdsel m. m.	10 001	+ 133
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	688	— 94	Husligt arbete	236	— 57
Textilindustri	741	— 97	Arbete, ej hänf. till annan grupp	43 816	+ 1 839
Beklädnadsindustri	1 143	+ 43	**Summa**	**144 185**	**+ 5 330**

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	23 683	Med kontant understöd	statligt	37 490
	statskommunala	11 367		kommunalt	9 819
	kommunala	12 918		Summa	95 277

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under augusti till 7·7 miljoner kronor och under årets åtta första månader till sammanlagt 46·9 miljoner kronor.

Arbetslöshetskommissionens sammansättning. Statens arbetslöshetskommission, som sedan år 1926 bestått av fyra ledamöter, har från den 9 oktober 1933 fått sitt ledamotsantal ökat till sju. Av de förutvarande ledamöterna kvarstå generaldirektören E. G. Huss (ordförande), byråchefen P. A. Valsinger (vice ordförande) och förlikningsmannen O. Ekblom, medan den fjärde, byråchefen R. K. A. Bergström, avgått. Som nya ledamöter ha förordnats sekreteraren hos landsorganisationen Per Bergman, direktören i lantarbetsgivarnas centralförening E. A. H. Carell, ombudsmannen i grov- och fabriksarbetareförbundet E. J. L. Falk samt verkställande direktören i textilindustriförbundet E. W. Paues.

— Bostadsförhållanden —

Utredning om slumbostädernas utrensning. Efter av Kungl. Maj:t givet bemyndigande har chefen för socialdepartementet den 6 oktober 1933 tillkallat fem sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning rörande omfattningen och beskaffenheten av städers och stadsliknande samhällens slumbostadsbestånd ävensom rörande åtgärder ägnade att undanröja missförhållanden i sådant hänseende. De sakkunniga äro byråchefen i

socialstyrelsen B. Nyström (ordförande), byggmästaren O. Engkvist, professorn G. Myrdal, arkitekten S. Wallander och förste stadsingenjören U. Ahrén.

Utredningen skall enligt *departementschefens* uttalande ske i två etapper, den första avseende jämförelsevis omedelbara åtgärder, som taga sikte på den värsta bostadsnödens avhjälpande, och den andra avseende en planmässig bostadspolitik på längre sikt. De till den första etappen hörande åtgärderna böra så påskyndas, att de kunna igångsättas redan under nästa budgetår, detta särskilt med hänsyn därtill, att man för dessa åtgärder skall kunna utnyttja en del av de medel, som för nämnda år komma att anslås för bekämpande av arbetslösheten.

Byggnadsverksamheten i Danmark. Den danska byggnadsstatistiken, vilken av det Statistiske Departement fortlöpande publiceras i »Statistiske Efterretninger», har nyligen för åren 1916—1931 sammanställts i ett särskilt häfte av »Statistiske Meddelelser».[1] På grundval av denna sammanställning lämnas här vissa uppgifter, närmast avsedda att komplettera en redogörelse för bostadsproduktionen i Danmark, som tidigare influtit i Sociala Meddelanden.[2]

Under perioden 1916—1921 tillväxte befolkningen i huvudstaden och landsortsstäderna mycket starkt, medan den privata byggnadsverksamheten låg nästan helt nere. Den som följd härav uppstående bostadsbristen sökte man från det offentligas sida motverka dels genom skattelättnader för nya bostadshus, dels genom statlig och kommunal subventionering av och långivning åt bostadsföreningar och enskilda byggnadsföretagare, dels i någon mån genom statligt och kommunalt bostadsbyggande. Från och med år 1916 infördes offentlig hyresreglering, vilken efter hand upphörde i landsortsstäderna under åren 1922—1926 men fortfarande i modifierad form tillämpas i Köpenhamn, där den enligt lag av år 1931 skall fullständigt upphöra först 1935.

Av nedanstående tablå framgår, hur det totala tillskottet av lägenheter åren 1916—1931 fördelar sig på olika kategorier av byggnadsföretagare:

	Antal nytillkomna lägenheter	Därav i % uppförda av: enskilda personer	byggnadsföreningar	kommuner (el. staten)
i huvudstaden	66 294	50·3	31·1	18·6
i landsortsstäderna	48 264	77·5	13·5	9·0
m. över 20 000 inv.	23 743	70·7	19·0	10·3
m. 10—20 000 inv.	13 684	81·7	10·2	8·1

Medan i Köpenhamn omkring hälften av nybyggnaderna skett genom kommunen och byggnadsföreningar, var så förhållandet i landsortsstäderna med icke ens en fjärdedel. Även den enskilda byggnadsverksamheten har i stor utsträckning understötts av det allmänna. Sålunda meddelas, att i huvudstaden c:a $^1/_4$ av de lägenheter, som 1916—1931 uppförts av enskilda företagare, tillkommit under finansiell medverkan från det allmännas sida. I landsortsstäderna har på samma sätt under tiden 1920—1931 en tredjedel av den privata byggnadsverksamheten finansierats.

Byggnadskostnadernas utveckling framgår av följande indexserier, vilka avse arbets- och materialkostnaderna för uppförande av dels ett småbrukarhem på landet (totalkostnad), dels ett femvånings bostadshus i Köpenhamn (utan centraluppvärmning) med två- och trerumslägenheter (kostnad per kvm av den bebyggda arealen) enligt Köbenhavns kommunes statistiske kontor resp. Köbenhavns almindelige Boligselskab. Till jämförelse medtagas i

[1] Danmarks Statistik. Statistiske Meddelelser 4 Raekke, 88 Bind, 7 Haefte, Byggevirksomheden 1916—1931.

[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 528.

tablån här nedan de byggnadskostnadstal, som för Stockholm beräknats av svenska handelsbanken och Stockholms stads fastighetskontor:

Danmark	1914	1920	1924	1928	1930	1931
Småbrukarhem	100	365	242	180	181	177
Bostadshus i Köpenhamn						
enl. Kommunens statistiska kontor	100	337	218	167	.	.
enl. Boligselskabet	100	.	.	.	162	162

Stockholm	1913/14					
Handelsbankens index	100	.	215	210	207	199
Fastighetskontorets index	100	325	230	232	232	232

Även om hänsyn tages till att sifferserierna ej inbördes äro fullt jämförbara, finner man, att byggnadskostnaderna, som under åren 1920 och 1924 i förhållande till 1914 voro väl så höga i Köpenhamn som i Stockholm, under åren 1928—1931 hållit sig kvar på en vida högre nivå i den senare staden än i den förra.

— Socialförsäkring —

Folkpensioneringen i Förenta staterna. Enligt en av Förenta staternas arbetsstatistiska byrå publicerad redogörelse var allmän ålderdomspensionering vid 1932 års utgång genomförd i 17 av unionens stater. I flertalet av dessa har lagstiftningen genomförts under de senaste åren. Vid ingången av 1929 var, såsom i denna tidskrift förut omförmälts (årg. 1930, sid. 310), pensionslagstiftningen genomförd i endast sex stater, under det nämnda året löstes frågan i ytterligare fyra stater, under 1930 i två stater och 1931 i fem stater. Under de sju första månaderna av 1933 har motsvarande lagstiftning antagits i ytterligare nio stater (Arizona, Arkansas, Indiana, Maine, Michigan, Nebraska, N. Dakota, Oregon och Washington).

I de äldre lagarna ålades i allmänhet de olika grevskapen att bära hela kostnaden för pensioneringens genomförande, och varje grevskap erhöll också rätt att avgöra, huruvida lagstiftningen inom dess område skulle tillämpas eller icke. Under de senaste åren har man däremot på flertalet håll övergått till att göra pensioneringen obligatorisk, och i samband härmed har i vissa fall staten även åtagit sig att bära viss del av kostnaden. Vid 1932 års utgång hade sålunda tio stater obligatorisk och sju valfri pensionering, och av de sistnämnda ha under 1933 ytterligare tvenne övergått till det obligatoriska systemet. Statsbidrag utgick under 1932 i fem stater, i Wisconsin och Massachusetts med $^1/_3$, i California och New York med hälften samt i New Jersey med $^3/_4$ av kostnaderna.[1] I ett fall — Delaware — finansierade staten hela pensioneringen. De under 1933 beslutade nya lagarna äro alla obligatoriska och förutsätta i flertalet fall statens finansiella medverkan (i Indiana och Maine med hälften, i Arizona med $^2/_3$ samt i N. Dakota och Michigan med hela kostnaden). I Arkansas fastställdes kostnadsfördelningen så, att staten skulle bidraga med 1 % av sin totala inkomstsumma och varje grevskap likaledes lämna 1 % av sina inkomster till pensioneringen. Den något egendomliga finansieringsplanen vållade emellertid, att lagen blev förklarad inkonstitutionell.

Folkpensioneringens växlande effektivitet i de stater, där den hittills genomförts, belyses av efterföljande sammanställning:

[1] I Massachusetts har dock enligt en särskild lag hela kostnaden under åren 1931 och 1932 täckts genom en tillfällig skatt.

Stater	Lagen antogs år	Folkmängd, i tusental	Därav i distrikt m. genomförd pensionering		Antal pensionärer vid slutet av 1932	Utbetalade pensioner under 1932	
			1 000 inv.	%		Inalles (1 000 $)	per pensionär ($)
a) med valfritt system.							
Kentucky	1926	2 615	—	—	—	—	—
Maryland	1927	1 631	805	49·3	135	36	262
Minnesota[1]	1929	2 564	1 060	41·3	2 403	340	142
Montana	1923	538	436	81·1	1 254	183	146
Nevada	1925	91	3	2·9	15	3	173
West Virginia	1931	1 729	38	2·2	—	—	—
Wisconsin[2]	1925	2 939	1 097	37·3	1 940	368	190
Summa	·	**12 107**	**3 439**	**28·4**	**5 747**	**930**	**162**
b) med obligatoriskt system.							
California	1929	5 677	5 677	100·0	12 520	3 204	256
Colorado	1927	1 036	55	5·3	162	16	99
Delaware	1931	238	238	100 0	1 565	187	120
Idaho	1931	445	400	89·9	1 403	83	88
Massachusetts	1930	4 250	4 250	100·0	17 051	2 058	143
New Hampshire	1931	465	238	51·2	455	60	132
New Jersey	1931	4 041	2 853	70·6	7 848	497	127
New York	1930	12 588	12 588	100·0	54 185	15 454	285
Utah	1929	508	379	74·6	1 096	60	54
Wyoming	1929	226	182	80·7	505	67	133
Summa	·	**29 474**	**26 860**	**91·1**	**96 790**	**21 686**	**224**
Tillhopa	·	**41 581**	**30 299**	**72·9**	**102 537**	**22 616**	**233**

Bland de stater, som lämna de lokala myndigheterna valfrihet i fråga om pensioneringens ikraftträdande, är det såsom av tabellen framgår endast en, Montana, som lyckats få systemet mer allmänt genomfört. Denna stat är också den, som tidigast av alla genomförde sin pensionslagstiftning. I de övriga »valfria» staterna är det endast ett fåtal distrikt, som åtagit sig de med pensioneringen förbundna utgifterna, företrädesvis en del större städer, vilket förklarar, att i vissa av dessa stater likväl en jämförelsevis stor del av befolkningen kommit in under folkpensioneringen. I ett par stater kan lagstiftningen dock praktiskt sett sägas ha stannat på papperet. Av de stater, som infört lag om obligatorisk pensionering, hade icke heller alla hunnit få organisationen fullt genomförd, men majoriteten av befolkningen var dock överallt med i pensioneringen, utom i Colorado, där man först under 1931 övergått från det valfria till det obligatoriska systemet och omorganisationens genomförande fördröjts på grund av att försök gjorts att få den nya lagen förklarad inkonstitutionell.

Det ojämförligt största framsteg folkpensioneringen hittills gjort, är genomförandet av det obligatoriska systemet i staten New York. Enbart på denna stat komma nu mer än hälften av hela antalet pensionstagare och $^2/_3$ av hela det under 1932 utbetalade pensionsbeloppet. Genomsnittliga beloppet per pensionstagare är också här större än i någon annan stat. Den därnäst största omfattningen har ålderdomspensioneringen i California och Massachusetts, vilka båda stater tillsammans med New York stå för mer än $^9/_{10}$ av den redovisade pensionssumman.

(Monthly Labor Review.)

[1] Pensioneringen obligatorisk från 1 januari 1934.
[2] » » » 1 juli 1933.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under september 1933.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	23 059	4 851	3 882	475	Hallands län . .	1 489	295	219	505
Stockholms län .	6 223	1 747	1 594	356	Göteborgs o. Boh.l.	6 285	889	779	707
Uppsala län . . .	2 151	741	653	290	Göteborg	14 904	3 066	2 688	486
Södermanlands län	2 446	1 017	784	241	Älvsborgs län . .	2 469	757	718	326
Östergötlands län	5 047	1 375	1 097	367	Skaraborgs län .	3 181	1 019	691	312
Norrköping . . .	2 419	226	175	1 070	Värmlands län .	5 433	624	553	871
Jönköpings län .	1 929	642	515	300	Örebro län . . .	4 788	1 005	717	476
Kronobergs län .	973	356	270	273	Västmanlands län	3 636	761	627	478
Norra Kalmar län	1 512	231	202	655	Kopparbergs län .	5 302	968	934	548
Södra Kalmar län	2 141	292	279	733	Gävleborgs län .	4 322	402	373	1 075
Gotlands län . .	814	328	266	248	Västernorrlands l.	5 422	542	538	1 000
Blekinge län . .	4 620	824	660	561	Jämtlands län . .	3 964	1 176	1 167	337
Kristianstads län .	2 066	1 058	831	195	Västerbottens län	1 698	418	345	406
Malmöh. l.: Malmö	7 386	1 374	1 179	538	Norrbottens län .	10 028	1 185	1 185	846
Hälsingborg . .	3 128	481	409	650	Tillsammans	**144 480**	**30 097**	**25 410**	**480**
Övriga anstalter	5 595	1 447	1 080	387					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	22 337	4 900	4 189	1 198	1 479	647	23 187	23 535	6 379	4 836	369
Industri o. hantverk	50 894	1 389	1 354	1 733	461	384	52 244	52 627	1 850	1 738	2 845
Sjöfart och fiske .	7 197	1 102	1 075	260	88	86	7 409	7 457	1 190	1 161	627
Handel o. samfärdsel	12 130	1 382	1 315	4 343	1 543	1 290	16 147	16 473	2 925	2 605	563
Husligt arbete . .	14	1	1	12 895	10 782	8 125	10 435	12 909	10 783	8 126	120
Annat arbete . . .	29 969	6 941	6 923	1 460	29	21	30 865	31 429	6 970	6 944	451
Summa	**122 541**	**15 715**	**14 857**	**21 889**	**14 382**	**10 553**	**140 287**	**144 430**	**30 097**	**25 410**	**480**
Därav under 18 år	4 903	1 514	1 356	3 716	1 930	1 534	8 449	8 619	3 444	2 890	250
Summa aug. 1933	114 163	15 881	15 011	17 690	11 804	8 073	128 765	131 853	27 685	23 084	476
» sept. 1932	87 584	15 978	15 016	22 388	15 361	11 393	104 326	109 972	31 339	26 409	351
» » 1931	45 529	14 590	12 860	20 033	18 651	12 650	59 720	65 562	33 241	25 510	197
» » 1930	31 131	15 184	12 856	18 984	19 102	12 345	44 029	50 115	34 286	25 201	146

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 791 platser, varav 1 326 manliga och 465 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 354, 1 857 och 497 samt under nästlidna månad resp. 2 334, 1 925 och 409.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln. .	122541	15 715	14 857	14 021	4 270	3 561	8 316	630	628	5 104	25	24	7 168	36	36
1	Stockholms stad . .	16 738	971	913	239	2	1	7	—	—	4	—	—	95	2	2
2	Stockholms län . . .	5 377	1 202	1 171	1 699	574	545	144	58	58	21	—	—	123	2	2
3	Uppsala län	1 776	452	414	706	212	187	5	—	—	192	—	—	81	—	—
4	Södermanlands län .	1 715	430	397	664	267	234	2	—	—	—	—	—	2	—	—
5	Östergötlands län . .	4 045	767	690	2 015	494	421	47	5	3	119	1	1	63	6	6
6	Norrköping	2 260	99	85	203	49	46	—	—	—	—	—	—	6	—	—
7	Jönköpings län . . .	1 392	324	302	336	133	112	13	2	2	10	—	—	32	1	1
8	Kronobergs län . . .	751	160	144	205	123	107	19	—	—	—	—	—	39	2	2
9	Kalmar län.	3 280	335	331	426	48	44	75	1	1	13	—	—	178	—	—
10	Gotlands län	620	223	199	158	81	57	—	—	—	—	—	—	89	—	—
11	Blekinge län	4 087	424	385	516	164	132	3	—	—	1	—	—	1 146	6	6
12	Kristianstads län . .	1 394	569	482	674	425	341	17	—	—	24	—	—	57	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	5 575	368	359	124	41	35	—	—	—	—	—	—	121	1	1
14	Hälsingborg . .	2 693	218	204	110	44	33	—	—	—	26	—	—	25	—	—
15	Övriga anstalter	4 965	953	801	800	564	417	3	—	—	204	—	—	318	3	3
16	Hallands län	1 293	142	126	182	81	65	3	—	—	2	—	—	121	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	5 906	670	649	318	74	55	—	—	—	15	—	—	3 922	7	7
18	Göteborgs stad . . .	12 198	1 403	1 361	114	70	61	—	—	—	—	—	—	57	2	2
19	Älvsborgs län . . .	2 296	629	625	214	39	35	7	—	—	53	—	—	22	1	1
20	Skaraborgs län . . .	2 516	455	398	1 221	315	259	9	—	—	1	—	—	28	1	1
21	Värmlands län . . .	5 135	372	362	295	35	25	1 070	11	11	36	—	—	265	—	—
22	Örebro län	4 191	425	376	486	170	123	400	9	9	999	17	16	42	—	—
23	Västmanlands län . .	3 057	370	335	444	183	148	158	3	3	462	4	4	129	1	1
24	Kopparbergs län . .	4 949	788	787	208	16	15	1 380	313	313	815	3	3	71	1	1
25	Gävleborgs län . . .	3 986	198	197	264	3	2	685	—	—	285	—	—	40	—	—
26	Västernorrlands län .	5 365	516	515	315	18	18	843	—	—	—	—	—	35	—	—
27	Jämtlands län . . .	3 681	920	919	230	7	6	1 770	148	148	—	—	—	10	—	—
28	Västerbottens län . .	1 445	204	203	294	18	17	115	10	10	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	9 855	1 128	1 128	561	20	20	1 541	70	70	1 882	—	—	51	—	—
	Kvinnliga avdeln.	21 889	14 382	10 558	1 198	1 479	647	—	—	—	—	—	—	5	—	—
1	Stockholms stad . .	6 321	3 880	2 970	15	2	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—
2	Stockholms län . . .	846	545	423	63	70	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	375	289	239	84	45	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län .	731	587	387	109	154	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . .	1 002	608	407	122	112	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping.	159	127	90	5	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län . . .	537	318	213	40	48	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län . . .	222	196	126	20	40	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län.	373	188	150	29	32	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	194	105	67	19	38	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	533	400	275	46	106	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . .	672	489	349	123	129	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 811	1 006	820	9	19	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—
14	Hälsingborg . .	435	263	205	15	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	630	494	279	88	109	24	—	—	—	—	—	—	2	—	—
16	Hallands län	196	153	93	23	45	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	379	219	130	27	21	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad . . .	2 706	1 663	1 327	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	173	128	93	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . . .	665	564	393	103	154	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län . . .	298	252	191	48	42	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	597	580	341	72	108	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län . .	579	391	392	66	95	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	353	180	147	18	19	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . . .	336	204	176	8	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län .	57	26	23	2	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	283	256	248	18	26	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . .	253	214	142	20	35	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . . .	173	57	57	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
11 178	**281**	**272**	**6 886**	**164**	**161**	**11 833**	**579**	**573**	**507**	**30**	**29**	**541**	**4**	**4**	**1 242**	**12**	**8**	**1 543**	**66**	**64**	
2 907	46	42	354	5	4	3 703	80	80	113	19	18	25	—	—	277	3	2	266	—	—	1
679	51	51	149	16	16	602	47	47	10	1	1	2	1	1	30	1	1	44	4	3	2
100	1	1	21	—	—	96	—	—	6	—	—	1	—	—	18	—	—	32	—	—	3
274	46	46	90	1	1	116	1	1	6	—	—	4	—	—	3	—	—	19	—	—	4
298	3	3	117	7	7	276	53	53	3	—	—	9	—	—	12	—	—	41	1	1	5
236	—	—	133	1	1	736	1	1	14	1	1	110	—	—	16	—	—	17	—	—	6
79	5	5	69	2	1	97	4	4	12	—	—	2	—	—	17	—	—	35	3	3	7
8	—	—	25	2	2	21	2	2	1	1	1	—	—	—	6	—	—	1	—	—	8
358	15	15	236	1	1	233	13	13	11	1	1	5	—	—	10	—	—	38	—	—	9
11	—	—	6	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	10
129	2	2	33	2	2	116	10	7	6	—	—	—	—	—	22	1	—	35	—	—	11
93	5	4	24	—	—	134	6	6	3	—	—	1	—	—	5	1	—	19	—	—	12
1 033	10	10	202	2	2	929	14	14	57	3	3	31	—	—	118	3	3	109	—	—	13
335	7	7	33	1	1	493	—	—	32	1	1	5	—	—	37	—	—	50	—	—	14
643	22	19	116	1	1	478	16	16	93	1	1	11	—	—	43	1	1	274	33	33	15
166	3	3	54	—	—	215	4	4	15	—	—	20	—	—	34	—	—	37	—	—	16
199	—	—	43	—	—	251	30	30	5	—	—	20	—	—	14	—	—	66	12	12	17
2 023	28	27	610	15	14	811	78	75	47	1	1	205	1	1	136	2	1	181	8	8	18
175	13	13	87	2	2	246	7	7	3	—	—	62	2	2	18	—	—	19	1	1	19
141	10	10	93	3	3	116	2	2	19	—	—	2	—	—	13	—	—	37	4	3	20
280	5	5	567	—	—	313	8	8	18	—	—	11	—	—	25	—	—	37	—	—	21
143	1	1	103	2	2	161	89	89	15	—	—	—	—	—	300	—	—	31	—	—	22
370	3	3	167	—	—	257	3	3	3	—	—	1	—	—	13	—	—	31	—	—	23
128	1	1	458	36	36	154	37	37	1	—	—	—	—	—	1	—	—	15	—	—	24
208	—	—	534	—	—	175	—	—	4	1	1	8	—	—	13	—	—	52	—	—	25
70	3	3	691	3	3	209	4	4	5	—	—	6	—	—	31	—	—	19	—	—	26
27	—	—	57	—	—	71	42	42	2	—	—	—	—	—	5	—	—	6	—	—	27
13	1	1	152	4	4	103	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	28
47	—	—	1 662	58	58	671	24	24	3	—	—	—	—	—	24	—	—	25	—	—	29
143	**17**	**17**	**9**	**2**	**2**	**—**	**—**	**—**	**52**	**22**	**22**	**151**	**28**	**14**	**684**	**164**	**143**	**346**	**110**	**82**	
126	7	7	2	2	2	—	—	—	7	2	2	26	5	5	307	86	71	118	24	17	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	7	1	1	2	2	2	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	4
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	2	2	11	4	1	5
1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	11	—	—	1	2	2	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	9	7	6	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	2	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	2	3	1	1	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	11	2	1	12
10	8	8	—	—	—	—	—	—	29	9	9	13	1	1	154	27	27	45	10	7	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	10	12	—	—	6	1	1	8	—	—	14
—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	1	1	4	1	1	6	3	3	9	3	2	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	1	1	1	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	1	3	1	—	17
6	2	2	5	—	—	—	—	—	1	—	—	80	20	6	143	25	23	92	30	30	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	1	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	12	2	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	12	4	3	8	3	2	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	5	3	3	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	1	1	4	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	392	4	4	1117	64	63	462	5	5	2 866	119	111	7 197	1 102	1 075
1	Stockholms stad	20	1	1	83	—	—	204	—	—	944	60	53	587	130	122
2	Stockholms län	2	1	1	75	55	55	32	—	—	68	5	5	88	11	11
3	Uppsala län	5	—	—	3	—	—	7	—	—	20	—	—	7	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	4	—	—	4	—	—	5	—	—	109	36	36
5	Östergötlands län	1	—	—	18	—	—	8	—	—	83	13	13	15	1	1
6	Norrköping	3	—	—	52	2	1	13	—	—	43	—	—	92	20	20
7	Jönköpings län	62	—	—	1	—	—	4	—	—	108	2	2	9	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Kalmar län	18	—	—	55	—	—	10	—	—	80	1	1	478	41	41
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	159	11	11
11	Blekinge län	4	—	—	3	—	—	4	—	—	22	—	—	325	47	47
12	Kristianstads län	—	—	—	18	—	—	—	—	—	6	—	—	48	7	7
13	Malmöhus län: Malmö	116	—	—	36	—	—	27	—	—	371	5	5	369	65	62
14	Hälsingborg	9	—	—	8	—	—	13	—	—	75	4	4	653	125	123
15	Övriga anstalter	13	—	—	12	—	—	9	—	—	62	—	—	312	38	38
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	5	—	—	7	—	—	91	14	14
17	Göteborgs o. Boh. län	61	—	—	5	—	—	6	1	1	14	—	—	133	26	26
18	Göteborgs stad	58	2	2	50	1	1	73	4	4	317	24	23	2 641	348	334
19	Älvsborgs län	—	—	—	28	—	—	6	—	—	58	2	2	17	—	—
20	Skaraborgs län	14	—	—	—	—	—	9	—	—	171	—	—	3	—	—
21	Värmlands län	1	—	—	118	5	5	3	—	—	162	1	1	50	11	11
22	Örebro län	2	—	—	46	—	—	5	—	—	49	1	1	19	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	7	—	—	37	—	—	12	2	2
24	Kopparbergs län	1	—	—	73	1	1	1	—	—	1	—	—	5	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	24	—	—	2	—	—	34	—	—	322	46	46
26	Västernorrlands län	2	—	—	273	—	—	2	—	—	22	—	—	429	64	64
27	Jämtlands län	—	—	—	120	—	—	1	—	—	2	—	—	2	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	91	40	40
29	Norrbottens län	—	—	—	9	—	—	6	—	—	83	—	—	131	19	19
	Kvinnliga avdeln.	44	2	2	190	40	34	7	1	—	102	75	68	260	88	86
1	Stockholms stad	21	1	1	96	22	16	6	—	—	24	37	30	122	37	35
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	1	3	3	—	—	—	8	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
7	Jönköpings län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	1	1
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	1	1	47	2	2	—	1	—	53	26	26	7	5	5
14	Hälsingborg	1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	2	2	2	1	1
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	2	2
16	Hallands län	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1
17	Göteborgs o. Boh. län	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
18	Göteborgs stad	10	—	—	38	12	12	—	—	—	4	8	8	72	32	32
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
22	Örebro län	—	—	—	5	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	2
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1410	**96**	**80**	**3 875**	**130**	**126**	**706**	**17**	**17**	**6 322**	**1 120**	**1 073**	**317**	**19**	**19**	**14**	**1**	**1**	**29 969**	**6 941**	**6 923**	
649	37	29	1 569	78	77	384	3	3	2 138	361	334	199	10	10	11	1	1	1 960	133	133	1
31	3	3	96	6	6	9	—	—	302	23	22	6	—	—	—	—	—	1 165	343	343	2
10	1	1	30	2	2	7	1	1	75	14	12	1	—	—	—	—	—	353	221	210	3
4	—	—	14	1	1	3	—	—	49	13	13	1	—	—	—	—	—	342	65	65	4
17	1	1	52	2	2	9	—	—	134	32	31	3	1	1	1	—	—	704	147	146	5
30	—	—	58	1	—	6	—	—	182	16	9	2	—	—	—	—	—	308	8	6	6
5	1	1	9	—	—	11	—	—	56	8	8	1	—	—	—	—	—	424	163	163	7
2	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	1	—	—	—	—	—	—	414	28	28	8
16	—	—	22	—	—	6	1	1	92	3	3	1	—	—	—	—	—	919	210	210	9
2	—	—	5	1	1	5	—	—	17	1	1	1	—	—	—	—	—	108	129	129	10
5	—	—	32	2	2	7	—	—	95	15	14	4	—	—	1	—	—	1 578	175	173	11
3	—	—	11	—	—	4	—	—	48	4	3	—	—	—	—	—	—	205	121	121	12
144	6	6	202	1	1	37	2	2	465	69	69	29	—	—	1	—	—	1 054	146	146	13
43	5	5	69	—	—	25	—	—	191	19	18	4	—	—	—	—	—	457	12	12	14
31	3	1	85	5	5	13	1	1	214	28	28	7	—	—	—	—	—	1 224	237	237	15
8	—	—	40	—	—	8	—	—	76	7	7	5	—	—	—	—	—	203	33	33	16
14	3	1	23	5	5	4	—	—	91	19	19	—	—	—	—	—	—	702	493	493	17
281	33	29	729	26	24	106	7	7	1 002	440	434	40	8	8	—	—	—	2 717	305	305	18
12	—	—	28	—	—	9	—	—	138	5	5	1	—	—	—	—	—	1 093	557	557	19
5	—	—	25	—	—	6	1	1	76	1	1	1	—	—	—	—	—	526	118	118	20
14	2	2	41	—	—	5	—	—	110	5	5	2	—	—	—	—	—	1 712	289	289	21
20	—	—	52	—	—	13	1	1	147	3	3	2	—	—	—	—	—	1 156	132	131	22
8	1	1	25	—	—	6	—	—	84	17	17	1	—	—	—	—	—	840	153	153	23
7	—	—	24	—	—	3	—	—	42	5	5	1	—	—	—	—	—	1 560	375	375	24
16	—	—	39	—	—	5	—	—	104	6	6	3	—	—	—	—	—	1 169	142	142	25
7	—	—	47	—	—	4	—	—	82	—	—	2	—	—	—	—	—	2 271	424	423	26
4	—	—	10	—	—	8	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	1 313	723	723	27
2	—	—	2	—	—	—	—	—	17	2	2	—	—	—	—	—	—	635	125	125	28
20	—	—	86	—	—	3	—	—	243	3	3	—	—	—	—	—	—	2 857	934	934	29
857	**83**	**77**	**945**	**123**	**99**	**2 298**	**882**	**764**	**241**	**301**	**240**	**507**	**154**	**110**	**12 895**	**10782**	**8 125**	**1 460**	**29**	**21**	
167	31	29	431	46	31	965	254	228	135	161	123	263	49	35	3 066	3 114	2 336	422	—	—	1
1	—	—	17	—	—	78	30	30	2	—	—	24	2	2	641	440	352	3	—	—	2
—	—	—	1	—	—	9	8	7	1	2	2	2	1	1	267	232	195	10	—	—	3
—	—	—	3	—	—	24	10	9	5	6	6	11	10	8	478	378	264	91	24	16	4
3	2	2	20	1	1	53	23	20	3	5	4	15	8	5	722	451	305	40	—	—	5
—	—	—	—	3	2	8	7	2	1	3	3	—	—	—	97	100	76	25	1	1	6
2	1	1	5	3	2	34	26	16	2	5	4	5	2	1	417	225	163	19	—	—	7
—	—	—	1	—	—	17	18	11	—	—	—	3	1	1	179	135	99	—	—	—	8
—	—	—	5	3	3	31	2	2	1	1	1	6	—	—	281	147	126	18	—	—	9
1	—	—	7	—	—	13	4	3	5	1	1	2	2	2	122	56	48	—	—	—	10
2	1	1	3	1	1	30	15	11	8	5	3	—	—	—	437	266	210	—	—	—	11
3	1	1	10	1	1	92	39	39	—	1	—	5	2	2	422	313	233	4	—	—	12
91	21	21	176	20	19	193	45	43	2	27	26	17	1	—	857	783	617	103	—	—	13
2	—	—	11	7	7	71	21	17	2	8	5	4	2	1	245	202	160	47	—	—	14
3	3	3	18	5	3	39	19	15	12	10	7	4	3	1	382	333	215	46	2	2	15
—	—	—	—	—	—	20	10	8	1	2	2	1	1	1	127	92	74	16	—	—	16
—	—	—	11	2	2	69	32	25	2	1	1	7	4	1	222	155	88	28	—	—	17
75	18	14	177	20	18	229	84	72	50	51	44	86	32	29	1 195	1 322	1 035	439	2	2	18
—	—	—	2	—	—	12	3	3	—	1	—	3	2	1	152	120	87	—	—	—	19
1	1	1	7	—	—	35	27	16	—	—	—	10	13	5	443	357	212	55	—	—	20
—	—	—	—	1	—	15	16	13	—	—	—	3	2	2	230	190	151	—	—	—	21
—	1	1	9	2	1	42	37	28	5	4	2	16	9	4	402	412	266	22	—	—	22
2	2	2	18	3	3	35	30	28	3	5	4	9	4	4	380	247	206	57	—	—	23
—	—	—	—	—	—	48	21	20	—	—	—	—	—	—	287	140	115	—	—	—	24
—	—	—	2	—	—	28	10	8	1	2	2	4	1	1	262	184	158	15	—	—	25
—	—	—	1	—	—	5	3	3	—	—	—	—	—	—	33	20	18	—	—	—	26
—	—	—	6	5	5	70	72	72	—	—	—	3	3	3	184	149	146	—	—	—	27
2	—	—	1	—	—	27	16	15	—	—	—	2	—	—	201	163	114	—	—	—	28
2	1	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	164	56	56	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 augusti 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	100	3 536	12 783	16 319	610	1 873	2 483	15·2	17·9
Bleck- o. plåtslagareförb. .	45	2 239	—	2 239	536	—	536	23·9	25·3
Bokbindareförbundet . . .	87	1 840	3 538	5 378	345	439	784	14·6	15 3
Bryggeriindustriarb.-förb. .	94	4 740	1 506	6 246	246	107	353	5·7	5·3
Byggnadsträarbetareförb. [1] .	118	4 169	—	4 169	1 818	—	1 818	43·6	43·4
De förenade förbunden . .	41	3 615	1 528	5 143	314	151	465	9·0	9·6
Elektriska arbetareförb. . .	84	4 171	—	4 171	920	—	920	22·1	23·5
Gjutareförbundet	102	5 557	4	5 561	1 048	2	1 050	18·9	18·4
Grov- o. fabriksarb.-förb.[1] .	307	19 628	3 645	23 273	5 515	792	6 307	27·1	26·9
Gruvindustriarbetareförb. .	31	4 419	46	4 465	1 581	25	1 606	36·0	41·0
Handelsarbetareförb. . . .	226	15 301	7 744	23 045	2 429	553	2 982	12·9	12·9
Kommunalarbetareförb. . .	195	23 507	5 071	28 578	1 646	276	1 922	6·7	6·4
Litografförbundet	17	2 047	119	2 166	203	13	216	10·0	10·7
Livsmedelsarbetareförb. . .	132	14 694	6 229	20 923	2 155	1 013	3 168	15·1	14·0
Metallindustriarb.-förb. . .	234	95 179	4 202	99 381	19 815	555	20 370	20·5	20·0
Järnbruksarbetare . . .	56	22 222	8	22 230	2 885	3	2 888	13·0	12·1
Verkstadsarbetare . . .	178	72 957	4 194	77 151	16 930	552	17 482	22·7	22·4
Murareförbundet [1]	38	1 026	—	1 026	436	—	436	42·5	43·7
Målareförbundet [1]	93	3 016	—	3 016	485	—	485	16·1	21·2
Pappersindustriarb.-förb. .	126	23 859	1 263	25 122	2 964	266	3 230	12·9	12·7
Sadelm.- o. tapetseraref. .	38	1 634	269	1 903	549	90	639	33·6	32·3
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	52	6 339	3 646	9 985	990	251	1 241	12·4	15·5
Stenindustriarbetareförb. .	106	6 384	1	6 385	3 622	—	3 622	56·7	51·1
Sågverksindustriarb.-förb. .	278	21 279	2	21 281	8 419	—	8 419	39·6	35·3
Sågverks- o. trädgårdsarb.	144	12 536	1	12 537	3 676	—	3 676	29·3	27·0
Flottnings- o. skogsarb.	134	8 743	1	8 744	4 743	—	4 743	54·2	48·7
Textilarbetareförbundet . .	95	9 202	15 409	24 611	643	969	1 612	6·5	8·0
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	531	1 908	2 439	11	89	100	4·1	4·2
Transportarbetareförb. . .	102	12 614	65	12 679	3 630	53	3 683	29·0	27·1
Träindustriarbetareförb. . .	169	11 121	97	11 218	3 557	34	3 591	32·0	32·7
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	194	—	194	32	—	32	16·5	17·0
Typografförbundet	103	9 005	512	9 517	1 031	54	1 085	11·4	9·6
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	101	5 807	—	5 807	1 451	—	1 451	25·0	27·9
Tillsammans	3 087	316 653	69 587	386 240	67 001	7 605	74 606	19·3	19·4
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	76	3 511	—	3 511	2 080	—	2 080	59·2	61·9
Summa	3 163	320 164	69 587	389 751	69 081	7 605	76 686	19·7	19·8

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under augusti uppgivits till inalles 368 663, vilket i genomsnitt motsvarar 4·8 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

[1] De avdelningar, som voro berörda av den pågående byggnadskonflikten, äro *icke medtagna i statistiken*, enär det visade sig omöjligt att inom dessa avdelningar uppdraga någon bestämd gräns mellan de av konflikten berörda och de av annan orsak arbetslösa medlemmarna.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932					1933							
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	28·8	27·6	28·6	25·5	21·9	21·0	[1] 19·4	19·3
Ansökn. per 100 lediga platser .	366	351	395	661	689	569	565	577	510	458	451	503	476
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	2·41	·	·	2·38	·	·	2·30	·	·	2·69	·	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	91·2	·	90·3	88·4	·	·	86·0	·	·	89·6	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	24·7	25·5	27·3	28·8	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	29·2	29·6	31·8	35·1	42·8	43·5	42·8	35·4	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	117	122	131	146	173	187	190	166	140	101	88	86	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	29	59	73	81	83	77	69	64	53	42	27	20	23
Ansökn. per 100 lediga platser .	629	453	401	471	489	513	489	511	468	419	470	628	556
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	·	78·5	·	·	76·9	·	·	77·7	·	·	90·1	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	23·0	22·8	21·9	22·2	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	19·5	19·6	19·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 936	2 930	2 817	2 872	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	2 476
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	97·5	97·0	98·6	98·4	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	77	81	70	103	103	96	89	83	70	65	61	56	56
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	30·6	29·8	29·1	30·5	34·5	41·8	38·1	30·0	26·5	28·7	[1] 27·7	27·6	—
Arbetslöshetsindex	25·7	25·6	25·4	26·9	29·5	35·3	31·7	27·2	24·2	25·0	23·7	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	39·4	37·2	35·4	33·7	35·5	43·0	40·3	39·3	37·0	34·1	29·9	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	44·0	43·6	42·9	43·2	45·1	46·2	47·4	·	46·3	44·7	·	·	26·3
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 992	1 850	1 721	1 769	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·8	12·8	12·9	12·7	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	269	276	298	330	368	398	401	380	351	321	308	301	291
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	18·7	18·7	19·3	21·6	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	75	·	·	76	·	·	75	·	·	82	·	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	85	·	·	83	·	·	82	·	·	83	·	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	264	260	248	255	277	316	331	319	310	283	257	240	236
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	298	296	265	293	307	352	369	356	345	314	289	270	266
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	946	949	956	1 039	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	884	824	—
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)	63·6	67·3	67·8	67·5	66·8	65·0	66·1	67·9	68·7	68·7	66·0	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	3 256	5 957	8 901	10 715	13 727	16 511	15 487	14 512	11 680	4 858	2 822	1 568	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	93·7	92·8	92·6	91·5	89·2	90·0	92·7	95·0	97·0	103·8	102·2	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	9 650	8 762	13 806	17 601	17 314	14 777	13 886	13 087	10 377	5 993	3 769	3 690	3 930
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	8·6	6·8	6·8	8·0	9·9	13·0	13·6	13·6	12·7	11·7	11·0	—	—
Sysselsättningsindex (1927 = 100)	71·6	72·0	77·7	71·9	63·3	62·3	64·2	66·5	67·9	70·8	71·3	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	12·5	12·3	12·4	13·5	16·9	20·5	20·7	20·2	17·9	16·6	—	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	461	487	534	609	747	873	918	878	796	727	675	636	—
Sysselsättningsindex (1928 = 100)	88·2	86·3	85·7	82·4	75·0	66·8	—	69·1	75·1	79·8	—	—	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	29	29	30	30	32	33	32	31	30	28	27	26	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	603	530	554	459	429	463	433	416	438	427	484	491	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	·	30	22	28	31	38	45	44	38	30	25	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	12	11	10	12	14	24	25	23	20	15	12	—	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	13	13	16	23	23	28	29	28	23	29	29	23	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	21·4	20·4	22·0	22·8	25·5	25·5	24·3	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	86·0	86·7	84·7	83·2	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	56·0	58·5	59·9	59·4	58·3	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	58·6	61·5	62·0	60·9	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	60·0	64·1	—	—
Arbetslöshet, i %	25·1	24·8	23·9	24·2	24·9	25·8	26·0	26·6	26·1	[1] 25·8	[1] 24·5	23·8	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	29·6	·	·	28·1	·	·	26·5	·	·	25·7	·	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	56	56	55	52	53	52	50	51	52	55	56	57	57

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under tredje kvartalet 1933.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet juni—juli 1933 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 660—661) och tabellen över kreaturspriser i vissa större städer (sid. 659) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Först under det nu gångna kvartalet har prisregleringen å mjölk påverkat den genomsnittliga prisnivån inom detaljhandeln. Medelpriset å *oskummad mjölk*, som varit stillastående ända sedan maj 1932, har sålunda under kvartalets sista månad undergått höjning med 1 öre per liter, från 20 till 21 öre, varemot priset å *separerad* vara kvarstår oförändrat i 7 öre. *Smörpriserna*, som redan under förra kvartalet undergingo höjningar, ha under det nu gångna stigit ytterligare, särskilt under juli och augusti. Den svenska partinoteringen steg sålunda från 2·05 kr. per kg vid månadsskiftet juni—juli till 2·30 kr. i slutet av augusti. Därmed var den vid mjölkregleringens genomförande avsedda prisnivån uppnådd och noteringen har därefter varit stillastående. Detaljpriserna ha i stort sett hållit jämna steg med partinoteringarna; för samtliga rapportveckor i september noterades ett genomsnittligt detaljpris av 2·73 kr. per kg för mejerismör och 2·48 kr. för landssmör mot resp. 2·41 och 2·20 kr. vid förra kvartalsskiftet. I fjol stodo motsvarande priser i 2·32 och 2·16 kr. per kg.

Även *ostpriserna*, som under c:a ett och ett halvt års tid varit stadda i oavbrutet sjunkande, utvisa verkningar av mjölkregleringen, i det att höjningar skett, som på sina håll varit rätt kraftiga. Sveriges allmänna lantbruksssällskaps partinotering för helfet västgötaost med c:a fyra månaders lagring utgjorde i september 1·08 kr. per kg mot 0·85 kr. i juni. Uppgången av detaljpriserna har som vanligt ifråga om ost gått långsammare, och prissättningen är för närvarande mycket olika å skilda orter. De högsta noteringarna å hel-

fet ost med intill fyra månaders lagring uppvisa för närvarande Karlskrona, Mora, Norrköping och Visby med resp. 1·82, 1·80, 1·76 och 1·75 kr. pr kg, de lägsta Örebro och Lidköping med 1·26 och 1·28 kr. Medelpriset för samtliga ombudsorter var i september 1·51 kr. per kg för helfet och 1·11 kr. för halvfet vara mot resp. 1·37 och 1·04 kr. i juni samt 1·66 och 1·23 kr. i fjol.

Margarinpriset har stigit med 20 öre per kg till följd av den av riksdagen beslutade accisen å motsvarande belopp.

Färska ägg, som vanligen pläga nå sitt lägsta pris under maj för att sedan successivt stiga för varje månad, förete i år en mera ovanlig utveckling. Som nämnts i förra kvartalsredogörelsen föllo äggen sålunda ytterligare i pris även under juni; under juli höll sig prisnivån i stort konstant och först under augusti inträffade en kraftigare prisstegring, varefter tendensen varit vikande. Lantbrukssällskapets partinotering, som vid förra kvartalets slut var nere i 54 öre per kg (1 tjog = 1·2 kg), utgjorde under juli i medeltal 56 öre men steg därefter till 1·16 kr. per kg under sista veckan av augusti samt utgjorde i slutet av september 1·06 kr. Medelpriserna utgjorde i detaljhandeln vid slutet av resp. kvartalsmånader 1·21, 1·67 och 1·67 kr. per tjog mot 1·14 kr. under sista veckan i juni och 1·72 kr. i fjol. De för årstiden ovanliga prisfluktuationerna å äggmarknaden torde till stor del bero på minskad avsättning i England, dit större delen av vår äggexport äger rum.

Medelpriset å *potatis* av den nya skörden utgjorde i juli 1·07 kr. per 5 liter och har sedan som vanligt sjunkit mycket kraftigt; sålunda var priset i augusti 46 öre och i september 38 öre per 5 liter; detta pris är 5 öre lägre än för ett år sedan.

Gula ärter ha fördyrats något till följd av mindre gynnsam skörd i vissa delar av landet. Uppgången under kvartalet inskränker sig dock till 3 öre per kg i minut, men på grund av stigande partinoteringar torde ytterligare någon höjning vara att förvänta.

Mjölpriserna stego något under juli och delvis under augusti på grund av de genom statens utfästelse fastställda inlösningspriserna å spannmål men ha sedermera, när den fria prisbildningen fått göra sig gällande, åter sjunkit och lågo i september på samma nivå inom detaljhandeln som i fjol. *Brödpriserna* ha i medeltal för riket icke undergått några nämnvärda förändringar under kvartalet och utvisa i förhållande till fjolårets nivå genomsnittligt en mycket svag tendens i nedåtgående riktning.

Priserna å *slaktdjur* visa under kvartalet nedgång för kalvar, får och svin med resp. c:a 7, 13 och 20 %, varemot fullväxta nötkreatur stigit med c:a 8 %. För *kött* och *fläsk* ha prisfluktuationerna i detaljhandeln varit helt obetydliga. Sedan september månad i fjol har såväl nöt- som kalvkött sjunkit i pris med c:a 10 % samt fårkött och fläsk med vardera 6 %. Under samma tid ha priserna å nötkreatur sjunkit med c:a 13 %, kalvar med 4 %, får med 10 % och svin med drygt 25 %.

Färsk fisk utvisar under kvartalet en del förskjutningar i båda riktningarna; septemberpriserna ligga något under fjolårets prisnivå. *Salt sill* har till följd av årets svaga islandsfiske blivit något dyrare, sedan den nya fångsten

kommit i marknaden; medelpriset härå för september, 44 öre per kg, är 3 öre högre än i fjol.

Kaffenoteringarna ha fortsatt att sjunka i ungefär samma omfattning som under förra kvartalet. Detaljpriset å rostad Santosblandning utgjorde i september i medeltal 3·07 kr. per kg mot 3·16 kr. i juni och 3·32 kr. för ett år sedan. Partinoteringarna visa alltjämt fallande tendens, och enligt uppgift har den brasilianska skörden i år varit större än någonsin, men med hänsyn till valutaförhållandena torde den kommande prisutvecklingen få anses oviss. Medelpriset å *bitsocker*, som varit oförändrat ända sedan mars 1932, steg i september från 47 till 48 öre per kg, men efter septemberuppgifternas insamlande har Svenska sockerfabriksaktiebolagets partinotering sjunkit med 1 öre per kg.

Priserna å *frukt* och *grönsaker* utom bananer ha undergått de vid denna årstid sedvanliga förskjutningarna. Äpplen ha sjunkit med i medeltal 70 öre per kg sedan förra kvartalsskiftet och voro i september omkring 50 % billigare än i fjol till följd av den gynnsamma skörden inom landet. Vitkål har sjunkit med 4 öre per kg, varemot apelsiner stigit med 12 öre per dussin sedan juni månad.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—september 1933.
Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Samtliga livsmedel	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Livsmedel, bränsle och lyse[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	97	95	97
1:a kv.	96	95	99	89	91	105	105	100	98	97	98
2:a kv.	93	93	99	87	84	113	109	101	96	96	96
3:e kv.	91	93	98	93	88	110	111	101	97	94	97
4:e kv.	93	90	98	90	85	97	112	101	95	93	95
1933 1:a kv.	88	90	97	86	84	92	108	102	92	92	92
2:a kv.	89	92	96	86	81	93	107	105	92	90	92
3:e kv.	94	95	97	86	86	91	108	105	95	89	94
juli	91	96	97	86	86	96	106	105	94	90	93
augusti	94	98	97	86	86	94	109	105	95	89	95
september	97	92	97	85	85	84	110	105	95	89	94

Vad slutligen *bränsle* och *lyse* beträffar, ha samtliga artiklar utom elektriskt ljus och kokgas fallit i pris, vilket medfört sänkning av indextalet för denna post från 138 till 136 mot 144 för ett år sedan. Sänkningen har i främsta rummet betingats av alltjämt fallande vedpriser, vilka numera sjunkit med inemot 10 % sedan i fjol och med mer än 20 % sedan nyåret 1931, då prisfallet tog sin början.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326. Livsmedelsposten har kompletterats på sätt som angivits i samma årg. sid. 320.

bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med september 1933, meddelas i tabellen å sid. 656 en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72 samt efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse, som beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal						1932				1933					
	1914	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	juli	aug.	sept.
Indextal .	100	153	154	150	140	131	127	127	127	127	125	122	121	124	123	125	124

Bostad. Hyresindexen kvarstår vid detta beräkningstillfälle oförändrad med indextalet 202, enär uppgifter om hyresnivån under nu påbörjade hyresår ännu icke inkommit till styrelsen.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 och årg. 1922, sid. 155 samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att prisnivån inom detaljhandeln stigit något sedan förra kvartalsskiftet, huvudsakligen beroende på något högre priser å yllevaror. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 162 till 163; motsvarande tal i fjol var 167.

Skatter. Omräkning av kommunalskatten äger årligen rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Resultatet av nu företagna omräkning av de båda sistnämnda skatteposterna har medfört en höjning av skatteindexen från 187 till 189 mot 171 för ett år sedan. Uppgången har sin grund dels i höjningen enligt årets riksdagsbeslut av skattesatsen för den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten, dels i den inträffade allmänna stegringen av landstingsskatterna. På grund av det med hänsyn till den sjunkande inkomstnivån vid dessa beräkningar tillämpade lägre beskattningsbara inkomstunderlaget har skatteindexens höjning dock stannat vid 2 enheter.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig på dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan förra kvartalet, och indextalet för hela utgiftsposten kvarstår därför oförändrat i 175.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 656 angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna indexserie hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i nedanstående tabell.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1933.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914 juli	100	100	100	100	100	100	100
1916 dec.	152	108	168	160	109	125	139
1917 maj	174	108	190	170	109	130	152
sept.	180	112	240	210	109	150	166
1918 1 jan.	214	112	275	250	109	175	192
1 april	229	112	280	270	114	185	208
1 juli	258	112	286	285	114	195	219
1 okt.	281	112	305	350	114	220	242
1919 1 jan.	323	120	381	350	114	225	267
1 april	327	120	367	320	160	215	265
1 juli	318	120	326	310	160	210	257
1 okt.	311	130	294	330	160	215	257
1920 1 jan.	307	130	307	345	160	220	259
1 april	287	130	333	370	290	230	265
1 juli	287	130	372	390	290	235	270
1 okt.	298	155	400	390	290	245	281
1921 1 jan.	286	155	380	355	290	245	271
1 april	247	155	316	295	372	235	249
1 juli	231	155	264	270	372	225	236
1 okt.	228	163	231	250	372	220	231
1922 1 jan.	202	163	207	240	372	210	216
1 april	184	163	196	225	264	200	195
1 juli	178	163	188	210	264	195	190
1 okt.	180	163	183	205	263	195	190
1923 1 jan.	166	163	188	203	263	190	188
1 april	164	163	188	199	211	188	177
1 juli	158	163	185	196	211	188	174
1 okt.	163	178	183	194	201	187	177
1924 1 jan.	162	178	181	192	201	187	176
1 april	160	178	183	192	178	185	178
1924 1 juli	155	178	182	192	173	183	171
1 okt.	164	178	180	191	170	183	174
1925 1 jan.	171	186	181	192	170	183	178
1 april	171	186	179	192	162	182	177
1 juli	168	186	177	191	162	181	176
1 okt.	167	186	172	190	168	180	175
1926 1 jan.	163	188	171	190	168	180	174
1 april	158	188	170	188	185	179	178
1 juli	156	188	168	187	185	180	172
1 okt.	156	188	166	184	183	180	171
1927 1 jan.	155	188	186	182	183	179	171
1 april	149	198	180	181	184	179	170
1 juli	148	198	176	180	184	179	169
1 okt.	154	198	171	181	184	180	172
1928 1 jan.	152	198	168	182	184	179	171
1 april	152	199	166	184	183	179	171
1 juli	156	199	164	185	183	179	173
1 okt.	154	199	162	186	184	179	172
1929 1 jan.	150	199	159	186	184	179	170
1 april	151	200	165	185	187	178	171
1 juli	148	200	161	184	187	178	169
1 okt.	150	200	160	183	183	178	170
1930 1 jan.	145	200	160	183	183	178	167
1 april	140	205	160	181	176	178	165
1 juli	138	205	159	180	176	178	164
1 okt.	137	205	156	178	176	176	163
1931 1 jan.	132	205	155	177	176	177	161
1 april	130	206	155	175	173	177	160
1 juli	127	206	153	173	173	176	158
1 okt.	128	206	150	170	173	175	158
1932 1 jan.	127	206	149	169	173	175	157
1931 = 100							
1932 1 april	97	100	97	97	99	100	98
1 juli	96	100	95	97	99	101	98
1 okt.	97	100	94	96	98	100	98
1933 1 jan.	95	100	92	95	98	100	97
1 april	92	98	91	94	108	99	96
1 juli	93	98	90	93	108	99	96
1 okt.	95	98	89	94	109	99	97
Juli 1914 = 100							
1932 1 april	125	206	149	168	172	177	157
1 juli	124	206	146	168	172	177	156
1 okt.	125	206	144	167	171	177	156
1933 1 jan.	123	206	142	166	171	176	154
1 april	119	202	139	163	187	175	153
1 juli	120	202	138	162	187	175	153
1 okt.	123	202	136	163	189	175	154

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man, att jämförelsetalet stigit sedan förra kvartalsskiftet från 96 till 97. Anknytas vidare dessa beräkningar till den indexserie, som har juli 1914 till utgångspunkt, befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit från 153 till 154 och att levnadskostnaderna alltså numera ligga 54 % över förkrigsnivån mot 56 % ett år tidigare.

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1929—sept. 1933.

Kreatурspriser[1] (öre per kg levande vikt).	1913	1929	1930	1931	1932	Sept. 1932	April 1933	Maj 1933	Juni 1933	Juli 1933	Aug. 1933	Sept. 1933
Kor:												
Extra prima	61	68	65	55	43	44	39	38	38	40	41	41
Kl. 1	55	58	58	48	38	39	34	34	34	35	37	37
» 2	50	50	50	41	32	33	29	29	28	29	30	30
» 3	41	35	38	31	23	25	20	20	20	21	22	22
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	74	71	62	51	51	46	47	46	47	48	48
Kl. 1	60	67	65	56	45	46	41	42	41	42	43	43
» 2	50	53	54	46	37	38	34	34	34	35	36	36
Tjurar:												
Extra prima	65	69	71	54	41	42	36	36	36	38	41	41
Kl. 1	62	65	66	51	36	38	32	32	33	34	37	37
» 2	58	61	63	48	34	36	30	30	30	32	34	34
» 3	50	49	55	45	31	32	26	26	27	28	30	30
Oxar:												
Extra prima	63	68	66	55	43	44	38	39	38	39	41	41
Kl. 1	57	60	60	50	39	41	35	36	35	36	38	38
» 2	48	44	48	38	29	30	25	25	24	26	27	26
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	90	85	73	63	56	62	60	57	53	57	54
Skummjölks-	57	64	61	52	42	36	42	40	38	35	37	35
Får:												
Yngre	58	78	76	66	61	58	62	64	61	57	55	51
Äldre, feta	53	51	49	41	35	32	36	36	36	35	33	32
Svin:												
Slakterisvin	82	113	94	59	61	74	64	66	65	63	59	53
Rena, större	81	108	87	54	57	69	61	63	61	59	56	51
Suggor	68	79	60	34	35	40	37	37	35	34	33	32
Köttpriser (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	.	115	113	99	80	83	72	73	72	72	76	76
» 2	.	92	97	82	64	66	56	57	56	58	62	63
» 3	.	67	75	64	44	47	41	42	41	43	45	46
Tjurkött:												
Kl. 1	.	108	111	91	68	71	60	62	62	64	67	68
» 2	.	95	102	83	57	61	49	51	51	52	55	56
Gödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	.	155	145	126	109	98	111	111	105	93	97	96
» 2	.	134	129	112	97	89	95	95	86	75	83	80
Skummjölkskalv. » 1	.	119	116	94	74	66	75	73	67	60	67	64
Lamm	.	187	145	133	140	137	152	150	154	153	135	121
Får: fullt feta	.	147	146	128	117	112	122	119	117	113	107	103
Svin (slakterifläsk):												
Kl. 1 (50— 75 kg)	.	154	129	85	86	104	89	95	93	90	83	77
» 2 (75—100 »)	.	147	121	79	83	99	85	90	88	86	80	74
Suggor, feta	.	112	82	48	51	59	55	55	53	51	48	48
» mindre feta	.	97	74	42	42	48	45	43	42	39	38	38

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna.

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	24	24	22	21	22	22	21	21	20
2	separerad	»	6	6	19	9	9	8	8	8	8	8	8	7
3	Smör: borda- (mejeri-)	kg	236	239	657	374	384	337	339	351	339	284	255	235
4	mat- (lands-)	»	218	218	651	350	353	311	306	322	305	265	240	220
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	289	266	248	236	237	231	195	190	175
6	halvfet, » »	»	121	119	374	203	182	174	171	172	167	144	141	131
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	144	376	178	178	166	148	140	133	138	129	125
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	274	265	247	232	241	241	211	193	170
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	61	58	45	51	64	47	42	44	44
10	»	hl	·	·	963	986	937	672	783	1061	734	640	679	677
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	187	113	107	158	143	104	82	124	78
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	51	50	48	57	62	54	36	32	31
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	130	88	72	58	58	84	87	52	43	47
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	44	48	48	48	45	43	41	39	36
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	30	33	28	31	32	29	25	24	24
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	29	73	40	42	38	43	43	39	35	35	33
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	48	50	46	47	51	46	38	36	39
18	ris-, Burma- el. svenska prima	»	41	41	176	54	53	53	53	54	54	52	46	43
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	73	77	72	73	75	71	66	64	62
20	hårt, knäckebröd	»	·	·	139	95	99	93	95	97	95	89	88	87
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	64	70	66	65	65	64	62	61	60
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	46	52	48	48	48	48	46	46	47
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	156	161	156	154	153	150	145	141	138
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	46	128	77	85	79	77	77	76	75	75	74
25	billigaste sort » » mjölk	»	60	61	145	91	99	94	94	94	93	90	89	88
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	101
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	204	212	210	197	190	189	189	181	163
28	soppkött	»	100	95	333	167	175	174	164	158	156	155	150	131
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	180	493	247	255	253	240	238	239	238	225	206
30	spädkalv	»	72	70	274	144	152	152	144	140	144	145	138	126
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	223	241	238	225	225	230	231	218	201
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	159
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	197	249	238	191	205	226	210	147	141
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	132	470	204	256	248	199	210	232	217	153	147
35	» amerikanskt »	»	·	·	364	189	236	243	223	213	228	227	195	177
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	135	132	129	124	122	127	127	121	115
37	gädda	»	108	110	312	212	204	191	185	179	191	190	182	171
38	sill	»	34	35	102	72	78	75	67	66	68	70	68	63
39	strömming	»	38	39	106	66	74	75	69	66	67	67	68	62
40	torsk	»	55	57	189	100	101	97	95	92	100	100	97	92
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	154	155	154	151	152	157	155	154	150
42	kolja	»	·	·	152	120	120	116	118	117	126	124	124	122
43	Salt sill, prima Islands-	»	45	45	120	70	86	66	66	57	61	68	56	38
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	90	98	105	96	95	96	96	85	73
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	322
46	Socker, bit-	»	67	65	168	96	78	71	72	64	54	45	42	47
47	Salt, matsalt	»	·	10	31	19	19	19	19	18	17	17	16	16
48	Äpplen, ät-	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	127
49	Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	138
50	Bananer, prima	kg	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	164
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	108
52	Vitkål, svensk	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	80
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	22
54	Svagdricka	l	6	6	16	14	15	15	15	15	15	16	16	16
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	36
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	31	30	31	31	29	29	29	24	23
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1450	1400	1310	1330	1300	1260	1220	1165	1070
59	barr- » »	»	575	595	2310	1080	1055	995	1010	980	945	920	890	820
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	411	2069	782	787	787	794	713	703	688	651	633
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	242	1664	389	344	404	383	331	340	323	300	292
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	445
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	427

Sept. 1932	Okt. 1932	Nov. 1932	Dec. 1932	Jan. 1933	Febr. 1933	Mars 1933	April 1933	Maj 1933	Juni 1933	Juli 1933	Aug. 1933	Sept. 1933	Höjn. eller sänkn. i % sept. 1913—sept. 1933	Höjn. eller sänkn. i % sept. 1932—sept. 1933	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre			
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	21	+ 50·0	+ 5·0	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0	2
232	229	255	253	217	219	209	211	223	236	253	266	273	+ 15·2	+ 17·7	3
216	214	234	234	206	203	196	197	207	217	229	241	248	+ 14·8	+ 14·8	4
166	162	161	159	156	149	141	139	138	137	138	144	151	— 8·5	— 9·0	5
123	121	119	116	114	110	105	103	102	104	105	108	111	— 9·8	— 9·8	6
126	126	126	126	126	118	118	118	118	118	118	138	138	0·0	+ 9·5	7
172	208	266	220	164	178	153	125	119	115	115	146	168	+ 9·1	— 2·8	8
43	39	38	38	37	37	37	36	36	35	35	35	38	+ 40·7	— 11·6	9
642	580	563	548	539	541	535	529	523	517	492	474	575	·	— 10·4	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	46	—	—	—	11
31	31	31	31	31	31	30	30	30	30	30	31	33	+ 6·5	+ 6·5	12
46	49	50	50	50	49	47	47	46	46	46	46	47	0·0	+ 2·2	13
36	35	35	35	35	35	35	35	36	36	37	38	36	+ 16·1	0·0	14
23	23	23	23	23	23	23	23	24	24	25	25	23	+ 4·5	0·0	15
32	32	32	32	31	31	31	31	32	33	34	34	32	+ 18·5	0·0	16
39	38	38	38	35	32	31	31	31	31	31	31	31	— 13·9	— 20·5	17
42	43	43	43	43	43	42	42	42	42	42	42	42	+ 2·4	0·0	18
62	62	62	62	61	61	60	60	60	60	61	61	61	+ 48·8	— 1·6	19
86	86	86	86	86	85	85	85	85	85	86	86	86	·	0·0	20
60	60	60	59	59	59	58	58	58	58	58	59	59	+ 55·3	— 1·7	21
47	47	47	47	46	46	46	46	45	45	45	46	45	+ 50·0	— 4·3	22
137	137	137	137	136	137	136	136	136	136	136	136	136	+ 81·3	— 0·7	23
74	74	73	73	73	73	73	73	72	72	72	72	72	+ 67·4	— 2·7	24
87	87	87	87	86	86	86	85	86	86	86	86	86	+ 43·3	— 1·1	25
101	101	101	101	100	100	100	100	100	100	101	101	100	·	— 1·0	26
163	161	157	155	153	152	149	147	147	148	149	149	148	+ 17·5	— 9·2	27
131	129	125	122	120	118	116	114	114	113	113	113	113	+ 8·7	— 13·7	28
206	201	194	194	194	192	189	188	190	191	189	188	186	+ 39·8	— 9·7	29
125	124	120	120	119	117	115	114	114	114	114	114	114	+ 54·1	— 8·8	30
204	192	185	183	185	183	184	190	195	196	200	200	192	+ 43·8	— 5·9	31
157	156	153	151	149	147	144	143	142	142	142	141	140	·	— 10·8	32
156	155	152	150	146	144	143	143	146	147	148	147	145	+ 5·1	— 7·1	33
159	160	157	155	152	150	149	149	151	153	153	153	151	+ 4·9	— 5·0	34
179	179	179	183	183	180	177	176	175	174	174	174	171	·	— 4·5	35
112	114	113	115	116	118	117	112	101	96	104	109	107	+ 42·7	— 4·5	36
173	169	162	165	168	168	169	155	140	141	159	166	160	+ 45·5	— 7·5	37
67	59	59	59	56	55	54	58	59	62	78	70	61	+ 56·4	— 9·0	38
58	60	63	60	62	63	62	58	53	57	61	57	57	+ 46·2	— 1·7	39
93	93	89	90	90	90	89	89	88	89	89	89	89	+ 61·8	— 4·3	40
152	150	149	151	153	154	152	147	142	143	148	151	148	+ 85·0	— 2·6	41
120	118	118	121	124	125	123	120	116	113	116	115	111	·	— 7·5	42
41	39	38	38	37	36	36	36	36	36	36	41	44	— 2·2	+ 7·3	43
72	72	71	71	70	70	69	70	69	69	69	68	68	+ 25·9	— 5·6	44
332	335	337	338	331	327	323	322	318	316	313	309	307	·	— 7·5	45
47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	48	— 28·4	+ 2·1	46
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	·	0·0	47
123	115	120	124	123	121	121	121	126	129	132	122	59	·	— 52·0	48
170	174	162	125	100	101	103	103	105	112	119	127	124	·	— 27·1	49
160	160	160	160	160	160	160	160	168	169	169	169	169	·	+ 5·6	50
107	107	108	108	107	106	106	107	106	106	107	107	107	·	0·0	51
22	19	19	19	21	21	22	23	24	26	31	27	22	·	0·0	52
22	22	22	22	22	22	24	24	24	24	24	24	24	·	+ 9·1	53
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0	54
36	36	36	36	36	36	35	35	35	35	35	35	35	·	— 2·8	55
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	23	22	+ 4·8	— 12·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
1015	1000	995	990	980	970	965	960	955	955	940	935	925	+ 28·5	— 8·9	58
780	770	765	755	750	740	735	730	725	725	725	720	715	+ 24·3	— 8·3	59
638	632	629	625	627	627	627	626	626	622	623	614	611	+ 52·8	— 4·2	60
293	290	290	290	291	289	290	290	290	289	288	287	286	+ 22·7	— 2·4	61
445	441	437	438	439	439	439	438	438	437	435	435	433	·	— 2·7	62
427	425	424	423	425	424	423	423	423	421	419	417	415	·	— 2·8	63

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	24	23	23	20	21	19	20	19	18
2	separerad	»	9	7	9	7	6	8	8	6	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	270	270	270	270	270	265	270	265	253
4	mat- (lands-)	»	233	255	251	259	265	245	254	256	237
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	167	148	163	155	160	144	176	145	130
6	halvfet, » »	»	121	120	121	108	109	100	148	125	97
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	139	138	189	138	138	139	139	138	189
8	Ägg, svenska, färska	tjog	187	175	164	152	157	152	165	150	158
9	Potatis: gammal	5 l	41	42	40	40	48	44	48	36	33
10	»	hl	675	714	642	643	643	469	558	—	488
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	30	26	34	25	26	30	30	29	40
13	Bruna bönor, holländska	»	48	46	43	48	46	43	50	49	50
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	34	34	37	36	35	34	35	35
15	råg-, samm. el. toppat. svenskt	»	22	24	21	25	25	24	24	24	23
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	31	31	30	33	32	30	29	31	31
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	34	27	30	33	30	34	30	33	30
18	ris-, Burma-el. svenska prima	»	46	40	43	42	40	45	35	42	40
19	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	66	65	60	56	55	66	58	64	69
20	Rågbröd: hårt knäckebröd	»	97	95	81	72	80	93	95	88	89
21	sötlimpa eller siktbröd	»	63	66	78	62	70	61	61	56	59
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	50	42	49	46	32	41	47	47	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	145	110	155	134	141	147	118	129	132
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	67	69	83	74	62	65	88	58	79
25	billigaste sort » » mjölk	»	118	100	93	84	94	93	118	77	87
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	122	88	101	107	94	106	93	96	96
27	Nötkött, färskt: stek	»	156	150	170	137	146	132	158	137	145
28	soppkött	»	101	119	105	112	118	112	109	124	129
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	173	172	211	173	185	178	209	169	174
30	spädkalv	»	—	100	98	—	116	—	—	97	118
31	Fårkött, färskt, stek	»	181	200	233	213	238	210	233	193	182
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	155	154	156	163	135	120	129	127	144
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	168	156	159	142	157	139	157	131	140
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	173	163	166	142	160	148	150	126	147
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	126	108	125	90	104	129	102	101	123
37	gädda	»	171	173	186	149	156	160	145	159	169
38	sill	»	64	71	—	60	73	65	58	68	72
39	strömming	»	56	64	70	58	60	60	54	56	63
40	torsk	»	124	124	145	150	101	118	96	—	94
41	rödspotta (spätta)	»	143	141	178	150	152	138	153	—	134
42	kolja	»	122	112	135	114	118	125	112	100	110
43	Salt sill, prima Islands-	»	50	40	44	39	40	40	49	40	49
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	61	70	77	65	79	68	73	70
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	347	340	305	315	302	313	313	328	305
46	Socker, bit-	»	45	46	49	46	46	47	47	46	48
47	Salt, matsalt	»	16	15	20	17	15	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	50	26	42	35	50	58	60	40	77
49	Apelsiner, medelstora	dussin	132	123	146	132	100	125	150	135	120
50	Bananer, prima	kg	160	160	160	170	170	170	170	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	110	108	116	108	98	100	108	105	118
52	Vitkål, svensk	»	25	22	13	25	28	23	19	24	25
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	22	23	25	22	22	27	25	22	23
54	Svagdricka	l	24	17	18	15	16	20	15	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	35	23	38	30	34	36	33	39
56	Fotogen, Water White	l	20	19	19	20	23	21	20	21	22
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	18	15	—	20
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1105	935	1000	895	1000	750	915	765	875
59	barr-, » »	»	855	585	700	615	700	615	765	565	670
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	575	650	593	650	575	650	575	550	500
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	270	325	300	300	—	325	275	275	325
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	395	417	446	481	405	535	468	452	434
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	349	360	424	490	429	458	445	456	414

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
18	16	22	18	20	20	22	21	21	20	20	20	20	20	22	20	1
5	8	9	5	5	7	6	7	7	6	6	5	8	6	10	5	2
256	260	280	270	265	270	260	270	270	270	270	270	280	281	291	279	3
213	244	242	242	238	235	250	255	—	—	—	—	255	250	257	217	4
152	150	159	163	175	182	162	156	136	141	131	148	154	153	158	140	5
110	—	—	100	129	137	—	100	101	—	—	120	100	107	113	—	6
138	138	139	138	139	138	138	139	139	139	137	135	137	138	139	138	7
146	151	148	147	151	155	158	162	151	156	156	160	158	159	169	142	8
38	40	40	35	37	37	32	32	40	38	30	33	29	40	37	45	9
525	600	600	643	—	665	417	409	—	500	415	325	450	675	454	758	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
30	40	30	26	34	35	34	34	34	35	35	35	35	34	40	30	12
47	48	44	45	46	45	48	46	45	47	47	45	49	49	45	48	13
35	37	34	35	38	39	34	35	37	36	37	35	35	35	35	35	14
22	25	20	23	22	24	20	26	26	23	24	22	23	22	23	24	15
32	34	29	33	34	35	30	32	31	31	32	32	31	31	31	31	16
33	35	30	30	30	32	31	30	26	30	30	30	30	32	33	29	17
47	47	37	48	41	46	50	49	47	45	45	45	38	43	40	44	18
63	62	61	60	65	65	66	64	65	64	65	68	70	64	70	70	19
82	87	90	90	99	95	98	104	95	91	92	105	92	94	87	91	20
44	50	51	50	55	50	36	39	39	39	53	41	48	54	65	58	21
34	45	37	41	43	36	27	31	30	29	38	33	41	45	49	48	22
140	140	98	125	125	141	140	140	139	123	106	130	121	116	131	150	23
60	60	64	90	74	80	—	75	—	—	—	65	—	75	94	82	24
68	79	79	74	90	87	70	78	72	80	68	83	75	82	103	83	25
83	94	84	87	110	99	87	88	106	96	101	98	88	98	136	118	26
138	141	126	160	138	152	155	168	158	159	138	160	138	138	168	135	27
117	125	111	130	91	122	126	128	130	116	116	115	111	99	111	95	28
146	179	163	190	151	204	166	245	175	180	179	184	167	155	181	180	29
109	120	126	135	—	129	131	118	110	108	110	102	114	—	91	104	30
183	194	153	180	156	203	236	247	227	244	240	183	198	171	184	177	31
127	140	121	163	131	153	146	150	145	130	120	163	144	118	133	130	32
138	150	131	153	135	133	124	130	130	129	118	100	134	124	151	146	33
140	151	140	155	135	134	137	150	143	140	138	140	172	132	159	150	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
98	114	121	68	—	84	118	135	125	—	116	100	—	—	123	—	36
153	173	140	145	141	127	188	166	180	167	197	179	180	—	179	—	37
60	57	—	—	63	—	60	73	73	71	63	—	68	38	52	43	38
60	51	47	56	56	33	50	61	—	—	63	35	75	70	86	—	39
90	100	57	55	105	34	45	57	55	50	55	40	50	28	53	43	40
138	140	—	—	144	90	120	175	133	133	138	125	141	106	147	128	41
109	130	100	—	119	—	139	128	125	—	—	110	84	75	74	74	42
43	50	39	43	40	48	43	38	35	40	43	45	45	46	57	39	43
—	—	—	78	55	80	—	—	—	—	—	—	—	60	68	55	44
283	276	307	315	323	334	276	290	279	298	262	270	333	294	320	288	45
46	48	45	46	50	48	46	45	46	48	47	47	46	46	46	45	46
15	20	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	16	15	15	15	47
88	46	100	45	48	60	58	53	63	73	51	54	40	43	65	47	48
125	175	121	150	110	138	150	—	138	—	129	—	115	107	115	90	49
170	170	170	170	170	170	170	160	137	165	170	165	170	165	160	160	50
103	110	100	113	113	120	104	100	94	110	105	100	100	100	107	100	51
15	30	27	28	20	14	25	12	18	14	10	10	12	22	20	18	52
23	22	25	22	27	24	24	23	24	26	24	24	26	22	25	22	53
15	15	15	12	11	14	12	12	11	11	12	9	13	10	18	15	54
31	44	37	46	44	40	24	41	36	40	30	35	35	37	25	41	55
23	25	20	20	18	23	20	20	20	20	20	20	20	21	21	20	56
—	—	20	17	19	17	16	15	15	18	13	18	—	—	12	—	57
700	800	675	735	1000	765	1050	1575	1200	1435	1300	1300	1100	1100	1300	1250	58
525	600	465	575	650	600	800	1375	1000	1400	1200	1100	840	800	1095	1000	59
600	550	675	600	725	700	525	519	525	592	550	615	650	575	552	500	60
300	370	—	250	300	290	210	188	180	198	235	212	225	250	234	225	61
450	500	414	427	400	345	350	330	340	356	330	305	390	400	376	429	62
425	480	383	415	400	360	350	281	320	344	330	330	396	356	352	409	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Linköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	18	22	16	15	22	22	22	20	19
2	separerad	»	10	8	7	5	8	6	7	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	274	279	280	278	265	270	250	265	269
4	mat- (lands-)	»	213	236	248	232	246	245	225	247	264
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	136	165	128	143	170	144	150	126	132
6	halvfet, » »	»	—	118	82	—	107	93	—	95	—
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	138	138	138	138	138	138	138	135	139
8	Ägg, svenska, färska	tjog	148	166	151	147	157	181	142	152	169
9	Potatis: gammal	5 l	40	35	40	33	41	40	29	33	39
10	»	hl	675	393	780	525	668	—	—	695	607
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	35	38	28	33	36	29	35	28	30
13	Bruna bönor, holländska	»	46	48	48	45	46	49	45	40	44
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	36	34	35	36	36	36	36	33	33
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	24	21	20	22	23	24	23	24	22
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	32	30	31	33	32	32	31	30	31
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	32	30	30	30	32	32	32	30	34
18	ris-, Burma-el. svenska prima	»	43	45	40	45	38	46	35	38	43
19	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	69	64	61	63	57	60	60	58	54
20	Rågbröd: hårt knäckebröd	»	103	86	85	85	89	80	90	85	82
21	sötlimpa eller siktbröd	»	61	61	71	73	71	63	68	59	54
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	47	53	50	50	52	50	57	52	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	140	144	121	138	148	160	150	125	125
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	59	68	59	63	75	67	62	68	56
25	billigaste sort » » mjölk	»	76	78	71	83	100	77	87	100	64
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	85	92	80	85	91	80	102	100	93
27	Nötkött, färskt: stek	»	175	147	148	147	145	150	140	142	138
28	soppkött	»	121	123	115	115	101	105	106	97	93
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	180	158	170	175	169	180	220	179	160
30	spädkalv	»	100	115	105	115	100	—	133	75	—
31	Fårkött, färskt, stek	»	200	191	188	180	193	180	162	192	203
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	140	126	130	150	140	140	140	120	150
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	150	148	141	143	151	150	155	152	158
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	160	149	156	147	150	160	154	150	160
35	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	100	120	82	115	122	122	132	97	109
37	gädda	»	125	168	122	158	150	169	176	148	154
38	sill	»	70	60	52	60	70	74	52	62	65
39	strömming	»	80	77	62	68	70	70	77	58	52
40	torsk	»	—	58	68	96	106	105	118	—	128
41	rödspotta (spätta)	»	150	129	160	125	150	147	--	147	150
42	kolja	»	94	97	114	84	99	107	139	103	118
43	Salt sill, prima Islands-	»	50	49	40	50	52	50	45	45	40
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	62	65	70	65	79	84	55	66	70
45	Kaffe, rostat, Santosblandning	»	290	307	304	315	302	305	308	253	289
46	Socker, bit-	»	48	48	47	49	51	49	49	46	47
47	Salt, matsalt	»	15	15	20	15	15	18	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	50	43	135	63	45	25	40	52	25
49	Apelsiner, medelstora	dussin	102	112	108	100	110	—	100	117	133
50	Bananer, prima	kg	160	165	170	170	170	170	170	170	170
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	100	100	110	100	110	110	106	95	108
52	Vitkål, svensk	»	20	19	18	20	20	—	20	23	23
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	28	25	22	22	25	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	15	15	15	12	20	15	15	15	13
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	33	25	41	39	39	29	34	34
56	Fotogen, Water White	l	21	19	20	21	22	22	22	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	20	—	19	—	20	—	—	16	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	975	1225	850	785	975	900	900	1000	1045
59	barr-, » »	»	675	900	585	550	775	650	650	740	685
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	525	580	550	600	550	550	650	508	625
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	250	263	290	280	275	—	350	300	270
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	431	383	448	457	450	450	500	374	454
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	457	373	415	438	441	450	500	387	443

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget o. Gällivare	Kiruna	Samtliga orter	
22	21	20	22	23	22	20	20	20	25	20	20	25	25	25	**21**	1
—	—	6	7	10	8	10	10	9	8	10	10	7	—	—	**7**	2
260	266	261	286	277	285	280	277	281	288	282	296	289	282	279	**273**	3
242	240	252	248	256	264	269	265	268	259	274	220	277	254	265	**248**	4
131	140	150	180	143	145	149	141	160	160	164	153	152	147	139	**151**	5
85	113	103	—	—	113	113	108	—	106	115	128	118	110	—	**111**	6
139	137	138	137	135	134	138	138	138	139	138	139	139	136	135	**138**	7
164	185	173	196	183	184	200	197	205	195	199	190	207	204	197	**168**	8
34	28	34	35	35	41	40	34	34	43	46	—	51	44	56	**38**	9
551	—	525	429	—	643	554	476	—	686	786	533	650	—	—	**575**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	11
34	28	33	30	35	35	34	33	31	29	30	36	40	34	37	**33**	12
49	45	48	50	41	50	49	46	44	50	50	52	50	49	48	**47**	13
35	35	36	38	34	35	39	38	36	36	37	36	38	37	39	**36**	14
22	20	25	24	21	22	26	25	23	25	24	27	25	25	25	**23**	15
32	30	32	33	31	31	35	34	32	33	34	34	33	33	35	**32**	16
30	30	30	33	30	33	37	31	34	31	35	36	35	32	30	**31**	17
43	35	37	40	48	50	45	43	36	36	35	38	35	38	44	**42**	18
54	50	53	54	50	60	57	56	58	60	58	60	55	52	61	**61**	19
72	73	73	70	72	78	76	75	77	83	80	75	85	80	83	**86**	20
64	61	61	66	60	56	59	62	50	64	58	75	62	77	74	**59**	21
—	55	—	—	48	53	57	—	—	52	54	65	50	60	—	**45**	22
120	125	148	168	149	122	124	123	119	147	150	150	196	138	162	**136**	23
83	70	61	77	85	66	78	77	69	76	70	70	90	69	103	**72**	24
90	—	—	—	94	92	91	91	92	101	—	—	—	—	—	**86**	25
110	105	88	100	103	132	124	123	98	101	103	100	150	84	114	**100**	26
160	158	158	160	138	147	154	149	143	130	150	125	158	148	160	**148**	27
130	132	121	100	100	121	115	109	113	98	99	96	117	110	120	**113**	28
182	185	165	196	184	175	227	211	220	224	200	—	251	232	219	**186**	29
129	—	99	125	120	143	142	108	115	105	126	105	125	110	110	**114**	30
170	196	197	155	168	173	200	178	—	173	174	—	178	156	160	**192**	31
130	145	138	140	144	150	130	130	130	166	155	130	149	150	160	**140**	32
160	154	140	146	148	156	151	148	150	149	159	145	160	158	147	**145**	33
152	160	140	170	158	160	150	150	150	160	160	145	160	162	160	**151**	34
—	—	—	163	—	160	—	165	—	170	200	156	182	163	180	**171**	35
125	125	107	125	80	75	125	100	100	104	70	100	75	—	62	**107**	36
198	190	180	175	178	153	198	175	156	151	150	100	125	110	119	**160**	37
—	50	50	—	—	—	—	—	—	63	—	—	—	—	44	**61**	38
62	54	50	60	51	34	39	31	36	60	45	—	56	50	60	**57**	39
108	125	126	100	125	125	125	—	100	101	—	—	77	—	—	**89**	40
200	200	150	131	175	150	200	—	217	147	—	—	150	—	—	**148**	41
123	146	126	100	150	125	125	—	100	98	—	—	77	—	—	**111**	42
44	40	41	35	46	38	54	46	45	40	40	60	37	43	53	**44**	43
48	75	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**68**	44
305	280	320	300	304	305	350	353	283	316	300	344	330	291	350	**307**	45
46	48	48	50	47	49	49	48	50	49	49	50	48	50	50	**48**	46
15	14	15	15	15	15	18	16	15	15	15	18	20	19	15	**16**	47
40	55	48	92	45	38	75	75	80	78	64	88	116	68	67	**59**	48
88	117	98	110	120	125	145	127	134	114	136	129	136	140	136	**124**	49
170	170	170	175	169	170	169	169	175	180	175	178	175	185	185	**169**	50
96	97	110	107	102	115	113	108	113	109	110	109	119	118	110	**107**	51
10	23	25	22	20	30	29	21	25	36	30	45	25	28	30	**22**	52
23	23	23	23	23	23	23	24	26	23	25	30	25	29	27	**24**	53
15	15	15	18	12	15	18	18	20	22	16	25	20	20	20	**16**	54
30	39	35	40	39	35	40	40	33	27	34	55	35	28	28	**35**	55
21	19	23	25	20	20	25	25	23	27	23	27	30	35	35	**22**	56
17	—	—	—	18	—	21	—	—	19	—	—	—	—	—	**17**	57
1065	800	800	800	820	800	700	590	585	700	600	450	800	700	1000	**925**	58
775	500	600	500	660	650	580	475	515	540	500	350	665	600	900	**715**	59
600	650	600	700	575	625	700	—	750	775	600	—	725	—	900	**611**	60
350	—	350	350	275	300	350	—	450	375	325	—	275	—	—	**286**	61
485	409	550	573	450	471	450	—	396	617	491	—	455	—	—	**433**	62
460	385	500	521	456	458	450	—	330	600	441	—	434	—	—	**415**	63

Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige.

(1914=100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finansiln. partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	138	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
» 1931	158	130	110	107	115	109	109	111	104	106	101	119	98	105
» 1932	156	127	108	109	107	108	104	111	107	99	96	119	86	100
sept./okt. »	156	127	110	110	107	111	105	114	106	104	101	123	88	101
dec./jan. 1933	154	125	108	110	104	110	103	113	106	103	101	122	88	98
mars/apr. »	153	121	105	107	103	106	101	109	105	93	99	118	83	96
juni/juli »	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102
juli/aug. »	.	123	108	108	105	110	106	110	105	95	96	124	91	103
aug./sept. »	.	125	108	105	105	110	103	111	101	103	95	124	90	102
sept./okt. »	154	124	109	106	106	113	104	113	101	106	96	126	94	100

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 september—10 oktober 1933 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
542.	K. kung. ang. tillämpningen av 14 och 15 §§ i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring	15 aug.
545.	K. kung. om utsträckt tillämpning av kung. den 30 juni 1933 (nr 473) ang. förbättringsbidrag och nybyggnadslån till främjande av byggnadsverksamhet på landet	16 sept.
554.	K. kung. ang. uppgifter för hyresräkning å vissa orter i sammanhang med mantalsskrivningen för år 1934	16 »
555.	K. kung. ang. skyldighet för kommunala myndigheter att till socialstyrelsen avlämna vissa uppgifter rörande levnadskostnader	16 »
558.	K. kung. ang. lån till främjande av bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen	16 »

Litteraturöversikt.

(September 1933.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

HEDBERG, O. Arbejdsproblemet i Nutidsbelysning. Arbejderen 1 sept. 1933.

HEGARDT, H. Intryck från arbetskonferensen i Genève 1933. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1933, nr 9.

JEVONS, H. S. The causes of fluctuations of industrial activity and the price-level. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1933, nr 4.

STOLPE, H. Arbetet och dess problem. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 37.

STRAND, S. G. Internationell socialpolitik före 1919. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 38.

The seventeenth session of the international labour conference. International labour review sept. 1933.

Sverige.

LANDGREN, J. Bankerna och industrin. Tiden 1933, nr 9.

Brottsligheten i vårt land under senare år. Assurans 1933, nr 17.

Amerikas förenta stater.

Les conclusions du comité d'enquête américain sur le mouvement social. Revue du travail 1933, nr 6.

Effect of the depression on employee stock ownership. Monthly labor review aug. 1933.

Finland.

Socialpolitik och gäld i städernas finanser. Industritidningen 1933, nr 8.

Kina.

RISCHE, B. L. Die soziale und wirtschaftliche Umstellung des Chinesen auf neuzeitliche Industrialisierung. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 27.

Norge.

NISSEN, H. Moderne idéer i norsk strafferettspleie. Nordisk tidskrift 1933, nr 5.

Ryssland.

WINTERTON, P. Soviet economic development since 1928. The economic journal sept. 1933.

Tyskland.

JESSEN, A. Der Vollstreckungsschutz als sozialpolitisches Problem. Soziale Praxis 1933, nr 36.

Social- och arbetsrätten i Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 35.

Arbetarskydd.

BANASH, J. I. Fire prevention and industrial recovery. National safety news sept. 1933.

BELLANDER, J. Fall av stendammslungor vid gjutgodsrensning och något om silicos och tuberkulos. Hygiea 1933, nr 17.

BERGER, H. Über Unfälle im Kaibetrieb. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 26.

BJÖRKLUND, J. En analys av prov med stållinor. Teknisk tidskrift 1933, nr 33.

BRIGGS, G. M. Why use hazardous cleaners? National safety news sept. 1933.

FISH, E. R. Pressure vessel failures are preventable. National safety news sept. 1933.

FORSBERG, G. Köp ej maskiner med olämpliga skydd. Teknisk tidskrift 1933, nr 37.

GEHANT, J. C. Corrosion destroys, paint protects. National safety news sept. 1933.

GÖTHERSTRÖM, R. Brand- och livsfarliga brännare till blås- och tändlampor. Brandskydd 1933, nr 7.

HERBST, H. Biegewiderstand von Drahtseilen. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1933, nr 34.

KELTON, F. Carbon monoxide appears in unexpected places. National safety news sept. 1933.

KOENIGER, W. Die Klimaanlage. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1933, nr 77.

LACEY, R. B. An accident — and what then? National safety news sept. 1933.

STOTT, N. M. Safety work isn't costly. National safety news sept. 1933.

SYLVAN, T. P. Good samaritans create good will. National safety news sept. 1933.

TELEKY, L. Die notwendigsten gewerbehygienischen Massnahmen. Soziale Praxis 1933, nr 37.

WARBERG, E. B. A flood taught lessons in fire protection. National safety news sept. 1933.

Bestämning av mängden kiselsyra i andningsluft. Teknisk tidskrift 1933, nr 33.

Establishing standards of industrial sanitation. National safety news sept. 1933.

Neue Schutzvorrichtungen. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 26.

Om kilning av yxor. Skogen 1933, nr 18.

Amerikas förenta stater.

Accident statistics of the National safety council for 1932. Monthly labor review aug. 1933.

Belgien.

GOETHEM, F. VAN. Le travail salarié de la femme. Sa réglementation légale en Belgique. Revue du travail 1933, nr 6.

Frankrike.

PLANCHE, R. Safety organisation in the le Bourget works of the compagnie électro-mécanique. Industrial safety survey 1933, nr 4.

Statistique des accidents déclarés en 1931 dans les professions soumises à la loi du 9 avril 1898 et aux lois qui l'ont complétée. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1933.

Nederländerna.

Centraal Verslag der Arbeidsinspectie over 1932. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1933, nr 8.

De Ongevallenstatistiek 1929. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1933, nr 8.

Storbritannien.

TWIGG, H. J. Statutory regulation on employment of young workers. The co-operative review sept. 1933.

Säkerhetskonventionerna från brittisk synvinkel. Nautisk tidskrift 1933, nr 9.

Tyskland.

MARTENS, H. A. Eine Reihe neuer Unfallverhütungsbilder für die Werkstättenbetriebe der Deutschen Reichsbahn-Gesellschaft. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 26.

Occupational anthrax in Germany in 1931 and 1932. International labour review sept. 1933.

Arbetslön och arbetstid.

LASSEN, R. 40 Timers Arbejdsuge — Lördagen fri? Socialt Tidsskrift 1933, nr 7/8.

La technocratie et la journée de travail. Revue du travail 1933, nr 6.

Wages and hours of work in the coal-mining industry in 1931. International labour review sept. 1933.

Amerikas förenta stater.

Wage changes in the United States of America, 1929—1933. International labour review sept. 1933.

Wages and hours of union blacksmiths. Monthly labor review aug. 1933.

Wages and hours of union hotel and restaurant employees. Monthly labor review aug. 1933.

Finland.

Tolkningen av lagen om åtta timmars arbetstid. Industritidningen 1933, nr 8.

Frankrike.

Contre l'introduction de la semaine de 40 heures en France. Revue du travail 1933, nr 7.

Enquête sur les salaires en France en octobre 1932. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1933.

Les salaires dans l'agriculture en 1932. Bulletin du ministère du travail 2 kv. 1933.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

MORREN, H. J. Opmerkingen over het begrip »werkloosheid». Tijdschrift van den nederlandschen werkloosheids-raad 1933, nr 9.

Les causes technologiques du chômage. Revue du travail 1933, nr 6.

L'organisation nationale de l'indemnité de chômage. Revue du travail 1933, nr 6.

Sverige.

CASPARSSON, R. Den ekonomiska krisen och arbetslöshetsfrågan i Sverige. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 7/8.

Det statliga nödhjälpsprogrammet och byggnadsmarknaden. Meddelande från Stockholms byggmästareförening aug. 1933.

Amerikas förenta stater.

HALLONQVIST, T. Industriell revolution i Förenta Staterna. Affärsekonomi 1933, nr 11.

SEESEMANN, K. Amerikanische Wirtschaftsexperimente. Der Arbeitgeber 1933, nr 18.

[SHELTON, S.] Amerikanska synpunkter på recovery-aktionen. Industria 1933, nr 20.

VANNER, A. Mera om Roosevelts aktion mot arbetslösheten. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 35.

Den amerikanska klappjaktens fortgång. Industria 1933, nr 20.

Code of fair competition for the cotton-textile industry. Monthly labor review aug. 1933.

Les coopératives d'entr'aide chez les chômeurs aux Etats-Unis. Revue du travail 1933, nr 7.

President's reemployment agreement. Monthly labor review aug. 1933.

Study of needy unemployed in Philadelphia. Monthly labor review aug. 1933.

Frankrike.

Le régime des prix et le chômage en France. Revue du travail 1933, nr 6.

Storbritannien.

Englands verkstadsindustri och arbetslösheten. Verkstäderna 1933, nr 9.

Persons insured against unemployment in Great Britain at July, 1932. The Ministry of labour gazette 1933, nr 9.

Tyskland.

KROHN. Der Stand der Arbeitsbeschaffung. Der Arbeitgeber 1933, nr 17.

Der erfolgreiche Kampf gegen die Arbeitslosigkeit. Soziale Praxis 1933, nr 35—38.

Befolkningsfrågan.

ELSTER, A. Begriff und Wesen der Sozialbiologie und der Sozialhygiene. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 139, s. 369.
FORTES, M. The influence of position in sibship on juvenile delinquency. Economica aug. 1933.

Frankrike.

BAIGNOL. Conséquences démographiques de la guerre. Journal de la Société de statistique de Paris 1933, nr 7/9.

Ryssland.

MOLNÁR, A. La statistique des nationalités et des langues de l'U. R. S. S. (Ungersk text.) Magyar statisztikai szemle 1933, nr 8.

Storbritannien.

KNOX, J. Befolkningsforskydningen i England. Nationalökonomisk Tidsskrift 1933, nr 4.

Tyskland.

DOHNA. Die strafrechtliche Bedeutung des Sterilisierungsgesetzes. Soziale Praxis 1933, nr 39.
FRICK. Bevölkerungs- und Rassenpolitik im nationalsozialistischen Staat. Die Reichsversicherung 1933, nr 8.
MEHR, B. De judiska arbetarnas tragedi i Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 36.
Exclusion of non-»aryans» from various occupations in Germany. Industrial and labour information 18 sept. 1933.

Bostadsförhållanden.

GRESS, E. Vinding Kruses Forslag til Finansiering af Boligbyggeri gennem en Planökonomi. Socialt arbeid 1933, nr 7.
SUNDAL, A. Undersökelse av ventilasjonens betydning i gassfyrte baderum. Nordisk hygienisk tidskrift 1933, nr 6/8.

Sverige.

Stockholms stads subventionsverksamhet för bostadsproduktion. Byggmästaren 1933, nr 27.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

GÖRANSSON, V. & SUNDBÄRG, G. Ålderdomshem i Sverige. Byggmästaren 1933, nr 26.

Norge.

Fattigvesenet i 1932. Statistiske meddelelser 1933, nr 7/8.

Tjeckoslovakien.

ZENKL, P. La prévoyance sociale et l'assistance publique de la ville de Prague. Le musée social 1933, nr 7.

Föreningsväsen.

HEPPLING, A. Fackföreningsrörelsen och nutidsläget. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 38.
SJÖLIN, W. Fackföreningsrörelse och politik. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 37.

Finland.

CHRISTIANSSON, K. F. Synliga och förborgade krafter inom finsk arbetarrörelse. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 36.

Hälso- och sjukvård.

GARDE, E. Forsikringsmedicinske Betragtninger. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1933, nr 8.
LUNDQUIST, J. En undersökning angående framtidsutsikterna för barn med lung- och körteltuberkulos. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1933, nr 2.

Sverige.

FRÖDING, R. De legitimerade sjukgymnasterna, deras organisation och deras samarbete med läkarna. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 9.
NÆSLUND, J. Undersökningar över aborternas antal, frekvens, mortalitet m. m. i Sverige. Sv. läkartidningen 1933, nr 36—38.
TOLL, H. Läkarnes tjänstvillighet och den eviga »inspärrnings»-frågan. Sv. läkartidningen 1933, nr 35.

Danmark.

HOFF, J. De kronisk syge og de gamle. Socialt Tidsskrift 1933, nr 7/8.
SCHMIDT, H. Af den tekniske Hygiejnes Udvikling i Köbenhavn. Nordisk hygienisk tidskrift 1933, nr 6/8.

Norge.

ÖVERLAND, B. Tuberkulosen sett fra ökonomisk side. Socialt arbeid 1933, nr 7.

Jord- och egnahemsfrågan.

KULISCHER, J. Das Aufkommen der landwirtschaftlichen Maschinen um die Wende des 18. und in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 139, s. 321.

Sverige.

GERSNE, A. Koloniträdgårdar i Malmö. Hem i Sverige 3 kv. 1933.

Tyskland.

FISCHER, J. Die Förderung des Eigenheimbaues durch das Reich. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 27.
OSTERMANN, L. Bauerntum und genossenschaftliche Wirtschaftsform. Soziale Praxis 1933, nr 36.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

MOLIN, A. Tjänstemännen och förhandlingsrätten. (Föredrag.) Arbetsledaren 1933, nr 17.
— Tjänstemännen och förhandlingsrätten. (Föredrag.) Kommunaltjänstemannen 1933, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Collective bargaining. Conference board bulletin aug. 1933.

Norge.

Boikottlovens behandling. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1933, nr 7/8.
Tariffavtaler og arbeidskonflikter i 1932. Statistiske meddelelser 1933, nr 7/8.

Tyskland.

Tarifverträge in der Landwirtschaft. Soziale Praxis 1933, nr 39.

Österrike.

Die Arbeitskonflikte im Jahre 1932. Statistische Nachrichten 1933, nr 9.

Kooperation.

FAY, C. R. Co-operators and the state. The economic journal sept. 1933.
— Co-operators and the state. Review of international cooperation 1933, nr 9.
HUTCHINSON, L. The place of co-operatives in grain marketing. Review of international cooperation 1933, nr 9.
JEVONS, H. S. Economies of co-operative mass production. The real way to the commonwealth. The co-operative review sept. 1933.
MLADENATZ, G. L'économie coopérative. Revue des études coopératives 3 kv. 1933.

Sverige.

STOLPE, H. Co-operative auditing in Sweden. Review of international cooperation 1933, nr 9.

Danmark.

DREJER, AXELSEN. Co-operative and general prices in Denmark. Review of international cooperation 1933, nr 9.

Indien.

The co-operative movement in Bengal and Bombay. Review of international cooperation 1933, nr 9.

Ryssland.

BJÖRK, L. Die Konsumgenossenschaftsbewegung in der Sowietunion. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 37—38.

Storbritannien.

DOWNIE, J. The first co-operative commonwealth. Life and work of Peter Cornelius Plockboy. The co-operative review sept. 1933.
HAZELL, W. Before the truck acts. The »Company Shops» of South Wales. The co-operative review sept. 1933.
HUGHES, CH. Licensing and registration of butchery shops. Private traders move to restrict co-operative trade. The co-operative review sept. 1933.

Tjeckoslovakien.

Co-operative price policy in Czechoslovakia. Review of international cooperation 1933, nr 9.

Tyskland.

MAY, H. J. Transformation of the German movement. Review of international cooperation 1933, nr 9.
Die Umwandlung der deutschen Konsumgenossenschaften in Spezialerbetriebe. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 38.

Levnadskostnader.

FLUX, A. W. The measurement of price changes: retrospect and prospect. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1933, nr 4.
ZANTEN, J. H. VAN. Quelques considérations sur la comparaison internationale des indices du coût de la vie et des salaires réels. Revue de l'institut international de statistique 1933, nr 3.

Sverige.

LINDAHL, E. Sveriges riksbanks konsumtionsprisindex. Ekonomisk tidskrift 1933, nr 3.

Belgien.

PATERNOTTE, E. Des méthodes suivies pour l'élaboration des index-numbers publiés en Belgique. Revue du travail 1933, nr 7.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Tyskland.

STUDDERS, H. Die technische Requalifizierung des Arbeiters im industriellen Betrieb. Der Arbeitgeber 1933, nr 18.
WIEGAND, H. Die geistigen Grundlagen der Berufsberatung im neuen Reich. Jugend und Beruf 1933, nr 8.

Nykterhetsfrågan.

ENGLUND, E. How can one measure the temperance situation of a nation? Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 4.
FURUSKOG, J. Der Alkoholgenuss und die moderne Psychologie. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 4.

GABRIEL, E. Zum Problem der Süchtigkeit. (Föredrag.) Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 4.
SALONEN, K. D. J. Ist der Alkoholverbrauch in der Welt im Abnehmen begriffen? Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 4.
SCHULTZ, KARIN. Arbetslöshet och fylleri. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 9.

Sverige.

ÅMAN, A. »Grovt brista i sina plikter . . .» Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1933, nr 6.

Kanada.

HERCOD, R. Der gegenwärtige Stand der Alkoholgesetzgebung in Kanada. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 4.

Socialförsäkring.

KORSCHINEK, A. Die Krankenfürsorge für die *öffentlichen Angestellten in den einzelnen* Staaten. Int. Zeitschrift für Sozialversicherung 1933, nr 5.
Den 9:nde nordiska kongressen för olycksfallsförsäkring m. fl. branscher i Helsingfors den 14 och 15 juni 1933. Nordisk försäkringstidskrift 1933, nr 4.

Sverige.

Arbetarnes hjälpbyrå i försäkringsärenden. Gjallarhornet 1933, nr 16.
Kommunbidrag åt sjukkassor. Sunt förnuft 1933, nr 7.
Kommunbidrag åt sjukkassor i Stockholm. Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 9.
Moderskapsförsäkringen. *Landskommunernas* tidskrift 1933, nr 9.

Amerikas förenta stater.

Experience under state old-age pension laws in 1932. Monthly labor review aug. 1933.

Bulgarien.

The working of social insurance schemes in Bulgaria. International labour review sept. 1933.

Tyskland.

RICHTER, L. Zur Reform des Spruchverfahrens in der Sozialversicherung. Die Reichsversicherung 1933, nr 7.

Ut- och invandring.

NEALE, E. P. Migration and depression. Journal of the Royal statistical society 1933, nr 4.
SCHMIDT, C. CH. Världskrisen och befolkningsrörelsen. Hem i Sverige 3 kv. 1933.
THIERING, G. Der Begriff des »Fremden» in der Fremdenverkehrsstatistik. Revue de l'institut international de statistique 1933, nr 3.

Danmark.

Bevægelsen i Ind- og Udvandringerne. Statistiske Efterretninger 1933, nr 35.

Finland.

HOSIA, A. Regleringen av utlänningars arbetstillstånd. Social tidskrift 1933, nr 9.

Tyskland.

SCHLEDERER, M. Die Verordnung über ausländische Arbeitnehmer. Arbeit und Beruf 1933, nr 17.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of commerce. Bureau of foreign and domestic commerce.
Foreign commerce and navigation of the United States. 1932. Wash. 1933.
— Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
580. Wages and hours of labor in the bakery industry — bread and cake departments, 1931.
581. Laws relating to employment agencies in the United States as of January 1, 1933.
[BJURLING, O.] Allmänna arbetsgivareföreningen 1902—32. Minnesskrift utg. med anledning av Allmänna arbetsgivareföreningens 30-åriga tillvaro. Malmö 1933.
[—] Byggnadsämnesförbundet 1908—33. Minnesskrift utg. med anledning av Byggnadsämnesförbundets 25-åriga tillvaro. Malmö 1933.
BOSSE, E. Av arbeidslæren: Retten til arbeide. Oslo 1933.
BROWN, C. H. L., & TAYLOR, J. A. G. Friendly societies. Cambr. 1933. (Institute of Actuaries students' society. Consolidation of reading ser. [2].)
COLE, G. D. H. A short history of the British working class movement 1789—1927. Vol. 1—3. Complete ed. in one vol. Lond. 1932.
CUMMINS, E. E. The labor problem in the United States. Lond. 1932.
DANMARK. Arbejds- og Fabriktilsynet. Beretning. 1932. Khvn 1933.
— Det Statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1933.
Bd 93: H. 2. Produktionsstatistik 1932.
F. V. O.: (Föreningen för välgörenhetens ordnande.)
Handbok. 1933. Med understöd av Stockholms stad utg. Sthlm 1933.

HINDUS, M. Rött bröd. Övers. [fr. engelskan] av *R. & Ingeborg Essén.* Sthlm 1933.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Internationale Sammlung der Arbeitsrechtsprechung. Jahrg. 7 (1931). Genf 1933.

JONASSON, O. Kaffet och kaffeländerna. Sthlm 1932.

LOW, S. P., & COULES, S. V. F. Unemployment insurance. Lond. 1933.

MELDAU, R. Der Industriestaub. Wesen und Bekämpfung. Berl. 1926.

NATIONERNAS FÖRBUND. Economic intelligence service.
World production and prices 1925—32. Geneva 1933. (Publ. 1933: 2 A. 12.)

NEDERLÄNDERNA. Departement van sociale zaken.
Verslag over het haventoezicht. 1932. 's-Gravenh. 1933.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
14. Norges private aktiebanker og sparebanker 1932.

— Kjelinspektören.
Beretning fra fabrikktilsynets kjelkontroll i 1932. Oslo 1933.

— Det statistiske centralbyrå.
Statistisk årbok for kongeriket Norge. Årg. 52 (1933). Oslo 1933.

NYA SYD WALES. The registrar of friendly societies and trade unions.
Report. 1931/32. Sydney 1933.

NÄÄS FABRIK 1833—1933. Minnesskrift utg. med anledning av 100-årsminnet av Nääs fabriks grundläggning. Gbg 1933.

PETANDER, K. Klasserna och samhällsutvecklingen. Sthlm 1933.

PFEIFFER, E. Technokratie. Wie amerikanische Techniker und Forscher sich die Überwindung der Maschinenherrschaft denken. 3. Aufl. Stuttg. 1933.

SALVESEN, T. Havnebyer. Internasjonalt samarbeide til bedring av sjömenns livsvilkår i land. Oslo 1931.

SCHWEIZ. Bureau fédéral de statistique.
Statistiques de la Suisse. Berne 1933.
39. Recensement fédéral de la population 1er Déc. 1930. Vol. 5. Canton de Neuchâtel.

STATISTIK, Stockholms stads. Sthlm 1933.
9. Arbetsförmedling.
Berättelse angående Stockholms stads arbetsförmedling jämte statistisk översikt rörande verksamheten. Årg. 27 (1932). Utarb. av Stockholms stads arbetsförmedling [och] Stockholms stads statistiska kontor.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Allmänna val.
Riksdagsmannavalen åren 1929—32. Av Statistiska centralbyrån.
Hälso- och sjukvård.
Allmän hälso- och sjukvård år 1931. Av K. medicinalstyrelsen.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Jordbruk med binäringar.
Mejerihantering år 1931. Av Statistiska centralbyrån.

STATSLIGGARE för budgetåret 1933/34... Upprättad i K. statskontorets kassabyrå... Sthlm 1933.

STORBRITANNIEN. The labour party.
33rd annual conference..., Hastings... Oct... 1933.
Agenda Lond. 1933.
Policy report. 5—7. Lond. [1933].
Resolutions. Lond. 1933.

STORSTEEN, E. Boligpolitikken i Norge. Oslo 1932. (Skrifter utg. av Det norske videnskapsakademi i Oslo. 2: 2.)

STREYFFERT, TH. Rysslands naturtillgångar under femårsplanen. Sthlm 1933.

SUNDBERG, H. G. F. Stats och kommuns ansvar för befattningshavares tjänsteåtgärder. Sthlm 1933.

SVENSKA LANDSTINGSFÖRBUNDET.
Styrelsens och revisorernas berättelser till förbundets 4:e ordinarie möte i Stockholm d. 24 och 25 nov. 1933. Sthlm 1933.

SVENSKA STENINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET.
Dagordning, arbetsordning, motioner och utlåtanden till Svenska stenindustriarbetareförbundets 16:e ordin. kongress i Göteborg d. 21—24 maj 1933. Gbg 1933.
Protokoll förda vid Svenska stenindustriarbetareförbundets 16:e ordin. kongress... Gbg 1933.

SVERIGES KÖPMANNAFÖRBUND.
Minnesskrift 1933. [Red. av *V. Strömberg.*] Sthlm 1933.

SVERIGES STANDARDISERINGSKOMMISSION.
Standardisering 1932. Årsredogörelse. Sthlm 1933.

UNEMPLOYMENT. Its realities and problems. Issued by Engineering & allied employers national federation. [Lond.] 1933.

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1933. Sthlm 1933.
24. Betänkande angående gottgörelse åt statsverket och de sportelberättigade i händelse av inteckningsförnyelsernas avskaffande m. m. Avg. [d. 19 aug. 1933].
25. Betänkande angående ordnandet av avsättningsförhållandena för inom riket tillverkad sprit m. m. Avg. d. 8 sept. 1933.

UTRIKESDEPARTEMENTET, K.
Kalender 1932—33. Sthlm 1933.

WAHLSTRÖM, LYDIA. Den svenska kvinnorörelsen. Historisk översikt. Sthlm 1933.

WHITE, L. D. Whitley councils in the British civil service. A study in consiliation and arbitration. Chicago 1933. (Social science studies directed by the Social science research committee of the university of Chicago. Nr 25.)

Författningar rörande sociala frågor återfinnas å sid. 666.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1933.

Antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket steg från 480 i september till 538 i oktober. Motsvarande siffror för år 1932 voro 351 och 395. Oktober månads ingång plägar alltid medföra en säsongmässig försämring i arbetsmarknadsläget, varför en uppgång av relationstalet vid denna tid är naturlig. Att siffrorna i år ligga så mycket högre än i fjol får dock ej tagas till intäkt för uppfattningen att en försämring ägt rum i motsvarande grad. Det stegrade antalet arbetsansökningar är också en följd av att ombuden ute på landsbygden mera allmänt och mera noggrant än förut fullgöra sin rapporteringsskyldighet. Den å sid. 675 i detta häfte publicerade översikten över arbetstillgången vid kvartalsskiftet enligt uppgifter från industriidkare ger vid handen, att konjunkturerna inom näringslivets olika grenar förbättrats under tredje kvartalet. Denna förbättring har emellertid ännu ej kommit till synes i arbetsförmedlingsstatistiken, då det ökade behovet av arbetskraft säkerligen till stor del kunnat tillgodoses utan arbetsförmedlingens medverkan genom inkallande av permitterad personal eller genom utsträckning av tidigare reducerad arbetstid. Det har för övrigt, så länge man haft tillfälle att göra jämförelser mellan dessa båda statistikserier, genomgående kunnat iakttagas, att de på arbetsgivarnas allmänna omdömen grundade konjunktursiffrorna inregistrerat inträdande konjunktursvängningar snabbare än arbetsförmedlings- och arbetslöshetsstatistiken, vilken i allmänhet påverkas först sedan de inträdda förändringarna under någon tid hunnit utöva sitt inflytande å arbetsmarknaden.

Inom jordbruket kunde man konstatera, att flyttningsfrekvensen bland de årsanställda i år var betydligt mindre än vanligt, och efterfrågan å såväl fasta som tillfälliga arbetare var ringa. Den sedan länge å flera platser kännbara bristen på yngre drängar och ladugårdsskötare syntes nu vara hävd, och i stället förefanns ett visst överskott även på dylik personal. I betodlingsdistrikten var behovet av tillfällig arbetskraft ringa och kunde i regel fyllas med på orten förefintlig arbetskraft utan anlitande av den offentliga arbetsförmedlingen.

Inom gruppen industri och hantverk hade antalet lediga och tillsatta platser ökats med ett hundratal mot föregående månad. Siffrorna äro i och för sig alltjämt låga och stå icke i någon som helst proportion till antalet arbetssökande, men erbjuda dock ett visst symtomatiskt intresse. Det är i främsta rummet byggnadsfacket samt, å kvinnliga avdelningen, beklädnadsindustrien, som visat ökad efterfrågan å arbetskraft. Vid jämförelse med 1932 års oktobersiffror bör uppmärksammas, att den relativt stora platstillgång, som då redovisades inom industrigruppen, helt var att hänföra till de omfattande statsbeställningar, som då just sattes i gång inom stenindustrien.

Sjöfarten företedde ytterligare tillbakagång, och arbetsmarknaden var för både befäl och manskap sämre än föregående månad. — Sjömanshusen

redovisade sammanlagt 1 839 avmönstringar och 1 824 påmönstringar. Förra månadens siffror voro resp. 2 465 och 2 055.

Beträffande handel och samfärdsel var åtstramningstendensen mest framträdande inom butiksbranschen. Restaurangfacket fick vidkännas en säsongmässig nedgång i arbetstillgången, främst berörande serveringspersonalen. Transportarbetarna hade i samband med årets flyttningar mindre sysselsättning än under föregående år.

Gruppen husligt arbete uppvisade en tydlig minskning i platstillgången, särskilt för ensamjungfrur. Verkligt kunnig arbetskraft är dock alltjämt svår att anskaffa.

På ungdomsförmedlingen har registrerats ökad efterfrågan på lärlingar till industri och hantverk, och skolfria spring- och passflickor hade goda möjligheter att få plats, men brist rådde på villiga och lämpliga sökande.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare sjönk under redogörelsemånaden från 22 934 till cirka 21 800. Vid utgången av oktober månad 1932 var siffran 16 055. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av oktober 151 498 mot 144 185 en månad tidigare. Den 1 oktober 1932 var siffran 106 404.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under oktober 1933 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	296	198
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	201
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	198
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	192
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	169
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	178
1931	222	232	191	194	164	187	198	201	197	257	413	343	236
1932	368	412	343	341	339	351	370	366	351	395	661	689	418
1933	*569*	*565*	*577*	*510*	*458*	*451*	*503*	*476*	*480*	*538*	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1931	165	131	109	96	78	91	111	125	131	182	365	551	154
1932	320	255	210	190	209	201	198	204	253	285	566	914	288
1933	*533*	*461*	*358*	*350*	*361*	*314*	*333*	*313*	*369*	*365*	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1931	229	254	214	233	193	212	224	228	222	286	422	327	257
1932	375	449	381	398	374	386	421	418	378	429	679	666	445
1933	*575*	*585*	*642*	*559*	*479*	*480*	*539*	*520*	*510*	*591*	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	29/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	11·0
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1	12·2
1927	16·8	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·8	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	12·0
1928	14·8	13·8	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·8	6·1	6·7	8·2	10·1	16·8	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·8	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·8	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·8	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	*28·8*	*27·6*	*28·6*	*25·5*	*21·9*	*21·0*	*19·4*	*19·6*	*19·1*	—	—	—	—

Arbetstillgången under tredje kvartalet 1933

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under tredje kvartalet år 1933 är, på sedvanligt sätt, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar.

För tredje kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 1 929 arbetsgivare med 247 912 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under tredje kvartalet 1933, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 477 arbetsgivare med 92 797 arbetare (37 %),
såsom *oförändrad* av 930 arbetsgivare med 106 794 arbetare (43 %),
såsom *sämre* av 522 arbetsgivare med 48 321 arbetare (20 %).

Av de redovisade arbetarna ha 34 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 36 % haft medelgod och 30 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro resp. 25, 33 och 42 samt för tredje kvartalet 1932 resp. 17, 27 och 56.

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.

Kvartal	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
I	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·80
II	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·89	2·69
III . . .	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33	3·51	2·94	2·61	2·41	2·94
IV	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	2·77	2·65	2·88	—
Medeltal .	1·98	2·63	3·14	3·04	3·04	3·06	3·19	3·31	3·42	3·05	2·61	2·41	—

Den förbättring i det svenska näringslivet, som kom till synes i andra kvartalets stegrade konjunktursiffra över arbetstillgången, har under det nu tilländalupna kvartalet fortsatt och ytterligare förstärkts. Sålunda steg poängsiffran från 2·69 till 2·94. Denna siffra är densamma som den för tredje kvartalet 1930 framräknade. Konjunkturuppgången framträder inom så gott som samtliga större industrigrupper, även om förskjutningarna på vissa håll varit obetydliga. Trots handelspolitiska restriktioner ha våra exportindustrier kunnat notera ökad avsättning för sina artiklar, särskilt trä och massa, men även i fråga om järn och stål är förbättringen påtaglig. Även om läget för när-

varande måste anses vara förmånligare än förut, är dock arbetslösheten alltjämt omfattande, och den sedan lång tid tillbaka rådande konflikten inom byggnadsfacken har icke blott ställt sig hämmande för utvecklingen inom den egna branschen utan, enligt vad ett flertal företagare vitsordat, jämväl menligt påverkat förhållandena på andra områden av näringslivet, som ligga byggnadsverksamheten mer eller mindre nära. På arbetsmarknaden i övrigt råder i stort sett lugn, och kvartalsskiftet har passerats utan uppsägning av gällande kollektivavtal beträffande huvudparten av våra betydelsefullaste industrier, främst mekaniska verkstäderna, järnbruken och textilfabrikerna.

Från och med första kvartalet 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 316 företag, vilka sysselsatt tillsammans 206 888 arbetare, motsvarande 83 % av hela det i kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindexen för 1933 års tredje kvartal har blivit 91·0 mot 89·6 ett kvartal tidigare och 91·2 för tredje kvartalet 1932.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	3:e kvartalet 1933			2:a kvartalet 1933			3:e kvartalet 1932		
	sept.	aug.	juli	juni	maj	april	sept.	aug.	juli
Jordbruk och skogshushållning . . .	369	313	333	314	361	350	253	204	193
Övriga näringsgrenar	510	520	539	480	479	559	378	418	421
**Samtliga »	**480**	**476**	**508**	**451**	**458**	**510**	**351**	**366**	**370**

En jämförelse mellan månadssiffrorna såsom mätare av läget på arbetsmarknaden under det nu gångna kvartalet och motsvarande period förra året ger vid handen, att årets siffror voro ogynnsammare såväl beträffande jordbruk som övriga näringsgrenar. Relativt stort var överskottet av arbetssökande jordbruksarbetare under den brådaste skördemånaden, september, framför allt beroende på att gott bärgningsväder inskränkte behovet av extra arbetskraft till ett minimum, men även i fråga om fasta platser för oktoberflyttningarna rådde ringa efterfrågan i förhållande till de talrika ansökningarna. Den faktiska förändringen inom övriga näringsgrenar sedan motsvarande tidpunkt förra året torde ej vara så stor, som siffrorna antyda, enär arbetsförmedlingarna i samband med den vidgade understödsverksamheten inom kommunerna fått ett klientel, som tidigare ej anmält sig som arbetssökande men nu måst infinna sig och stämpla sina kort för att kunna komma i åtnjutande av understöd.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 678—679 angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast

[1] Med »sysselsättningsindex» förstås ett relationstal, som anger antalet vid en viss tidpunkt sysselsatta arbetare i förhållande till motsvarande arbetarantal under någon tidigare period, vilken sistnämnda siffra satts = 100. Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare, som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930.

föregående kvartal och för tredje kvartalet år 1932. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas följande konjuktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	3:e kvart. 1933	2:a kvart. 1933	1:a kvart. 1933	4:e kvart. 1932	3:e kvart. 1932
Malmbrytning och metallindustri	2·77	2·54	2·14	2·02	1·99
Jord- och stenindustri	2·11	2·11	1·76	2·05	2·24
Trävaruindustri	3·06	3·03	2·04	2·56	2·42
Pappers- och grafisk industri	3·00	2·81	2·58	2·59	2·31
Livsmedelsindustri	3·02	2·95	2·77	3·16	3·19
Textil- och beklädnadsindustri	3·30	2·84	2·45	2·56	2·79
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·63	2·82	2·28	2·37	2·74
Kemisk-teknisk industri	2·36	2·28	2·19	2·16	2·14

Samtliga industrigrenar inom gruppen *malmbrytning och metallindustri* ha sedan förra året betydligt förbättrat sina konjunktursiffror, och även den senaste tremånadsperioden kan för de mera betydande företagskategorierna redovisa gynnsammare arbetstillgång. Järnverken rapportera på ett eller annat undantag när förbättrade förhållanden, såväl i jämförelse med föregående kvartal som med fjolåret. På vissa håll har dock den under kvartalet alltmer tilltagande vattenbristen nödvändiggjort reducering av arbetstiden. En bestämd förbättring har ägt rum i vår järnindustris export, framför allt i fråga om tackjärn, men även den inhemska förbrukningen företer en icke obetydlig ökning, tack vare den genom valutaförhållandena försvårade importen. Järnmalmsexporten har fortsatt att öka, och skeppningarna under de senaste månaderna visade höga siffror i jämförelse med i fjol. Den mekaniska verkstadsindustrien har hittills endast i ringa utsträckning fått känning av konjunkturförbättringen, och exportsiffrorna äro fortfarande låga. Avsättningen av maskiner och redskap för jordbrukets behov har gått trögt, under det att utförseln av motorer i någon mån förbättrats. Inom varvsindustrien har ej någon enhetlig tendens kunnat iakttagas; läget är i stort sett oförändrat sedan närmast föregående kvartal men avgjort bättre än i fjol.

Den genomsnittliga nivån för *jord- och stenindustrien* är i likhet med förut mycket svag. Allmänt klagas över att byggnadskonflikten verkat hämmande på driften och minskat arbetstillgången. Sålunda ha vid tegelbruken ej alla ordinarie arbetare varit inkallade i sommarens kampanj, och åtgången på murtegel var betydligt nedsatt. Likaså rönte cement och kalk endast ringa efterfrågan. Förbrukningen av sistnämnda vara påverkades i negativ riktning av jordbrukets svåra ställning. Den inom stenindustrien träffade anordningen med en särskild exportförening för samtliga stenhuggerier har ännu ej kunnat medföra någon nämnvärd förbättring i det sedan länge tryckta läget.

Den under föregående kvartal konstaterade förbättringen på *trävarumarknaden* har fortsatt jämväl under de senaste månaderna. Efterfrågan å svenska

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	29	5 883	—	—	4	968	5	778	3	183	17	3 954
2	Malmförädlingsverk	41	19 990	2	435	9	9 769	14	7 092	9	1 326	7	1 368
3	Järn- och stålmanufaktur	77	8 178	4	249	14	1 783	29	4 290	21	1 254	9	602
4	Mekaniska verkstäder	210	28 163	7	594	36	5 254	56	9 145	68	8 141	43	5 029
5	Skeppsvarv	19	6 422	1	30	4	1 451	3	4 024	—	—	11	917
6	Elektromekanisk industri	28	8 635	1	129	5	630	11	4 349	9	2 135	2	1 392
7	Annan metallindustri	51	3 814	2	198	8	395	20	1 421	12	1 322	9	478
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	6	867	—	—	—	—	1	277	3	396	2	194
9	Torvindustri	12	205	—	—	1	27	6	128	4	35	1	15
10	Stenbrott o. -huggerier	34	2 895	1	83	6	225	7	450	6	256	14	1 881
11	Kakel- o. porslinsind.	12	2 670	—	—	3	348	5	856	1	203	3	1 263
12	Tegelbruk	67	2 235	—	—	4	277	13	369	18	481	32	1 108
13	Glasbruk	22	2 585	1	45	5	771	4	451	5	525	7	793
14	Cementfabriker, kalkbruk	19	2 328	1	26	3	119	7	665	3	1 116	5	402
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	129	15 947	3	961	33	5 281	45	6 089	27	2 819	21	797
16	Snickeri- o. möbelfabr.	116	4 734	3	69	28	1 108	34	1 612	22	1 318	29	627
17	Annan trävarufabrikation	14	432	—	—	2	74	5	170	4	144	3	44
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	53	11 734	1	172	16	4 787	16	3 505	9	1 389	11	1 881
19	Pappersbruk	36	10 088	1	160	9	3 424	9	3 168	10	2 184	7	1 152
20	Bokbinderier m. m.	45	2 867	1	9	7	396	26	2 110	7	163	4	189
21	Boktryckerier o. graf. anst.	92	6 118	1	22	37	2 391	36	2 588	16	705	2	412
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	20	1 275	—	—	6	285	10	816	4	174	—	—
23	Bagerier	45	2 602	—	—	9	452	21	1 543	9	439	6	168
24	Sockerindustri	21	3 634	—	—	13	2 386	5	931	3	317	—	—
25	Choklad- o. konfektfabr.	26	2 718	—	—	4	564	9	1 117	12	1 026	1	6
26	Bryggerier och bränncrier	58	3 262	—	—	9	286	20	1 637	19	872	10	467
27	Tobaksfabriker	11	2 315	—	—	4	616	2	111	5	1 588	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	56	2 917	4	116	24	1 580	19	939	7	246	2	36
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	42	15 290	4	1 443	11	2 463	17	8 604	8	1 565	2	1 215
30	Jute- och linneindustri	9	2 492	—	—	2	723	2	744	4	691	1	334
31	Ylleindustri	49	9 025	5	752	25	5 934	16	2 123	3	216	—	—
32	Trikåfabriker	30	4 881	1	45	15	1 877	13	2 928	1	31	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	65	8 793	2	573	23	3 890	23	2 194	12	2 013	5	123
34	Annan hithör. industri	53	3 308	1	32	19	1 368	16	1 047	14	745	3	116
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	14	1 541	—	—	3	591	6	591	2	201	3	158
36	Skofabriker	51	6 502	6	1 122	17	2 331	17	2 511	11	538	—	—
37	Gummivarufabriker	7	4 919	1	189	5	4 715	1	15	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	32	1 400	1	98	5	338	10	374	12	531	4	59
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	25	1 448	—	—	7	402	12	879	5	134	1	33
40	Konstgödningsfabriker	8	1 115	—	—	6	954	—	—	1	151	1	10
41	Tändsticksfabriker	9	3 144	—	—	—	—	—	—	—	—	9	3 144
42	Annan hithör. industri	32	2 933	1	200	11	861	11	695	4	858	5	319
43	**Byggnadsverksamhet**	68	1 707	1	44	14	265	17	540	17	448	14	410
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	36	6 593	—	—	10	1 506	11	2 312	10	1 469	7	1 306
45	**Handel och varulager**	30	2 578	—	—	6	909	13	1 000	8	656	3	13
46	**Land- och sjötransport**	23	4 735	—	—	5	1 117	11	2 447	5	1 068	2	103
47	*Summa* 3:e kv. 1933	**1 929**	**247 912**	**57**	**7 796**	**487**	**75 891**	**634**	**89 635**	**433**	**42 072**	**318**	**32 518**
48	» 2:a » »	1 869	234 208	45	5 438	392	53 311	559	77 709	516	57 971	357	39 784
49	» 1:a » »	1 977	233 715	14	1 751	276	32 671	453	57 072	669	83 838	565	58 383
50	» 4:e » 1932	1 860	232 884	18	1 192	300	40 551	490	60 873	529	74 186	523	56 082
51	» 3:e » »	1 931	243 184	23	2 785	329	37 504	548	66 615	592	84 871	439	51 409

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktur-siffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		3 kv. 1933	2 kv. 1933	3 kv. 1932	3 kv. 1933	2 kv. 1933	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
9	1 411	13	2 189	7	2 283	—	—	2	513	27	5 370	1·79	1·86	1·15	67·3	68·5	1
25	16 009	14	3 190	2	791	—	—	10	4 043	31	15 947	3·33	2·70	1·86	100·4	98·1	2
32	4 929	27	2 389	18	860	1	11	26	2 465	50	5 702	2·98	2·64	2·05	96·9	95·4	3
67	13 033	82	9 470	61	5 660	2	96	83	6 656	125	21 411	2·58	2·41	2·02	83·7	81·6	4
3	1 476	7	3 660	9	1 286	—	—	7	2 374	12	4 048	2·95	2·99	2·38	81·7	81·1	5
8	3 797	11	1 523	3	3 315	1	175	12	1 206	15	7 254	2·58	2·62	2·47	92·1	91·9	6
12	1 364	29	1 847	10	603	1	19	28	1 369	22	2 426	2·61	2·65	2·08	91·5	87·0	7
—	—	3	365	3	502	—	—	1	277	5	590	2·10	2·13	2·12	62·3	63·4	8
3	47	9	158	—	—	1	10	6	124	5	71	2·81	3·43	2·19	69·3	208·1	9
6	341	18	1 718	10	836	—	—	13	567	21	2 328	1·75	1·70	1·73	41·9	42·3	10
1	267	8	973	3	1 430	—	—	3	322	9	2 348	2·11	1·86	2·53	104·9	106·9	11
6	282	28	1 354	33	599	—	—	19	465	48	1 770	1·92	2·07	1·97	69·5	96·1	12
7	1 080	8	835	7	670	—	—	9	1 182	13	1 403	2·52	2·45	3·00	95·7	99·5	13
4	137	7	1 298	8	893	—	—	6	581	13	1 747	2·25	2·27	2·27	80·1	77·0	14
48	8 081	56	6 534	25	1 332	—	—	45	4 784	84	11 163	3·17	3·28	2·38	83·9	86·2	15
28	1 282	52	2 393	36	1 059	—	—	60	2 455	56	2 279	2·72	2·24	2·51	89·1	83·5	16
1	20	7	236	6	176	—	—	12	395	2	37	2·63	2·33	2·69	76·9	86·8	17
14	2 758	29	7 172	10	1 804	—	—	12	3 703	41	8 031	3·00	2·74	2·26	93·3	90·1	18
6	1 573	25	7 810	5	705	—	—	14	2 985	22	7 103	2·93	2·79	2·15	96·3	97·9	19
11	1 066	25	1 510	9	291	—	—	24	1 791	21	1 076	2·96	2·64	2·42	84·6	81·9	20
13	1 522	66	4 008	13	588	—	—	63	4 141	29	1 977	3·15	3·04	2·63	92·1	91·8	21
1	14	16	945	3	316	—	—	4	214	16	1 061	3·09	2·99	3·19	101·9	96·2	22
3	352	26	1 608	16	642	—	—	20	1 138	25	1 464	2·88	2·98	3·07	102·4	112·3	23
7	1 567	14	2 067	—	—	—	—	3	347	18	3 287	3·57	3·07	3·28	126·5	100·9	24
—	—	15	1 489	11	1 224	—	—	13	1 189	13	1 524	2·83	2·92	3·04	96·8	92·7	25
1	19	22	1 151	35	2 092	—	—	20	705	38	2 557	2·53	2·79	3·01	90·7	95·8	26
1	172	5	714	5	1 429	—	—	8	1 017	3	1 298	2·58	2·27	3·25	87·6	88·5	27
7	255	40	2 381	9	281	—	—	27	1 391	29	1 526	3·51	3·50	3·50	99·7	98·7	28
13	4 501	19	7 356	10	3 433	2	194	30	11 609	10	3 487	3·09	2·56	2·85	102·4	99·7	29
4	1 145	3	917	2	430	—	—	2	647	7	1 845	2·74	2·53	2·06	85·1	85·3	30
28	6 619	18	2 190	3	216	2	540	33	6 787	14	1 698	3·30	2·93	2·73	105·5	94·6	31
10	1 584	15	2 826	5	471	1	45	21	2 283	8	2 553	3·40	3·13	2·70	107·1	99·2	32
15	2 022	34	5 037	16	1 734	2	587	44	5 683	19	2 523	3·32	3·19	2·98	103·1	102·4	33
16	783	23	1 664	14	861	3	289	38	2 436	12	583	3·14	2·57	2·82	95·3	92·5	34
3	610	8	856	3	75	—	—	6	619	8	922	3·05	2·38	2·78	101·4	99·6	35
22	3 679	18	2 381	11	442	1	196	42	4 634	8	1 672	3·62	2·86	2·77	106·8	102·8	36
2	2 640	3	2 009	2	270	—	—	3	428	4	4 491	4·04	3·04	2·78	111·4	98·0	37
8	564	14	622	10	214	1	32	20	986	11	382	2·92	2·88	2·41	93·5	88·5	38
3	306	16	948	6	194	—	—	7	382	18	1 066	3·14	3·41	3·25	106·2	109·5	39
1	493	6	612	1	10	—	—	2	30	6	1 085	3·70	3·01	3·25	87·5	92·9	40
—	—	—	—	9	3 144	—	—	—	—	9	3 144	1·00	1·00	1·00	57·7	64·2	41
8	1 263	17	1 220	7	450	—	—	14	1 080	18	1 853	2·92	3·04	2·80	89·4	92·8	42
3	85	25	490	35	1 132	—	—	24	572	39	1 135	2·46	2·00	2·58	71·8	59·2	43
2	656	20	2 836	16	3 101	—	—	7	568	31	6 025	2·61	2·81	2·67	99·6	108·1	44
2	135	22	2 085	6	358	—	—	11	1 237	19	1 341	3·09	2·88	3·00	113·3	105·2	45
13	2 858	7	1 758	3	119	—	—	10	2 966	13	1 769	2·97	2·90	2·31	100·6	98·9	46
477	**92 797**	**980**	**106 794**	**522**	**48 321**	**18**	**2 194**	**864**	**91 846**	**1 047**	**154 372**	**2·94**	—	—	**91·0**	—	47
358	65 401	850	99 775	661	69032	5	485	740	74 306	1 124	159 417	2·69	—	—	89·6	—	48
163	25 576	834	103 193	980	104946	4	688	692	64 456	1 281	168 571	2·30	—	—	86·0	—	49
145	19 055	744	102 112	971	111717	5	561	714	75 031	1 141	157 292	2·38	—	—	88·4	—	50
133	18 495	836	100 888	962	123801	5	413	838	89 561	1 088	153 210	2·41	—	—	91·2	—	51

trävaror har varit livlig, och de osålda kvantiteterna äro ganska små. Årets exportsiffror överstiga avsevärt fjolårets, och priserna tendera uppåt. Vid snickeri- och möbelfabriker har rått arbetsinställelse på grund av lönekonflikt från slutet av juli till början av oktober. Speciellt kännbar var denna konflikt för möbelfabrikerna, som vid denna tid på året räkna högsäsong. De av konflikten icke berörda företagen redovisade förbättrad arbetstillgång.

Inom gruppen *pappers- och grafisk industri* har utvecklingen fortsatt i gynnsam riktning, även om på vissa håll inskränkning i driften, särskilt under september, måst företagas på grund av vattenbrist. Försäljningarna av pappersmassa voro osedvanligt stora, och för sulfat och oblekt sulfit voro exportsiffrorna nästan rekordartade. För de tre första kvartalen i år var exportkvantiteten mekanisk massa 70 % större än för samma tid i fjol. Till belysande av exportens omfattning må nämnas, att kvantitetssiffrorna för de olika artiklarna genomgående voro högre än högkonjunkturåret 1929. Pappersmarknaden uppvisade ej samma livlighet, men rätt stora order ligga inne för året å papper av skilda slag. Såväl bokbinderier som tryckerier synas ytterligare ha förbättrat sin ställning.

Några större förskjutningar ha icke ägt rum inom *livsmedelsindustrien*. Den genomsnittliga konjunktursiffran är visserligen något gynnsammare än föregående kvartal men svagare än i fjol vid samma tid. Sockerfabrikationen visade emellertid ett avgjort uppsving, under det att bryggeriernas omsättning fortsatte att sjunka. Anledningen till sistnämnda förhållande angives från vissa håll vara, att maltskattehöjningen och den därav föranledda prisstegringen å öl minskat efterfrågan å denna vara.

Samtliga till gruppen *textil- och beklädnadsindustri* hörande näringsgrenar redovisade förbättrad arbetstillgång. Särskilt markerad var uppgången för ylleindustrien, där flera företag hade tillämpat övertid, men även övriga kategorier, med undantag för jute- och linneindustrien, kommo med konjunktursiffror, som betecknade arbetstillgången som mer än medelgod.

Inom *läder-, hår- och gummivaruindustrien* var förbättringen mera framträdande än inom någon annan grupp. Den största läderfabriken i landet anser garveriernas utökade drift stå i samband med större order från utlandet, och i fråga om skofabrikerna torde höjda priser på lädervaror och råhudar med därav följande ofrånkomlig stegring på skodon ha stimulerat köplusten hos detaljhandlarna. Gummivarufabrikerna hade högsäsong för gummiskodon och som följd härav en mycket hög konjunktursiffra (4·04).

Beträffande den *kemisk-tekniska industrien* må påpekas, att den kraftiga uppgången för konstgödningsfabrikerna — vilken för övrigt åstadkommit, att genomsnittstalet för hela gruppen stigit — endast är skenbar, enär ett företag med inemot 500 arbetare och god arbetstillgång, som förra gången underlät att rapportera, denna gång insänt rapport. Tändsticksfabrikerna ha ytterligare reducerat sin arbetsstyrka, och driften pågår som förut endast 3 à 4 dagar i veckan.

Byggnadsverksamheten år 1932.

Undersökningens omfattning. I denna tidskrift har tidigare lämnats en preliminär redogörelse för den bostadsbyggnadsverksamhet, som under år 1932 bedrivits i Sveriges större städer (med mer än 10 000 invånare).[1] I den mån uppgifter om byggnadsverksamheten inkommit även från byggnadsnämnderna (ev. byggnadsinspektörerna) i övriga städer och stadsliknande orter, har materialet i dess helhet underkastats slutlig granskning och bearbetning. Huvudresultaten härav framläggas i efterföljande redogörelse.

I vad berättelsen berör beviljade byggnadsföretag omfattar den endast rikets 39 städer med över 10 000 invånare, enär statistik av denna art huvudsakligen torde vara av intresse för större orter. Däremot avser redogörelsen för de under redovisningsåret fullbordade byggnadsföretagen, vilken utarbetats efter i stort sett samma plan som föregående år, sammanlagt 520 olika orter. Bland dessa utgöras 337 (114 städer, 46 köpingar, 174 municipalsamhällen och 3 landskommuner) med sammanlagt 2 425 586 invånare (vid slutet av 1931) av samhällen, för vilka gälla byggnadsstadgans bestämmelser för stad (dessa ortsgrupper benämnas i det följande sammanfattningsvis stadssamhällen) samt 183 av stadsliknande samhällen, vilka beröras av byggnadsstadgans bestämmelser angående landsbygden.[2] Beträffande denna grupp av samhällen inhämtades upplysningar första gången för år 1929. — Nämnas må, att för år 1931 uppgifter inkommo från sammanlagt 481 orter, nämligen 334 stadssamhällen med tillhopa 2 391 338 invånare samt 147 andra orter. År 1913 erhöllos uppgifter för 244 stadssamhällen med ett invånarantal av 1 737 832 personer.

Huru de orter, från vilka uppgifter om fullbordade byggnader lämnats beträffande år 1932, fördela sig på särskilda landsdelar och storleksgrupper framgår av följande sammanställning.[3]

	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav stadssamh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5
Antal stadssamhällen	1	75	46	61	92	62	**337**	3	15	21	44	254
Antal övriga samhällen	—	39	59	29	29	27	**183**	.	.	.	.	.
Tillhopa	1	114	105	90	121	89	**520**	.	.	.	.	.
Tusental inv. (i stadssamhällen)	520	399	181	393	647	286	**2 426**	902	512	285	324	403

[1] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 245.

[2] Den 1 jan. 1932 trädde byggnadsstadgan av den 20 nov. 1931 i kraft.

[3] Härvid betraktas *Stockholms stad* som särskild landsdel, medan Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län sammanföras till *östra Sverige*, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till *Småland och öarna*, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till *södra Sverige*, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till *västra Sverige* samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till *norra Sverige*. I syfte att få städer med över 10 000 invånare redovisade för sig ha här liksom i övriga sammanställningar Sandvikens köping, Domnarvets kommun och Kiruna municipalsamhälle med resp. 12 418, 14 923 och 10 768 inv. hänförts till »stadssamhällen med 5 000—10 000 inv.» (resp. till »mindre stadssamhällen»).

Tab. A. Byggnadsverksamhet för kommersiella och industriella m. fl. ändamål i rikets städer och stadsliknande samhällen åren 1931 och 1932.

Slag av byggnadsföretag	År 1931					År 1932				
	Stockholm	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre stadssamhällen	Övriga samhällen	Samtliga	Stockholm	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre stadssamhällen	Övriga samhällen	Samtliga
Antal orter	1	38	295	147	481	1	38	298	183	520
» byggnadsföretag[1]	122	759	869	156	1 906	58	778	719	203	1 758
» nyuppförda hus[2]	78	491	552	120	1 241	36	484	485	144	1 149
» tillkomna lokaler	2 095	5 452	3 501	499	11 547	2 173	4 995	3 256	675	11 099
Beräknad nettogolvyta (i kvm) för nedanstående slag av lokaler:										
Kyrkor o. a. gudstjänstlokaler	—	1 021	644	—	1 665	120	2 101	1 360	776	4 357
Bibliotek, samlingssalar o. d.[3]	—	5 504	1 788	866	8 158	765	10 336	1 737	577	13 415
Skolhus	12 110	2 932	5 952	2 861	23 855	1 765	13 126	1 063	796	16 750
Sjukhus, ålderdomshem o. d.	1 292	10 139	6 421	1 531	19 383	950	3 600	7 642	3 278	15 470
Hotell o. restauranger[4]	1 237	5 125	6 551	451	13 364	494	4 687	8 716	—	13 897
Badhus o. idrottslok.[5]	2 172	1 848	2 533	499	7 052	23 507	3 503	270	105	27 385
Teatrar, biografer o. d.	700	1 171	1 129	—	3 000	806	739	144	376	2 065
Ämbetslokaler[6]	2 459	3 125	502	169	6 255	800	1 981	5 132	49	7 462
Kommunikations- och belysningsverk[7]	11 813	13 856	5 614	148	31 431	1 642	13 087	3 111	255	18 095
Kontors- och butikslokaler[8]	91 051	92 372	46 825	2 828	233 076	73 593	78 380	39 678	6 284	197 935
Fabriks- o. verkstadslokaler	89 125	63 840	28 485	7 963	189 413	51 761	35 476	32 264	5 501	125 002
Garage o. d.	11 570	21 319	14 092	5 468	52 449	405	12 127	8 465	1 224	22 221
Bensinstationer o. d.	—	1 074	1 061	236	2 371	585	1 024	1 797	40	3 446
Kiosker, uthus o. d.[9]	709	10 463	20 354	3 377	34 903	—	7 278	8 220	2 193	17 691
Ej spec. lokaler	2 670	12 261	1 607	150	16 688	130	9 161	6 819	572	16 682
Tillhopa	226 908	246 050	148 558	26 547	648 063	156 823	196 606	126 418	22 026	501 878
Därav uppmätt areal	226 908	166 139	81 870	22 013	496 930	156 823	139 081	84 577	17 620	398 101
» uppskattad »	—	79 911	61 688	4 534	146 133	—	57 525	41 841	4 406	103 772

De sålunda erhållna uppgifterna utgöras allt sedan år 1912 av förteckningar upptagande individualuppgifter rörande byggnadsföretag, nämligen dels fullbordade, d. v. s. slutavsynade eller till slutavsyning anmälda sådana, dels avgångna rivna byggnader, dels slutligen i fråga om större städer beviljade byggnadsföretag (sedan år 1927). Med byggnadsföretag avses härvid icke endast fullständigt nyuppförda resp. bortrivna byggnader utan även sådana, vilka undergått mera betydande ändringsarbeten. För varje byggnadsföretag anges bl. a. huvudändamål (hyreshus, eget hem, affärshus, fabriksbyggnad,

[1] Härmed avses alla nybyggda och ändrade hus, som övervägande användas för andra än bostadsändamål. — [2] Härmed avses ny- och helt ombyggda hus, som övervägande användas för andra än bostadsändamål. — [3] Inkl. klubblokaler o. d. — [4] Inkl. kaféer o. d. — [5] Exkl. gymnastiksalar tillhörande skolor. — [6] Ämbetsverk, rådhus, tingshus, polisstationer o. d. — [7] Lokaler för post, telegraf, järnvägar, gas- och elektricitetsverk (dock ej därtill hörande fabriker, magasin o. d.), kraftstationer, radiostationer, ångpannehus o. d. — [8] Inkl. lager- och magasinslokaler, men exkl. postkontor o. d. (jfr ovan). — [9] Inkl. ekonomibyggnader för jordbruk.

Tab. B. Byggnadsverksamhet för bostadsändamål och för andra ändamål åren 1931 och 1932.

Redovisningsår och ortsgrupper	Tillkomna boningsrum och kök		Tillkomna lokaler för andra ändamål		Beräknad totalareal (kvm)	Därav (i %)	
	antal	beräknad areal (kvm)	antal	beräknad areal (kvm)		för bostadsändamål	för andra ändamål
År 1931							
Stockholm	20 336	508 400	2 095	226 908	**735 308**	69·1	30·9
Göteborg	9 275	231 875	1 594	74 930	**306 805**	75·6	24·4
Övr. städer med över 10 000 inv.	18 333	458 325	3 858	171 120	**629 445**	72·8	27·2
Mindre stadssamhällen	11 872	296 800	3 501	143 558	**440 358**	67·4	32·6
Övriga samhällen	3 270	81 750	499	26 547	**108 297**	75·5	24·5
Samtliga orter	**63 086**	**1 577 150**	**11 547**	**643 063**	**2 220 213**	**71·0**	**29·0**
År 1932							
Stockholm	20 479	511 975	2 173	156 823	**668 798**	76·6	23·4
Göteborg	6 568	164 200	1 457	53 773	**217 973**	75·3	24·7
Övr. städer med över 10 000 inv.	15 508	387 700	3 538	142 833	**530 533**	73·1	26·9
Mindre stadssamhällen	11 321	283 025	3 256	126 418	**409 443**	69·1	30·9
Övriga samhällen	3 800	95 000	675	22 026	**117 026**	81·2	18·8
Samtliga orter	**57 676**	**1 441 900**	**11 099**	**501 873**	**1 943 773**	**74·2**	**25·8**

skolhus etc.), byggnadsmaterial, våningshöjd m. m. samt vidare antalet nytillkomna (resp. avgångna) lägenheter med fördelning på olika lägenhetskategorier, ävensom det totala antalet tillkomna (resp. avgångna) rum och kök m. m. Slutligen redovisas för varje byggnadsföretag antalet tillkomna resp. avgångna lokaler, vilka icke äro avsedda för bostadsändamål. I fråga om dessa lokaler anhålles å formuläret, att man, i den mån så kan ske, skall ange deras sammanlagda areal (i kvm). — Till en början skola här behandlas de f u l l b o r d a d e byggnadsföretagen.

Byggnadsverksamhetens totala omfattning. Medan byggnadsverksamhetsstatistiken tidigare endast avsåg bostadsproduktionen, har man under senare år (fr. o. m. 1925) även utnyttjat nyssnämnda uppgifter rörande nytillkomna lokaler för administrativa, industriella, kommersiella o. d. ändamål. Huvudresultaten av denna bearbetning beträffande de fullbordade byggnadsföretagen återfinnas för år 1932 i tab. A, där i jämförelsesyfte även medtagits siffror för år 1931. Enär emellertid exakta arealuppgifter icke kunnat erhållas från samtliga orter, ha, såsom i tabellens slutrader angives, uppgifterna till viss del måst baseras på tämligen osäkra uppskattningar. Sammanställer man de båda årens totalsiffror för den nytillkomna golvytearealen, framträder en betydande nedgång, nämligen från 643 063 kvm år 1931 till 501 873 kvm år 1932 eller med 22·0 %.

Särskilt framträdande är nedgången för grupperna fabriks- och verkstadslokaler, kommunikations- och belysningsverk, skolhus, garage samt kiosker, uthus o. d., medan däremot gudstjänstlokaler, samlingssalar o. d., badhus och idrottslokaler uppvisa någon ökning.

Genom sammanställning av de nu anförda uppgifterna med motsvarande rörande bostadsproduktionen erhålles en uppfattning om den totala husbyggnadsverksamhetens omfattning.[1] Härvid möter emellertid den svårigheten, att exakta uppgifter om de nybyggda bostadslägenheternas golvyta icke förefinnas. Med stöd av vissa specialundersökningar synes dock, om tamburer, hallar, garderober, badrum o. d. inräknas, den genomsnittliga nettogolvytan per rum (inkl. kök) eller »eldstad» kunna sättas till c:a 25 kvm. Framhållas må emellertid, att med hänsyn till de för olika orter och lägenhetsgrupper mycket växlande storleksförhållandena den på detta antagande grundade beräkningen i tab. B måste meddelas med reservation. Dessutom bör erinras om, att en beräkning, som endast avser nettogolvytan icke kan ge något allmängiltigt uttryck för bostadsproduktionens och den övriga byggnadsverksamhetens relativa betydelse ur marknadssynpunkt, i det att t. ex. åtgången av arbete och kapital för åstadkommande av en kvm golvyta måste ställa sig väsentligt olika för olika slag av rum och lokaler.

I följande tablå återges den totala byggnadsverksamhetens utveckling sedan år 1925:

	Stadssamhällen					Samtl. orter			
	1925	1926	1927	1928	1929	1929	1930	1931	1932
Beräknad total byggnadsverksamhet (1 000-tal kvm nettogolvyta) . . .	1 435	1 561	1 522	1 608	1 818	1 864	2 346	2 220	1 944
därav									
för bostadsändamål . .	1 043	1 098	1 104	1 170	1 166	1 206	1 552	1 577	1 442
%	72·7	70·3	72·5	72·8	64·1	64·7	66·2	71·0	74·2
för andra ändamål . .	392	463	418	438	652	658	794	643	502
%	27·3	29·7	27·5	27·2	35·9	35·3	33·8	29·0	25·8

Man finner härav, att byggnadsverksamheten kulminerade år 1930, för vilket år den nyproducerade golvytearealen beräknas till drygt 2·3 milj. kvm. År 1931 uppvisade en 5·4 % lägre siffra eller 2·2 milj. kvm och denna underskreds år 1932 (1·9 milj. kvm) med 12·4 %. Bortsett från åren 1930—1931 är dock siffran för 1932 den högsta, som noterats. Såsom var att vänta, har den av den industriella och kommersiella företagsamheten präglade »övriga» byggnadsverksamheten visat sig vara mera konjunkturkänslig än bostadsproduktionen. Dess relativa betydelse var sålunda störst under högkonjunkturåret 1929 (35·3 %) och minst under depressionsåret 1932 (25·8 %), då nära $^3/_4$ av den totala golvarealen kom på bostadsproduktionens konto. Å andra sidan framgår av tablån, att sistnämnda fördelningstal ej alltför mycket avvika från motsvarande under de relativt goda åren 1925—28.

[1] De uppgifter, som erhållas till byggnadsverksamhetsstatistiken, innehålla inga upplysningar om de fullbordade byggnadsföretagens värde. En ungefärlig beräkning av det totala byggnadsvärdet har utförts av de den 27 dec. 1932 tillkallade *bostadsproduktionssakkunniga*. Resultaten av denna kalkyl, vilka endast kunna anses återge värdesummornas ungefärliga storleksordning, ha inom socialstyrelsen kompletterats med avseende på år 1932 samt återges i vidstående tablå. Beträffande tillvägagångssättet vid beräkningarna hänvisas till de sakkunnigas betänkande (Kungl. Maj:ts prop. nr 211/1933, sid. 305 o. f.). Nämnas må blott, att man dels (betr. a-siffrorna) utgått från vissa av byggnadsingenjör Andreas Nordström uppskattade medelkostnadssiffror per »eldstad» samt per kvm golvyta i andra lokaler, vilka siffror multiplicerats med ovan anförda kvantitetsuppgifter, dels (i b-siffrorna) återgivit värdestegringen för »annan fastighet» enligt taxeringsstati-

Boningshusens antal, art och storlek. Efterföljande framställning rörande de fullbordade byggnadsföretagen kommer att uteslutande uppehålla sig vid bostadsproduktionen, som ju även ur social synpunkt erbjuder det största intresset. I omstående tab. C lämnas ett sammandrag av de meddelade uppgifterna rörande antalet under år 1932 tillkomna hus,[1] lägenheter och rum. Härav framgår, att tillhopa 7 047 byggnader under året varit föremål för sådan byggnadsverksamhet, att därigenom nya rum eller lokaler tillkommit. Av dessa hus uppgivas 5 289 huvudsakligen vara avsedda för bostadsändamål. Bortser man från 1 126 äldre hus, vilka genom smärre ombyggnads- och ändringsarbeten gjorts mera lämpade för ägarens behov eller hyresmarknadens anspråk, återstå 4 163 nytillkomna bostadshus (78·7 %).

Av samtliga nytillkomna bostadshus ha 633 eller 15·2 % uppförts huvudsakligen av sten, medan 3 530 (84·8 %) betecknats som övervägande trähus (inkl. s. k. landshövdingehus). Trähuset dominerar inom samtliga landsdelar utom i Sydsverige, där c:a $^2/_3$ av de nytillkomna boningshusen utgöras av stenhus. Av de talrika trähusen i huvudstaden ha samtliga uppförts inom stadens ytterområden Enskede, Brännkyrka och Bromma.[2] Av tab. C framgår i övrigt, att trähusen ha sin största betydelse i de mindre orterna. Om hänsyn tages till byggnadernas storlek, blir stenhusens betydelse för bostadstillskottet avsevärt större än om man endast räknar efter antalet hus, ty medan stenhusen i genomsnitt innehöllo 41 rum (och kök), utgjorde medelantalet rum per trähus endast 7. Detta innebär, att av de nytillkomna rummen 50·6 % lågo i stenhus och 49·4 % i trähus.

Med avseende på antalet våningar i höjd utvisar tab. C, att 2 989 eller nära

---

stiken. I fråga om sistnämnda uppgifter må framhållas, att skillnaden i taxeringsvärde mellan t. ex. åren 1924 och 1925 återspeglar en byggnadsverksamhet, som väsentligen ägt rum redan under förstnämnda år. Denna uppgift blir dock *delvis* jämförbar med a-siffran för år 1925, enär de under detta år slutavsynade byggnadsföretagen till viss del avslutats redan föregående år. Erinras bör dock, att b-siffrorna till skillnad från a-siffrorna komma att inbegripa en viss tomtvärdestegring.

Byggnadsverksamhetens uppskattade värde (milj. kr.)

a) Enl. byggnadsverksamhetsstatistiken (exkl. tomtvärde) *i städer o. stadsliknande samhällen*

	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Bostadsproduktion . . .	180	197	200	205	205	271	274	240
Övrig byggnadsverksamhet	55	67	59	60	93	114	93	65
Tillhopa	**235**	**264**	**259**	**265**	**298**	**385**	**367**	**305**

b) Enl. taxeringsstatistikens uppg. om värdestegring för »annan fastighet» *inom hela riket*

1924/25	1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
293	295	298	(970)	349	479	484	376

Om hänsyn tages till, att b-siffrorna, till skillnad från a-siffrorna, inbegripa hela landsbygden, synes överensstämmelsen dem emellan vara tämligen god (om man bortser från år 1928, då allmän omtaxering verkställdes). Nämnas må, att a-siffran för år 1931 i fråga om städer med över 10 000 inv. uppgick till 307 milj. kr. För att få en härmed jämförbar b-siffra synes av ovan antydda skäl lämpligast att taga ett medeltal mellan värdestegringen 1930—1931 och 1931—1932, varigenom för nämnda städer erhålles en siffra på något över 300 milj. kr. Att dessa båda beräkningar ge så lika resultat, torde dock närmast bero på en tillfällighet. Överhuvud måste tablåns uppgifter meddelas med reservation.

[1] Inkl. sådana äldre byggnader, i vilka genom ombyggnadsarbeten etc. nya rum eller lokaler tillkommit. Hus, uteslutande avsedda till sommarbostäder, ha ej medräknats.

[2] Jfr Soc. Medd., årg. 1933, sid. 297 o. f.

Tab. C. Under år 1932 tillkomna (och avgångna) hus, lägenheter och rum i rikets städer och stadsliknande samhällen.

Byggnader, lägenheter och rum	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav: stadssamhällen med 100 000 inv. o. däröver	20 000–100 000 inv.	10 000–20 000 inv.	5 000–10 000 inv.	under 5 000 inv.	övriga samhällen
Antal *tillkomna* (och ändrade) byggnader	981	1 461	864	936	1 857	948	7 047	1 649	1 162	794	892	1 564	986
Därav ny- o. helt ombyggda boningshus	872	894	442	401	1 016	538	4 163	1 186	621	332	468	867	689
uppförda av sten	169	71	17	273	77	26	633	282	181	61	29	104	26
uppförda av trä	703	823	425	128	939	512	3 530	904	490	271	439	763	663
med följande antal våningar i höjd[1]: 1	73	182	52	64	137	60	568	77	34	29	46	191	191
med följande antal våningar i höjd[1]: 2	632	645	361	259	668	424	2 989	807	415	255	380	641	491
med följande antal våningar i höjd[1]: 3	18	41	26	24	178	52	339	111	114	37	88	32	7
med följande antal våningar i höjd[1]: 4 o. fl.	149	26	3	54	33	2	267	191	58	11	4	3	—
innehållande följande antal lägenheter: 1	643	517	120	157	360	210	2 007	718	112	100	154	468	455
innehållande följande antal lägenheter: 2	46	226	267	154	363	224	1 280	135	249	149	204	328	215
innehållande följande antal lägenheter: 3—9	15	106	50	37	163	98	469	32	181	71	97	69	19
innehållande följande antal lägenheter: 10 o. fl.	168	45	5	53	130	6	407	301	79	12	13	2	—
innehållande följande antal rum (eldstäder): 1—3	166	174	30	47	106	79	602	176	47	39	36	137	167
innehållande följande antal rum (eldstäder): 4—7	461	500	266	209	448	304	2 188	559	236	180	231	540	442
innehållande följande antal rum (eldstäder): 8—11	70	116	100	67	221	89	663	127	151	57	120	138	70
innehållande följande antal rum (eldstäder): 12—19	7	51	37	13	87	52	247	20	86	33	60	41	7
innehållande följande antal rum (eldstäder): 20—49	23	29	8	34	119	14	227	115	66	15	18	10	3
innehållande följande antal rum (eldstäder): 50 o. fl.	145	24	1	31	35	—	236	189	35	8	3	1	—
Antal tillkomna bostadslägenheter	3 329	3 678	1 206	2 139	4 685	1 446	20 473	11593	3 368	1 214	1 498	1 784	1 017
Därav enkelkök, -rum m. m.	2 452	260	140	278	567	216	3 913	2 787	527	171	218	161	49
därav i rum m. kokvrå	1 718	114	81	130	115	82	2 135	1 778	241	88	66	5	7
1 rum och kök	3 000	925	148	608	1 685	246	6 612	4 602	1 037	249	345	245	134
2 » » »	1 579	789	460	675	1 326	509	5 338	2 435	1 069	406	454	602	372
3 » » »	642	362	273	336	575	243	2 431	872	388	210	258	445	258
4 » » »	338	173	97	121	295	136	1 160	460	193	92	112	183	120
5 o. fl. rum och kök	318	169	88	111	237	96	1 019	436	154	86	111	148	84
Lägenheter med badeller duschrum	4 957	1 130	352	926	1 419	373	9 157	6 228	1 491	316	515	417	190
Antal tillkomna boningsrum	14602	5 750	3 080	4 604	9 575	3 430	41 041	20224	6 783	2 818	3 531	4 855	2 830
kök	5 877	2 431	1 074	1 866	4 143	1 244	16 635	8 820	2 850	1 060	1 290	1 645	970
S:a rum (eldstäder)	20479	8 181	4 154	6 470	13718	4 674	57 676	29044	9 633	3 878	4 821	6 500	3 800
därav tillbyggda äldre lägenheter	9	160	119	120	125	79	612	17	75	67	101	223	129
Antal *avgångna* bostadslägenheter	283	208	88	197	630	140	1 546	775	357	153	93	134	34
rum (eldstäder)	828	648	312	684	1 703	349	4 524	2 133	1 219	438	261	392	81
Nettotillskott bostadslägenheter	3 046	2 470	1 118	1 932	4 055	1 306	18 927	10817	3 011	1 061	1 405	1 650	983
rum (eldstäder)	19651	7 533	3 842	5 786	12015	4 325	58 152	26911	8 414	3 440	4 560	6 108	3 719

[1] Härvid räknas vinds- och källarvåning såsom särskild etage, om boningsrum eller annat rum med eldstad och fönster finnes å vinden eller i källaren.

Tab. D. Antal åren 1913 och 1923—1932 tillkomna boningshus (nybyggda och helt ombyggda), med fördelning efter byggnadstyper.

Byggnadstyper	Antal						Procent					
	Stadssamhällen			Samtl. orter			Stadssamhällen			Samtl. orter		
	1913	1923/32[1]	1932	1930	1931	1932	1913	1923/32[1]	1932	1930	1931	1932
Boningshus uppförda av												
sten	482	773	607	808	723	633	36·8	22·1	17·5	20·6	17·3	15·2
trä	827	2 728	2 867	3 109	3 458	3 530	63·2	77·9	82·5	79·4	82·7	84·8
Boningshus med												
1 våning	157	352	377	437	477	568	12·0	10·0	10·9	11·2	11·4	13·6
2 våningar	748	2 586	2 498	2 609	2 893	2 989	57·1	73·9	71·9	66·6	69·2	71·8
3 o. fl. våningar	404	563	599	871	811	606	30·9	16·1	17·2	22·2	19·4	14·6
1 lägenhet	361	1 439	1 552	1 684	1 857	2 007	27·6	41·1	44·7	43·0	44·4	48·2
2 lägenheter	404	1 301	1 065	1 212	1 291	1 280	30·9	37·2	30·7	30·9	30·9	30·7
3—9 lägenheter	332	433	450	512	495	469	25·3	12·4	12·9	13·1	11·8	11·3
10 o. fl. lägenheter	212	328	407	509	538	407	16·2	9·3	11·7	13·0	12·9	9·8
1— 3 rum och kök	113	390	435	512	626	602	8·6	11·1	12·5	13·1	15·0	14·5
4— 7 » » »	492	1 914	1 746	1 883	2 069	2 188	37·6	54·7	50·3	48·1	49·5	52·6
8—19 » » »	403	800	833	917	870	910	30·8	22·9	24·0	23·4	20·8	21·8
20 o. fl. » » »	301	397	460	605	616	463	23·0	11·3	13·2	15·4	14·7	11·1
Samtliga boningshus	1 309	3 501	3 474	3 917	4 181	4 163	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
därav i:[2]												
Stockholm	97	752	872	880	928	872	7·4	21·5	25·1	22·5	22·2	20·9
Samtl. städer m. över 100 000 inv.	177	1 132	1 186	1 261	1 401	1 186	13·5	32·3	34·2	32·2	33·5	28·5
Städer m. 10—100 000 inv.	296	1 070	953	1 005	937	953	22·6	30·6	27·4	25·7	22·4	22·9
Mindre stadssamhällen	836	1 299	1 335	1 265	1 244	1 335	63·9	37·1	38·4	32·3	29·8	32·1
Övriga samhällen	—	—	—	386	599	689	—	—	—	9·8	14·3	16·5

$^3/_4$ (71·8 %) av de under år 1932 nyuppförda boningshusen voro tvåvåningshus, medan av de återstående närmare hälften (568) utgjordes av envåningshus och något över hälften (606) av hus om tre eller flera våningar i höjd. Ser man på boningshusens fördelning efter lägenhetsantal, befinnes nära hälften (48·2 %) av de nytillkomna boningshusen vara enfamiljshus. Sådana äro särskilt vanliga å de minsta orterna samt inom Stockholms förortsområde. Inom orter med 5 000—100 000 invånare framträder dock mera tvålägenhetshuset, merendels i form av ett eget hem i förening med en lägenhet till uthyrning. Framhållas må emellertid, att ur synpunkten av bostadsbehovets tillfredsställande voro de stora husen med 10 och flera lägenheter av större betydelse än småhusen. Antalet lägenheter i de förstnämnda uppgick nämligen till 11 762 eller 57·5 % av samtliga nytillkomna lägenheter, vilket är ungefär $2^1/_2$ gånger mer än lägenhetsantalet i de nya en- och tvåfamiljshusen (4 567) samt nära sex gånger antalet lägenheter i enbart enfamiljshusen (2 007).

Emellertid kunna långt ifrån alla enlägenhetshus betecknas såsom småfolks-

[1] Här, som i följande sammanställningar, återges under denna beteckning medeltal per år för perioden 1923—1932.

[2] Fördelningen har verkställts efter folkmängdsförhållandena respektive år.

bostäder. Av den i tab. C gjorda fördelningen av boningshusen efter antalet rum (inkl. kök) framgår, att knappt en tredjedel av enfamiljsbyggnaderna består av stugor om 1—3 rum. Den största gruppen utgöres av villor med 4 eller flera rum.

En översikt av tillskottet av boningshus under åren 1930, 1931 och 1932 i jämförelse med år 1913 samt med årsmedeltalet för perioden 1923—1932 erhålles i tab. D. Härav framgår, att under de senaste åren tillkommit ungefär tre gånger så många bostadshus som under året närmast före världskriget. Särskilt stark är ökningen i fråga om trähus, vilkas andel av det totala tillskottet stigit från knappt $^2/_3$ till drygt $^4/_5$. I samband härmed står, att produktionen av större hus sedan 1913 ökats i mindre grad än småhusbyggandet, vilket medfört, att de större husen gått relativt tillbaka, icke minst under de allra senaste åren. Under byggnadsverksamhetens uppsvingsår före 1931 förmärktes dock en tendens i motsatt riktning, vilken i viss mån framträder, om man jämför siffrorna för år 1930 med årsmedeltalen för perioden 1923—1932. Hithörande förskjutningar sammanhänga emellertid delvis med variationer i fråga om den andel av boningshustillskottet, som kommit på de större städernas inre delar, där ju de större hustyperna äro förhärskande.

Antalet tillkomna lägenheter och rum. En översikt av antalet under år 1932 inom olika orter tillkomna lägenheter och rum (»eldstäder») erhålles i huvudtabellen å sid. 699 o. f., i vilken i jämförelsesyfte även medtagits uppgifter om medelantalet under tioårsperioden 1923—1932 tillkomna lägenheter.[1] Utvecklingen sedan föregående år framgår närmare av tab. E.

Totalantalet under år 1932 tillkomna lägenheter och rum utgjorde resp. 20 473 och 57 676 (varav resp. 18 473 och 51 294 i nybyggda hus) eller 19 456 resp. 53 876, om endast stadssamhällena medräknas. Sistnämnda siffror innebära en stegring gentemot år 1913 med 126 %, om man räknar efter antalet lägenheter, och med 92 %, ifall man ser på rumsantalet. Denna ökning sammanhänger emellertid delvis med att statistiken efter hand kommit att inbegripa allt flera, allt omfångsrikare (på grund av inkorporeringar) och allt folkrikare orter. Antalet tillkomna lägenheter och rum per 10 000 invånare har därför stigit i vida mindre grad sedan år 1913 eller med resp. 63 och 38 %.

Jämfört med år 1931, som jämte år 1930 betecknar bostadsproduktionens hittills uppnådda toppunkt, företer redogörelseåret en nedgång med 9·5 % i fråga om antalet lägenheter och med 8·6 %, om man räknar efter »eldstäderna». Redogörelseårets bostadstillskott var dock fortfarande betydande och låg resp. 22 och 15 % över årsmedeltalen för perioden 1923—1932.

Såsom framgår av tab. E, har utvecklingen varit väsentligt olika i större och i mindre orter. Sålunda ha fluktuationerna varit avsevärt starkare i städer med över 20 000 invånare än i övriga samhällen, där den av konjunkturerna mera oberoende egnahemsbyggnadsverksamheten spelar en viss utjämnande roll. I början av 1920-talet var bostadstillskottet tidtals större inom sistnämn-

[1] Här ha endast medtagits de 423 orter, där lägenheter eller rum tillkommit under redogörelseåret.

Tab. E. Antal fullbordade bostadslägenheter och rum under åren 1913 samt 1920—1932.

År	Antal tillkomna lägenheter			Antal tillk. rum (o. kök)			Indextal (1923/32 = 100)		Tillk. läg. pr 10 000 inv.	Tillk. rum per 10 000 inv.		
	städer m. öv. 20 000 inv.[1]	övriga orter	tillhopa	städer m. öv. 20 000 inv.[1]	övriga orter	tillhopa	läg.	rum		städer m. öv. 20 000 inv.[1]	övriga stadssamh.	samtl. stadssamh.
Stadssamhällen												
1913	5 319	3 275	8 594	16 834	11 221	28 055	54	60	49	159	166	161
1920	1 551	2 973	4 524	4 660	9 752	14 412	28	31	23	89	121	72
1921	3 593	2 772	6 365	10 840	9 000	19 840	40	42	32	90	112	99
1922	2 312	4 048	6 360	8 030	13 882	21 912	40	47	31	65	169	107
1923	4 926	4 535	9 461	18 129	15 877	34 006	59	72	46	146	191	164
1924	7 418	4 483	11 901	23 969	15 328	39 297	75	84	56	190	180	186
1925	9 312	3 756	13 068	28 857	12 864	41 721	82	89	61	228	149	196
1926	10 560	3 661	14 221	31 531	12 401	43 932	89	93	64	246	133	199
1927	11 577	3 518	15 095	32 250	11 916	44 166	95	94	67	248	126	197
1928	12 371	4 028	16 399	33 457	13 338	46 795	103	100	72	253	141	206
1929	11 901	4 246	16 147	32 556	14 091	46 647	101	99	70	242	146	202
1930	16 947	4 838	21 785	43 711	16 189	59 900	137	127	93	320	166	256
1931	16 492	5 175	21 667	42 830	16 986	59 816	136	127	91	306	171	250
1932	14 960	4 496	19 456	38 677	15 199	53 876	122	115	80	274	150	222
Samtl. orter												
1929	11 901	4 697	16 598	32 556	15 688	48 244	·	·	·	242	·	·
1930	16 947	5 434	22 381	43 711	18 397	62 108	·	·	·	320	·	·
1931	16 492	6 128	22 620	42 830	20 256	63 086	·	·	·	306	·	·
1932	14 960	5 513	20 473	38 677	18 999	57 676	·	·	·	274	·	·

dla orter tillsammantagna än i städer med över 20 000 invånare, men fr. o. m. år 1926 var tillskottet av lägenheter tre gånger så stort och av rum mer än dubbelt så stort i de större orterna. Byggnadsverksamhetens storartade och nästan kontinuerliga uppsving fram till 1930—1931 betingas sålunda i övervägande grad av utvecklingen i de större städerna, särskilt Stockholm, som under senare år svarat för omkring $^2/_5$ av lägenhetstillskottet inom samtliga i statistiken ingående orter. Man noterar även, att nedgången under de senaste åren inträffat något tidigare i de större städerna än i de mindre.

Undersöker man närmare de lokala olikheterna i utvecklingen genom att jämföra 1932 års bostadstillskott i de olika orterna med motsvarande uppgifter för 1931, befinnas bl. a. Linköping, Borås, Karlstad och Kristinehamn förete ökning, medan bland de orter med mera markerad nedgång i bostadstillskottet märkas Göteborg, Malmö, Sundbyberg, Hagalund, Norrköping, Jönköping, Lund, Landskrona, Ystad, Uddevalla, Vänersborg, Kiruna och Malmberget.

I tab. F återges bostadstillskotten under år 1932 samt i medeltal för tioårsperioden 1923—1932 med fördelning på olika län. Näst efter Stockholms stad och Göteborgs och Bohus län, befinnas Malmöhus, Stockholms, Östergötlands, Jönköpings och Älvsborgs län förete de högsta siffrorna, medan Gotlands, Jämtlands och Blekinge län komma lägst på skalan. Beträffande dessa upp-

[1] Enligt förhållandena $^{31}/_{12}$ 1932.

Tab. F. Antal år 1932 (och i medeltal under 1923—32) fullbordade lägenheter och rum inom olika län.

Län	Stadssamhällen		Samtl. orter		Län	Stadssamhällen		Samtl. orter	
	lägenheter		läg.	rum (o. kök)		lägenheter		läg.	rum (o. kök)
	1923/32	1932	1932	1932		1923/32	1932	1932	1932
Stockholms stad .	5 975	8 329	8 329	20 479	Göteb. o. Boh. län	2 242	2 812	2 946	8 125
Stockholms län	629	654	957	3 348	Älvsborgs »	504	466	486	1 507
Uppsala »	208	249	265	736	Skaraborgs »	261	261	278	925
Södermanlands »	264	363	373	1 020	Värmlands »	280	343	343	1 067
Östergötlands »	610	750	752	2 150	Örebro »	412	344	358	999
Jönköpings »	440	464	606	2 088	Västmanlands »	153	319	331	927
Kronobergs »	102	147	228	861	Kopparbergs »	168	254	282	995
Kalmar »	293	310	333	1 061	Gävleborgs »	244	238	284	826
Gotlands »	19	37	37	144	Västernorrlands »	204	243	305	1 032
Blekinge »	105	94	118	503	Jämtlands »	55	114	116	325
Kristianstads »	270	352	363	1 352	Västerbottens »	185	274	304	1 004
Malmöhus »	1 824	1 625	1 648	4 615	Norrbottens »	236	155	155	492
Hallands »	207	264	279	1 095	Hela riket	15 890	19 456	20 473	57 676

gifter må emellertid erinras om att statistiken icke inbegriper den rena landsbygden, utan allenast städer och stadsliknande samhällen.

Nettotillskott av hus, lägenheter och rum. Såsom tidigare nämnts, redovisas å de för statistiken över byggnadsverksamheten använda frågeformulären jämväl a v g å n g n a hus, lägenheter och rum. Genom sammanställning av dessa uppgifter med siffrorna för bruttotillskotten erhålles följande bild av bostadsproduktionens n e t t o resultat:

	A n t a l					P r o c e n t				
	Stadssamhällen		Samtliga orter			Stadssamhällen		Samtliga orter		
	1923/32	1932	1930	1931	1932	1923/32	1932	1930	1931	1932
Boningshus										
bruttotillskott . .	3 501	3 474	3 917	4 181	4 163	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
avgång	186	192	284	288	207	5·3	5·5	7·3	6·9	5·0
nettotillskott . . .	3 315	3 282	3 633	3 893	3 956	94·7	94·5	92·7	93·1	95·0
Bostadslägenheter										
bruttotillskott . .	15 920	19 456	22 381	22 620	20 473	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
avgång	1 406	1 512	2 071	2 018	1 546	8·8	7·8	9·3	8·9	7·6
nettotillskott . .	14 514	17 944	20 310	20 602	18 927	91·2	92·2	90·7	91·1	92·4
Boningsrum och kök										
bruttotillskott . .	47 015	53 876	62 108	63 086	57 676	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
avgång	4 077	4 443	6 510	5 340	4 524	8·7	8·2	10·5	8·5	7·8
nettotillskott . .	42 938	49 433	55 598	57 746	53 152	91·3	91·8	89·5	91·5	92·2

Under byggnadsverksamhetens uppsvingsår företedde rivningsverksamheten en fortgående stegring t. o. m. år 1929, då avgången av lägenheter uppgick till

[1] Siffran avser endast de orter, för vilka dylika medeltalsuppgifter redovisats i huvudtabellen. Medtagas samtliga orter, beträffande vilka uppgift om bostadsbyggnadsverksamhet inkommit för ett eller flera av åren 1923—1932, ändras dock siffran ej mer än till 15 920.

2 186 eller 13·2 % av bruttotillskottet. Därefter har antalet bortrivna eldstäder åter gått tillbaka. Under redogörelseåret utgjorde avgången av hus, lägenheter och rum resp. 207, 1 546 och 4 524 motsvarande resp. 5·0, 7·6 och 7·8 % av bruttotillskottet. Nämnda 207 hus utgöras av helt nedrivna boningshus. Medräknas även sådana boningshus, där endast en del rum eller lokaler bortrivits, stiger siffran till 634. Inbegriper man även fullständiga eller partiella rivningsarbeten i fråga om byggnader, som övervägande använts för andra ändamål, kommer man till 889 husrivningar.

Bostadslägenheternas storlek och beskaffenhet. I följande tablå återges de under år 1932 tillkomna lägenheternas sammansättning efter rumsantal inom olika landsdelar och storleksklasser av samhällen:

Av de tillkomna bostadslägenheterna voro (i %)	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav stadssamh. m. följ. antal inv. (1 000): över 100	20— 100	10— 20	5— 10	und. 5	Övriga samhällen
enkelkök, -rum m. m.	29·4	9·7	11·6	13·0	12·1	14·9	19·1	24·0	15·7	14·1	14·6	9·0	4·8
därav 1 rum med kokvrå	20·6	4·3	2·6	6·1	2·5	2·2	10·4	15·3	7·2	3·1	4·4	0·3	0·7
1 rum och kök	36·0	34·5	12·3	28·6	36·0	17·0	32·3	39·7	30·8	20·5	23·0	13·7	13·2
2 » » »	19·0	29·5	38·1	31·7	28·3	35·2	26·1	21·0	31·7	33·4	30·3	33·7	36·6
3 » » »	7·7	13·5	22·6	15·8	12·3	16·8	11·9	7·5	11·5	17·3	17·2	25·0	25·4
4 » » »	4·1	6·5	8·1	5·7	6·3	9·4	5·7	4·0	5·7	7·6	7·5	10·3	11·8
5 o. fl. rum och kök	3·8	6·3	7·3	5·2	5·0	6·7	4·9	3·8	4·6	7·1	7·4	8·3	8·2

Smålägenheterna med t. o. m. 2 rum och kök utgjorde sålunda drygt $^3/_4$ (77·5 %) av samtliga nytillkomna. Den största enskilda gruppen bestod av lägenheter om 1 rum och kök (32·3 %). Som synes, hade smålägenhetsproduktionen den största relativa omfattningen i de större städerna, där ju efterfrågan starkt inriktas på de minsta slagen av bostäder på grund av de höga hyrorna. I samband härmed står, att lägenheternas fördelning efter rumsantal knappast ger någon föreställning om i vad mån de komma till användning som småfolksbostäder. De större städernas med alla moderna bekvämligheter försedda och ofta mycket höga hyror betingande småvåningar om ett eller två rum och kök efterfrågas sålunda i stor utsträckning av tjänstemän o. d., medan däremot å mindre orter samt inom storstädernas förortsområden stugor med ett rum och kök på nedre botten samt två små sovrum en trappa upp kunna utgöra typiska arbetarbostäder.

I tab. G återges utvecklingen sedan tidigare år i fråga om bostadsproduktionens fördelning på storleksgrupper. I jämförelse med 1931 företer redogörelseåret endast mindre förskjutningar, i det att tillskottet av 3- och 4-rumslägenheter något ökats. Jämförd med årsmedeltalet för tioårsperioden 1923—1932 samt i ännu högre grad i jämförelse med år 1913 befinnes emellertid byggnadsverksamheten ha i ökad grad koncentrerats på smärre lägenhetstyper. Anmärkas bör emellertid, att denna förskjutning till god del betingas av de större städernas ökade andel i bostadsproduktionen. — Den nedre avdelningen i tab. G ger upplysning om, hur de nytillkomna rummen fördela sig

Tab. G. Under åren 1913 samt 1923—1932 tillkomna bostadslägenheter och rum fördelade på olika lägenhetskategorier.

Lägenhetskategorier	Antal					Procent				
	Stadssamhällen			Samtl. orter		Stadssamhällen			Samtl. orter	
	1913	1923/32	1932	1931	1932	1913	1923/32	1932	1931	1932
a) Tillk. *bostadslägenheter* med:										
1 rum, 1 kök m. m. .	1 126	2 656	3 864	4 248	3 913	13·1	16·7	19·9	18·8	19·1
1 rum och kök . . .	2 647	4 698	6 478	7 774	6 612	30·8	29·5	33·3	34·4	32·3
2 » » » . . .	2 184	4 525	4 966	5 912	5 338	25·4	28·4	25·5	26·1	26·1
3 » » » . . .	991	2 002	2 173	2 364	2 431	11·5	12·6	11·2	10·5	11·9
4 » » » . . .	1 646	2 039	1 040	1 108	1 160	19·2	12·8	5·3	4·9	5·7
5 o. fl. rum och kök .			935	1 214	1 019			4·8	5·3	4·9
Tillhopa	8 594	15 920	19 456	22 620	20 473	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Tillk. *rum och kök* i låg. om: [1]										
1 rum, 1 kök m. m. .	·	3 271	4 956	5 555	5 025		7·0	9·8	8·9	8·8
1 rum och kök . . .	5 294	9 396	12 956	15 548	13 224	18·9	20·2	24·3	24·9	23·2
2 » » » . . .	6 552	13 575	14 898	17 736	16 014	23·4	29·2	27·9	28·4	28·1
3 » » » . . .	3 964	8 008	8 692	9 456	9 724	14·1	17·2	16·3	15·2	17·0
4 » » » . . .	·	12 315	5 200	5 540	5 800	·	26·4	9·7	8·9	10·2
5 o. fl. rum och kök .			6 691	8 570	7 277			12·5	13·7	12·7
Tillhopa	28 055	46 565	53 393	62 405	57 064	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

på lägenheter av olika storlek. Härvid befinnes, att byggnadsverksamheten i högre grad sysselsätter sig med framställning av större lägenheter, än som kommer till synes, när man uteslutande utgår från lägenheternas antal. Medan sålunda av de år 1932 tillkomna lägenheterna 22·5 % utgjordes av sådana med tre eller flera rum och kök, tillhörde 39·9 % av alla nya rum våningar av denna storleksgrupp.

Av bostadslägenheternas viktigare fasta tillbehör redovisas i tab. C särskilt bad- och duschrummen. I vilken utsträckning de nytillkomna bostäderna varit försedda med denna hygieniskt betydelsefulla, men först under de senaste decennierna till allmännare användning komna bekvämlighet, belyses även genom översikten här nedan, i vilken antalet lägenheter med bad- eller duschrum ställts i relation till hela bostadstillskottet inom olika landsdelar och ortsgrupper:

	Stockholms Stad	Östra Sverige	Smål. och Öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav stadssamh. med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5	Övriga samhällen
Tillkomna lägenheter . .	8 329	2 678	1 206	2 129	4 685	1 446	20 473	11 592	3 868	1 214	1 498	1 784	1017
Därav med bad- el. duschrum	4 957	1 130	352	926	1 419	373	[2] 9 157	6 228	1 491	316	515	417	190
i %	59·5	42·2	29·2	43·5	30·3	25·8	44·7	53·7	44·3	26·0	34·4	28·4	18·7

[1] Rum, tillbyggda äldre lägenheter, äro här ej inräknade.

[2] Dessutom ha redovisats 2 715 lägenheter (13·3 % av samtliga) med del i badrum, därav 2 405 i Stockholm (28·9 %). År 1931 tillkommo 1 016 sådana lägenheter (4·5 %), därav 930 i Stockholm (11·2 %). För år 1930 föreligga dylika uppgifter endast för Stockholm (296 lägenheter eller 3·6 %).

Av de under redogörelseåret tillkomna lägenheterna voro sålunda bortåt hälften (44·7 %) försedda med denna bekvämlighet. Särskilt högt ter sig detta relationstal för Stockholm (59·5 %), medan flertalet mindre städer och orter uppvisa betydligt lägre siffror. Från år 1924 (23·4 %) t. o. m. år 1930 (59·8 %) har det procentuella antalet lägenheter med bad- eller duschrum undergått en fortgående stegring, men sedan år 1931 (52·3 %) synes utvecklingen ha gått i motsatt riktning. Detta torde åtminstone delvis sammanhänga med, att i nybyggda bostadshus med småbostäder numera allt oftare inrymmas för flera lägenheter gemensamma badrum.

Till årets undersökning har för första gången inhämtats uppgifter angående förekomsten av centralvärme i nytillkomna lägenheter. Fullständiga uppgifter i detta avseende föreligga dock endast för 334 av de 417 orter, där nya lägenheter tillkommit. Sålunda saknas detaljerade uppgifter för Stockholm och Göteborg, där emellertid praktiskt taget samtliga nytillkomna lägenheter kunna förutsättas vara utrustade med centralvärme. En sammanfattning av de erhållna uppgifterna lämnas här nedan:

	Malmö	Stadssamhällen m. följ. ant. inv. (1 000): 20—100	10—20	5—10	under 5	Övriga samhällen	Samtl. orter
Proc. antal, under år 1932 tillk., med centralvärme utrustade							
boningshus	93·3	75·1	74·4	80·5	75·8	73·3	76·3
bostadslägenheter	97·4	86·8	81·8	86·6	76·3	74·9	83·8

Enligt tablån skulle $^3/_4$ av de nytillkomna boningshusen och mer än $^4/_5$ av de nya lägenheterna vara utrustade med centralvärme. Dessa relationstal torde emellertid vara något för låga såsom uttryck för förhållandena inom samtliga städer och stadsliknande samhällen. Utgår man ifrån, att de nya lägenheterna i Stockholm och Göteborg till 99 % äro utrustade med centralvärme, och antager man dessutom, att motsvarande relationstal i fråga om övriga orter, för vilka uppgift härutinnan ej erhållits, sammanfalla med de för respektive ortsgrupper enligt tablån gällande genomsnittstalen, erhålles en beräknad medelsiffra av 91·8 %. Sålunda synas drygt $^9/_{10}$ av de inom samtliga orter tillkomna lägenheterna vara utrustade med denna bekvämlighet. I allmänhet synes detta relationstal nå högst i de större städerna. Anmärkningsvärt är emellertid, att jämförelsetalet för »övriga samhällen» ligger så högt som 74·9 %.

Bostadsproduktionens fördelning på olika huvudgrenar. Socialstyrelsens statistik har sedan länge inbegripit en särskild redovisning av sådan byggnadsverksamhet, som utan direkt vinstsyfte bedrives av staten, kommuner, bostadsföreningar, stiftelser, industriella företag (för egna arbetare) m. fl. Såsom framgår av efterföljande tablå, ha under år 1932 genom sådan byggnadsverksamhet åstadkommits 4 637 lägenheter med tillhopa 10 026 rum och kök, motsvarande resp. 22·6 och 17·4 % av hela tillskottet. Denna gren av byggnadsverksamheten har undergått en fortgående stegring sedan år 1929. Absolut taget voro 1932 års siffror för denna icke-

spekulativa bostadsproduktion de högsta, som hittills registrerats, men relativt taget voro insatserna från denna produktionsgren större under vissa tidigare år, särskilt under åren under och närmast efter världskriget. Att märka är, att drygt $^4/_5$ av hithörande lägenhetstillskott under redogörelseåret fallit på Stockholm (2 745 lägenheter) och Göteborg (1 098 lägenheter).[1] — Påpekas bör emellertid, att denna redovisning av hithörande bostadsproduktion i en del fall varit förenad med vanskligheter. Sålunda har det visat sig svårt att undvika att bland kooperativa bostadsföretag medräkna en del bostadsföreningar, som i verkligheten äro av mer eller mindre spekulativ art.

Genom bostadsför., stiftelser o. d. tillk. bostäder i förh. till den totala bostadsproduktionen	Stadssamhällen		Samtliga orter			
	Årsmed. 1923/32	år 1932	år 1929	år 1930	år 1931	år 1932
Samtl. tillkomna *lägenheter*	15 920	19 456	16 598	22 381	22 620	20 473
därav genom bostadsför. o. d. antal	3 073	4 610	2 244	3 240	3 677	4 637
därav genom bostadsför. o. d. %	19·3	23·7	13·5	14·5	16·3	22·6
Samtl. tillkomna *rum* (*o. kök*)	47 015	53 876	48 244	62 108	63 086	57 676
därav genom bostadsför. o. d. antal	·	9 916	5 180	7 186	8 281	10 026
därav genom bostadsför. o. d. %	·	18·4	10·7	11·6	13·1	17·4

I följande tablå återges den icke-spekulativa bostadsproduktionens fördelning på olika bärare:

	Staten		Kommuner		Koop. bostadsföreningar		Stiftelser, allmännytt. bostadsbolag etc.		Industriella företag	
	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%
1929	64	2·9	208	9·3	1 484	66·1	344	15·3	144	6·4
1930	102	3·2	706	21·8	1 980	61·1	360	11·1	92	2·8
1931	76	2·1	340	9·2	2 334	63·5	835	22·7	92	2·5
1932	118	2·5	415	9·0	2 626	56·6	1 367	29·5	111	2·4

Bostadskooperationens andel i här ifrågavarande byggnadsverksamhet uppgick år 1929 till $^2/_3$ men har senare — trots en betydande ökning i de absoluta talen — gått tillbaka till c:a $^3/_5$ (56·6 %), beroende på en ännu starkare stegring i den av stiftelser och s. k. allmännyttiga bostadsbolag bedrivna bostadsproduktionen. Denna svarade under redogörelseåret för nära $^3/_{10}$ (29·5 %) av hela det i tablån redovisade lägenhetstillskottet.

Vid sidan av den nu redovisade vinstbegränsade bostadsproduktionen förefinnas emellertid även andra former av icke-spekulativ byggnadsverksamhet. I första hand har man härvid att tänka på egnahemsbyggnadsverksamheten. Föreliggande uppgifter tillåta icke någon exakt beräkning av dess omfång. Genom en summering av samtliga lägenheter och rum i boningshus med 1—2 lägenheter har man dock kunnat erhålla en utgångspunkt för bedömande av egnahemsrörelsens storleksordning. Härtill bör anmärkas, att i tvålägenhetshus båda lägenheterna medräknats, ehuru den ena merendels ut-

[1] Denna siffra torde dock vara något för hög, beroende på att vissa bostadsföreningar, som i verkligheten torde vara av spekulativ natur, ej kunnat uteslutas ur beräkningen.

hyres av egnahemsbyggaren. Dessutom må ihågkommas, att även egnahemsvillor ofta i verkligheten byggas på spekulation av yrkesbyggmästare o. d., vilket förhållande man vid dessa beräkningar icke kunnat taga hänsyn till. Å andra sidan ha såsom egnahemslägenheter ej kunnat medräknas sådana bostadsutrymmen i äldre egnahemsvillor o. d., vilka tillkommit genom ombyggnads- och ändringsarbeten. I detta sammanhang bör man vidare uppmärksamma den av enskilda bedrivna byggnadsverksamhet i Stockholm, som — i likhet med den av bostadsföreningar och stiftelser bedrivna bostadsproduktionen — under senare år subventionerats av kommunen genom billiga tomtupplåtelser, byggnadskreditiv och sekundärlån på villkor, att hyrorna i dessa s. k. billiga bostadshus skulle hållas på en viss av de kommunala myndigheterna godkänd nivå, samt att hyresgästerna skulle utses bland behövande personer, som anvisas av de kommunala myndigheterna. Genom att subtrahera här nämnda grenar av icke-spekulativ byggnadsverksamhet från den totala erhålles en viss uppfattning om det i egentlig mening spekulativa hyreshusbyggets storleksordning. Resultatet av dessa beräkningar, vilka av anförda skäl måste anses såsom blott ungefärliga, återges i följande tablå:

Bostadsproduktionens fördelning på olika huvudgrenar	Tillkomna lägenheter antal		Tillkomna lägenheter %		Tillkomna rum (och kök) antal		Tillkomna rum (och kök) %	
	1931	1932	1931	1932	1931	1932	1931	1932
Bostadsföreningar, stiftelser o. d. . . .	3 677	4 637	16·3	22·6	8 281	10 026	13·1	17·4
S. k. billiga bostadshus (Sthlm)[1] . . .	598	1 405	2·6	6·9	1 246	3 234	2·0	5·6
Egnahemsbyggnadsverks. (approx.) . . .	4 439	4 567	19·6	22·3	16 831	17 632	26·7	30·6
Spek. hyreshusbygge (approx.)	13 906	9 864	61·5	48·2	36 728	26 784	58·2	46·4
Tillhopa	22 620	20 473	100·0	100·0	63 086	57 676	100·0	100·0

Det spekulativa hyreshusbygget skulle sålunda under redogörelseåret ha svarat för icke fullt hälften av det totala bostadstillskottet, medan egnahemsbyggnadsverksamheten torde ha åstadkommit bortåt $^1/_4$ av de nya lägenheterna och nära $^1/_3$ av de nytillkomna rummen. I jämförelse med år 1931 uppvisar den spekulativa husbyggnadsverksamheten en betydande tillbakagång, nämligen med 29·1 %, om man räknar efter antalet lägenheter, och med 27·1 %, om man utgår från rumsantalet. Däremot förete samtliga grenar av icke-spekulativ byggnadsverksamhet stigande tal. Denna ökning är relativt störst i fråga om de »billiga bostadshusen» i Stockholm, vilken byggnadsverksamhet mer än fördubblats sedan år 1931. Av samtliga under redogörelseåret inom huvudstaden tillkomna lägenheter (8 329) ha 2 745 eller 33·0 % åstadkommits genom bostadsföreningar, stiftelser o. d., 1405 eller 16·9 % utgöras av andra »billiga bostäder», vilka uppförts av enskilda byggnadsföretagare, 735 eller 8·8 % ha åstadkommits av egnahemsbyggare, medan återstående 3 444 lägenheter eller 41·3 % äro inrymda i vanliga hyreshus.

För stadssamhällena i gemen framgår bostadsproduktionens fördelning på lägenhetskategorier inom var och en av dessa olika huvudgrenar av följande tablå:

[1] Oberäknat sådana »billiga bostäder», som inräknats i den av bostadsföreningar stiftelser o. d. bedrivna byggnadsverksamheten.

Under år 1932 tillkomna lägenheter och rum	Samtliga läg. o. rum	Därav (i %) läg. o. rum tillh. nedanstående lägenhetskategori: enkelrum o. d.	därav 1 rum m. kokvrå	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök
Lägenheter							
bostadsför., stiftelser o. d.	4 637	37·5	19·4	33·6	23·2	3·2	2·5
s. k. billiga bost. (Sthlm)	1 405	9·1	8·5	60·9	23·0	4·9	2·1
egnahemsbyggnadsverks.	4 567	1·7	0·1	13·4	35·6	24·6	24·7
övrig byggnadsverks.	9 864	19·9	11·2	36·4	23·4	11·1	9·2
Rum och kök							
bostadsför., stiftelser o. d.	10 026	23·8	9·0	31·1	32·2	5·8	7·1
s. k. billiga bost. (Sthlm)	3 234	3·9	3·7	52·9	30·0	8·6	4·6
egnahemsbyggnadsverks.	17 632	0·7	0·0	6·9	27·7	25·5	39·2
övrig byggnadsverks.	26 172	9·2	4·2	27·4	26·5	16·7	20·2

Mest inriktad på större lägenhetstyper är av naturliga skäl egnahemsbyggnadsverksamheten och därnäst det privata hyreshusbygget. Däremot inrymmas endast i ringa mån lägenheter med mer än 2 rum och kök i »billiga bostadshus» samt i bostadsförenings- och stiftelsehus. I den förra av dessa grupper ingå till $^3/_5$ lägenheter om 1 rum och kök, i den senare därjämte många enkelrum o. d. lägenheter av minsta storlekstyp.

Antal beviljade byggnader, lägenheter och rum. Med hänsyn till önskvärdheten att ur arbetsmarknads- och allmänt ekonomiska synpunkter ha tillgång till mera aktuell kunskap om det nuvarande läget på byggnadsmarknaden och dess utvecklingstendenser än som kan erhållas på grundval av siffrorna för under år 1932 fullbordade byggnadsföretag, har socialstyrelsen, såsom nämnts, nu liksom föregående år från byggnadsnämnderna inhämtat vissa uppgifter om under redogörelseåret beviljade byggnadslov i städer med över 10 000 invånare.[1]

Hela antalet i de större städerna beviljade byggnadsföretag uppgick under redogörelseåret till 4 033, varav 2 345 avsågo fullständiga ny- eller ombyggnader av boningshus. Antalet lägenheter och rum i samtliga beviljade byggnadsföretag uppgick till resp. 13 774 och 38 077. Utvecklingen sedan tidigare år framgår av följande tablå, i vilken i jämförelsesyfte även medtagits motsvarande uppgifter för fullbordade byggnadsföretag:

År	Antal läg. fullb.	Antal läg. bev.	Antal rum fullb.	Antal rum bev.	År	Antal läg. fullb.	Antal läg. bev.	Antal rum fullb.	Antal rum bev.
1927	12 356	13 056	34 845	36 663	1930	18 199	19 159	48 059	51 373
1928	13 476	13 146	37 007	38 117	1931	18 123	15 911	47 944	42 581
1929	12 938	18 532	36 197	47 957	1932	16 174	13 774	42 555	38 077

Som härav framgår, företedde byggnadsloven under redogörelseåret en betydande nedgång, nämligen, om man jämför med år 1931, med 13·4 % i fråga om antalet lägenheter samt med 10·6 %, om man räknar efter rummen; i förhållande till »toppåret» 1930 blir minskningen resp. 28·1 och 25·9 %. Såsom närmare framgår av tab. H, var nedgången gentemot år 1931 särskilt framträdande i Göteborg, Malmö, Uppsala, Norrköping, Kalmar, Karlskrona, Landskrona, Uddevalla, Borås, Västerås och Sundsvall. Däremot företedde

[1] Beaktas bör, att byggnadslov ej erfordras för statliga byggnadsföretag.

Tab. H. Antal bostadslägenheter och rum i under åren 1931 och 1932 beviljade byggnadsföretag i större städer.

Städer	Bostadslägenheter i beviljade byggnadsföretag		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Rum (o. kök) i beviljade byggnadsföretag		Städer	Bostadslägenheter i beviljade byggnadsföretag		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Rum (o. kök) i beviljade byggnadsföretag	
	1931	1932		1931	1932		1931	1932		1931	1932
Stockholm . .	[1]6369	5 880	4 618	[1]16168	16 036	Halmstad . .	194	235	110	774	876
Lidingö . . .	37	30	14	157	132	Göteborg . . .	3 090	2 244	1 881	7 761	6 198
Södertälje . .	21	30	14	83	127	Mölndal . . .	90	92	76	258	257
Uppsala . . .	261	187	155	757	529	Uddevalla . .	113	62	57	378	168
Nyköping . .	53	37	36	126	74	Borås	305	225	162	825	625
Eskilstuna . .	298	228	187	783	642	Trollhättan . .	22	45	37	66	128
Linköping . .	323	394	308	881	1 045	Skövde	34	58	36	106	206
Norrköping .	348	302	276	1 024	779	Karlstad . . .	167	213	193	456	547
Jönköping . .	132	166	139	410	415	Kristinehamn .	93	103	88	284	307
Kalmar . . .	205	144	108	572	441	Örebro	242	284	238	556	729
Västervik . .	23	15	13	75	43	Västerås . . .	336	199	166	1 005	538
Visby	23	76	55	102	239	Falun	67	63	48	266	196
Karlskrona .	70	49	21	277	179	Gävle	166	223	176	501	561
Kristianstad .	91	171	49	329	741	Söderhamn . .	27	26	18	72	80
Malmö . . .	1 149	708	620	2 959	1 770	Härnösand . .	56	62	35	228	216
Lund	244	183	116	689	580	Sundsvall . .	180	101	73	589	258
Landskrona .	210	88	88	588	210	Östersund . .	116	87	69	374	234
Hälsingborg .	543	536	495	1 398	1 248	Umeå . . .	54	70	51	177	221
Ystad	42	63	47	127	203	Luleå	47	27	15	159	89
Trälleborg . .	70	68	53	241	210	Samtliga	[1]15911	13 774	10 941	[1]42581	38 077

Linköping, Visby, Kristianstad, Ystad, Halmstad, Skövde, Karlstad, Örebro, Gävle m. fl. städer stigande tal.

Av de 2 345 boningshus, för vilka i de större städerna byggnadslov beviljats under år 1932, voro 417 eller 17·8 % stenhus. År 1931 var motsvarande relationstal (23·1 %) något högre. Överhuvud har utvecklingen under de senaste åren tenderat mot mindre byggnadstyper.

Av lägenheterna i de under år 1932 beviljade byggnadsföretagen voro 6 547 eller 47·5 % av samtliga försedda med bad- eller duschrum. Motsvarande relationstal för år 1931 och 1930 voro högre eller resp. 48·8 och 60·3 %. Nedgången torde delvis sammanhänga med införande av för flera lägenheter gemensamma badrum.

En uppfattning om vad byggnadsloven utvisa i fråga om den totala byggnadsverksamhetens utvecklingstendenser inom rikets större städer erhålles i tablån å nästa sida, som uppgjorts efter samma grunder som tab. B i det föregående.

Den år 1932 för industriella, kommersiella, administrativa och dylika ändamål bedrivna byggnadsverksamheten minskades enligt byggnadslovsuppgifterna med nära 1/4 eller 24·4 %, d. v. s. i ungefär samma grad som fullbordade byggnadsföretag för samma ändamål (25·3 % i fråga om städer med över 10 000 inv.). Jämförd med år 1930 är emellertid nedgången vida större i fråga om de beviljade byggnadsföretagen (51·6 %) än i fråga om de full-

[1] Korrigerad siffra.

bordade (40·8 %). Nedgången i den totala byggnadsverksamheten utgör enligt byggnadslovsuppgifterna 14·4 % i jämförelse med år 1931 och 34·5 % i jämförelse med 1930, medan motsvarande siffror för fullbordade byggnadsföretag utgjorde resp. 15·2 och 21·2 %.

Beräknad total byggnadsverksamhet enl. beviljade byggnadslov	Golvyta i kvadratmeter i nybyggnader för: industriella el. kommersiella ändamål[1]	förvaltning, skolväsen, sjukvård o. d.	garage, uthus o. d.[2]	samtliga nu angivna ändamål[2]	bostadsändamål	såväl bostads- som andra ändamål
1928	315 190	43 437	60 321	418 948	952 925	1 371 873
1929	398 072	31 012	101 899	530 983	1 198 925	1 729 908
1930	516 821	38 869	91 807	647 497	1 284 325	1 931 822
1931	332 673	24 107	57 122	413 902	1 064 525	1 478 427
1932	251 927	31 996	29 144	313 067	951 925	1 264 992

Med hänsyn till att tendensen i rikssiffrorna under senare år till god del bestämts av utvecklingen på huvudstadens byggnadsmarknad, meddelas för Stockholm följande siffror, belysande utvecklingen t. o. m. 1 okt. 1933.[3]

Byggnadsverksamheten i Stockholm under de tre första kvartalen 1928—1933.

År	Under tiden 1 jan.—30 sept. fullbordade		beviljade		fullb.	bev.	Antal under byggnad varande lägenheter		rum	
	läg.	rum	läg.	rum	lok. ej avsedda till bostäder (1 000-tal kvm golvyta)		1 juli	1 okt.	1 juli	1 okt.
1928	2 844	7 272	3 283	8 361	38	106	4 164	2 381	9 747	6 059
1929	1 856	5 296	6 671	14 493	72	164	7 522	5 450	16 116	11 658
1930	4 748	10 783	6 042	14 987	116	249	6 355	4 050	14 744	10 144
1931	4 472	10 950	4 884	12 428	131	94	6 444	3 602	15 718	8 136
1932	4 696	11 704	5 102	13 170	65	86	5 612	2 207	14 368	6 215
1933	2 589	7 970	2 050	5 900	88	56	1 504	370	4 533	1 319

Härav framgår, att den allmänna depressionen och den sedan april 1933 pågående byggnadskonflikten föranlett en betydande nedgång i byggnadsverksamheten inom huvudstaden. Detta oaktat har under de tre första kvartalen av år 1933 fullbordats drygt hälften så många bostäder som under samma period 1932 och betydligt flera än under motsvarande tid 1929. Anmärkningsvärt är även, att golvytan i fullbordade lokaler, som ej äro avsedda för bostadsändamål, något ökats sedan föregående år. Härvidlag rör det sig dock merendels om byggnadsföretag, vilka påbörjats under andra konjunkturer än de nu rådande.

Siffrorna för beviljade byggnadslov och särskilt uppgifterna om antalet vid det senaste kvartalsskiftet under byggnad varande lägenheter och rum tyda emellertid på att depressionen efter hand fått allt större omfattning även inom byggnadsfacket.

[1] Fabriker, verkstäder, butiker, lagerlokaler, kontor, kommunikations- och belysningsverk, kraftstationer, teatrar, biografer, hotell, restauranger, kaféer o. d. — [2] Inkl. ej specificerade lokaler. — [3] Uppgifterna äro grundade på Statistisk Månadsskrift, utg. av Stockholms stads statistiska kontor, samt preliminära meddelanden från kontoret.

Byggnadsverksamheten under år 1932 i särskilda städer och stadsliknande samhällen.

Sommarbostäder äro icke medräknade. — Tecknet * utmärker, att uppgiften endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande ort.

Orter (för »övriga samhällen» anges kommunens namn inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter 1923—32[1] (årsmed.)	Tillkomna bostadslägenheter 1932	Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Tillkomna rum (och kök) (1932)
Stockholms stad[2]	**5 975**	**6 329**	**7 031**	**20 479**
Stockholms län	·	**957**	**585**	**3 348**
Södertälje	34	31	18	104
Sundbyberg	129	137	117	333
Djursholm	27	13	3	92
Lidingö	53	18	9	77
Vaxholm	3	1	—	10
Norrtälje	14	13	8	56
Östhammar	4	4	3	18
Öregrund*	2	2	1	8
Sigtuna*	6	4	1	19
Stocksund	6	—	—	7
Hässelby vst	14	10	7	34
Saltsjöbaden	11	12	—	90
Nynäshamn	19	19	8	77
Rimbo	2	2	2	5
Hagalund	82	141	138	309
Lilla Alby	8	2	2	2
Råsunda	35	67	49	205
Enebybergs vst	10	1	—	4
Täby	5	5	3	16
Duvbo	21	8	7	33
Bromsten	9	3	2	9
Solhem	12	31	4	163
Stuvsta	64	52	32	173
Huddinge	7	10	3	42
Fullersta	20	26	11	111
Snättringe	·	9	5	30
Segeltorp	20	18	8	64
Rönninge	5	3	2	12
Igelsta	3	10	1	57
Järna	4	2	2	4
Hargshamn (Harg)	·	1	—	4
Österskär och Åkersberga (Österåker)	·	2	—	12
Danderyds sn, del av	·	66	41	230
Stockby (Danderyd)	·	1	1	3
Långängen (Danderyd)	·	7	1	37
Näsby Ö. Park (Täby)	·	10	2	46
Näsby V. Park (Täby)	·	12	8	47
Näsby stsh (Täby)	·	9	5	30
Tureberg (Sollentuna)	·	140	48	591
Spånga sn, del av	·	9	2	34
Nacka sn, del av	·	8	6	26
Saltsjö-Duvnäs (Nacka)	·	4	—	21
Älta (Nacka)	·	4	2	17
Kumla (Tyresö)	·	30	23	86
Uppsala län	·	**265**	**229**	**736**
Uppsala	191	227	198	627
Enköping*	10	9	8	24
Tierp*	6	11	10	30
Grillby	1	2	1	5
Kungsängen (St. Näs)	·	2	1	7
Ekeby (Bondkyrka)	·	1	—	6
Valsätra (Bondkyrka)	·	3	3	8
Norby by (Bondkyrka)	·	3	3	9
Sunnersta (Bondkyrka)	·	7	5	20
Södermanlands län	·	**373**	**306**	**1 020**
Nyköping	51	37	36	74
Katrineholm	16	16	9	57
Eskilstuna	158	281	232	764
Torshälla*	2	3	2	7
Strängnäs*	16	13	11	42
Trosa*	1	—	—	4
Malmköping	9	2	2	6
Oxelösund	7	2	2	6
Sparreholm	3	8	6	21
Valla	1	1	—	5
Jönåker (Lunda)	·	2	1	7
Tystberga (Tystberga)	·	5	3	17
Vannesta (Toresund)	·	3	2	10
Östergötlands län	·	**752**	**598**	**2 150**
Linköping*	164	315	257	860
Norrköping	341	352	291	987
Söderköping	12	10	8	27
Motala	21	23	14	74
Vadstena*	6	5	3	16
Skänninge*	6	3	—	14
Mjölby	11	10	3	43
Valdemarsvik	9	10	8	45
Borgs vst	15	2	—	8
Åtvidaberg	15	7	7	21
Ödeshög	3	5	2	20
Kisa	7	8	3	30
Duvedal (Motala lk)	·	2	2	5
Jönköpings län	·	**608**	**376**	**2 088**
Jönköping	170	156	114	477
Huskvarna	46	27	11	99
Nässjö	54	46	32	170
Värnamo	27	30	18	116
Vetlanda	16	28	15	109
Eksjö	29	44	19	173

[1] Tecknet · utmärker, att uppgifter om byggnadsverksamhetens omfattning å vederbörande ort icke föreligga för minst 5 av åren 1923—1932. — [2] Angående bostadsproduktionen inom Stockholms förortsområde se Soc. Medd., årg. 1933, sid. 297 o. f.

Byggnadsverksamheten i särskilda samhällen (forts.).

Orter (för »övriga samhällen» anges kommunens namn inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter 1923—32[1] (årsmed.)	Tillkomna bostadslägenheter 1932	Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Tillkomna rum (och kök) (1932)
Tranås	45	45	29	166
Gränna	3	5	4	16
Mariannelund	6	7	5	21
Bodafors*	·	13	13	28
Gislaved	18	45	31	123
Skillingaryd	4	3	1	13
Vaggeryd	9	9	5	25
Sävsjö	13	6	3	30
Hjältevad (Ingatorp)	·	2	2	5
Ingatorp (Ingatorp)	·	5	2	18
Frinnaryd (Frinnaryd)	·	4	4	8
Gripenberg (Säby)	·	—	—	1
Äng o. Fredriksdal (Barkeryd)	·	3	3	8
Fagerslätt (Hakarp)	·	2	1	6
Tenhult (Rogberga)	·	1	1	2
Norrahammar (Sandseryd)	·	22	17	80
Bankeryd (Bankeryd)	·	14	7	49
N. Hestra (N. Hestra)	·	7	3	25
Smålandsstenar (Villstad)	·	10	7	33
Smålands Burseryd (Burseryd)	·	8	1	32
Reftele (Reftele)	·	2	—	8
Gnosjö (Gnosjö)	·	2	—	11
Värnamo lk, del av	·	7	2	26
Hillerstorp (Kävsjö)	·	2	1	7
Malmbäck (Malmbäck)	·	4	2	18
Vrigstad (Vrigstad)	·	9	6	30
Stockaryd (Stockaryd)	·	4	1	21
Österkorsberga (Korsberga)	·	7	5	26
Landsbro (Lannaskede)	·	20	3	82
Vetlanda lk, del av	·	1	1	3
Ekenässjön (Vetl. lk)	·	2	2	5
Kvillsfors (Ökna)	·	6	5	18
Kronobergs län	·	**228**	**115**	**861**
Växjö*	40	58	33	211
Tingsryd	·	17	10	55
Älmhult	8	9	5	33
Ljungby	15	16	2	85
Markaryd	7	5	1	25
Åseda	6	7	1	33
Hovmantorp	6	10	6	32
Växjö-Östregård	11	16	8	60
Alvesta	2	6	4	19
Vislanda	2	1	—	5
Strömsnäs bruk	5	2	1	8
Lenhovda (Lenhovda)	·	10	4	35
Målerås (Hälleberga)	·	7	7	18
Skruv (Ljuder)	·	2	—	8
Älmeboda (Älmeboda)	·	—	—	3
Yxnanäs (Älmeboda)	·	2	1	7
Rävemåla (Älmeboda)	·	8	—	39
Lessebo (Hovmantorp)	·	16	15	52
Växjö lk, del av	·	6	3	23
Konga (S. Sandsjö)	·	3	—	13
Moheda (Moheda)	·	4	—	21
Alvesta m:e. visst omr. invid (Aringsås)	·	3	2	11
Liatorp (Stenbrohult)	·	1	—	7
Diö (Stenbrohult)	·	12	8	34
Ryssby (Ryssby)	·	3	2	12
Strömsnäsbruk, visst omr. invid (Traryd)	·	4	2	12
Kalmar län	·	**333**	**240**	**1 061**
Kalmar	162	166	146	453
Nybro	31	26	17	92
Oskarshamn	13	25	14	71
Västervik*	23	20	13	68
Vimmerby*	15	12	3	53
Borgholm	7	4	—	21
Gamleby	3	1	—	14
Hultsfred	16	8	7	25
Figeholm	1	5	4	19
Mönsterås	4	13	9	37
Emmaboda	·	9	2	45
Mörbylånga	3	3	—	15
Virserum	9	12	8	37
Bergkvara	3	1	1	3
Torsås	3	5	1	21
Mörlunda (Mörlunda)	·	2	2	6
Målilla (Målilla)	·	4	3	17
Högsby (Högsby)	·	6	2	28
Döderhult (Döderhult)	·	11	8	36
Gotlands län	·	**37**	**17**	**144**
Visby	18	35	17	136
Hemse	1	2	—	8
Blekinge län	·	**118**	**50**	**503**
Karlskrona	52	51	10	239
Ronneby	14	8	3	41
Karlshamn	20	18	10	80
Sölvesborg*	7	8	3	30
Långö	12	9	9	31
Jämjöslätt (Jämjö)	·	4	1	15
Sillhövda sn, del av	·	10	5	34
Eringsboda (Eringsboda)	·	3	3	10
Kallinge (Ronneby lk)	·	7	6	23
Kristianstads län	·	**363**	**175**	**1 352**
Kristianstad	84	155	66	580

[1] Jfr not 1 sid. 699.

Byggnadsverksamheten i särskilda samhällen (forts.).

Orter (för »övriga samhällen» anges kommunens namn inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter 1923—32[1] (årsmed.)	Tillkomna bostadslägenheter 1932	Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Tillkomna rum (och kök) (1932)
Simrishamn	14	10	4	41
Ängelholm*	38	15	13	48
Hässleholm	12	10	6	39
Tomelilla	23	5	5	16
Åhus	11	14	9	53
Båstad	2	6	4	12
Brantevik	1	3	—	15
Baskemölla	1	3	1	11
Skillinge	1	5	5	16
Löderup	4	7	2	25
Smedstorp	2	2	2	5
Kivik	1	1	—	5
Tollarp	5	4	2	14
Vilan	4	4	4	12
Knisslinge	·	4	—	18
Broby	7	3	—	14
Glimåkra	·	14	3	59
Lönsboda	·	9	3	38
Osby	6	9	3	35
Hästveda	3	1	—	4
Bjärnum	6	6	3	23
Tyringe	·	13	11	42
Vinslöv	7	17	10	60
Önnestad	·	6	4	22
Örkelljunga	11	8	3	29
Klippan	17	8	4	36
Åstorp	10	7	2	26
Malen	·	3	1	11
Hammenhögs sn, del av	·	3	2	10
Ö. Täppet (Åhus)	·	2	1	6
Hässleholms förorter (Stoby m. fl.)	·	4	1	20
Rebbelberga sn, del av	·	2	1	7
Malmöhus län	·	**1 648**	**1 336**	**4 615**
Malmö	824	768	660	1 997
Lund	178	178	104	647
Landskrona	70	98	94	235
Hälsingborg	470	396	353	977
Eslöv	30	12	8	38
Ystad	46	33	24	104
Trelleborg	94	63	41	219
Skanör med Falsterbo	5	2	1	12
Svedala	12	7	3	27
Skurup	10	3	2	13
Hörby	10	2	1	8
Höganäs	8	3	—	16
Viken	4	1	—	6
Teckomatorp*	6	1	—	9
Kävlinge	10	14	14	41
Veberöd	4	3	1	11
Lomma*	9	12	9	44
Arlöv*	19	10	4	37
Vällinge*	2	1	—	6
Sjöbo	8	16	6	60
Hör	5	2	1	11
Höganäs sn, del av	·	2	—	12
Kågeröd (Kågeröd)	·	4	2	13
Svalöv (Svalöv)	·	—	—	6
V. Sallerup sn, del av	·	1	—	5
S. Sandby (S. Sandby)	·	1	—	4
Dalby sn, del av	·	3	2	11
Bunkeflo sn, del av	·	1	1	3
V. Klagstorps sn, del av	·	4	3	14
Kyrkoköpinge sn, del av	·	1	—	5
Köpingebro (S. Köpinge)	·	2	1	7
Lövestads sn, del av	·	2	—	10
Vollsjö (Vollsjö)	·	2	1	7
Hallands län	·	**279**	**134**	**1 095**
Halmstad	97	184	100	704
Laholm	9	3	—	12
Falkenberg	31	29	11	123
Varberg	39	42	14	164
Kungsbacka	17	2	2	6
Oskarsström*	14	4	2	19
Vallberga (Rånneslöv)	·	3	3	8
Veinge sn, del av	·	5	1	24
Tylösand (Söndrum)	·	1	—	9
Getinge (Getinge)	·	4	—	20
Veddige (Veddige)	·	2	1	6
Göteborgs och Bohus län	·	**2 946**	**2 435**	**8 125**
Göteborg	1 927	2 495	2 133	6 568
Mölndal	109	78	70	210
Kungälv	7	14	11	45
Marstrand	2	4	2	13
Lysekil	17	24	16	74
Uddevalla*	81	62	55	175
Strömstad	9	7	5	24
Grebbestad	2	8	2	32
Jonsered	·	10	8	35
Partille	·	5	3	18
Sävedalen	·	23	8	95
Älvsborg	58	28	12	112
Stenungsund	2	2	1	12
Hälleviksstrand	1	1	—	4
Skärhamn	3	4	1	15
Klädes- o. Koholmen	2	2	1	7
Gravarne-Bäckevik	4	7	3	25
Smögen	2	3	3	9
Hogenäs-Näs	·	6	2	28
Bovallstrand	3	2	2	5

[1] Jfr not 1 sid. 699.

Byggnadsverksamheten i särskilda samhällen (forts.).

Orter (för »övriga samhällen» anges kommunens namn inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter 1923—32[1] (årsmed.)	Tillkomna bostadslägenheter 1932	Därav låg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Tillkomna rum (och kök) (1932)
Hunnebostrand	5	10	6	36
Fjällbacka	4	3	—	15
Havstensund	2	8	8	18
Fiskebäckskil	1	1	—	10
Grundsund	1	5	3	18
Landvetters sn, del av	·	18	14	61
Partille sn, del av	·	10	8	31
Råda sn, del av	·	9	5	33
Askims sn, del av	·	8	2	82
V. Frölunda sn, del av	·	44	30	134
Torslanda sn, del av	·	2	1	7
Backa sn, del av	·	19	11	69
Ljungs sn, del av	·	5	3	15
Ulebergshamn (Tossene)	·	—	—	2
Munkedal (Foss)	·	19	6	88
Älvsborgs län	·	**486**	**309**	**1 507**
Vänersborg*	43	36	24	127
Trollhättan	43	40	30	115
Alingsås	46	67	43	202
Borås	273	238	161	699
Ulricehamn	29	15	5	54
Åmål	38	17	5	63
Bengtsfors	7	6	—	38
Lilla Edet	3	3	3	8
Vårgårda	·	13	5	45
Herrljunga	6	12	9	36
Kinna	16	19	14	48
Lerums sn, del av	·	18	10	61
Svenljunga (Svenljunga)	·	2	—	11
Skaraborgs län	·	**278**	**177**	**925**
Mariestad	25	15	8	57
Lidköping	51	67	57	168
Skara	19	33	19	100
Skövde*	45	30	20	105
Hjo*	8	20	12	82
Tidaholm	24	3	3	9
Falköping	27	17	6	68
Grästorp	9	19	10	67
Vara	9	14	7	56
Töreboda	6	2	1	7
Vedum	2	6	2	22
Götene	9	14	14	82
Floby	3	5	—	28
Stenstorp	3	3	2	10
Falköpings förstäder	7	1	1	3
Tibro	14	12	6	46
Mullsjö (Nykyrka)	·	1	—	8
Habo sn, del av	·	4	1	23
Hova (Hova)	·	5	2	19
Otterbäcken (Amnehärad)	·	4	3	12
Gullspång (Amnehärad)	·	3	3	8
Värmlands län	·	**343**	**248**	**1 067**
Karlstad	129	140	120	368
Kristinehamn	55	114	92	333
Filipstad*	3	4	2	18
Arvika	45	19	15	55
Säffle	25	44	9	209
Sunne	7	1	1	3
Forshaga	5	6	5	18
Kil	4	7	2	28
Charlottenberg	3	3	—	18
Torsby	4	5	2	17
Örebro län	·	**353**	**275**	**999**
Örebro	315	250	213	651
Askersund*	7	6	3	23
Nora*	7	1	1	2
Lindesberg*	10	20	11	66
Hallsberg	2	3	—	13
Kopparberg	9	4	3	9
Almby	19	7	6	18
Kumla	14	3	2	9
Fjugesta	4	8	8	23
Jannelund	4	3	1	11
Karlskoga	9	8	2	40
Grythyttan	4	10	3	40
Frövi	8	21	16	65
Pålsboda (Sköllersta)	·	9	6	29
Västmanlands län	·	**331**	**256**	**927**
Västerås	108	285	224	764
Sala	14	2	—	18
Köping*	11	14	14	40
Arboga*	5	1	1	7
Kungsör	11	11	9	35
Västanfors	2	2	1	7
Heby	2	4	3	12
Tillberga (Hubbo)	·	6	2	23
Åby (Östervåla)	·	4	1	15
Tärnsjö (Nora)	·	2	1	6
Kopparbergs län	·	**283**	**164**	**995**
Falun	34	35	14	140
Säter	12	7	3	28
Hedemora	12	25	22	71
Avesta	3	11	8	34
Ludvika	19	43	23	170
Krylbo	9	9	6	30
Borlänge	14	17	13	45
Smedjebacken	8	3	2	11

[1] Jfr not 1 sid. 699.

Byggnadsverksamheten i särskilda samhällen (forts.).

Orter (för »övriga samhällen» anges kommunens namn inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Tillkomna rum (och kök) (1932)	Orter (för »övriga samhällen» anges kommunens namn inom parentes)	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1932)	Tillkomna rum (och kök) (1932)
	1923—32[1] (årsmed.)	1932				1923—32[1] (årsmed.)	1932		
Morastrand	5	6	5	17	Bollsta (Ytterlännäs)	·	6	3	22
Vansbro	6	6	2	24	Själevad sn, del av	·	47	36	163
Malung	·	7	1	33					
Leksands Noret	6	7	4	21	**Jämtlands län**	·	**116**	**84**	**325**
Rättvik	5	7	6	21	Östersund	53	108	79	301
Orsa	4	3	2	11	Järpen	2	6	3	19
Domnarvet	31	68	32	247	Mörsil (Mörsil)	·	2	2	5
Grängesberg (Grangärde)	·	18	15	53	**Västerbottens län**	·	**304**	**211**	**1 004**
Vikarbyn (Rättvik)	·	3	2	9	Umeå	76	71	47	241
Insjön (Ål)	·	2	2	6	Skellefteå	67	129	95	409
Orsa (Orsa)	·	1	1	5	Vännäs	9	17	15	51
Älvdalen (Älvdalen)	·	4	1	19	Lycksele	13	21	18	57
					Nordmaling	2	4	1	18
Gävleborgs län	·	**284**	**214**	**826**	Vindeln	2	2	2	6
Gävle	112	149	110	416	Teg	5	12	8	38
Söderhamn	16	6	3	23	Burträsk	·	4	2	14
Hudiksvall	19	13	13	29	Byske	·	1	1	3
Storvik *	7	3	2	13	Jörn	3	6	6	15
Sandviken	80	52	42	150	Vilhelmina	5	3	1	16
Ljusdal	9	8	5	24	Åsele	3	4	2	16
Arbrå	1	2	—	9	Boliden (Skellefteå lk)	·	26	11	106
Ockelbo (Ockelbo)	·	2	1	9	Bjurliden (Skellefteå lk)	·	4	2	14
Hofors sn, del av	·	22	14	74					
Valbo sn, del av	·	15	13	43	**Norrbottens län**	·	**155**	**104**	**492**
Edsbyn (Ovanåker)	·	12	11	36	Luleå	51	44	18	153
					Piteå	8	19	12	64
Västernorrlands län	·	**305**	**194**	**1 032**	Boden	20	26	21	86
Härnösand*	26	29	12	132	Haparanda	4	10	5	38
Sundsvall	85	107	68	353	Arvidsjaur	8	5	4	17
Sollefteå	5	4	1	19	Kalix	7	4	3	11
Örnsköldsvik	28	60	43	186	Gällivare	8	13	11	35
Alby	1	7	7	13	Malmberget	15	7	6	19
Skönsmon	33	15	15	20	Kiruna	115	27	24	69
Skönsberg	10	2	2	6					
Kramfors	13	15	3	64	Samtliga orter	·	[2]**20473**	**15 863**	**57 676**
Nyland	3	3	1	14					
Bredbyn	·	1	—	7	därav Stadssamhällen	[2]**15890**	**19456**	**15 308**	**53 876**
Ånge (Borgsjö)	·	9	3	33	Övriga samhällen	·	**1 017**	**555**	**3 800**

[1] Jfr not 1 sid. 699. — [2] Jfr noten å sid. 690.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1933.

Fylleriförseelser under tredje kvartalet 1933. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under tredje kvartalet 1933, tillhopa 7 580, av vilka 7 418 begåtts av män och 162 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1926 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal under år								3 kv.	2 kv.	3 kv.
	1913	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1932	1933	1933
Antal förseelser	14 727	7 425	7 196	6 929	7 375	7 759	7 526	7 320	7 396	7 297[1]	7 580[2]
Per 100 000 inv.	262	123	118	114	121	127	122	119	119	118[1]	122[2]

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för tredje kvartalet 1933, tyder denna på någon ökning av fyllerifrekvensen gentemot samma kvartal 1932. Även i jämförelse med andra kvartalet 1933 framträder någon stegring. Denna torde vara större, än vad de anförda uppgifterna ge vid handen, i det att siffran för redogörelsekvartalet torde komma att höjas genom senare inkomna rapporter.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. 1929 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1929	2 189	1 702	1 846	2 535	2 554	2 321	2 361	3 068	3 393	2 920	2 645	1 964
1930	2 505	1 960	2 321	2 644	2 541	2 562	2 204	2 919	3 469	2 925	2 786	2 198
1931	2 224	1 993	2 256	2 558	2 385	2 493	2 067	2 574	3 639	3 007	2 882	2 024
1932	2 231	2 341	2 302	2 570	2 857	2 253	1 641	2 656	3 099	2 808	2 632	1 889
1933	2 469	1 821	2 221	2 193	2 815	2 259	1 851[1]	2 756[2]	2 973[2]	—	—	—

Som synes är det egentligen under juli och augusti, som ökning gentemot 1932 gjort sig gällande, under det att september synes förete en något minskad fyllerifrekvens. Sänkningen under september beror dock sannolikt på att de

[1] Siffrorna för andra kvartalet 1933 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen korrigerats med hänsyn till 233 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
	juli	aug.	sept.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
Stockholms stad	425	407	440	**1 272**	71	307	798	**1 176**	1 059	117	96	82	14
Östra Sverige													
Södertälje	10	9	10	**29**	2	3	24	**29**	27	2	—	—	—
Lidingö	—	—	2	**2**	1	—	1	**2**	1	1	—	—	—
Uppsala	23	22	43	**88**	1	18	68	**87**	72	15	1	1	—
Västerås	22	51	40	**113**	1	10	100	**111**	92	19	2	2	—
Nyköping	5	6	5	**16**	2	3	11	**16**	14	2	—	—	—
Eskilstuna	15	12	31	**58**	1	16	40	**57**	50	7	1	—	1
Linköping	2	10	16	**28**	—	1	26	**27**	26	1	1	1	—
Norrköping	34	43	47	**124**	2	17	99	**118**	98	20	6	4	2
Övriga städer	52	69	88	**209**	6	43	158	**207**	174	33	2	2	—
Landsbygden	27	107	112	**246**	3	49	194	**246**	161	81	—	—	—
Smål. m. m.													
Jönköping	12	26	22	**60**	1	20	39	**60**	51	9	—	—	—
Kalmar	43	47	53	**143**	1	27	115	**143**	116	27	—	—	—
Västervik	4	2	3	**9**	—	1	8	**9**	6	3	—	—	—
Visby	15	13	8	**36**	2	9	25	**36**	31	5	—	—	—
Övriga städer	35	85	62	**182**	6	27	149	**182**	159	23	—	—	—
Landsbygden	2	46	99	**147**	1	27	119	**147**	84	62	—	—	—
Södra Sverige													
Karlskrona	13	16	19	**48**	—	8	40	**48**	44	4	—	—	—
Kristianstad	21	20	11	**52**	2	10	40	**52**	47	5	—	—	—
Malmö	53	80	59	**192**	9	31	151	**191**	170	21	1	1	—
Lund	9	15	22	**46**	—	10	36	**46**	40	6	—	—	—
Landskrona	15	10	23	**48**	3	12	33	**48**	40	8	—	—	—
Hälsingborg	44	39	34	**117**	5	22	90	**117**	85	32	—	—	—
Ystad	4	3	2	**9**	1	1	7	**9**	7	2	—	—	—
Trälleborg	8	7	11	**26**	2	3	21	**26**	17	9	—	—	—
Övriga städer	30	45	45	**120**	3	32	85	**120**	96	24	—	—	—
Landsbygden	9	108	113	**230**	2	31	197	**230**	115	115	—	—	—
Västra Sverige													
Halmstad	17	22	18	**57**	5	5	43	**53**	37	16	4	1	3
Göteborg	260	332	302	**894**	20	177	668	**865**	704	161	29	21	8
Mölndal	4	17	22	**43**	—	15	28	**43**	32	11	—	—	—
Uddevalla	9	16	17	**42**	—	8	34	**42**	33	9	—	—	—
Trollhättan	—	6	9	**15**	—	5	10	**15**	9	6	—	—	—
Borås	38	29	18	**85**	2	17	64	**83**	59	24	2	1	1
Skövde	16	13	4	**33**	1	7	25	**33**	24	9	—	—	—
Karlstad	39	70	40	**149**	—	19	126	**145**	119	26	4	4	—
Kristinehamn	14	13	16	**43**	—	8	35	**43**	36	7	—	—	—
Örebro	18	12	20	**50**	—	11	37	**48**	43	5	2	2	—
Övriga städer	165	185	154	**504**	13	96	395	**504**	386	117	—	—	—
Landsbygden	34	203	209	**446**	2	69	373	**444**	247	197	2	—	2
Norra Sverige													
Falun	3	10	12	**25**	—	4	21	**25**	21	4	—	—	—
Gävle	46	60	41	**147**	—	22	125	**147**	126	21	—	—	—
Söderhamn	16	10	16	**42**	—	4	38	**42**	37	5	—	—	—
Härnösand	22	17	42	**81**	—	15	64	**79**	63	16	2	2	—
Sundsvall	53	64	90	**207**	—	19	181	**200**	149	51	7	7	—
Östersund	22	11	24	**57**	—	8	49	**57**	48	9	—	—	—
Umeå	18	10	11	**39**	—	4	35	**39**	34	5	—	—	—
Luleå	22	9	7	**38**	—	1	37	**38**	27	11	—	—	—
Övriga städer	59	59	132	**250**	—	44	206	**250**	195	55	—	—	—
Landsbygden	44	290	349	**683**	1	111	571	**683**	406	277	—	—	—
Hela riket: städerna	1 735	2 002	2 091	**5 828**	163	1 120	4 385	**5 668**	4 704	963	160	131	29
Hela riket: landsb.	116	754	882	**1 752**	9	287	1 454	**1 750**	1 013	732	2	—	2
Summa	1 851	2 756	2 973	**7 580**	172	1 407	5 839	**[3]7 418**	5 717	1 695	162	131	31

[1] Härmed avses personer födda före år 1908. — [2] Härmed avses personer födda år 1908 eller senare. — [3] Därav 6 personer av okänd ålder.

ännu icke redovisade fyllerifallen till övervägande del torde ha inträffat mot slutet av kvartalet, varför de definitiva siffrorna för september kunna väntas komma att överstiga motsvarande siffror för september 1932.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 3 kv. 1933	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 3 kv. 1933	Hela riket 2 kv. 1933	Hela riket 3 kv. 1932
i städer med mer än 10 000 inv.	1 272	1 483	458	248	538	1 411	636	4 563	4 602	4 505
i övriga städer .	—	—	209	182	120	504	250	1 265	1 105	1 143
å landsbygden . .	—	—	246	147	230	446	683	1 752	1 590	1 748
tillhopa	1 272	1 483	913	577	888	2 361	1 569	7 580	—	—
2 kvart. 1933 . .	1 272	1 510	838	546	831	2 349	1 461	—	7 297	—
3 kvart. 1932 . .	1 296	1 433	877	479	824	2 460	1 460	—	—	7 396

I jämförelse med tredje kvartalet 1932 befinnes stegringen vara särskilt framträdande i städerna, medan ingen nämnvärd förändring ägt rum i fråga om landsbygden. Däremot uppvisar landsbygden en rätt markerad stegring i förhållande till andra kvartalet 1933. Så är även förhållandet i fråga om de mindre städerna, medan för städer med över 10 000 inv. någon minskning synes ha ägt rum. Med hänsyn till efterredovisningar torde dock de större städerna komma att förete en något ökad fyllerifrekvens även i jämförelse med andra kvartalet 1932. Stegringen har gjort sig gällande i så gott som samtliga landsdelar. Endast för västra Sverige äro siffrorna något lägre än under tredje kvartalet 1932.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1933 års tredje kvartal, begingos, som ovan nämnts, 162 eller 2·1 % av kvinnor, därav, som förestående tab. A visar, 96 i Stockholm, 29 i Göteborg, 1 i Malmö, 34 i övriga städer och 2 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet under andra och tredje kvartalen 1933 sakfällda fyllerister tillhörde 1 658 eller 22·7 %, resp. 1 726 eller 22·8 % den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal i genomsnitt för åren 1929—1932 utgjorde resp. 25·3, 25·5, 24·4 och 23·7 %.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller be-

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1908, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1908 eller senare, till den yngre.

gränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 5 839 eller 78·7 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (79·0 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas endast 2 ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser samt för Finland enligt Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal							3 kv.	2 kv.	3 kv.
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1932	1933	1933
Sverige . . .	7 425	7 196	6 929	7 375	7 759	7 526	7 320	7 396	7 297	7 580
Norge	9 003	9 012	9 434	9 570	9 202	7 807	8 126	8 787	8 019	.
Finland[1] . . .	18 457	23 976	25 268	25 375	25 397	22 155	20 449	21 243	24 115	.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1927	År 1928	År 1929	År 1930	År 1931	År 1932	3 kv. 1932	2 kv. 1933	3 kv. 1933
Stockholm[2] . . .	17 696	6 452	5 465	5 356	6 436	6 771	6 182	1 433	1 510	1 483
Oslo	20 293	14 709	14 688	14 853	14 104	11 947	13 380	3 855	3 135	.
därav anhållna . .	16 455	12 722	12 039	12 332	11 489	10 064	10 909	3 122	2 439	.
Helsingfors[1] . . .	23 266	22 003	21 876	23 962	25 612	25 390	22 689	5 525	5 698	.

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] alltjämt ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1931—1933 rörande antalet beslag, som helt eller

[1] Siffrorna för de olika åren ej fullt jämförbara (jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 150, not 1).
[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[3] Folkmängdssiffrorna åro för Stockholm 519 711, för Oslo 257 248 och för Helsingfors 260 838.

delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1931—1933.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1931	1932	1933	1931	1932	1933	1931	1932	1933	1931	1932	1933
januari	77	123	71	1 487	5 057	4 188	136	177	119	1 931	5 246	4 366
februari	88	105	58	5 242	2 198	557	139	149	91	5 537	2 366	1 254
mars	89	114	50	742	1 005	349	126	138	78	864	1 042	637
april	100	96	63	828	1 198	1 614	144	127	101	1 689	3 325	2 053
maj	112	65	42	45 500	7 572	464	156	96	82	49 469	7 653	638
juni	100	63	91	4 400	923	1 074	164	100	130	5 042	1 071	1 782
juli	208	74	112	1 513	566	842	294	121	153	2 233	749	928
augusti	167	71	72	71 345	120	177	223	105	112	71 571	224	531
september . . .	168	72	93	39 776	1 012	363	245	125	142	40 149	7 390	3 821
oktober	74	134	—	561	5 412	—	148	183	—	5 136	12 522	—
november . . .	169	73	—	1 182	2 227	—	251	126	—	2 760	6 540	—
december . . .	162	79	—	5 480	6 440	—	228	165	—	5 858	8 226	—
Hela året	1 514	1 069	—	178056	88 780	—	2 254	1 612	—	192289	56 854	—

Mängden beslagtagen sprit företedde under åren 1928—1931 en fortgående stegring (år 1928 beslagtogos i samtliga distrikt 31 891 liter, år 1929 52 207 liter och år 1930 63 649 liter), vilken emellertid särskilt under år 1931 i huvudsak var att tillskriva några enstaka mycket betydande spritbeslag. Under 1932 nedgick däremot mängden beslagtagen sprit, och minskningen har fortsatt under 1933 såväl beträffande samtliga tullkammardistrikt som för Stockholmsdistriktet. Under de tre första kvartalen av 1933 beslagtogos sålunda i hela landet 16 010 liter mot 29 066 liter under motsvarande tid år 1932 samt i Stockholms tullkammardistrikt 9 628 liter mot 19 651 liter under januari—september föregående år.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1928, 1929, 1930 och 1931 uppges ha beslagtagits resp. 49 025, 49 872, 40 017 och 92 988 liter sprit och brännvin. I Finland beslagtogos under åren 1928—1932 resp. 980 850, 961 203, 1 062 301, 777 174 och 385 433 liter spritdrycker.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av september till 151 498. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	11 369	+ 1 214	Närings- o. njutningsmedelsind.	1 526	+ 105
Skogshushållning	19 382	+ 2 182	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	676	+ 58
Gruvdrift och malmförädling	7 169	— 37	Trämasse- och pappersindustri	2 636	+ 125
Jord-, sten- och glasindustri	11 685	+ 744	Grafisk industri	407	— 16
Metall- och maskinindustri	11 142	— 1 037	Industri och hantverk, ej spec.	2 707	+ 181
Trävaruindustri	11 386	+ 537	Sjöfart och fiske	2 032	+ 142
Byggnadsverksamhet	10 043	+ 402	Handel och samfärdsel m. m.	10 175	+ 174
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	625	— 63	Husligt arbete	262	+ 26
Textilindustri	741	0	Arbete, ej hänf. till annan grupp	46 270	+ 2 454
Beklädnadsindustri	1 265	+ 122	Summa	151 498	+ 7 813

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	22 934	Med kontant understöd	statligt	40 841
	statskommunala	12 139		kommunalt	9 445
	kommunala	11 916		Summa	97 275

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under september till 6·1 miljoner kronor och under årets nio första månader till sammanlagt 53 miljoner kronor.

— Levnadskostnader —

Sveriges riksbanks konsumtionsprisindex. Under samarbete med socialstyrelsen utarbetas inom riksbanken sedan hösten 1931 en ny prisindex, som avser att för varje vecka inregistrera den genomsnittliga prisförändringen för den totala konsumtionen inom landet. Indexen baseras på detaljpriser, som insamlas av socialstyrelsen från femton av de orter, som lämna uppgifter till styrelsens levnadskostnadsindex. Under det att priserna i den senare indexen vägas med de kvantiteter, varmed de ingå i en bestämd budget, vägas de i riksbankens index med siffror, som ange de olika utgiftsposternas andel i den nationella konsumtionen. För att varuurvalet och vikterna skola i möjlig mån återspegla den aktuella konsumtionsinriktningen, ha de principiellt sett gjorts rörliga. Med hänsyn härtill konstrueras indexen i två etapper: i första hand som en index med rörlig basperiod, som alltså anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, och i andra hand som en index med fast basperiod, vartill utvalts månaden före guldmyntfotens upphävande, d. v. s. september 1931. Denna senare index erhålles genom multiplikation av indextalen med rörlig basperiod, den är alltså en s. k. kedjeindex, som dock tid efter annan korrigeras genom direkt jämförelse med basperioden.

Indextalen i de båda serierna ha för tiden okt. 1931—april 1932 publicerats i Ekonomisk Tidskrift årg. 1933, s. 83 ff., där även en närmare redogörelse lämnas för indexseriernas

konstruktion. Här nedan anges generalindextalen i de båda serierna under den följande tiden till och med oktober 1933:

1933		Rörlig basperiod	Fast basperiod
maj	6	[1] 100·06	[2] 99·0
	13	100·12	99·2
	20	99·74	98·9
	27	100·02	99·0
juni	3	100·00	99·0
	10	100·02	99·0
	17	99·88	98·8
	24	100·08	98·9
juli	1	100·32	99·2
	8	100·12	99·3
	15	99·97	99·3
	22	99·81	99·1
	29	100·25	99·3
augusti	5	100·05	99·4
	12	99·91	99·3
	19	100·16	99·4
	26	99·90	99·3
september	2	99·80	99·1
	9	99·75	98·8
	16	99·82	98·7
	23	99·67	98·3
	30	99·91	98·3
oktober	7	99·92	98·2
	14	100·13	98·3
	21	100·08	98·4
	28	100·05	98·4

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1933. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under tredje kvartalet 1933 till 145 personer, varav 57 män och 88 kvinnor. Sammanlagt 144 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg) och 1 av norska (i Oslo). Över Danmark har ingen utvandring förekommit under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Summa
Juli	4	—	4	14	—	22
Augusti	13	2	3	33	—	51
September	19	1	—	51	1	72
3 kv. 1933	36	3	7	98	1	145
3 » 1932	9	5	2	40	—	56

Efter utvandrarnas hemort fördelade sig emigrationen på rikets olika delar sålunda:

Stockholms stad	31	Blekinge län	5	Västmanlands län	3
» län	7	Kristianstads »	3	Kopparbergs »	3
Uppsala »	—	Malmöhus »	9	Gävleborgs »	5
Södermanlands »	1	Hallands »	5	Västernorrlands »	1
Östergötlands »	1	Göteb. o. Bohus »	21	Jämtlands »	1
Jönköpings »	6	Älvsborgs »	5	Västerbottens »	—
Kronobergs »	4	Skaraborgs »	4	Norrbottens »	6
Kalmar »	8	Värmlands »	9		
Gotlands »	—	Örebro »	7	Hela riket	145

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 121. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Litauen	Tyskland	Summa
Juli	—	11	7	4	2	—	24
Augusti	—	2	14	10	14	2	42
September	3	1	18	18	13	2	55
Summa	3	14	39	32	29	4	121
Därav: män	—	6	19	9	11	3	48
kvinnor	3	8	20	23	18	1	73

I ovanstående siffror ingå endast sådana utlänningar, som från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg) befordrats till främmande världsdel, däremot icke personer, som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn.

[1] Föregående vecka = 100. — [2] September 1931 = 100.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1933: V.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

80. Vid ett fyra våningar högt *nybygge* arbetade tre man, vilka befunno sig på ett ställningsplan beläget c:a 12 m över marken. På ställningsplanet var dessutom uppställt en bruksbalja, som delvis var fylld med murbruk. På grund av belastningen *lossade bärregeln i förbindningen*, varigenom ställningsplanet föll ned. Två av arbetarna lyckades klänga sig fast vid ställningen, medan den tredje föll ned på ett underliggande ställningsplan och därifrån till marken. I fallet ådrog sig den senare slag i ryggen samt en del blånader, men för övrigt inga svårare skador.

Vid av yrkesunderinspektören företagen undersökning visade det sig, att byggmästaren, som själv fastspikat den lossade bärregeln, endast spikat fast densamma med en spik, vilken ej kunde hålla den stora belastningen på ställningsplanet. I vanliga fall brukade bärreglarna fastspikas med tre genomgående grova spikar i varje ända av bärregeln.

(I: 47)

81. Vid en *ångsåg* var utlastaren H. jämte tre arbetskamrater sysselsatt med *lastning av virke å en järnvägsvagn*, vilken stod uppställd å ena sidan av en högbana. Högbanan var belägen c:a 1·5 m över marken, och mellan banan och järnvägsvagnen var en 3″ × 9″ planka utlagd som landgång. H. stod på järnvägsvagnen och stöttade, men då vagnen blivit så gott som fullastad, måste han stiga av vagnen och ned på högbanan för varje bärare som kom. Sedan H. hade hjälpt en bärare med att lägga en bunt till rätta på vagnen, steg han av vagnen och ned på landgången. *Han förlorade därvid balansen och föll ned mellan högbanan och järnvägsvagnen*, varvid han förmodligen fastnade med sin högra fot i landgången, så att han kom på huvudet ned mot marken och skadades så svårt, att han avled på vägen till lasarettet.

Olycksfallet fäster uppmärksamheten på vikten av att landgångar o. d. göras tillräckligt breda och stadiga, varigenom risken för olycksfall av ovannämnda art i hög grad minskas. (I: 48)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

82. Vid grävning av en brunn användes för uppforsling av den utgrävda jorden en *stubbrytare* och en i dennas lastkrok medelst kättingar upphängd trälåda. Sedan arbetaren E. och en arbetskamrat fyllt lådan med jord, hissades den upp. Härvid *brast plötsligt stubbrytarens lyftlina*, varigenom *lådan föll ner* och träffade E. så svårt i bakhuvudet och högra skuldran, att han kort efter framkomsten till sjukhuset avled.

Olycksfallet belyser den fara, som förefinnes vid bruk av ifrågavarande slag av lyftinrättningar. Bristfälligheter hos materialet, överbelastning eller olämplig uppställning av stubbrytare medföra ofta svåra olycksfall, och en noggrann tillsyn och skötsel av desamma bör därför städse iakttagas. Till ledning härutinnan hänvisas till socialstyrelsens anvisningar nr 16 angående skydd mot yrkesfara vid bruk av stubbrytare. (II: 56)

83. Vid en *vägbyggnad* var ett lag arbetare sysselsatt med röjning av stubbar med tillhjälp av en stubbrytare. Under arbetet *lossnade* plötsligt *stubbrytarens ena sträva*, som föll ner och *träffade* med sin övre järnskodda del en arbetare G. i hjässan. G. dödades ögonblickligen.

Vid den av yrkesinspektören företagna undersökningen konstaterades, att tappen, som sammanhöll de båda strävorna med stativet, icke var tillräckligt säkrad. Vid tappens

båda ändar funnos 5 mm hål för saxpinnar. Saxpinnen vid den ena ändan var emellertid ersatt av 5 st. 3″ trådspikar, vilka dock bockats så mycket, att de icke längre fyllde sin uppgift. Saxpinnen vid tappens andra ända var bockad runt tappen. Då hålen i stöttornas järnbeslag genom nötning voro förstorade, förklaras olycksfallet därigenom, att tappen med »säkringar» krupit igenom strävans tapphål. Hålets i strävan diameter uppgick sålunda till c:a 40 mm, under det att tappdiametern endast var 25 mm.

Vid av yrkesinspektören företagen granskning av stubbrytaren och dess utrustning påträffades flera detaljer, som icke medgåvo betryggande säkerhet, och med anledning därav lämnades till arbetsledningen vissa råd och anvisningar till förebyggande av liknande olycksfall.

Till ledning för såväl tillverkare som brukare av lyftanordningar av ovannämnda typ hänvisas till socialstyrelsens anvisningar nr 16 angående skydd mot yrkesfara vid stubbrytare. (II: 57)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

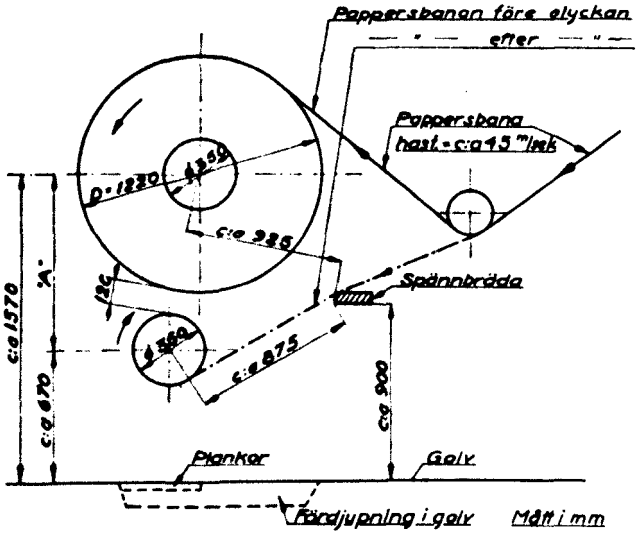
Klyvsågar.

84. Sågaren G. var sysselsatt vid en *lath-såg* och hade just lyft upp en kubb om $3^1/_2$ fots längd och c:a 3″ diameter, då han råkade tappa densamma, så att den föll mot klingans baksida. *Kubben kastades tillbaka* och träffade G. i magen. G. avled av skadorna.

Vid av yrkesinspektören gjord undersökning utröntes, att klyvkniven gått sönder och icke ersatts med någon ny samt att sågen ej hade annat skydd över klingan än en nedhängande bräda som skydd mot sågspånen. Anvisningar om lämpliga skydd lämnades. (VIII g: 18)

Cellulosa- och pappersmaskiner.

85. Vid ett *pappersbruk* skulle maskinpassaren E. tillsammans med maskinföraren L. växla tambourer (cylindrar av gjutjärn, varå papperet upprullas) i pappersmaskinens rullapparat. Den från maskinen kommande pappersbanan revs härvid av och fördes från den övre färdigrullade till den undre tomma tambourn för att läggas omkring denna. Under arbetet härmed fastnade papperet å en bakom nedre tambourn befintlig träställning, spännbräda, och för att lossa papperet sträckte E. ena armen in mellan de båda enligt fig. 1 roterande tambourerna. Då emellertid avståndet mellan den fulla och den tomma tambourn endast var c:a 12 cm, *fattades E. av tambourerna och drogs in mellan dessa*, varefter han blev liggande i fördjupningen i golvet under rullapparaten. E., som svårt skadades, fördes snarast möjligt till sjukstuga, där han likväl senare avled.

Schematisk skiss å rullapparat
Fig 1.

Olyckshändelsen torde bl. a. få tillskrivas E:s oförsiktighet att sträcka sig in mellan de roterande tambourerna. Detta tillvägagångssätt är icke ovanligt, men synes i föreliggande fall ha varit onödigt, enär

arbetskamraten icke släppt sin ända av papperet. En bidragande orsak till olycksfallet synes även vara det alltför ringa avståndet mellan tambourerna.

Till minskande av riskerna för dylika olycksfall torde följande åtgärder, varigenom bl. a. avståndet mellan den färdigrullade och tomma tambourn blir större, böra beaktas:

att diametern »D» på den färdigrullade tambourn hålles, med hänsyn till betryggande klarning mellan tambourerna, inom lämpliga mått;

att, där så är lämpligt, avståndet »A» mellan den övre och undre tambouren göres så stort som möjligt.

Risken för indragning mellan tambourerna kan även minskas genom att båda givas samma rotationsriktning. (VIII l: 15)

Tröskverk.

86. Vid *tröskning* av fröklöver användes ett helrensande tröskverk, vilket drevs av en 5 hkr elektrisk motor. Tröskverkets cylinderaxel, som roterade med 1 050 varv per minut och var belägen c:a 1·2 m över golv, var på båda sidor av verket försedd med c:a 20 cm långa utskjutande ändar, varå drivremskivan alltefter verkets uppställning kunde anbringas. I arbetet deltog gårdsägarens 14-årige son E. Då denne skulle luta sig ned för att från matarbordet taga upp nedfallen otröskad klöver, råkade han med högra handen gripa tag om den utstående axeländan, varvid E., som bar handskar, *fastnade med handen å axeln* och fick handens tumme svårt sargad.

E. förbands på platsen och fördes därefter omedelbart till läkare, vilken hänvisade honom till lasarett, där han emellertid senare avled på grund av tillstötande komplikationer.

Olycksfallet torde helt få tillskrivas bristande skyddsanordning, och till förebyggande av liknande olycksfall lämnades av yrkesinspektionen anvisning om axeländans inskyddande. (VIII t: 33)

87. Vid *tröskning* av fröklöver på en mindre lantgård användes ett helrensande tröskverk av ändmatningstyp, drivet av en 7·5 hkr elektrisk motor. Tröskverkets cylinderaxel, som var belägen c:a 1·3 m över golv och roterade med 950 varv per minut, sköt ett stycke utanför stödlagren och på ena sidan så mycket, att tre remskivor kunde anbringas å denna ända. Arbetsgivaren matade själv tröskverket, och arbetaren J. var sysselsatt med att bära undan boss i en för ändamålet avsedd spånkorg. Härvid *råkade hans högra arm komma i beröring med den utskjutande cylinderaxeln, som fångade J:s kläder* och drog honom med runt. En från remskivan till skakaranordningen utstående krysskil torde möjligen ha bidragit därtill.

Arbetsgivaren uppfattade omedelbart det inträffade och stoppade skyndsamt verket genom att kasta sig mot drivremmen, så att denna gled av remskivan på cylinderaxeln. Därefter tog han, för att påskynda verkets stannande, tre i närheten befintliga riskvastar och kastade ned dem i verkets mataröppning. J. följde likväl med axeln runt ett flertal gånger, innan denna stannade. Han hängde då med kläderna fast vid axeln och hade ej mera kvar på kroppen än högra strumpan och några hårt åtdragna trasor om axlarna.

Trots olycksfallets elakartade karaktär kunde vid en första undersökning inga svårare skador upptäckas på J:s kropp, varför han först påföljande dag fördes till lasarett. Där konstaterades emellertid, att högra underarmen var bruten och att han fått ett flertal kontusioner å kroppen och fötterna, som varit utsatta för upprepade slag mot golvet. Olyckans verkan lindrades dock genom ett å loggolvet liggande halmlager, som mildrade slagen, samt genom att verket stannats relativt hastigt.

Olycksfallet torde få tillskrivas den omständigheten, att axeln ej var inskyddad, varjämte J:s bristande omtanke även torde varit bidragande.

Till förebyggande av liknande olycksfall lämnades av yrkesunderinspektören anvisning om huru cylinderaxeln på lämpligt sätt skulle inskyddas. (VIII t: 34)

Axlar.

88. I en cementvarufabrik finnes på 4 meters höjd över golvet en långsgående *transmissionsaxel,* som drives av en elektrisk motor och överför kraft till ett flertal maskiner. Utanför fabrikens ena gavelvägg är axeln lagrad i ett ringsmörjningslager, och på dess utsida finnes en stoppring anbragt. Längden på den från lagret utskjutande fria axeländan var 240 mm; axelns varvantal 300 varv/min.

Fig. 2. Skyddsbild nr 17, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

Stående på en stege ville arbetaren G. påfylla olja i ovannämnda lager. *Härvid fastnade G:s kläder* vid en stoppskruv, som sköt ut 30 mm utanför stoppringen, *med påföljd att G. drogs med runt ett flertal varv,* innan han föll ned till marken. Läkare och ambulans tillkallades omedelbart, varefter G. fördes till lasarett, där han några dagar senare avled.

Olycksfallet får tillskrivas G:s bristande omtanke att smörja, medan axeln var i gång. Detta var icke nödvändigt, enär smörjningen endast behövde ske med större mellanrum och då lämpligen kunde äga rum under rast. Någon instruktion, att smörjning av transmissionen icke fick ske under gång, hade tydligen icke lämnats åt G., och icke heller funnos anslag med förbud uppsatta inom fabrikslokalerna. Huruvida G. vid olyckstillfället erhållit order att verkställa smörjning eller om han gjort detta på eget initiativ, har ej kunnat fastställas, men han hade tidigare av verkmästaren erhållit order om att smörja denna axelledning.

Efter olyckan föreskrev yrkesinspektören, att anslag skulle uppsättas med förbud att verkställa smörjning av den drivande axeln, när denna är i gång, varjämte axeländan utanför lagret borde kapas eller inskyddas. Den utskjutande stoppskruven borde avtagas jäms med stoppringen eller ringen förses med försänkt stoppskruv.

Olycksfallet belyser nödvändigheten av att säkerhetsföreskrifter av arbetsbefälet lämnas åt oerfarna arbetare, då dessa skola utföra arbeten, som innebära risk för olycksfall.

(VIII z: 24)

89. Vid *tröskningsarbete* å en mindre lantgård var ett hembiträde K. sysselsatt med att köra ett par hästar förspända en stående tröskverksvandring. Arbetsgivaren, som själv matade verket, ropade av någon anledning till K. att stanna hästarna. Då dessa stannade, befann sig K. mitt under den 1·9 m över marken befintliga axelledningen mellan vandringen och verket. För att hastigare stanna den ännu roterande axelledningen grep K. med ena handen tag om densamma, men kom därvid i beröring med *en polhemsknut, vilken fångade K:s tröjärm* och drog henne med upp mot axelledningen, med påföljd att hon erhöll ett svårt brott på ena underarmen.

Olycksfallet torde få tillskrivas K:s bristande omtanke att med handen söka stanna axelledningen.

Till förebyggande av liknande olycksfall lämnades av yrkesunderinspektören anvisning om huru axelledningen lämpligen borde förskyddas. (VIII z: 25)

Svänghjul, remskivor och remmar.

90. I *maskinrummet* till ett glasbruk ville en person A. tillse några smörjkoppar å en generator. A. *kom därvid i beröring med generatorns svänghjul* och kastades baklänges mot golvet och dödades.

Vid olyckstillfället fanns på ena sidan om svänghjulet ett 80 cm högt järnräck, vilket nådde fram till svänghjulsaxeln. På yrkesinspektionens anvisning har nu invid svänghjulet uppsatts ett 180 cm högt järnräck. (VIII å: 26)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

91. Ett vattenverk skulle byggas om, och borrning pågick av 5 nya brunnshål i grusåsen vid pumpstationen. Ombyggnaden leddes av vattenverkets ingenjör, men brunnsborrningen utfördes på entreprenad. Borrningen och den efterföljande provpumpningen utfördes med elektrisk kraft. De elektriska anordningarna tillhandahöllos och monterades av elektricitetsverket. Detta arbete leddes av en verkmästare, men utfördes så gott som på egen hand av två montörer. Montörerna hade från pumpstationen dragit fram en provisorisk luftledning för 380 V utefter borrhålen. Borrspelet och därefter pumpmotorn anslötos till luftledningen genom en c:a 20 m lång ledning, bestående av isolerade enkelledare, vilkas avskalade ändar lindades om de blanka faserna. Pumpmotorns motorskåp och pådragsmotstånd sutto på en trätavla, fästad mellan två i marken nedsatta, korta stolpar. Den isolerade ledningen drogs fram till isolatorer i den ena stolpen och anslöts till motorskåpet. Borrningen tog för varje hål en tid av en à två veckor, provpumpningen däremot endast ett par timmar. Vid flyttning av anslutningsledningen ringde brunnsmästaren varje gång till elektricitetsverket, varefter montörerna kommo ut och verkställde flyttningen. Luftledningen var då urkopplad med strömställare i pumpstationen.

Motorskåpet för pumpmotorn var av gjutjärn med strömställare och säkringar samt förregling. Säkringarna voro av rörtyp, d. v. s. varje patron består av ett porslinsrör med *flänsar och en kniv i vardera ändan, som inskjutes i motsvarande kontakter i skåpet.* Vid säkringar av denna typ skall motorskåpet vara kopplat så, att strömställaren ligger före säkringarna, så att dessa äro spänningslösa, då skåpet öppnas. En till skåpet hörande kåpa över anslutningssladdarna är försedd med märkning härom. Denna kåpa saknades vid ifrågavarande motorskåp. Montörerna hade vid inkoppling av skåpet kastat om inkommande och utgående ledning, så att säkringarna voro spänningsförande, även då strömställaren var frånslagen. I stället för kåpa hade ett stycke tjärpapp påsatts.

Under en paus i arbetet skulle förberedande åtgärder vidtagas för flyttning av pumpanordningen från ett brunnshål, där provpumpningen redan utförts. Därvid skulle ledningen till själva motorn kopplas ifrån. Den kopplades ur med motorskåpets strömställare, och till förekommande av att strömställaren under arbetet kunde tillslås av misstag, skulle även säkringspatronerna tagas ut. Brunnsmästaren, som visste, att grovarbetaren K. tidigare varit elektrisk montör, frågade denne, om han kunde taga ut patronerna, vartill han förklarade sig villig. Att säkringarna voro spänningsförande, visste icke brunnsmästaren och troligen icke heller K. Denne fattade med ena handen om en av säkringarna och råkade med någon del av handen beröra den nedre, spänningsförande kontakten. Därvid fick han ström genom kroppen till marken, som var våt efter vattenspolning, fastnade och förlorade medvetandet. Brunnsmästaren, som stod strax bakom, såg att K. ryckte till, och ropade åt honom att lyfta säkringen uppåt. Den övre kontaktkniven är nämligen försedd med en urtagning, avsedd att hindra patronen från att lossna. Då han icke fick något svar, gick han fram och fattade i K., men fick själv en stöt. Han tillsade då en av arbetarna att springa till pumpstationen, som låg c:a 100 m

därifrån, och koppla ur ledningen. Då strömmen bröts, föll K. till marken, till synes livlös. Upplivningsförsök genom konstgjord andning påbörjades. Ambulansen anlände efter 10 minuter, och upplivningsförsöken fortsattes enligt uppgift under färden till lasarettet, men utan resultat.

Orsaken till olyckan var motorskåpets felaktiga inkoppling. Denna möjliggjordes genom utlämnande från elektricitetsverket av en apparat, som icke var felfri, genom montörernas försummelse att övertyga sig om, hur inkopplingen skedde, samt genom frånvaron av kontroll från arbetsledningens sida.

Brunnsmästarens och övriga närvarandes åtgärder vid upptäckten av olycksfallet vittna om en beklaglig okunnighet och rådlöshet i en dylik situation. Det riktiga hade varit att med hjälp av ett torrt klädesplagg eller annat isolerande föremål ögonblickligen rycka loss den skadade, så att strömmens inverkan upphört. Därigenom hade livet möjligen kunnat räddas.

Det inträffade visar betydelsen av att den personal, som under sitt arbete handskas med elektriska motorer och apparater, erhåller någon instruktion och övning i livräddning. En sådan skyddsåtgärd ligger särskilt nära till hands, där arbetsgivaren är ett offentligt verk, som har en större personal i sin tjänst. (IX: 45)

92. I ett järnverks *valsverk* finnes en linbana, som är framdragen över och korsar kontaktledningen för en traverskran. På korsningsstället skulle ett skyddsnät monteras under linbanan. Under arbetet hölls kontaktledningen spänningslös (med huvudströmbrytaren), utom då traversen måste användas. Arbetarna gingo upp till arbetsplatsen på den fasta stegen vid traversbanans ena ända (där strömbrytaren satt) och därefter på traversbalken (mellan denna och den angränsande väggen). Detta kunde ske även då ledningen var spänningsförande, enär ett träskydd fanns mellan denna och balken, men givetvis icke då traversen användes på sträckan mellan stegen och arbetsplatsen. Denna sträcka var c:a 70 m.

En plåtslagare M. skulle vid ett tillfälle gå upp till arbetsplatsen, men hindrades av traversen att använda den vanliga vägen. För att slippa vänta på traversen tog han sig för att klättra upp på en fackverkspelare, som vid arbetsplatsen uppbär traversbalken. Uppkommen till denna sträckte han upp vänstra handen på den sida av balken, där kontaktledningen löper, och *kom med fingrarna in mellan en fas och det jordförbundna järnet*. Därvid *fick han ström genom handen* samt även genom kroppen och andra handen till pelaren. Han fastnade och kunde icke giva något ljud ifrån sig. Arbetarna i valsverket observerade hans belägenhet och bröto strömmen. M. hade då erhållit rätt svåra brännsår på vänster hand.

Arbetarna hade före arbetets påbörjande varnats för kontaktledningen, men hade icke erhållit särskild order om den väg, de borde använda. M. hade dock fullt klart för sig, att ledningen vid tillfället var spänningsförande, och han hade givetvis bort vänta, tills han kunnat använda den vanliga och mindre farliga vägen till arbetsplatsen. (IX: 46)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

93. Arbetaren T. var i *ett bergschakt* sysselsatt med borrning av sprängbål. Vid avlösning i arbetet kom T. att ställa sig invid ett c:a 2 m högt schakt. Då T. böjde sig ned för att taga upp en sten, *rasade en större stubbe ned* från bergschaktets dagkant, varvid T. träffades i ryggen av densamma, med påföljd att han nästan omedelbart avled av de därvid erhållna skadorna.

Vid av yrkesinspektionen företagen undersökning på olycksplatsen konstaterades, att i bergschaktets dagkant här och var förekom jordlager med stenar, stubbar o. d. Marken hade djup tjäle, varför arbetslaget tydligen även underskattat risken av överhäng. Vid bränning av gryta i närheten av olycksplatsen hade den nedfallande stubben antagligen lossnat samt kommit på glid och störtat ned.

Yrkesinspektören framhöll vid besöket nödvändigheten av att marken ovanför schakten hålles väl avröjd och fri från sten, träd och stubbar. Samtliga arbetare hava från arbetsledningen erhållit följande skriftliga förhållningsorder beträffande arbetets utförande.

1) Marken ovanför schakten skall hållas väl avröjd och fri från sten, träd och stubbar till en bredd av c:a 2 m från schaktets dagkant.

2) Underminering av slänten får på inga villkor förekomma. Alla överhäng skola nedspettas eller nedsprängas, och i synnerhet skall särskild försiktighet iakttagas med stubbar, i vilkas rötter sten- och jordklumpar hänga fast. Särskilt framhålles den stora fara, som förefinnes, då väderleken övergår från kallare till varmare. Stubbar, stenar och släntväggar, som under kylan suttit orubbligt fast, kunna då utan synbar orsak helt plötsligt lossna och falla ned, vilket just skedde vid härvarande olycksfall. (X: 72)

94. I en *grusgrop* var arbetaren M. sysselsatt med att medelst ett spett bryta loss sten från gropens slänt och dagkant. *Plötsligt uppstod ett ras* vid den plats, där M. uppehöll sig, med påföljd att M. följde med i raset och skadades av nedrasande stenar. M. fördes till lasarett, där det konstaterades, att han erhållit en ryggskada, som kvarhöll honom över en månad på sjukhuset.

Vid av yrkesinspektören företagen undersökning framgick, att grusgropen var ganska välskött och att slänten icke hade någon otillåten lutning. Orsaken till olycksfallet synes därför närmast bero på att M. underskattat risken av ras. Vid grustaget funnos långa pikar för nedtagning av jordsten m. m., varför arbetarna vid pikning utan svårighet kunde arbeta från sidan av den plats, där ras kunde väntas.

Till förebyggande av liknande olycksfall hänvisas till socialstyrelsens »Råd till arbetare i grustag». (X: 73)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

95. Arbetaren N. var sysselsatt med *grytskjutning* och hade verkställt 5 urbränningar. Då N. vid nästa urbränning med laddstaken skulle nedföra en dynamitpatron, exploderade laddningen, varvid N. *träffades av laddstaken*, som genomborrade N., vilken ljöt en ögonblicklig död. Enligt uppgift hade kylning av grytan verkställts efter varje urbränning, men kylningen har antagligen varit otillräcklig.

Olycksfallet manar till iakttagande av största försiktighet vid sprängningsarbete, och hänvisas till socialstyrelsens anvisningar nr 3 angående skydd mot yrkesfara vid sprängningsarbete. (XI: 35)

96. Vid en vägbyggnad var arbetaren H. sysselsatt med *sprängningsarbeten* och hade vid ett tillfälle laddat ett 1·25 m djupt borrhål. Då laddningen efter tändningen ej exploderade, kratsade H. ut en del av förladdningen, som bestod av sand, varefter han lade in en halv dynamitpatron med tillhörande tändhatt och stubintråd. Denna gång exploderade den sist nedförda dynamiten, men icke den ursprungliga laddningen.

Påföljande morgon återtog H. arbetet med att *kratsa ur borrhålet*. Huru han därvid förfor är icke känt, då han ensam höll på med arbetet, men *plötsligt exploderade skottet*. Tillskyndande arbetskamrater, som förstodo att en olycka inträffat, funno H. liggande c:a 8 m från borrhålet svårt skadad. Han fördes med ambulansbil till närmaste sjukhus, där han samma dag avled på grund av de erhållna skadorna.

Till H., som uppgivit sig ha erfarenhet i stenspräng̈ning, hade av arbetsledningen mot kvitto lämnats ett exemplar av socialstyrelsens anvisningar nr 3 angående skydd mot yrkesfara vid sprängningsarbete.

Orsaken till olycksfallet torde vara bristande omtanke från H:s sida vid urkratsningen av förladdningen. Det riktiga förfarandet, vilket även angives i ovannämnda anvisningar, hade varit att, därest skott icke exploderar, förladdningen uppblötes, om denna består av sand eller lera, och utputsas försiktigt med en träkäpp till 10 à 15 cm från sprängämnet,

varefter ny tändpatron införes. Skulle genom den nya tändpatronen skottet ej heller kunna bringas till explosion, skall nytt borrhål anbringas och givas sådan riktning, att man ej borrar mot det laddade borrhålet. (XI: 36)

Olycksfall vid skogsavverkning.

97. Vid *fällning av ett träd* ville arbetaren C. kasta sig åt sidan för att icke skadas av det fallande trädet, men hindrades därvid av en bakomvarande stubbe. Trädet föll över en sten, med påföljd att rotändan slog upp och *träffade C. över munnen*, varvid han fick käken och gommen spräckta samt framtänder utslagna.

Tyvärr inträffa liknande olycksfall alltför ofta — under år 1932 var antalet dylika 125. Skogsarbetaren bör i god tid göra klart för sig, åt vilket håll han obehindrat kan gå åt sidan — detta särskilt vid djup snö — samt sätta sig i säkerhet och därigenom undvika olycksfall av här ifrågavarande slag. (XVII: 23)

Fig. 3. Skyddsbild, skogs- och flottningsarbete nr 4, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

98. Vid *upphuggning av stormfälld skog* skulle skogsarbetaren B. jämte en kamrat L. *taga reda på tre samtidigt* omkullblåsta träd med gemensamt rotvalv. Av dessa lågo två med en stubbdiameter av 12″ resp. 9″ tämligen nära marken, medan det tredje, som hade dubbelstam, befann sig c:a 2 m över marken.

Sedan 12″-trädet avsågats och under det att B. var sysselsatt med kapning av 9″-trädet, brast rotvalvet. Nedre delen av rotvalvet föll härvid tillbaka, medan övre delen med vidhängande träd föll nästan rätt ned. *Trädet träffade därvid B. över ryggen*, och han trycktes mot stubben till det först avsågade trädet. L. försökte omedelbart lösgöra B., men var ej i stånd därtill, varför han ropade på hjälp. Sedan andra arbetare tillskyndat, blev B. frigjord, men var då redan död.

Mot olycksfall av detta slag kunna ej några allmängiltiga skyddsanstalter rekommenderas. Försiktigheten bjuder emellertid att i ett dylikt fall först nedtaga det översta trädet för att därigenom avlägsna risken för olycksfall av här ifrågavarande slag.

(XVII: 24)

Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1933.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta		Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink.protokoll över besiktning av		Intyg över besiktn. av hissar o. kranar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddsl.	Anmälningar till åtal	Lämnade efterg ifter
		arbetsställen	med sammanlagt arbetarantal	med sammanlagt kraftbelopp i eff.hkr.										
						ångpannor	kokare o. d.							
Yrkesinspektörerna														
I distriktet	169	153	6 671	6 385	89	62	98	19	160	2 325	6	1	—	—	26
II »	112	111	4 521	16 058	66	69	109	11	75	2 674	6	—	—	3	9
III »	157	150	2 513	16 589	55	144	88	4	204	1 549	6	1	—	—	18
IV »	182	168	3 898	17 295	46	46	107	2	115	1 712	8	—	—	1	21
V »	140	104	1 780	13 612	62	72	43	—	104	2 905	6	—	—	1	46
VI »	309	280	8 250	62 744	70	89	103	31	265	3 531	7	3	—	7	5
VII »	158	156	4 609	26 326	64	74	62	22	118	1 922	8	—	—	2	20
VIII »	56	55	1 794	15 520	25	23	67	—	88	2 767	6	—	—	—	8
IX »	96	87	4 244	27 802	37	54	33	10	27	2 567	11	1	—	—	7
Yrkesinspektrisen	240	203	7 188	—	151	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	26	16	436	1 965	42	74	—	—	—	[7] (15)					
Summa	**1 645**	**1 483**	**45 904**	**204 296**	[1] **707**	**765**	[2] **710**	[3] **99**	**1 156**	[4] **21 952**	**64**	**6**	**—**	**14**	**160**
Yrkesunderinspektörerna															
I distriktet	239	226	1 655	304	66	—	52	—	—	—	—	—	—	—	—
II »	374	373	595	6 371	61	17	137	—	—	—	—	—	—	—	—
III »	397	382	985	3 937	60	127	135	2	—	—	—	—	—	—	—
IV »	390	390	830	2 831	47	70	134	—	—	—	—	—	—	—	—
V »	664	633	1 021	8 589	107	48	115	—	—	—	—	—	—	—	—
VI »	607	532	3 847	2 712	79	10	53	—	—	—	—	—	—	—	—
VII »	664	664	690	14 018	63	146	43	—	—	—	—	—	—	—	—
VIII »	290	290	1 823	4 591	63	64	77	—	—	—	—	—	—	—	—
IX »	57	57	844	154	16	9	24	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	**3 682**	**3 547**	**12 290**	**43 507**	**562**	**491**	[5] **770**	**2**	—	—	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	1 435	1 407	—	23 130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	592	574	1 189	1 710	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 655	1 566	11 101	18 667	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**9** / *** 60**	**9** / *** 60**	**65** / *** 545**	—	**21**	**59**	—	—	—	[7] **1 203**	[7] **6**	—	—	—	—
Bergmästarna															
Norra distriktet	2	2	6	—	5	—	—	—	—	141	2	—	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	2	2	205	4 919	2	—	—	—	—	96	—	—	—	—	—
Östra distriktet	24	24	386	1 588	14	2	—	—	—	68	—	—	—	—	—
Västra »	100	100	2 239	4 368	29	3	—	—	11	214	—	—	—	—	—
Södra »	90	90	2 302	8 934	28	6	—	—	22	167	—	—	—	—	—
Summa	**218**	**218**	**5 138**	**19 809**	[6] **78**	**11**	—	—	**33**	**686**	**2**	—	—	—	—
Järnvägsinspektörerna															
S. J. säkerhetstjänsten	84	84	—	—	32	11	—	—	—	556	1	—	—	—	—
maskintjänsten	10	10	—	—	16	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	94	94	345	—	24	9	—	—	—	252	4	—	—	—	—
Summa	**188**	**188**	**345**	—	**72**	**27**	—	—	—	[7] **808**	[7] **5**	—	—	—	—
Elektr. inspektörerna															
Norra distriktet	23	23	—	—	16	22	—	—	—	8	—	—	—	—	—
Östra »	30	30	—	—	12	25	—	—	—	12	1	—	—	—	—
Västra »	17	17	—	—	10	17	—	—	—	7	—	—	—	—	—
Södra »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	—	—	—	—
Summa	**70**	**70**	—	—	**38**	**64**	—	—	—	[7] **38**	[7] **2**	—	—	—	—

[1] Härav 215 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 180 fall. — [3] Härav större besiktning i 29 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 17 379, därav 42 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 235 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 11. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna. — * Avser inspekterade härbärgen.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 september 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	98	3 455	12 747	16 202	342	963	1 305	8·1	15·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	45	2 067	—	2 067	594	—	594	28·7	24·1
Bokbindareförbundet . . .	40	1 894	3 622	5 516	343	434	777	14·1	14·6
Byggerilndustriarb.-förb. .	98	4 832	1 499	6 331	344	207	551	8·7	5·5
Byggnadsträarbetareförb.[1] .	122	4 242	—	4 242	1 910	—	1 910	45·0	43·2
De förenade förbunden . .	42	3 300	1 330	4 630	276	87	363	7·8	9·4
Elektriska arbetareförb. . .	89	4 423	—	4 423	787	—	787	17·8	22·2
Gjutareförbundet	103	5 474	4	5 478	1 075	3	1 078	19·7	20·5
Grov- o. fabriksarb.-förb.[1] .	328	20 625	3 692	24 317	6 024	618	6 642	27·3	27·4
Gruvindustriarbetareförb. .	32	3 819	38	3 857	1 693	21	1 714	44·4	36·0
Handelsarbetareförb. . . .	225	15 372	7 730	23 102	2 180	517	2 697	11·7	12·9
Kommunalarbetareförb. . .	163	22 148	3 389	25 537	2 047	285	2 332	9·1	6·7
Litografförbundet	17	2 052	120	2 172	212	13	225	10·4	10·0
Livsmedelsarbetareförb. . .	127	14 537	6 206	20 743	2 345	960	3 305	15·9	15·0
Metallindustriarb.-förb. . .	239	94 229	4 135	98 364	18 700	497	19 197	19·5	20·5
Järnvägsarbetare . . .	57	22 373	7	22 380	2 774	3	2 777	12·4	13·0
Verkstadsarbetare . . .	182	71 856	4 128	75 984	15 926	494	16 420	21·6	22·7
Murareförbundet[1]	36	971	—	971	479	—	479	49·3	42·8
Målareförbundet[1]	118	8 203	1	8 204	1 298	—	1 298	15·8	16·8
Pappersindustriarb.-förb. .	126	23 177	1 172	24 349	3 047	202	3 249	13·3	13·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	40	1 683	256	1 939	366	35	401	20·7	33·6
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	49	6 253	3 679	9 932	905	208	1 113	11·2	12·4
Stenindustriarbetareförb. .	121	7 263	1	7 264	4 028	—	4 028	55·5	55·8
Sågverksindustriarb.-förb. .	289	22 386	10	22 396	9 517	8	9 525	42·5	39·9
Sågverks- o. brädgårdsarb.	153	13 408	1	13 409	3 884	—	3 884	29·0	30·1
Flottnings- o. skogsarb.	136	8 978	9	8 987	5 638	3	5 641	62·8	54·5
Textilarbetareförbundet . .	99	9 889	15 719	25 558	684	898	1 582	6·2	6·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	534	1 875	2 409	11	98	109	4·5	4·1
Transportarbetareförb. . .	106	12 975	64	13 039	3 380	48	3 428	26·3	27·9
Träindustriarbetareförb. . .	171	11 045	78	11 123	2 806	31	2 837	25·5	31·6
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	194	—	194	38	—	38	19·6	16·5
Typografförbundet	103	9 005	512	9 517	1 098	68	1 166	12·3	11·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	96	5 791	—	5 791	1 780	—	1 780	30·7	26·2
Tillsammans	3 145	321 788	67 879	389 667	68 309	6 201	74 510	19·1	19·6
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	79	3 900	—	3 900	2 503	—	2 503	64·2	61·4
Summa	3 224	325 688	67 879	393 567	70 812	6 201	77 013	19·6	20·0

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under september uppgivits till inalles 348 537, vilket i genomsnitt motsvarar 4·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

[1] De avdelningar, som voro berörda av den pågående byggnadskonflikten, äro *icke medtagna i statistiken*, enär det visade sig omöjligt att inom dessa avdelningar uppdraga någon bestämd gräns mellan de av konflikten berörda och de av annan orsak arbetslösa medlemmarna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under oktober 1933.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	25 250	4 494	3 928	562	Hallands län . .	1 759	260	203	677
Stockholms län .	6 662	1 740	1 656	383	Göteborgs o. Boh.l.	7 014	636	580	1 103
Uppsala län . . .	2 588	879	804	294	Göteborg	15 279	2 687	2 313	569
Södermanlands län	2 532	863	757	293	Älvsborgs län . .	2 669	727	689	367
Östergötlands län	5 404	1 536	1 322	352	Skaraborgs län .	3 079	886	678	348
Norrköping . . .	2 581	287	248	899	Värmlands län .	5 598	781	722	717
Jönköpings län .	2 209	689	614	321	Örebro län . . .	5 037	1 168	912	431
Kronobergs län .	1 122	315	252	356	Västmanlands län	4 322	880	777	491
Norra Kalmar län	1 600	175	150	914	Kopparbergs län .	5 719	931	902	614
Södra Kalmar län	2 064	341	335	605	Gävleborgs län .	5 115	573	560	893
Gotlands län . .	865	321	291	269	Västernorrlands l.	7 818	785	785	996
Blekinge län . .	4 475	795	661	563	Jämtlands län . .	4 482	884	878	507
Kristianstads län .	2 942	1 300	1 120	226	Västerbottens län	1 857	410	358	453
Malmöh. l.: Malmö	8 128	1 346	1 162	604	Norrbottens län .	11 752	806	804	1 458
Hälsingborg . .	3 139	445	401	705					
Övriga anstalter	6 048	1 649	1 345	367	Tillsammans	**159 109**	**29 589**	**26 207**	**538**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	23 632	5 037	4 587	1 785	1 933	1 207	25 174	25 417	6 970	5 794	365
Industri o. hantverk	58 639	1 447	1 400	1 731	511	431	59 815	60 370	1 958	1 831	3 083
Sjöfart och fiske .	7 419	1 003	993	240	70	68	7 594	7 659	1 073	1 061	714
Handel o. samfärdsel	13 604	1 336	1 287	4 250	1 371	1 139	17 334	17 854	2 707	2 426	660
Husligt arbete . .	18	4	3	13 020	8 897	7 129	10 903	13 038	8 901	7 132	146
Annat arbete . . .	33 532	7 961	7 947	1 239	19	16	34 237	34 771	7 980	7 963	436
Summa	**136 844**	**16 788**	**16 217**	**22 265**	**12 801**	**9 990**	**155 057**	**159 109**	**29 589**	**26 207**	**538**
Därav under 18 år	5 287	1 636	1 519	8 715	1 957	1 606	8 886	9 002	3 593	3 125	251
Summa sept. 1933	122 541	15 715	14 857	21 889	14 382	10 553	140 287	144 430	30 097	25 410	480
» okt. 1932	100 008	17 916	17 320	22 698	13 162	10 619	117 265	122 706	31 078	27 939	395
» » 1931	59 344	14 848	14 045	21 321	16 481	12 543	75 461	80 665	31 329	26 588	257
» » 1930	37 286	14 832	13 419	19 843	17 800	12 286	51 621	57 129	32 632	25 705	175

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 011 platser, varav 1 373 manliga och 638 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 566, 1 951 och 615 samt under nästlidna månad resp. 1 791, 1 326 och 465.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	126944	16 788	16 217	14 961	4 159	3 721	8 701	878	866	5 759	20	20	7 975	32	32
1	Stockholms stad	19 094	1 560	1 523	293	1	1	6	—	—	5	—	—	106	—	—
2	Stockholms län	5 770	1 223	1 207	1 384	469	454	131	63	63	15	—	—	140	3	3
3	Uppsala län	2 116	546	505	837	243	216	3	2	2	176	—	—	134	—	—
4	Södermanlands län	1 850	365	360	573	216	211	1	—	—	—	—	—	11	—	—
5	Östergötlands län	4 371	863	820	1 894	468	426	74	8	8	237	—	—	104	1	1
6	Norrköping	2 371	139	133	180	71	69	1	—	—	—	—	—	6	—	—
7	Jönköpings län	1 615	391	383	302	96	88	27	3	3	10	—	—	26	—	—
8	Kronobergs län	855	120	110	171	68	58	24	—	—	1	—	—	43	—	—
9	Kalmar län	3 331	371	366	380	62	59	82	6	6	13	—	—	185	4	4
10	Gotlands län	680	220	210	173	96	86	—	—	—	—	—	—	82	—	—
11	Blekinge län	3 935	440	416	401	88	66	2	—	—	—	—	—	995	—	—
12	Kristianstads län	2 056	713	651	1 139	532	474	17	—	—	14	—	—	123	11	11
13	Malmöhus län: Malmö	6 255	336	333	127	36	34	—	—	—	—	—	—	136	—	—
14	Hälsingborg	2 701	240	237	122	25	23	—	—	—	16	—	—	44	—	—
15	Övriga anstalter	5 347	1 124	999	1 151	673	555	1	—	—	141	—	—	314	—	—
16	Hallands län	1 543	123	106	279	77	61	5	—	—	4	—	—	161	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	6 623	459	443	310	50	41	—	—	—	15	—	—	4 543	5	5
18	Göteborgs stad	12 783	1 237	1 185	138	47	39	1	—	—	—	—	—	61	—	—
19	Älvsborgs län	2 510	595	591	279	35	31	3	6	6	65	2	2	40	1	1
20	Skaraborgs län	2 429	459	426	884	273	241	10	—	—	—	—	—	40	—	—
21	Värmlands län	5 345	572	562	371	86	26	904	68	68	44	—	—	262	4	4
22	Örebro län	4 281	611	581	598	188	178	304	107	95	974	13	13	55	1	1
23	Västmanlands län	3 669	459	437	604	288	217	104	10	10	462	2	2	141	—	—
24	Kopparbergs län	5 338	747	746	256	26	25	1 262	263	263	890	3	3	68	—	—
25	Gävleborgs län	4 772	421	421	343	5	5	911	24	24	229	—	—	51	—	—
26	Västernorrlands län	7 762	757	757	383	12	12	989	14	14	—	—	—	39	—	—
27	Jämtlands län	4 262	747	747	308	3	3	1 905	170	170	—	—	—	13	—	—
28	Västerbottens län	1 564	201	200	318	17	16	160	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	11 566	763	762	733	8	8	1 774	134	134	2 448	—	—	52	2	2
	Kvinnliga avdeln.	22 265	12 801	9 990	1 785	1 963	1 207	—	—	—	—	—	—	6	—	—
1	Stockholms stad	6 156	2 934	2 405	16	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
2	Stockholms län	892	517	449	83	77	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	473	333	299	190	150	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	632	498	397	141	165	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	1 033	674	502	154	163	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	210	148	115	14	15	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	594	298	231	49	54	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	267	195	142	47	55	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	253	145	119	18	26	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	135	101	81	19	26	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	540	358	245	35	80	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	886	588	469	206	182	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 873	1 010	829	11	20	4	—	—	—	—	—	—	3	—	—
14	Hälsingborg	438	205	164	29	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	701	525	346	141	204	98	—	—	—	—	—	—	1	—	—
16	Hallands län	216	137	97	61	51	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	391	178	137	22	18	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2 496	1 460	1 128	14	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	159	132	98	2	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	650	427	252	114	158	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	253	209	160	38	36	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	756	557	331	138	167	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	653	421	340	129	178	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	331	184	156	39	26	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	343	152	139	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	56	28	28	6	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	220	137	131	23	24	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	293	209	158	28	35	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	186	44	42	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
12 247	**303**	**288**	**7 928**	**187**	**134**	**15 464**	**659**	**640**	**464**	**28**	**28**	**550**	**3**	**3**	**1 191**	**19**	**18**	**1 639**	**21**	**21**	
8 172	71	67	359	10	10	4 926	102	98	99	13	13	25	—	—	238	7	7	281	1	1	1
759	61	61	163	18	18	934	102	102	13	3	3	1	—	—	27	1	1	57	3	3	2
138	8	7	35	1	1	123	3	3	4	—	—	1	—	—	20	—	—	48	—	—	3
286	18	18	149	8	8	152	2	2	4	—	—	5	—	—	5	—	—	20	1	1	4
275	6	6	201	4	4	376	55	55	2	—	—	12	—	—	15	—	—	46	—	—	5
252	—	—	132	2	—	773	8	8	12	—	—	112	—	—	14	—	—	26	—	—	6
87	4	4	116	8	8	135	11	11	11	—	—	5	—	—	13	—	—	27	2	2	7
12	2	2	34	2	2	44	6	6	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	8
360	1	1	244	1	1	237	2	2	11	—	—	5	—	—	6	—	—	29	—	—	9
17	—	—	5	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	—	—	10
141	—	—	31	—	—	92	2	—	7	—	—	—	—	—	22	—	—	45	—	—	11
94	4	3	31	—	—	197	6	6	4	—	—	4	—	—	4	—	—	18	—	—	12
1 153	8	8	202	4	4	1 262	16	16	49	1	1	34	—	—	108	6	6	134	—	—	13
341	3	3	31	1	1	514	13	13	31	—	—	6	—	—	29	—	—	44	—	—	14
669	57	53	121	16	16	598	21	21	93	4	4	19	—	—	46	—	—	209	4	4	15
171	1	1	61	—	—	248	—	—	13	—	—	25	—	—	34	2	2	30	—	—	16
206	—	—	46	—	—	294	24	23	3	—	—	21	—	—	16	—	—	57	7	7	17
2 220	29	24	626	14	13	960	99	88	47	6	6	187	2	2	139	2	1	215	2	2	18
192	8	8	74	3	3	273	37	37	2	—	—	53	1	1	17	—	—	22	—	—	19
171	4	4	91	—	—	117	12	12	12	1	1	7	—	—	16	—	—	38	1	1	20
298	8	8	571	1	1	339	1	1	15	—	—	10	—	—	24	—	—	39	—	—	21
139	1	1	94	—	—	200	3	2	16	—	—	2	—	—	287	—	—	37	—	—	22
422	2	2	239	9	9	337	1	1	3	—	—	2	—	—	12	—	—	40	—	—	23
144	7	7	509	34	34	164	12	12	2	—	—	—	—	—	3	—	—	7	—	—	24
236	—	—	635	—	—	268	—	—	4	—	—	6	—	—	14	—	—	71	—	—	25
203	—	—	1 188	—	—	397	7	7	2	—	—	8	—	—	39	1	1	58	—	—	26
28	—	—	54	1	1	468	20	20	2	—	—	—	—	—	6	—	—	7	—	—	27
11	—	—	170	—	—	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	28
50	—	—	1 716	—	—	849	94	94	3	—	—	—	—	—	29	—	—	25	—	—	29
128	**16**	**14**	**10**	**2**	**1**	**—**	**—**	**—**	**44**	**3**	**2**	**158**	**24**	**11**	**635**	**211**	**185**	**389**	**101**	**84**	
110	14	12	2	1	—	—	—	—	7	3	2	23	3	3	271	88	78	130	35	34	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	11	1	1	2	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	5	9	7	6	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	13	—	—	9	1	—	4	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	6	2	2	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	1	1	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	1	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	12	8	8	12
12	—	—	1	—	—	—	—	—	26	—	—	19	2	2	149	51	43	49	15	10	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	15	—	—	9	—	—	6	3	3	14
—	—	—	1	1	1	—	—	—	3	—	—	6	—	—	6	3	3	13	1	1	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	3	3	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	2	—	—	1	—	—	17
6	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	69	17	5	144	49	43	107	11	10	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	1	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	7	4	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	—	13	4	2	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	3	1	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	4	2	2	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kem.-tekn. o. belysningsindustri			Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	443	26	26	1278	72	71	490	9	6	3 216	118	118	7 419	1 008	966
1	Stockholms stad	30	2	2	86	—	—	213	8	5	1 038	49	45	645	140	138
2	Stockholms län	2	—	—	80	54	54	33	—	—	80	4	4	89	13	13
3	Uppsala län	7	—	—	3	—	—	5	—	—	28	—	—	6	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	5	1	1	4	—	—	6	—	—	83	6	6
5	Östergötlands län	—	—	—	19	—	—	5	—	—	109	3	3	29	3	3
6	Norrköping	4	—	—	65	2	2	11	—	—	45	—	—	99	31	31
7	Jönköpings län	64	—	—	2	—	—	2	—	—	110	1	1	11	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	10	—	—	69	—	—	6	—	—	86	—	—	472	28	26
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	157	10	10
11	Blekinge län	4	—	—	2	—	—	7	—	—	20	—	—	354	40	40
12	Kristianstads län	—	—	—	3	—	—	1	—	—	9	—	—	51	15	15
13	Malmöhus län: Malmö	146	—	—	34	—	—	35	—	—	398	4	4	387	50	49
14	Hälsingborg	16	3	3	10	—	—	13	—	—	79	1	1	630	155	154
15	Övriga anstalter	18	4	4	11	—	—	8	—	—	61	—	—	325	19	19
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	7	—	—	8	—	—	88	8	7
17	Göteborgs o. Boh. län	56	—	—	5	—	—	5	—	—	14	—	—	143	20	18
18	Göteborgs stad	58	17	17	56	1	—	80	1	1	369	51	50	2 731	272	271
19	Älvsborgs län	—	—	—	56	10	10	7	—	—	54	4	4	20	—	—
20	Skaraborgs län	9	—	—	—	—	—	9	—	—	178	—	—	4	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	62	—	—	4	—	—	174	—	—	50	15	15
22	Örebro län	—	—	—	28	—	—	6	—	—	42	—	—	20	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	9	—	—	43	—	—	20	4	4
24	Kopparbergs län	2	—	—	81	4	4	4	—	—	8	—	—	3	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	27	—	—	3	—	—	100	—	—	319	50	50
26	Västernorrlands län	16	—	—	444	—	—	7	—	—	45	—	—	496	77	77
27	Jämtlands län	—	—	—	113	—	—	2	—	—	2	1	1	4	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	67	27	27
29	Norrbottens län	—	—	—	11	—	—	3	—	—	93	—	—	116	20	20
	Kvinnliga avdeln.	44	14	14	182	45	40	12	—	—	123	95	80	240	70	68
1	Stockholms stad	20	9	9	86	21	16	9	—	—	21	59	46	123	29	28
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	1	2	2	—	—	—	5	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3	3
7	Jönköpings län	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	5	4	4	37	11	11	—	—	—	62	22	21	5	3	3
14	Hälsingborg	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	8	4	4
15	Övriga anstalter	1	1	1	—	—	—	—	—	—	5	—	—	3	—	—
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	11	—	—	49	10	10	1	—	—	5	4	3	55	26	25
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	5	—	—	—	—	—	3	6	6	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	3	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	3	3
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1663	**133**	**116**	**3 772**	**108**	**107**	**894**	**13**	**12**	**6 880**	**1 017**	**987**	**395**	**65**	**65**	**18**	**4**	**3**	**33 532**	**7 961**	**7 947**	
804	47	42	1 732	63	62	519	1	1	2 264	269	255	256	43	43	10	2	2	1 987	731	731	1
38	8	8	97	8	8	10	—	—	346	35	35	5	—	—	4	—	—	1 362	378	377	2
25	4	4	43	6	6	6	1	1	84	14	14	1	—	—	—	—	—	389	264	251	3
3	—	—	19	—	—	2	—	—	63	13	13	—	—	—	—	—	—	459	100	100	4
19	2	2	57	—	—	9	—	—	128	38	38	2	4	4	2	—	—	756	270	270	5
35	—	—	68	—	—	9	—	—	196	15	13	3	—	—	—	—	—	328	10	10	6
8	2	2	18	—	—	13	3	3	66	3	3	3	—	—	—	—	—	559	258	258	7
2	—	—	—	—	—	—	—	—	13	3	3	—	—	—	—	—	—	504	39	39	8
15	—	—	21	1	1	5	—	—	90	8	8	1	—	—	—	—	—	1 054	258	258	9
2	—	—	4	—	—	5	—	—	22	2	2	2	—	—	—	—	—	129	112	112	10
7	—	—	44	—	—	9	1	1	101	16	16	5	—	—	1	1	1	1 645	292	292	11
4	2	1	12	—	—	8	1	1	46	3	2	—	—	—	—	—	—	277	138	138	12
147	1	1	235	2	2	47	—	—	513	69	69	32	—	—	1	—	—	1 075	139	139	13
44	2	2	70	—	—	29	—	—	203	21	21	4	—	—	—	—	—	425	16	16	14
27	—	—	110	—	—	17	—	—	217	47	44	3	—	—	—	—	—	1 188	279	279	15
10	2	2	43	—	—	6	—	—	94	5	5	5	—	—	—	—	—	250	28	28	16
12	6	3	28	2	2	3	1	1	92	4	4	—	—	—	—	—	—	754	339	339	17
310	51	44	753	21	21	125	3	2	996	386	382	46	18	18	—	1	—	2 665	204	204	18
9	1	1	33	1	1	9	—	—	141	4	4	1	—	—	—	—	—	1 160	482	482	19
7	2	1	32	1	1	9	—	—	82	5	5	4	—	—	—	—	—	709	160	160	20
14	—	—	45	1	1	8	—	—	126	1	1	2	—	—	—	—	—	1 983	437	437	21
19	—	—	59	1	1	13	2	2	147	19	14	2	—	—	—	—	—	1 239	276	276	22
16	—	—	40	—	—	4	—	—	110	25	24	2	—	—	—	—	—	1 057	168	168	23
5	—	—	18	—	—	5	—	—	31	4	4	—	—	—	—	—	—	1 876	394	394	24
24	1	1	60	—	—	9	—	—	168	5	5	4	—	—	—	—	—	1 290	336	336	25
28	1	1	86	1	1	5	—	—	190	—	—	12	—	—	—	—	—	3 127	644	644	26
8	1	1	13	—	—	8	—	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—	1 259	551	551	27
2	—	—	2	—	—	—	—	—	25	3	3	—	—	—	—	—	—	676	154	154	28
19	—	—	30	—	—	2	—	—	263	—	—	—	—	—	—	—	—	3 350	504	504	29
324	**51**	**43**	**1 007**	**146**	**108**	**2 213**	**697**	**604**	**214**	**295**	**232**	**492**	**182**	**152**	**13 020**	**8 897**	**7 129**	**1 239**	**19**	**16**	
155	24	20	465	73	52	1 015	183	160	119	167	132	253	58	47	2 944	2 166	1 765	385	1	1	1
2	1	1	14	5	3	63	15	15	2	—	—	24	4	3	681	414	368	4	—	—	2
—	—	—	17	3	3	10	3	3	3	1	1	2	—	—	236	176	156	14	—	—	3
—	—	—	2	1	1	15	12	12	4	4	4	6	9	7	437	289	237	71	15	13	4
2	—	—	19	4	3	37	12	11	3	5	3	18	16	15	735	462	338	47	—	—	5
—	—	—	2	—	—	5	2	2	—	3	1	2	1	1	138	123	97	16	—	—	6
3	2	2	8	2	2	32	28	24	—	5	4	14	3	3	456	199	163	20	—	—	7
1	1	1	1	1	1	19	11	7	—	—	—	3	—	—	195	125	104	—	—	—	8
—	—	—	3	—	—	12	10	9	2	1	1	2	—	—	235	106	94	5	—	—	9
2	—	—	7	—	—	12	7	7	—	—	—	3	2	1	118	64	55	—	—	—	10
1	—	—	8	4	4	37	29	27	2	2	1	1	3	2	451	235	181	—	—	—	11
2	—	—	14	—	—	91	48	38	—	—	—	3	1	1	548	346	284	7	—	—	12
73	11	9	159	19	18	178	47	45	4	24	21	19	3	2	980	778	636	81	—	—	13
2	1	—	17	5	3	45	11	10	3	13	6	5	—	—	251	162	132	39	—	—	14
—	—	—	11	2	2	28	12	9	5	6	5	3	3	2	435	292	224	39	—	—	15
—	—	—	2	—	—	12	5	4	1	1	1	2	1	1	120	76	62	13	—	—	16
—	—	—	16	2	2	62	30	25	3	—	—	9	6	6	241	121	92	28	—	—	17
68	8	7	199	17	8	202	72	60	47	38	31	72	39	33	1 095	1 156	888	348	3	2	18
—	—	—	1	—	—	9	8	7	1	2	2	1	4	4	139	114	82	—	—	—	19
—	—	—	6	1	1	47	11	11	1	—	—	11	9	7	410	241	155	42	—	—	20
1	—	—	—	—	—	10	11	4	—	—	—	4	7	6	198	155	124	—	—	—	21
4	1	1	8	3	1	57	18	11	6	16	12	19	6	5	476	335	214	18	—	—	22
5	1	1	19	3	3	41	25	23	3	4	4	5	4	3	376	204	182	55	—	—	23
—	—	—	—	—	—	58	28	25	1	—	—	—	—	—	283	130	113	—	—	—	24
—	—	—	1	1	1	33	13	11	3	3	3	6	—	—	270	133	122	7	—	—	25
—	—	—	—	—	—	5	3	3	—	—	—	—	—	—	30	15	15	—	—	—	26
—	—	—	2	—	—	46	28	28	—	—	—	4	3	3	139	79	78	—	—	—	27
2	1	1	2	—	—	28	15	13	1	—	—	—	—	—	232	157	126	—	—	—	28
1	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	171	44	42	—	—	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932				1933								
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	20·6	22·1	24·1	31·0	28·8	27·6	28·6	25·5	21·9	21·0	19·4	[1] 19·6	19·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	351	395	661	689	569	565	577	510	458	451	503	476	480
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	2·41	·	·	2·38	·	·	2·30	·	·	2·69	·	·	2·94
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	91·2	·	90·3	88·4	·	·	86·0	·	·	89·6	·	·	91·0
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	25·5	27·3	28·3	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	25·8	27·4
Danmark. Arbetslöshet, i % .	29·6	31·8	35·1	42·8	43·5	42·8	35·4	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4	20·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	122	131	146	173	187	190	166	140	101	88	86	85	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	59	73	81	83	77	69	64	53	42	27	20	23	31
Ansökn. per 100 lediga platser .	453	401	471	489	513	489	511	468	419	470	628	556	430
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	78·5	·	·	76·9	·	·	77·7	·	·	90·1	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	22·8	21·9	22·2	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	19·5	19·6	19 2	18·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 930	2 817	2 872	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	[1] 2 474	2 399
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	97·0	98·6	98·4	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	81	70	103	103	96	89	83	70	65	61	56	56	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	29·8	29·1	30·5	34·5	41·8	38·1	30·0	26·5	28·7	27·7	27·6	27·0	—
Arbetslöshetsindex	25·6	25·4	26·9	29·5	35 3	31·7	27·2	24·2	25·0	23·7	—	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	37·2	35·4	33·7	35·5	43·0	40·3	39·3	37·0	34·1	29·9	30·0	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	43·6	42·9	43·2	45·1	46·2	47·4	·	46·3	44·7	·	·	26·3	22·3
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 850	1 721	1 769	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425
Sysselsatta lönetagare (i miljoner)	12·8	12·9	12·7	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	276	298	330	368	398	401	380	351	321	308	301	291	279
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	18·7	19·3	21·6	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	75	·	·	76	·	·	75	·	·	82	·	·	—
Sysselsättn.index (1 kv. 1925 = 100)	85	·	·	83	·	·	82	·	·	83	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	260	248	255	277	316	331	319	310	283	257	240	236	227
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	296	265	293	307	352	369	356	345	314	289	270	266	252
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	949	956	1 059	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	884	824	889	—
Sysselsättn.index (sept. 1926 = 100)	67·3	67·3	67·5	66·8	65·9	66·1	67·9	68·7	68·7	66·0	69·5	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	5 957	8 901	10 715	13 727	16 511	15 437	14 512	11 680	4 858	2 822	[1] 1 580	2 046	—
Sysselsättn.index (1 jan. 1927 = 100)	93·8	92·6	91·5	89·2	90·0	92·7	95·0	97·0	103·8	102·2	97·8	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	8 762	13 803	17 601	17 314	14 777	13 886	13 087	10 377	5 993	3 769	3 690	3 930	3 140
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	6·8	6·8	8·0	9·9	13·0	13·6	13·6	12·7	11·7	11·0	10·1	—	—
Sysselsättningsindex (1927 = 100)	72·0	77·7	71·9	63·3	62·3	64·2	66·5	67·9	70·8	[1] 71·4	72·1	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	12·3	12·4	13·5	16·9	20·5	20·7	20·2	17·9	16 6	15·8	15·1	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	487	534	609	747	873	918	878	796	[1] 730	675	[1] 640	626	—
Sysselsättningsindex (1928 = 100)	86·3	85·7	82·4	75·0	66·8	—	69·1	75·1	79·8	81·8	81·1	—	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	29	30	30	32	33	32	31	30	28	27	26	25	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	530	554	459	429	463	433	416	438	427	484	491	429	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	30	22	28	31	38	45	44	38	30	25	21	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	11	10	12	14	24	25	23	20	15	[1] 14	12	10	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	13	16	23	23	28	29	28	23	29	29	23	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	20·4	22·0	22·8	25·5	25·5	24·3	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	86·7	84·7	83·2	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	58·5	59·9	59·4	58·3	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	—	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	61·5	62·0	60·9	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	60·0	64·1	68 9	73·4	76 6
Arbetslöshet, i %	24·8	23·9	24·2	24·9	25·8	26·0	26·6	26·1	25·8	24·5	[1] 24·1	23·7	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	29·6	·	·	28·1	·	·	26·5	·	·	25·7	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	56	55	52	53	52	50	51	52	55	56	57	57	57

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1928	156	199	164	185	183	179	170	179	152	165	—	198	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	138	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
» 1932	124	206	146	168	172	177	133	172	138	144	—	188	122	205	168	163	152	179
sept./okt. »	125	206	144	167	171	177	134	172	137	144	—	188	125	205	169	166	152	181
dec./jan. 1933	123	206	142	166	171	176	132	172	136	143	—	188	122	209	169	165	152	181
mars/apr. »	119	202	139	163	187	175	130	172	136	142	—	188	124	209	172	171	152	183
juni/juli »	120	202	138	162	187	175	130	172	135	142	—	187	128	209	171	175	173	182
sept./okt. »	123	202	136	163	189	175	132	168	135	142	—	189	131	209	173	180	173	182

Tab. 2. Levnadskostnader. · Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli 1928	173	174	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	160
» 1929	169	164	178	1192	123	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	160
» 1930	164	161	165	1189	116	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
» 1931	158	151	154	1003	106	147	138	589	798	153	150	488	150	137	123	145
» 1932	156	149	154	985	95	143	121	535	708	141	138	465	136	125	118	.
sept./okt. »	156	149	156	998	89	143	119	517	713	141	136	462	.	126	116	131
okt./nov. »	.	149	.	998	87	143	119	.	720	.	136	465	.	125	116	131
nov./dec. »	.	149	.	1015	87	143	119	.	726	.	135	468	.	125	116	129
dec./jan. 1933	154	148	155	1006	85	142	118	516	722	140	134	463	132	124	115	127
jan./febr. »	.	147	.	996	84	141	117	.	724	.	133	461	.	122	112	127
febr./mars »	.	147	.	989	85	139	117	.	722	.	133	458	.	122	113	127
mars/apr. »	153	147	157	980	85	137	117	523	715	138	132	451	.	122	113	126
april/maj »	.	147	.	977	85	136	117	.	709	.	131	444	.	121	114	126
maj/juni »	.	147	.	975	84	136	118	.	701	.	130	447	.	120	114	127
juni/juli »	153	147	160	967	84	138	119	516	697	137	131	447	128	120	115	126
juli/aug. »	.	148	.	983	.	139	119	.	695	.	131	440	.	122	114	127
aug./sept. »	.	148	.	991	80	141	118	.	698	.	131	446	.	121	114	127
sept./okt. »	154	148	162	992	81	141	119	481	—	—	131	—	.	—	—	—

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under oktober månad 1933. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under oktober har prisnivån sjunkit något. Vissa varuslag ha varit underkastade höjningar, andra åter sänkningar, dock med övervikt för de senare.

Sammanfattning av livsmedelspriserna förändringar juli 1914—oktober 1933 och 1931—oktober 1933. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med oktober 1933 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	Sept.	Okt.
juli 1914	100	158	153	154	150	140	131	127	122	121	124	124	123
år 1931	·	·	·	·	·	·	100	97	92	92	94	94	93

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under oktober sjunkit med en enhet. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1933, 154 med juli 1914 som utgångspunkt och 97 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 658).

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1932	Okt. 1932	Aug. 1933	Sept. 1933	Okt.[1] 1933	Höjn. el. sänkn. i % okt. 1913—okt. 1933	Höjn. el. sänkn. i % okt. 1932—okt. 1933
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	20	21	21	+ 50·0	+ 5·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	235	229	266	273	272	+ 12·9	+ 18·8
mat- (lands-)	»	213	727	220	214	241	248	247	+ 12·8	+ 15·4
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	175	162	144	151	155	— 6·1	— 4·3
halvfet, » »	»	121	500	131	121	108	111	114	— 5·0	— 5·8
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	433	125	126	138	138	138	0·0	+ 9·5
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	170	208	146	168	192	+ 6·7	— 7·7
Potatis: gammal	5 l	28	71	44	39	35	38	35	+ 34·6	— 10·3
»	hl	.	1271	677	580	474	575	506	.	— 12·8
färsk, svensk	5 l	46	102	78	—	46	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	31	31	31	33	37	+ 19·4	+ 19·4
Bruna bönor, holländska	»	48	214	47	49	46	47	51	+ 8·5	+ 4·1
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	35	38	36	35	+ 12·9	0·0
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	23	25	23	23	+ 9·5	0·0
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	33	32	34	32	31	+ 14·8	— 3·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	39	38	31	31	32	— 11·1	— 15·8
ris-, Burma- el. svenska prima	»	41	111	43	43	42	42	42	+ 2·4	— 2·3
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	62	62	61	61	61	+ 48·8	— 1·6
hårt, knäckebröd	»	.	.	87	86	86	86	86	.	0·0
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	60	60	59	59	59	+ 55·3	— 1·7
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	47	47	46	45	46	+ 53·3	— 2·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	138	137	136	136	135	+ 80·0	— 1·5
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	74	74	72	72	72	+ 67·4	— 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	88	87	86	86	86	+ 43·3	— 1·1
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	101	101	101	100	100	.	— 1·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	163	161	149	148	146	+ 16·8	— 9·3
soppkött	»	100	490	131	129	113	113	112	+ 8·7	— 13·2
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	206	201	188	186	184	+ 39·4	— 8·5
spädkalv	»	72	312	126	124	114	114	113	+ 52·7	— 8·9
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	201	192	200	192	179	+ 38·8	— 6·8
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	159	156	141	140	139	.	— 10·9
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	141	155	147	145	137	0·0	— 11·6
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	147	160	153	151	143	— 0·7	— 10·6
» amerikanskt »	»	.	.	177	179	174	171	169	.	— 5·6
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	115	114	109	107	109	+ 43·4	— 4.4
gädda	»	108	333	171	169	166	160	157	+ 42·7	— 7·1
sill	»	34	110	63	59	70	61	61	+ 64·9	+ 3·4
strömming	»	38	114	62	60	57	57	61	+ 45·2	+ 1·7
torsk	»	55	160	92	93	89	89	90	+ 63·6	— 3·2
rödspotta (spätta)	»	79	244	150	150	151	148	147	+ 83·8	— 2·0
kolja	»	.	.	122	118	115	111	114	.	— 3·4
Salt sill, prima Islands-	»	45	148	38	39	41	44	48	+ 6·7	+ 23·1
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	228	73	72	68	68	66	+ 20·0	— 8·3
Kaffe, rostat, Santosblandning	»	.	.	322	335	309	307	303	.	— 9·6
Socker, bit-	»	67	188	47	47	47	48	47	— 29·9	0·0
Salt, matsalt	»	.	32	16	16	16	16	16	.	0·0
Äpplen, ät-	»	.	.	127	115	122	59	56	.	— 51·3
Apelsiner, medelstora	dussin	.	.	138	174	127	124	131	.	— 24·7
Bananer, prima	kg	.	.	164	160	169	169	169	.	+ 5·6
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	108	107	107	107	107	.	0·0
Vitkål, svensk	»	.	.	30	19	27	22	20	.	+ 5·3
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	.	.	22	22	24	24	24	.	+ 9·1
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	36	36	35	35	35	.	— 2·8
Fotogen, Water White	l	20	71	23	25	23	22	22	+ 4·8	— 12·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	17	17	17	17	17	.	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	1070	1000	935	925	915	+ 26·2	— 8·5
barr-, » »	»	575	1895	820	770	720	715	715	+ 23·3	— 7·1
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	.	633	632	614	611	612	+ 53·4	— 3·2
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	284	.	292	290	287	286	285	+ 22·3	— 1·7
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	445	441	435	433	430	.	— 2·5
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	.	427	425	417	415	414	.	— 2·6

[1] Preliminära siffror.

Litteraturöversikt.

(Oktober 1933.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BENGTSON, A. Socialiseringsfrågan. Tiden 1933, nr 10.

SUNDBÄRG, G. Till frågan om fackmännens politiska neutralitet. Byggmästaren 1933, nr 29.

WEAVER, C. W. H. Impressions of a visit to India, Iraq, Persia, and Turkey. International labour review okt. 1933.

Amerikas förenta stater.

Recent social trends in the United States. International labour review okt. 1933.

Belgien.

WAUTERS, A. Les classes moyennes devant la crise. Revue du travail 1933, nr 8.

Brittiska riket (kolonier m. m.).

Servile conditions in Bechuanaland. International labour review okt. 1933.

Finland.

HARNAJA, L. Ökningen av statens sociala utgifter efter världskriget. Social tidskrift 1933, nr 10.

Italien.

WEBER, W. Nach Feierabend. Entwicklung, Aufbau und Ergebnisse des Opera Nazionale del dopolavoro. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 28.

Saar.

DIEBKES. Zur Soziologie des Industriearbeiters an der Saar. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 28.

Tyskland.

PAPEN, VON. Über die Bedeutung des Unternehmers im nationalsozialistischen Staat. (Föredrag.) Der Arbeitgeber 1933, nr 20.

Österrike.

STRAAS, E. Från kampen i Österrike. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 40.

Arbetarskydd.

BALCKE, H. Neuere Untersuchungen über die Wirkungsweise von Luftfiltern. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 7/8.

BECKMAN, T. M. Några synpunkter på traumatisk lumbago. Sv. läkartidningen 1933, nr 43.

BOGGESS, H. W. The physical fitness of employees. National safety news okt. 1933.

BRANDT, A. Über die Toleranzdosis von Röntgenstrahlen-Messergebnisse mit einem neuen Strahlenschutzionometer. (Föredrag.) Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 7/8.

BÖTTRICH. Kann durch Bleivergiftung Lebercirrhose entstehen? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 7/8.

EBEL. Wasserdruckprobe und Kesselschäden. Die Wärme 1933, nr 39.

FERGUSON, R. H. Equipment shows progress in respiratory protection. National safety news okt. 1933.

FLEMING, T. A. What do we mean by »fireproof»? National safety news okt. 1933.

HARRINGTON, D. The miner's health. National safety news okt. 1933.

HILF, H. H. Die Anwendung arbeitsphysiologischer Methoden und Erkenntnisse bei der Waldarbeit. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 29.

HJELT, ESTER. Om »olycksfåglar» och »onda aningar» i psykologisk belysning. Olycksfallsskyddet 1933, nr 3.

JOHNSON, R. E. Built for safety. National safety news okt. 1933.

KOELSCH. Arbeitsmedizinische Untersuchungen in der Baumwoll-Industrie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 7/8.

KOLLER, G. Sicherheitszündschnüre, deren Verwendung und Erzeugung. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 10.

KÖTZING, K. Neuere Ergebnisse auf dem Gebiete der gewerblichen Berufskrankheiten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 7/8.

LUCKIESH, M. Seeing and highway safety. National safety news okt. 1933.

MENSLAGE. Pressluftwerkzeuge und Berufskrankheit. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 29.

MICKWITZ, R. Arbetsdräkter. Olycksfallsskyddet 1933, nr 3.

—. Den moderna pappersmaskinen och säkerheten. Utdrag ur ett föredrag av Allan Hyer. Olycksfallsskyddet 1933, nr 8.

NEITZEL, E. Prüfung von Geräuschbelästigungen mit Hilfe des neuen »Objektiven Geräuschmessers». Reichsarbeitsblatt 1933, nr 29.
PERSSON, HJ. Trikloretylen och yrkesfaror vid dess användning. Arbetarskyddet 1933, nr 9.
PIECK, K. Gefahren im Aufzugbetrieb und deren Beseitigung. Die Wärme 1933, nr 39.
SAARNIO, R. Om skyddsanordningar å rikthyvlar. Olycksfallsskyddet 1933, nr 3.
TEISSL, L. Sandstrahlgebläsearbeiten und Nassputzanlagen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 9.
TICHENOR, E. B. No mystery about accident *prevention. National safety news okt. 1933.*
WEBER, H. H. Über die Brauchbarkeit einiger Filterarten zur Bestimmung luftkolloidalen Bleirauchs und über eine neue Filtermodifikation. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 7/8.
Ali-skon, en ny typ av skyddskänga för gjutare och smältsmeder. Arbetarskyddet 1933, nr 9.
Anvisningar rörande arbete i grustag. Arbetarskyddet 1933, nr 9.
Mera om handskydd för skalknivar. Olycksfallsskyddet 1933, nr 3.
Removing acid from carboys. Industrial data sheet no D. Chem. 9. National safety news okt. 1933.
Schutzvorrichtungen in Textilbetrieben. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 9.
Das Unschädlichmachen der Auspuffgase. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 10.
Vaneskadare. Olycksfallsskyddet 1933, nr 3.
Über das Härten, die beim Härten auftretenden Gefahren und deren Verhütung. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 10.
Zerstörungsfreie Prüfung von Schweissverbindungen auf elektro-akustichem Wege. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 9.

Brittiska riket (kolonier m. m).

Labour protection in North Borneo in 1932. International labour review okt. 1933.

Schweiz.

ADAM, G. Unfallschutz und Fabrikhygiene in der Schweiz. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 7/8.

Tyskland.

BERTHEAU. 80 Jahre Arbeitsschutz. Soziale Praxis 1933, nr 43.
DERLITZKI & RAUCK. Aus dem Jahresbericht der Versuchsanstalt für Landarbeitslehre Pommritz/Sa. 1932. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 29.

Arbetslön och arbetstid.

Finland.

Lantarbetarnas löneförhållanden år 1933. Social tidskrift 1933, nr 10.
Motioner om lagstiftning angående minimilöner. Industritidningen 1933, nr 9.

Nederländerna.

Arbeidsvoorwaarden van gemeentewerklieden in gemeenten met 20 000 of meer inwoners, 1 Juli 1932 en 1933. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1933, nr 9.

Storbritannien.

Englands verkstadsindustri och 40-timmarsveckan. Verkstäderna 1933, nr 10.

Tyskland.

BRAUWEILER, R. Arbeitszeitverkürzung. Der Arbeitgeber 1933, nr 19.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

HARTZ, G. E. Arbejdslösheden og den tekniske Udvikling. (Föredrag.) *Tidskrift* for Industri 1933, nr 19.
OLSEN, A. Teknikken og arbeidslösheten. (Föredrag.) Socialt arbeid 1933, nr 8.
STRAND, S. G. Ungdomsarbetslösheten. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 42.

Sverige.

CEDERSTRÖM, HJ. Arbetslösheten och byggnadsindustriens omorganisation. (Utdrag ur föredrag.) Byggnadsvärlden 1933, nr 43.

Amerikas förenta stater.

BRUNIUS, A. Roosevelt bjuder den ekonomiska vågen att stiga. (Föredrag.) Industria 1933, nr 21.
H[IRSC]H, A. Det ekonomiskt-sociala återuppbyggnadsarbetet i Förenta staterna. Tidskrift för fattigvård 1933, nr 5.
VANNER, Å. Amerikas väg. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 43.
Industriel Reorganisation og Kriselovgivning i De Forenede Stater. Udenrigsministeriets Tidsskrift 5 okt. 1933.

Norge.

JAHN. Arbeidsledigheten efter folketellingen 1930. Socialt arbeid 1933, nr 8.

Storbritannien.

Persons insured against unemployment in Great Britain at July, 1932. The Ministry of labour gazette 1933, nr 10.

Tyskland.

BEISIEGEL. Zum Gesetz über Änderungen der Arbeitslosenhilfe. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 28.
BÖHMER, R. Dürfen wir der Verwendung neuer arbeitsparender Maschinen Fesseln anlegen? Der Arbeitgeber 1933, nr 20.
WEDDING, F. W. Technik und Arbeitslosigkeit. Der Arbeitgeber 1933, nr 20.

WEIGERT. Arbejdslöshedsforsikringens Udvikling i Tyskland. Socialt Tidsskrift 1933, nr 9.
Arbetslöshetsproblemet i Hitler-Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 41.
Verteilung der Arbeitsplätze. (Arbeitsstreckung, Doppelverdiener, Frauenarbeit, Schwarzarbeit.) Soziale Praxis 1933, nr 40—43.
Änderung der Arbeitslosenhilfe. Soziale Praxis 1933, nr 40.

Befolkningsfrågan.

FREUDENBERG, K. Die Ursachen des Sterblichkeitsrückganges. Allg. statistisches Archiv 1933, nr 2.
WILDENSKOV, H. O. Lidt om Minusindividerne i Samfundet. (Föredrag.) Socialt Tidsskrift 1933, nr 9.

Sverige.

BERGLUND, Å. Den sociala indikationen och steriliseringslagförslaget. Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 10.
FÜRSTENBERG, W. Judehetsen i svensk nazistpress. Judisk krönika 1933, nr 6.
ORDESSON, O. Det nya förslaget till lag om sterilisering, sett ur en landsortsläkares synpunkt. Sv. läkartidningen 1933, nr 41.
SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET. Förslag till steriliseringslag. (Yttrande.) Tidskrift för fattigvård 1933, nr 5.
Dödsorsakerna i vårt land. Assurans 1933, nr 20.
Det nya förslaget till steriliseringslag. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 5.

Sydafrika.

GROSSKOPF, J. F. W. The position of the native population in the economic system of South Africa. Weltwirtschaftliches Archiv B. 38, s. 414.

Tyskland.

ARNHEIM, F. Moralisk och juridisk rätt att leva. Judisk krönika 1933, nr 5.
NATHAN, M. Danmark og de tyske Jöder. Judisk krönika 1933, nr 5.
VALENTIN, H. Judarnas föregivna inflytande i Weimarförfattningens Tyskland. Judisk krönika 1933, nr 6.
WULF, A. Einiges zur Bevölkerungspolitik. Arbeit und Beruf 1933, nr 18—19.
Les aspects démographiques internationaux de la situation des juifs en Allemagne. Journal de la Société de statistique de Paris 1933, nr 10.

Bostadsförhållanden.

SCH[USTER], F. Bad und W. C. in der Kleinwohnung. Wohnen und Bauen 1933, nr 8.

Sverige.

KUYLENSTIERNA, C. Förbättringsbidrag och nybyggnadslån till främjande av byggnadsverksamheten på landet. Byggmästaren 1933, nr 29.
Försäkring för utjämning av hyresledighet i Stockholm. Sveriges fastighetsägaretidning 1933, nr 21.
Försäkringsanstalten Stockholms hyresledighetsutjämning, ömsesidig. Assurans 1933, nr 19.

Ryssland.

B[ERGSTRÖM], M. Byggnadsstatistik från Sovjet. Byggmästaren 1933, nr 28.

Schweiz.

FREUDIGER. H. Der Wohnungsbau in den schweizerischen Gemeinden mit über 10 000 Einwohnern 1931 und 1932 mit Rückblicken auf die Zeit 1926—1931. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 3.
JENNY, O. H. Über Wohnungsbedarf und Leerwohnungsvorrat. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 3.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

WENNERBERG, EDITH. Om rådgivning i uppfostringsfrågor. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 5.

Sverige.

HIRSCH, A. En arbetsgivareorganisation? Tidskrift för fattigvård 1933, nr 5.
HÖJER, K. J. Besparingsmöjligheterna inom Stockholms stads fattigvård. Tidskrift för fattigvård 1933, nr 5.
SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET. Hjälpverksamheten för frigivna fångar. (Yttrande.) Tidskrift för fattigvård 1933, nr 5.

Frankrike.

FRITZELL. Y. En storstads [Paris] barnavård. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1933, nr 5.

Föreningsväsen.

RICHARD, R. Internationaler Gewerkschaftsfaschismus. Arbeit und Wirtschaft 1933, nr 10.

Sverige.

LINDGREN, J. Arbetsgivarorganisationernas tillkomst. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 41.

Frankrike.

SCHWARZ, S. Franska landsorganisationens kongress. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 42.

Ryssland.

RAPPAPORT, J. Die russischen Gewerkschaften. Arbeit und Wirtschaft 1933, nr 10.

Storbritannien.

BERGSTEDT, GERDA. Engelska landsorganisationens kongress. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 39.

Membership of trade unions and trade union federations. The Ministry of labour gazette 1933, nr 10.

Hälso- och sjukvård.

HEIMBECK, J. Tuberkulosen som socialt problem. Socialt arbeid 1933, nr 8.

NYROP, E. Arbejdslöshedens skadelige Indflydelse paa Sundhedstilstanden. Socialt Tidsskrift 1933, nr 9.

Sverige.

HOLMSTRÖM, R. Psykiatrici och de i vidare mening psykiskt sjuka. Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 10.

HÖJER, J. A. & MYHRMAN, G. Till diskussionen om Sveriges läkarebehov. Sv. läkartidningen 1933, nr 42.

Storbritannien.

MCDOUGALL, J. B. The treatment of tuberculosis in a village settlement. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 4.

Jord- och egnahemsfrågan.

Tyskland.

HEILIG, W. H. Probleme der Grossstadtauflockerung. Soziale Praxis 1933, nr 41.

LÜTZOW, W. Neugestaltung der Agrarpolitik. Soziale Praxis 1933, nr 40.

Ungern.

MÓRICZ, M. Landless agricultural workers in Hungary. International labour review okt. 1933.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

AHLÉN, A. Varför medlingsförslaget måste avslås. Meddelande från Stockholms byggmästareförening okt. 1933.

BRUNIUS, A. Den svenska byggnadskonflikten. Industria 1933, nr 22.

— Den svenske Byggekonflikt. Arbejdsgiveren (Danmark) 1933, nr 21.

— Den svenske bygningsarbeiderkonflikt. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 22.

Regeringsaktionen i byggnadskonflikten. Industria 1933, nr 21.

Danmark.

Lockoutlovens aflösning. Arbejdsgiveren 1933, nr 21.

Norge.

HANSEN, K. A. Den norske Boykotlovgivning. Socialt Tidsskrift 1933, nr 9.

TORSVIK. HJ. Den första bojkottdomen. Industritidningen 1933, nr 9.

— *Den första bojkottdomen i Norge.* Industria 1933, nr 22.

— Den nye Boikottdomstol i Norge. Arbejdsgiveren (Danmark) 1933, nr 20.

Tyskland.

HERSCHEL, W. Unbillige Härte und Kündigungseinspruch. Soziale Praxis 1933, nr 40.

ÖSTBERG, A. P. Meglings- og organisasjonsvesenet i det nye Tyskland. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 22.

Kooperation.

PETRASCO, N. N. Co-operation and its rôle in economic reorganisation. Review of international cooperation 1933, nr 10.

RENNER, K. Co-operation and the failure of the world economic conference. Review of international cooperation 1933, nr 10.

STOLPE, H. War Robert Owen der Begründer des Genossenschaftswesens? Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 41.

TANNER, V. Kooperationen förr och nu. Kooperatören 1933, nr 18.

The present position of the co-operative movement in various countries. Review of international cooperation 1933, nr 10.

The programme of international co-operation. Review of international cooperation 1933, nr 10.

Sverige.

GJÖRES, A. Stadgedebatten. Kooperatören 1933, nr 18.

Schweiz.

Die schweizerische Genossenschaftsbewegung im Jahre 1932. Schweiz. Konsum-Verein 1933, nr 40.

Tyskland.

ODHE, TH. Den tyska kooperationens ombildning. Kooperatören 1933, nr 17.

Levnadskostnader.

ZAHN, F. Der Lebenskostenindex — ein zuverlässiges Messinstrument? Allg. statistisches Archiv 1933, nr 2.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Amerikas förenta stater.

RAGER, F. Amerikanisches Lehrlingsgesetz in Wisconsin. Jugend und Beruf 1933, nr 9.

Tyskland.

Busold, K. Beruf, Berufswahl und Berufsberatung in nationalpolitischer Bedeutung. Jugend und Beruf 1933, nr 9.

Büsing. Die ärztliche Berufsberatung für Jugendliche. Jugend und Beruf 1933, nr 9.

Gabbel, Käthe. Braucht die Industrie noch den Facharbeiter? Soziale Praxis 1933, nr 41—43.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

Gräslund, G. Systembolagstjänsten och allmänheten. (Föredrag.) Tidskrift för systembolagen 1933, nr 10.

Mourbau, N. Är nykterhetsnämnd skyldig lämna uppgift på den som anmäler någon för alkoholmissbruk? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1933, nr 7.

Ringenson, S. Redogörelse för statsunderstöden till nykterhetsnämnder under år 1933. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1933, nr 7.

Folkpensioneringen och tilldelningen. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 10.

Finland.

Schultz, Karin. De första erfarenheterna från Finlands nya alkohollagstiftning. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 10.

Norge.

Welhaven, J. A. Om bekjempelsen av alkoholmisbruken. Socialt arbeid 1933, nr 8.

Schweiz.

Stricker, V. J. Zur Fortführung der von Prof. Milliet begründeten Statistik über den Verbrauch geistiger Getränke in der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1933, nr 3.

Socialförsäkring.

Eisen, A. Huru dragas gränsen mellan olycksfall och sjukdom? Arbetarskyddet 1933, nr 9.

Sverige.

Enbom, O. F. Frågan om invaliditet vid fingerskador. Assurans 1933, nr 18.

Östman, G. R. Moderskapsunderstödet. Hertha 1933, nr 8.

Arbetslösas olycksfallsförsäkring. Assurans 1933, nr 20.

Danmark.

Conrad, R. Invalideren tenyderne i Köbenhavn. Socialt Tidsskrift 1933, nr 9.

Finland.

Arbetares olycksfallsförsäkring i Finland. Assurans 1933, nr 20.

Italien.

Clavenzani, U. Perfectionnements à la mutualité ouvrière dans le secteur du travail industriel. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 4.

Lanzillo, A. La nouvelle organisation de »l'œuvre nationale de la mutualité scolaire» en Italie. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 4.

Richter, L. Die Sozialversicherung im faschistischen Italien. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1933, nr 4.

Norge.

Aabakken, O. A new basis of calculation for collective pensions insurance in Norway. Skandinavisk aktuarietidskrift 1933, nr 3.

Ryssland.

The working of social insurance in the U.S.S.R. International labour review okt. 1933.

Tyskland.

Dobbernack, W. Die Finanzlage der deutschen sozialen Rentenversicherungen. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1933, nr 4.

Manes, A. Half a century of health insurance in Germany. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 4.

Ungern.

Pap, G. Die neueste Entwicklung der Sozialversicherung in Ungarn. Rivista le assicurazioni sociali, Suppl. 1933, nr 4.

Ut- och invandring.

Polen.

Preuss, W. Die polnische Auswanderung im Jahre 1932. Archiv für Wanderungswesen 1933/34, nr 2.

Tyskland.

Gambke, W.-D. Die passrechtlichen Beschränkungen der Auswanderung. Archiv für Wanderungswesen 1933/34, nr 2.

Hässler, J. H. Die Auswanderung St. Blasianischer Untertanen im badischen Schwarzwald nach Ungarn und ihre Entlassungsurkunden. Archiv für Wanderungswesen 1933/34, nr 2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AKTIEBOLAGET GÖTEBORGSSYSTEMET.
Berättelser om bolagets förvaltning under försäljningsåret 1932. Gbg 1933.

AUSTRALISKA STATSFÖRBUNDET. Commonwealth bureau of census and statistics.
Summary of Australian population and vital statistics 1932 and previous years. Canberra [1933]. (Australian demography. Bulletin 50.)

BAGGE, G., LUNDBERG, E., & SVENNILSON, I. Wages in Sweden 1860—1930. P. 1. Manufacturing and mining. Lond. (tr. i Sthlm) 1933. (Stockholm economic studies. Publ. by writers connected with the Institute for social sciences of Stockholm university. No 3 a. Wages, cost of living and national income in Sweden 1860—1930. Vol. 2.)

BELGIEN. Ministère de l'intérieur. Office central de statistique.
Annuaire statistique de la Belgique et du Congo belge. T. 55 (1933). Brux. 1933.

BRAUTIGAM, H. Wirtschaftssystem des Nationalsozialismus. 2., durchges. und erw. Aufl. Berl. 1933.

CANADA. Industrial accident prevention associations.
1933 safety convention and annual general meeting. Held at Toronto 27th and 28th of April, 1933. Digest. [Toronto 1933.]

CARTA, La, del lavoro. — La charte du travail. — Labour charter. — Die Arbeitsordnung. — Carta del trabajo. Ed. in Roma dalla Confederazione nazionale dei sindacati fascisti dell' industria nel decennale della rivoluzione fascista. Roma [1933].

CLARK, MARJORIE R. A history of the french labor movement (1910—28). Berkeley 1930. (University of California publications in economics. Vol. 8: 1.)

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistisk Aarbog. Aarg. 38 (1933). Khvn 1933. (Danmarks Statistik.)

DELEGATIONEN FÖR DET INTERNATIONELLA SOCIALPOLITISKA SAMARBETET.
Nationernas förbund. Internationella arbetsorganisationen. 7. Arbetskonferensens 16:e sammanträde m. m. (1932). Sthlm 1933.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Helsinki 1933.
6. Befolkningsstatistik.
72: 13. Byggnads- och bostadsräkningen... d. 27 nov. 1930. Text.
28. Emigrationsstatistik.
22. Emigrationen under åren 1931 och 1932.

FRANKRIKE. Statistique générale de la France.
Annuaire statistique. Vol. 48 (1932). Paris 1933.

FÖRSLAG till förordning om blindhetsersättning jämte motivering m. m. Utarb. å Socialdepartementets lagbyrå år 1933. Sthlm 1933. (Tryckt som korrektur.)

GARMY, R. Histoire du mouvement syndical en France des origines à 1914. Paris 1933.

GRÜNBERG, E. Der Mittelstand in der kapitalistischen Gesellschaft. Eine ökonomische und soziologische Untersuchung. Lpz. 1932.

HANDBUCH, Konjunkturstatistisches, 1933. Hrsg. vom Institut für Konjunkturforschung. Berl. 1933.

HEINZ, F. W. Kameraden der Arbeit. Deutsche Arbeitslager: Stand, Aufgabe und Zukunft. Berl. 1933.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
18th session, Geneva, 1934.
Report. Geneva 1933.
5. Workmen's compensation for occupational diseases. Partial revision of the convention concerning workmen's compensation for occupational diseases.

JÖHR, W. A. Die öffentlichrechtlichen Formen der Arbeitslosenfürsorge auf Grund der Gesetzgebungen Deutschlands, der Schweiz und Frankreichs. Aarau 1933. (Zürcher Beiträge zur Rechtswissenschaft. N. F. H. 32.)

[LAZARSFELD-JAHODA, MARIE, & ZEISL, H.] Die Arbeitslosen von Marienthal. Ein soziographischer Versuch über die Wirkungen langdauernder Arbeitslosigkeit. Mit einem Anhang: Zur Geschichte der Soziographie. Bearb. und hrsg von der Österreichischen wirtschaftspsychologischen Forschungsstelle. Lpz. 1933. (Psychologische Monographien. Bd 5.)

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'État.
Statistique des finances en 1933. Riga 1933.

LIND, C., & PEDERSEN, JÖRGEN. Statshusmandsbrug i Fyns Stift. Udg. af Institutet for Historie og Samfundsökonomi. Khvn 1933.

LINDAHL, E. Sveriges riksbanks konsumtionsprisindex. Upps. 1933. (Särtryck ur Ekonomisk tidskrift 1933, h. 3.)

LUCK, MARY G., & WOODRUFF, SYBIL. The food of 12 families of the professional class. Berkeley 1931. (University of California publications in economics. Vol. 5: 4. — Cost of living studies. 3.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
15. Norges bergverksdrift 1932.
17. Folketellingen i Norge 1 desember 1930. H. 4. Samer og kvener. Andre lands statsborgere. Blinde, dövstumme, åndssvake og sinnssyke.

— Norges kooperative landsforening.
Beretning for 1932. Oslo 1933.

— Statens pensjonskasse. Den norske enkekasse og Pensjonskassen for statens tjenestemenn.
Årsberetning for 1932. Oslo 1933.

NYA ZEELAND. Department of labour.
Précis of the labour laws of New Zealand. Wellington 1933.

ODHE, TH. Det ekonomiska livets mätare. Vad indexen berätta. Sthlm 1933. (K[ooperativa] f[örbundet]s småskrifter 7.)

OSLO. Oslo arbeidskontor.
Årsberetning. 35 (1932). Oslo 1933. (Norges offentlige arbeidsformidling.)

PEIXOTTO, JESSICA B. How workers spend a living wage. A study of the incomes and expenditures of 82 typographers' families in San Francisco. Berkeley 1929. (University of California publications in economics. Vol. 5:3. — Cost of living studies. 2.)

[RIKSRÄKENSKAPSVERKET.]
Budgetredovisning för budgetåret 1932/33. Sthlm 1933.

RUPPIN, A. Soziologie der Juden. Bd 1—2. Berl. 1930—31.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1933.
86. Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922. En undersökning av kassans verksamhet och de av staten lidna förlusternas uppkomst.
87. Förslaget till nytt flicklåroverk i Stockholm. En kritisk granskning av byggnadsprojektets slösaktiga utformning.

SPENDING WAYS of a semi-skilled group. A study of the incomes and expenditures of 98 streetcar men's families in the San Francisco east bay region. Berkeley 1931. (University of California publications in economics. Vol. 5:5.— Cost of living studies. 4.)

STATENS ARBETSLÖSHETSKOMMISSION.
Råd och anvisningar rörande hjälpverksamheten för arbetslösa, utfärdade i sept. 1933. Sthlm 1933.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Finanser.
Rusdrycksförsäljningen m. m. år 1932. Av K. kontrollstyrelsen.
Hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet år 1932. Av K. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse [och] Flygstyrelsen.
Järnvägar.
Allmän järnvägsstatistik år 1932. Av K. järnvägsstyrelsen.
Postverket år 1932. Av K. generalpoststyrelsen.
Socialstatistik.
Olycksfall i arbete åren 1923—28. Reviderat sexårssammandrag. Av Riksförsäkringsanstalten.
— år 1930. Av Riksförsäkringsanstalten.

STEWART, B. M. Unemployment benefits in the United States. The plans and their setting. In collaboration with *Jeanne C. Barber*, *Mary B. Gilson* and *Margaret L. Stecker*. New York 1930.

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1933. Sthlm 1933.
26. Betänkande om förbättrad utbildning i stadsplanekonst jämte vad därmed äger sammanhang. Avg. d. 19 juni 1933 av inom K. kommunikationsdepartementet tillkallade sakkunniga. (E.)
27. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående förbättrad deklarationskontroll och till förstärkt taxeringsorganisation m. m. Avg. d. 12 sept. 1933 av Skattekontrollsakkunniga. (Fi.)
28. Förslag till vissa ändringar i Kungl. byggnadsstyrelsens normalförslag till byggnadsordningar m. m. (K.)
29. *Hammarskjöld, D.* Konjunkturspridningen. En teoretisk och historisk undersökning. [Avg d. 20 okt. 1933. Akad. avh.] (Arbetslöshetsutredningens betänkande 2. Bil. Bd 1.) (S.)

VELGE, H. Les lois belges d'assurance et de prévoyance sociales. Accidents du travail. Maladies professionnelles. Vieillesse et décès prématuré. Chômage involontaire. Allocations familiales. Brux. 1933.

ÅRSBOK, Malmö stads. Årg. 20 (1932). Utg. av Malmö stads årsboksnämnd. Malmö 1933.

ÖSTERRIKE. Zentral-Gewerbe-Inspektorate.
Die Amtstätigkeit der Gewerbe-Inspektorate im Jahre 1932. 50 Jahre österreichische Gewerbeaufsicht. Wien 1933.

Nytillkomna tidskrifter.

ARBEITERTUM. Blätter für Theorie und Praxis der nationalsozialistischen Betriebszellen-Organisation. Amtliches Organ der Deutschen Arbeitsfront. Berl.

KRÖNIKA, Judisk. Sthlm.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 oktober—10 november 1933 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
571.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	12 okt.
573.	K. kung. ang. ombesörjande av avsättning till skatt m. m. genom inbetalning till ett vid postgirokontoret anordnat intressekontor	12 »

Arbetsmarknaden under november månad 1933.

Antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket steg från 538 i oktober till 657 i november. Motsvarande siffror för år 1932 voro 395 och 661. Med hänsyn till att november städse uppvisar relativt ogynnsamma arbetsmarknadssiffror, får den sedan föregående månad inträffade stegringen i relationstalet icke betraktas som särskilt anmärkningsvärd. I allt fall ger den knappast uttryck för en häremot svarande reell förskjutning i ogynnsam riktning på arbetsmarknaden. En jämförelse med föregående års siffror ger stöd härför. Från vissa håll rapporteras, att under månaden förekommit ett stort antal nyinskrivningar av personer, som tidigare icke alls eller icke på lång tid anlitat arbetsförmedlingen; särskilt i fråga om den kvinnliga arbetsmarknaden har konstaterats, att på grund av den rådande arbetslösheten bland männen gifta kvinnor och hemmavarande döttrar i ökad utsträckning hänvänt sig till förmedlingen.

Inom jordbruket hade omplaceringen av den årsanställda personalen nästan undantagslöst hunnit ske till oktober månads utgång, och på tillfällig arbetskraft förelåg en oförändrad, svag efterfrågan. Platstillgången var alltså knapp. Emellertid sjönk även ansökningssiffran; tydligen avstodo många med hänsyn till läget från att hos förmedlingen fullfölja sina arbetsansökningar. Tillgången på manlig arbetskraft av alla slag var riklig; däremot gjorde sig på flera håll brist på villiga, mjölkningskunniga landsjungfrur samt hushållerskor för enklare hem kännbar. För skogsarbetarna var starten av avverkningssäsongen gynnsammare än på länge. Från Jämtland rapporterades, att en del kommuner hade så riklig tillgång på skogsarbete, att ingen arbetslöshet längre förelåg. Norrbotten uppvisade en god förmedlingssiffra, ungefär hälften av samtliga tillsatta platser.

Trots den ökade livaktighet, som på sista tiden förmärkts inom skilda grenar av näringslivet, voro förmedlingsresultaten svaga inom gruppen industri och hantverk. Läget var dock i stort sett bättre än i fjol vid samma tid. Stenindustrien arbetade alltjämt under tryckta förhållanden, men platstillgången var ej så knapp som i oktober. Byggnadsverksamheten visade stark ökning av arbetsansökningar, särskilt i fråga om måleriarbetare, vilka efter avslutat säsongarbete ånyo läto registrera sig. Till trämasse- och pappersindustrien förmedlades dubbelt så många platser som förra månaden, och någon lättnad skönjdes även beträffande trävaruindustrien.

För sjöfolket var arbetsmarknadsläget ungefär oförändrat; överskott av arbetskraft förelåg inom samtliga specialgrupper. — Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 398 avmönstringar och 2 189 påmönstringar.

Vad de merkantila yrkena beträffar, har arbetstillgången liksom under föregående månad varit ringa; mot slutet av månaden utbjöds dock en del platser för den stundande julsäsongen åt kvinnliga affärsbiträden med branschvana. Transportverksamheten har efter oktoberflyttningen åt-

stramats; dock rapporterar Göteborg en ej obetydlig ökning av arbetstillgången för hamn- och stuveriarbetare, och betecknas arbetsmarknaden för dessa som god.

Inom det husliga arbetet företedde november en väsentlig minskning på såväl sökande som lediga och tillsatta platser. Efterfrågan på fullt kunniga hembiträden var fortfarande stor, särskilt under månadens senare hälft. Som vanligt vid denna tid har platstillgången reducerats i fråga om tvätt- och rengöringsarbete.

På ungdomsförmedlingen var omsättningen livligare än motsvarande tid i fjol beträffande både manlig och kvinnlig ungdom. Vad gäller den senare, inträffade nu för första gången, att relationstalet var gynnsammare för ungdomen än för de äldre arbetssökande. Erinras må, att ifrågavarande siffror avse ungdom under 18 år.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare sjönk under redogörelsemånaden från 20 676 till cirka 19 000. Vid utgången av november månad 1932 var siffran 15 713. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av november 164 747 mot 151 498 en månad tidigare. Den 1 november 1932 var siffran 123 584.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under november 1933 samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1926	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	296	198
1926	278	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	201
1927	298	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243	198
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	192
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203	169
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	178
1931	222	232	191	194	164	157	198	201	197	257	413	348	236
1932	368	412	348	341	339	351	370	366	351	395	661	689	418
1933	*569*	*565*	*577*	*510*	*458*	*451*	*503*	*476*	*480*	*538*	*657*	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1931	165	131	109	96	78	91	111	125	131	182	365	551	154
1932	320	255	210	190	209	201	198	204	253	285	566	914	283
1933	*533*	*461*	*358*	*350*	*361*	*314*	*333*	*313*	*369*	*365*	*521*	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1931	229	264	214	283	193	212	224	228	222	286	422	327	257
1932	375	449	381	396	374	386	421	418	378	429	679	666	445
1933	*573*	*585*	*642*	*559*	*479*	*480*	*539*	*520*	*510*	*591*	*683*	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1926	14·8	13·6	12·6	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	11·0
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1	12·2
1927	16·8	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·8	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	12·0
1928	14·8	13·8	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·8	6·1	6·7	8·2	10·1	16·8	10·2
1930	13·9	13·2	12·8	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·8	15·8	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·8	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·8	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	*26·8*	*27·7*	*28·7*	*24·8*	*21·4*	*21·8*	*19·4*	*19·6*	*19·2*	*19·8*	—	—	—

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1933.

Undersökningens syftemål och omfattning. Alltsedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter, lämnade av vederbörande kommunala myndigheter, verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan denna framträtt vid de årliga oktoberflyttningarna. Kortfattade redogörelser för undersökningsresultaten ha regelbundet lämnats i denna tidskrift.[1]

Vid undersökningen rörande ställningen på bostadsmarknaden omkring 1 oktober innevarande år ha uppgifterna som vanligt erhållits genom frågeformulär, som ifyllts av vederbörande kommunala myndigheter. Frågorna voro desamma som vid den senaste undersökningen i oktober 1932. Svar ha ingått från samtliga städer utom från Djursholm, där någon egentlig hyresmarknad ej torde förefinnas.

Vid bearbetningen har liksom vid föregående tillfällen en uppdelning skett av materialet på större städer (med över 10 000 inv.) och mindre städer.

Större städer. Följande sifferrader utgöra en sammanfattning av de inkomna uppgifterna angående bostadstillgången i 39 större städer vid 1933 års oktoberflyttning:

I nedanstående antal större städer har tillgången uppgivits vara:[2]

	för smålägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum o. kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . .	6	18	10	5	25	14	—	—	29	10	—	—
Nybyggda läg.	8	19	11	1	19	19	1	—	18	18	—	—

Medan tillgången på större och medelstora lägenheter nästan överallt anses motsvara eller överstiga behovet, synas förhållandena vara mera växlande i fråga om tillgången på smålägenheter. I flera av de större städerna uppgives brist på äldre smålägenheter vara rådande, och i en av dessa (Malmö) betecknas dessutom tillgången på nybyggda smålägenheter såsom »icke fullt tillräcklig». Knapp tillgång på smålägenheter anses råda inom 10—11 städer. Det bör dock anmärkas, att i vissa städer såsom Malmö, Norrköping, Eskilstuna, Linköping, Jönköping enligt myndigheternas uppgifter god eller tillräck-

[1] Senast i Soc. Medd. årg. 1932, sid. 777.

[2] Vissa av de här redovisade lägenhetstyperna uppges i några städer ej vara representerade, varför summan av uppgifterna i ett par fall understiger 39. Ett liknande förhållande framträder i en del följande sammanställningar.

lig tillgång förefinnes på lägenheter med två rum och kök, medan tillgången på enrumslägenheter uppgives vara knapp eller otillräcklig.[1]

Bostadsmarknadens utveckling fr. o. m. den 1 oktober 1923 belyses i efterföljande tablå, vari uppgifterna om tillgången på bostadslägenheter inom 36 vid samtliga undersökningar representerade större städer sammanfattats till »konjunktursiffror» på så sätt, att omdömena otillräcklig, knapp, tillräcklig och god uttryckts medelst siffrorna 1, 2, 3 och 4. Konjunkturtalen för samtliga lägenheter ävensom för äldre och nybyggda lägenheter ha erhållits genom »sammanvägning» av siffrorna för de olika storlekstyperna efter dessas numeriska betydelse enligt senaste hyresräkning. Fr. o. m. år 1927 ha vidare jämförelsetalen för de olika storleksgrupperna erhållits på sådant sätt, att man inom dessa sammanräknat omdömena för äldre och nybyggda lägenheter under hänsynstagande till att de sistnämnda endast utgöra en mindre del av samtliga.

Konjunktursiffror för tillgången på bostäder i större städer vid oktoberflyttningen

	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
SmåLägenheter	1·47	1·59	1·78	1·86	2·39	2·47	2·17	2·31	2·35	2·58	2·65
Medelstora låg.	2·81	2·67	3·08	3·22	3·28	3·19	3·22	3·36	3·52	3·58	3·60
Större »	2·97	3·15	3·39	3·47	3·42	3·39	3·36	3·39	3·52	3·60	3·72
Samtliga låg.	1·65	1·81	2·04	2·18	2·54	2·58	2·37	2·51	2·58	2·78	2·84
Äldre lägenheter	·	·	·	·	2·55	2·59	2·36	2·47	2·56	2·75	2·79
Nybyggda »	·	·	·	·	2·50	2·56	2·41	2·64	2·65	2·87	2·96

Av dessa siffror synes det framgå, att den förbättring av bostadstillgången, som ägt rum under det senaste årtiondet, fortsatt även under 1933. Eftersom byggnadsverksamheten i de större städerna av allt att döma varit relativt ringa på grund av arbetskonflikten i byggnadsfacket, torde förbättringen gentemot 1932 delvis vara att tillskriva en viss inskränkning av bostadsefterfrågan samt minskad inflyttning till städerna till följd av den ekonomiska depressionen.

Med anledning av den bostadsbrist, som på sina håll uppgivits råda år 1923, införskaffades uppgifter angående förekomsten av husvillhet före och efter oktoberflyttningen. Dylika uppgifter ha införskaffats även för efterföljande år, och i nedanstående tablå redovisas antalet i kommunala nödbostäder inkvarterade husvilla familjer och personer i början av oktober 1923—1933:[2]

Antal efter oktoberflyttningen i nödbostäder kvarboende	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
familjer	1 612	1 549	1 231	708	336	250	219	204	138	128	126
personer	·	7 305	5 992	3 695	1 935	1 465	1 225	1 142	760	630	633

En fortgående betydande minskning av antalet inkvarterade har alltså ägt rum sedan 1923. Under de senaste åren har antalet omhändertagna husvilla

[1] Enligt rapporten för tredje kvartalet 1933 från Malmö stads bostadsförmedling förefanns i denna stad efter oktoberflyttningen 117 hyreslediga tvårumslägenheter men endast 9 outhyrda enrumslägenheter. — [2] Siffrorna avse för åren 1924 och 1925 den 6 oktober, 1926 den 11 oktober samt åren 1927—1933 den 10 oktober.

familjer varit ungefär lika och uppgått till något mer än ett hundratal. Antalet större städer, i vilka inkvartering förekom, utgjorde vid hyresstegringslagens upphävande för tio år sedan 23 eller nära $^2/_3$ av samtliga, men har sedan successivt nedgått. I år uppges inkvartering i nödbostäder förekomma i 8 större städer, nämligen Linköping (37 familjer), Malmö (35 familjer), Landskrona (24 familjer), Nyköping (11 familjer), Trälleborg (9 familjer), Uppsala (6 familjer), Lund (3 familjer) och Södertälje (1 familj).

Det bör emellertid påpekas, att ovan anförda siffror skäligen ofullständigt återspegla bostadsbristens verkliga omfattning och karaktär vid olika tidpunkter. Numera synes husvillheten icke orsakas av någon mera allmän brist på smålägenheter, utan i flertalet fall betingas den av de omhändertagna personernas sociala läge och bristande hyresbetalningsförmåga, varför den kommunala hjälpverksamheten på detta område merendels ingår i det ordinarie fattigvårdsarbetet. Åtskilliga av de såsom husvilla redovisade familjerna uppgivas sedan flera år ha varit inhysta i kommunala nödbostäder. Vid sidan av den sålunda officiellt registrerade husvillheten förekomma andra former av mer eller mindre utpräglad bostadslöshet. Vissa husvilla kunna sålunda föredraga att innebo hos släktingar och vänner framför att ta sin tillflykt till de kommunala nödbostäderna. Vidare torde det på åtskilliga håll förekomma, att gamla och skröpliga bostäder, som av hälsovårdssynpunkt utdömts eller bort utdömas, fortfarande användas, liksom att familjer vintertid kvarbo i kolonistugor o. d. Sistnämnda företeelse uppgives dock numera vara mindre vanlig än tidigare, åtminstone i Stockholm.

Under det senaste året har sannolikt den minskning av inkomsterna, som många befolkningsgrupper fått vidkännas på grund av arbetslösheten och den ekonomiska depressionen, framkallat en stegrad efterfrågan på smålägenheter och andra lägenheter av äldre och billigare typ, varigenom tillgången på dessa icke överallt kommit att svara mot det förefintliga behovet. Landskrona stads bostadsförmedling anmärker sålunda i sin kvartalsrapport, att »tillgången på billiga en- och tvårumslägenheter, passande för barnrika familjer, ej motsvarat efterfrågan». Enahanda förhållanden uppgivas vara rådande i Lund och Nyköping. I någon utsträckning torde likväl behovet av billiga smålägenheter i vissa städer ha lättats genom att familjer med bristande hyresbetalningsförmåga utflyttat till angränsande landskommuner. Å andra sidan synes det framgå av de föreliggande uppgifterna, att den omläggning av bostadsvanorna, som under det senaste årtiondet ägt rum och som tagit sig uttryck i en stegrad efterfrågan på moderna smålägenheter, fortfarande gör sig gällande i en del städer. Det uppgives exempelvis, att i Linköping bostadslägenheter i nybyggda hus fortfarande i regel äro uthyrda före eller under byggnadstiden. På grund därav torde äldre lägenheter i viss omfattning ha ombyggts och moderniserats, varigenom tillgången på billiga smålägenheter för de i ekonomiskt avseende sämst lottade familjerna på sina håll blivit ännu knappare.

Hyresnivåns utveckling i de större städerna under åren 1927—1933 enligt ortsmyndigheternas uppfattning framgår av efterföljande tablå:

Antal större städer, varest hyresnivån omkring 1 oktober uppgivits vara:

År	för smålägenheter: fallande	stillastående	stigande	för medelstora lägenheter: fallande	stillastående	stigande	för större lägenheter: fallande	stillastående	stigande
Äldre läg.									
1927	1	31	7	10	27	2	17	21	1
1928	4	29	6	8	30	1	10	28	1
1929	—	31	8	7	31	1	9	29	1
1930	1	29	9	9	29	1	14	25	—
1931	2	35	2	11	28	—	18	21	—
1932	7	31	1	23	16	—	28	11	—
1933	10	28	1	27	12	—	32	7	—
Nybyggda läg.									
1927	3	30	6	7	29	3	12	24	3
1928	2	31	6	1	34	4	1	33	3
1929	—	28	11	3	30	6	1	33	2
1930	1	30	8	5	29	5	4	31	2
1931	3	31	5	4	32	3	6	27	1
1932	8	30	1	15	24	—	18	20	—
1933	9	30	—	18	21	—	19	17	—

Den hyressänkning, som under 1932 rapporterades från flertalet städer beträffande medelstora och större lägenheter av äldre typ, synes i år ha nått en ännu vidsträcktare omfattning. I fråga om nybyggda lägenheter med tre eller flera rum och kök äro meddelandena om sjunkande hyresnivå något talrikare än föregående år. Så är även förhållandet med avseende på äldre och nyare smålägenheter. Emellertid anses fortfarande hyresnivån för lägenheter med 1—2 rum och kök i det övervägande antalet fall vara stillastående. I detta sammanhang bör framhållas, att även i städer, varest hyresnivån genomgående uppgivits vara fallande, hyrespriserna för smålägenheter sannolikt undergått en jämförelsevis obetydlig sänkning. Detta är exempelvis fallet i Stockholm.

Mindre städer. Uppgifter angående läget på bostadsmarknaden ha ingått från 74 städer med mindre än 10 000 invånare. Följande sifferrader utgöra en sammanställning av ortsmyndigheternas omdömen angående bostadstillgången på dessa orter.

I nedanstående antal mindre städer har tillgången uppgivits vara:

	för smålägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök): god	tillr.	knapp	otillr.	för medelstora lägenheter (3—5 rum o. kök): god	tillr.	knapp	otillr.	för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök): god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg.	27	29	16	2	37	32	4	1	36	28	4	1
Nybyggda läg.	22	28	17	4	26	32	9	1	20	28	7	1

Även i de mindre städerna synes tillgången på bostäder nu vara relativt god. Brist på smålägenheter av såväl äldre som nyare typ uppgives vara rådande i endast en stad (Avesta) mot fem vid föregående oktoberflyttning. Hur bo-

stadstillgången förändrats i de mindre städerna under åren *1923—1933*, framgår av här nedan anförda jämförelsesiffror, vilka erhållits på samma sätt som motsvarande siffror för de större städerna:

	Konjunktursiffror för tillgången på bostäder i mindre städer vid oktoberflyttningen										
	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Smålägenheter . .	2·45	2·55	2·75	2·87	2·86	2·88	2·78	2·61	2·82	2·91	3·06
Medelstora läg. . .	2·86	3·09	3·25	3·35	3·23	3·10	3·17	3·06	3·17	3·25	3·38
Större » . .	3·01	3·20	3·36	3·48	3·31	3·16	3·17	3·16	3·26	3·32	3·40
Samtliga läg.	2·58	2·66	2·85	2·97	2·94	2·88	2·86	2·75	2·89	2·98	3·12
Äldre läg.	·	·	·	·	2·96	2·90	2·90	2·78	2·94	3·04	3·16
Nybyggda läg. . .	·	·	·	·	2·86	2·80	2·74	2·67	2·72	2·78	3·02

Jämför man de båda sifferserierna för »samtliga lägenheter», visar det sig, att omdömena om bostadstillgången i de mindre städerna merendels förete mindre förändringar från år till år, än vad fallet är med de större städerna. *Detta torde sammanhänga med, att å mindre orter överhuvud bostadsbehovet* och bostadsproduktionen förete mindre växlingar än i de större städerna.

Den i de mindre städerna officiellt registrerade husvillheten, som aldrig varit stor, omfattade omkring den 1 oktober i år 11 familjer med 52 personer (därav enbart i Vänersborg 6 familjer om 25 personer).

Hyresnivåns utveckling i de mindre städerna åren 1927—1933 enligt myndigheternas omdömen framgår av nedanstående tablå:

År	Antal mindre städer, varest hyresnivån omkring 1 oktober uppgivits vara: för smålägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg.									
1927	12	56	5	16	56	1	15	56	1
1928	12	47	14	11	54	8	12	54	6
1929	7	57	9	9	63	1	11	58	1
1930	3	58	12	7	58	8	7	59	5
1931	7	58	8	10	60	3	12	55	3
1932	10	60	4	15	58	1	23	47	2
1933	17	52	5	21	52	1	28	40	1
Nybyggda läg.									
1927	8	58	6	12	57	3	13	55	3
1928	7	43	18	8	51	7	10	46	6
1929	3	58	12	5	63	5	6	57	2
1930	2	51	16	1	56	11	1	54	7
1931	4	47	17	6	54	7	7	49	4
1932	8	56	7	10	54	4	15	42	4
1933	11	53	7	15	48	5	17	36	3

Att bostadsförhållandena å mindre orter äro mera stabila bestyrkes därav, att hyresnivån uppgivits såsom oförändrad i ett relativt större antal fall än vad

som nyss konstaterats i fråga om de större städerna. Hyresstegringstendenser rapporteras endast här och var, medan uppgifterna om fallande hyresnivå ökats något i antal i jämförelse med föregående år.

Överhuvudtaget erhåller man av de föreliggande rapporterna det intrycket, att läget på bostadsmarknaden i rikets städer för närvarande är gynnsamt ur hyresgästsynpunkt. Detta gäller i stort sett, ty betraktar man de särskilda orterna, befinnas förhållandena vara ganska växlande, beroende bl. a. på bostadsbeståndets art och beskaffenhet, byggnadsverksamhetens olika omfattning under de senaste åren, arbetslöshetens växlande storlek, omfattningen av in- och utflyttningar m. m. För ett mera ingående studium av dessa invecklade förhållanden äro de för denna undersökning inhämtade uppgifterna icke tillräckliga, emedan de äro alltför summariska och dessutom i betydande utsträckning bygga på subjektiva omdömen av vederbörande uppgiftslämnare.

Arbetsinställelser i Sverige år 1932.

Under år 1932 ha enligt tillgängliga uppgifter i Sverige inträffat 182 arbetsinställelser (strejker och lockouter). Antalet arbetsinställelser av olika karaktär ävensom antalet därav direkt berörda arbetsgivare och arbetare samt antalet genom arbetsinställelserna förlorade arbetsdagar framgår av nedanstående tabell, som även upptager motsvarande uppgifter för åren 1922—1931.

År	Strejker			Lockouter			Arbetsinställelser av bland. karaktär			Hela antalet			
	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Antal	Arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	arb.-inst.	arbetsgivare	arbetare	förlorade arbetsdagar (tusental)
1922	354	43 547	1 713	11	287	11	27	31 845	951	392	1 200	75 679	2 675
1923	192	42 995	1 791	6	21 506	661	8	38 395	4 455	206	799	102 896	6 907
1924	238	19 495	884	11	1 545	89	12	2 936	232	261	877	23 976	1 205
1925	211	20 438	937	15	117 772	1 295	13	7 568	328	239	1 577	145 778	2 560
1926	191	28 046	1 622	4	24 116	62	11	729	27	206	504	52 891	1 711
1927	164	7 634	350	15	1 142	28	10	701	22	189	334	9 477	400
1928	173	18 055	1 006	12	48 748	3 558	16	4 658	271	201	776	71 461	4 835
1929	155	12 176	635	9	138	5	16	362	27	180	489	12 676	667
1930	238	19 675	976	10	262	29	13	814	16	261	808	20 751	1 021
1931	179	40 300	2 613	6	346	7	8	253	7	193	528	40 899	2 627
1932	*166*	*47 797*	*2 931*	*12*	*107*	*1*	*4*	*2 243*	*163*	182	1 219	50 147	3 095

Antalet av arbetsinställelserna berörda arbetsgivare utgjorde under redogörelseåret 1 219, antalet berörda arbetare utgjorde 50 147, och de förlorade arbetsdagarnas antal har beräknats till 3 095 000. I denna summa ha inräknats omkring 24 000 arbetsdagar, som under år 1932 förlorats på tidigare påbörjade och redovisade konflikter.

Redogörelseårets största konflikt var en strejk vid pappersmassefabrikerna, genom vilken c:a 1 400 000 arbetsdagar gingo förlorade. I övrigt ägde mera betydande konflikter rum bland annat vid småglasbruken och vid porslinsfabrikerna samt vid skogs- och flottningsarbetet i Värmland och västra Dalarna.

Arbetsinställelsernas fördelning på olika *näringsgrupper* framgår av följande tabell:

Näringsgrupper	Arbetsinställelser	Arbetsgivare	Arbetare	Förlorade arbetsdagar
Malmbrytning och metallindustri . .	12	55	9 399	205 000
Jord- och stenindustri	10	39	4 355	451 500
Trävaruindustri och skogshantering .	45	81	16 772	717 000
Pappers- och grafisk industri	3	46	13 228	1 403 900
Livsmedelsindustri	3	3	13	875
Textil- och beklädnadsindustri . . .	6	6	494	23 300
Läder-, hår- och gummivaruindustri .	3	15	26	725
Byggnadsverksamhet	54	128	2 231	98 550
Allmänna verk och arbeten m. m. . .	10	10	1 216	35 800
Handel och varulager	5	5	45	3 100
Land- och sjötransport	14	812	2 089	145 400
Jordbruk och fiske	4	4	28	580
Annan yrkesrörelse	13	15	251	8 870
Summa	182	1 219	50 147	3 094 600

Om man för de till industrien hörande näringsgrupperna sammanställer antalet förlorade arbetsdagar med de på dessa områden sysselsatta arbetarnas antal, finner man, att genom arbetsinställelser förlorats i genomsnitt 4·8 arbetsdagar per anställd arbetare under redogörelseåret. Motsvarande siffra var för år 1931 5·0, för år 1930 1·7, för år 1929 0·9 och för år 1928 10·3, för åren 1910—1927 i medeltal 4·1 (år 1920 20·8), för år 1909 (storstrejksåret) 29·3 och för perioden 1903—1908 i medeltal 2·6.

Bland arbetsinställelsernas *orsaker* ha efter vanligheten lönefrågorna varit de mest framträdande.

Arbetsinställelsernas och de därav berörda arbetarnas fördelning med hänsyn till konflikternas *resultat* framställes i efterföljande tablå:

Resultat	Arbetsinställelser 1922—1931 Antal	%	1932 Antal	%	Av arbetsinställelser berörda arbetare 1922—1931 Antal	%	1932 Antal	%
Arbetsgivarnas villkor . .	374	16·1	34	18·7	74 875	13·4	17 732	35·4
Arbetarnas fordringar . .	563	24·2	51	28·0	23 899	4·3	1 056	2·1
Kompromiss	1 193	51·2	80	44·0	450 571	80·9	31 156	62·1
Okänt eller oavgjort . .	198	8·5	17	9·3	7 639	1·4	203	0·4
Summa	2 328	100·0	182	100·0	556 484	100·0	50 147	100·0

En närmare översikt av konflikternas orsaker och resultat lämnas i följande sammanställning:

Orsaker \ Resultat	Arbetsgivarnas villkor		Kompromiss: I huvudsak ag:s villkor		Kompromiss: Lika eftergifter		Kompromiss: I huvudsak arb:s fordringar		Arbetarnas fordringar		Okänt eller oavgjort		Hela antalet	
	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	arb. inst.	arb.
Löneförhöjning . .	10	498	7	1 325	11	1 487	7	222	11	163	8	117	54	3 812
Lönesänkning . .	9	15927	8	10484	17	12 538	8	1 934	12	393	1	15	55	41 291
Andra lönefrågor .	2	50	1	380	1	29	2	48	6	133	2	24	14	664
Arbetstiden . . .	2	419	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	3	426
Kollektivavtal . .	—	—	2	146	1	32	6	95	10	105	3	12	22	390
Föreningsrätten .	1	7	—	—	1	125	1	10	3	23	1	23	7	188
Företrädesrätt till arbete	4	255	—	—	—	—	—	—	2	24	2	12	8	291
Arbetares antagande o. avskedande	2	90	1	1 654	2	10	—	—	5	163	—	—	10	1 917
Arbetets ledning och fördelning . . .	—	—	—	—	1	550	—	—	—	—	—	—	1	550
Sympatiåtgärder .	—	—	—	—	1	75	—	—	1	27	—	—	2	102
Andra orsaker . .	4	486	—	—	1	5	—	—	1	25	—	—	6	516
Summa	34	17782	19	13989	36	14 851	25	2 816	51	1 056	17	203	182	50 147

Av de 182 arbetsinställelserna ha enligt föreliggande uppgifter 107 föregåtts av förhandlingar parterna emellan, under det att i 75 fall dylika icke ägt rum eller uppgift i detta hänseende saknats. Vid 63 arbetsinställelser ha förhandlingar ägt rum inför *statens medlingsorgan*. Av ifrågavarande konflikter ha 53 fått sin slutliga lösning genom förlikningsmans eller förlikningskommissions medverkan. Övriga konflikter ha i regel bilagts genom underhandling mellan parterna, direkt eller genom delegerade, eventuellt med biträde av representanter för vederbörande organisationer.

Statens förlikningsmäns verksamhet år 1932.

Enligt statens förlikningsmäns jämlikt 13 § i lagen om medling i arbetstvister avgivna berättelser ävensom de berättelser, som avgivits av under året särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner, har antalet arbetstvister, vilka varit föremål för någon medlingsåtgärd, under år 1932 utgjort 233, gentemot 184 under närmast föregående år och 201 i medeltal för åren 1915—1931.

I fråga om samtliga för år 1932 redovisade tvister har förhandling mellan parterna ägt rum inför förlikningsman eller förlikningskommission.

Samtliga tvister äro sålunda detta år *förhandlingsärenden.* Emellertid utgöra 19 endast fortsättning av ärenden, som redovisats i föregående års statistik. Den efterföljande framställningen avser de under år 1932 tillkomna förhandlingsärendena, till antalet 214.

Av ifrågavarande 214 förhandlingsärenden kommo 33 på första distriktet, 24 på andra, 19 på tredje, 29 på fjärde, 44 på femte, 31 på sjätte och 21 på sjunde distriktet samt 13 på särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner. Arbetsinställelse förelåg i 65 eller 30 % av dessa ärenden. Antalet av ärendena berörda arbetsgivare utgjorde inalles 4 375 och antalet arbetare 117 675. Av ärenden med arbetsinställelse berördes i allt 1 020 arbetsgivare och 35 338 arbetare. 62 av de här redovisade arbetsinställelserna voro strejker och 2 lockouter, medan en kan betecknas som blandad konflikt. I flertalet fall eller 55 (85 %) hade arbetsinställelsen utbrutit, innan ännu någon medling kommit till stånd, under det att blott 10 arbetsinställelser föregingos av förhandlingar inför vederbörande medlare.

En jämförelse med de inhämtade uppgifterna om arbetsinställelser under redogörelseåret giver vid handen, att medlingsverksamheten under år 1932 omfattat sammanlagt 34 % av de arbetsinställelser, som inträffat i riket under nämnda år, och ej mindre än 85 % av de utav dessa arbetsinställelser berörda arbetarna. Vid denna jämförelse ha även några från föregående år kvarstående medlingsärenden, avseende tvister, vilka först år 1932 övergingo i arbetsinställelse, medräknats. Å andra sidan ha några för året redovisade ärenden, vilka avsett arbetsinställelser, som inträffat ett annat år än år 1932, blivit frånräknade, varjämte ytterligare hänsyn tagits till att i vissa fall flera arbetare kunnat beröras av förhandlingarna inför förlikningsmannen än av själva arbetsinställelsen.

Vad de år 1932 tillkomna förhandlingsärendenas fördelning på olika näringsgrupper beträffar, stå transportverksamhet, trävaruindustri och skogshantering samt byggnadsverksamhet framom de övriga i avseende på antalet ärenden. Beträffande det berörda arbetarantalet kommer pappersmasse- och

pappersindustrien främst, och därnäst i ordningen följer trävaruindustri och skogshantering.

En fördelning av ärendena efter konflikternas huvudorsaker visar, att bland de 214 nya ärenden, vilka år 1932 blivit föremål för förhandlingar inför förlikningsman eller förlikningskommission, omkring tre fjärdedelar hänföra sig till lönetvister, eller närmare bestämt 40 (19 %) till löneförhöjnings- och icke mindre än 116 (54 %) till lönesänkningstvister samt 7 (3 %) till tvister om andra lönefrågor. (Anmärkas bör, att det i fråga om några tvister varit i någon mån tvivelaktigt, huruvida löneförhöjnings- eller lönesänkningskravet varit den egentliga orsaken till tvisten.) Av sammanlagda antalet förhandlingsärenden under åren 1915—1931 utgjordes 51 % av tvister angående krav på löneförhöjning, under det att tvister orsakade av krav på lönereduktion redovisats till ett antal av 16 %.

Vad beträffar medlingens resultat finner man, att av de här berörda 214 ärendena 174, eller 82 %, lett till positivt resultat, antingen inför förlikningsman eller inför förlikningskommission. I 40 fall (18 %) är medlingen att betrakta såsom väsentligen resultatlös, i det att ärendets slutbehandling övertagits av parterna själva (i sex fall hänvisats till skiljenämnd) eller att tvisten förblivit olöst.

Vid fördelning med hänsyn till resultatets innebörd av de tvister, som bilagts inför förlikningsman eller förlikningskommission, framgår, att 156 eller 73 % av hela antalet år 1932 tillkomna förhandlingsärenden avgjorts genom kompromiss, medan 6 (3 %) utfallit i enlighet med arbetsgivarens och 12 (6 %) i enlighet med arbetarnas fordringar.

Socialstyrelsens utlåtande över 1933 års förslag till steriliseringslag.

Avgivet den 7 oktober 1933.

Genom remiss den 25 juli 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att avgiva utlåtande över ett av juris professorn Ragnar Bergendal utarbetat, den 22 juli 1933 avgivet förslag till lag om sterilisering av vissa sinnessjuka, sinnesslöa eller av annan rubbning av självverksamheten lidande personer. Till åtlydnad härav får socialstyrelsen anföra följande.

Styrelsen, som den 5 november 1931 avgav utlåtande över 1929 års förslag till steriliseringslag, utvecklade däri ganska utförligt sin uppfattning i ämnet och får här väsentligen hänvisa till nämnda utlåtande.[1] I föreliggande lagförslaget hava de av styrelsen sålunda framförda synpunkterna i allmänhet vunnit beaktande.

I och med att lagens tillämplighet inskränkts till att avse de rättsligt inkapabla, lärer därav motsättningsvis följa, att frivillig sterilisering av rättskapabla personer får betraktas såsom rättsenlig. Spörsmålet om rättsenligheten av ett under läkaransvar verkställt, på frivillighet grundat steriliseringsingrepp skulle däri-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1931, sid. 1008.

genom på ett enligt styrelsens mening lyckligt sätt lösas under hänsynstagande till gällande medicinsk praxis. De på vissa håll uttalade farhågorna för missbruk av läkares steriliseringsrätt torde vara väsentligen ogrundade. Styrelsen förutsätter härvid, att annan person än läkare är betagen rätt att verkställa sterilisering.

Den föreslagna lagstiftningens praktiska effekt är uppenbarligen i hög grad beroende av vem initiativrätten till steriliseringsåtgärder skulle tillkomma. Man torde få räkna med, att initiativ enbart från enskilt lekmannahåll icke vore tillfyllest. I åtskilliga fall, där sterilisering vore uppenbart påkallad, skulle sådant initiativ det oaktat av flera ganska naturliga skäl säkerligen utebliva. Styrelsen förordar därför alltjämt liksom i föregående utlåtandet, att man utrustar dels vissa kommunala myndigheter, särskilt barnavårdsnämnd och fattigvårdsstyrelse, och dels även läkare med befogenhet att taga initiativ i fall, med vilka de under utövande av sin verksamhet kommit i beröring.

Enligt remitterade lagförslaget skall initiativ tagas genom ansökan hos medicinalstyrelsen eller — i fråga om sinnesslöa — genom framställning hos läkare. Härvid skola bifogas vissa intyg, innehållande närmare upplysningar om fallet. Erforderlig komplettering skall verkställas av medicinalstyrelsen. Socialstyrelsen är för sin del fortfarande av den meningen, att man genom lokala organ skulle kunna åvägabringa en utredning, som ur medicinsk synpunkt bleve tillfredsställande men som på samma gång, genom den personliga kontakten med klienten och hans omgivning, bättre än den i remissförslaget förordade anordningen läte de sociala och individuella synpunkterna i det enskilda fallet komma till sin rätt.

Vikten av att enhetliga principer tillämpas vid den slutliga prövningen av steriliseringsärenden ligger i öppen dag. I syfte att bland annat garantera sådan enhetlighet i bedömandet samt för att underlätta möjligheten att förvärva för uppgiften särskilt skickade personliga krafter, vilka i erforderlig utsträckning kunde ägna sig åt densamma, föreslog styrelsen i sitt föregående utlåtande upprättande av en central institution av specialdomstols karaktär, bestående av en domare ur den högre jurisdiktionen såsom ordförande samt två ledamöter, den ene läkare med insikter och erfarenhet inom ärftlighetsforskningen och den andre en med det sociala välfärdsarbetet förtrogen lekman. Styrelsen hyser fortfarande den uppfattningen, att tillskapandet av en sådan central institution innebure den mest rationella lösningen av detta viktiga organisationsproblem.

Det förtjänar att i detta sammanhang uppmärksammas, att under de senaste åren i vårt land inrättats två jämförliga centrala institutioner med specifika uppgifter på det i vidsträckt mening sociala arbetsfältet, nämligen interneringsnämnden och sinnessjuknämnden.

Anordningen med förordnanden på viss tid synes jämväl i förevarande fall betydelsefull och lämplig. Styrelsen förutsätter, att ledamöterna i den ifrågasatta centrala steriliseringsnämnden skulle tillsättas genom förordnande för viss tid. Utöver de skäl, som i 1931 års utlåtande anfördes till stöd för inrättandet av en särskild centralnämnd, må här framhållas att en lagstiftning enligt föreliggande förslagets intentioner i viss mån lärer få karaktären av ett första försök och att lagstiftaren framdeles torde komma att taga nya steg på den väl en gång beträdda vägen. Sålunda kan med tanke på lagstiftningen eller aktuella lagförslag i andra länder förmodas, exempelvis att det nu föreslagna fakultativa förfarandet göres obligatoriskt för vissa kategorier ävensom att sterilisering beträffande en del kategorier svårare sedlighetsförbrytare utvidgas att — tvångsvis — innefatta kastration. Vid en sådan utvidgning bleve väl ett specialorgan av i viss mån domstols karaktär i allt fall nödvändigt, och synes det därför med hänsyn till kontinuiteten önskvärt, att man redan från början träffade en anordning av sådan innebörd.

Ur statsfinansiell synpunkt synas betänkligheter mot den föreslagna anordningen ej behöva hysas, då densamma knappast behövde föranleda några mera avsevärda kostnader.

Det i 2 § andra punkten av förslaget medgivna undantaget synes ej påkallat, utan föreslår styrelsen att punkten utgår.

Frågan om platsen för företagande av själva steriliseringsingreppet synes ej vara av den vikt, att bestämmelser därom behöva utfärdas, så mycket mindre som dylika bestämmelser lätt kunna kollidera med sekretessprincipen.

Den tystnadsplikt, som genom förslagets 12 § ålägges, synes gälla alla fall av sterilisering, alltså även frivilliga, något som styrelsen — utan att vilja bedöma lämpligheten av att lagfästandet sker inom ramen av denna lag — anser vara riktigt och sålunda tillstyrker. Likaledes förordar styrelsen, i enlighet med sitt tidigare utlåtande, att rapporteringsskyldigheten till centralorganet får omfatta jämväl fall av frivillig sterilisering och att denna skyldighet ej fastställes i administrativ väg utan lagfästes.

Med nu angivna förbehåll tillstyrker socialstyrelsen, att remitterade förslaget lägges till grund för lagstiftning.

Socialstyrelsens utlåtande över förslaget om blindhetsersättning.

Avgivet den 31 oktober 1933.

Genom beslut den 14 oktober 1933 har socialstyrelsen anbefallts avgiva utlåtande över ett å socialdepartementets lagbyrå utarbetat, av motivering åtföljt förslag till förordning om blindhetsersättning. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

I utlåtanden den 5 november 1931 över de så kallade blindvårdssakkunnigas betänkande angående vården av blinda samt den 17 september 1932 över förslag rörande blindvårdens ordnande, utarbetat av rektorn Gustaf Ek i egenskap av inom ecklesiastikdepartementet tillkallad sakkunnig, har styrelsen principiellt givit sin anslutning till tanken, att det allmänna skulle lämna de blinda bistånd under formen av en blindhetsersättning utan fattigvårds karaktär.[1] Mot förslagens utformning har styrelsen därvid gjort vissa erinringar i väsentliga punkter. Sålunda har styrelsen uttalat sig för att blindhetsersättningen gjordes till en verklig lyteseersättning i stället för, såsom föreslagits, en efter behovsprincipen utgående ersättning för minskad arbetsförmåga. Vidare har styrelsen anslutit sig till tanken, att handhavandet av frågorna rörande blindhetsersättningen borde uppdragas åt pensionsmyndigheterna och att författningsbestämmelserna i ämnet borde i tillämpliga delar ansluta sig till bestämmelserna i pensionsförsäkringslagen. Därjämte har styrelsen fäst uppmärksamheten å vissa ogynnsamma konsekvenser av den föreslagna fördelningen mellan staten, landsting och vederbörande kommun av kostnader för blindhetsersättningen samt förordat, att dessa kostnader till större del måtte bestridas av staten.

Det nu remitterade förslaget ansluter sig i de avgörande punkterna väsentligen till den uppfattning, varåt styrelsen sålunda givit uttryck. I anledning av för-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1932, sid. 919.

slaget, att staten skall bestrida hela kostnaden för blindhetsersättningen, får styrelsen uttala sin tillfredsställelse över att det statsfinansiella läget ansetts medgiva en sådan anordning, varigenom också vissa svårigheter av formell och teknisk art i fråga om blindhetsersättningens anordnande och administration kunnat undvikas.

Tillfredsställande är också, att handhavandet av ärenden rörande blindhetsersättning föreslagits skola uppdragas åt pensionsmyndigheterna och att dessa ärenden föreslagits skola handläggas i stort sett i samma ordning, som gäller beträffande pensionsärenden. Då det föreslagits, att pensionsnämnderna skola i ärenden rörande blindhetsersättning allenast avgiva utlåtande, medan beslutanderätten förbehållits åt pensionsstyrelsen, synes denna avvikelse från sättet för pensionsärendenas behandling motiverad med hänsyn till att staten beträffande blindhetsersättningen skall svara för hela kostnaden.

Då förslaget bygger på principen om blindhetsersättningen såsom en verklig lytesersättning, må härtill endast anmärkas, att det föreslagna beloppet, 500 kronor för år, sannolikt skall, såsom i motiveringen också erkännes, komma att visa sig otillräckligt för nödtorftig försörjning av den blinde, särskilt när fråga är om person, som är bosatt å ort med höga levnadskostnader. Av motiveringen synes framgå, att man räknat med att de behövande blinda skola erhålla supplerande hjälp utan fattigvårds karaktär i den väg, som lagen den 14 juni 1918 om kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag anvisar, eller genom andra hjälpåtgärder. Härtill må anmärkas, att kommunala pensionstillskott under år 1930 — det senaste året, för vilket statistiska uppgifter finnas publicerade — visserligen tilldelats ett så stort antal personer som 1 582 personer på landsbygden och 11 250 i städerna eller tillhopa 12 832 personer, men att därav ej mindre än 10 314 kommo på de båda städerna Stockholm och Göteborg; endast i en tredjedel av städerna samt i 111 av de 2 412 fattigvårdssamhällena på landsbygden hade man överhuvud begagnat sig av ifrågavarande möjlighet att meddela understöd utan fattigvårds karaktär. Om sålunda möjligheten för de blinda att på ifrågavarande sätt erhålla supplerande hjälp utan fattigvårds karaktär måste anses redan nu vara ganska begränsad med hänsyn till det sporadiska intresset hos fattigvårdssamhällena för denna understödsform, måste denna möjlighet efter genomförandet av det remitterade förslaget anses bliva än ytterligare beskuren. Eftersom enligt det remitterade förslaget blindhetsersättningen skall räknas såsom inkomst enligt 7 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, skulle nämligen efter förslagets genomförande pensionstillägg och understöd enligt pensionsförsäkringslagen icke kunna utgå till blind person, åtnjutande blindhetsersättning, annat än i de sannolikt ganska fåtaliga fall, då fråga vore om gift blind och makarnas sammanlagda årsinkomst med bortseende från blindhetsersättningen ej överstege 350 kronor. 1918 års lag om kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag skulle sålunda vad angår pensionstillskotten icke längre vara tillämplig å andra blinda än nyssnämnda gifta personer samt blinda, som åtnjuta avgiftspension, medan beträffande de mest ömmande fallen, nämligen sådana, där hittills understöd enligt pensionsförsäkringslagen utgått, kommunerna skulle vara betagna möjligheten att till utfyllnad av den för full försörjning sannolikt ofta otillräckliga blindhetsersättningen lämna understöd utan fattigvårds karaktär.

Då av statsfinansiella skäl blindhetsersättningens belopp ansetts icke böra sättas högre än 500 kronor per år och då, tydligen av enahanda skäl, det ej heller ansetts lämpligt föreskriva, att blindhetsersättningen icke skall räknas såsom inkomst enligt 7 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, vill styrelsen i förevarande sammanhang peka på en annan utväg att undgå de ovan berörda konsekvenserna, nämligen genom beredande av vidgad befogenhet för kommunerna att lämna understöd jämlikt förenämnda lag den 14 juni 1918 i sådana fall, då fråga är om blinda personer. Härför erfordras ändring av nämnda lag till, förslagsvis, följande innehåll:

»Till beredande *dels* av understöd (kommunala pensionstillskott), i penningar eller naturaförmåner, åt personer, vilka äga uppbära pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring d. 30 juni 1913 och icke blivit berövade pensionstillägg eller understöd på grund av stadgandet i 9 § uti nämnda lag, men ändock finnas vara i behov av fattigvård, *dels* av understöd (kommunala tillskott till blindhetsersättning) av enahanda slag åt personer, som uppbära blindhetsersättning enligt förordningen d. ..... om sådan ersättning, men ändock finnas vara i behov av fattigvård, *dels ock* av bidrag (kommunala sjukvårdsbidrag) etc.» I lagtexten i övrigt ävensom i rubriken synas böra vidtagas erforderliga formella ändringar i anslutning härtill.

Någon betänklighet mot nu ifrågasatta bestämmelses införande i nämnda lag, som till sin karaktär är att betrakta såsom en påbyggnad av lagen om allmän pensionsförsäkring, synes rimligen icke behöva hysas i betraktande av den nära anknytningen enligt förslaget mellan pensionsärendena och ärendena rörande blindhetsersättning. Sakligt sett synes skäligen kunna förväntas, att kommunerna, sedan staten genom blindhetsersättningen lämnat de blinda en visserligen ej för full försörjning tillräcklig men dock avsevärd hjälp och därigenom i betydande mån lättat kommunernas bördor för de blinda, skola befinnas villiga lämna de behövande blinda supplerande understöd, i den mån sådant prövas erforderligt och motiverat. Genom omnämnandet i lagtexten av ifrågavarande grupp av blinda personer torde kunna ernås, att även fattigvårdssamhällen, som hittills icke visat intresse för meddelandet av understöd utan fattigvårds karaktär, få sin uppmärksamhet fästad å lämpligheten att tillämpa ifrågavarande understödsform vad beträffar behövande blinda.

Då det remitterade förslaget i övrigt icke givit styrelsen anledning till erinran i några mera väsentliga avseenden, får styrelsen tillstyrka detsamma under erinran tillika om vad ovan särskilt föreslagits.

Vid granskningen av det remitterade förslaget ha gjorts vissa erinringar och observationer, vilka måhända kunna förtjäna beaktande. De angivas här nedan under respektive paragrafbeteckningar.

2 § a) Då det ej synes uteslutet, att överenskommelse kan komma till stånd med främmande makt angående rätt för resp. lands medborgare, bosatta inom det andra landets område, att tillgodonjuta lika behandling med sistnämnda lands egna medborgare i fråga om statlig hjälp åt blinda, kan måhända befinnas lämpligt att möjligheten av sådana reciproka överenskommelser förutses i lagtexten.

2 § e) Huruvida uttrycket »är hemfallen åt alkoholmissbruk» skall anses omfatta jämväl person, som efter intagning å alkoholistanstalt faktiskt avskurits från möjligheten att begagna sprithaltiga drycker, eller icke, synes tveksamt i betraktande av de upplysningar, som erhållits rörande tolkningen av likartat uttryck i pensionsförsäkringslagen. Då från rätten till blindhetsersättning undantages enligt förevarande moment e) den, som icke efter förmåga söker årligen bidraga till sin försörjning, och enligt moment h) den, som är intagen å tvångsarbetsanstalt, vilka båda grunder för uteslutning delvis sammanfalla, kan det måhända befinnas konsekvent, att i sistnämnda momentet h) bland övriga däri omnämnda anstalter för fullständighetens skull tillägges »alkoholistanstalt». Härigenom skulle ovan berörda anledning till tveksamhet i tillämpningen försvinna. Erinras må, att bestämmelsen under momentet k) undantager från rätten till blindhetsersättning endast de så kallade »farliga» alkoholisterna, för vilka staten betalar hela kostnaden.

2 § i) Uttrycket »bör vara» synes förutsätta en prövning från pensionsstyrelsens sida av grunderna för internering å vissa slag av anstalter. Det synes mindre tillfredsställande att vid möjligen uppkommande kompetenskonflikter mellan vederbörande myndigheter resultatet skulle bliva, att den blinde komme att ställas utan såväl den ifrågavarande anstaltsvården som blindhetsersättningen.

4 § andra stycket. Behövligheten att här åberopa 22 § i pensionsförsäkringslagen synes kunna sättas i fråga.

Skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem.

Kungl. Maj:t hade den 23 juli 1932 anbefallt socialstyrelsen att avgiva utlåtande över en av riksdagen i skrivelse den 13 juni 1932 (nr 375) avlåten framställning om verkställande av en närmare undersökning beträffande skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem. Med erinran om att en framställning i väsentligen samma syfte tidigare ingivits av landssekretariatet, har socialstyrelsen, som i underdånig skrivelse den 29 november 1932 meddelat sig ha för avsikt att i ett sammanhang avgiva yttrande om båda dessa framställningar, i skrivelse den 14 november 1933 anfört följande.

Vid de olika utredningar rörande arbetslösheten, som tid efter annan företagits inom socialstyrelsen, har det städse visat sig vara förenat med mycket stora svårigheter att få en klar uppfattning om arbetslöshetens verkliga omfattning bland de norrländska skogs- och flottningsarbetarna och om den därmed sammanhängande frågan, vilka utkomstmöjligheter dessa arbetare ha under den tid av året, då de icke äro sysselsatta som lönarbetare inom skogshanteringen. Såväl den fortlöpande arbetslöshetsstatistiken som den inom styrelsen företagna specialundersökningen rörande arbetslösheten inom fackförbunden under år 1929 utvisa synnerligen höga arbetslöshetssiffror inom detta fack. Samma resultat gav 1927 års allmänna arbetslöshetsräkning. Vid bedömande av därvid erhållna resultat måste dock beaktas, att denna undersökning kom att företagas vid en tidpunkt, då arbetstillgången inom skogsbruket på grund av säsongförhållandena var minimal.

Vad som gör det så svårt att erhålla ett exakt statistiskt mått å arbetslösheten inom detta fack är främst det förhållandet, att det här rör sig om ett arbete med utpräglad säsongkaraktär, vilket tvingar arbetskraften att under olika årstider söka sysselsättning å olika arbetsområden. Ett dylikt pendlande mellan olika arbeten från den ena årstiden till den andra kan för en säsongarbetare i många fall innebära en viss garanti mot sådana rubbningar på arbetsmarknaden, som sammanhänga med konjunkturväxlingarna, enär minskad arbetstillgång inom en bransch kan kompenseras genom ökade arbetstillfällen inom en annan. Så är exempelvis fallet med en hel del skånska grovarbetare, som under vissa tider av året bruka vara sysselsatta inom byggnadsämnesindustrien, under andra åter inom sockerindustrien. För de norrländska lösarbetarna ställa sig förhållandena i detta hänseende mindre gynnsamma på grund av det norrländska näringslivets mera ensidiga inriktning. De olika arbetstillfällen, som här förekomma — skogsavverkning, flottning samt sågverks- och pappersindustri — äro i konjunkturhänseende nära beroende av varandra, och driftsinskränkningar å det ena området draga som regel med sig minskad arbetstillgång även å de andra. Vad som ger den norrländska arbetsmarknaden dess säregna prägel torde just vara detta förhållande, att arbetsmarknaden här i så hög grad är utsatt för inflytande både av säsongväxlingarna och av konjunkturväxlingarna.

Ett annat förhållande, som varit av stor betydelse för utvecklingen på arbetsmarknaden i Norrlands skogstrakter, är att dessa trakter, i motsats mot rikets landsbygd i övrigt, företett en intill de senaste åren fortgående kraftig folkökning. Den härmed följande rikligare tillgången på arbetskraft har för de av säsongarbeten beroende lösarbetarna i många fall inskränkt möjligheterna att finna sysselsättning utom hemorten. Likaså har den med folkökningen följande jord-

splittringen haft till följd, att antalet arbetarhushåll, som saknat möjlighet att av eget jordbruk hämta något avsevärdare bidrag till försörjningen, under de senaste generationerna alltmer ökats, åtminstone i de mera industrialiserade trakterna.

De ekonomiska svårigheter, som av dessa och andra orsaker uppstått för skogsbygdernas befolkning, ha vid åtskilliga tillfällen redan varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Av de många kommittéer och sakkunniga, som under de senaste årtiondena sysslat med jord- och skogspolitiska frågor, ha de flesta mer eller mindre ingående berört även skogsbefolkningens sociala problem, så t. ex. norrlandskommittén (1904), norrländska skogsvårdskommittén (1912), jordkommissionen, skogslagstiftningskommittén (1919), 1925 års kolonisationssakkunniga, socialiseringsnämnden, 1928 års skogsvårdskommitté, 1927 och 1931 års skogssakkunniga, 1931 års egnahemsutredning, jordbruksutredningen, sociala jordutredningen samt skogsindustrisakkunniga. Från tvenne av dessa utredningar ha under den senare tiden avgivits betänkanden, vilka innehålla ur skogsarbetarnas synpunkt betydelsefulla förslag, nämligen sociala jordutredningens betänkande den 5 december 1932 med förslag till åtgärder för beredande av ökade möjligheter för mindre bemedlade personer att erhålla egna jordbruk samt 1931 års skogssakkunnigas betänkande den 4 januari 1933 med förslag angående åtgärder för ett bättre utnyttjande av landets skogstillgångar. Ingendera av nyssnämnda betänkanden innehåller dock någon sådan allsidig undersökning av skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem, som i riksdagens nu ifrågavarande skrivelse avsetts, utan torde för detta ändamål ytterligare utredning erfordras. Denna skulle i så fall i främsta rummet avse dels ett närmare fastställande av skogsarbetarbefolkningens numerär, dels frågan om storleken av de inkomster hithörande befolkning erhåller av skogsarbetet samt om de inkomstkällor, som vid sidan härav stå densamma till buds.

Vad först beträffar möjligheten att beräkna antalet personer, som för sitt uppehälle äro helt eller delvis beroende av skogsarbetet, samt dessas fördelning på olika socialgrupper, äro de uppgifter, som föreligga härom, mycket ofullständiga, och de beräkningar, som tid efter annan verkställts med utnyttjande av tillgängligt statistiskt material, ha alltid blivit ytterst osäkra. I främsta rummet beror denna osäkerhet därpå, att en stor del av den i skogsbygderna levande befolkningen, såväl jordbrukare som rena lönarbetare, bedriva detta arbete vid sidan om andra sysselsättningar. Möjligen kan man räkna med att den i samband med 1930 års folkräkning anordnade yrkesräkningen här liksom på andra områden skall ge till resultat en förbättrad statistik. Tyvärr lär det emellertid enligt den uppgjorda planen för folkräkningsarbetet dröja avsevärd tid, innan den del av folkräkningsberättelsen, som avser yrkesfördelningen, föreligger till publicering. Efter vad som från ledningen för folkräkningen upplysts, lär för övrigt ej heller denna yrkesräkning kunna förväntas ge fullständiga uppgifter i fråga om antalet yrkesutövare inom landet, som helt eller delvis ha sin utkomst av skogsarbete, enär man i fråga om sådana personer, som till huvudyrke ha jordbruk, men vid sidan därav redovisat vissa inkomster av skogsarbete, icke ansett möjligt att avgöra, i vad mån sistnämnda inkomstkälla varit av den betydelse, att den bort upptagas som särskilt biyrke. För hela denna klass av yrkesutövare kommer man följaktligen alltjämt att sakna uppgifter om skogsarbetets betydelse som biyrke.

Än mindre klarhet föreligger rörande de inkomstkällor skogsarbetarna kunna ha vid sidan av skogsarbetet. Såsom i fråga om de fackligt organiserade arbetarna kan utläsas ur arbetslöshetsstatistiken, har det stora flertalet av skogsarbetarna endast under vissa delar av året sysselsättning i skogarna, och det kan med säkerhet förutsättas, att förhållandet i fråga om de oorganiserade arbetarna icke ställer sig fördelaktigare. För att dessa arbetare skola få sitt arbetsår något så när utfyllt, kräves sålunda, att de vid sidan av skogsarbetet skola ha tillgång till andra

arbetstillfällen, men vilka dessa arbetstillfällen äro och i vilken utsträckning de stå till buds, därom föreligger ingen närmare kännedom. En inom socialstyrelsen för ett par år sedan företagen provundersökning visar, att man åtminstone inom de större fackföreningarna i många fall saknar vetskap om vilka förvärvskällor de enskilda medlemmarna kunna ha under mellantiderna mellan arbetsperioderna i skogarna.

Ett klarläggande av dessa förhållanden måste anses vara av grundläggande betydelse för den fråga, som man nu har att undersöka. Helt torde denna fråga icke kunna utredas annat än genom speciella undersökningar rörande skogsbefolkningens utkomstförhållanden i olika trakter. En viss belysning över frågan skulle dock enligt styrelsens mening kunna erhållas genom statistisk bearbetning av ett redan föreliggande material, nämligen de uppgifter, som å de till riksförsäkringsanstalten och polismyndigheterna avgivna anmälningarna om inträffade olycksfall i arbete lämnas om de skadades olika anställningar och därav erhållna löneinkomster under året närmast före resp. olycksfall. Enbart från arbetsgivare inom skogshanteringen inkomma årligen omkring 10 000 sådana olycksfallsanmälningar. Även om en stor del av dessa äro ofullständigt ifyllda i förenämnda avseende, böra dock under de fyra år (sedan 1929), som de nu föreskrivna anmälningsformulären varit i användning, tillräckligt mycket material ha inkommit för att man på denna väg skall kunna få en representativ bild av hur skogsarbetarnas arbetsår och inkomstförhållanden i stora drag gestalta sig.

Ett annat material, som bör kunna utnyttjas för liknande syfte, har man i de s. k. personliga hjälpansökningar, som av arbetslösa ingivas till arbetslöshetskommittéerna. *Dessa anmälningar innehålla ganska ingående uppgifter om de hjälpsökandes arbetsförhållanden, och särskilt då det, såsom ofta är fallet, gäller personer, vilka upprepade gånger under en följd av år anlitat arbetslöshetsorganen, kunna dessa uppgifter bli av stort värde för belysandet av de ifrågavarande arbetarnas ekonomiska ställning.*

En fråga, som vid sidan härav också bör undersökas, är i vad mån förändringar i fråga om arbetstillgången inom skogshanteringen ägt rum under senare år. Från flera håll har uppgivits, att betydande omgestaltningar på detta område ägt rum, beroende dels på omläggningar inom träindustrien med därav följande växlingar i fråga om skogsavverkningarnas omfattning och dels på den folkökning, som under årens lopp ägt rum i skogsbygderna och som i hög grad skärpt konkurrensen om de tillgängliga arbetstillfällena. Dessa företeelser kunna måhända i någon mån belysas genom sammanställningar av uppgifter ur befolknings- och industristatistiken, men ett fullt överblickande av utvecklingslinjerna torde ej vara möjligt annat än med stöd av kompletterande specialundersökningar. Dessa undersökningar kunna i viss utsträckning måhända anordnas i form av skriftliga enquêter, varvid som uppgiftslämnare kunna anlitas kommunala myndigheter, fackföreningar, större arbetsgivare och andra institutioner, men i en del fall skulle det säkerligen vara önskligt att vid sidan härav kunna företaga mera ingående lokala undersökningar, utförda av tjänstemän inom socialstyrelsen eller andra för uppdraget kvalificerade personer. Dessa undersökare skulle i så fall beredas tillfälle att under någon, icke alltför knappt utmätt tid besöka de ifrågavarande bygderna, rörande vilkas demografiska, ekonomiska och sociala struktur de tidigare borde vara i erforderlig mån instruerade, samt genom förfrågningar hos myndigheter, organisationer och representanter för olika befolkningsgrupper skaffa sig en fördjupad kännedom om ortens förhållanden särskilt i vad skogsbefolkningen angår.

Utförandet av de utredningar, som här skisserats, torde få anses vara en uppgift, som faller inom socialstyrelsens verksamhetsområde. Styrelsen har redan en gång förut, under sina första verksamhetsår (1913—1916), utfört en specialundersökning angående skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden och har sedan

alltjämt bland sina ordinarie arbetsuppgifter haft upprättandet av en fortlöpande statistik över löneutvecklingen inom skogshanteringen. Därest det nu ifrågavarande utredningsuppdraget överlämnas åt styrelsen, bör förutsättas, att styrelsen, på samma sätt som skedde vid planläggande av den tidigare undersökningen, beredes tillfälle att i fråga om utredningens anordnande samråda med särskilt tillkallade sakkunniga samt att för arbetet erforderliga medel ställas till styrelsens förfogande. Med den beskäring av styrelsens anslag, som företagits av senaste riksdag, kan man nämligen icke räkna med att styrelsen utan särskilda anslag skall kunna åtaga sig ett extra utredningsuppdrag av den omfattning, som här ifrågasatts. Beträffande storleken av det anslag, som skulle erfordras, kan styrelsen ej heller på frågans nuvarande stadium uttala sig, enär detta helt beror på omfattningen av de blivande undersökningarna, vilka icke kunna eller böra i detalj planläggas innan styrelsen fått tillfälle att därom samråda med på området sakkunniga personer.

Förslag till ändringar i den engelska arbetslöshetslagstiftningen.

Av generalkonsuln *E. G. Sahlin*, London.

Problemet om en effektiv arbetslöshetsförsäkring i England har tvivelsutan kommit avsevärt närmare sin lösning genom regeringens för parlamentet nyligen framlagda lagförslag i ämnet. Alltsedan en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring år 1911 infördes här i landet, har spörsmålet om en rationell reglering av understöd åt arbetslösa varit kärnpunkten i engelsk socialpolitik. De förändrade ekonomiska och sociala förhållandena i världen, som blevo en följd av världskriget, hava ytterligt komplicerat arbetslöshetsproblemet, och de senaste årens ekonomiska depression, som förlamat produktionsapparaten och därmed i hittills oanad utsträckning ökat de arbetslösas skara, har förlänat spörsmålet om försäkring mot arbetslöshet en helt annan karaktär än tillförne. Den engelska obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen av år 1911 var en försäkring i egentlig mening på försäkringsmässig basis. Tvivelsutan byggde den på verkliga försäkringsprinciper i så måtto, att rätten till understöd grundade sig på de försäkrades bidragsplikt. Understöd utbetalades endast under viss begränsad tid och allenast i förhållande till inbetalade premiebidrag. Bidragsplikt ålades utom arbetarna även arbetsgivarna och staten dels i deras egenskap av intresserade parter, dels för att förläna systemet erforderlig stadga och säkerhet, dels också för att motivera en ingående statskontroll. Bidragen erlades till en fond (»The Unemployment Insurance Fund») avsedd att vara självförsörjande men med möjlighet att vid uppkommande behov erhålla lån från statsverket. Genom en serie efter fredsslutet vidtagna lagändringar har den ursprungliga försäkringsplanen i väsentliga delar uppluckrats med resultat, att den så småningom kommit att utvidgas till ett nationellt försörjningssystem, vilket delvis konkurrerar med, delvis arbetar parallellt med den kommunala fattigvården utan att gränsen mellan dessa båda klargjorts. Inom ramen av ifrågavarande redogörelse torde endast böra beröras vissa etapper av antydda utveckling, som tidigare varit föremål för detaljerad rapportering från generalkonsulatet.

Såsom nämnts, grundades försäkringsfonden på principen, att densamma skulle vara solvent och självförsörjande. Gjorda beräkningar hava emellertid kullkastats

av efterkrigsårens ökade arbetslöshet, och sociala förhållanden hava tvungit statsmakterna att medgiva en i antal allt mera växande grupp av arbetslösa rätt till understöd utan fullgörande av de försäkringsmässiga villkoren. Genom lagändringar 1921, 1924 och 1927 har man sökt att reglera ifrågavarande understöd, som haft en rent benefik karaktär, och sistnämnda år antogs en lag, som dels begränsade den maximala understödsperioden per år till 26 veckor, dels uppställde som villkor för rätten till understöd, att minst 30 veckoavgifter (av 104 möjliga) skulle hava erlagts under de två år, vilka närmast föregått den dag, då ansökan om understöd gjordes. Samtidigt antogos emellertid vissa övergångsbestämmelser (»transitional provisions»), enligt vilka en person ägde rätt till »transitional benefit» (med samma belopp som det ordinarie), därest han erlagt 30 avgifter överhuvud eller 8 avgifter under närmast föregående två år. Dessa övergångsbestämmelser, vilka antogos såsom ett provisorium, hava successivt förnyats med den påföljd, att villkoret av 30 inbetalda veckoavgifter under de två senaste åren i 1927 års lag aldrig trätt i kraft.

Genom ifrågavarande »transitional benefits» har den ursprungliga planen sålunda i väsentlig grad förlorat sin karaktär av försäkring, och samtidigt har på grund av ökad arbetslöshet systemets ekonomiska grundval undergrävts. Försäkringsfonden har uppvisat ett ständigt växande deficit, som täckts av lån från statsverket. Genom successiv lagstiftning har parlamentet utsträckt fondens rätt att upptaga statslån, till dess under år 1931 skuldsättningen uppgick till 115 miljoner pund.

Det är bekant, hurusom den allvarliga finansiella och politiska krisen i England på hösten 1931 aktualiserades bl. a. på grund av regeringens arbetslöshetspolitik. Den beräknade bristen i statsbudgeten hade till väsentlig del sin orsak i arbetslöshetsförsäkringsplanens ekonomiska sammanfallande. Det var uppenbart, att någon återbetalning av de medel, vilka upplånats av fonden, icke längre kunde komma ifråga, och då dessa realiter måste anses utgöra löpande statsutgifter, var den logiska konsekvensen, att de såsom sådana måste redovisas i budgeten.

Som finansminister i den nybildade nationella regeringen fattade mr Snowden det viktiga beslutet, att utlåningen till försäkringsfonden för framtiden skulle upphöra, med resultat att då dess ovannämnda utsträckta upplåningsrätt till 115 milj. pund i slutet på år 1931 blivit uttömd, fondens samtliga utgifter kommo att bestridas med löpande inkomster d. v. s. skattemedel, i den mån fondens ordinarie inkomster icke skulle befinnas tillräckliga.

I samband med den drastiska besparingskampanjen under krisen sänktes understödsbeloppen med c:a 10 %, och betydligt skärpta villkor infördes för erhållande av »transitional benefits», som hädanefter benämnas »transitional payments». Den sökande skall ha uppnått en ålder av 16 år samt kunna styrka sitt understödsbehov inför fattigvårdsmyndigheterna, vilkas beslut är slutgiltigt och skall grundas på de för fattigvårdsunderstöden gällande principerna. Det är framför allt den såsom villkor för rätten till »transitional payments» föreskrivna behovsprövningen inför fattigvårdsmyndigheterna, som i samband med berörda förändringar tilldrog sig största uppmärksamhet. Nödvändigheten av behovsprövning kunde knappast längre bestridas, men beslutet att anförtro densamma åt fattigvårdsmyndigheterna framkallade en utbredd förbittring.

Den ovan skisserade utvecklingen av den hittillsvarande organisationen av understöd åt arbetslösa torde giva vid handen, att en genomgående omprövning av hela systemet länge varit påkallad. Inför den alltmer kritiska situationen beträffande försäkringsfondens finansiering hade regeringen (McDonalds arbetarregering) redan i december 1930 tillsatt en arbetslöshetsförsäkringskommission med den vidsträckta uppgiften att granska försäkringssystemet i dess helhet samt att inkomma med förslag dels beträffande försäkringsplanens framtida omfattning samt medlen att göra den solvent och självförsörjande, dels ock med hänsyn till de åtgär-

der, som borde vidtagas beträffande de arbetsföra arbetslösa, som stodo utanför försäkringsplanen. Kommissionen avgav i juni 1931 ett preliminärt betänkande, för vilket generalkonsulatet i tidigare rapporter närmare redogjort.[1] Icke förrän i november 1932 förelåg kommissionens slutgiltiga betänkande, som utgör den huvudsakliga grundvalen för regeringens föreliggande lagförslag i ämnet.[2] Såsom synes har regeringen tagit lång tid för att taga ställning till frågan och icke förrän den 9 november 1933 har det nya lagförslaget framlagts för parlamentet, alltså nästan jämnt ett år efter det kommissionen avgivit sitt slutbetänkande.

Här nedan skall jag tillåta mig att lämna en översikt av förslagets viktigaste bestämmelser.

Lagförslaget följer i huvudsak de riktlinjer, som uppdragits i kommissionens betänkande, ehuru vissa viktiga avvikelser kunna konstateras, bl. a. att de lokala myndigheterna fråntagas all befattning med arbetslöshetsunderstöden. Förslaget bygger på kommissionens princip om uppdelning av understöden i tvenne kategorier, dels sådana, som härröra från försäkring i egentlig mening, och dels sådana, som utdelas av staten till arbetslösa, vilka uttömt sina försäkringsrättigheter eller aldrig varit försäkrade, efter prövning av behovet i varje särskilt fall.

Arbetslöshetsförsäkring.

Lagförslagets första del behandlar uteslutande arbetslöshetsförsäkringen och uppgör en plan för att försäkringsfondens verksamhet uteslutande skall byggas på försäkringsmässig basis efter sådana principer, att fonden förblir solvent och självförsörjande. Bidragen till fonden liksom understöden förbliva oförändrade, och sålunda rubbas icke de sänkningar av understöden, som företogos under den ekonomiska krisen på hösten 1931, vilket förhållande givit anledning till åtskillig kritik. Personer, som inbetalt 30 bidrag under de senaste tvenne åren, komma liksom för närvarande i åtnjutande av 26 understödsveckor. En viktig förändring har emellertid införts därhän, att personer, vilka varit försäkrade under fem år, medgivas ett ytterligare antal understödsdagar efter en beräkningsgrund av sex extra understödsdagar för varje tio inbetalda bidrag. En förutsättning är, att intet understöd erhållits under de fem åren. En person, som under en femårsperiod inbetalt samtliga bidrag och icke åtnjutit något understöd, kan sålunda utöver nuvarande maximitid av 26 understödsveckor erhålla ytterligare 26 understödsveckor, eller tillhopa 52 veckor — ett helt år.

För närvarande är minimiåldern för försäkring 16 år, och en minderårig erhåller icke något understöd förrän vid c:a 16½ år, då 30 bidrag måste hava inbetalts efter uppnående av 16 år för att giva rätt till understöd. Enligt lagförslaget sänkes minimiåldern till 14 år eller då vederbörande fullgjort sin skolgång. Beträffande denna nya klass av försäkringstagare skola bidrag inbetalas till fonden med 2 d per vecka av vardera staten, arbetsgivaren och den minderårige. Rätt till understöd erhålles först vid uppnådda 16 års ålder, men föräldrarna till en arbetslös minderårig mellan 14—16 år äga rätt att för honom uppbära ett understöd av 2 sh per vecka. Som en följd av sänkningen av försäkringsåldern skola övningskurser i avsevärt ökad utsträckning anordnas. Inom alla distrikt, där antalet arbetslösa ungdomar är betydande, skall den lokala undervisningsmyndigheten upprätta ett undervisningscentrum. Kostnaden härför skall bestridas till 25 % av den lokala myndigheten och återstoden till lika delar av statsverket och försäkringsfonden. Deltagande i dessa undervisningscentra skall vara obligatoriskt för alla arbetslösa ungdomar efter slutad skolgång intill uppnående av 18 år, såvida icke vägande skäl mot deltagande kan förebäras. Inom distrikt, varest antalet arbets-

[1] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 653 och 738. — [2] Soc. Medd. årg. 1933, sid. 20.

lösa ungdomar icke är tillräckligt för att motivera upprättandet av ett undervisningscentrum, skola åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån bereda de arbetslösa tillträde till en undervisningskurs i någon form. Förutom berörda kurser för arbetslösa minderåriga förutser lagförslaget upprättandet genom arbetsministerns försorg av övningskurser för personer över 18 år. Deltagande i dessa kurser kan göras till villkor för utfående av arbetslöshetsunderstöd.

För att kontrollera och övervaka försäkringsfonden skall en permanent kommitté tillsättas »*The Unemployment Insurance Statutory Committee*». Kommittén skall till arbetsministern lämna redogörelse rörande försäkringsplanens finansiella förhållanden och avgiva förslag, som må bliva nödvändiga antingen för att möta ett underskott eller disponera över ett överskott. Arbetsministern skall äga befogenhet att efter parlamentets godkännande sätta i kraft de förändringar av försäkringsplanen, som ansetts ändamålsenliga på grund av ett av kommittén konstaterat underskott eller överskott i fonden. För närvarande belastas såsom tidigare nämnts fonden med en skuld av 115 miljoner pund. Denna skuld skall enligt lagförslaget amorteras under en tid av 40 år. Såväl räntebetalningar efter $3^1/_2$ % som amorteringen skall fullgöras av fastställda bidrag från försäkringsfonden.

Den permanenta kommittén skall även hava till uppdrag att utarbeta förslag till arbetslöshetsförsäkring av jordbruksarbetare (inbegripet skogs- och trädgårdsarbetare). För sådant ändamål skall kommittén inhämta yttranden från alla intresserade parter och därefter avgiva ett betänkande till arbetsministern, som kommer att framlägga detsamma för parlamentet.

Föreliggande lagförslag avgör sålunda icke frågan om arbetslöshetsförsäkring av jordbruksarbetare utan föreskriver endast en utredning härom. Ny lagstiftning kräves, när ett förslag i ämnet blivit utarbetat av »The Unemployment Insurance Statutory Committee».

Statlig understödshjälp åt arbetslösa utanför försäkring.

Lagförslagets andra del uppgör såsom nämnts en plan för understödshjälp åt sådana arbetslösa, som stå utanför försäkringen antingen på grund av att de uttömt sina försäkringsrättigheter och alltså hittills erhållit s. k. »transitional payments» eller att de aldrig varit försäkrade och hittills erhållit fattigvårdsunderstöd. Förslaget vidtager nu den revolutionerande förändringen av hittills tillämpade metoder, att under ett nyupprättat statligt organ centralisera understödshjälpen åt de kategorier arbetslösa, som icke äro försäkringstagare. De lokala myndigheterna fråntagas all befattning med arbetslöshetsunderstöden, vilka för framtiden skola administreras av berörda statliga organ »*The Unemployment Assistance Board*». Denna arbetslöshetsnämnd skall bestå av högst 5 ledamöter och utgöra ett självständigt departement sorterande under arbetsministern, som kommer att för parlamentet bliva ansvarig för nämndens allmänna politik. Nämndens uppskattning av de för understödshjälpen nödiga medlen erfordrar parlamentets godkännande, men fördelningen av understöden skall ske på arbetslöshetsnämndens eget ansvar. Nämnden äger befogenhet att själv besluta beträffande behandlingen och behovsprövningen i individuella fall, men understödstagaren skall äga rätt att överklaga nämndens beslut hos lokala skiljenämnder. Dessa skiljenämnder skola bestå av tre ledamöter, varav en som skall vara ordförande tillsättes av arbetsministern, en är representant för arbetarna och en tillsättes av arbetslöshetsnämnden.

En viktig bestämmelse är, att nämnden vid bestämmandet av understödens storlek icke har skyldighet att följa de lagstadgade understödsbeloppen. Nämndens uppgift är att efter fri behovsprövning för varje särskilt fall bestämma arten och storleken av understöden. Sålunda kan understöd lämnas även annorlunda än i

kontanter. Understödet är avsett att täcka alla behov utom sjukvård, som fortfarande skall bestridas av de lokala fattigvårdsmyndigheterna. Vid behovsprövningen har nämnden frihet att taga i beräkning ett hushålls olika tillgångar. Vissa tillgångar äro dock skyddade, exempelvis olycksfallspensioner etc., vilka genom lag (The Determination of Need Act, 1932) undandrogos »The Means Test».

Därest en understödstagare icke iakttager skötsamhet och systematiskt missbrukar hjälpen, äger nämnden rättighet att utesluta honom från vidare understöd samt hänvisa honom till de lokala fattigvårdsmyndigheterna. För sådant fall äger både den arbetslöse och vederbörande lokala myndighet rätt att överklaga beslutet hos skiljenämnden.

Arbetslöshetsnämnden skall i samråd med arbetsministern låta anordna kurser för fysisk fostran för personer, som en lång arbetslöshet kroppsligen försvagat. Dessa kurser kunna utökas med begränsade perioder av nödhjälpsarbete anordnade i samråd med de lokala myndigheterna. Vid dessa nödhjälpsarbeten skola gällande arbetslöner utgå.

Den ovan skisserade planen för ett statligt centraliserat system för understödshjälp åt sådana arbetsföra arbetslösa, som antingen äro utförsäkrade eller aldrig varit försäkrade, avser att omfatta alla arbetslösa mellan 16—65 år, sålunda även exempelvis tjänstefolk, som hittills icke varit försäkringsbara. För närvarande beräknas c:a 12 miljoner personer beröras av gällande arbetslöshetsförsäkringssystem. Utanför det nuvarande systemet stå omkring 4 miljoner personer, vilka genom det föreliggande lagförslaget komma att införlivas med det nya systemet. Sammanlagt 16 miljoner personer komma sålunda att vid behov erhålla understöd antingen i form av försäkring eller genom statens hjälp åt arbetslösa.

Ännu hava inga exakta beräkningar gjorts beträffande de ökade kostnader för statsverket, som den nya organisationen kommer att medföra. Staten kommer emellertid icke att övertaga hela det finansiella ansvaret, utan principen blir att de lokala myndigheterna skola vidkännas ett bidrag i proportion till minskningen av de utgifter för ifrågavarande understödshjälp, som de hittills fått bestrida. Den kommunala understödsbörda åt arbetsföra arbetslösa, som skall övertagas av »The Unemployment Assistance Board», beräknas för närvarande till c:a 5 miljoner pund om året. Förslaget innebär, att tills vidare för 5 år framåt[1] de lokala myndigheterna skola deltaga med 60 % i nämnda summa och att återstående 40 % skola bestridas av statsmedel.

Den länge utlovade genomgripande reformen av gällande arbetslöshetsförsäkringssystem och metoderna för behandlingen av de arbetslösa ligger sålunda på parlamentets bord och blir tvivelsutan den viktigaste frågan på dagordningen under den nyss påbörjade parlamentssessionen. Av pressen att döma torde förslagets första mottagande kunna betecknas såsom gynnsamt. Mot lagförslagets första del, som uteslutande behandlar arbetslöshetsförsäkringen, har överhuvud ganska ringa kritik riktats. Inom alla kretsar hälsas med tillfredsställelse, att minimiåldern för försäkring sänkts och att mått och steg i samband därmed vidtagits för bättre kontroll och tillsyn över den arbetslösa ungdomen. På vänsterhåll betecknas dessa åtgärder som ett steg i riktning mot det inom dessa kretsar länge närda önskemålet om en höjning av skolåldern. Ökningen av antalet understödsveckor är likaså en välkommen reform och anses med tiden medföra, att försäkringssystemet kommer att absorbera ett allt större antal personer, som enligt gällande bestämmelser stå utanför detsamma.

Kritiken mot lagförslagets försäkringsplan riktar sig huvudsakligen mot förhållandet, att understödsbeloppen lämnats oförändrade och att sålunda den tioprocentiga sänkningen i besparingsbudgeten 1931 fått kvarstå. Inom arbetar-

[1] Enligt ett senare framlagt ändringsförslag *3 år*.

partiet råder mycken besvikelse häröver, och under parlamentsbehandlingen av lagförslaget torde partiet komma att rikta häftiga angrepp på denna punkt. En anmärkning mot förslaget, vari även konservativa röster instämt, berör bestämmelserna om amorteringen av försäkringsfondens skuld å 115 milj. pund. Man förmenar, att detta belopp bort helt avskrivas fondens konto och tillföras budgetens konto för statsskulden. Som bekant hava genom de stora konverteringsoperationerna förlidet år utgifterna för ränta och amortering å statsskulden kraftigt nedbringats, och en betydande opinion håller före, att den allmänna budgeten utan risk kunde belastas med amorteringen av försäkringsfondens skuld. Därest fonden begynte sin verksamhet skuldfri under den nya ledningen — det är att märka, att på grund av de senaste månadernas minskade arbetslöshet fonden har ett överskott på c:a 5 milj. pund — skulle utsikterna ljusna för möjligheten att sänka bidragen och höja understödsbeloppen till båtnad för såväl arbetarna som industrien. Huruvida regeringen är villig att göra några eftergifter på denna punkt, återstår att se under lagförslagets parlamentsbehandling.

Mot lagförslagets andra del, som berör de arbetslösa, vilka stå utanför försäkringsplanen, råder stark opposition inom arbetarpartiet, förnämligast på grund av att principen om behovsprövningen (»The Means Test») bibehållits, ehuruväl den diskretionära prövningen fråntagits de kommunala fattigvårdsmyndigheterna och lagts i händerna på den nyupprättade nationella arbetslöshetsnämnden »The Unemployment Assistance Board». Inom fackföreningsorganisationerna hyser man den uppfattningen — vilken bl. a. kom till uttryck i ett utlåtande på sin tid till arbetslöshetskommissionen — att det är obilligt att uppdela de arbetslösa i två olika kategorier, den ena med lagstadgad hjälp i form av försäkring och den andra med understödsrätt efter prövning med hänsyn till behovet. I stället borde alla kostnader för understöd åt arbetslösa övertagas av staten och bestridas med en särskild arbetslöshetsskatt på inkomst av kapital och arbete. Inom såväl konservativa som liberala partikretsar torde man dock vara ense om nödvändigheten av det föreslagna systemet, som uppdrager en bestämd gräns mellan understöd från en försäkringsfond, vartill vederbörande själv lämnat bidrag, och de understöd, vilka enbart grundas på en social nödvändighet för staten att draga försorg om alla arbetslösa. I senare fallet kan den finansiella hjälpen icke betraktas som en förvärvad rättighet utan måste för den skull vara villkorlig, d. v. s. underkastad prövning av behovet i varje särskilt fall.

Beträffande administrationen av understödshjälpen har regeringen valt ett centraliserat nationellt system i strid mot arbetslöshetsförsäkringskommissionens förslag om bibehållande av den lokala kontrollen. För regeringens förslag anföres den omständigheten, att arbetslöshetshjälpen bör befrias från lokalpolitiska inflytelser, och lagförslagets allmänna tendens bygger tvivelsutan på principen, att arbetslöshetsproblemet i möjligaste mån skall höjas över de partipolitiska stridigheterna. Tillämpningen av ett centraliserat system beror dock uppenbarligen av intentionerna hos den sittande regeringen, och den praktiska utformningen av politiken om understödshjälp åt de arbetslösa kommer alltid att ytterst bestämmas av den för handen varande partipolitiska majoriteten i parlamentet.

Grunddragen av lagstiftningen om industriell återuppbyggnad i Förenta staterna.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand.*

I. Föreskrifterna i lagen om industriell återuppbyggnad (första delen).

Den till sina verkningar mest genomgripande av de nya lagstiftningsåtgärderna i Förenta staterna är den för två år gällande lagen om industriell återuppbyggnad *(National Industrial Recovery Act)* av den 16 juni 1933.[1] Genom lagen upprättas ett system av provisorisk kontroll över hela landets industri, handel, transportverksamhet, bankväsen m. fl. näringsområden, enligt vilket

1) varje näringsgren förständigas och i realiteten förpliktas att antaga en »kod för tillbörlig konkurrens» *(Code of fair competition)*, baserad på träffad överenskommelse inom näringsgrenen rörande arbetslöner och arbetstid, konkurrensmetoder, affärskutymer, pris- och produktionsreglering samt medel för överenskommelsens genomförande;

2) koder på initiativ av republikens president kunna upprättas för näringsgrenar, som underlåta att själva taga det första steget därtill;

3) ett licenssystem införes att vid behov komma till användning närmast för kodernas genomförande på tvångets väg till skydd för majoriteten inom en industri gentemot illojal konkurrens från en motsträvig minoritets sida, samt

4) av presidenten godkända och utfärdade koder undantagas från bestämmelserna i anti-trustlagstiftningen.

Lagens nationalekonomiska syfte. Det närmaste och mest angelägna syftet med lagen om industriell återuppbyggnad angives vara att få till stånd en höjning av levnadsstandarden hos de arbetstagare, som beröras av lagen, ett syfte som också kommer till uttryck i lagens första paragraf. Härigenom skulle köpkraften hos befolkningens breda lager stegras och en ökad konsumtion av industri- och jordbruksprodukter möjliggöras, så att bättre jämvikt återställes mellan produktionskapacitet och konsumtionsförmåga samt såsom följd härav arbetslösheten nedbringas (»to increase the consumption of industrial and agricultural products by increasing purchasing power, to reduce and relieve unemployment», etc.). Såsom medel för realiserandet av detta syfte skulle tjäna arbetstidens förkortning och intagning av nya arbetare, allt under bibehållande i stort sett av förut intjänt veckolön, så att det totala lönebeloppet underginge en häremot svarande ökning. Anmärkas må, att denna tankegång uppvisar en frappant likhet med det resonemang, som för något mer än ett år sedan framfördes av den italienska senatorn Agnelli till stöd för hans förslag om arbetstidens förkortning såsom botemedel mot arbetslöshetskrisen.

I ett par artiklar i New York Herald Tribune den 10—12 oktober 1933 har dr Walter Lippmann framhållit, att den här ovan skisserade, till grund för återuppbyggnadslagen liggande tanken är helt skiljaktig från grundidén för det ekonomiska återhämtningsprogrammet i dess helhet, som ju ytterst går ut på en stegring av allmänna prisnivån inom landet genom ett sådant medel som »kreditinflation», vilken f. n. synes vara målet för regeringens monetära politik. En

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1933, sid. 554.

stegring av köpkraften i enlighet med återuppbyggnadslagens syfte kan i första hand knappast väntas verka stimulerande på annan tillverkning än konsumtionsvaruindustrien, medan den vida mer betryckta produktionsmedelsindustrien, som i själva verket svarar för två tredjedelar av de arbetslösas antal, åtminstone icke direkt drager någon nytta av den ökade köpkraften.

Dr Lippmann ställer sig i princip icke avvisande mot grundtanken i återuppbyggnadslagen och erinrar om de resultat, som framgått ur företagna undersökningar rörande arbetsförtjänstens förhållande till företagsvinsten under 1920-talet före inträdet av 1929 års kris, utvisande att den reala arbetsförtjänsten inom industri och jordbruk icke höll jämna steg med den stegrade produktionskapaciteten. Men även om, såsom dr Lippmann synes förmena, någon absolut oförenlig motsättning icke föreligger mellan det allmänna återhämtningsprogrammet och återuppbyggnadslagens syfte, vill han dock i närvarande krisläge förlägga det senare till ett mindre aktuellt plan. Såsom det i nuvarande stund mest angelägna framställer sig för honom en expansion av krediten, kapitalmarknadens återupplivning och påskyndandet av programmet för allmänna arbeten — en uppfattning, som han anser kunna räkna på full förståelse i ledande kretsar.

Det här återgivna uttalandet må anföras såsom ett sansat uttryck för den kritiska inställning, som ofta nog ger sig tillkänna gentemot det nyss beskrivna syftet med återuppbyggnadslagen.

Vid sidan härav får icke glömmas, att lagen uppställer andra och i det långa loppet kanske än mer betydelsefulla syften, vilka här endast skola antydas. Som sådana angivas i första paragrafen bl. a. undanröjandet av hindren för interstatlig och utländsk handelssamfärdsel, industriens organiserande för kooperativa mål, samverkan mellan arbetare och arbetsledning samt undertryckandet av illojal konkurrens, vilket sistnämnda är att betrakta som ett av lagens huvudsyften. Uppmärksammas bör ock, att såsom en frukt av den inom lagens ram etablerade kodlagstiftningen (se nedan) ett sådant missförhållande som det tidigare ganska allmänt förekommande barnarbetet inom industrien så gott som avskaffats.

Geografiskt tillämpningsområde. Lagen grundar sig på den förutsättningen, att Förenta staternas konstitution tilldelar unionsregeringen befogenhet att reglera de förhållanden, under vilka varor och tjänster ingående i handeln delstaterna emellan och med utlandet må framställas resp. tillhandahållas och distribueras. Härav skulle kunna dragas den slutsatsen, att lagens föreskrifter icke vore tillämpliga å företag, vilkas verksamhet begränsar sig till vederbörande ort eller delstat. Likaså skulle underlåtenhet att efterkomma kodernas regler kunna nås av straff endast i den mån det gäller produktion eller distribution avseende ett flertal stater. Slutligen skulle presidentens befogenhet att ställa visst näringsområde under licenstvång endast kunna utövas ifråga om företag, som bedriva affärsverksamhet inom ett flertal delstater.

Anmärkas må emellertid, att den föreskrift i lagen, enligt vilken tillämpningen begränsas till »affärstransaktioner i eller berörande handeln delstaterna emellan eller med utlandet», mycket väl kan givas en vidsträckt tolkning. För en elastisk tolkning talar dessutom, att hela lagen, såsom uttryckligen angives i dess första paragraf, har karaktären av en krislagstiftning.

Administration. Enligt paragraf 2:b bemyndigas presidenten att upprätta en organisation för industriell planläggning och undersökningsverksamhet till hjälp vid genomförandet av lagens föreskrifter. Den nya organisationens uppgifter och befogenheter angivas icke närmare i lagen (se vidare nedan).

Kodlagstiftningen. I paragraf 3:a av lagen om industriell återuppbyggnad stadgas, att presidenten på ansökan av en eller flera yrkesföreningar (»trade associa-

tions», »industrial associations») eller grupper kan fastställa en eller flera koder för näringsgrenen ifråga, därest han finner, att föreningen icke uppställer några obilliga begränsningar ifråga om medlemskap och att den är verkligt representativ för näringsgrenen. Vidare föreskrives, att koderna icke må avse att främja monopol och ej heller att undanröja eller undertrycka smärre företag. Ytterligare föreskrives, att koderna icke må tillåta monopolistiska metoder. Enskilda företag, verksamma på andra stadier av produktionsprocessen, som beröras av kodens bestämmelser, ha rätt att bliva hörda, innan koden fastställes. Presidenten kan i samband med fastställandet meddela erforderliga föreskrifter till skydd för konsumenter, konkurrerande företag, anställda och andra samt till främjande av det allmännas intresse ävensom medgiva befrielser och undantag från kodens bestämmelser.

Koden skall enligt par. 3:b gälla som standard ifråga om lojal konkurrens (standard of fair competition) inom näringsgrenen och överträdelse därav skall anses som illojal konkurrensmetod enligt gällande lag i ämnet (Federal Trade Commission Act).

I betraktande av lagens allmänna syfte, de vidsträckta befogenheter, som (i par. 4:a) tilldelas unionens president i fråga om sanktionering av frivilliga överenskommelser, samt det förhållandet, att kongressen avslagit ett uttryckligt förbud mot prisreglering, har på industriellt håll (National Industrial Conference Board, Inc., New York) uttalats den förmodan, att nyss refererade restriktiva bestämmelser icke äga tillämpning å ömsesidiga överenskommelser om kontroll över priser, såvida icke överenskommelsen användes till att utestänga eventuella producenter från viss marknad eller eljest verkar i riktning mot konkurrensens fullständiga undertryckande. På samma håll har gjorts gällande, att regler i vederbörligen fastställda koder knappast kunna anses upphäva ifrågavarande restriktiva föreskrifter, därest det icke kan visas, att dessa skulle leda till ett tillstånd av permanent konkurrenslöshet.

En kod kan på frivillighetens väg antagas av vilken näringsgren som helst för att underställas presidentens godkännande eller ock kan, i brist på frivillig överenskommelse, kod för viss näringsgren upprättas på presidentens eget initiativ eller i anledning av inkommet klagomål över att förhållanden stridande mot det allmännas intresse eller mot återuppbyggnadspolitikens syften äro rådande inom näringsgrenen.

Importrestriktioner. Vare sig på eget initiativ eller på grund av klagomål från viss organisation eller grupp, som ställt sig lagens föreskrifter till efterrättelse, över att varor importeras under sådana förhållanden, att föreskrifterna i en kod göras ineffektiva eller kodens vidmakthållande äventyras, kan presidenten enligt par. 3:e låta verkställa undersökning av saken genom Förenta staternas tariffkommission. I enlighet härmed kan utfärdas förbud mot införsel, annorledes än mot erhållen licens, av vara konkurrerande med inhemsk produkt, som framställts med iakttagande av kodernas föreskrifter.

Frivilliga överenskommelser (The President's Reemployment Agreement). Enligt par. 4:a bemyndigas presidenten att ingå överenskommelser med eller fastställa frivilliga överenskommelser mellan personer sysselsatta i en näringsgren eller industri, arbetarorganisationer, yrkesföreningar samt andra föreningar eller grupper hänförande sig till viss näringsgren eller industri, därest han anser dylika överenskommelser ägnade att främja lagens syfte och de icke avse att främja monopol, att undanröja eller undertrycka smärre företag och ej heller leda till utövande av mannamån gentemot sådana.

Det är med stöd av dessa bestämmelser som — i avvaktan på koders upprättande — en provisorisk överenskommelse, benämnd »President's Reemployment

Agreement»[1], träffats med den övervägande majoriteten av arbetsgivare inom industri och handel angående iakttagande av vissa regler ifråga om arbetstid, arbetslön m. m.

Straffbestämmelser. Överträdelser av föreskrifter i godkända koder straffas med böter upp till 500 dollars, och varje dag av fortsatt överträdelse räknas som upprepad förseelse. Den myndighet, som handlägger frågor om illojal konkurrens *(Federal Trade Commission)*, har att på uppdrag av presidenten verkställa undersökningar rörande förekommande fall av överträdelser. Under form av »injunction» kan jämväl inledas rättsligt förfarande till förebyggande eller stävjande av överträdelser.

Licenstvång. Såsom redan omnämnts, bemyndigas presidenten (i paragraf 4:b) att vid behov föreskriva licenstvång för företag till skydd mot illojal konkurrens. Han kan göra bruk av denna sin befogenhet i fråga om varje näring eller industri, inom vilken förekommer skadlig (»destructive») löne- eller prisnedsättning eller andra illojala metoder och där licenstvång av honom anses erforderligt för att göra kodernas föreskrifter effektiva »eller eljest för effektuerande av lagens syfte». Vid överträdelse av licensföreskrifterna kan ådömas böter å högst 500 dollars ävensom fängelsestraff upp till 6 månader; varje dag av fortsatt överträdelse räknas som upprepad förseelse.

Föreskrifterna om licenstvång gälla endast för ett år.

Organisationsrätt. I den betydelsefulla paragraf 7:a av lagen om industriell återuppbyggnad stadgas, att varje kod, överenskommelse eller licens skall innehålla bestämmelse om:

1) att arbetstagarna skola hava rätt att organisera sig och att förhandla kollektivt genom av dem själva utsedda representanter samt vara fria från inblandning, hinder eller tvång från arbetsgivarnas eller deras ombuds sida vid val av representanter ävensom i organisationsarbetet och ifråga om annat gemensamt uppträdande för förhandling på kollektiv väg eller annan ömsesidig hjälp- eller skyddsverksamhet;

2) att såsom villkor för anställning icke må krävas av arbetstagare eller arbetssökande, att vederbörande ansluter sig till fackförening bildad av arbetsgivaren *(Company union)* eller avstår från att ansluta sig till, deltaga i upprättandet av eller understödja en arbetarorganisation efter eget val.

Standardföreskrifter ifråga om arbetstid, arbetslön m. m. Par. 7:a föreskriver ytterligare, att varje kod skall innehålla föreskrift om att arbetsgivarna skola iakttaga den maximiarbetstid, de minimilöner och de övriga arbetsvillkor, som godkänts av presidenten, varigenom alltså denne implicite tilldelas befogenhet att i viss utsträckning reglera arbetsvillkoren.

Enligt paragraf 7:b uppdrages åt presidenten att så långt möjligt bereda arbetsgivare och arbetstagare tillfälle att genom ömsesidiga överenskommelser upprätta standardföreskrifter beträffande maximiarbetstid och minimilöner samt andra arbetsvillkor.

Vidare föreskrives i par. 7:c, att presidenten efter förutgången undersökning kan fastställa arbetstid och andra arbetsvillkor i de fall, då överenskommelse härom icke kunnat träffas mellan arbetsgivare och arbetare och då han det oaktat finner lämpligt, att arbetsvillkoren regleras genom en kod av mera begränsad

[1] Ofta benämnd »blanket-code», vilket uttryck dock måste anses mindre adekvat, emedan en kod äger obligatorisk tillämpning inom vederbörande näringsgren eller industri, medan här ifrågavarande överenskommelse, juridiskt sett, är av frivillig karaktär.

räckvidd. I samband härmed föreskrives, att presidenten må kunna föreskriva skiljaktiga regler allt efter arbetarnas vana och kunnighet samt med hänsyn till anställningsorten; dock må försök icke göras att införa sådan klassificering efter det utförda arbetets beskaffenhet, som kan vara ägnad att införa maximilikaväl som minimilön.

Denna i lagen medgivna möjlighet att framtvinga ett slags kollektivavtal torde dock, enligt uppgift från den juridiska divisionen inom återuppbyggnadsadministrationen, icke komma till användning, åtminstone tillsvidare.

I anslutning härtill må ock omnämnas en föreskrift i lagens andra del (par. 206), enligt vilken alla kontrakt om utförande av byggnadsarbeten med understöd av det allmänna skola innehålla bestämmelser till tryggande av att, så långt möjligt, de vid sådana arbeten direkt sysselsatta icke medgivas arbete mer än 30 timmar i veckan.

Föreskrifter rörande petroleumindustrien. I paragraf 9 av återuppbyggnadslagen tilldelas slutligen presidenten särskilda befogenheter i fråga om petroleumindustrien. Han kan förbjuda transport i handeln delstaterna emellan och med utlandet av petroleum och produkter därav, vilka framställts eller uttagits från lager i strid mot statliga föreskrifter. Jämväl kan han inför vederbörande myndighet *(Interstate Commerce Commission)* föranstalta om förhandlingar för fastställandet av rimliga avgifter för oljans transport genom rörsystemet. Slutligen kan han träffa anstalter för avskiljande av rörtransportbolag från finansbolag, som genom illojala metoder eller oskäliga avgifter söker skaffa sig monopolställning.

Föreskrifter rörande verkställighet, m. m. Enligt par. 10:a bemyndigas presidenten utfärda erforderliga verkställighetsförordningar, och överträdelse därav bestraffas med böter å högst 500 dollars eller fängelse i högst sex månader.

Presidenten kan tid efter annan upphäva eller modifiera enligt lagen utfärdad förordning, godkänd kod och meddelad licens.

II. Industriell självstyrelse under offentlig kontroll.

Yrkesföreningarna. Den nya industriella ordning, som återuppbyggnadslagen avser att införa, baserar sig i hög grad på industriell självstyrelse och skiljer sig därigenom i grunden från såväl det korporativa systemet enligt fascistiskt mönster som det sovjetryska systemet. I sin diktamen vid lagens promulgation den 16 juni 1933 angav presidenten syftet därmed närmast vore samverkan mellan arbetsgivarna genom anslutning till vad han betecknade såsom »moderna gillen» (modern guilds) för de arbetslösas återförande i arbete.

Utgångspunkten är alltså en frivillig aktion från de yrkesföreningar, vilka enligt lagen förutsättas skola ansöka hos presidenten om fastställande av koder för resp. näringsgrenar. Det understrykes på det kraftigaste i de av vederbörande myndighet (i det följande kallad NRA efter initialerna till den officiella amerikanska benämningen »National Recovery Administration») utfärdade anvisningarna, att det icke tillkommer denna att föreskriva innehållet av de förslag till koder, som underställas NRA. Initiativet härutinnan väntas komma från industrien själv. Visserligen kan, i brist på frivillig överenskommelse, kod för viss näringsgren upprättas på presidentens eget initiativ eller i anledning av inkomna klagomål, men hittills har icke gjorts något bruk av denna befogenhet.

Enligt objektiva iakttagares vittnesbörd erfordras ett högst avsevärt organisationsarbete för att bringa någon större del av industrien in under den nya planen. Vid tidpunkten för lagens antagande beräknades antalet föreningar inom den på

flera tusentals grenar fördelade industrien belöpa sig till c:a 450, vilka delvis konkurrerade med varandra om samma yrkesgren och av vilka endast en mycket ringa del kunde betraktas såsom effektiva yrkesföreningar i modern bemärkelse med härför lämpad organisation. Under depressionen har föreningarnas ställning dessutom i hög grad försvagats genom massutträde av medlemmar.

På ledande industriellt håll har man icke varit blind för de möjligheter lagen erbjuder att få till stånd en reorganisation av yrkesföreningarna, framför allt naturligtvis på grund av den medgivna befrielsen från antitrustlagens bestämmelser. Redan vid tiden för lagförslagets behandling i kongressen utsände »National Association of Manufacturers» anvisningar rörande bästa sättet för yrkesföreningar att tillgodogöra sig lagens föreskrifter jämte formulär till mönsterstadgar. Ett omfattande upplysningsarbete rörande planen har också bedrivits av andra större organisationer, av vilka här endast må nämnas »National Industrial Conference Board».

Detta får naturligtvis icke tolkas så, att dessa organisationer, vare sig de företräda arbetsgivarintresset eller ha andra uppgifter, skulle oreserverat ansluta sig till den nya planen eller ens anse huvudsyftet därmed kunna förverkligas i någon större utsträckning. Från den förstnämnda föreningens sida gör sig exempelvis gällande en bestämd opposition mot de omstridda föreskrifterna om arbetarnas organisationsrätt i återuppbyggnadslagens par. 7:a. Även på en del industriellt håll ställde man sig betänksam gentemot de ursprungligen föreslagna bestämmelserna om befrielse från antitrustlagstiftningen, vilka dock avtrubbades genom den s. k. Borah amendment. Huruvida den i många hänseenden lojalt avvaktande hållning, som med hänsyn till lagens huvudsyfte och det synnerligen kritiska läget vid tiden för dess tillkomst intagits av industriledningens representanter, skall förbytas i en annan hållning, låter sig för närvarande icke bedöma.

Styrelser för övervakande av kodreglernas tillämpning. För att en kod skall kunna godkännas gäller, som förut nämnts, enligt lagen den fordran ifråga om den initiativtagande yrkesföreningen, att denna icke uppställer några obilliga begränsningar ifråga om medlemskap och att den är verkligt representativ för vederbörande näringsgren. Detta förutsätter, att från NRA:s sida verkställes en föregående granskning av föreningens uppgift, karaktär och hela verksamhet och att föreningen även i fortsättningen underställes viss kontroll. I själva verket har det blivit nödvändigt för NRA att uppställa en hel del principer och regler för granskningsarbetet och att sålunda i administrativ väg meddela tolkningar av lagens föreskrifter. För att en yrkesförening skall anses representativ för näringsgrenen kräver man exempelvis, att föreningen skall omfatta minst 50 % av antalet företag i branschen och 75 % av produktionens resp. omsättningens storlek, något som dock icke gäller såsom absolut regel. Som exempel kan vidare nämnas, att begränsning av medlemskapet till amerikanska medborgare av NRA betraktas som obillig.

Efter det att en kod godkänts, antaga föreskrifterna däri lags karaktär (standards of fair competition) och tillämpningen av dem lägges i händerna på ett i kodspråket under växlande benämningar förekommande organ, vilket officiellt betecknas som »myndighet» *(Code Authority)* och lämpligen torde kunna benämnas »styrelse». Härigenom tvingas en motsträvig minoritet att vid äventyr av straff underkasta sig majoritetens av presidenten godkända ståndpunkt ifråga om prispolitik, konkurrensmetoder m. m. Detta kräver, att en oavlåtlig tillsyn utövas från styrelsens sida, varvid man dock i första hand torde komma att framgå på lämpornas väg och söka att genom viten, skiljedom o. s. v. tilltvinga sig respekt för kodreglerna samt endast i yttersta fall taga sin tillflykt till rättsliga åtgärder.

Tillsynen utövas icke ensamt av representanter för vederbörande näringsgren. Flertalet medlemmar av styrelsen uttagas visserligen från föreningens ledande

kretsar eller utses bland utomstående industriledare, men i det stora flertalet fall tillkommer ett antal (vanligen två eller tre) av NRA utsedda medlemmar utan rösträtt, i några fall även representanter för arbetarsidan, som likaledes utses av NRA, efter förslag av centrala skiljenämnden (National Labor Board) eller annorledes.[1] Industriens egna representanter utses efter växlande grunder, ofta av vederbörande yrkesförening, i andra fall av NRA, eller på annat sätt. I det hela gäller, att reglerna angående sammansättningen av styrelserna uppvisa en mångfald variationer inom olika näringsgrenar, huvudsakligen beroende på den grad av utveckling organisationen nått.

De uppgifter, som tilläggas styrelserna, äro likaledes mycket växlande, men kunna väsentligen sägas bestå i att övervaka tillämpningen av kodernas föreskrifter och avdöma klagomål över förseelser däremot resp. beivra överträdelser, att förmedla förbindelserna med NRA och framlägga förslag till ändringar och jämkningar i samt tillägg till kodreglerna ävensom att verkställa erforderliga statistiska och andra undersökningar.

III. Arbetarnas organisations- och förhandlingsrätt.

Organisationsrätten enligt tidigare lagstiftning. Om återuppbyggnadslagen med rätta kan betecknas som den ur social synpunkt mest avancerade lagstiftningsåtgärd, som någonsin kommit till stånd i Förenta staterna, så gäller detta icke minst med hänsyn till lagens betydelse för arbetarnas organisationsväsen. Lagen skapar en förbättrad rättsställning för arbetarorganisationerna dels indirekt genom lättnaderna i antitrustlagstiftningen och dels direkt genom att uppställa fordran på vissa obligatoriska föreskrifter i koderna angående 1) rätt till organisation och förhandling på kollektiv väg samt 2) förbud mot »yellow dog contracts», d. v. s. anställningsavtal, genom vilka arbetarna förplikta sig att tillhöra organisation bildad av arbetsgivaren (»company union») eller avstå från anslutning till organisation efter eget val.

Under Shermanlagen voro kollektivavtal åtminstone tidigare utsatta för risken att kollidera med de mot produktionsbegränsning och prisreglering riktade föreskrifterna i lagen. I åtskilliga domstolsutslag finnas uttalanden, som implicite rikta sig mot kollektivavtalen såsom i vissa hänseenden oförenliga med det allmännas intresse och stridande mot antitrustlagstiftningen.

Genom Claytonlagen förklarades visserligen fackliga organisationer vara lagliga, då de upprättats för ömsesidig hjälpverksamhet och på ett lagligt sätt fullföljde legitima syften.[2] Dessa bestämmelser, vilka på sin tid hälsades av arbetarrörelsen såsom »a charter of liberty», voro emellertid alls icke ägnade att infria rörelsens förhoppningar, såsom också framgick av flera tolkningar meddelade av unionens högsta domstol.

På ledande arbetarhåll och även en del andra kretsar har också tidigare rått den uppfattningen, att antitrustlagarna av domstolarna givits en tolkning, som snarare verkat hämmande på arbetarorganisationerna än på de monopolistiska tendenserna inom industrien. Vid prövning av organisationernas laglighet har, menar man, domstolen strängt hållit sig till lagens bokstav och begränsat sig till frågan, huruvida försök förelegat att uppställa hinder (»restraint») för interstatlig handel samt huruvida hindret varit »direkt och väsentligt». Därest så befunnits vara fallet, har organisationen ansetts olaglig, även om dess egentliga syfte varit att tillförsäkra medlemmarna förbättrade arbetsvillkor. Å andra sidan hänvisas till att så mäktiga industriella sammanslutningar som stål- och skotrusterna av högsta domstolen förklarats vara förenliga med Shermanlagen.

[1] Angående skiljenämnden se efterföljande.
[2] Se Soc. Medd. årg. 1922, sid. 648.

Emellertid hade redan före den nya lagens tillkomst det rättsliga läget förskjutit sig i en för arbetarnas organisationssträvanden gynnsam riktning. Dels hade rätten till organisation och förhandling på kollektiv väg kommit att betraktas såsom en av domstolarna icke bestridd princip, dels hade år 1932 antagits en mot »yellow dog contracts» riktad särskild lag, Norris-La Guardia-lagen. I lagen om järnvägspersonal den 20 maj 1926 stadgas bl. a. förbud för förvaltningen att utöva »inblandning, påverkan eller tvång» (interference, influence or coercion) gentemot personal i organisationsarbetet eller vid val av representanter.

I ett enhälligt utslag år 1930 av unionens högsta domstol berörande kontorspersonal vid järnvägarna,[1] uttalas följande under hänvisning till ett tidigare utslag:

»Lagligheten av kollektiv aktion å de anställdas sida för tillvaratagande av deras egna intressen kan icke bestridas. Det har länge varit erkänt, att anställda ha rätt att organisera sig för avhjälpande av orättvisa förhållanden och främjande av överenskommelser med arbetsgivarna rörande lönesatser och arbetsvillkor.» (Texas and New Orleans Railway Co. v. Brotherhood of Railway and Steamship Clerks, 281 U. S. 548.)

I fråga om inblandning i personalens organisationssträvanden meddelade dessutom domstolen vissa tolkningar, enligt vilka bl. a. förbudet mot »påverkan» icke skulle anses utgöra hinder för att förvaltningen stod i förbindelse och meddelade sig med personalen på »vänskaplig» fot; uttrycket »påverkan» vore att anse som liktydigt med »påtryckning».

Genom Norris-La Guardia-lagen fråntogs unionsdomstolarna rätt att framtvinga efterlevnad av »yellow dog»-avtal eller ingripa till skydd för dem. Förbudet begränsade sig emellertid till unionens domstolar, varför det alltjämt stod öppet att anlita delstaternas domstolsväsen för inskridande i anledning av dylika avtal mot anställda och fackliga organisationers funktionärer.

Organisations- och förhandlingsrätten enligt återuppbyggnadslagen. I olika här berörda hänseenden skapar återuppbyggnadslagen ett betydligt förbättrat rättsläge för arbetarnas organisationer genom att organisations- och förhandlingsrätten inskrives såsom en obligatorisk beståndsdel av den nya arbetsrätten (koderna) ävensom omgärdas med vissa garantier samt genom att avtal av »yellow dog»-typen förklaras olagliga.

Organisations- och förhandlingsrättens inskrivning i koderna förlänar densamma karaktären av lagligt skyddad rätt inom de näringsgrenar, för vilka koder fastställts att gälla, och för kränkning därav stipulerar lagen bötesstraff. Likaså tryggas denna rätt genom den provisoriska överenskommelse (»blanketcode»), som träffats med majoriteten av arbetsgivare inom industri och handel; för den, som gör sig skyldig till bedrägligt förfarande för att undandraga sig åtagen förpliktelse enligt överenskommelsen,[2] gäller numera enligt en av presidenten den 14 oktober 1933 utfärdad förordning bötes- och fängelsestraff.

I lagen stadgas vidare, att arbetarna skola ha rätt till kollektiv förhandling »genom av dem själva utsedda representanter». Härigenom tillerkännes arbetarna, såsom en konsekvens av den kollektiva förhandlingsrättens princip, full frihet i valet av representanter, oberoende av om dessa tillhöra arbetsstyrkan vid det eller de företag förhandlingarna gälla eller icke. Föreskriften möttes emellertid strax av opposition från en del av landets arbetsgivare, vilka, även om de i princip godkände den kollektiva förhandlingsrätten, dock föredrogo att förhandla med representanter för sina egna anställda, såsom i stor utsträckning praktiseras inom den

[1] I anslutning till lagen den 20 maj 1926.

[2] Enligt föreskrifter utfärdade av chefen för NRA synas straffbestämmelserna rikta sig mot dem, som av sagda myndighet befunnits brista i efterlevnaden och som, i trots av utfärdad varning, använda »Blå Örnens» emblem (därigenom föregivande sig efterkomma förpliktelsen).

amerikanska industrien; enligt lagen står det också fritt att föra förhandlingar på denna basis eller på annan, bredare sådan. Perspektivet av en allmänt genomförd organisation efter »horisontella» linjer tedde sig för dessa arbetsgivare såsom skrämmande, en inställning som är förklarlig bl. a. med hänsyn till den relativt ringa utbredning det nationella organisationsväsendet nått i Förenta staterna.

Genom uttalanden från auktoritativt håll gjordes det emellertid snart nog klart, att bestämmelsen ifråga icke kunde tolkas på annat sätt än att arbetarna i visst företag ägde efter fritt val utse representanter ur egen krets eller från annat håll. Så skedde genom en av chefen för NRA och administrationens juridiska rådgivare den 23 augusti 1933 utsänd gemensam förklaring rörande innebörden av vissa föreskrifter i par. 7: a av återuppbyggnadslagen. Samma tolkning bekräftades genom ett av centrala skiljenämnden den 12 september 1933 meddelat utslag i anledning av öppen konflikt vid Barkeley Wooden Mills, Martinsburg, West Virginia, sysselsättande 400 arbetare.

Föreskriften, att arbetarna skola vara fria från »inblandning, hinder eller tvång» från arbetsgivarens sida vid val av förhandlingsombud och i organisationsarbetet samt ifråga om andra strävanden för gemensamma ändamål, ansluter sig till en nyss citerad föreskrift i 1926 års lag om järnvägspersonal, men skiljer sig därifrån genom att uttrycket »hinder» (restraint) fått ersätta »påverkan» (influence). I betraktande av att högsta domstolen, såsom jämväl påpekats, förklarat det sistnämnda uttrycket vara liktydigt med »påtryckning» (pressure), synes den nya föreskriften vara ägnad att medföra en icke oväsentlig begränsning av arbetsgivarens rätt att med stöd av domstolsutlåtandet göra sitt inflytande gällande gentemot personalen.[1]

Vad slutligen beträffar det i nya lagen meddelade förbudet mot avtal av »yellow dog»-typen, är detta absolut. Anmärkas må, att förbudet riktar sig mot tvångsanslutning till en av arbetsgivaren bildad sammanslutning bland arbetarna vid visst företag (company union), men däremot icke mot »closed shop agreements», d. v. s. avtal om tvångsanslutning till arbetarnas egna organisationer. Avtal av den senare typen synas i allmänhet ha tolererats av domstolarna, särskilt i den mån de icke voro ägnade att medföra ett faktiskt monopol på arbetsmarknaden inom ett samhälle; dock förefanns risk för kollision med unionslagstiftningen (Shermanlagen).

Påpekas må därjämte att den nya lagen icke utgör hinder för förekomsten av sådana »company unions», som äro grundade på den frivilliga anslutningens princip.

Tolkningssvårigheter. Med arbetsrättsliga bestämmelser av så ytterst fragmentarisk beskaffenhet som de i par. 7: a av lagen införda och en så knapphändig lagtext har det naturligtvis icke kunnat undvikas, att olika tolkningar uppstått, ledande till meningsskiljaktigheter och även öppna konflikter på arbetsplatserna.[2] I sista hand tillkommer det ju unionens domstolar att träffa det rättsliga avgörandet och att lägga grunden till den slutgiltiga tolkning, som kan komma att utbilda sig. I avvaktan härpå har det fallit på NRA:s lott att utlägga och supplera texten på det sätt, som kunnat anses mest tjänligt för lagens syften. Då som ett av lagens huvudsyften angivits vara att få till stånd en avbalansering av maktförhållandet mellan parterna på arbetsmarknaden,[3] har det knappast kunnat und-

[1] Rörande denna fråga synes dock, enligt uppgift från NRA:s juridiska avdelning, råda olika meningar.

[2] Enligt uppgift av sekreteraren i »National Association of Manufacturers» inträffade under de tre första månaderna efter återuppbyggnadslagens ikraftträdande mer än 1 000 strejker medförande förlust av 6·5 milj. arbetsdagar och minst 22 milj. dollars i arbetslöner. Detta överstiger hela det antal arbetsdagar, som gingo förlorade genom strejker under vare sig 1930, 1931 eller 1932.

[3] Exempelvis i ett anförande av NRA:s chef på »Arbetets Dag», den 4 september 1933.

vikas, att i dessa utläggningar tagits hänsyn till sådana förhållanden som det rådande arbetspolitiska läget och det allt dominerande intresset av en ostörd arbetsfred.

Tidigare uttalanden av NRA:s ledande män i de ömtåliga ämnen, varom här är fråga, kommo därför att i viss grad präglas av opportunistiska synpunkter och voro knappast ägnade att befrämja en jämn och ostörd utveckling på det arbetspolitiska området. Till den stämning av osäkerhet, som härigenom alstrades, bidrog också den, som det förefaller, ganska allmänt utbredda föreställningen, att ett motsatsförhållande existerade mellan de bägge mest framträdande personerna i ledningen av NRA, nämligen chefen, general Hugh S. Johnson och hans juridiske rådgivare, Donald R. Richberg. Vid sammanställning av bägges uttalanden kunde utan svårighet konstateras vissa differenser, som icke begränsade sig till endast periferiska frågor.

Den farofyllda situation, som till följd härav hotade uppkomma, synes emellertid senare i viss mån ha övervunnits genom en förändrad taktik från ledningens sida och en välbehövlig utbyggnad av själva organisationen. Chefen och hans juridiska rådgivare synas ha beslutit att avstå från sådana uttalanden, som kunde bliva av prejudicerande beskaffenhet med avseende å lagtextens tolkning, och differenserna dem emellan synas till en viss grad ha utjämnats. I den förut omnämnda, av bägge gemensamt avgivna deklarationen av den 23 augusti 1933 rörande vissa omstridda punkter heter det inledningsvis:

»Den tydliga innebörden av par. 7:a kan icke förändras genom uttolkningar gjorda av vem som helst. Det tillkommer administrationens chef och domstolarna att tillämpa och tolka lagen; ingen annan kan övertaga denna uppgift och en officiell tolkning kan icke begränsas, rubbas eller upphävas genom att vem som helst tolkar en kod eller en överenskommelse på sitt eget sätt.»

Vidare har i enlighet med en den 5 augusti utfärdad kommuniké, upprättats en paritetiskt sammansatt central nämnd *(National Labor Board)* av sju medlemmar med uppgift att pröva, sammanjämka och avgöra meningsskiljaktigheter och tvister angående tolkningen av »blanket code» samt att skyndsammast bekantgöra sina beslut. I anslutning till centralnämnden ha upprättats distrikts- och lokalnämnder i olika delar av landet.

Om också genom dessa åtgärder den stora administrativa apparaten kunnat fås att fungera mera friktionsfritt, så torde dock utsikterna att få till stånd uppgörelse i tolknings- och tvistefrågor av mera djupgående och principiell betydelse knappast ha förbättrats. Innebörden av ett par dylika tvistefrågor angives i största korthet här nedan, utan allt anspråk på fullständighet.

En särskilt stor betydelse tillkommer frågan om »open-shop», d. v. s. arbetsgivarens rätt att antaga och avskeda arbetare, oberoende av om de tillhöra organisation eller ej. I ett anförande den 29 juli 1933 förklarade general Johnson denna rätt tillkomma arbetsgivaren enligt lagens tydliga mening, som icke vore i behov av närmare precisering. I koden för automobilindustrien infördes emellertid den 26 augusti 1933 på Johnsons tillstyrkan och efter dennes försäkran, att lagens bud därigenom icke träddes för nära, följande tillägg till föreskrifterna i par. 7:a:

»Utan att på något sätt försök göres till begränsning eller modifiering i tolkningsväg av ovanstående föreskrifter i lagen om industriell återuppbyggnad, må arbetsgivarna inom denna industri utöva sin rätt att antaga, behålla och befordra anställda på grundval av individuell förtjänst, utan hänsyn till om de äro medlemmar eller icke av någon organisation.»

Uteslutet är givetvis icke, att detta beslut dikterades av opportunitetsskäl och är att beteckna såsom en eftergift åt arbetsgivarpolitiken inom automobilindustrien, ett antagande som icke motsäges av NRA:s förklaring, att beslutet på intet sätt

vore att anse som prejudikat för andra industrier. Icke desto mindre skyndade sig inemot ett tjugutal industrier, som samtidigt stodo i begrepp att inge förslag till koder, att för egen del yrka på införande av liknande tillägg. Inför denna situation, som uppenbarligen kunde leda till svåra komplikationer, fann sig ledningen av NRA föranlåten att avhålla sig från vidare försök till tolkning på kodlagstiftningsvägen. Samtliga yrkanden avslogos och presidenten reserverade sig uttryckligen däremot, i samband med att kod för skoindustrien fastställdes den 3 oktober. Denna ståndpunkt bekräftades i en av presidenten den 23 oktober utfärdad förordning, vari förklaras, att lagen visserligen icke utgör hinder för att »en arbetsgivare bona fide använder sig av sin rätt att antaga, behålla och befordra anställda på grundval av individuell förtjänst», men samtidigt dock meddelar uttryckligt förbud mot att arbetsgivaren, under förevändning av att göra bruk av denna rätt, tvingar de anställda att avstå från rätten till organisation, val av representanter och kollektiv förhandling.

Enligt uppgift i pressen skulle det icke vara uteslutet, att den i automobilkoden införda tilläggsbestämmelsen, vanligen kallad »merit clause», kommer att avlägsnas därifrån.

Med denna fråga besläktad är frågan om »closed shop», d. v. s. tvångsanslutning till facklig arbetarorganisation. Medan tvångsanslutning till en av arbetsgivaren bildad sammanslutning bland arbetarna (»yellow dog contracts»), såsom förut nämnts är förbjuden, iakttager lagen tystnad ifråga om »closed shops».

Från arbetsgivarhåll (National Association of Manufacturers) har nu gjorts gällande, att enligt den tolkning av lagen, som meddelats av ledningen för NRA, tvångsanslutning bör anses förbjuden i bägge fallen och sålunda jämväl ifråga om arbetarnas fackliga organisationer.[1] Det tillkommer enligt denna tolkning arbetaren att efter eget fritt val avgöra, om han vill förhandla med arbetsgivaren på individuell eller på kollektiv basis, varför hans rätt skulle kränkas, därest som villkor för anställning gällde anslutning till viss organisation, vare sig »company union» eller vanlig fackförening.

I många fall finnes två eller flera arbetarorganisationer inom samma yrke eller industri. Träffas avtal om tvångsanslutning till någon av dessa, skulle därigenom ske en inskränkning i arbetarens rätt att ansluta sig till organisation »efter fritt val».

Genom att tvångsanslutning förbjudes ifråga om »company unions», men tillåtes ifråga om arbetarorganisationer, övas, framhåller man vidare, orättvis urskillning mot de utanför arbetarorganisationerna stående och detta på helt godtyckliga grunder, utan hänsyn tagen till olika yrkeskunnighet, duglighet och pålitlighet.

Slutligen erinras om den förut omnämnda, i lagen införda s. k. Borah amendment, enligt vilken monopol och monopolistiska metoder äro förbjudna, samt om förekomsten i par. 5 av den s. k. Long amendment, innebärande förbud mot handling, som »hindrar en person från att bedriva manuellt yrke».

* * *

[1] Närmast åsyftas general Johnsons anförande den 4 sept. 1933, vari det bl. a. heter: »Arbetsgivarnas förpliktelse består i att icke söka inblanda sig i arbetarnas strävanden att organisera sig eller i deras val av representanter. Arbetsgivarna kunna icke vägra att förhandla angående arbetsvillkoren med arbetarnas av dem själva utsedda representanter. Arbetsgivarna kunna icke uppställa såsom villkor för anställning, att arbetarna ansluta sig till en »company union». Men arbetsgivarna äro icke förpliktade att samtycka till vissa lönesatser eller arbetsvillkor endast på den grund, att de förhandla med representanter utsedda av de organiserade arbetarna själva. Och ingen arbetsgivare är förvägrad rätten att förhandla individuellt med en arbetare, om denne så önskar. Det tillkommer emellertid arbetaren att välja, huruvida han skall förhandla individuellt eller kollektivt genom representant.»

I själva verket gå meningarna skarpt isär, när det gäller att i praxis omsätta vare sig »open-shop»- eller »closed-shop»-principen. Intetdera uttrycket förekommer i lagen och förutsättningar saknas för uppställande av en exakt och uttömmande definition därå, varför man väl kan förstå, att enligt den Johnson-Richbergska förklaringen av den 23 augusti 1933 dessa ord komma att »utplånas ur NRA:s ordbok».

Någon enighet synes ej heller råda därom, i vilken utsträckning resp. principer, i den bemärkelse som vanligen tillägges dem, tillämpas inom den amerikanska industrien. Enligt administrationen för allmänna arbeten är det praxis, att högt utbildad arbetskraft inom byggnadsyrket anskaffas genom arbetarnas lokala organisationer. Sekreteraren i »National Association of Manufacturers» beräknar däremot, att i två tredjedelar av landets större städer den övervägande delen av byggnadsverksamheten bedrives på basis av »open-shop»-principen. I ännu större utsträckning uppgiver han detta vara fallet i mindre städer.

IV. Provisoriska överenskommelsen om återintagning av arbetare.

Grundmotivet för överenskommelsen. Den intensiva kampanj, som mot slutet av juli 1933 sattes i gång för att få det provisoriska avtal, som går under namnet »Presidentens överenskommelse om återanställning» *(President's Reemployment Agreement)*, allmänt antaget inom industrien och affärslivet, inspirerades av ett flertal motiv. För att belysa dessa torde en kortfattad hänvisning till vissa grundtankar i det Rooseveltska återhämtningsprogrammet vara på sin plats.

Parallellt med syftet att genom ökningen av totala beloppet utgående löner höja konsumenternas köpkraft och därmed återställa en bättre jämvikt mellan produktionskapacitet och konsumtionsförmåga, löper, såsom i ett föregående sammanhang redan omnämnts, strävandet att stegra den allmänna prisnivån. Dessa bägge syftemål kunna synas vara motstridiga. Ty om man, såsom med återuppbyggnadslagen avses, strävar att öka den nominella köpkraften hos konsumenternas massa, motverkas detta av den reala köpkraftens minskning i mån av prisstegringen. Man tager med ena handen vad man giver med den andra.

Emellertid bör uppmärksammas, att prisstegringen icke förutsättes skola drabba varorna lika starkt på olika stadier av produktion och distribution. Engrospriser å jordbruksprodukter och industriella råvaror tänkas skola taga större del i stegringen än priser å halvfabrikat och ännu större del däri än detaljpriser å livsmedel och andra varor. Som följd härav och av andra omständigheter skulle levnadskostnaderna icke behöva undergå någon mot den allmänna prisstegringen svarande ökning och den reala köpkraften kunna höjas, i trots av prisstegringen. Så ter sig schematiskt uttryckt den pristeori, som utvecklats av bl. a. prof. George F. Warren vid Cornell University, vilken anses ha utövat stort inflytande på presidentens politik i hithörande frågor.

Ur annan synpunkt sett skulle den här skisserade tankegången kunna uttryckas sålunda, att den stegring av lönekostnader per produktenhet, som arbetstidens förkortning enligt återuppbyggnadslagen nödvändigtvis måste medföra, icke behöver leda till någon proportionell prisstegring för livsmedel i detaljhandeln eller för industriartiklar, vare sig engros eller (än mindre) i detalj. Ty i sistnämnda priser ingå även andra kostnadsfaktorer än arbetslönen, speciellt vad gäller distributionskostnaderna.

Med utgångspunkt från detta resonemang ansågs det vara av avgörande betydelse för uppnåendet av återuppbyggnadslagens syfte, att en prisutveckling efter här antydda linjer kunde fås till stånd. Ansträngningarna måste i sådant hänseende framför allt inrikta sig på att dels driva priserna å jordbruksprodukter och industriella råvaror i höjden, dels hålla en oundviklig stegring av detaljpriser och

levnadskostnader inom tillbörliga gränser. Å andra sidan var det givetvis en grundförutsättning för prisstegringsprogrammets genomförande, att köpkraftsökningen verkligen kom till stånd i erforderlig utsträckning, närmast för att absorbera den produktionsökning, som kunde väntas medfölja prisstegringen.

Vid mitten av sommaren syntes den önskade prisstegringen vara på god väg att realiseras och produktionen visade en stegring mellan mars och juni å 35 %. Men samtidigt kunde konstateras, att den totala utbetalda lönesumman inom industrien icke på långt när höll jämna steg härmed, i det att den under samma tid visade en stegring med endast 7 %. Arbetet med koders upprättande hade knappast hunnit påbörjas och den första koden (för bomullsindustrien) godkändes icke förrän den 9 juli, varför det stod klart, att en mera omfattande löneförhöjning icke skulle kunna genomföras på den ordinarie kodlagstiftningsvägen förrän efter åtskilligt dröjsmål. Den i tredje veckan av juli inträffade kraschen på fondbörs- och råvarumarknaderna syntes också ägnad att bekräfta de farhågor man hyste för att den bristande jämvikten mellan produktion och konsumtion skulle leda till ett bakslag inom industrien och skärpa krisen på arbetsmarknaden. Särskilt allvarligt var prisfallet på jordbrukets stapelprodukter, nämligen vete, fläsk och bomull, varigenom den förutsatta stegringen av jordbrukarnas köpkraft förbyttes i sin motsats. Härtill kommo andra bekymmer förorsakade av den i trots av prisfallet på engrosmarknaden för jordbruksprodukter och industriella råvaror fortgående stegringen i levnadskostnaderna, svårigheter för leverantörer att fullgöra kontrakt, som avslutats till förut gällande lägre priser, m. m.

Ur denna situation syntes erbjuda sig som enda utväg att med ett slag förverkliga den i återuppbyggnadslagen åsyftade arbetstidsförordningen i förening med lönens reglering uppåt, varigenom ett större antal arbetare omedelbart skulle kunna intagas i arbete, samtidigt som den totala lönesumman väsentligt ökades. Detta skulle ske genom att den stora massan av större och mindre företag inom industrien och affärslivet skyndsammast förmåddes acceptera en provisorisk överenskommelse av det slag, som avses i par. 4: a av återuppbyggnadslagen (kallad »President's Agreement»).

Överenskommelsens innehåll. Överenskommelsen bekantgjordes den 20 juli 1933 och hade sålunda utarbetats redan innan det väntade bakslaget på engrosmarknaden inträffade. I själva verket uppgavs från officiellt håll, att den framgått ur föregående veckolånga rådplägningar. De olika punkterna i överenskommelsen refereras här nedan jämte vissa officiella »uttolkningar» därav:

1) Arbete av barn under 16 år förbjudes med vissa undantag, nämligen för barn i åldern 14—16 år i annat arbete än industriell tillverkning, dock högst 3 timmar om dagen mellan kl. 7 f. m. och 7 e. m. samt förutsatt, att skolgången icke hindras därigenom.

2) Maximiarbetstid för kontors- och affärsanställda såvensom för trafikpersonal[1] skall vara 40 timmar i veckan, men affärstiden får icke nedsättas under 52 timmar i veckan, såvida icke kortare affärstid gällde före den 1 juli 1933.

Enligt officiella tolkningen innefattas följande kategorier av anställda under föreskrifterna i denna punkt: personal i rak- och frisérsalonger samt i skönhetsinstitut, diskpersonal, chaufförer och kuskar, hisspersonal, vakter, bärare, restaurangpersonal, personal vid bensinstationer och tillfällig hjälp i hemmen.

Affärstiden må nedsättas under föreskrivna minimum, om detta förfarande överensstämmer med praxis under mindre bråd säsong och icke medför reduktion av personalens lön, per vecka räknat.

Någon maximal affärstid föreskrives icke.

[1] Järnvägarna omfattas dock icke av avtalet.

3) Maximiarbetstid för fabriksarbetare och hantverkare skall vara 35 timmar i veckan och 8 timmar om dagen med rätt att arbeta upp till 40 timmar i veckan under sex veckor av den tid överenskommelsen gäller.

4) Maximitidsföreskrifterna skola *icke* tillämpas å

företag sysselsättande mindre än 3 anställda i samhällen med mindre än 2 500 invånare, som icke utgöra delar av större industricentra;[1]

apotekare och anställda med högre utbildning (professional persons employed in their profession);

personal i ledande ställning med mer än 35 dollars i veckan;

personal sysselsatt med arbete, som icke tål uppskov, inkl. reparationsarbete;

fackutbildad personal vid kontinuerlig drift, där arbetstidsinskränkningen oundvikligt skulle medföra produktionsminskning.

För övertiden skall betalas minst 33 1/3 % tillägg.

Enligt officiella uttolkningen fordras, för att en person i ledande ställning med mer än 35 dollars i veckan skall kunna undantagas från maximitidsföreskriften, endast att han huvudsakligen, men icke nödvändigtvis uteslutande utövar ledande funktion.

Vidare har bestämts, att till anställda med högre utbildning skola räknas journalister, sjuksköterskor, sjukhusassistenter m. fl.

5) Minimilön för kontors- och affärsanställda skall vara 15 dollars i veckan i städer med mer än 500 000 invånare och (inom detaljhandeln konkurrerande) förorter till dessa städer samt lägre belopp allt efter stadens storlek; i samhällen med mindre än 2 500 invånare skall veckolönen höjas med 20 %, dock ej nödvändigt över 12 dollars.

Minimilöneföreskrifterna äga, enligt den officiella uttolkningen, icke tillämpning å lärlingar, som den 1 augusti 1933 voro anställda medelst kontrakt; som lärling anses icke den, som genomgått lärlingsutbildning inom vederbörande industri.

6) Minimilön för fabriksarbetare och hantverkare skall vara 40 cents i timmen, om icke lönen var lägre den 15 juli 1929, i vilket fall den lägre lönen skall gälla, såvida den icke understiger 30 cents. Dess minima skola gälla som garanterad timlön vid ackordsarbete.

7) Förutvarande lönesatser (vare sig per timme, dag, vecka eller annan tid), som överstiga angivna minima, få ej nedsättas, även om arbetstiden förkortas på grund av överenskommelsen. I stället skall lönen i dylikt fall ökas på grundval av en »rättvis reglering av lönesatserna», gällande detta, enligt officiella uttolkningen, endast timlönesatser. Regleringen behöver icke leda till att den gamla löneinkomsten, per vecka räknat, bibehålles, särskilt icke i de fall, då arbetstiden förut varit abnormt lång på grund av säsong- och andra särskilda förhållanden, eller då timlönen kort tid förut höjts.

En »rättvis» reglering av timlönen på sådan grund erbjuder givetvis högst avsevärda svårigheter och några fasta regler ha icke kunnat uppställas. Såsom lämplig grundval för regleringen har emellertid hänvisats till veckoförtjänsten efter förut gällande timlön vid normal arbetstillgång inom vederbörande industri. Såsom andra faktorer, lämpliga att tagas med i beräkningen, angivas: timlönens storlek jämförd med genomsnittliga timlönen inom industrien ifråga, konkurrens från andra arbetsgivares eller andra näringsgrenars sida; förekomsten av en sedan länge etablerad lönedifferens.

Har arbetsgivaren ingått kollektivavtal med en arbetarorganisation och möter svårigheter att få den avtalade lönesatsen omreglerad på basis av kortare arbetstid, kan arbetsgivaren hos NRA göra ansökan om undantag från överenskommelsen med anlitande av samma procedur, som gäller vid ansökan om suspension från viss föreskrift på grund av att en »svår och oundviklig börda» pålägges genom överenskommelsen (se nedan p. 14).

8) Någon förevändning får icke tillgripas för att »gäcka överenskommelsens anda och mening», vilken bl. a. är att öka sysselsättningen genom en universell pakt (covenant),

[1] Om senare medgiven befrielse helt och hållet från överenskommelsen för företag å mindre orter, sysselsättande mindre än 6 anställda, se efterföljande.

undanröja hindren för handelsutbytet samt att förkorta arbetstiden och höja lönerna för den kortare arbetsveckan till den nivå, som fordras för uppehället.

9) Intet varupris får höjas utöver det, som gällde den 1 juli 1933, mer än som erfordras på grund av ökade produktions-, ersättnings- och fakturakostnader samt skatter och andra utgifter i samband med jordbrukshjälpen. Vid dylika prisförhöjningar skall vederbörlig hänsyn tagas till sannolik ökning av omsättningen, och uppskörtning av allmänheten skall undvikas.

Är det den 1 juli 1933 gällande priset att anse som abnormt lågt (distress price), får enligt officiella uttolkningen det vid sagda tid beräknade verkliga kostnadspriset läggas till grund för den medgivna prisförhöjningen.

10) Vederbörande förbinder sig att stödja och gynna firmor, som likaledes undertecknat överenskommelsen och inregistrerats som medlemmar av NRA; samt

11) Att verka för upprättande av kod för vederbörande näringsgren. Förslag härtill borde insändas snarast möjligt och senast den 1 september 1933.

12) Då kontrakt före den 16 juni 1933 slutits om inköp till visst pris av vara att levereras under överenskommelsens giltighetstid, förpliktar sig vederbörande att vidtaga lämplig justering av priset för mötande av kostnadsökning, förorsakad av överenskommelsen eller av fastställd kod.

13) Överenskommelsen upphör att gälla, då kod fastställts för vederbörande näringsgren eller, efter NRA:s beprövande, då förslag till kod ingivits och bestämmelse däri införts i överenskommelsen att gälla i stället för dess föreskrifter.

Enligt officiella uttolkningen förväntas det, att alla arbetsgivare, som icke omfattas av redan godkända koder, underteckna överenskommelsen, varefter substitution av kodreglerna äger rum, i den mån sådana fastställas eller NRA, i avvaktan på fastställelse, fattar beslut om deras införande i överenskommelsen.

14) Var och en, som önskar deltaga i överenskommelsen, men gör gällande, att viss föreskrift däri på grund av särskilda omständigheter pålägger honom en »svår och oundviklig börda» (great and unavoidable hardship), kan bliva delaktig av överenskommelsen genom att underteckna densamma och bringa den i verkställighet samt därefter ansöka om suspension av föreskriften i fråga i avvaktan på en summarisk undersökning av NRA, förutsatt att han samtycker till att foga sig i det beslut, som framgår ur undersökningen.

Enligt den officiella uttolkningen avses med dessa föreskrifter icke att medgiva undantag för arbetsgivare gruppvis utan endast för individuella företagare.

Slutligen förklaras överenskommelsen vara ingången i kraft av par. 4:a i lagen om industriell återuppbyggnad och underställd de villkor, som gälla enligt par. 7:a (organisations- och förhandlingsrätt för arbetarna) och 10:b (rätt för presidenten att ändra enligt lagen utfärdad förordning m. m.)

Överenskommelsens omfattning. Den provisoriska överenskommelsen avser icke att omfatta: 1) fria yrken; 2) i allmän tjänst anställda; 3) jordbruksarbetare; 4) hembiträden; 5) handelsagenter, såvida de icke äro anställda mot viss grundlön eller garanterad ersättning. Enligt uppgift, meddelad av vederbörande avdelning inom centraladministrationen, omfattas icke heller järnvägspersonal eller gruvarbetare av överenskommelsen. Detta utgör dock icke hinder för utomstående att ansluta sig, utan tvärtom förklaras detta vara önskvärt i de fall, då anställningsförhållandena äro jämförliga med de inom industrien och affärslivet rådande, gällande detta exempelvis sjukhus, undervisningsanstalter och andra institutioner av allmännyttig karaktär. Även jordbrukare äro oförhindrade att underteckna överenskommelsen, likaså självständiga yrkesutövare, som icke använda sig av lejd arbetskraft.

Enligt en annan undantagsbestämmelse kan arbetslönen nedsättas under fastställt minimum och arbetstiden förlängas utöver maximum för äldre personer med nedsatt arbetsförmåga, i fysiskt och psykiskt avseende defekta m. fl., såvida arbets-

givaren erhåller tillstånd därtill av vederbörande statliga tillsynsmyndighet (State labor commission).

Slutligen har, genom en av unionens president den 21 oktober 1933 utfärdad förordning, *allmänt undantag från överenskommelsen medgivits smärre företag inom den lokala detaljhandeln och industrien (högst 5 anställda) i samhällen med mindre än 2 500 invånare,* gällande detta dock icke de större städernas förorter. I samband härmed ha de smärre företagen även lösts från »icke frivilligt åtagna förpliktelser» enligt *godkända koder,* varigenom kodlagstiftningens ursprungliga karaktär av allmänt gällande norm inom vederbörande näringsgren (standard of fair competition) i icke ringa utsträckning modifierats.

Att en oskäligt tung börda kunde komma att läggas på den mindre företagsamheten, särskilt genom de rigorösa föreskrifterna i den provisoriska överenskommelsen, har icke varit oförutsett inom den högsta ledningen av NRA. Klagomål över missbruk och illojal tillämpning av överenskommelsen uppgivas i veckotidningen »The Nation» ha inströmmat i hundratusental och arbetet med siktning och prövning av denna massa har uppenbarligen hotat att växa administrationen över huvudet.

Villkor för erhållande av »Blå Örnens» emblem. Den 27 juli 1933 utsändes från Washington med posten skrivelser ställda »till varje arbetsgivare» med åtföljande exemplar av texten till överenskommelsen och uppmaning att återsända densamma, vederbörligen undertecknad. Det framhölls i skrivelsen, att om föreskrifterna i överenskommelsen skulle visa sig vara alltför betungande för någon grupp av arbetsgivare, detta kunde avhjälpas genom att skyndsamt ingiva förslag till upprättande av kod. Överenskommelsen var avfattad att gälla endast till årets slut.

Efter att ha underskrivit överenskommelsen och bragt den i verkställighet kunde arbetsgivaren mot avgivande av särskild förbindelse (certificate of compliance) å posten inlösa det emblem med »Blå Örnens» bild, som berättigade honom till medlemskap i NRA-organisationen.

Betänker man, att de uppställda villkoren för anslutning voro åtskilligt strängare än de regler, som kunde tänkas genomförda på kodlagstiftningens väg, måste hänvändelsen till arbetsgivarna i hela landet betecknas som ett ganska vågat experiment. Möjligheten för arbetsgivarna att erhålla lättnader var visserligen lämnad öppen, men därmed avsågs endast enstaka undantagsfall (p. 14 i överenskommelsen), varjämte det förutsattes, att överenskommelsen först undertecknades och att sedan, efter inhämtat samtycke av vederbörande yrkesförening eller handelskammare, ansökan om rättelse ingavs till NRA. I avvaktan på beslutet kunde klaganden mot interimsförbindelse förskaffa sig ett emblem att förses med överskriften »provisoriskt», men vid avslag å ansökningen skulle överenskommelsen till alla delar oförändrad träda i kraft. Från förpliktelsen kunde arbetsgivaren icke befria sig genom att av eget initiativ återställa emblemet, utan löpte han städse risk att inför vederbörande kontrollinstanser ställas till ansvar för överträdelse.

Att metoder sådana som de nu beskrivna kommo till användning får väl huvudsakligen förklaras därmed, att man till varje pris ville driva på förberedelsearbetet för kodlagstiftningen. Därför tilläts det också, såsom förut framhållits (p. 13 av överenskommelsen), att ersätta överenskommelsens föreskrifter om arbetstid och arbetslön med ingivet och ännu icke slutbehandlat förslag till kodregler, förutsatt att förslaget av NRA befanns svara mot överenskommelsens »andemening». Denna utväg anlitades också av många under den tid fram till slutet av september, då ansökan härom fick ingivas — detta i trots av de icke alldeles säkra utsikterna för att de »substituerade» kodreglerna skulle definitivt godkännas.

Likaså kunde i kollektivavtal meddelade föreskrifter om längre arbetstid införas i överenskommelsen, därest uppgörelse icke kunde träffas med vederbörande arbe-

tarorganisation om en »rättvis» reglering av lönen på basis av den i överenskommelsen stipulerade arbetstiden. Samma regler gällde för behandlingen av dylika fall som för ansökningar om lättnader enligt p. 14.

Kampanjen för överenskommelsens genomdrivande. Den våldsamma kampanj, som under augusti igångsattes från Washington för att med lock och pock få arbetsgivarna att ingå en gemensamhetspakt (»copartnership») med landets högsta myndighet, har förliknats vid värvningskampanjen under världskriget. I fråga om kampanjens våldsamhet är det möjligt, om också icke sannolikt, att jämförelsen håller streck, likaså i fråga om det uppgivna motivets patriotiska syftning. En väsentlig skillnad råder dock mellan beskaffenheten av de offer, som vid dessa bägge tillfällen krävts i landets gemensamma intresse. I det ena fallet gällde offret säkerheten till liv och lem, i det andra fallet den ekonomiska vinstchansen under en till synes uppåtgående konjunktur. Det verkliga, från officiellt håll högljutt proklamerade syftet med »Emergency Reemployment Drive» var icke annat än att förmå arbetsgivarna avstå från en prisstegring, som kunde befaras neutralisera verkningarna av den — genom arbetets spridning på flera händer utan proportionell löneminskning — nominellt stegrade köpkraften.

Huruvida den nationalekonomiska innebörden av detta motiv stått klart för den stora mängden av arbetsgivare må lämnas därhän. Uppenbart är i varje fall, att det behövdes den kraftigaste övertalning för att få dem underkasta sig en särskilt för smärre företag kännbar kostnadsstegring, i oviss förhoppning att efter hand kompenseras med en på grund av köpkraftsstegringen ökad omsättning. I jämförelse härmed erbjuder kodlagstiftningen den påtagliga fördelen, att kompensation säkerställes under form av förbud mot illojal konkurrens och att tillsynen över förbudets efterlevnad lägges i händerna på ett organ, som till övervägande del sammansättes av industriens egna representanter. Härtill kommer också, att kodreglerna grunda sig på förslag utgångna från resp. industrier och i allmänhet ställa mindre krav på dessa ifråga om arbetstidsförkortning och löneförhöjning.

Den för mången kritiker överraskande stora framgång, som uppnåddes av propagandan för »The President's Reemployment Agreement», får givetvis icke minst tillskrivas den överlägsna teknik, som kom till användning och som direkt kopierats på värvningsmetoderna från krigstiden. I anslutning till NRA och dess lokala organ[1] upprättades en hela landet omfattande organisation med följande be-

[1] Organisationen av NRA är f. n. inrättad på följande sätt. Vid sidan av chefen står en rådgivande styrelse *(National Industrial Recovery Board)*, bestående av handelsministern som ordförande samt vidare generalprokuratorn, inrikes-, jordbruks- och arbetsministrarna, ordföranden i »Federal Trade Commission» och budgetdirektören. Arbetsgivarnas, arbetarnas och konsumenternas intressen företrädas i högsta ledningen av ett industriråd *(Industrial Advisory Board)* med Mr Walter C. Teagle som ordförande, ett arbetsråd *(Labor Advisory Board)* med Dr Leo Wolman som ordförande samt ett konsumentråd *(Consumer Advisory Board)* med Mrs C. C. Rumsey som ordförande. Medlemmarna tillsättas av handels-, resp. arbetsministern och chefen för NRA samt förutsättes vara eniga om fattade beslut.

Chefen biträdes av ett par högre funktionärer (Assistant Administrators) och under honom sortera ett 30-tal souschefer (Deputy Administrators) och divisionschefer.

En mera fristående plats inom centraladministrationen intages av den förut omnämnda, under ordförandeskap av senator Robert F. Wagner upprättade centrala skiljenämnden *(National Labor Board)* med därtill anslutna distrikts- och lokalnämnder. (Se sid. 771.)

För vart och ett av de 26 distrikt, i vilka landet är indelat för frågor rörande interstatlig handel, finnes en styrelse *(District Recovery Board)* av sju oavlönade medlemmar, som tillsättas av presidenten och som skola intaga en framskjuten plats inom resp. industrien, detaljhandeln, engroshandeln, bankverksamheten, jordbruket, arbetarrörelsen och sociala välfärdsinstitutioner.

Likaså finnes för varje delstat en styrelse *(State Recovery Board)* av nio oavlönade medlemmar, utsedda av presidenten och företrädande industriens, handelns, arbetarnas och medborgarnas allmänna intressen inom staten. Vid styrelsens sida står ett råd *(State*

ståndsdelar. För varje delstat utnämndes av guvernören en manlig och en kvinnlig ordförande, vilka med sig adjungerade representanter för de största städerna ävensom chefen för arbetsdepartementet (State commissioner). Dessa hade att organisera och leda propagandaarbetet i de olika städerna. I var av landets 12 000 städer och stadssamhällen bildades på general Johnsons egen tillskyndan en kommitté av representanter för allmännyttiga föreningar, yrkesföreningar, fackliga organisationer, rotaryklubbar o. s. v. med uppgift att efter rent militära linjer organisera det egentliga fältarbetet. I spetsen ställdes en »general» med en kvinnlig »generallöjtnant» vid sin sida. Generalen utsåg tre »överstar», var med sin särskilda verksamhetssfär, nämligen 1) husagitation under kampanjens sista vecka, inräkning av de arbetslösa och prövning av deras lämplighet för visst yrke samt förmedling av anställningar; 2) publicitets- och upplysningsverksamhet, uppbåd av skribenter, annons- och annan reklam, för vilka ändamål material ställdes till förfogande från Washington; 3) informationsverksamhet för mötestalare och utbildning av dylika, mötesarrangemang m. m. Under det förstnämnda överstekommandot sorterade befälhavare av olika grader efter militär rangskala samt det på lag uppdelade manskapet (team members).

För talarna var väl sörjt i det att handböcker funnos att tillgå, innehållande, utom råd och anvisningar, grundlinjer och t. o. m. hela texter till anföranden, avsedda att verka »inspirerande» eller lämpade efter speciella åhörarkretsar, såsom affärsfolk, kvinnopublik, religiösa kretsar o. s. v.

Agitationen pågick i allt hetsigare tempo och under utvecklande av allt större apparat för att kulminera i demonstrationer, parader och festskådespel under veckan den 27 augusti—3 september 1933 med den därpå följande »Arbetets Dag» såsom slutpunkt.

På olika sätt sökte man öva påtryckning på tredskande arbetsgivare. General Johnson tillät sig i ett anförande i St. Louis den 13 augusti att beteckna vägrarna som »marodörer» (chiseling fringe), ett uttryck som han dock senare sökte förmildra verkan av genom att som löst prat beteckna allt tal om bojkott, skrämsel och våld. Likväl igångsattes i början av september en »Consumers' Drive», som gick ut på att erhålla största möjliga antal underskrifter å en skriftlig förbindelse av följande lydelse: »Jag vill medverka till återintagning av arbetare genom att stödja och gynna arbetsgivare och arbetare, som äro medlemmar av NRA»; i utbyte kunde erhållas ett särskilt emblem för konsumenter. Förbindelserna distribuerades i New York genom skolorna, och uppgives av vederbörande lokalchef för NRA, att från i det närmaste samtliga adressater (97 %) underskrift erhållits.

Efter allt detta startades i andra veckan av oktober en »Buy Now»-kampanj (Köp nu!), som dock förklarligt nog synes ha rönt mindre uppmärksamhet från allmänhetens sida.

Resultatet av kampanjen uppgavs den 18 oktober vara, att överenskommelsen undertecknats av 2 228 204 arbetsgivare med 14 326 460 anställda.

Kontrollnämnder (Boards of Compliance). Den synnerligen grannlaga och betungande uppgiften att i orterna övervaka tillämpningen av den provisoriska överenskommelsen har lagts i händerna på särskilda kontrollnämnder *(NRA Compliance Boards)*, för vilka instruktioner utfärdades den 12 september 1933.

Recovery Council), vari medlemskap ex officio tillkommer ordförande i varje yrkesförening, arbetarorganisation, allmännyttig förening m. m. inom staten.

I städer och andra samhällen finnas särskilda organisationer med växlande sammansättning och uppgifter och som numera torde i stor utsträckning ha inriktat sig på tillsyn av den provisoriska överenskommelsens efterlevnad. I New York består organisationen av en »Administrator» (f. n. Mr Grover A. Whalen) med under honom sorterande tre avdelningar för resp. tillsyn, publicitet och arbetarfrågor, den sistnämnda sorterande under den nyss omnämnda centrala skiljenämnden.

Nämnderna utses av valkorporationer bestående av lokala representanter för handeln, industrien, arbetarna och konsumenterna samt bestå av sju oavlönade medlemmar, av vilka sex representera resp. 1) industriens arbetsgivare, 2) arbetsgivare inom gross- eller detaljhandeln, 3) industriarbetare, 4) kontors- och affärsanställda, 5) konsumenterna (företrädesvis en kvinna), samt 6) den juridiska sakkunskapen. Dessa sex medlemmar utse ordförande i nämnden.

Nämndernas uppgift är närmast att stå vederbörande till tjänst med upplysningar rörande överenskommelsens innebörd och dess förpliktande karaktär samt att söka på upplysningens, förlikningens och medlingens väg få till stånd uppgörelse i tvister av följande slag:

a) klagomål över bristande efterlevnad av överenskommelsen;

b) ansökningar om lättnader enligt p. 14 av överenskommelsen (på grund av »svår och oundviklig börda»);

c) ansökningar om tillstånd till längre arbetstid enligt kollektivavtal (se ovan sid. 775).

Nämnderna ha icke att befatta sig med klagomål eller tvister rörande tillämpningen av godkända koder, för vilket ändamål ju särskilda föranstaltningar träffats i samband med kodlagstiftningen. Icke heller skall nämnden, enligt en den 23 september 1933 utfärdad kommuniké, taga någon befattning med arbetstvister, vilka i stället handläggas av den förut omnämnda centrala skiljenämnden (National Labor Board) och dess lokala organ.

Nämnden äger fatta vissa beslut i anledning av inkomna klagomål[1] eller eljest, men den är icke i besittning av någon tvångsmakt. I yttersta fall sträcker sig dess befogenhet endast till att förorda, att »Blå Örnens» emblem fråntages den felande arbetsgivaren.

Den procedur, som tillämpas vid behandling av klagomål, har heller icke karaktären av vanliga domstolsförhandlingar. Arbetsgivaren är sålunda icke skyldig att efterkomma kallelse att inställa sig, ej heller är han tvungen att besvara nämndens frågor. Nämnden har ingen befogenhet att framtvinga vittnesförhör eller undersökning av räkenskaper och handlingar.

Samtidigt gäller emellertid, att vägran att besvara framställd fråga skall anses »strida mot överenskommelsens anda», därest av svaret skulle bero, huruvida överträdelse skall anses föreligga; sådan vägran annoteras därför av nämnden i dess rapport till NRA.

Beslut i anledning av klagomål fattas med enkel majoritet. Finner nämnden, att klagomålet saknar grund, erhåller arbetsgivaren ett bevis å frikännandet (Letter of Compliance), som han kan anslå jämsides med »Blå Örnens» emblem; därvid stannar det, och rätt att överklaga beslutet synes icke existera enligt nyss omnämnda instruktioner. Befinnes arbetsgivaren skyldig, uppmanas han vidtaga rättelse, och i händelse av vägran från hans sida skall nämnden insända handlingarna i målet till vederbörande distriktsstyrelse av NRA jämte förslag, att emblemet fråntages arbetsgivaren genom vederbörande unionsmyndighets försorg; är nämnden icke enig om beslutet, bifogas förslag från minoritetens sida jämte motivering.

Vad beträffar ansökan om lättnader enligt p. 14 av överenskommelsen (arbetstid, arbetelön och prisreglering), kan nämnden fatta enhälligt beslut om bifall eller avslag å ansökningen, dock med rätt för vederbörande distriktsstyrelse att upphäva beslutet. Uppnås icke enhällighet, går saken vidare till distriktsstyrelsen, men i kraft av ett majoritetsbeslut om bifall kan sökanden tillsvidare använda sig av emblemet med tillägg av överskriften »provisoriskt».

Beslut har, såsom i föregående sammanhang anmärkts, endast avseende å individuella fall, men däremot icke å undantag för grupper av arbetsgivare.

[1] Anmärkningsvärt är, att även anonyma klagomål upptagas.

Vad slutligen beträffar ansökningar om längre arbetstid på grund av kollektivavtal, skall nämnden förvissa sig om att försök gjorts att få uppgörelse till stånd om »rättvis» reglering av timlönen på basis av överenskommelsen; i annat fall avslås ansökningen. Likaså skall nämnden söka utröna, om ett försök föreligger att kringgå överenskommelsen; såsom grund för avslag gäller ock, att kollektivavtalet ingåtts efter överenskommelsens undertecknande, ävensom bestämmelse i avtalet, att det kan ändras eller hävas av arbetsgivaren ensam.

Finnas utsikter till medling, skall nämnden försöka sådan; även om den icke lyckas eller om den anses utsiktslös, kan arbetsgivaren av nämnden erhålla tillstånd att fortfarande betjäna sig av gällande avtal i stället för överenskommelsen.

Anser nämnden ett nytt medlingsförsök böra göras, skall den hänskjuta saken till centrala skiljenämnden (National Labor Board) i Washington.

Även om ansökningen avslås på grund av arbetsgivarens bristande förhandlingsvillighet eller därför, att kollektivavtalet ingåtts efter överenskommelsens undertecknande eller i syfte att kringgå densamma, kan arbetsgivaren förvärva sig rätt till emblem genom att förkorta arbetstiden till det i överenskommelsen föreskrivna maximum och låta löneinkomsten per vecka vara oförändrad.

Nämndernas verksamhet är icke strängt begränsad till de ovan angivna uppgifterna. Av senare utfärdade instruktioner, speciellt instruktioner av den 9 oktober 1933 framgår, att nämnderna skola lämna sitt biträde i propagandaarbetet för överenskommelsen och upplysa motsträviga om, på vad sätt anslutning kan erhållas, samt om de möjligheter, som erbjuda sig att erhålla lättnader. De skola också på lämpligt sätt bringa till arbetsgivarnas kännedom, att dessa icke kunna undandraga sig sina förpliktelser genom att återställa »Blå Örnens» emblem, utan att de i dylikt fall utsätta sig för risken av klagomål, med tillämpning av samma procedur, som ovan beskrivits; om ytterligare påföljder iakttages dock tystnad. Även fästes nämndernas uppmärksamhet å försök att framtvinga lokala överenskommelser av utpräglat monopolistisk karaktär, rörande prisreglering, affärers stängningstider m. m. Dessa överenskommelser förklaras falla helt utanför krislagstiftningen och i vissa hänseenden vara stridande mot dess syfte, varför kontrollnämnderna icke böra stödja dem.

Enligt vid mitten av oktober lämnad uppgift från NRA skall i det alldeles övervägande antalet fall av klagomål (95 %) uppgörelse på samförståndets väg ha kunnat träffas genom kontrollnämnderna.

Internationella arbetsorganisationen.

Publikation från internationella arbetsbyrån.

Rooseveltplanen.

National Recovery Measures in the United States. (Studies and Reports, Series B, No. 19.) 1933. 224 sid. Pris 3 s. 6 d.

Internationella arbetsbyrån i Genève har nu utarbetat och publicerat, t. v. på engelska och franska, en praktiskt taget fullständig samling av de författningar, vilka bilda grundvalen för det ekonomiska och sociala återhämtnings- och uppbyggnadsprogram, som på presidenten Roosevelts initiativ i somras beslöts av Förenta staternas kongress och vars utveckling med spänd uppmärksamhet följes av såväl regeringar som arbetsgivar- och arbetarorganisationer, vetenskapliga institutioner etc. i alla länder.

Studiet av den amerikanska krislagstiftningen, vilken i vissa delar, genom sin omfattning och sin djupt ingripande art, innebär ett i moderna västerländska nationers histo-

ria enastående försök till reglering av hela näringslivet, kräver tillgång till talrika lagtexter och författningar av olika slag, som det hittills icke alltid varit så lätt att anskaffa. Avsikten med den volym, som internationella arbetsbyrån nu utgivit, är att göra det möjligt för var och en, som vill ägna dessa spörsmål mera allvarlig uppmärksamhet, att genom studiet av de viktigaste originaldokumenten verkligen sätta sig in i och förstå den amerikanska regeringens aktion. Studiet av texterna underlättas genom en rad av diagram, som ge en åskådlig bild av de huvudsakliga bestämmelserna i de två viktigaste lagkomplexen »National Industrial Recovery Act» (NRA) och jordbrukslagen »Agricultural Adjustment Act and Emergency Farm Mortgage Act».

Förutom de två nämnda stora lagarna återgivas också in extenso »Emergency Railroad Transportation Act» (Title I), som avser att upphjälpa transportväsendet, »Federal Emergency Relief Act», som bemyndigar »Reconstruction Finance Corporation» att utbetala ett belopp av intill 500 milj. dollars för hjälp åt arbetslösa och att utge nya sedlar och obligationer i motsvarande mängd, »Unemployed Relief Act», som åsyftar arbetslöshetens direkta bekämpande genom utförande av allmänna arbeten etc., samt »National Employment Service Act», som tar sikte på arbetsförmedlingens organisation, vilken skall omhänderhavas av en nyupprättad byrå inom det federala arbetsdepartementet.

För vissa andra lagar och författningar, som icke så direkt gälla industriella eller arbetarfrågor, har byrån nöjt sig med att lämna en resumé av innehållet.

Den senare delen av internationella arbetsbyråns nu utgivna rapport återger texten till presidentens jämlikt art. 4 i NRA stadfästa »Reemployment Agreement» eller s. k. Blanket Code, som varje företagsledare anmodas att antaga, så länge icke specialöverenskommelse om »regler för lojal konkurrens» — codes of fair competition — för respektive industrier blivit fastställda, dock längst till utgången av innevarande år.

Efter en redogörelse för de modifikationer, som denna »Blanket Code» undergått för vissa grenar av detaljhandeln, återges i arbetsbyrårapporten ett urval, i kronologisk ordning, av de »codes of fair competition», som antagits jämlikt NRA, samt slutligen av förteckning av alla de koder, som Förenta staternas president godkänt, upp till 20 september 1933.

Internationella arbetsbyrån har för avsikt att senare publicera en andra volym belysande den senare utvecklingen och eventuella förändringen i den amerikanska krislagstiftningen. Det kan i detta sammanhang nämnas, att byråns direktör mr H. B. Butler, åtföljd av ett par av byråns ekonomiska experter, f. n. befinner sig på en studieresa i U. S. A.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1933. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av oktober till 164 747. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (Minskn.)
Jordbruk	13 580	+ 2 211
Skogshushållning	18 274	— 1 108
Gruvdrift och malmförädling	7 378	+ 209
Jord-, sten- och glasindustri	12 523	+ 838
Metall- och maskinindustri	12 858	+ 1 716
Trävaruindustri	12 129	+ 743
Byggnadsverksamhet	12 245	+ 2 202
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	807	+ 182
Textilindustri	813	+ 72
Beklädnadsindustri	1 170	— 95
Närings- o. njutningsmedelsind.	1 646	+ 120
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	682	+ 6
Trämasse- och pappersindustri	2 655	+ 19
Grafisk industri	450	+ 43
Industri och hantverk, ej spec.	2 963	+ 256
Sjöfart och fiske	2 586	+ 554
Handel och samfärdsel m. m	11 530	+ 1 355
Husligt arbete	309	+ 47
Arbete, ej hänf. till annan grupp	50 149	+ 3 879
Summa	**164 747**	**+ 18 249**

Antalet arbetslösa, som i en eller annan form erhöllo hjälp av stat eller kommun, utgjorde som följer:

Sysselsatta i reservarbeten	statliga	20 676	Med kontant understöd	statligt 47 198
	statskommunala	14 564		kommunalt 8 746
	kommunala	11 559		Summa **102 743**

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under oktober till 7 miljoner kronor och under årets tio första månader till sammanlagt 60 miljoner kronor.

— Föreningsväsen —

Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1932 års ingång. Internationella arbetsbyrån har i sin under innevarande år utgivna årsbok för 1932 (I. L. O. Year-Book 1932) publicerat en sammanställning av tillgängliga uppgifter rörande antalet organiserade arbetare i olika länder med fördelning på olika organisationsriktningar, efter ungefär samma grunder som i den av internationella fackliga centralen uppgjorda statistik, vilken tidigare återgivits i denna tidskrift (årg. 1930, sid. 554). Såsom efterföljande tabell utvisar, fördelas fackorganisationerna i fem olika grupper: fria, konfessionella, syndikalistiska, kommunistiska samt organisationer utan särskilt angiven orientering. Under beteckningen »fria» organisationer sammanfattas de till fackföreningsinternationalen anslutna landsorganisationerna jämte en del sådana förbund och sammanslutningar, som formellt icke tillhöra internationalen, men i fråga om organisationsform och politisk orientering dock kunna anses representera samma riktning som internationalen. Hit hänföras sålunda t. ex. de norska och japanska landsorganisationerna samt en del fristående fackförbund — inom vårt land bl. a. lokomotivmannaförbundet — vilka av en eller annan anledning icke vunnit anslutning till resp. landsorganisationer. Gränsen mellan dessa organisationer och de, som redovisas under rubriken »andra organisationer», är i många fall svår att uppdraga, och vissa organisationer — t. ex. de amerikanska och mexikanska landsorganisationerna — ha under olika år hänförts än till den ena, än till den andra gruppen, allt efter som desamma i sin politik närmat eller avlägsnat sig från internationalen.

Medan sammanlagda medlemsantalet i de s. k. fria organisationerna enligt arbetsbyråns beräkning vid 1932 års början uppgick till 15·1 miljoner, redovisade fackföreningsinternationalen vid ungefär samma tidpunkt, eller närmare bestämt den 31 december 1931, inalles 13·7 miljoner anslutna arbetare, fördelade på olika länder, såsom första kolumnen i tabellen å sid. 784 utvisar. En jämförelse mellan internationalens och arbetsbyråns siffror visar, att man i flertalet fall räknat med samma medlemsuppgifter, men för vissa länder föreligga dock betydande differenser, som icke kunna förklaras därmed, att arbetsbyrån, såsom ovan nämnts, bland de fria organisationerna inräknat även vissa icke till internationalen anslutna förbund. Särskilt påfallande är differensen i fråga om den franska landsorganisationen (C. G. T.), vars medlemsantal av arbetsbyrån beräknats c:a 50 % högre än i internationalens statistik. Såsom närmare påvisats i en uti tidskriften Fackföreningsrörelsen nyligen ($^{27}/_{11}$ 1933) publicerad uppsats om »Konsolideringen av den franska fackföreningsrörelsen», är den av arbetsbyrån anförda siffran säkerligen alltför hög, enär vid denna beräkning tillbörlig hänsyn icke tagits till huruvida de redovisade medlemmarna verkligen erlagt avgifter till C. G. T. Å andra sidan ha för en del landsorganisationer i internationalens statistik upptagits högre medlemsantal än i arbetsbyråns (Lettland, Luxemburg, Spanien, Argentina och Palestina). Möjligt är, att skillnaden åtminstone i vissa fall beror därpå, att siffrorna i ena fallet hänföra sig till den 31 december 1931, i andra fallet till den 1 januari 1932.

Jämför man de nu föreliggande siffrorna med den förut publicerade statistiken för den 1 januari 1929, finner man, att sammanlagda antalet redovisade arbetare under den mellanliggande treårsperioden ökats från 44·2 till 46·5 miljoner. Stegringen faller i främ-

ANTALET FACKLIGT ORGANISERADE ARBETARE VID 1932 ÅRS INGÅNG.

	Antal medlemmar i fackföreningsinternationalen	Hela antalet organiserade arbetare den 1 januari 1932						Antal organiserade arbetare d. 1 jan. 1929
		Fria organisationer	Konfessionella org.	Syndikalistiska org.	Kommunistiska org.	Andra organisationer	Summa	
Inom Europa.								
Belgien . . .	559 910	565 710	238 799	—	—	—	804 509	724 408
Bulgarien . .	1 803	2 110	—	—	—	—	2 110	31 450
Danmark . . .	269 522	336 664	—	—	—	—	336 664	311 052
Estland . . .	5 522	7 622	—	—	—	14 000	21 622	13 336
Finland . . .	19 568	19 940	—	—	—	—	19 940	90 321
Frankrike . .	592 778	890 300	102 000	2 000	250 000	—	1 244 300	1 200 600
Grekland . . .	30 000	72 000	—	—	—	—	72 000	82 775
Irland	—	—	—	—	—	146 361	146 361	108 636
Italien	—	—	—	—	—	3 646 928	3 646 928	3 000 000
Jugoslavien .	81 150	41 822	3 032	—	—	—	44 854	60 044
Lettland . . .	24 208	23 804	—	—	—	—	23 804	37 388
Litauen . . .	573	1 200	—	—	—	—	1 200	.
Luxemburg . .	15 377	11 887	6 161	—	—	—	18 048	17 668
Memel	936	936	—	—	—	—	936	2 914
Nederländerna	319 994	319 994	331 799	2 300	—	70 360	724 453	561 037
Norge	—	144 595	—	—	—	—	144 595	107 982
Polen	215 879	225 879	306 445	—	—	213 872	746 196	512 317
Portugal . . .	—	8 830	—	—	—	—	8 830	20 000
Rumänien . .	30 141	30 483	—	—	—	—	30 483	41 421
Ryssland . . .	—	—	—	—	16 504 000	—	16 504 000	11 060 000
Schweiz . . .	206 874	217 864	44 577	—	—	2 750	265 191	265 612
Spanien . . .	800 000	778 599	—	1 012 138	—	—	1 790 737	291 000
Storbritannien	3 613 273	3 899 949	—	—	—	—	3 899 949	4 673 144
Sverige . .	589 176	606 176	—	30 889	—	23 354	660 419	564 009
Tjeckoslovakien	611 277	618 277	214 785	—	130 498	547 879	1 511 439	1 738 265
Tyskland . .	4 587 191	4 758 991	1 291 897	7 000	—	1 626 443	7 684 331	8 694 887
Ungern . . .	86 467	88 780	52 100	—	—	—	140 880	177 678
Österrike . . .	582 687	607 187	111 939	—	—	—	719 126	999 137
Utom Europa.								
Amerikas för. st.	—	—	—	—	—	2 988 261	2 988 261	4 443 523
Argentina . .	310 000	215 000	—	40 000	—	—	255 000	112 000
Australien . .	—	—	—	—	—	370 385	370 385	911 541
Brasilien . . .	—	14 854	—	5 000	8 600	392 607	421 061	116 500
Indien, brittiska	—	—	—	—	—	66 400	66 400	273 621
» nederl.	32 000	32 000	—	—	—	—	32 000	24 021
Japan	—	312 000	—	11 000	10 000	—	333 000	308 900
Kanada . . .	141 137	158 285	—	—	—	47 473	205 758	300 602
Kuba	—	20 000	—	—	—	—	20 000	71 186
Mexiko . . .	—	—	—	—	—	500 000	500 000	1 850 000
Nya Zeeland .	—	—	—	—	—	44 000	44 000	106 916
Palestina . . .	36 000	30 078	—	—	—	—	30 078	21 652
Sydafrika . .	1 000	—	—	—	—	20 000	20 000	28 824
Sydvästafrika .	800	.	.	.	.	.	.	600
Tunis	—	11 547	—	—	—	—	11 547	.
Venezuela . .	—	36 150	—	—	—	—	36 150	25 972
Övriga länder .	.	.	.	.	.	.	.	207 586
Summa 1 jan. 1932	13 715 243	15 109 518	2 708 534	1 110 327	16 903 098	10 721 073	46 547 545	.
» 1929[1]	13 572 177	14 751 722	2 120 562	323 643	11 706 906	15 287 692	.	44 190 525

[1] Fördelningen på de olika huvudgrupperna har, i förhållande till förut publicerade sammanställningar, undergått vissa jämkningar för att ernå jämförbarhet mellan 1929 och 1932 års siffror.

sta rummet på den kommunistiska riktningen, vilken inom Ryssland redovisar en ökning med mer än 5 miljoner fackföreningsmedlemmar, medan de kommunistiska filialerna i andra länder i allmänhet gått tillbaka eller helt utplånats. Den syndikalistiska riktningen har i nästan lika hög grad sin styrka koncentrerad i ett enda land, Spanien. I de flesta andra länder har rörelsen under de senare åren gått avsevärt tillbaka, men genom att de under diktaturperioden undertryckta spanska föreningarna nu åter medtagas i statistiken, har riktningens totalnumerär mer än tredubblats sedan 1929. Den konfessionella riktningen har kraftigt gått framåt i Polen, i främsta rummet på syndikalisternas bekostnad, och har för övrigt uppvisat större eller mindre medlemsökning i alla de länder, där rörelsen är representerad, utom i Spanien och Kanada, där den helt upphört. Den fria gruppen företer också, som helhet tagen, någon stegring, medan gruppen andra organisationer gått avsevärt tillbaka, till en del beroende därpå, att åtskilliga av de mer eller mindre fackföreningsbetonade sammanslutningar, som tidigare redovisats under denna rubrik, icke äro medtagna i arbetsbyråns sammanställning.

— Nykterhetsförhållanden —

Rusdrycksförsäljningen under år 1932. Omsättningen av spritdrycker visade enligt kontrollstyrelsens redogörelse under år 1932 minskning mot föregående år. Den totala försäljningen (utan reducering till s. k. normalstyrka) uppgick nämligen till 31·67 miljoner liter, mot 33·74 miljoner år 1931. Fördelad på den totala folkmängden i riket utgjorde samma konsumtion år 1932 5·13 liter mot resp. 7·92, 6·44, 4·31 och 5·48 liter åren 1913, 1920, 1922 och 1931. Den totala konsumtionen per invånare var alltså år 1932 omkring 35·2 % lägre än år 1913, 20·3 % lägre än år 1920 och 6·4 % lägre än år 1931 men 19·0 % högre än år 1922. Fördelas det utminuteringsvis försålda litertalet på invånarantalet i de åldrar, vilka samtliga motboksinnehavare praktiskt taget tillhöra (d. v. s. åldrarna över 25 år), blir jämförelsetalet för år 1932 c:a 8·06 mot resp. 13·26, 10·90, 7·33 och c:a 8·61 för åren 1913, 1920, 1922 och 1931.

Hela antalet motboksinnehavare i riket uppgick vid 1932 års utgång till 1 265 428, motsvarande 20·4 % av befolkningen. Bland rikets 119 kontrollområden funnos 5, där antalet motboksinnehavare understeg 12 % av befolkningen, medan å andra sidan 7 områden uppvisade en frekvens av minst 30 %.

Av rikets hela manliga befolkning över 25 år voro vid mitten av år 1932 65·2 % innehavare av motbok mot ävenledes c:a 65·2 % samma tid år 1931, 60·7 % år 1922 och 65·0 % år 1920. Motsvarande relationstal för den kvinnliga befolkningen var år 1932 7·4 % mot resp. 7·1, 4·9 och 4·7 % åren 1931, 1922 och 1920. Att motboksfrekvensen bland männen, i trots av den under senare år skedda starka ökningen av antalet motboksinnehavare, ännu sommaren 1932 var endast helt obetydligt högre än vid samma tid år 1920, är en följd av den än starkare befolkningstillväxten i de motboksmyndiga åldrarna.

Motböckernas inköpskapacitet (d. v. s. den i genomsnitt per motbok och månad medgivna inköpsrätten å spritdrycker) utgjorde för hela riket 2·19 liter, mot 2·50 liter år 1924. Relativa antalet motböcker med begränsad inköpsrätt (d. v. s. mindre än 4 liter i månaden) var vid 1932 års slut 79·6 % (77·2 % bland män och 99·0 % bland kvinnor), mot 79·3 % vid årets början och endast 23·7 % den 1 januari 1920.

Inköpsmängden per motbok utgjorde i medeltal för hela riket 22·8 liter per år (1·9 per månad). Detta innebär en anmärkningsvärd nedgång i förhållande till de föregående åtta åren (1924—31) då motsvarande siffra varit så gott som oförändrad (24·5—24·6). Uttagsfrekvensen (den uttagna spritdryckskvantiteten i procent av den medgivna) har som följd härav också visat en ganska stark nedgång, 1932 års siffra är 87 %, mot 92 % år 1931.

Statsverkets inkomster av alkoholhanteringen (tullar, försäljnings- och tillverkningsskatter av olika slag, inlevererade vinstmedel samt kronoutskylder från bolagen) uppgingo sammanlagt till 135·4 miljoner kr., mot 121·1 miljoner år 1931.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna
den 31 oktober 1933.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	99	3 528	12 811	16 339	260	982	1 242	7·6	8·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	44	2 205	—	2 205	835	—	835	37·9	28·4
Bokbindareförbundet . . .	41	1 904	3 625	5 529	349	352	701	12·7	14·1
Bryggeriindustriarb.-förb. .	99	4 855	1 403	6 258	443	273	716	11·4	8·5
Byggnadsträarbetareförb. [1] .	114	3 900	—	3 900	2 063	—	2 063	52·9	44·5
De förenade förbunden . .	43	3 346	1 439	4 785	308	135	443	9·3	8·1
Elektriska arbetareförb. . .	90	4 436	—	4 436	820	—	820	18·5	17·8
Gjutareförbundet	99	5 583	2	5 585	945	2	947	17·0	21·0
Grov- o. fabriksarb.-förb.[1] .	317	20 143	3 406	23 549	6 569	623	7 192	30·5	27·3
Gruvindustriarbetareförb. .	35	4 639	43	4 682	1 637	3	1 640	35·0	41·1
Handelsarbetareförb. . . .	228	15 474	7 752	23 226	2 038	457	2 495	10·7	11·7
Kommunalarbetareförb. . .	181	23 559	4 984	28 543	2 306	472	2 778	9·7	8·8
Litografförbundet	17	2 045	122	2 167	209	12	221	10·2	10·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	125	13 549	5 777	19 326	2 279	800	3 079	15·9	16·0
Metallindustriarb.-förb. . .	241	95 073	4 184	99 257	19 800	426	20 226	20·4	19·5
Järnbruksarbetare . . .	56	28 193	7	28 200	2 730	3	2 733	11·8	12·4
Verkstadsarbetare . . .	183	71 880	4 177	76 057	17 070	423	17 493	23·0	21·6
Murareförbundet [1]	39	1 039	—	1 039	613	—	613	59·0	48·4
Målareförbundet [1]	120	8 247	1	8 248	2 910	—	2 910	35·3	16·0
Pappersindustriarb.-förb. .	115	21 348	1 133	22 481	2 710	230	2 940	13·1	13·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	39	1 676	275	1 951	260	24	284	14·6	21·1
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	53	6 436	3 758	10 196	977	277	1 254	12·3	11·4
Stenindustriarbetareförb. .	106	6 346	1	6 347	3 676	—	3 676	57·9	55·5
Sågverksindustriarb.-förb. .	285	23 151	1	23 152	9 511	—	9 511	41·1	42·3
Sågverks- o. brädgårdsarb.	150	14 128	1	14 129	4 462	—	4 462	31·6	29·2
Flottnings- o. skogsarb.	185	9 023	—	9 023	5 049	—	5 049	56·0	61·5
Textilarbetareförbundet . .	102	10 072	16 206	26 278	651	734	1 385	5·3	6·1
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	535	1 867	2 402	11	97	108	4·5	4·5
Transportarbetareförb. . .	101	12 647	172	12 819	3 386	51	3 437	26·8	25·7
Träindustriarbetareförb. . .	173	11 394	100	11 494	3 017	31	3 048	26·5	25·4
Tunnbinderiarbetareförb. .	13	191	—	191	43	—	43	22·5	19·6
Typografförbundet	103	9 005	512	9 517	1 119	65	1 184	12·4	12·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	109	5 819	—	5 819	1 912	—	1 912	32·9	33·1
Tillsammans	3 141	322 147	69 574	391 721	71 657	6 046	77 703	19·8	19·2
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	68	3 156	—	3 156	1 975	—	1 975	62·6	64·6
Summa	3 209	325 303	69 574	394 877	73 632	6 046	79 678	20·2	19·7

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under oktober uppgivits till inalles 338 067, vilket i genomsnitt motsvarar 4 2 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

[1] De avdelningar, som voro berörda av den pågående byggnadskonflikten, äro *icke medtagna i statistiken*, enär det visade sig omöjligt att inom dessa avdelningar uppdraga någon bestämd gräns mellan de av konflikten berörda och de av annan orsak arbetslösa medlemmarna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under november 1933.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	26 036	3 878	3 366	671	Hallands län . .	1 832	253	242	724
Stockholms län .	6 766	1 538	1 497	440	Göteborgs o. Boh. l.	8 027	532	468	1 509
Uppsala län . . .	2 363	629	590	376	Göteborg	15 569	2 157	1 996	722
Södermanlands län	2 121	523	476	406	Älvsborgs län . .	2 815	702	667	401
Östergötlands län	4 806	1 194	1 113	403	Skaraborgs län .	3 159	524	451	603
Norrköping . . .	2 712	166	137	1 634	Värmlands län .	3 987	634	555	629
Jönköpings län .	2 116	700	649	302	Örebro län . . .	4 661	813	676	573
Kronobergs län .	1 224	293	237	418	Västmanlands län	4 147	715	686	580
Norra Kalmar län	1 625	257	237	632	Kopparbergs län .	5 983	831	805	720
Södra Kalmar län	2 420	461	456	525	Gävleborgs län .	4 933	452	440	1 091
Gotlands län . .	902	332	320	272	Västernorrlands l.	9 185	631	629	1 456
Blekinge län . .	4 619	769	700	601	Jämtlands län . .	3 531	704	699	502
Kristianstads län .	2 314	692	601	334	Västerbottens län	2 342	456	422	514
Malmöh. l.: Malmö	8 337	871	780	957	Norrbottens län .	11 964	1 219	1 219	981
Hälsingborg . .	3 363	392	364	858	**Tillsammans**	**159 982**	**24 365**	**22 425**	**657**
Övriga anstalter	6 123	1 047	947	585					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	19 896	3 120	2 961	1 068	900	639	20 804	20 964	4 020	3 600	521
Industri o. hantverk	63 337	1 366	1 335	1 745	449	402	64 635	65 082	1 815	1 737	3 586
Sjöfart och fiske .	7 614	1 074	1 065	220	58	58	7 796	7 834	1 132	1 123	692
Handel o. samfärdsel	14 325	1 224	1 164	4 120	1 332	1 156	18 151	18 445	2 556	2 320	722
Husligt arbete . .	21	—	—	10 183	6 054	4 895	8 796	10 204	6 054	4 895	169
Annat arbete . . .	36 326	8 762	8 728	1 127	26	22	36 866	37 453	8 788	8 750	426
Summa	**141 519**	**15 546**	**15 253**	**18 463**	**8 819**	**7 172**	**157 048**	**159 982**	**24 365**	**22 425**	**657**
Därav under 18 år	4 872	1 076	1 011	3 006	1 462	1 217	7 741	7 878	2 538	2 228	310
Summa okt. 1933	136 844	16 788	16 217	22 265	12 801	9 990	155 057	159 109	29 589	26 207	538
» nov. 1932	108 948	10 639	10 386	18 312	8 603	7 027	123 457	127 260	19 242	17 413	661
» » 1931	65 131	9 414	9 142	16 186	10 270	8 034	78 153	81 317	19 684	17 176	413
» » 1930	35 473	8 215	7 728	14 914	11 612	8 460	46 790	50 387	19 827	16 188	254

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 208 platser, varav 839 manliga och 369 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 351, 945 och 406 samt under nästlidna månad resp. 2 011, 1 373 och 638.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Hela antalet			Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	141519	15 546	15 258	12 557	1 608	1 448	7 389	1 517	1 518	5 194	62	62	8 780	110	103
1	Stockholms stad	20 426	1 691	1 639	395	—	—	10	—	—	6	—	—	122	—	—
2	Stockholms län	6 041	1 182	1 170	1 095	202	193	150	129	129	20	—	—	175	—	—
3	Uppsala län	2 086	417	397	480	56	49	20	—	—	143	—	—	169	—	—
4	Södermanlands län	1 662	228	224	361	75	71	—	—	—	—	—	—	12	—	—
5	Östergötlands län	4 112	815	797	1 350	152	138	75	66	66	53	—	—	145	4	4
6	Norrköping	2 602	83	75	129	8	8	—	—	—	—	—	—	17	—	—
7	Jönköpings län	1 649	477	471	231	51	46	28	7	7	11	—	—	34	—	—
8	Kronobergs län	1 031	159	148	173	45	34	31	—	—	1	—	—	42	5	5
9	Kalmar län	3 778	617	601	428	51	50	133	7	7	17	—	—	278	12	12
10	Gotlands län	769	272	272	135	25	25	—	—	—	—	—	—	146	—	—
11	Blekinge län	4 110	501	491	507	53	43	4	—	—	15	—	—	918	—	—
12	Kristianstads län	1 776	373	350	698	160	144	18	6	6	18	—	—	118	30	23
13	Malmöhus län: Malmö	6 708	231	229	156	19	19	—	—	—	—	—	—	146	—	—
14	Hälsingborg	2 993	249	248	153	10	9	—	—	—	15	—	—	48	—	—
15	Övriga anstalter	5 633	768	736	868	197	171	—	—	—	54	—	—	385	1	1
16	Hallands län	1 673	161	159	202	26	24	1	—	—	7	—	—	154	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	7 723	358	342	404	36	26	—	3	2	20	—	—	5 143	39	39
18	Göteborgs stad	13 374	1 141	1 122	168	17	15	1	1	1	—	—	—	65	—	—
19	Älvsborgs län	2 686	603	599	263	30	28	2	—	—	77	7	7	45	7	7
20	Skaraborgs län	2 648	265	257	662	94	86	18	—	—	1	—	—	68	1	1
21	Värmlands län	3 743	411	400	229	23	14	545	53	51	22	—	—	35	—	—
22	Örebro län	4 119	451	434	377	111	98	216	44	43	951	48	48	66	1	1
23	Västmanlands län	3 657	470	467	498	78	75	65	32	32	459	2	2	185	6	6
24	Kopparbergs län	5 613	673	673	293	12	12	1 292	153	153	882	4	4	80	4	4
25	Gävleborgs län	4 660	346	346	328	2	2	680	35	35	212	1	1	42	—	—
26	Västernorrlands län	9 140	614	614	544	33	33	956	37	37	—	—	—	64	—	—
27	Jämtlands län	3 265	489	489	239	16	16	959	156	156	—	—	—	19	—	—
28	Västerbottens län	2 086	312	312	468	13	13	248	20	20	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	11 786	1 191	1 191	728	8	8	1 892	768	768	2 210	—	—	59	—	—
	Kvinnliga avdeln.	18 463	8 819	7 172	1 068	900	689	—	—	—	—	—	—	7	—	—
1	Stockholms stad	5 610	2 187	1 727	33	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
2	Stockholms län	735	356	327	53	53	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	377	312	193	61	52	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	459	295	252	67	57	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	694	379	316	71	61	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	110	83	62	4	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	467	223	178	43	27	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	223	134	89	38	42	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	267	101	92	11	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	133	60	48	16	14	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	509	268	209	49	51	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	538	319	251	99	98	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1 629	610	551	7	12	4	—	—	—	—	—	—	3	—	—
14	Hälsingborg	370	143	116	34	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	490	279	211	80	73	50	—	—	—	—	—	—	1	—	—
16	Hallands län	159	92	83	24	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs o. Boh. län	304	176	126	18	15	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2 195	1 016	874	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	129	99	68	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	511	259	194	84	74	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	244	223	155	28	33	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	542	362	242	81	80	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	490	245	219	63	63	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	370	158	132	13	14	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	273	106	94	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	45	17	15	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	266	215	210	19	18	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	256	144	110	29	22	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	178	28	28	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Metall- o. maskin-industri			Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	
12 978	**275**	**265**	**8 559**	**186**	**185**	**18 071**	**406**	**405**	**505**	**29**	**29**	**537**	**1**	**1**	**1 340**	**6**	**5**	**1 786**	**35**	**34**	
3 302	51	46	408	1	—	5 738	24	24	122	8	8	31	—	—	287	1	1	301	1	1	1
745	53	53	173	38	38	1 126	64	64	15	2	2	2	—	—	35	3	3	62	3	3	2
143	6	6	35	—	—	156	—	—	6	—	—	1	—	—	20	—	—	43	—	—	3
293	18	18	168	—	—	164	2	2	2	—	—	5	—	—	6	—	—	20	—	—	4
275	5	5	184	7	7	522	52	52	5	—	—	10	—	—	16	—	—	47	1	1	5
284	—	—	121	—	—	926	1	1	11	1	1	101	—	—	22	—	—	30	—	—	6
100	—	—	93	1	1	184	12	12	14	—	—	4	—	—	14	—	—	25	—	—	7
19	3	3	45	5	5	52	1	1	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	—	—	8
348	3	3	261	9	9	285	10	10	10	—	—	3	—	—	7	—	—	33	—	—	9
15	—	—	7	—	—	54	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	—	—	10
135	—	—	31	—	—	117	—	—	6	—	—	—	—	—	22	—	—	44	—	—	11
104	—	—	22	3	3	239	16	16	7	1	1	2	—	—	8	—	—	21	1	1	12
1 216	5	5	210	—	—	1 421	5	5	59	1	1	33	—	—	126	—	—	136	1	—	13
384	3	3	86	—	—	562	1	1	37	—	—	6	—	—	37	—	—	51	—	—	14
794	17	15	126	1	1	729	7	7	94	11	11	17	—	—	48	—	—	232	6	6	15
195	—	—	76	—	—	326	3	3	14	—	—	23	—	—	46	—	—	34	1	1	16
236	—	—	50	—	—	417	10	10	4	—	—	21	—	—	19	1	—	82	15	15	17
2 271	48	45	686	7	7	1 152	38	37	45	4	4	201	1	1	143	1	1	216	3	3	18
205	6	6	89	6	6	292	26	26	1	—	—	43	—	—	13	—	—	27	1	1	19
197	—	—	94	3	3	216	4	4	14	—	—	4	—	—	20	—	—	46	1	1	20
259	47	47	403	2	2	306	8	8	8	—	—	10	—	—	23	—	—	41	1	1	21
136	—	—	85	3	3	258	4	4	16	1	1	4	—	—	300	—	—	64	—	—	22
479	4	4	217	38	38	373	4	4	2	—	—	2	—	—	14	—	—	41	—	—	23
177	4	4	432	24	24	348	78	78	1	—	—	—	—	—	4	—	—	9	—	—	24
241	—	—	631	—	—	273	—	—	4	—	—	9	—	—	18	—	—	67	—	—	25
329	2	2	1 593	—	—	676	3	3	4	—	—	5	—	—	42	—	—	62	—	—	26
25	—	—	165	10	10	87	—	—	1	—	—	—	—	—	7	—	—	9	—	—	27
13	—	—	205	—	—	139	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	28
53	—	—	1 913	28	28	933	33	33	3	—	—	—	—	—	36	—	—	26	—	—	29
114	**17**	**15**	**18**	**1**	—	—	—	—	**48**	**3**	**3**	**145**	**9**	**6**	**722**	**120**	**102**	**373**	**83**	**74**	
96	16	14	3	1	—	—	—	—	5	2	2	24	1	—	307	53	43	136	38	33	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	1	1	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	4
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	7	2	2	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	7	—	—	3	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	8	4	3	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	2	2	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	6	6	12
14	—	—	—	—	—	—	—	—	29	—	—	19	—	—	192	20	18	39	4	4	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	1	8	—	—	11	1	1	6	1	1	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	7	1	1	8	1	1	19	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	17
4	1	1	8	—	—	—	—	—	1	—	—	66	6	5	150	18	15	103	9	9	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	2	1	1	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	15	8	7	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	16	2	1	7	2	1	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	18	18	7	2	2	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Kem.-tekn. o. belysnings-industri			Trämasse- o. pappers-industri			Grafisk industri			Industri o. hant-verk, ej specific.			Sjöfart och fiske		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.	489	14	14	1259	128	123	476	16	14	3868	108	95	7 614	1 074	1 065
1	Stockholms stad	30	—	—	83	1	1	208	8	7	996	38	32	622	135	131
2	Stockholms län	6	1	1	87	46	46	29	2	2	90	6	6	94	13	12
3	Uppsala län	6	—	—	6	—	—	5	—	—	37	4	4	13	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	5	—	—	3	—	—	7	—	—	85	10	10
5	Östergötlands län	1	—	—	20	—	—	5	—	—	117	1	1	42	4	4
6	Norrköping	2	—	—	69	6	6	9	—	—	45	1	1	90	32	32
7	Jönköpings län	55	—	—	1	—	—	1	—	—	105	3	3	11	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	21	—	—	70	53	53	14	—	—	91	—	—	510	32	32
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	167	13	13
11	Blekinge län	4	—	—	2	—	—	7	—	—	25	—	—	373	33	33
12	Kristianstads län	—	—	—	1	—	—	2	—	—	10	—	—	60	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	150	—	—	36	—	—	39	—	—	429	11	11	404	58	52
14	Hälsingborg	20	—	—	8	—	—	14	—	—	79	2	2	684	144	144
15	Övriga anstalter	19	1	1	12	—	—	7	—	—	60	—	—	316	24	23
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	5	—	—	8	—	—	99	29	29
17	Göteborgs o. Boh. län	62	—	—	5	—	—	4	2	2	12	—	—	161	8	7
18	Göteborgs stad	65	12	12	51	—	—	75	3	2	399	31	29	2 756	349	348
19	Älvsborgs län	1	—	—	37	15	15	3	—	—	56	2	2	13	—	—
20	Skaraborgs län	17	—	—	2	—	—	9	1	1	190	—	—	15	—	—
21	Värmlands län	1	—	—	66	—	—	4	—	—	219	3	3	51	22	22
22	Örebro län	5	—	—	28	—	—	6	—	—	36	—	—	16	1	1
23	Västmanlands län	—	—	—	3	—	—	5	—	—	48	1	1	43	17	17
24	Kopparbergs län	1	—	—	99	2	2	4	—	—	15	—	—	9	2	2
25	Gävleborgs län	—	—	—	26	—	—	4	—	—	111	—	—	310	42	42
26	Västernorrlands län	22	—	—	504	—	—	8	—	—	55	—	—	495	67	67
27	Jämtlands län	—	—	—	27	—	—	2	—	—	1	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	55	26	26
29	Norrbottens län	—	—	—	11	—	—	4	—	—	103	—	—	115	17	17
	Kvinnliga avdeln.	41	24	23	161	109	106	14	1	1	107	82	72	220	58	58
1	Stockholms stad	22	14	13	80	22	19	13	1	1	25	40	32	108	19	19
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	1	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
6	Norrköping	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2
7	Jönköpings län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	—	1	1	16	9	9	1	—	—	46	21	21	7	2	2
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	6	5	5
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	4	2	2
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3
17	Göteborgs o. Boh. län	3	—	—	4	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	12	6	6	55	71	71	—	—	—	4	9	9	47	22	22
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	2	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	5	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2	5	2	2
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	1
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kontors-, bank- o. d. personal			Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1579	**126**	**114**	**3 919**	**174**	**166**	**904**	**8**	**7**	**7 496**	**885**	**846**	**427**	**31**	**31**	**21**	**—**	**—**	**36 826**	**8 762**	**8 728**	
682	77	70	1 725	78	71	507	3	3	2 461	183	162	258	27	27	11	—	—	2 121	1 055	1 055	1
39	2	2	163	48	48	8	—	—	347	27	25	8	—	—	8	—	—	1 564	543	543	2
16	2	2	41	3	3	6	1	1	97	11	9	1	—	—	—	—	—	642	334	323	3
3	—	—	18	1	1	3	—	—	66	12	12	—	—	—	—	—	—	441	110	110	4
16	3	3	57	—	—	10	—	—	157	30	29	6	—	—	1	—	—	998	490	487	5
48	1	1	73	—	—	9	—	—	219	16	10	3	—	—	—	—	—	394	17	15	6
12	—	—	14	—	—	12	1	1	74	5	4	3	—	—	—	—	—	628	397	397	7
4	—	—	1	—	—	—	—	—	20	4	4	—	—	—	—	—	—	605	96	96	8
14	1	1	19	—	—	6	—	—	118	6	6	—	—	—	—	—	—	1 112	433	418	9
3	—	—	7	—	—	2	—	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	184	234	234	10
10	1	1	42	—	—	8	—	—	122	9	9	5	—	—	1	—	—	1 712	405	405	11
5	—	—	13	—	—	6	1	1	58	1	1	1	—	—	—	—	—	365	153	153	12
155	4	4	250	1	1	58	—	—	536	54	54	33	—	—	—	—	—	1 115	77	77	13
41	—	—	79	1	1	31	—	—	215	6	6	6	—	—	—	—	—	487	82	82	14
32	—	—	108	1	1	17	—	—	222	21	18	4	—	—	—	—	—	1 489	481	481	15
11	—	—	44	—	—	12	—	—	95	4	4	10	—	—	—	—	—	310	98	98	16
14	2	1	27	3	3	5	—	—	144	6	6	—	—	—	—	—	—	893	231	231	17
318	29	25	804	30	29	130	1	—	1 063	400	397	58	4	4	—	—	—	2 707	162	162	18
7	1	1	26	—	—	6	—	—	137	8	8	1	—	—	—	—	—	1 342	494	494	19
8	2	2	35	2	2	9	—	—	96	5	5	2	—	—	—	—	—	925	152	152	20
11	—	—	48	4	4	6	—	—	97	—	—	3	—	—	—	—	—	1 356	248	248	21
22	—	—	47	—	—	12	1	1	162	15	15	3	—	—	—	—	—	1 309	222	219	22
17	—	—	41	1	1	8	—	—	127	21	21	2	—	—	—	—	—	1 028	266	266	23
8	—	—	28	—	—	6	—	—	46	5	5	3	—	—	—	—	—	1 876	385	385	24
24	1	1	61	—	—	8	—	—	166	21	21	6	—	—	—	—	—	1 444	244	244	25
28	—	—	88	—	—	8	—	—	226	3	3	11	—	—	—	—	-	3 420	469	469	26
6	—	—	25	—	—	10	—	—	71	3	3	—	—	—	—	—	-	1 607	304	304	27
2	—	—	3	1	1	—	—	—	23	2	2	—	—	—	—	—	—	905	250	250	28
23	—	—	32	—	—	1	—	—	297	7	7	—	—	—	—	—	—	3 347	330	330	29
317	**67**	**61**	**983**	**204**	**169**	**2 163**	**628**	**557**	**198**	**228**	**191**	**459**	**205**	**178**	**10 183**	**6 054**	**4 895**	**1 127**	**26**	**22**	
151	33	30	484	106	81	1 047	145	132	116	115	95	267	104	86	2 360	1 475	1 125	330	2	2	1
2	2	2	15	4	4	34	16	15	1	2	1	14	3	3	592	275	258	1	—	—	2
—	—	—	4	2	2	7	7	7	—	1	1	—	—	—	193	149	135	6	—	—	3
—	—	—	3	2	2	12	9	8	—	5	4	8	5	5	296	196	171	66	18	15	4
3	—	—	14	3	3	31	22	20	6	8	7	16	12	12	504	270	224	37	—	—	5
—	—	—	—	—	—	6	4	3	1	—	—	—	—	—	67	71	52	10	—	—	6
2	—	—	7	1	1	31	14	10	—	4	4	8	4	2	342	169	139	17	—	—	7
—	—	—	2	2	2	11	6	5	1	1	1	1	2	1	166	79	57	—	—	—	8
—	—	—	2	1	1	17	8	6	—	5	5	3	—	—	210	76	72	22	—	—	9
—	—	—	10	2	2	9	3	3	4	—	—	2	—	—	68	38	30	—	—	—	10
—	—	—	3	—	—	21	18	16	5	2	2	1	4	3	428	191	148	—	—	—	11
—	—	—	4	—	—	80	20	16	1	2	2	—	—	—	342	193	162	5	—	—	12
61	14	14	170	46	45	161	39	35	3	23	22	15	3	2	748	446	374	98	—	—	13
2	1	1	12	5	5	55	14	13	1	8	4	4	—	—	193	102	82	25	—	—	14
—	—	—	11	2	2	19	12	9	6	7	7	1	1	1	296	180	138	33	—	—	15
—	—	—	3	—	—	12	5	5	2	4	4	1	1	1	100	69	62	10	—	—	16
—	1	1	14	3	1	55	20	19	2	—	—	6	9	7	180	125	85	20	—	—	17
84	14	11	181	17	11	209	68	60	38	29	20	64	38	38	805	698	591	334	6	5	18
—	—	—	1	—	—	12	8	8	—	—	—	—	—	—	104	83	55	1	—	—	19
—	—	—	4	1	—	29	12	11	—	2	2	12	5	3	322	154	113	43	—	—	20
1	—	—	2	—	—	7	7	3	—	—	—	4	1	1	199	178	129	—	—	—	21
3	1	1	7	2	2	38	13	6	6	3	3	12	2	2	338	255	181	23	—	—	22
5	—	—	19	4	4	34	23	22	3	6	6	6	5	5	313	143	129	34	—	—	23
—	—	—	—	—	—	67	30	25	—	—	—	—	—	—	290	114	97	—	—	—	24
—	—	—	1	—	—	28	6	5	2	1	1	7	1	1	211	91	81	12	—	—	25
—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	30	14	13	—	—	—	26
—	—	—	4	—	—	92	82	82	—	—	—	4	5	5	135	90	87	—	—	—	27
2	1	1	2	1	1	32	16	12	—	—	—	2	—	—	189	104	79	—	—	—	28
1	—	—	4	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—	—	162	26	26	—	—	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1932			1933									
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.
Sverige. Arbetslöshet, i %	22·1	24·1	31·0	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	21·3	19·4	19·6	[1] 19·2	19·8
Ansökn. per 100 lediga platser	395	661	689	569	565	577	510	458	451	503	476	480	538
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	2·38	·	·	2·30	·	·	2·69	·	·	2·94	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	90·3	88·4	·	·	86·0	·	·	89·6	·	·	91·0	·
Norge. Arbetslöshet, i %	27·3	28·3	35·2	33·5	33·0	31·4	29·3	25·5	23·1	22·9	25·3	27·4	27·3
Danmark. Arbetslöshet, i %	31·3	35·1	42·3	43·5	42·3	35·4	28·6	24·3	21·9	21·7	21·4	20·9	23·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	131	146	178	187	190	166	140	101	88	86	85	84	—
Finland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	73	81	83	77	69	64	53	42	27	20	23	31	42
Ansökn. per 100 lediga platser	401	471	489	513	489	511	468	419	470	628	556	430	479
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	78·5	·	·	76·9	·	·	77·7	·	·	90·1	·	·	86·8
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	21·9	22·2	21·7	23·1	22·8	22·0	21·4	20·5	[1] 19·4	[1] 19·5	[1] 19·1	[1] 18·4	18·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	2 817	2 872	2 796	2 979	2 932	2 851	2 771	2 654	2 504	2 507	2 474	2 399	2 360
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	98·6	98·4	99·3	97·5	98·0	99·1	100·1	101·4	102·8	102·9	103·5	104·4	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	70	103	103	96	89	83	70	65	61	56	56	59	72
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	29·1	30·5	34·5	41·8	38·1	30·0	26·5	28·7	27·7	[1] 27·7	[1] 29·0	27·4	—
Arbetslöshetsindex	25·4	26·9	29·5	35·8	31·7	27·2	24·2	25·0	23·7	25·8	24·4	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	35·4	33·7	35·5	43·0	40·8	39·8	37·0	34·1	29·9	30·0	2 9·8	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %.	42·9	43 2	45·1	46·2	47·4	·	46·8	44·7	·	·	26·8	22·3	20·9
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 721	1 769	2 073	2 372	2 455	2 166	1 939	1 802	1 727	1 647	1 530	1 425	1 389
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	12·9	12·7	12·0	11·5	11·5	12·2	12·7	13·2	13·3	13·4	13·7	13·9	14·0
Österrike. Underst. arbetsl., i %	23·8	26·4	29·4	31·8	32·1	31·9	28·0	25·7	25·9	25·3	23·3	23·5	—
Schweiz. Arbetslöshet, i %	19·3	21·6	25·5	28·4	28·1	22·8	19·4	17·6	16·4	15·3	15·4	14·5	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	76	·	·	75	·	·	82	·	·	87	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	83	·	·	82	·	·	83	·	·	—	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	248	255	277	316	331	319	310	283	257	240	236	227	233
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	265	293	307	352	369	356	345	314	289	270	266	252	261
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	956	1 039	1 130	1 225	1 229	1 082	1 026	1 000	884	824	889	907	—
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)	67·8	67·5	66·8	65·0	66·1	67·9	68·7	68·7	66·0	69·5	69·1	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	8 901	10 715	13 727	16 511	15 487	14 512	11 680	4 858	2 822	1 580	2 046	3 881	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	92·6	91·5	89·2	90·0	92·7	95·0	97·0	103·8	102·2	97·8	96·2	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	18 806	17 601	17 814	14 777	13 886	13 087	10 877	5 993	3 769	3 690	3 930	3 140	4 404
Polen. Arbetslöshet, i %	6·8	8·0	9·9	13·0	13·6	13·6	12·7	11·7	11·0	10·1	9·7	—	—
Sysselsättningsindex (1927 = 100)	77·7	71·9	68·3	62·3	64·2	66·5	67·9	70·8	71·4	[1] 71·8	72·0	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslöshet, i %	12·4	13·5	16·9	20·5	20·7	20·2	17·9	16·6	15·8	15·1	15·0	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	534	609	747	873	918	878	796	730	675	640	626	622	627
Sysselsättningsindex (1928 = 100)	85·7	82·4	75·0	66·8	—	69·1	75·1	79·8	81·8	81·1	81·4	—	—
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	30	30	32	33	32	31	30	28	27	26	25	25	—
Ansökn. per 100 lediga platser	554	459	429	463	433	416	438	427	484	491	429	453	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	22	28	31	38	45	44	38	30	25	21	20	18	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	10	12	14	24	25	23	20	15	14	12	10	10	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	16	23	23	28	29	28	23	29	29	[1] 18	18	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i %	22·0	22·8	25·5	25·5	24·3	25·1	24·5	23·8	21·8	21·2	19·9	19·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	84·7	83·2	78·5	77·0	76·9	76·0	77·6	80·7	84·5	87·1	88·5	90·4	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	59·9	59·4	58·3	56·6	57·5	55·1	56·0	58·7	62·8	67·3	71·6	73·9	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	62·0	60·9	59·6	58·1	59·2	56·7	57·8	60·0	64·1	68·9	73 4	76 6	—
Arbetslöshet, i %	23·9	24·2	24·9	25·8	26·0	26·6	26·1	25·8	24·5	24·1	23·7	—	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	·	28·1	·	·	26·5	·	·	25·7	·	·	25·1	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	55	52	53	52	50	51	52	55	56	57	57	57	—

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under november månad 1933. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under november ha åtskilliga varuslag varit underkastade smärre prisförskjutningar i nedåtgående riktning, men dessa ha i det närmaste uppvägts av säsongmässiga prisstegringar å andra varor.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—november 1933 och 1931—november 1933. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med november 1933 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	Okt.	Nov.
juli 1914	100	158	153	154	150	140	131	127	122	121	124	123	123
år 1931	.	.	.	.	.	.	100	97	92	92	94	93	93

Enligt vad båda dessa indexserier giva vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under november varit oförändrad. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1933, 154 med juli 1914 som utgångspunkt och 97 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 658).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, nr 11, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

1933:	september			oktober				november			
Rörlig basperiod:	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25
föreg. vecka = 100	99·82	99·67	99·91	99·92	100·13	100·08	100·05	100·06	100·03	99·96	100·02
Fast basperiod:											
sept. 1931 = 100	98·7	98·3	98·3	98·2	98·3	98·4	98·4	98·5	98·5	98·5	98·5

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1933	Nov. 1932	Sept. 1933	Okt.[1] 1933	Nov.[1] 1933	Höjn. el. sänkn. i % nov. 1913—nov. 1933	Höjn. el. sänkn. i % nov. 1932—nov. 1933
Mjölk: oskummad	l	14	47	20	20	21	21	21	+ 50·0	+ 5·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	285	255	273	272	273	+ 13·3	+ 7·1
mat- (lands-)	»	218	727	220	234	248	247	249	+ 18·7	+ 6·4
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	175	161	151	155	157	— 4·3	— 2·5
halvfet, » »	»	121	500	181	119	111	114	115	— 5·0	— 3·4
Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	433	125	126	138	138	138	0·0	+ 9·5
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	170	266	168	192	242	+ 18·0	— 9·0
Potatis: gammal	5 l	28	71	44	38	38	35	34	+ 30·8	— 10·5
»	hl	·	1271	677	563	575	506	498	·	— 11·5
Gula ärter, svenska	kg	31	78	31	31	33	37	39	+ 25·8	+ 25·8
Bruna bönor, holländska	»	48	214	47	50	47	51	52	+ 13·0	+ 4·0
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	36	35	36	35	35	+ 12·9	0·0
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	24	23	23	23	23	+ 9·5	0·0
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	78	33	32	32	31	31	+ 19·2	— 3·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	90	39	38	31	32	32	— 11·1	— 15·8
ris-, Burma- el. svenska prima	»	41	111	43	43	42	42	41	0·0	— 4·7
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	62	62	61	61	60	+ 46·3	— 3·2
hårt, knäckebröd	»	·	·	87	86	86	86	85	·	— 1·2
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	60	60	59	59	58	+ 52·6	— 3·3
grovbröd (grov hälkaka, ankarst.)	»	30	64	47	47	45	46	45	+ 50·0	— 4·3
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	138	137	136	135	134	+ 78·7	— 2·2
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	74	73	72	72	71	+ 65·1	— 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	88	87	86	86	85	+ 41·7	— 2·8
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	101	101	100	100	99	·	— 2·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	163	157	148	146	144	+ 18·0	— 8·3
soppkött	»	100	490	131	125	113	112	110	+ 8·9	— 12·0
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	206	194	186	184	183	+ 38·6	— 5·7
spädkalv	»	72	312	126	120	114	113	112	+ 53·4	— 6·7
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	201	185	192	179	178	+ 36·2	— 6·5
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	159	153	140	139	137	·	— 10·5
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	141	152	145	137	134	— 0·7	— 11·8
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	147	157	151	143	140	— 1·4	— 10·8
» amerikanskt »	»	·	·	177	179	171	169	167	·	— 6·7
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	115	113	107	109	109	+ 45·3	— 3·5
gädda	»	108	333	171	162	160	157	153	+ 40·4	— 5·6
sill	»	84	110	63	59	61	61	58	+ 65·7	— 1·7
strömming	»	88	114	62	63	57	61	62	+ 44·2	— 1·6
torsk	»	55	160	92	89	89	90	87	+ 55·4	— 2·2
rödspotta (spätta)	»	79	244	150	149	148	147	145	+ 81·3	— 2·7
kolja	»	·	·	122	118	111	114	111	·	— 5·9
Salt sill, prima Islands-	»	45	148	38	38	44	48	49	+ 8·9	+ 28·9
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	73	71	68	66	66	+ 17·9	— 7·0
Kaffe, rostat, Santosblandning	»	·	·	322	337	307	303	295	·	— 12·5
Socker, bit-	»	67	133	47	47	48	47	47	— 29·9	0·0
Salt, matsalt	»	·	32	16	16	16	16	16	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	127	120	59	56	63	·	— 47·5
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	138	162	124	131	144	·	— 11·1
Bananer, prima	kg	·	·	164	160	169	169	169	·	+ 5·6
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	108	108	107	107	107	·	— 0·9
Vitkål, svensk	»	·	·	30	19	22	20	20	·	+ 5·3
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	22	22	24	24	24	·	+ 9·1
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	36	36	35	35	35	·	— 2·8
Fotogen, Water White	l	20	71	23	25	22	22	22	+ 4·8	— 12·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	1070	995	925	915	915	+ 24·7	— 8·5
barr-, » »	»	575	1895	820	765	715	715	715	+ 22·4	— 7·2
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	633	629	611	612	609	+ 53·8	— 3·2
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	284	·	292	290	286	285	284	+ 23·5	— 2·1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	445	437	433	430	425	·	— 2·7
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	427	424	415	414	410	·	— 3·3

[1] Preliminära siffror.

Litteraturöversikt.

(November 1933.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BRAATÖY, B. Den politiske Arbejderbevægelse femten Aar efter Verdenskrigen. Ökonomi og Politik 1933, nr 3.

BRÜCK, S. Professor Olof Kinbergs teori om strafflagens allmänna verkningar. Sv. juristtidning 1933, nr 6.

FÖLDES, B. Les difficultés de l'examen des phénomènes sociaux eu égard particulièrement aux méthodes statistiques. Journal de la Société hongroise de statistique 1933, nr 1/2.

LANGENFELT, G. Trång nationalism kontra facklig internationalism. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 47.

NYSTRÖM, B. Internationella statistiska institutets nya tidskrift. Statsvetenskaplig tidskrift 1933, nr 4.

SÖDERLUND, G. Industrin och planhushållningen. (Föredrag.) Industria 1933, nr 24.

WILLIAM-OLSSON, T. & SUNDBÄRG, G. Till frågan om Tackmännens politiska neutralitet. Byggmästaren 1933, nr 32.

Sverige.

JACOBSSON. M. Kommunal finanspolitik i kristider. (Föredrag.) Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 7.

Ryssland.

PETTERSSON, C. O. Den ryska revolutionens förutsättningar. Tiden 1933, nr 11.

Sovjetunionens Forhold til Udlandet. Ökonomi og Politik 1933, nr 3.

Syrien och Libanon.

ABU-IZZIDDIN, F. & HAKIM, G. A contribution to the study of labour conditions in the Lebanon. International labour review nov. 1933.

Tyskland.

FALKENBERG, A. Preludierna till den tyska arbetarrörelsens krossande. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 47.

HERSCHEL, W. Arbeitsstrafrecht. Soziale Praxis 1933, nr 46.

Die Neuorganisation der deutschen Beamtenschaft. Soziale Praxis 1933, nr 47.

Arbetarskydd.

ASBECK. Eigenmächtige Änderung eines Azetylenapparates verschuldet schweren Unfall. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 32.

DORCAS, M. J. More powerful than sunlight. National safety news nov. 1933.

FICHTL. Eine vorbildliche Zyankalien-Härterei. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 32.

FOLKHARD, S. Tödlicher Unfall beim Kranbetrieb. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 32.

HALE, M. C. Do ideas flow freely through your organization? National safety news nov. 1933.

HALLDIN, C. H. Hur skall man kunna minska olycksfallsfaran i hemmen? (Föredrag.) Assurans 1933, nr 21.

HAUER, W. Jugend und Unfallverhütung im Eisenbahnverkehr. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 32.

HEUER. Explosion des Kochers einer Ammoniak-Kühlanlage in einer Fleischerei. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 9/10.

JONES, E. O. Keeping down the dust. National safety news nov. 1933.

JÄDERSTRÖM, I. Vilka skyddsglasögon bör jag köpa? Arbetarskyddet 1933, nr 10.

JÖTTEN, K. W. Die Bedeutung des Schleifmaterials für das Zustandekommen von Silicosis und Silico-Tuberkulose in einer Axtschleiferei. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 9/10.

KOCH. Ölbeheizte Backöfen. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 32.

LANGE, H. Über einen Unfall beim Entleeren von Gasreinigerkästen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 9/10.

LJUNGGREN, G. Skydd mot gaser. Svenska röda korset 1933, nr 10.

MCCONNELL, W. J. Oil dermatitis. National safety news nov. 1933.

MILLER, C. H. Safety had its own world's fair. National safety news nov. 1933.

MILLER, R. A. Transparent safeguards. National safety news nov. 1933.

OTT, K. Die Erwerbsarbeit der Frau in der Textilindustrie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 9/10.

PHILLIPS, W. B. Safety's contribution to civilization. National safety news nov. 1933.

SCHEURLEN, v. Das Sangajol-Ekzem und seine rechtliche Beurteilung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 9/10.

SCHMID, W. Richtlinien über die Konstruktion von Schleifmotoren. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 32.
TRISSL, L. Sozialtechnik als Unterrichtsgegenstand. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 11.
Betriebssicherheit von Ölfeuerungsanlagen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 11.
A new wrinkle in poster displays. National safety news nov. 1933.
Om skyddsåtgärder vid användning av stubbrytare. Arbetarskyddet 1933, nr 10.
Silicosisfrågan i ny belysning. Teknisk tidskrift 1933, nr 46.
Skydd för rikthyvelkuttrar. Verkstäderna 1933, nr 11.
The use of miniature voltages for portable electrical equipment. Industrial safety survey 1933, nr 5.
Zuckerstaubexplosionen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1933, nr 11.

Sverige.

BYTTNER, J. Anmälningarna om sjukdomsfall som äro föranledda av hälsofarligt arbete. Sv. läkartidningen 1933, nr 45.

Finland.

Olycksfall i arbete år 1929. Social tidskrift 1933, nr 11.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1932. Social tidskrift 1933, nr 11.

Nederländerna.

De ongevallenstatistiek 1931. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1933, nr 10.

Tyskland.

BONIN, v. Betriebliche Unfallverhütungsvorschriften. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 9/10.
POETTER, A. Milzbrand-Erkrankungen in Leipzig während 50 Jahren. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1933, nr 9/10.
WOLTERS, C. Der Arbeitnehmerschutz im Luftfahrtgewerbe. Reichsarbeitsblatt 1933, nr 31.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

Byggnadsarbetarnas och verkstadsarbetarnas inkomster. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 45.
Utredning angående sjöarbetstidslagen. Kommersiella meddelanden 1933, nr 20.

Finland.

Av yrkesinspektionsmyndigheterna beviljade tillstånd till övertidsarbete åren 1927 och 1932. Social tidskrift 1933, nr 11.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

RIEDEL, H. Zur Überwindung des Leistungsverfalls nach vorangegangener Arbeitslosigkeit (Requalifizierung). Der Arbeitgeber 1933, nr 22.
SJÖLIN, W. Nativitet och arbetslöshet. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 45.
Orsakerna till den »bestående» arbetslösheten. Verkstäderna 1933, nr 11.

Sverige.

HAGMAN, O. De nya grunderna för landets arbetslöshetspolitik. (Föredrag.) Sv. stadsförbundets tidskrift 1933, nr 7.
Arbetslöshetsprogrammets förverkligande. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 46.

Amerikas förenta stater.

PETERSEN, E. President Roosevelts gjenreisningspolitikk. Socialt arbeid 1933, nr 9.
SEHLBERG, N. Senaste utvecklingen av Förenta Staternas industripolitik. Kommersiella meddelanden 1933, nr 20.
STRIDSBERG, L. Roosevelt-regimen i Förenta Staterna. Industriförbundets meddelanden 1933, nr 5.
Byttebevegelsen blandt arbeidsledige i Wisconsin. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 26.
Recovery-aktionen rinner ut i sanden. Industria 1933, nr 23.
Roosevelts Industripolitik. Økonomi og Politik 1933, nr 3.

Danmark.

CHRISTIANSEN, C. Ungdomsarbejdslösheden. (Föredrag.) Arbejderen 15 nov. 1933.

Storbritannien.

RAGER, F. Massnahmen für jugendliche Arbeitslose in England. Jugend und Beruf 1933, nr 10.
Arbejdslöshedsforsikringen i England. Arbejdsgiveren (Danmark) 1933, nr 22.
Changes in the estimated numbers insured against unemployment, 1923—1933. The Ministry of labour gazette 1933, nr 11.
Engelska regeringens nya arbetslöshetspolitik. Industria 1933, nr 23.
Den engelske arbeidslöshedsforsikring. Arbeidsgiveren (Norge) 1933, nr 25.
Relief works in Great Britain. International labour review nov. 1933.
The unemployment bill. The Ministry of labour gazette 1933, nr 11.

Tyskland.

SCHULTZ, F. Die wirtschaftliche und soziale Bedeutung des Strassenbaus. Soziale Praxis 1933, nr 47.
Ausbau der Arbeitsbeschaffung. Soziale Praxis 1933, nr 46.

Befolkningsfrågan.

HANSEN, S. Den tyske Steriliseringslov og [den danske] Loven af 1. Juni 1929 om Adgang til Sterilisation. Socialt Tidsskrift 1933, nr 10.
NILSSON, MAGNUS. Idealsamhällets byggnadsmateriel. Tiden 1933, nr 11.

Sverige.

WIGERT, V. Nytt förslag till steriliseringslag. Hertha 1933, nr 9.

Danmark.

IVERSEN, M. Nordslesvigs befolkning 1864—1920. Nationalökonomisk Tidsskrift 1933, nr 5.

Finland

PALMÉN, A. J. Frågan om sterilisering av undermåliga i vårt land. Social tidskrift 1933, nr 11.

Ungern.

HOLLÓS, E. L'accroissement de la population, entre 1910 et 1930, sur le territoire d'avant-guerre de la Hongrie. Journal de la Société hongroise de statistique 1933, nr 1/2.

Bostadsförhållanden.

FLODIN, ELSA. Badrum och balkonger. Socialmedicinsk tidskrift 1933, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Housing in the public works program in U. S. A. Wohnen und Bauen 1933, nr 4.

Danmark.

Specialundersögelse vedrörende de köbenhavnske Beboelseslejligheder og Forretningslokaler m. m., der har modtaget Bygningsattest i 1932. Statistisk Maanedsskrift 1933, nr 7.

Ungern.

La construction d'habitations en Hongrie en 1932. (Ungersk text.) Magyar statisztikai szemle 1933, nr 9.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

GREGERSEN, MARIE BENEDICTE. Bidrag til lösning af problemet: det psykopatiske barn, dets erkendelse og behandling. Socialt Tidsskrift 1933, nr 10.

Tyskland.

SCHICKENBERG, W. Fünf Jahre Reichsfürsorgestatistik. Soziale Praxis 1933, nr 44—45.

SCHUMACHER, G. Die neue strafrechtliche Regelung der Kindermisshandlung. Soziale Praxis 1933, nr 44.

Föreningsväsen.

Sverige.

Några ord om jordbrukets arbetsgivare- och arbetareorganisationer. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1933, nr 10.

Frankrike.

SCHWARZ, S. Konsolideringen av den franska fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 46.

Kina.

Trade unionism in China since 1929. International labour review nov. 1933.

Luxemburg.

LUKAS, J. Den luxemburgska fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1933, nr 44.

Nederländerna.

Statistiek van den omvang der vakbeweging op 1 Januari 1933. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1933, nr 10.

Hälso- och sjukvård.

HOLST, P. M. En fremstilling og kritisk vurdering av årsakene til spebarndödelighetens avtagen. Nordisk hygienisk tidskrift 1933, nr 9/10.

Sverige.

BAUER, F. Svenska röda korsets verksamhet för upplysning rörande hälso- och sjukvård. Svenska röda korset 1933, nr 10.

BEIJBOM, G. Några jämförelser mellan Stockholms stads och landstingens resp. statens kostnader för sjukhusdrift. Sveriges landstings tidskrift 1933, nr 5.

EDSTRÖM, G. De reumatiska sjukdomarnas frekvens inom Göteborgs stads kommunala kårer. Hygiea 1933, nr 21.

KAHLMETER, G. Fördelningen av patienter å Pensionsstyrelsens kurorter för nervsjuka. Sv. läkartidningen 1933, nr 44.

VALLQUIST, J. G. R. Svenska röda korsets olycksfallsberedskap. (Föredrag.) Svenska röda korset 1933, nr 10.

Danmark.

NORDLANDER, O. Samarittersagen i Danmark 50 år. Svenska röda korset 1933, nr 10.

Jord- och egnahemsfrågan.

Danmark.

OVERGAARD, J. C. Landbrugsproduktionens Stilling under de nuværende Pris- og Afsætningsforhold. (Föredrag.) Nationalökonomisk Tidsskrift 1933, nr 5.

Tyskland.

Das Gesetz über die Aufschliessung von Wohnsiedlungsgebieten. Soziale Praxis 1933, nr 47.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Danmark.

Afstemningsreglerne. Arbejdsgiveren 1933, nr 23.

Forligsmandsloven. Arbejdsgiveren 1933, nr 23.

Nya Zeeland.

RICHES, E. J. The depression and industrial arbitration in New Zealand. International labour review nov. 1933.

Kooperation.

DEBES, I. Kooperasjonens skjebnetime. Socialt arbeid 1933, nr 9.

ELEKES, DÉSIRÉ. Le rôle de l'industrie dans les états danubiens eu égard particulièrement à la coopération internationale. Journal de la Société hongroise de statistique 1933, nr 1/2.

SHENKMAN, E. M. Municipalisation and the consumer. Review of international cooperation 1933, nr 11.

The fiscal position of co-operative societies. Review of international cooperation 1933, nr 11.

The work of the international co-operative banking committee. Review of international cooperation 1933, nr 11.

Bulgarien.

TOTOMIANZ, V. Kooperationen i Bulgarien. Kooperatören 1933, nr 19.

Finland.

RAHOLA, I. Finlands handelslag år 1932. Social tidskrift 1933, nr 11.

Frankrike.

CAMIN, M. French consumers' societies and the attacks of press and parliament. Review of international cooperation 1933, nr 11.

Litauen.

Ten years of the agricultural union »Lietukis». Review of international cooperation 1933, nr 11.

Storbritannien.

DOWNIE, J. Beskattningen av kooperationen i Storbritannien. Kooperatören 1933, nr 19.

The British consumers' movement in 1932. Review of international cooperation 1933, nr 11.

Tyskland.

MAY, H. J. The I. C. Review confiscated! Review of international cooperation 1933, nr 11.

The German co-operative situation. Review of international cooperation 1933, nr 11.

Levnadskostnader.

ZAHN, F. Der Lebenskostenindex — ein zuverlässiges Messinstrument? Allg. statistisches Archiv 1933, nr 2.

Recent family budget enquiries. International labour review nov. 1933.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Tyskland.

BUSOLD, C. Möglichkeiten und Grenzen beruflicher Fortbildungsmassnahmen. Arbeit und Beruf 1933, nr 20.

Nykterhetsfrågan.

ROMANUS-ALFVÉN, ANNA-CLARA. Hur blir en person kronisk alkoholist? Social-medicinsk tidskrift 1933, nr 11.

THULIN, E. Welches ist die Ursache der Abnahme des Alkoholverbrauches? Die Preissteigerung oder die wirtschaftliche Krise? Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 5.

Sverige.

GAHN, H. Depressionens och skatteförhöjningarnas inverkan på rusdryckskonsumtionen. Statsvetenskaplig tidskrift 1933, nr 4.

STÅL, C. W. De arbetslösa och spriten. Tidskrift för systembolagen 1933, nr 11.

Amerikas förenta stater.

CHERRINGTON, E. H. Zur Verbotskrise in den Vereinigten Staaten. Revue internationale contre l'alcoolisme 1933, nr 5.

Socialförsäkring.

Sverige.

ANDERSSON, THEOFIL. Barnmorskevård enligt sjukkasseförordningen. Sv. sjukkasse-tidning 1933, nr 11.

GEIJER, J. Om jämkning av livränta. Arbetarskyddet 1933, nr 10.

HAGLUND, P. Om protesanskaffning enligt nu gällande svenska lag om försäkring för olycksfall i arbete. Hygiea 1933, nr 20.

Danmark.

B[ACKER], K. Om Ydelse af Insulin, Lever- og Ventrikelpræparater til Sygekassemedlemmer. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1933, nr 10.

BOJE, A. Den danske socialreform av 1933. Socialt arbeid 1933, nr 9.

HÖJER, K. J. Den danska sociallagstiftningen i dess nya skepnad. Sveriges landstings tidskrift 1933, nr 5.

Die grosse dänische Sozialreform. Die Reichsversicherung 1933, nr 9.

Tyskland.

HERRNSTADT. Das Recht der Beamten und Angestellten der Krankenkassen. Die Reichsversicherung 1933, nr 9.

Österrike.

Die Auflösung der Bruderladen und die Neuordnung der Kranken- und Pensionsversicherung für Bergarbeiter in Österreich. Die Reichsversicherung 1933, nr 9.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1933.
585. *Stern, B.* Labor productivity in the automobile tire industry.
588. Wages and hours of labor in the dyeing and finishing of textiles, 1932.

ARBETAREPENSIONSKASSAN.
Pensionering av arbetare. Sthlm 1933.
Stadgar. Sthlm 1933.

BRISSENDEN, P. F. Earnings of factory workers 1899 to 1927. An analysis of pay-roll statistics. Wash. 1929. (U. S. Department of commerce. Bureau of the census. Census monographs. 10.)

DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1933.
Bd 93: H. 5. Elektricitetsværker i Danmark 1931/32.

— Industrifagene.
Beretning. 1932/33. Khvn 1933.

EDIN, K. A. Preliminära siffror rörande husbyggnads- och verkstadsarbetares årsinkomster i Sverige under året 1930 för vissa utvalda områden enligt 1930 års folkräkningsmaterial. Sthlm 1933. (Tryckt som korrektur.)

ELMQUIST, V. Industrifagene. En Oversigt over de første 25 Aar 1906—31. Khvn 1931.

F. V. O. (Föreningen för välgörenhetens ordnande.)
[Årsberättelse] 1932/33. Sthlm 1933.

GYLLENRAM, R. Upplysningstjänst i emigrationsfrågor. Anteckningar från en studieresa. [Utg. av Institutet för svensk utlandstjänst.] Sthlm 1933.

INDUSTRIBERETNING, Dansk. Aarg. 27 (1932). Udg. af Industriforeningen i Köbenhavn. Khvn 1933.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Geneva 1933.
Ser. B. (Economic conditions.)
19. National recovery measures in the United States.

IRLÄNDSKA FRISTATEN. Department of local government and public health.
Report. 1931/32. Dubl. 1933.

JUGOSLAVIEN Opšta državna statistika. — Statistique générale d'État.
Annuaire statistique. Livre 2 (1930). Beogr. 1933.

KOCK, KARIN. A study of interest rates. Lond. 1929. (Diss.) (Stockholm economic studies. Publ. by writers connected with the Department of economics of Stockholm university. No 1.)

LETTLAND. Valsts statistiskā parvalde. — Bureau de statistique de l'État.
Annuaire statistique. Année 13 (1932). Riga 1933.

MAN, H. DE. Socialismens idé. Övers. [fr. tyskan] av *A. Ahlberg*. Sthlm 1933.

NATIONERNAS FÖRBUND.
Statistiques du commerce extérieur 1931—32. — International trade statistics... Genève 1933. (Publ. 1933: 2 A. 27.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Economic intelligence service.
World economic survey 1932/33. Geneva 1933. (Publ. 1933: 2 A. 16.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1933.
16. Landbruksareal og husdyrhold 1933.
18. Gårdbrukernes og småbrukernes formue og gjeld. Efter skatteligningen for 1932/33.

POLEN. Ministerstwo opieki społecznej. — Ministère de l'assistance sociale.
Annuaire des syndicats professionnels des travailleurs en Pologne 1931. Warsz. 1933.

PRAG. Statistický úřad. — Office de statistique.
Annuaire statistique de la ville de Prague. Années 1926—29. Praha 1933.

PREUSSEN. Preussisches statistisches Landesamt.
Statistisches Jahrbuch für den Freistaat Preussen. Bd 29. Berl. 1933.

RESERVARBETENA. De nya löne- och konfliktdirektiven. Kort redogörelse utg. av Landsorganisationens informationsavdelning. Sthlm 1933.

[RIKSBÄKENSKAPSVERKET.]
Utdrag ur rikshuvudboken. Budgetåret 1932/33. Sthlm 1933.

SCHWEIZ. Bureau fédéral de statistique. Statistiques de la Suisse. Berne 1933.
40. Recensement fédéral de la population 1er Déc. 1930. Vol. 6. Canton de Genève.

— Eidg. Volkswirtschaftsdepartement.
Berichte der Kantonsregierungen und der Regierung des Fürstentums Liechtenstein über den Vollzug des Bundesgesetzes betreffend die Arbeit in den Fabriken während den Jahren 1931 und 1932. Aarau 1933.

— Verband schweizerischer Arbeitsämter.
Protokoll der 15. Verbands-Versammlung d. 22 okt. 1932... in Luzern und Geschäftsbericht 28 (1932). Liestal 1933.

SKEPPSLISTA, Sveriges, 1933. Utg. av K. kommerskollegii fartygsregistreringssektion. Sthlm 1933.

STATISTIK, Stockholms stads. Sthlm 1933.
3. Hälso- och sjukvård.
Berättelse från Stockholms stads hälsovårdsnämnd jämte översikt av stadens sanitära statistik. Årg. 55 (1932). Ny följd 28. Utarb. av E. Rietz & J. Guinchard.
14. Val.
Statistisk redogörelse för allmänna val i Stockholm. Årg. 16 (1932). Utarb. av Stockholms stads statistiska kontor.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1933.
Allmänna väg- och vattenbyggnader år 1932. Av K. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.
Lantmäteri år 1932. Av K. lantmäteristyrelsen.

STATSKONTORET, K.
Utdrag ur de under K. statskontorets förvaltning stående fonders och diverse medels räkenskaper för budgetåret 1932/33. Sthlm 1933.

STELZIG, R. Die Rechtsnatur der Sozialversicherung. Weimar 1933. (Schriften des Instituts für Arbeitsrecht an der Universität Leipzig. H. 32.)

STOCKHOLMS STADS BYGGNADSNÄMND.
Årsberättelse. Årg. 17 (1932). Sthlm 1933.

STORBRITANNIEN. Royal economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service.
Lond. 1933.
43. Report on current economic conditions, Oct, 1933.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN.
Skrifter. Sthlm 1933.
56. Berättelse angående det ekonomiska läget av Svenska bankföreningens styrelse avg. till ordinarie bankmötet d. 27 oktober 1933.

SVENSKA KRIMINALISTFÖRENINGEN.
Förhandlingar vid Svenska kriminalistföreningens möte i Stockholm d. 17 febr. 1933. Sthlm 1933.

SVENSKA PAPPERSINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET.
Berättelse. 1932. Gävle 1933.
Motioner jämte förbundsstyrelsens och representantskapets utlåtanden och förslag till Sv. pappersindustriarbetareförbundets 4:e ordinarie kongress i Stockholm d. 13—19 aug. 1933. Sthlm 1933.
Protokoll fört vid Svenska pappersindustriarbetareförbundets 4:e ordinarie kongress ... Sthlm 1933.

SVENSKA TRÄINDUSTRIARBETAREFÖRBUNDET.
Protokoll fört vid Svenska träindustriarbetareförbundets kongress ... Stockholm d. 2—7 juli 1933. Sthlm 1933.

SVENSKA VÄG- OCH VATTENBYGGNADSARBETAREFÖRBUNDET.
Berättelse. 1932. Gävle 1933.
Motioner till Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundets 6:e kongress i Krylbo d. 6—10 aug. 1933. Gävle 1933.
Protokoll fört vid dess 6:e kongress ... Gävle 1933.

SVERGES ARBETARES CENTRALORGANISATION.
Redogörelse. 1932 Sthlm 1933.

SVERIGES LOKOMOTIVMANNAFÖRBUND.
Protokoll fört vid Sveriges lokomotivmannaförbunds 10:de kongress i ... Stockholm d. 11—14 juni 1933. Sthlm 1933.

TYSKLAND. Allgemeiner deutscher Gewerkschaftsbund.
Protokoll der Verhandlungen des ausserordentlichen (15.) Kongresses der Gewerkschaften Deutschlands. (5. Bundestag des Allgemeinen Deutschen Gewerkschaftsbundes.) Abgehalten ... in Berlin am 13. April 1932. Berl. 1932.

— Reichsarbeitsministerium.
Jahresberichte der Gewerbeaufsichtsbeamten und Bergbehörden für die Jahre 1931—32. Amtliche Ausg. Berl. 1933.

UNGERN. Office central de statistique.
Recensement général de la population de 1930. P. 1. Budap. 1933. (Publications statistiques hongroises. Nouv. sér. Vol. 89.)

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1933. Sthlm 1933.
30. Utredning och förslag rörande rätt för sparbankerna och postsparbanken att anlita ombud m. m. [Avg. d. 26 okt. 1933] av sakkunniga, tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande d. 16 maj 1930. (Fi.)
31. Utredning angående ordningen för stadsdomartjänsternas tillsättande och om allmänna bestämmelser rörande rådhusrätternas rekrytering. Verkställd av inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga. [Avg. d. 8 nov. 1933.] (Ju.)
32. Betänkande rörande ändrade grunder för utarrendering av kronojord. Avg d. 20 nov. 1933 av 1932 års kronojordsutredning. (Jo.)
33. Sociala jordutredningens betänkande med förslag till åtgärder för att främja komplettering av ofullständiga jordbruk. Avg. den 27 okt. 1933 (Jo.)

ÅRSBOK, Statistisk, för Göteborg. Årg. 33 (1933). Utg. av Göteborgs stads statistiska byrå. Gbg 1933.

ÖSTERRIKE. Landarbeiter-Versicherungsanstalt für Wien, Niederösterreich und Burgenland.
Tätigkeits-Bericht. [4] (1932). Wien 1933.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 november—10 december 1933 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
612.	K. kung. ang. vedelningsbidrag till kommunerna och enskilda bränsleförbrukare .	10 nov.

Sakregister till årgången 1933.

(Siffrorna inom parentes angiva häftets nummer.)

Affärsanställda. Internationella arbetsbyråns rådgivande kommitté för frågor rörande anställda: s. 321 (5).

Alkoholistvård. Norge. Provisorisk lagstiftning om nykterhetsnämnder m. m.: s. 622 (10).

Arbetarskydd. Arbetarskyddslagens giltighet för arbete inom jordbruket: s. 491 (8).

[Internationella] Kommittén för förebyggande av olycksfall: s. 117 (2).

Viktmärkning av tyngre gods: s. 33 (1).

Arbetsbyrån, Internationella. Frågan om utökning av medlemsantalet i internationella arbetsbyråns styrelse: s. 28 (1).

Publikationer: s. 28 (1); 256 (4); 322 (5); 451 (7); 781 (12).

Styrelsesammanträden 1933, febr.: s. 254 (4); april: s. 396 (6).

Direktörens rapport om det ekonomiska och sociala läget i världen: s. 518 (8).

Se även *Arbetarskydd, Arbetstiden, Nattarbete, Olycksfall, Textilindustri.*

Arbetsfronten, Den tyska: s. 637 (10).

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, år 1932: s. 84 (2); åren 1923—1932: s. 419 (7); *månadsstatistik:* 1932, dec.: s. 39 (1); 1933, jan.: s. 129 (2); febr.: s. 209 (3); mars: s. 263 (4); april: s. 337 (5); maj: s. 401 (6); juni: s. 457 (7); juli: s. 531 (8); aug.: s. 595 (9); sept.: s. 647 (10); okt.: s. 721 (11); nov.: s. 787 (12).

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1932: s. 436 (7).

Den privata arbetsförmedlingen under år 1932: s. 399 (6).

Arbetsgivarföreningen, Svenska, år 1932: s. 454 (7).

Arbetsinställelser i Sverige år 1932: s. 744 (12).

Norge. Förbud mot arbetskonflikter vid vinmonopolet: s. 583 (9).

Se även *Bojkottlagstiftning.*

Arbetskonferensen. Internationella arbetskonferensens sjuttonde sammanträde: s. 513 (8).

Se även *Arbetslagstiftning.*

Arbetslagstiftning. Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1932: s. 25 (1).

Arbetslöner. Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1932: s. 384 (6).

Löneutvecklingen i utlandet under 1932 s. 397 (6).

Danmark. Lönestatistik: s. 453 (7).

Se även *Jordbruk, Kollektivavtal, Skogsarbetare, Vägarbetare.*

Arbetslösheten under år 1932: s. 147 (3).

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna: 1932, 30 nov.: s. 38 (1); 31 dec.: s. 134 (2); 1933, 31 jan.: s. 214 (3); 28 febr.: s. 262 (4); 31 mars: s. 336 (5); 30 april: s. 406 (6); 31 maj: s. 456 (7); 30 juni: s. 529 (8); 31 juli: s. 600 (9); 31 aug.: s. 652 (10); 30 sept.: s. 720 (11); 31 okt.: s. 786 (12).

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet: 1932, nov.: s. 34 (1); dec.: s. 118 (2); 1933, jan.: s. 208 (3); febr.: s. 257 (4); mars: s. 324 (5); april: s. 397 (6); maj: s. 454 (7); juni: s. 518 (8); juli: s. 581 (9); aug.: s. 643 (10); sept.: s. 709 (11); okt.: s. 782 (12).

Arbetslöshetsförsäkringssakkunnigas promemoria rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.: s. 107 (2).

Utredning om beredskapsarbeten: s. 114 (2

Bostadsproduktion som arbetslöshetshjälp: s. 157 (3).

Socialstyrelsens utlåtande rörande beredskapsarbeten mot arbetslöshet: s. 164 (3).

Socialstyrelsens yttrande rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m.: s. 183 (3).

Arbetslöshetsfrågan vid 1933 års riksdag: s. 439 (7); 489 (8).

Arbetslöshetskommissionens sammansättning: s. 643 (10).

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet: s. 44 (1); 135 (2); 215 (3); 268 (4); 342 (5); 407 (6); 462 (7); 530 (8); 586 (9); 653 (10); 726 (11); 792 (12).

Amerikas förenta stater. Uppskattningar av antalet arbetslösa: s. 324 (5).

Belgien. Förestående omorganisation av arbetslöshetsförsäkringen: s. 33 (1).

Danmark. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: s. 370 (6).
Finland. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: s. 374 (6).
Norge. Den produktiva arbetslöshetshjälpen: s. 378 (6).
Storbritannien. Arbetslöshetsförsäkringskommitténs slutbetänkande: s. 20 (1).
Den produktiva arbetslöshetshjälpen: s. 367 (6).
Förslag till ändringar i den engelska arbetslöshetslagstiftningen: s. 756 (12).
Tyskland. Tillståndet bland arbetslösas barn: s. 582 (9).
Den produktiva arbetslöshetshjälpen: s. 355 (6).
Nationalsocialismens arbetslöshetsprogram: s. 565 (9).
Se även *Arbetstid*, *Skogsbygd*.
Arbetsmarknaden enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter: 1932, dec.: s. 1 (1); 1933, jan.: s. 65 (2); febr.: s. 145 (3); mars: s. 225 (4); april: s. 289 (5); maj: s. 353 (6); juni: s. 417 (7); juli: s. 481 (8); aug: s. 545 (9); sept.: s. 609 (10); okt.: s. 673 (11); nov.: s. 737 (12).
Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl.: 1932, fjärde kvart.: s. 67 (2); 1933, första kvart.: s. 291 (5); andra kvart.: s. 488 (8); tredje kvart.: s. 675 (11).
Arbetsorganisationen, Internationella: s. 25 (1); 116 (2); 254 (4); 321 (5); 396 (6); 451 (7); 518 (8); 781 (12).
Arbetstiden inom industrien i november 1932: s. 3 (1).
Arbetstidens förkortning som medel mot arbetslöshet: s. 11 (1); 116 (2).
Olika former för arbetstidsförkortning inom industrien: s. 151 (3).
Socialstyrelsens undersökning av arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln: s. 581 (9).
Arbetstidsfrågor vid 1933 års riksdag: s. 490 (8).
Polen. Ny arbetstidslagstiftning: s. 449 (7).
Se även *Kolgruveindustrien*, *Nattarbete*.
Arbetstillgång, se *Arbetsmarknaden*, *Jordbruk*, *Sjömansyrket*.
Barnaskydd. **Storbritannien.** Barnaskyddslagstiftningen: s. 454 (7).
Beredskapsarbeten, se *Arbetslöshet*.
Blindvård. Socialstyrelsens utlåtande över förslaget om blindhetsersättning: s. 750 (12).
Blodundersökning i mål om barn utom äktenskap: s. 498 (8).
Bojkottlagstiftningen i Norge: s. 560 (9).
Bostadsförhållanden. Behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken m. m.: s. 499 (8).
Utredning om slumbostädernas utrensning: s. 643 (10).
Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1933: s. 739 (12).
Bostadsproduktion, se *Arbetslöshet*, *Byggnadsverksamhet*.
Byggnadsverksamheten under år 1932: s. 681 (11).
Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1932: s. 245 (4).
Bostadsproduktionen under år 1932 inom Stockholm jämte förortsområde: s. 297 (5).
Danmark. Byggnadsverksamheten: s. 644 (10).
Detaljhandel, se *Arbetstid*, *Livsmedelspriser*.
Driftsråd. **Tyskland.** Ny lagstiftning om driftsråd m. m.: s. 562 (9).
Dyrortsgruppering. Dyrortsgrupperingsarbetets grunder: s. 547 (9).
Insamling av hyres- och prisuppgifter för de nya dyrortsgrupperingarna: s. 611 (10).
Egnahemsfrågan. Hjälp åt egnahemslåntagare (vid 1933 års riksdag): s. 496 (8).
Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1932 års ingång: s. 783 (12).
Se även *Landsorganisationen*.
Folkpensionering. **Amerikas förenta stater.** Folkpensioneringen: s. 645 (10).
Fylleriförseelser och spritsmuggling: 1932, fjärde kvart.: s. 99 (2); 1933, första kvart.: s. 304 (5); andra kvart.: s. 509 (8); tredje kvart.: s. 704 (11).
Danmark. Fylleriförseelser i Köpenhamn: s. 455 (7).
Författningar rörande sociala frågor: s. 64 (1); 144 (2); 224 (3); 288 (4); 352 (5); 416 (6); 480 (7); 544 (8); 608 (9); 666 (10); 736 (11); 800 (12).
Förlikningsmän. Statens förlikningsmäns verksamhet år 1932: s. 747 (12).
Industrien i Sverige år 1931: s. 309 (5).
Se även *Arbetstid*, *Kvinnor*.
Jordbruk. Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1932: s. 73 (2).
Ackords- och stödlån åt jordbrukare: s. 494 (8).
Lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning: s. 498 (8).
Se även *Arbetarskydd*, *Kollektivavtal*.
Kolgruveindustrien. Konferens mellan kolproducerande länder rörande samtidig ratifikation av kolkonventionen: s. 255 (4).

Kollektivavtal i Sverige år 1932: s. 550 (9).
Kollektivavtalen under fjärde kvart. 1932: s. 16 (1); 1933, första kvart.: s. 232 (4); andra kvart.: s. 445 (7); tredje kvart.: s. 620 (10).
Kollektivavtalsväsendets utveckling i Sverige: s. 14 (1).
Kollektivavtalen inom jordbruket [i olika länder]: s. 315 (5).
Kollektivavtal i utlandet: s. 583 (9).
Kooperation. Kooperativa förbundets verksamhet år 1932: s. 375 (6).
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1931: s. 380 (6).
Krislagstiftning. Amerikas förenta stater. Krislagstiftningen: s. 554 (9).
Grunddragen av lagstiftningen om industriell återuppbyggnad: s. 762 (12).
Se även *Nödförordning.*
Kvinnor. Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1931: s. 311 (5).
Landsorganisationen i Sverige under år 1932: s. 258 (4).
Lastning, se *Arbetarskydd, Olycksfall.*
Levnadskostnader 1932, fjärde kvart.: s. 45 (1); 1933, första kvart.: s. 269 (4); andra kvart.: s. 463 (7); tredje kvart.: s. 654 (10).
Sveriges riksbanks konsumtionsprisindex: s. 709 (11).
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet: s. 138 (2); 343 (5); 538 (8); 727 (11).
Litteraturöversikt: s. 57 (1); 139 (2); 218 (3) 282 (4); 346 (5); 410 (6); 475 (7); 539 (8); 603 (9); 667 (10); 730 (11); 795 (12).
Livsmedelspriser och levnadskostnader: 1933, jan.: s. 136 (2); febr.: s. 216 (3); april: s. 344 (5); maj: s. 408 (6); juli: s. 536 (8); aug.: s. 601 (9); okt.: s. 728 (11); nov.: s. 793 (12).
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1932: s. 241 (4).
Detaljpriser och indexberäkningar 1913—1930: s. 259 (4).
Minderåriga, se *Barnaskydd, Kvinnor.*
Nattarbete. Fasta mellanfolkliga domstolens utlåtande rörande tolkningen av nattarbetskonventionen: s. 25 (1).
Norrlandslagstiftningen (vid 1933 års riksdag): s. 496 (8).
Se även *Skogsbygden.*
Nykterhetsfrågor (vid 1933 års riksdag): s. 494 (8).
Nykterhetsnämnder, se *Alkoholistvård.*
Nödförordning. Tyska nödförordningen av den 4 september 1932 upphävd: s. 32 (1); 118 (2).
Olycksfall i arbete år 1930: s. 630 (10).
Olycksfallsriskens förändringar sedan 1918: s. 628 (10).
Olycksfall inom sjömansyrket år 1932: s. 624 (10).
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1932: s. 446 (7).
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud: s. 121 (2); 327 (5); 521 (8); 587 (9); 711 (11).
Se även *Arbetarskydd.*
Olycksfallsförsäkringslagen (vid 1933 års riksdag): s. 493 (8).
Se även *Riksförsäkringsanstalten.*
Pensionsförsäkringen år 1931: s. 35 (1).
Se även *Folkpensionering.*
Prisindex, se *Levnadskostnader, Livsmedelspriser.*
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1931: s. 36 (1).
Rusdrycksförsäljningen under år 1932: s. 785 (12)
Sjukförsäkring. Registrerade sjukkassors verksamhet år 1931: s. 235 (4).
Storbritannien. Prestationsminskningen inom sjukförsäkringen: s. 260 (4).
Tyskland. Ny förordning rörande sjukförsäkring: s. 325 (5).
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1932: s. 400 (6).
Sjömansyrket. Arbetstillgången under år 1932: s. 96 (2).
Sjömanshus- och mönstringsförordningen: s. 497 (8).
Se även *Olycksfall.*
Skogsarbetare. Löneförhållanden vintern 1932/33: s. 227 (4).
Skogsbygdens arbets- och försörjningsproblem: s. 753 (12).
Slumbostäder, se *Bostadsförhållanden.*
Sociala frågor vid 1933 års riksdag: s. 489 (8).
Socialförsäkring. Tyskland. Prestationsminskningen inom socialförsäkringen: s. 18 (1).
Socialreform. Danmark. Socialreformen: s. 389 (6).
Spritsmuggling. Bekämpande av smugglingen av alkoholvaror (vid 1933 års riksdag): s. 494 (8).
Se även *Fylleriförseelser.*
Statstjänst, se *Ämbetsmän.*
Steriliseringslagen (vid 1933 års riksdag): s. 497 (8).

Socialstyrelsens utlåtande över 1933 års förslag till steriliseringslag: s. 748 (12).

Textilindustri. Internationella arbetsbyråns kommitté för undersökning av textilindustrien: s. 255 (4).

Ut- och invandring under år 1932: s. 584 (9).

Utvandringen till främmande världsdelar under 1932: s. 105 (2); 1933, första kvart.: s. 326 (5); andra kvart.: s. 519 (8); tredje kvart.: s. 710 (11).

Permanenta konferensen för emigrantskydd: s. 37 (1).

Invandringsbestämmelser i olika länder: s. 567 (9).

Amerikas förenta stater. In- och utvandringen under 1932: s. 208 (3).

Sydafrika. In- och utvandringen i Sydafrikanska unionen: s. 119 (2).

Viktmärkning, se *Arbetarskydd.*

Vägarbetare. Arbetsförtjänster vid vägunderhållsarbete sommaren 1933: s. 615 (10).

Yrkesinspektionens verksamhet 1932, fjärde kvart.: s. 120 (2); 1933, första kvart.: s. 335 (5); andra kvart.: s. 520 (8); tredje kvart.: s. 719 (11).

Se även *Olycksfall.*

Återuppbyggnad, se *Krislagstiftning.*

Ämbetsmän. Tyskland. Ämbetsmännens rättsliga ställning: s. 633 (10).

Statistiska Centralbyrån
Biblioteket
Fack
102 50 STOCKHOLM 27